

สุตตฺตปิฎก ขุททกนิกายสุส ชาตัก

หุติโย ภาโก

ปณฺณาสนิปาตํ

๑ นพินิกาชาตัก

- [๑] อุทฺทฺยฺหเต ๑ ชนปโท รุกฺขจฺยาปี วินฺสฺสตี
เอหิ นพินิเก คจฺฉ ตํ เม พุราหุมนฺมานย ๑
- [๒] นานํ ทฺกขกฺขมา ราช นานํ อทฺธาน โกวิทฺทา
กถํ อหํ คมฺิสฺสามิ วนํ กุณฺชรเสวิตํ ๑
- [๓] สิตํ ชนปทํ คนฺตุวา หตฺถินา จ รเถน จ
ทารุสงฺฆาญฺยานน เอวํ คจฺฉ นพินิเก ๑
หตฺถิ อสฺสา รธา ๒ ปตฺตี คจฺฉเวทาย ขตฺติเย
ตเวว วณฺณรูปน วสํ ตมานยิสฺสตี ๑
- [๔] กทลิตฺทชปณฺณาโณ อากฺขิปริวาริตฺโต
เอโส ปทิสฺสตี รมฺโฆ อีสฺสิงฺกสฺส อสฺสโม ๑
เอโส อคฺคิสฺส สงฺขาโต เอโส ชฺฐโม ปทิสฺสตี
มณฺเณ โน อคฺคิ หาเปติ อีสฺสิงฺโก มหิทฺธิโก ๑

#๑ สี. ย. อุทฺทฺยฺหเต ๑ ๒ ม. หตฺถิอฺสฺสรเถ ๑

[๕] ตณฺจ ทิสฺวาน อายนฺตี อามตฺตมณิกฺขณทลํ
อิสิสิงฺโก ปาวิสฺสิ ภีโต อสฺสํ ปณฺณนาทนํ ฯ
อสฺสมสฺส จ สฺวา ทฺวาเร เคนฺฑูเกนสฺส กิพฺติ
วิทฺสยฺนฺตี องฺคานิ คฺยุหํ ปกาสิตานิ จ ฯ
ตณฺจ ทิสฺวาน กิพฺนฺตี ปณฺณสาลคฺโค ชฺฐิ
อสฺสมา นิกฺขมิตฺวาน อิทํ วจนมพฺุริ ฯ

[๖] อมฺโห โก นาม โส รุกฺโข ยสฺส เตวํ คตํ ผลํ
ทฺุเรปี ชิตฺตํ ปจฺเจติ น ตํ โโอหาย คจฺฉติ ฯ

[๗] อสฺสมสฺส มม พฺุรหฺเม สมิเป คนฺุรมาทเน
พหฺโว ๑ ตาทิสฺวา รุกฺขา ยสฺส เตวํ คตํ ผลํ
ทฺุเรปี ชิตฺตํ ปจฺเจติ น มํ โโอหาย คจฺฉติ ฯ

[๘] เอตุ ภาวํ อสฺสมิมิ อเทตุ
ปชฺชณฺจ ภกฺขณฺจ ปฏฺิจฺฉ ทมฺมิ
อิทมาสนํ อตฺร ภาวํ นิสิตฺตุ
อิโต ภาวํ มฺุลผลานิ ภฺุญฺชตุ ๒ ฯ

[๙] กิณฺเต อิทํ อฺุรณมนฺุตรสฺมิ
สุปฺิจฺฉิตํ กณฺุหริวปฺุภาสติ
อกฺุขาหิ เม ปฺุจฺฉิโต เอตมตฺถํ
โกเส นฺุ เต อุตฺตมมฺุคํ ปวิฏฺุจฺจ ฯ

[๑๐] อหํ วเน มฺุลผลเสสนํ จริ

#๑ สี. ปพฺุพเต ฯ ๒ สี. ขาทตุ ฯ

อสาทยี อจฺฉิ สฺโฆรรูป
โส มํ ปตติวาท สหสฺสมปฺปตฺโต
ปฺนุชฺช มํ อพฺพุหิ อุตฺตมํกํ ฯ
สฺวายํ วโณ ขชฺชติ กณฺฑวายุติ
สพฺพญจ กาลํ น ภามิ สาคํ
ปโห ภวํ กณฺฑุมิมํ วิเนตตป
กฺรุตํ ภวํ ยาจิตฺโต พุราหุมนตฺถํ ฯ

[๑๑] คมฺภีร์รูปไป เต วโณ สโลหิตโต
อปฺปติโก ปนฺนคนฺโธ ๑ มหา จ
กโรมิ เต กิณฺจิกิ กสายโยคํ
ยถา ภวํ ปรมสฺสึชชี ภเวยฺย ฯ

[๑๒] น มนฺตโยคา น กสายโยคา
น โอสธา พุรหุมาจาริ กมนฺติ
ฆณฺเฏ มุทฺเทเน องฺเคน ๒ วิเนหิ กณฺฑ๗๗ ๓
ยถา อหํ ปรมสฺสึชชี ภเวยฺย ฯ

[๑๓] อิตฺตํ นุ โภโต กตฺเมน อสฺสโม
กจฺจิกิ ภวํ อภิรมสิ อรณฺเณ
กจฺจิกิ นุ เต มุถผลํ ปหุตํ
กจฺจิกิ ภวานฺตํ น วิหีสนฺติ วาพา ฯ

#๑ สี. ปกุกคนฺโธ ฯ ม. วณฺคนฺโธ ฯ ๒ สี. ยํ เต มุทฺเตเน ฯ ๓ ย. กณฺฑุกํ ฯ

[๑๔] อีโต อุงฺ อุตฺตราชํ ทิสายํ
เขมา นที หิมวฺนฺตา ปภาติ
ตฺสฺสา ตีเร อสฺสโม มยฺห รฺมโม
อโห ภวํ อสฺสมํ มยฺห ปสฺเส ๑
อมฺพา จ สาธา ติลกา ๑ จ ชฺมฺพุโย
อุทฺทาลกา ปาณฺณฺติโย จ ผุสฺลฺลา
สมนฺตโต กิํปฺริสากิํตีตํ
อโห ภวํ อสฺสมํ มยฺห ปสฺเส ๑
ตฺลา จ มฺลฺลา จ ผลา จ เมตฺถ
วณฺณฺน คณฺเรน อฺเปตฺรฺรูปํ
ตํ ภูมิกฺคาเกหิ อฺเปตฺรฺรูปํ
อโห ภวํ อสฺสมํ มยฺห ปสฺเส ๑
ผลา จ มฺลฺลา จ ปหฺตฺเมตฺถ
วณฺณฺน คณฺเรน รฺเสนฺนฺเปตา
อายนฺติ จ ลฺุทฺทกา ตํ ปเทสํ
มา เม ตโต มฺลผลํ อหาสุํ ๑

[๑๕] ปีตา มม มฺลผลฺลํ คโต
อิทานิ อากจฺจติ สายกาเล
อุโภาว คจฺจามเส อสฺสมนฺตํ

#๑ ตินฺนฺทกาติปี ๑

ยาว ปีตา มุลผลโต เอตุ ฯ

[๑๖] อญฺเณ พหุ อีสโย สาธฺรฺรูปา

ราชีสโย อนุมฺกุเค วสนฺติ

เตเยว ปุจฺเจสิ มมฺสฺสมนฺตํ

เต ตํ นยิสฺสนฺติ มมํ สกาเส ฯ

[๑๗] น เต กญฺจฺจานี กิณฺณานี น เต อุทกมกตํ

อฺคฺคิปี เต น หาปีโต กิณฺนุ มนุโทว ฌายสิ ฯ

กิณฺณานี กญฺจฺจานี หุโต จ อคฺคิ

ตปฺนีปี เต สมิตา พุรฺหมจารี

ปีจฺจจ มยฺหํ อุทกจฺจ โหติ

รมสิ ตฺวํ พุรฺหมญฺโต ปุรฺตฺตา ฯ

อภินฺนกญฺโจสิ อนาภโตทโก

อหาสิตคฺคิสิ อสิทฺธโกชโน

น เม ตฺวํ อาลปฺสิ มมชฺช

นญฺจํ นฺ กิ เจตสิกจฺจ ทฺกขํ ฯ

[๑๘] อิธาคมา ชฺฉิโต พุรฺหมจารี

สุทฺสฺสเนยฺโย สฺตฺนฺ วิเนติ

เนวาติทีโฆ น ปนาตฺริสฺโส

สฺกณฺหกณฺหจฺจทเนหิ โภโต ฯ

อมสุชาโต อปฺราณวณฺณิ
อาชารรูปญจ ปนสฺส กณฺเจ
เทว ยมา ๑ กณฺทา อุเร สุชาตา ๒
สุวรรณฺตินฺนุทฺตนิภา ๓ ปภสฺสรา ฯ
มฺขญจ ตสฺส ภูตทสฺสเนยฺย
กณฺเณสุ ตมฺพนฺติ จ กุญฺจิตฺตคา
เต โชตเร จรโต มาณวสฺส
สุตฺตญจ ยํ สํยมานํ ชฎานํ
อณฺญา จ ตสฺส สํยมานิ จตฺสฺโส
นิลา ปิตา โลหิตกา จ เสตา
ตา สํสเร จรโต มาณวสฺส
ติริฏฺฐิสงฺฆาริว ปาวุสมฺหิ ฯ
น เมขลํ มฺลชฺชมยํ ชาเรติ
น สนฺนเร โน ปน ปพฺพชฺส
ตา โชตเร ชงฺฆนฺนตฺเร ๔ วิลคฺคา
สเตริตา ๕ วิชฺชुरิวนฺตลิกฺเข ฯ
อชิลกานิ จ อวณฺญกานิ
เหฏฺฐา นภฺยา กภูิสโมหิตานิ
อณฺญภูิตา นิจฺจกัฬํ กโรนฺติ
หนฺตาท กั รุกฺขผลานิ ตานิ ฯ

#๑ สี่. เทวปสฺส ฯ ย. ทฺวาสฺส ฯ ๒ ม. อุเรสุ ชาตา ฯ ๓ ม. สุวรรณฺตินฺนุทฺตนิภา ฯ

#๒. โสวณฺณปิณฺฑุปฺนิภา ฯ ๔ ม. ชงฺฆนฺนตฺเร ฯ ๕ ม. สเตริตา ฯ

ชญา จ ตสฺส ภูสทสฺสเนยฺยา
ปโรสํ เวลิตฺตคฺคา สฺคนฺธา
เทวธาสิโร สาธุวิคฺตฺรูป
อโห นฺโฆ มยฺห ตถา ชญาสุสุ ๑
ยทา จ โส ปกิริตฺตา ชญาโย
วณฺเณน คนฺเชน อุเปตฺรฺปา
นินฺดูปฺปลํ วาตสเมริตฺว
ตเถว สํวายติ ๑ ปนสฺสโม อยฺ ๑
ปงฺโก จ ตสฺส ภูสทสฺสเนยฺโย
เนตาทีโส ยาทีโส มยฺห กาโย ๒
โส วายติ เจริโต มาลฺูเตน
วณฺํ ยถา อคฺคกิมฺเห สฺมุคฺคํ ๑
นิหนฺติ โส รุกฺขผลํ ปจฺพยา
สฺจิจฺตฺตฺรฺปํ รุจิริ ทสฺสเนยฺยํ
चितฺตฺตฺถจ ตสฺส ปฺนเรติ หคฺคํ
หนฺตาท กิ รุกฺขผลํ นฺโฆ ตํ ๑
ทนฺตา จ ตสฺส ภูสทสฺสเนยฺยา
สฺทฺธา สฺมา สงฺขวรูปปฺนฺนา
มโน ปสาเทนฺติ วิวริยมาณา
น หิ ๓ นฺน โส สากมฺขาที เตหิ ๑

#๑ ม. สํวาทิ ๑ ๒ ม. มยฺหํ กาเย ๑ ๓ สี. ย. สพฺพตฺถ น ห... ๑

อกกุกส์ อุกุกพิตี มุหุ มุหุ
อุหุ อนุทุหุติ อจปลมสุส ภาสตี
รุหุ มนุญญิ กรวิกสุสสุริ
หทยงฺคมิ รณชยเตว เม มโน ๗
พินฺทุสุสโร นาทิวิสสุญฺจวาโกย ๑
น นฺน สชฌายมตฺติปฺปยุตฺโต
อิจฺฉามิ โข ๒ ตํ ปฺนเทว ทญฺฺจ
มิตฺตลฺหิ ๓ เม มาณวาทุ ๔ ปฺรตฺตา ๗
สุสนฺธิ สพฺพตฺถ วิมฺภฺจิมิ วณฺิ
ปฺถุ สุชาตํ ขรปฺตตฺตสนฺนิภิ
เตเนว มํ อุตฺตริยาน มาณโว
วิวริย อูริ ชมนเนน ปิพฺยิ ๗
ตปฺนติ อากนฺติ วิโรจเร จ
สเตริตา ๕ วิชฺชुरิวนตฺติเก
พาหา มุทฺธ อญฺชน โลมสทิสสา
วิจิตฺตวญฺญงฺกุลิกสุส โสภเร ๗
อกกุกสงฺโค น จ ทิมฺโลโม
นขสุส ทิมฺมา อปิ โลหิตกฺคา
มุทฺธิ พาหาหิ ปฺลิสฺสชฺนฺโต
กลฺยาณฺรูโป รรมยํ อฺปฺญฺจหิ ๗

#๑ ม. นาทิวิสพวาโกย ๗ ๒ ม. โภ ๗ ๓ ม. มิตฺโต หิ ๗ ๔ ม. มาณโวหุ ๗

#๕ ม. สเตริตา ๗

ทุมสฺส ตฺถูปนิภา ปภสฺสรา
สฺวณฺณกมฺพุตตวณฺณสุจฺฉวี
หตฺถา มฺหุ เตหิ มํ สํสุตฺติว
อิโต กโต เตน มํ ทนฺตติ ตาต ฯ
น นฺน โส ขาริวิธํ อหาสิ
น นฺน โส กญฺจานิ สยํ อภณฺชิ
น นฺน โส ทนฺตติ ทฺเม กุจฺจาริยา
นปิสฺส หตฺถเอสฺส ขิลาณี อตฺถิ ฯ
อจฺฉว โข ตสฺส วณฺโณ อกาสิ
โส มํ พฺรวิ สฺสุจิตฺตํ มํ กโรหิ
ตาหํ กริ เตน มมาปี ๑ โสขยํ
โส จ พฺรวิ สฺสุจิตฺตสมิทธิ พฺรหฺเม ฯ
อชฺฉจ เต มาลฺวปณฺณสนฺตตา
วิกิณฺณรูปาว มยา จ เตน จ
กิลนฺตรูปา อฺทเก รमितฺวา
ปฺนปฺปฺนํ ปณฺณกฺกุฏี วชาม ฯ
น มชฺช มนฺตา ปฏิกฺกนฺตติ ตาต
น อคฺคิหฺตฺตํ นปี ยลฺล ตตฺร ๒
น จาปี เต มฺลผลาณี ภูณฺเช

#๑ ม. มมาสิ ฯ ๒ สี่. ยลลตฺนตฺร ฯ ม. ยลลตฺนตฺตํ ฯ

ยว น ปสฺสามิ ตํ พุรหุมจารี ฯ

อทฺธา ปชานาสี ตฺวปี ตาต

ยสฺสํ ทิสายํ ๑ วสเต พุรหุมจารี

ตํ มํ ทิสํ ปาปย ตาต จิปฺปํ

มา เต อหํ อมริมสฺสมมฺหิ ฯ

วิจิตฺรฝุคฺคณฺหิ ๒ วันํ สุตํ มยา

ทิจาภิกฺขุญฺจํ ทิชสงฺฆเสวิตํ

ตํ มํ วันํ ปาปย ตาต จิปฺปํ

ปุรา เต ปาณํ วิชหามิ อสฺสเม ฯ

[๑๕] อิมสฺมาหํ โชติรสฺส วณฺมฺหิ

กนฺธพฺพเทวจฺจรสงฺฆเสวิต

อิสินฺมวาเส สนนฺตณฺมฺหิ

เนตาทิสํ อรตี ปาปฺเณถ ฯ

ภวนฺติ มิตฺตานิ อโถ น โหณฺติ

ฉาตีสฺส มิตฺเตสฺส กโรณฺติ เปมํ

อยณฺจ ชมฺโม กิสฺส ทิวา ๓ นิวิญฺโฐ

โย เนว ชานาติ กุโตมฺหิ อากโต ฯ

สํวาเสน หิ มิตฺตานิ สนฺธิยฺนฺติ ปุณฺปฺปุนํ

เสวว มิตฺโต ๔ อสงฺกนฺตฺ อสํวาเสน ชีรติ ฯ

#๑ ม. ทิสํ ฯ ๒ สฺ.ย. วิจิตฺรปฺปฬํ ฯ ๓ สฺ. ริวา ฯ ม. วา ฯ ๔ ย. สฺวา จ เมตฺติ ฯ

ธีตา นวายั กสฺส สุนนฺท โหติ
สุณิสฺสา นวายั กสฺส อโถปี ภริยา
อกุขาหิ เม ขิปฺปมิเชว ปุณฺโง
อวาวตฺยา ยทิ วา อตฺถิ ภตฺตา ฯ

[๒๑] อหํ หิ ชานามิ ชนินฺท เอตํ
มตฺตยา จ เปตฺตยา จ อโถปี อสฺสา
ตเวว โส ปุริโส ภูมิปาล
รตฺตินฺทิวํ อปฺปมตฺโต ตวตฺถे ฯ
อิทฺโธ จ ผิโต จ สุวทฺธฺมิโต จ
อมจฺโจ จ เต อณฺณตโร ชนินฺท
ตทฺเสว สฺยา ภริยา อภิปรากสฺส
อุมฺมาทนฺตฺติ นามเชยฺเยน ราช ฯ

[๒๒] อมฺโภ อมฺโภ นามมิตํ อิมิสฺสา
มตฺตยา จ เปตฺตยา จ กตํ สฺสารถุ
ตถาหิ มยฺหํ อวโลกยฺนฺตฺติ
อุมฺมตฺตกํ อุมฺมาทนฺตฺติ อกาสิ ฯ

[๒๓] ยา ปุณฺณมาเส มิคมนฺทโลจนา
อุปาวิสิ ปุณฺทริกตฺตจฺจฺจํ
เทว ปุณฺณมาโย ตทฺหุ อมณฺณิ
ทิสฺวาน ปาราวณฺณตฺตวาสิณี ฯ

อพารปมเหหิ สุเกหิ วคฺคฺภิ
ปโลภยฺนตี มํ ยทา อุทิกฺขติ
วิชมุภมานา ๑ หรเตว เม มโน
ชาตา วเน กิปรุสีว ปพฺพเต ฯ
ตทา หิ พุรหตี สามา อามุตฺตมณิกฺกุณฑลา
เอกจฺวสนา นารี มิตี ฆนฺตาวุทิกฺขติ ฯ
กทาสฺสุ มํ ตมฺพนขา สุโลมา
พาหามุฑฺจ นนฺตสารถิตฺตทา
วฏฺฏงฺคฺติ สนนตธีรฺกตฺติยา
นารี อุปฺลณฺนิสฺสติ ลีลโต สุภา ฯ
กทาสฺสุ มํ กาลจฺนชาลฺลจฺจทา
ธีตา ตีริฎฺฐิสฺส วิลาภมชฺฌา ๒
มุฑฺधि พาหาหิ ปลิสฺสชิสฺสติ
พุรหาวเน ชาตทุมิว มาลฺวา ฯ
กทาสฺสุ มํ ๓ ลาขารสฺสตรตฺตสุจฺจวี
พินฺนุทฺตถนี ปุณฺฑริกตฺตจฺจกี
มุขํ มุเขน อุปนามยิสฺสติ
โสณฺโฆว โสณฺฑสฺส สุราย ถาลิ ฯ
ยทาทุทฺถํ ตํ ติกฺกฺจนฺตี สพฺพคฺคตฺ ๔ มโนรมํ

#๑ ม. วิชมุภมานา ฯ ๒ ม. วิลคฺคมชฺฌา ฯ ๓ ม. อัย ปาโจ นตฺติ ฯ ๔ ม. สพฺพภทฺทํ ฯ

ตโต สกสฺส จิตฺตสฺส นาวโพนามิ กณฺจि นํ ฯ
อุมฺมาทนฺตี มยา ทิฏฺฐา ๑ อามตฺตมณฺนิกฺขณฺทลา
น สุปฺปามิ ทิวารตฺตี สหสฺสํ ปราชิตฺ ๑
สกุโก เจ ๒ เม วริ ทชฺชา โส จ ลพฺเพถ เม วโร
เอกรตฺตํ ทฺวิรตฺตํ วา ภเวยฺย ๓ อภิปารโก
อุมฺมาทนฺตฺยา รमितฺวาน สิวีราชา ตโต สียา ๔ ฯ

[๒๔] กุฑานิ เม กุฑปตี นมสฺสโต
อาคมมฺม ยกุโข อิทเมตทพฺุริ
รณฺโณ มโน อุมฺมาทนฺตฺยา นิวิฏฺฐโธ
ททามิ เต ตํ ปริจายสฺส ๑

[๒๕] ปุณฺณา จ ธฺเส ๕ อมโร น จมฺหิ
ชโน จ เม ปาปมิตฺถจ ชลฺณา
กุโส จ ตฺยสฺส มนโส วิฆาโต
ทตฺวา ปิยํ อุมฺมาทนฺตี อทิฏฺฐา ๖ ฯ

[๒๖] ชนินฺท นานฺยลตฺร ตยา มยา วา
สพฺพาปี กมฺมสฺส กตฺสฺส ชลฺณา
ยฺนเต มยา อุมฺมาทนฺตี ปทินฺนา
กุเสหิ ราชา วณฺถํ สชาหิ ๑

[๒๗] โย ปาปกํ กมฺม กริ มนฺุสฺโส

#๑ ม. อุมฺมาทนฺติมํ ทิฏฺฐา ๑ ๒ ส. ย. จ ๑ ๓ ม. ภเวยฺย ๑ ๔ ม. สียํ ๑

#๕ ม. ย. ปุณฺณา วิธฺเส ๑ ๖ ม. อทิฏฺฐา ๑ อิตฺ ปรี อิทิสเมว ๑

โส มณณติ มายิหิ ๑ มณณีสู อณณเ
ปสฺสนนฺติ ภูตานิ กโรนฺตเมตํ
ยุตฺตา จ เย โหนฺติ นรา ปจฺพยา ฯ
อณฺโณ นฺ เต โกจิ นโร ปจฺพยา
สทฺทฺเขยฺย ๒ โลกสฺมิ น เม ปิยาติ
ภุโส จ ตฺยสฺส มนฺโส วิมาโต
ทตฺวา ปิยํ อุมฺมาทนฺตี อธิฏฺฐา ฯ

[๒๘] อทฺธา ปิยา มยฺห ชนินฺท เอสา
น สา มมํ อปฺปิยา ภูมิपाल
กจฺเฉว ตฺวํ อุมฺมาทนฺตี ภาทฺทนฺเต ๑
สีโหว เสลสฺส คฺคฺหํ อฺเปติ ฯ

[๒๙] น ปิพิตา อตฺตทฺกฺเขน ธีรา
สุขปฺผลํ กมฺม ปริจฺจชนฺติ
สมฺโหมหิตา วาปี สุขเขน มตฺตา
น ปาปกมฺมณฺจ สมาจฺรณฺติ ฯ

[๓๐] ตฺวณฺหิ มาตา จ ปิตา จ มยฺหํ
ภตฺตา ปตี โปสโก เทวตา จ
ทาโส อหํ ตฺยฺห สปฺตฺตทาโร
ยถาสฺขํ สีวิ ๔ กโรหิ กามํ ฯ

[๓๑] โย อิสฺสโรมฺหิติ กโรติ ปาปี

#๑ ม. มายิท ฯ ๒ สี. ม. สทฺทฺทฺเขยฺย ฯ อิตฺโต ปริ อีทิสเมว ฯ ๓ ม. ภาทฺทนฺเต ฯ

#๔ ม. สามี ฯ

กตฺวา จ โส นุตฺตปเต ๑ ปเรสํ

น เตน โส ชีวิติ ทิมมายู ๒

เทวาปี ปาเปเน สเมกฺขเร นํ ฯ

[๓๒] อณฺณตักํ สามิเกหิ ปทินัน

ธมฺเม จิตาเย ปฏิจฺจนฺติ ทานํ

ปฏิจฺจกา ทายกา จาปี ตตฺถ

สุขปฺผลณฺเวยว กโรนฺติ กมฺมํ ฯ

[๓๓] อณฺโณ นุ เต โกจิ นโร ปจฺพฺยา

สทฺธฺเชยฺย โลกสฺมิ น เม ปิยาติ

ภูโส จ ตฺยสฺส มนโส วิฆาโต

ทตฺวา ปิยํ อุมฺมาทนต์ิ อธิฏฺฐา ฯ

[๓๔] อทฺธา ปิยา มยฺห ชนินฺท เอสา

น สามี อปฺปิยา ภูมิปาล

ยฺนฺเต มยา อุมฺมาทนต์ิ ปทินฺนา

ภูเสหิ ราชา วณฺถิ สขาหิ ฯ

[๓๕] โย อตฺตทฺกฺเขเนน ปฺรสุตฺ ทุกฺขํ

สุเขเน วา อตฺตสุโข ทฺหติ ๓

ยเถวิทํ มยฺห ตถา ปเรสํ

โย เอวํ ปชานาติ ส เวทิ ธมฺมํ ฯ

[๓๖] อณฺโณ นุ เต โกจิ ปโร ปจฺพฺยา

#๑ นุตฺตสฺเตติปี ฯ ๒ ม. ทิมมายู ฯ ๓ ม. ทหาติ ฯ

สทุเชย โลกสมิ น เม ปิยาติ
ภูโส จ ตยสส มนโส วิมาโต
ทตฺวา ปิย อุมมาทนต์ อทิฏฐา ฯ

[๓๗] ชนินฺท ชานาสิ ปิยา มเมสา
น สามี อปฺปิยา ภูมิपाल
ปิเยน เต ทมฺมิ ปิย ชนินฺท
ปิยทายโน เทว ปิย ลกฺนติ ฯ

[๓๘] โส ฐุนาหํ วธิสฺสามิ อตฺตานิ กามเหตุกํ
น หิ ฐมฺมํ อฐมฺเมน อหํ วธิตฺตุมฺสฺสเห ฯ

[๓๙] สเจ ตฺวํ มยฺห สตี ชนินฺท
น กามยาสิ นรวิโร เสฏฺฐ
จชามิ นํ สพฺพชนสฺส มชฺเฌ ๑
มยา ปมฺตติ ตโต อวฺหเยสิ นํ ฯ

[๔๐] อทฺฐสิยญฺเจ อภิปารก ตฺวํ
จชาสิ กตฺเต อหิตาย ตยสฺส
มหา จ เต อุปฺวาโทปิ อสฺส
น จาปิ ตยสฺส นกรรมฺหิ ปกฺโข ฯ

[๔๑] อหํ สหิสฺสํ อุปฺวาทเมตํ
นินฺทํ ปลฺลิสฺสํ ทรฺหลฺจ สพฺพํ
มเมตมากจฺจตุ ภูมิपाल

#๑ ยู. สัพฺพยา ฯ

ยถาสุขํ สีวิ ๑ กโรหิ กามํ ฯ

โย เนว นินฺทํ น ปฺนปฺปลัสนํ ๒

อาทิตฺยครหํ โนนปี ปุञฺจ

สิริ จ ลกฺขี จ อเปติ ตมฺหา

อาโป สุวฺภูจิว ยถา ถลมฺหา ฯ

ยงฺกิลฺลิจิ ทุกฺขณฺจ สุขณฺจ เอตุโต

ชฺมฺมาตีสารณฺจ มโนวิฆาตํ

อฺรสา อหํ ปฏฺิจฺฉิสฺสามิ ๓ สพฺพํ

ปจฺจวี ยถา ถาวรานํ ตสฺยานํ ฯ

[๔๒] ชฺมฺมาตีสารณฺจ มโนวิฆาตํ

ทุกฺขณฺจ นิจฺฉามิ อหํ ปเรถํ

เอโกปิมี ทารยิสฺสามิ ๔ ภาริ

ชฺมฺเม จิโต กิลฺลิจิ อหาปยนฺโต ฯ

[๔๓] สคฺคฺคฺคฺคํ ปุณฺณกมฺมํ ชนินฺท

มา เม ตฺวํ อนฺตรายิ อกาสิ

ททามิ เต อุมฺมาทนต์ิ ปสนฺโน

ราชาว ยลฺลเณ ธนํ พุราหฺมณานํ ฯ

[๔๔] อทฺธา ตฺวํ กตฺเต หิโตสิ มยฺหํ

สขา มมํ อุมฺมาทนต์ิ ตฺวณฺจ

นินฺทเยยฺย เทวา ปิตโร จ สพฺเพ

#๑ ย. สัพพ ฯ ๒ ม. ปนปปลัสสิ ฯ ๓ ม. ปจฺจตุตฺตริสฺสามิ ฯ ย. ปจฺจูปฺทิสฺสามิ ฯ

#๔ ม. ทารยิสฺสามิ ฯ

ปาปณจ ปสสิ อภิสมปรายิ ๑

[๔๕] น เหน้ ฅมมึ ๑ สึวึราช วชชึ
สเนคมา ชานปทา จ สพเพ
ยเนเต มยา อุมมาทนต์ึ ปทึนนา
ภูเสหึ ราชา วนถึ สชาหึ ๑

[๔๖] อทฐา ตวั กตเต หึโตสิ มยหึ
สชา มมึ อุมมาทนต์ึ ตวณจ
สตณจ ฅมมานึ สุกคิตตานึ
สมุททเวลาว ทุรจยยานึ ๑

[๔๗] อาหุเนยโย เมสิ หิตานุกมปี
ชาตา วิชตา จสิ กามปาโล
ตยึ หุตา ราช มหปผลา หึ ๒
กामเน เม อุมมาทนต์ึ ปฎิจจ ๑

[๔๘] อทฐา หึ สพพิ อภิปารก ตวั
ฅมมึ อจารึ มม กตตูปุตต
อณโณ นุ เต โก อฐ โสคตีกคตา
ทวิปโท นโร อรุณเ ชิวโลเก ๑

[๔๙] ตวั นุ เสฏโฐ ความนุคตโรสิ
ตวั ฅมมกุ ฅมมวิฑู สุมะโร
โส ฅมมคตโต จิรเมว ชิว

#๑ ม. น เหน้ฅมมึ ๑ ๒ ย. มหปผลา หึ เม ๑

ธมฺมณฺจ เม เทสย ธมฺมปาล ๑

[๕๐] ตทิงฺฆ อภิปรก สุโณหิ วจัน มม
 ธมฺมนฺเต เทสยิสฺสามิ สติ อเสวิตํ อหํ ๑
 สาธุ ธมฺมรฐิ ราชา สาธุ ปณณานฺวา นโร
 สาธุ มิตฺตทานมทฺทพฺโโก ปาปสฺสากรณฺ สฺขํ ๑
 อุกฺโกชนสฺส วิชิตะ จิตฺธมฺมสฺส ราชิน
 สฺขํ มนุสฺสสา อเสถ สิตฺจฺฉายาย สฺงฺฆเร ๑
 น จาหเมตํ อภิโรจยามิ
 กมฺมํ อสเมกฺขกตํ อสาธุ
 เยวาปี ฌตฺวาน สยํ กโรนฺตุ
 อูปฺมา อีมา มยฺห ตฺวํ สุโณหิ ๑
 กวณฺเจ ตรมานานํ ชิมฺหํ กจฺจติ ปฺงฺคโว
 สพฺพา ตา ชิมฺหํ กจฺจนฺตุ เนตฺเต ชิมฺหํ คเต สติ ๑
 เอวเมว มนุสฺเสสฺสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต
 โส เจ อธมฺมํ จรติ ปเคว อิตฺรา ปชา
 สพฺพํ รณฺฑิ ทฺกขํ เสติ ราชา เจ โหติ อธมฺมิโก ๑
 กวณฺเจ ตรมานานํ อฺหํ กจฺจติ ปฺงฺคโว
 สพฺพา ตา อฺหํ กจฺจนฺตุ เนตฺเต อฺหํ คเต สติ ๑
 เอวเมว มนุสฺเสสฺสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต
 โส เจปิ ๑ ธมฺมํ จรติ ปเคว อิตฺรา ปชา

#๑ ม. สเจ ๑

สพพิ รฎฐิ์ สขัิ เสดิ ราชา เจ โหติ ฐมมิโก ฯ
 น จาปาหิ อฐมเมน อมรตตมภิปตฺถเย
 อิมิ วา ปจวี สพพิ วิเชตุ อภิปารก ฯ
 ยลฺลหิ กิลฺลจิ มนุสฺเสสฺส รตนํ อิธ วิชฺชติ
 คาโว ทาโส หิรณฺณญจ วตฺถิยํ หริจฺจนฺทํ ฯ
 อสฺสิตฺถิโย จ รตนํ มณฺณิกญจ
 ยลฺลจาปิเม จนฺทสุริยา อภิปาลยณฺติ
 น ตสฺส เหตุ วิสम्मํ จเรยฺย
 มชฺเฒ สิวิํ อุตฺโทสมิ ชาโต ฯ
 เนตา หิตา ๑ อุกฺกโต รฎฐปาโล
 ฐมมํ สิวิํ อปจายมาโน
 โส ฐมมเมวานุวิจฺจिनฺตยณฺโต
 ตสฺมา สเก จิตฺตวเส น วตฺโต ฯ

[๕๑] อทฺธา ตฺวํ มหาราช นิจฺจํ อพฺยสนํ สิวิํ
 กริสฺสสิ จิริ รชฺชํ ปญฺญา หิ ตว ตาหิสิ ฯ
 เอตฺนฺเต อนฺุโมทาม ยํ ฐมมํ นปฺปมชฺชติ
 ฐมมํ ปมชฺช ขตฺติโย รฎฐจา ๒ จวติ อิสฺสโร ฯ
 ฐมมญฺจร ๓ มหาราช มาตาปิตฺตฺส ขตฺติย
 อิธ ฐมมํ จริตฺวาน ราช สกฺกํ คมิสฺสสิ ฯ
 ฐมมญฺจร มหาราช ปุตฺตทาเรสฺส ขตฺติย

#๑ ยู. ปีตา ฯ ๒ สี. จานา ฯ ๓ ม. สพฺพตฺถ ฐมมํ จเร... ฯ

อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช มิตฺตามจฺเจสุ ขตฺตฺย
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช วาหเนสุ พลฺลฺลฺล จ
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช คาเมสุ นิกเมสุ จ
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช รฏฺเฐสุ ชนปฺเทสุ จ
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช สมณฺน พฺราหฺมณฺนฺนฺน จ
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช มิกปฺกฺขีสุ ขตฺตฺย
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช ฌมฺโม จินฺนฺนํ สุขาวโห
อิธ ฌมมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสึ ฯ
ฌมฺมณฺจร มหาราช อินฺทฺทา เทวา สพฺรหฺมกา
สุจฺฉินฺนํ ทิวํ ปตฺตฺวา มา ฌมมํ ราช ปามโทติ ฯ
อุมฺมาทนต์ฺชาตักํ ทฺตฺยํ ฯ

๓ มหาโพธิชาตกั

[๕๒]	กิณฺณุ ทณฺฑํ กิมาชินฺ	ก็ ณฑุตฺถํ ก็ อุปาหนํ
	ก็ องฺกุสณฺจ ปตฺตณฺจ	สงฺฆมาภูณฺจาปี พุราหุมน
	ตฺรมาทรูโป คณฺหาสิ	กิณฺณุ ปตฺตณฺเส ทิสฺ ๑
[๕๓]	ทฺวาทเสตานิ วสุตานิ	วสิตานิ ตวนฺตฺติเก
	นาภิขานามิ โสณฺณ	ปิงฺกเลนนาภิกุชิตฺ ๑
	สฺวายํ ทิตฺโตว นทติ	สฺกุกทาจํ วิทฺสยํ
	ตว สฺตฺวา สกริยสฺส	วิทฺสทฺทสฺส มํ ปติ ๑
[๕๔]	อหุ เอส กโต โทโส	ยถา ภาสสิ พุราหุมน
	เอส ภิยฺโย ปสฺสีทามิ	วส พุราหุมน มา คมา ๑
[๕๕]	สพฺพเสโต ปุเร อาสิ	ตโตปี สพฺโโล อหุ
	สพฺพโลหิตโกทานิ	กาโล ปกุกมิตุ มม ๑
	อพฺกนฺตรํ ปุเร อาสิ	ตโต มชฺเฌ ตโต พหิ
	ปุรา นิทฺทมนนา โหติ	สยเมว วชามหํ ๑
	วิทฺสทฺทํ น เสเวยฺย	อุทฺปนํวโนทกั
	สเจปี นํ อนฺุขณฺ	วาริกทฺทมคณฺธิกั ๑
	ปสฺนฺนเมว เสเวยฺย	อปฺปสฺนํ วิวชฺชเย
	ปสฺนํ ปยิริปาเสยฺย	รทฺทวทฺทคฺคฺติโก ๑
	ภเช ภชฺนตํ ปุริสํ	อภชฺนตํ น ภชฺชเย
	อสฺปฺปฺริสฺสรมฺโม โส	โย ภชฺนตํ น ภชฺชติ ๑

โย ภชนุตัน น ภชติ เสวมานัน น เสวติ
สเว มนุสสุปาปิภูโจ มิโค สาขาสุสิโต ยถา ฯ
อจจาภิกุขณตัสสุคา อสโม สรณน จ
เอเตน มิตฺตา ชีรนฺติ อกาเล ยาจนาย จ ฯ
ตสุมา นาทิกุขณํ คจฺเจ น จ คจฺเจ จิราจิริ
กาเลน ยาจํ ยาเจยฺย เอวํ มิตฺตา น ชีรเร ๑ ฯ
อติจิริ นีวาเสน ปิโย ภวติ อปฺปิโย
อามนฺต โข ตํ คจฺจาม ปุรา เต โหเม อปฺปิยา ฯ
[๕๖] เอวํ เจ ยาจมานานัน อณฺชลิ นาวพฺพชฺฉติ
ปริจาริกานัน สุตฺตานัน ๒ วจัน น กโรสิ โน
เอวณฺตํ อภียาจาม ปุณ กยิราสิ ปริยายํ ฯ
[๕๗] เอวณฺเจ โน วิหฺรตํ อนฺตราโย น เหสุสฺติ
ตฺยฺห วาปี ๓ มหาราช มยฺห วา ๔ รกฺขจฺจวฺตฺตฺน
อปฺเปว นาม ปสฺเสม อโหฺรตฺตานมจฺเจ ฯ
[๕๘] อฺุทฺริณา เจ สงฺกตฺยา ภาวายมฺนฺวตฺตติ ฯ
อกามา อกรณฺธิยํ วา กรณฺธิยํ วาปี กฺุพฺพติ ๕
อกามกรณฺธิยสุมี กวิธ ปาเปน ทิมฺปติ ๖ ฯ
โส เจ อตฺโต จ ฐมฺโฆ จ กลฺยาโณ น จ ปาปโก
โกโต เจ วจัน สจฺจํ สุหโต วานโร มยา ฯ
อตฺตโน เจ หิ วาทสฺส อปฺราธํ วิชานีย ๗

#๑ ม. ชีเยเร ฯ ๒ ม. ปริจาริกานัน สติ ฯ ๓ ส. ตุมฺหณฺจาปี ฯ ย. ตฺยฺหณฺจาปี ฯ

#๔ ส. อมฺหํ วา ฯ ย. มยฺหณฺจ ฯ ๕ ม. กุพฺพติ ฯ ๖ ม. ทิปฺปติ ฯ อิตฺโต ปริ

#อฺิทิสเมว ฯ ๗ ม. วิชานียา ฯ

น มํ ตฺวํ ฺครเหยฺยาสี โภโต วาโท หิ ตาทีโส ฯ

[๕๕] อีสฺสโร สพฺพโลกสฺส สเจ กปฺเปติ ชีวิตํ

อิทฺธี พุยฺสนภาวญฺจ กมฺมํ กลฺยาณปาปํ

นิตฺตทฺเสการี ปุริโส อีสฺสโร เตน ลิมฺปติ ฯ

โส เจ อตุโถ จ ฐมฺโม จ กลฺยาโณ น จ ปาปโก

โภโต เจ วจฺนํ สจฺจํ สุหโต วานโร มยา ฯ

อตุตฺตโน เจ หิ วาทสฺส อปฺราธํ วิชานีย ๑

น มํ ตฺวํ ฺครเหยฺยาสี โภโต วาโท หิ ตาทีโส ฯ

[๖๐] สเจ ปุพฺพเพกคเหตุ สุขทุกขํ นิคจฺจติ

โปราณกํ กตํ ปาปํ ตเมโส มฺลฺยเจเต อิตฺถํ

โปราณกอิตฺถโมกฺโข กุวิธ ปาเปน ลิมฺปติ ฯ

โส เจ อตุโถ จ ฐมฺโม จ กลฺยาโณ น จ ปาปโก

โภโต เจ วจฺนํ สจฺจํ สุหโต วานโร มยา ฯ

อตุตฺตโน เจ หิ วาทสฺส อปฺราธํ วิชานีย

น มํ ตฺวํ ฺครเหยฺยาสี โภโต วาโท หิ ตาทีโส ฯ

[๖๑] จตฺตุนฺนํเยวปาทาย รุปํ สมฺภโถติ ปาณินํ

ยโต จ รุปํ สมฺภโถติ ตตฺตเถวานุปคจฺจติ ฯ

อิเชว ชีวติ ชีโว เปจฺจ เปจฺจ วินสฺสติ

อุจฺฉิขฺชติ อัย โลโก เย พาลา เย จ ปณฺฑิตา

อุจฺฉิขฺชมานเณ โลกสฺมี กุวิธ ปาเปน ลิมฺปติ ฯ

#๑ ม. วิชานียา ฯ อิตฺถํ ปรี อีทิสเมว ฯ

โส เจ อตุโธ จ ฌมโม จ กลยาโณ น จ ปาปโก

โกโต เจ วจัน สจจัน สุหโต วานโร มยา ฯ

อตุตโน เจ หิ วาทสส อปราชิ วิชาณีย

น มํ ตวั ครเหยยาสี โกโต วาโท หิ ตาติโส ฯ

[๖๒] อาหุ ขตุตวิธา ๑ โลกเก พาลา ปณฺฑิตมานิโน

มาตริ ปิตริ หลยเณ อโธ เชฏฺฐปิ ภาตริ

หนะยยุ ปตุตทาเร จ อตุโธ เจ ตาติโส สียา ฯ

[๖๓] ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสีเทยฺย สเยยฺย วา

น ตสฺส สาขํ ภณฺเชยฺย มิตฺตทฺพุโก ๒ หิ ปาปโก ฯ

อถ อตุเถ สมฺปฺปนฺเน สมฺมูลมปิ อพฺภูเห

อตุโธ เม สมฺพเลนาปี สุหโต วานโร มยา ฯ

โส เจ อตุโธ จ ฌมโม จ กลยาโณ น จ ปาปโก

โกโต เจ วจัน สจจัน สุหโต วานโร มยา ฯ

อตุตโน เจ หิ วาทสส อปราชิ วิชาณีย

น มํ ตวั ครเหยยาสี โกโต วาโท หิ ตาติโส ฯ

[๖๔] อเหตุวาโท ปุริโส โย จ อิสฺสรกฺคฺติโก

ปุพฺเพกฺคิ จ อฺจุเจหิ โย จ ขตุตวิโร ๓ นโร ฯ

เอเต อสฺปุริสา โลกเก พาลา ปณฺฑิตมานิโน

กระยฺย ตาติโส ปาปี อโธ อณฺณมปิ การเย

#๑ ม. ขตุตวิทา ฯ ๒ ย. มิตฺตทฺภูทิ ฯ ๓ ม. ขตุตวิทอ ฯ

อสปฺปริสสํสคฺโค ทุกฺขนฺโต ๑ กฏฺกฺทโร โย ฯ

[๖๕] อฺรพฺภรฺุเปณ พกาสุ ๒ ปุพฺเพ

อสงฺกิตฺ อชฺยถํ อฺเปติ

หนฺตฺวา อฺรณฺี อชฺยํ ๓ อชฺยจ

หนฺตฺวา สยิตฺวา ๔ เยนกามํ ปเลติ ฯ

ตถาวิเชเก สมนพฺราหฺมณาเส

จทณํ กตฺวา วลฺจยณฺติ มนฺุสฺเส

อนาสกา ถณฺทิลเสยฺยกา จ

รโฆชลฺลํ อุกฺกฏฺกปฺปชานํ

ปรียายภตฺตณฺจ อปานกตฺตา

ปาปาจารา อรหนฺโต วทานา ฯ

เอเต อสปฺปริสา โลก พาลา ปณฺทิตมานิโน

กรเยย ตาทีโส ปาปี อโถ อณฺณมฺปิ การเย

อสปฺปริสสํสคฺโค ทุกฺขนฺโต กฏฺกฺทโร โย ฯ

ยมาหุ นคฺถิ วีริยณฺติ เหตุณฺจ อปวทณฺติ ๕ เย

ปรการํ อตฺตการณฺจ เย ตฺจจํ สมนวณฺณยํ ฯ

เอเต อสปฺปริสา โลก พาลา ปณฺทิตมานิโน

กรเยย ตาทีโส ปาปี อโถ อณฺณมฺปิ การเย

อสปฺปริสสํสคฺโค ทุกฺขนฺโต กฏฺกฺทโร โย ฯ

สเจ หิ วีริยํ นาสฺส กมฺมํ กลฺยาณปาปกํ

#๑ สี่. ทุกฺกโฏ ฯ อโถ ปรึ อีทิสเมว ฯ ๒ ม. วกฺสุสุ ฯ ยฺ. วกาสุ ฯ ๓ ม.

#อชฺยํ ฯ ๔ ม. อุตฺราสยิตฺวา ฯ ๕ ม. อเหตุณฺจ ปวทณฺติ ฯ

น ภเว วฑุฏเกี ราชธา หนี ยนุตานิ การเย ๑
ยสุมา จ วีริยั อตุถิ กมมึ กุลยาณปาปัก
ตสุมา ยนุตานิ การเรติ ราชธา ภรติ วฑุฏเกี ๑
ยถิ วสุสสตุ เทโว น วสุเส น หิมึ ปเต
อุจฺฉิเชยเย อัย โลโก วินสุเสยเย อัย ปชา ๑
ยสุมา จ วสุสตี เทโว หิมญจานุสุสตีติ ๑
ตสุมา สสุตานิ ปจฺจนฺติ รฏฺฐญจ ปาลยเต จิรี ๑
กวลเจ ตรมานานัน ชิมหึ กจฺฉติ ปุํคโว
สพฺพา ตา ชิมหึ กจฺฉนฺติ เนตเต ชิมหึ คเต สตี ๑
เอวมเว มนุสฺเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมมโต
โส เจ อธมมึ จรติ ปเคว อิตธา ปชา
สพฺพิ รฏฺฐั ทุกั สตี ราชธา เจ โหติ อธมมิโก ๑
กวลเจ ตรมานานัน อุขุํ กจฺฉติ ปุํคโว
สพฺพา ตา ๒ อุขุํ กจฺฉนฺติ ๑ เนตเต อุขุํ คเต สตี ๑
เอวมเว มนุสฺเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมมโต
โส เจปี ธมมึ จรติ ปเคว อิตธา ปชา
สพฺพิ รฏฺฐั สุกั สตี ราชธา เจ โหติ ธมมิโก ๑
มหารุกฺขสุส ผลิโน อามึ ฉินฺทติ โย ผลั
รสญจสุส น ชานาติ พิชญจสุส วินสุสตี ๑

#๑ ม. หิมญจานุสุสตีติ ๑ ๒ ม. คาวี ๑ ๓ ม. ยนุติ ๑

มหารุกขูปมัม รุกข์	อธมเมน โย ปสาสติ
รสถจตุส น ชานาติ	รฏฺจถจตุส วินสฺสติ ฯ
มหารุกขตุส ผลิโน	ปกุกัม ฉินฺหติ โย ผลิ
รสถจตุส วิชานาติ	พีชถจตุส น นสฺสติ ฯ
มหารุกขูปมัม รุกข์	ธมเมน โย ปสาสติ
รสถจตุส วิชานาติ	รฏฺจถจตุส น นสฺสติ ฯ
โย จ ราชา ชนปทํ	อธมเมน ปสาสติ
สพฺโพสธิภี โส ราชา	วิรุฑฺโธ โหติ ขตุติโย ฯ
ตเถว เนคเม หีลํ	เย ยุตฺตา กยวิกุกเย
โอชทานพลีการะ	ส โกเสน วิรุชฺฌติ ฯ
ปหารวรรเขตตถญญ	สงฺคาม กตนิสฺสเม
อสุตีเต หีสยํ ราชา	ส พลเณ วิรุชฺฌติ ฯ
ตเถว อีสโย หีลํ	ลัสมะ พุรหุมจาริเย ๑
อธมมจारी ขตุติโย	โส สกฺเคน วิรุชฺฌติ ฯ
โย จ ราชา อธมมญฺโจ	ภริยํ หนฺติ อทฺฐกํ ๒
ลฺลทํ ปสวเต จานํ ๓	ปฺลฺลเตหิ จ วิรุชฺฌติ
ธมมํ จเร ชานปเท	เนคเมสุ ๔ พลเสสุ จ
อิสโย จ น หีเสยฺย	ปฺลฺลตทาเร สมถฺจเร ฯ
ส ตาทีโส ญมิปติ	รฏฺจปาโล อโกธโน

#๑ สี่. พุรหุมจาริโน ฯ ม. สลฺลเต พุรหุมจาริโย ฯ ๒ ม. อทฺฐิกํ ฯ ๓ สี่. ปาปํ ฯ

#๔ สี่. นิคเมสุ ฯ

สุดต ขุ. ชาตัก(๒) :ปณฺณาส-มหานิปาตชาตัก - หน้าที่ 30

สามนฺเต ๑ สมฺปกมฺเปติ อินฺโทว อสุราธิโปติ ฯ

มหาโพธิชาตักํ ตติยํ ฯ

ตสฺสุทฺถานํ ฯ

สนิพฺนิกรมฺหฺยโน ปจโฌ

ทฺติโย ปน สอุมฺมทฺนฺตีวโร

ตติโย ปน โพธิสิริวฺหฺยโน

กถิตา ปน ตีณิ ชินน สฺภา ฯ

ปณฺณาสนิปาตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

#๑ ม. สປຕເຕ ฯ

สกุณินิปาต

๑ โสณกชาตก

[๖๖] กสฺส สุตฺวา สติ ทมฺมิ สหสฺสํ ทิฏฺฐโสณกํ ๑
 โโก เม โสณกมกฺขชาติ สหายํ ปัสฺสุเกพีตํ ฯ
 อถ พุริ วิมาณวโก ททโร ปณฺจจฺจุพโก
 มยฺหํ สุตฺวา สติ เทหิ สหสฺสํ ทิฏฺฐโสณกํ ๒
 อหํ เต ๓ โสณกมกฺขิสฺสํ สหายํ ปัสฺสุเกพีตํ ฯ

[๖๗] กตรสฺมี โส ชนปเท รกฺขเจสฺสุ นิกเมสฺสุ จ
 กตฺถ โสณกมทฺทกฺขิ ๔ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉนฺโต ฯ

[๖๘] ตเวว เทว วิชิตะ ตเวว ยฺยชานญฺมียา
 อชฺฐวํสา มหาสาลา นิโลภาสา มโนรมา ฯ
 ติฏฺฐนฺติ เมฆสมานา รมฺมา อณฺโณณณนิสฺสิตา
 เตสํ มฺลสฺสํ โสณโก ฉายติ อณฺุปาทีโน
 อฺุปาทานेสฺสุ โลเกสฺสุ จยฺยหมานेสฺสุ นิพฺพุโต ฯ

[๖๙] ตโต จ ราชา ปายาสิ เสนาย จตฺตฺรจฺจกียา
 การาเปตฺวา สมํ มคฺคํ อคมา เชน โสณโก ฯ
 อฺุชฺชชานญฺมึ คนฺตฺวาน วิจฺรนฺโต พุรหาวเน

#๑-๒ สี. ย. ทฎฺฐ-๑ ๓ สี. ย. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๔ สี. ย. กตฺถ เต โสณโก

#ทิฏฺฐโจ ฯ

อาสีนั โสณกั ทกขิ	ทยหมานesu นัพพุดั ฯ
[๗๐] กปโณ วตยั ๑ ภิกขุ	มุนุโท สงฆมาฏิปารุโธ
อมาตโก อปติโก	รูกขมุลสมิ ฌายติ ฯ
[๗๑] อิมั วากุขั นิสาเมตวา	โธณโก เอตทพุริ
น ราช กปโณ โหติ	ธมมัม กายน ผลสสั ฯ
โยธ ๒ ธมมัม นีรูกคตวา	อธมมัม อนุวตตติ
ส ราช กปโณ โหติ	ปาโป ปาปปรายโน ฯ
[๗๒] อรินุทโมติ เม นามัม	กาสิราชาติ มั วิทู
กจจิ โภโต สุขเสยยา	อิธ ปตตสส โธณก ฯ
[๗๓] สทาปี ภัทรมชนสส	อนาคารสส ภิกขุโน
น เศลั โภฏเจ โอบนุติ	น กุมุเกน กโปปียา
ปรินิฏจิตเมसानา	เตน ยาเปนติ สุพพตา ฯ
ทุดियมปิ ภัทรมชนสส	อนาคารสส ภิกขุโน
อนวชชปิณุโท โภตตพุโพ	น จ โภจูปโรธติ ฯ
ตติยมปิ ภัทรมชนสส	อนาคารสส ภิกขุโน
นิพพุโต ปินุโท โภตตพุโพ	น จ โภจูปโรธติ ฯ
จตุตถมปิ ภัทรมชนสส	อนาคารสส ภิกขุโน
มุตตสส รฎุเจ จรโต	สงโค ยสส น วิชชติ ฯ
ปณจมมปิ ภัทรมชนสส	อนาคารสส ภิกขุโน
นกรรมหิ ทยหมานมหิ	นาสส กิณจิ อทยหถ ฯ

#๑ ม. วตยั ฯ ๒ ม. โย จ ฯ

ฉฐมปิ ภัทรมชนสฺส อณาการสฺส ภิกฺขุโน
รฎฺเฐ วิคฺขมฺปมานมฺหิ นาสฺส กณฺจि อหารถ ๑ ฯ
สตุตมมปิ ภัทรมชนสฺส อณาการสฺส ภิกฺขุโน
โจเรหิ รกฺขิตํ มคฺคํ เย จณฺเณ ปริปนฺนิกา
ปตฺตจิวรมาทาย โสตุถิํ กจฺจนฺติ สุพฺพโต ฯ
อฎฺฐมมปิ ภัทรมชนสฺส อณาการสฺส ภิกฺขุโน
ยํ ยํ ทิสํ ปกฺกมฺติ อนเปกฺโขว กจฺจนฺติ ฯ

[๗๔] พหุปี ภัทฺรา เอเตตํ ๒ โย ตวํ ภิกฺขุ ปัสสตี
อหฺนจฺ จิทฺโธ กามสฺสุ กถิ กามามิ โสณฺน ก ฯ
ปิยา เม มานุสฺสา กามา อโถ ทิพฺยาปี เม ปิยา
อถ เกน นฺ วณฺเณน อุโก โลเก ลกฺกามเส ฯ

[๗๕] กามเม ๓ กิทฺธา กามรตา กามสฺสุ อธิมฺจฺจนิตา
นรา ปาปานิ กตฺวาน อุปฺปชฺชนฺติ ทฺถกฺคตี ฯ
เยจ กามे ปหนฺตฺวาน ๔ นิกฺขนฺตา อฏฺโฏภยา
เอโกทิกาวาธิตตา น เต กจฺจนฺติ ทฺถกฺคตี ฯ
อุปฺมณฺเต กริสฺสามิ ตํ สุโณหิ อรินฺทม
อุปฺมาย มิเชกฺจฺเจ ๕ อตฺถิ ชานนฺติ ปณฺฑิตา ฯ
คฺงฺคาย กุณฺปี ทิวา วุญฺหมานํ มหฺณฺนเว
วายโส สมจฺินฺเตสิ อปฺปปฺยโล อเจตโส ฯ

#๑ ม. อหิรถ ฯ ๒ สี. พหุณี สมณภัทรานิ ฯ ย. พหุปี ภัทฺรกา เอเต ฯ

#๓ สี. ย. กามสฺสุ ฯ ๔ สี. ย. ปหนฺตฺวาน ฯ ๕ สี. ย. ปิเชกฺจฺเจ ฯ

ยานนฺจ วติทํ ลทฺธํ	ภกฺโข จายํ อนนฺนํ โภ
ตตฺถ รตฺตี ตตฺถ ทิวา	ตตฺถเว นโรโต มโน ๑
ขาทํ นาคสฺส มํสานิ	ปิวั ภาคีโรโสทกํ
สมฺปสฺสํ วนเจตฺยานิ	น ปเลตฺถ วิหงฺกโม ๑
ตณฺจ โอตฺรณิ คงฺคา	ปมตฺตํ กุณเป รตํ
สมฺมทฺทํ อชฺฌคฺคาหาสิ	อกฺตี ยตฺถ ปกฺขินิ ๑
โส จ ภกฺขปริกฺขิโณ	อุทฺทปฺตฺวา ๑ วิหงฺกโม
น ปจฺจโต น ปฺรโต	นฺนตฺตรํ โนปิ ทกฺขินิ ๑
ทีปํ โส นชฺฌคฺคา คณฺฉิ	อกฺตี ยตฺถ ปกฺขินิ
โส จ ตตฺถเว ปาปตฺถ	ยถา ทฺวพฺพลโก ตถา ๑
ตณฺจ สามทฺทิกิมา มจฺฉา	กฺมฺภีลา มกรรา สฺส
ปสฺยหการา ขาทิสฺส	ผนฺทมานํ วิปกฺขิกํ ๒ ๑
เอวเมว ตฺวํ ราช	เย จณฺเณ กามโภคิโน
กิทฺธา เจ น วมิสฺสนฺติ	กาทฺถปณฺณาย ๓ เต วิทฺฐ ๑
เอสา เต อุปมา ราช	อตฺถสฺนทสฺสนิ กตา
ตฺวณฺจ ปณฺณายเส เตน	ยทิ กาทฺถสิ วา น วา ๑
[๗๖] เอกวาจํปี ทฺวิวาจํ	ภณฺเณยฺย อนฺนกมฺปโก
ตตฺถตฺตริ น ภาสฺย	ทาโส วยฺยสฺส ๔ สนฺติเก ๑
[๗๗] อิทํ วตฺวาน ปกฺกามิ	โสณโก อมิตฺททฺธิมา
เวหาเส อนฺตลิกฺขสมฺมิ	อนฺนสาสิตฺวาน ขตฺติยิ ๑

#๑ สี. อุปฺปตฺติตฺวา ๑ ย. อุทฺทปฺตฺวา ๑ ๒ ม. วิปกฺขิกํ ๑ สี. ย. วิปกฺขินิ ๑

#๓ กาทฺถปณฺณาว ๑ ๔ สี. ทาโส อยฺยสฺส ๑ ย. ทาโส อยฺยสฺส ๑

[๗๘] โโก นุเม ราชกตดาโร	สูตา เวยตติมากตา ๑
รชชํ นิยุทยิสฺสามิ	นาหํ รชฺเชน มตฺถิโก ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชญฺญา มรณํ สุเว
นาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมนฺวคา ๒ ๑
[๗๙] อตฺถิ เต ททโร ปฺตุโต	ที่ฆาวุ รฏฺฐจวฑฺฒโน
ตํ รชฺเช อภิสฺสิจฺจสฺสุ	โส โน ราชา ภวิสฺสตี ๑
[๘๐] จิปปํ กุมารํ อานถ	ที่ฆาวว รฏฺฐจวฑฺฒนํ
ตํ รชฺเช อภิสฺสิจฺจสฺสุ	โส โว ราชา ภวิสฺสตี ๑
[๘๑] ตโต กุมารมานธํ	ที่ฆาวว รฏฺฐจวฑฺฒนํ
ตํ ทิสฺวา อาลปี ราชา	เอกปฺตุตํ มโนรมํ ๑
สภฺฐี คามสทฺสทานิ	ปรีปฺญณานิ สพฺพโส
เต ปฺตุต ปฏฺฐิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุทยามี เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชญฺญา มรณํ สุเว
มาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมนฺวคํ ๑
สภฺฐี นาคสทฺสทานิ	สพฺพาลงฺการภูสิตา
สุวณฺณกจฺฉา มาตงฺคา	เหมกปฺปนฺวาสสา ๑
อารุพฺพา คามณฺเฑยฺภิ	โตมรฺงกฺสปาณิภิ
เต ปฺตุต ปฏฺฐิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุทยามี เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชญฺญา มรณํ สุเว
มาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมนฺวคํ ๑

#๑ ม. สุตฺทา เวยตฺตมาคตา ๑ ๒ ม. วสมนฺวคํ ๑ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ๑

สฎฐี อสสสหสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อาชานียา จ ๑ ชาติยา	สินฺธฺวา สีมฺวาหนา
อารุพฺหา คามณฺเธิเยภิ	อินฺทียาจาปฺচারิภิ
เต ปุคฺต ปฏฺธิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุยาทยามิ เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชณฺญา มรณฺํ สุเว
มาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมฺนฺวคํ ๑
สฎฐี รตสสฺสานิ	สนฺนทฺธา อุตฺติตฺทชฺชา
ทีปา อโถปิ เวยฺยคฺฆมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา ๑
อารุพฺหา คามณฺเธิเยภิ	จาปฺहतฺเถหิ จมฺมิภิ ๒
เต ปุคฺต ปฏฺธิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุยาทยามิ เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชณฺญา มรณฺํ สุเว
มาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมฺนฺวคํ ๑
สฎฐี เชนฺุสสฺสานิ	โรหณฺญา ปุํงฺควสฺสา
ตา ปุคฺต ปฏฺธิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุยาทยามิ เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชณฺญา มรณฺํ สุเว
มาหํ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วสมฺนฺวคํ ๑
โสฬสฺตติสสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภูสิตา
วิจิตฺรวคฺคถาภรณา	อามฺคฺตมณฺิภฺนฺุทฺธา
ตา ปุคฺต ปฏฺธิปชฺชสฺสุ	รชฺชํ นิยุยาทยามิ เต ๑
อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ	โก ชณฺญา มรณฺํ สุเว

#๑ ม. ๖ ๑ ๒ ม. วมฺมิภิ ๑

มาหิ กากัโฆ ทุมเมโธ กามานํ วสมนฺวคํ ฯ

[๘๒] ทหรสฺเสว เม ตาต มาตา มตาติ เม สุตํ
ตยา วินา อหิ ตาต ชีวิตตปี น อุตฺสเห ฯ
ยถา อารญญกํ นาคํ โปโต อเนวติ ปจฺจโต
เชสฺสนนฺตํ คิริทฺทฺเคสฺส สเมสฺส วิสเมสฺส จ ฯ
เอวนนฺตํ อนุกจฺจามิ ปุตฺตมาทาย ๑ ปจฺจโต
สฺกโร เต ภวิสฺสามิ น เต หเสสฺสามิ ทฺพฺภโร ฯ

[๘๓] ยถา สามทฺทิกิ นาวิ วาณิชา นฺ เนสินํ
โวหาโร ตตฺถ กณฺเฑหฺยย วาณิชา พฺยสนิํ สียา
เอวเมวายํ ปุตฺตก ๒ อนนฺตรายโกโร มม ฯ

[๘๔] อิมํ กุมาริ ปาเปถ ปาสาทํ รติวทฺฒนํ
ตตฺถ กมฺพุสฺสทฺธาโย ยถา สกุกัว อจฺจรา
ตา นํ ตตฺถ รมิสฺสนนฺติ ๓ ตาหิ เจโส ๔ รมิสฺสนนฺติ ฯ

[๘๕] ตโต กุมาริ ปาเปสิ ปาสาทํ รติวทฺฒนํ
ตํ ทิสฺวา อวจฺจุ กณฺเฑยา ทิฆมาว วรฺฏจวทฺฒนํ ฯ
เทวตา นฺนฺสิ คนฺธพฺโพ อาทฺฐ สกฺโก ปุรินฺทโท
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปุตฺโต กถิ ชาเนมฺมํ ตํ มยิ ฯ

[๘๖] นมฺหิ เทโว น คนฺธพฺโพ นปี สกฺโก ปุรินฺทโท
กาสิรรณฺโณ อหิ ปุตฺโต ทิฆมาว วรฺฏจวทฺฒนโน
มมि ภรต ภทฺทํโว อหิ ภตฺตา ภวามิโว ฯ

#๑ ม. ปุตฺตมาทาย ฯ ๒ ม. ปุตฺตกสิ ฯ ๓ ม. รมิสฺสนนฺติ ฯ ๔ ย. เมโส ฯ

[๘๗] ตั ตตถ อวจุ กณณา ทีฆาวว รฎฐวทุฒนั
กุหิ ราชา อนุปปตโต อิตโต ราชา กุหิ คโต ฯ
[๘๘] ปงกั ราชา อติกกนุโต ถเล ราชา ปติฐจิติโต
อกณญัก อคหนั ปฏิปนโน มหาปถั ฯ
อหจจ ปฏิปนโนสมิ มคัก์ ทุกคตคามินั
สกณญัก สคหนั เยน คจจุนติ ทุกคตี ฯ
[๘๙] ตสส เต สุวาคตั ราช สีหเสว คิริพพชั
อนุสาส มหาราช ตวั โน สพพาสมิสสโรติ ฯ
โธณกชาติกั ปจมี ฯ

๒ สงกัจจชาติกั

[๙๐] ทิสวา นิสินนั ราชานั พรหมมตตตั รเถสภั
อถสส ปฏิเวเทสิ ยสสาสิ อนุกมโปโก ฯ
สงกัจจายั อนุปปตโต อีสินั สารุสมมโต
ตรมานรุโป นียยาหิ จิปปั ปสส มहेสินั ฯ
ตโต จ ราชา ตรมาโน ยุตตมารุยุห สนนั
मितตามจจปริพพูโพห ๑ อคมาสิ รเถสโก ฯ
นิกจิปป ปญจ กถุธานี กาสินั รฎฐวทุฒโน
วาลวีชนิมุณ्हิสั ขคัก์ ฉตตถจูปาหนั ฯ
โอรุยุห ราชา ยานมหา จปยิตวา ปฏิจจถั

#๑ สี่. ยู. -ปริพพูโพห ฯ

อาสินั ทายปสฺสสฺมี สงฺกิจฺจมุปสงฺกมิ ฯ
 อุปสงฺกมิตฺวา โส ราชา สมฺโมทิ อิตินา สห
 ตั กถั วิตฺติสวเรตฺวา เอกมฺนุตฺตํ อุปาวิสิ ฯ
 เอกมฺนุตฺตํ นิสินฺโนว อถ กาลั อมฺณณถ
 ตโต ปาปานิ กมฺมานิ ปุจฺฉิตฺตํ ปฏฺธิปชฺชถ ฯ
 อิตี ปุจฺฉาม ๑ สงฺกิจฺจํ อิตินั สาทฺฐสมฺมตฺตํ
 อาสินั ทายปสฺสสฺมี อิติสงฺฆมฺปรุกฺขตฺตํ ฯ
 กั คตฺตี เปจฺจ กจฺฉนฺตฺติ นรา ฐมฺมาติจาริโน
 อติจฺฉินฺโณ มยา ฐมฺโม ตั เม อุกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ

[๕๑] อิตี อวจ สงฺกิจฺจโจ กาสินั รมฺภูจฺจวฑฺฒนั
 อาสินั ทายปสฺสสฺมี มหาราช สฺสุโณหิ เม ฯ
 อุปฺเปลฺเลน วชนฺตสฺส โย มคฺคมฺนุสฺสาศติ
 ตสฺส เจ วจัน กยิรา นาสฺส มคฺเคยฺย กณฺณโก ฯ
 อฐมฺมํ ปฏฺธิปนฺนสฺส โย ฐมฺมมฺนุสฺสาศติ
 ตสฺส เจ วจัน กยิรา น โส กจฺฉเยยฺย ทฺถคฺคตฺตี ฯ

[๕๒] ฐมฺโม ปโต มหาราช อฐมฺโม ปน อุปฺปโต
 อฐมฺโม นิริยํ เนติ ฐมฺโม ปาเปติ สฺสุคฺคตฺตี ฯ
 อฐมฺมจาริโน ราช นรา วิสมชฺชีวิโน
 ยํ คตฺตี เปจฺจ กจฺฉนฺตฺติ นิริเย เต สฺสุโณหิ เม ฯ
 สลฺยชฺชีโว กภาพฺสฺสุตฺโต จ สงฺฆมาญฺเฏ ๒ เทว จ โรธฺฐวา

#๑ สี่. ยู. ปุจฺฉามิ ฯ ๒ ม. สงฺฆมาโต ฯ

อถาปโร มหาวีจิ ตาปโน จ ปตาปโน ฯ
อิจเจเต อฏฺฐ นีรยา อกฺขาทา ทูรติกกมา
อาภินฺณา ลุทฺทกมฺเมหิ ปจฺเจกา โสฬสฺสทา ฯ
กทริยา ตาปนา ๑ โฆรา อจฺจิมฺนโต ๒ มหพฺภยา
โลมฺหฺสนรฺปา จ เกสฺมา ปฏฺฐิยา ทฺวา ฯ
จตุกฺกณฺณา ๓ จตุทฺวารา วิภตฺตา ภาคโส มิตา
อโยปการปริยฺนตา อยสา ปฏฺฐิขุชิตา ฯ
เตสํ อโยมยา ภูมิ ชลิตา เตชสา ยฺฐา
สมนฺตา โยชนสฺตํ ผุฏฺฐา ติฏฺฐนฺติ สพฺพทา ฯ
เอเต ปตฺนฺติ นีรเย อทุธฺปาทา อวิสิรา
อิสินํ อติวตฺตารो สลฺยตฺนํ ตปฺสฺสินํ ฯ
เต ภูนฺहुโน ปจฺจนฺติ มจฺฉา พิลกตา ยถา
สํวจฺฉเร อสงฺเขยฺเย นรา กิพฺพิสการิโน ฯ
ทฺยหฺมานเนน กตฺเตน นิจฺจํ สนฺตฺรพาหิโร
นีรยา นาริคฺจนฺติ ทฺวาริ นิกฺขมเนสิโน ฯ
ปฺรตฺติเมเนน ชาวนฺติ ตโต ชาวนฺติ ปจฺฉโต
อฺตุตฺเรนปี ชาวนฺติ ตโต ชาวนฺติ ทกฺขิณํ
ยํ ยลฺลหิ ทฺวาริ คจฺจนฺติ ตนฺตเทว ปิถิยฺเย ๔ ฯ
พฺหุณี สตสฺสทฺสฺสานิ ชนา นีรยคามิโน
พาหา ปคฺคยฺห กนฺทนฺติ ปตฺวา ทฺกขํ อนปฺปํ ฯ

#๑ สี่. ย. กทริยตปนา ฯ ม. กทริยตาปนา ฯ ๒ ย. อจฺจิมฺนตา ฯ ๓ จตุกฺโกณฺณาติปี ฯ

#๔ ม. ปิธีเย ฯ สี่. ปิถิยฺยติ ฯ

อาสีวิสิว กุปปีติ	เตชสี ฑุรติกัม
น สาธูเป อาสีเท	สณตานิ ตปสสินิ ๑
อดิกายो महिसातो	อชชุนิ เกกกาธิโป
สหสพพาหุ อัจฉินุโน	อิสิมาสชช โคตมมิ ๑
อรชํ รัชสา วจัน	กีสํ อวกรिय ๑ ทณทกั
ตาโลว มุตโต ฉินุโน	ส ราชา วิภวุงคโต ๑
อุปหจจ มนํ เมชโลม ๒	มาตงคสมิ ยสสสินเ
สปาริสชช อัจฉินุโน	เมชฌารณณิ ๓ ตทา อหุ ๑
กณททียายนาสชช	อิสิ อนุทธกเวณทโย ๔
อณณมณณิ มุสเล ๕	หนตฺวา สมปตฺตยา ยมสาธนํ ๑
อถายิ อิศินา สตุโต	อนตฺติกขจโร ปุเร
ปาเวกขิ ปจวิ เจจโจ	หีนตฺโต กาลปริยายิ ๑
ตสมมา หิ ฉนุทากมนิ	นปฺปัสสนุติ ปณฺฑิตา
อทฺฏจจิตฺโต ภาเสยฺย	กิริ สจฺจอุปสณฺหิตํ ๑
มนสา เจ ปทฺฏเจน	โย นโร เปกฺขเต มุนี
วิขฺชาจรณสมฺปนฺนํ	คนฺตฺวา โส นิรยํ อโธ ๑
เย วุฑฺฒเ ปรีภาสนฺติ	ผรุสฺสุปกฺกมา ชนา
อนปจฺจา อทายาทา	ตาวตฺตฺถ ๖ ภวนฺติ เต ๑
โย จ ปพฺพชิตํ หนฺติ	กตฺติจํ มหเสณิ
ส กาสฺสุตฺเต นิรเย	จิริ รตฺตยา ย ปจฺจติ ๑

#๑ ม. อวกรिय ๑ ๒ ม. มชฺโลม ๑ ๓ ม. มชฺฌารณณิ ๑ ๔ ส. ย. อณุทธกเวณทโย ๑

#ม. -เวณทโย ๑ ๕ ม. อณฺโณณณิ มุสลา ๑ ๖ ม. ตาวตฺตฺถ ๑ ย. ตาวตฺตฺถ ๑

โย จ ราชา อธมมฏโจ รฎฐวิทุสโน มโต ๑
 ตาปยิตวา ชนปทึ ตาปเน เปจจ ปจจติ ฯ
 โส จ วสุสสหัสสานั ๒ สตั ทิพยานิ ปจจติ
 อจจิสงฆปรโต โส ทุกขั เวเทติ เวทนั ฯ
 ตสฺส อคฺคิสฺขา กายา นิจฺจรรนฺติ ปภสฺสรา
 เตโฆภกฺขสฺส คตฺตานิ โลมคฺเคหิ ๓ นเขหิ จ ฯ
 ทญฺหมานเนน คตฺเตน นิจฺจํ สนฺตรพาหิรึ
 ทุกฺขาภิตฺตุนฺ โน นทติ นาโค ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ๔ ยถา ฯ
 โย โลภา ปิตฺรึ หนฺติ โทสา วา ปุริสาธโม
 ส กภาพฺสฺสฺเต นรเเย จิรึ รตฺตาย ปจจติ ฯ
 ส ตาทีโส ปจจติ โลกมฺภิกฺขิ
 ปกฺกณฺจ สตฺตีหิ หนฺนฺติ นิตฺตจํ
 อนฺธึ กริตฺวา มุตฺตกรึสภกฺขั
 ขาเร นิมุขฺชนฺติ ตถาวิธึ นรึ ฯ
 ตตฺตึ ปกฺกฏฺจิตฺมโยคฺุพฺพจ
 ทีเม จ ฆาเล จิรฺรตฺตตาปีเต
 วิกฺขมฺภมาทาย วิภชฺช ๕ รชชฺชกฺิ
 วิวณฺเณ มุเข สํสวยฺนฺติ ๖ รกฺขสา ฯ
 สามา จ โสณฺา สพลา จ คิชฺฌา
 กาโกถสฺงฆา จ ทิชา อโยมุขา

#๑ สึ. จุโต ฯ ม. มโค ฯ ๒ ม. -สหัสสานิ ฯ ๓ ม. โลมเมหิ จ ฯ

#๔ สึ. ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ๔ ม. ตตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ๔ สึ. วิพทฺช ฯ ม. วิพนฺช ฯ ๖ สึ. ยุ.

#สํสวยฺนฺติ ฯ ม. สมปวิสฺนฺติ ฯ

สงคมม ขาทนต์ วิพนุทมนัน
ชีวหิ วิภชช วิฆาส สโลหิตี ฯ
ตํ ททตตตาลํ ปริภินนคตตํ
นิปโปถยนุตตา อนูวิจรนต์ รกขสา
รตี หิ เตสํ ทูชินน ปนิตเร
เอตาทิสสมิ นรเย วสนนติ
เยเกจิ โลเก อธิ เปตติฆาติโน ฯ
ปุตโต จ มาตริ หนุตวา อิตถ คนุตวา ยมกขย
ภุสมาปชชเต ทุกขํ อตตกมมผลูปโค ฯ
อมนุสสา อติพาลา หนุตาริ ชนยนุตติยา
อโยมเยหิ วาเลหิ ปิพยนติ ปุนปฺปุนํ ฯ
ตํ ปตฺสวํ ๑ สกา กตฺตา รุหิรี ๒ อตตสมภว
ตมฺพโลหวิลินว ตตตํ ปาเยนติ มตฺติฆํ ฯ
ชิจฺจํ กุณปํ ปูตี ทุกฺกนฺธํ กุถกททมํ
ปฺพพฺพโลหิตตสฺกาสํ รหโทกฺกยฺห ๓ ติฏฺฐติ ฯ
ตเมนนํ กิมิโย ๔ ตตฺถ อติกาเย อโยมฺพา
ฉวี เกตฺวาน ๕ ขาทนต์ ปฺลิตฺธา ๖ มํสโลหิตี ฯ
โส จ ตํ นรยํ ปตฺโต นิมฺกุโล สตโปริสํ
ปฺตฺติกํ กุณปํ วาติ สมนุตตา สตโยชนํ ฯ
จกฺขุมปิ หิ จกฺขุณี ๗ เตน คนฺเชน ชียยติ

#๑ ม. ตมสฺสวํ ฯ ยู. ตํ ปตฺสวํ ฯ ๒ ม. รุหิรี ฯ ๓ ม. รหทโมกฺยห ฯ

#๔ ม. กิมิโย ฯ ๕ ส. ยู. เกตฺวาน ฯ ๖ ม. สฺลิตฺธา ฯ ๗ ม. จกฺขุณี ฯ

เอตาทิสั พุรหุมทตต มาตุโฆ ลภเต ทูขั ๑
บุรชารมนุกุมม ติกขั พุรภิสุมภวั
ปตฺนติ คพุกปาติโย ๑ ทุกคั เวตฺตรณั นทึ ๑
อโยมยา สิมฺพลโย โสฬสงฺคฺลิกณฺฎกา
อุภโต มภิลมฺพนฺติ ทุกคั เวตฺตรณั นทึ ๑
เต อจฺจิมนฺโต ติกฺขณฺติ อคฺคิกฺขนฺธาว อารกา
อาทิตฺตา ชาตเวเทน อุทฺธั โยชนมฺคฺคตา ๑
เอเต ปชฺชนฺติ ๒ นิริเย ตตฺเต ติจิณฺณณฺฎเก
นารโย จ อติจารินฺโย ๓ นรา จ ปรรทารุ ๑
เต ปตฺนติ อโฆกฺขนฺธา วิวตฺตา วิหตา ปฺภู
สยณฺติ วินิวิทฺตงฺกา ทิฆั ชคฺคณฺติ สพฺพทา ๔ ๑
ตโต รตฺยา วิวสเน ๕ มหตี ปพฺพตฺตปมึ
โลหกฺมฺภี ปวชฺชนฺติ ตตฺตํ อคฺคิสฺมฺทกั ๑
เอวํ ทิวา จ รตฺโต จ ทุสฺสีลา โมหปารฺตฺตา ๑
อนฺุโณนฺติ สกั กมฺมึ ปฺพเพ ทุกกฺกมฺตตโน ๑
ยา จ ภริยา ธนฺกุกิตา สามิกั อติมลฺยติ
สสฺสุ วา สสฺสุรึ วาปี เชฏฺฐั วาปี นนฺนทนั ๖
ตสฺสา วงฺเกน ชิวฺหคฺคั นิพฺพหนฺติ สพฺนฺธนั ๑
ส พฺยามมตฺตํ กิมินั ชิวฺหํ ปสฺสติ อตฺตโน ๗

#๑ ม. คพุกปาติโย ๑ ๒ ม. วชนฺติ ๑ สี. ยู. สชนฺติ ๑ ๓ ม. อติจารา ๑

#๔ สี. ยู. สัวรี ๑ ๕ ม. วิวसान ๑ ๖ ม. นนฺนทริ ๑ ๗ ม. อตฺตนิ ๑

วิญญาณเปตุน สกโกติ ตาปนเปจจ ปจจติ ฯ
 โอรพุกกา สุกริกา มจจิกา มิคพนุชกา
 โจรา โคฆาตกา ลุฑทา อวณเณ วณณการกา ฯ
 สตุตีหิ โลหกุญฺเหิ เนตตีเสหิ อุตฺตหิ จ
 หลยมนา ขารนที ปปตฺตุนฺติ อวิสิรา ฯ
 สายํ ปาโต กุญฺจารี อโยกุญฺเหิ หลยติ
 ตโต วนฺตํ ทุรตฺตานิ ปเรสิ ภูณฺชเต ๑ สทา ฯ
 ชงฺกา เภรณฺชกา กิซฺฆา กาโกลา จ อโยมุขา
 วิปฺสนฺทมานํ ขาทนฺติ นริ กิพฺพิสการกํ ฯ
 เย มิเลน มิคํ หนฺติ ปกฺขี วา ปน ปกฺขินา
 อสนฺโต รชสา ฌนฺนา คนฺตฺวา ๒ เต นิริยฺสุสํ ๓ ฯ

[๕๓] สนฺโตว ๔ อุตฺธํ กจฺจนฺติ สฺจิจฺฉเนนิช กมฺมฺนา
 สฺจิจฺฉนฺสฺส ผลํ ปสฺส สินฺทา ๕ เทวา สพฺรหฺมกา
 ตนฺตํ พุริมิ มหาราช ฌมฺมํ รกฺขปตี จร
 ตถา ตถา ๖ ราช จราหิ ฌมฺมํ
 ยถา ตํ สฺจิจฺฉณํ นานฺตฺปเปยฺย ปจฺฉาติ ฯ
 สงฺกิจฺจชาติกํ ทฺตฺติยํ ฯ

ตสฺสุทฺททานํ ฯ

อถ สฺกุจฺฉินิปาตมฺหิ สฺจฺฉาถ มม ภาสิตี

#๑ ม. ภูณฺชเร ฯ ๒ ม. คนฺตา ฯ ๓ ย. นิริยํ อโร ฯ ๔ ม. -จ ฯ

#๕ ม. สอินฺทา ฯ ๖ ม. อโย ปาโจ นตฺติ ฯ

สุดต ขุ. ชาตัก(๒) :ปณณาส-มหานิปาตชาตัก - หน้าที่ 46

ชาตกสฺวหฺยโน ปวโร

โธณกอรินฺทมสฺวหฺยโน

ตถาวุตฺตรเถสภสงฺกิจฺจวโร ฯ

สญฺจนิปาตํ นิกฺขิตํ ฯ

สตุตตินิปาต

๑ กุสชาตัก

[๕๔] อิทนเต รฎุจ สชนํ สโยคคํ
สกาชूरि สพพกามุปปนุํ
อิทนเต รชชํ อนุสาส อมม
คจณามหํ ยตุถ ปิยา ปภาวตี ฯ

[๕๕] อนุชฎุเตน หริ มหนตุํ
ทิวา จ รตุโต จ นิสิตกาเถ
ปฎิศจจจ ตวั ชิปปี กุสาวตี [๑]
นิจณามิ ทพพณณมมหํ วสนตุํ ฯ

[๕๖] นานํ คมิสสามิ อิตโต กุสาวตี
ปภาวตี วณณปโลภิตโต ตว
รมามิ มททสฺส นิกตรมเม
หิตุวาน รฎุจ ตว ทสฺสเน รโต ฯ
ปภาวตี วณณปโลภิตโต ตว
สมมุพฺพหฺรูป วิจรามิ เมทนี ๒
ทิสํ น ชานามิ กุโตมฺหิ อากโต
ตยิมฺหิ มตุโต มิคมนฺทโลจเน
โสวณณจิวสเน ชาตฺรฺูปสฺมุเมขเถ

#๑ ม. กุส ฯ ๒ ม. เมทินี ฯ

สุตฺโตสณฺณิ ตว กามา หิ นาหํ รชฺเชน มตฺถิโก ๑ ๑
 [๕๗] อภฺภูติ ตสฺส โภ โหติ โย อนิจฺจนฺตมิจฺจติ
 อกาเม ราช กามาหิ ๑ อกนฺโต กนฺตมิจฺจสิ ๒ ๑
 [๕๘] อกาเม วา สกาเม วา โย นโร ลกฺเต ปิย
 ลาภเมตฺถ ปัสสาม อลาโภ ตตฺถ ปาปโก ๑
 [๕๙] ปาสาณสาริ ขณฺธิ กณฺธิการสฺส ทารุณา
 วาทํ ชาเลน พาเชสิ โย อนิจฺจนฺตมิจฺจสิ ๑
 [๑๐๐] ปาสาณํ นฺน เต หทยे โอหิตํ มุทฺลกฺขณเ
 โย เต สาทํ น วินฺทามิ ติโรชนปทาโกโต ๑
 ยทา มํ ภกฺขี ๑ กตฺวา ราชปฺตฺติ อฺทิกฺขติ ๔
 อาพาริโก ตทา โหมิ รณฺโณ มทฺทสฺสณฺเตปฺปเร ๕ ๑
 ยทา อุมฺหยมานา มํ ราชปฺตฺติ อฺทิกฺขติ ๔
 นาพาริโก ตทา โหมิ ราชา โหมิ ตทา กุโส ๑
 [๑๐๑] สเจ หิ วจันฺ สจฺจํ เนมิตฺตानํ ภวิสฺสติ
 เนว เม ตฺวํ ปตี อสฺส กามํ จินฺทนฺตฺ สตฺตธา ๑
 [๑๐๒] สเจ หิ วจันฺ สจฺจํ อณฺเณสํ ยทิ วา มมํ
 เนว ตฺยหํ ปตี อตฺถิ อณฺโณ สีสฺสสฺรา กุสา ๑
 [๑๐๓] เนกฺขํ คีวํ เต การสฺสํ ปตฺวา ชุชฺเช กุสาวตี
 สเจ มํ นาคนาสุรํ โอโลเกยฺย ปภาวตี ๑

#๑ ม. กามาหิ ๑ ๒ ม. อกนฺตํ กนฺตมิจฺจสิ ๑ ๓ ส. ย. ภกฺขี ๑ ๔ ส. ย.

#ราชปฺตฺติ อฺทิกฺขติ ๑ ๕ ส. ย. มทฺทสฺสณฺ เตปฺปเร ๑

เนกขัม คีวั เต กาเรสุลั ปตฺวา ขุชฺเช กุสาวตี
 สเจ มํ นาคนาสุรุ อาลเปยฺย ปภาวตี ฯ
 เนกขัม คีวั เต กาเรสุลั ปตฺวา ขุชฺเช กุสาวตี
 สเจ มํ นาคนาสุรุ อุมฺหาเยยฺย ปภาวตี ฯ
 เนกขัม คีวั เต กาเรสุลั ปตฺวา ขุชฺเช กุสาวตี
 สเจ มํ นาคนาสุรุ ปมฺหาเยยฺย ปภาวตี ฯ
 เนกขัม คีวั เต กาเรสุลั ปตฺวา ขุชฺเช กุสาวตี
 สเจ มํ นาคนาสุรุ ปาณิกิ อุปัสฺมุเส ฯ

[๑๐๔] น หิ นฺุณายํ ราชปฺตฺติ กุเส สาคํปี วินฺุทติ
 อาฟาริกเก ภเต โปเส เวตฺตเนน อนตฺติเก ฯ

[๑๐๕] น หิ นฺุณ อัยฺ ขุชฺชา ลภติ ชิวฺหาย เลทนํ
 สุนฺิสิเตน สตฺเถน เอวํ ทุพฺภาสิตํ ภณฺํ ฯ

[๑๐๖] มา นํ รุเปน ปาเมสิ อาโรเหน ปภาวตี
 มหายโสติ กตฺวาน กรสุสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
 มา นํ รุเปน ปาเมสิ อาโรเหน ปภาวตี ๑
 มหทฺชโนติ กตฺวาน กรสุสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
 มา นํ รุเปน ปาเมสิ อาโรเหน ปภาวตี
 มหพฺพลโลติ กตฺวาน กรสุสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
 มา นํ รุเปน ปาเมสิ อาโรเหน ปภาวตี
 มหารฏฺโฐติ กตฺวาน กรสุสุ รุจิเร ปิยํ ฯ

#๑ ยู. ปภาวตี ฯ อิโต ปริ อีทิสเมว ฯ

มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
มหาราชาติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
สีหสฺสโรติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
วคฺคฺสโรติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
พินฺทุสฺสโรติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
มณฺชฺสโรติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
มธฺรฺสโรติ ๑ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
สทฺธิปโปติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
ขตฺติโยติปิ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ
มา นํ รุเปน ปาเมสิ อารโหนน ปภาวตี
กฺุสฺราชาติ กตฺวาน กรสฺสุ รุจิเร ปิยํ ฯ

[๑๐๗] เอเต นาคา อุปตฺถทฺธา สพฺเพ ติฏฺฐนฺติ วมฺมิกา ๒
ปฺุรา มทฺทนฺติ ปาการิ อานนฺเตตํ ปภาวตี ฯ

#๑ ม. มธฺรฺสโรติ ฯ ๒ ม. วมฺมิตา ฯ

[๑๐๘] สตุต พิลเ ๑ กริตฺวาน อหเมตํ ปภาวตี
ขตุตฺติยานํ ปทสฺสามิ เย มํ หนตุํ อิทาคตา ฯ
[๑๐๙] อวฺภูจฺหิ ราชนฺตุตฺตี สามา โโกเสยฺยวาสิณี
อสุสฺสฺปนฺณเณหิ เนตฺเตหิ ทาสีคณฺปรุกฺขตา ฯ
[๑๑๐] ตํ ญฺน กกฺกุญฺปนฺนิเสวิตํ มุจฺ
อาทาสทฺนฺตารุปรุจฺจเวกฺขิตํ
สุกฺกํ สฺสเนตฺตํ วิรชฺชํ อนนฺจณฺณํ
จฺจุทฺทํ วเน จสฺสตี ขตุตฺติเยหิ ฯ
เต ญฺน เม อตีเต เวลฺลิตฺตฺตฺเต
เกเส มฺมฺห จนฺทฺนสารลิตฺเต
สฺมากฺุเล สีวตฺติกาย มชฺชเ
ปาเทหิ กิษฺฌมา ปริกฺกฏฺษณฺตุติ ๒ ฯ
ตา ญฺน เม ตมฺพนฺขา สฺโลมา
พาหา มฺมฺห จนฺทฺนสารลิตฺตา
ฉินฺนนา วเน อฺชฺฉิตฺตา ขตุตฺติเยหิ
กยฺห ฐงฺโก ๑ กจฺจติ เยน กามํ ฯ
เต ญฺน ตาลูปนฺนิเก อลฺมฺเพ
นฺนิเสวิตเ กาสิกจฺนฺทเนน
ถเนสฺส เม ลมฺพิสฺสตี สีกาโล
มาตฺวา ปฺตุโต ตฺรฺโณ ตฺนุโช ฯ

#๑ สี่. ยฺ. ขณฺเฑ ฯ ๒ ม ปริกฺกฏฺษณฺณฺตฺติ ฯ ๓ ยฺ. วโก ฯ

ตัม นูน โสณิ ปุณฺณํ สุโกฏฺฐิตํ

นิเสวิตํ กณฺจนเมขลาหิ

ฉินฺนํ วเนน ขตฺติเยหิ อวตฺถํ

สีกาลสงฺฆมา ปริกทฺตมยฺนฺติ ๑ ฯ

โศณา ชงฺกา ๒ สีกาลา จ เย จณฺเณ สนฺติ ทาจิโน

อชฺรา นูนฺน เหสฺสนฺติ ภกฺขยิตฺวา ปภาวตี ฯ

สเจ มํสานิ หรีสุ ขตฺติยา ทูรคามิโน

อฏฺฐิณี อมฺม ยาจิตฺวา อนฺุปนฺนเถ ทหาถ นํ ฯ

เขตฺตานิ อมฺม การेतฺวา กณฺนิการेतฺถ โรปเย ๓

ยทา เต ปุปฺพิตา อสฺสุ เหมนฺตานิ หิมจฺเจ

สเรยฺยถ มมํ อมฺม เอวํวณฺณา ปภาวตี ฯ

[๑๑๑] ตสฺสา มาตา อุทฏฺฐาติ ขตฺติยา เทววณฺณิณี

ทิสฺวา อสิญฺจ สฺวนญฺจ รลฺโย มทฺทสฺสนฺเตปุเร ฯ

[๑๑๒] อิมินา นูนฺน อสิณา สฺตยณฺณํ ตนฺนุชฺฉิมํ

ธีตฺรํ มทฺท ๔ หนฺตฺวาน ขตฺติยานํ ปทสฺสตี ๕ ฯ

[๑๑๓] น เม อกาสิ วจันํ อตฺถกามา ย ปุตฺติเก

สาชฺช โลหิตสฺยจฺจนฺนา กจฺฉลฺลิตฺย มสาธนํ ฯ

เอวมาปชฺชติ โปโส ปาปิยญฺจ นิกจฺฉติ

โย เจ ๖ หิตานํ วจันํ น กโรติ อตฺถทสฺสสินํ ฯ

สเจว อชฺช ฐาเรสิ กุมาริ จารุทสฺสนํ

#๑ ม. ปริกทฺตสิสฺสนฺติ ฯ ๒ ย. วกา ฯ ๓ ม. โรปย ฯ ๔ ย. มทฺโท ฯ

#๕ ย. ปทสฺสตี ฯ ๖ ม. เว ฯ

กุเสน ชาตํ ขตฺติยํ สุวณฺณมณฺนิเมขลํ ฯ

ปฺปฺชิตํ ๑ ฅาติสงฺฆเมหิ น กจฺจลสิ ยมกฺขยํ

ยตฺถสฺส เภริ นทติ กุญฺชโร จ นิภูชติ

ขตฺติยานํ กุเล ภทฺเท กิํ นุ สฺขตฺริ ตโต ฯ

อสฺโส หสิยติ ๒ ทฺวารเ กุมาโร อฺปโรทติ

ขตฺติยานํ กุเล ภทฺเท กิํ นุ สฺขตฺริ ตโต ฯ

มยฺวโร กอญฺจาภิรฺุเท โกกิลากิณีภูชิตเ

ขตฺติยานํ กุเล ภทฺเท กิํ นุ สฺขตฺริ ตโต ฯ

[๑๑๔] กหํ นุ โส สตฺตุมทฺทโน ปรรฺกฺขปฺปมทฺทโน

กุโส โสพารปฺลฺลาโณ โย โน ทฺกฺขา ปโมจเย ฯ

[๑๑๕] อិเชว โส สตฺตุมทฺทโน ปรรฺกฺขปฺปมทฺทโน

กุโส โสพารปฺลฺลาโณ โย เณ สพฺเพ วริสฺสติ ๓ ฯ

[๑๑๖] อุมฺมตฺติกา นุ ภณฺสิ อนฺธพาลา ปภาสสิ

กุโส เจ อากโต อสฺส กิํ นุ ๔ ชาเนมฺม ตํ มยํ ฯ

[๑๑๗] เอโส อาพาริโก โปโส กุมาริปรฺมฺนฺตเร

ทพฺหิ กตฺวาน สํเวลลํ ๕ กุมฺภิ โรวติ โอนโต ฯ

[๑๑๘] เวณิํ ตฺวมสิ จณฺฑาสิ อาทุสิ กุลคฺนฺธิ

กถิํ มทฺทกุเล ชาตา ทาสิํ กยิราสิ กามุกิํ ฯ

[๑๑๙] นมฺหิ เวณิํ น จณฺฑาสิ น จมฺหิ กุลคฺนฺธิ

โอกฺกาทฺตฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มณฺณสิ ฯ

#๑ ย. ปฺปฺชิตา ฯ ๒ ม. อสฺโส จ สิสฺติ ฯ ๓ ส. โย โน ทฺกฺขา ปโมจเย ฯ

#๔ ม. น ฯ ๕ ม. เวลลํ ฯ

[๑๒๐] โย พุราหุมนสหัสธานี สทา โภเชติ วีสติ ๑
 โอกุกากปุตโต ภัททนต์ ตวั นุ ทาโสติ มณณสิ ๑
 ยสฺส นาคสหัสธานี สทา โยเชนติ วีสติ
 โอกุกากปุตโต ภัททนต์ ตวั นุ ทาโสติ มณณสิ ๑
 ยสฺส อสฺสสหัสธานี สทา โยเชนติ วีสติ
 โอกุกากปุตโต ภัททนต์ ตวั นุ ทาโสติ มณณสิ ๑
 ยสฺส รตสหัสธานี สทา โยเชนติ วีสติ
 โอกุกากปุตโต ภัททนต์ ตวั นุ ทาโสติ มณณสิ ๑

[๒]

ยสฺส เณฺสสหัสธานี สทา ทูหนติ วีสติ
 โอกุกากปุตโต ภัททนต์ ตวั นุ ทาโสติ มณณสิ ๑
 [๑๒๑] ตคฺฆ เต ทุกกภูํ พาลे ยํ ขตฺติยํ มหพฺพลํ
 นาคํ มณฺญกฺวณฺเณน น นํ อุกฺขาสี มากตํ ๑ ๑
 [๑๒๒] อปฺราธํ มหาราช ตวั โน ขม รเถสภ
 ยํ ตวั ๔ อณฺเวยเวเสน นณฺเวยสิมฺหา อีธาตํ ๑
 [๑๒๓] มาทิสฺสฺส น ตํ ฉนฺนํ โยหํ อาพาริโก ภเว
 ตฺวณฺเวย เม ปตีทสฺส นตฺถิ เต เทว ทุกกภูํ ๑
 [๑๒๔] คจฺจ พาลे ขมาเปหิ กุสราชํ มหพฺพลํ
 ขมาปีโต กุสราชา โส เต ทสฺสติ ชีวิทํ ๑
 [๑๒๕] ปิตฺสฺส วจฺนํ สุตฺวา เทวณฺณิ ปภาวตี
 สิริสา อคฺคหิ ปาเท กุสราชํ มหพฺพลํ ๑

#๑ ม. วีสติ ๑ อโตะ ปริ อีทิสเมว ๑

#๒ สี่. ย. ยสฺส อุตสสหัสธานี สทา โยเชนติ วีสติ ๑

โอกุกาก ทาโสติ มณณสิ ๑

#๓ ม. น นํ อุกฺขาสีธาตํ ๑ ๔ ม. ตํ ๑

[๑๒๖] ยาว ๑ รตโย อติกนฺตา ตามา เทว ตยา วินา

วนฺเต เต สิริสา ปาเท มา เม กุชฌ รเถสภ ๑

สจฺจนฺเต ๒ ปฏฺิขานามิ มหาราช สุโณหิ เม

น จาปี อปฺปิยํ ตฺยหํ กเรยฺยามิ อหํ ปฺน ๑

เอวณฺจ ยาจมานาย วจันฺ เม น กาหสิ

อิทานิ มํ ตาโต หนฺตฺวา ขตฺติยานํ ปทสฺสตี ๑

[๑๒๗] เอวนฺเต ยาจมานาย กีนฺ กาหามิ เต วโจ

วิกฺกฺุโธ ตฺยสฺมิ กลฺยาณิ มา ตฺวํ ภายิ ปภาวตี ๑

สจฺจนฺเต ๒ ปฏฺิขานามิ ราชปฺตฺตี สุโณหิ เม

น จาปี อปฺปิยํ ตฺยหํ กเรยฺยามิ อหํ ปฺน ๑

ตว กามา หิ สฺสฺโสณิ พหุทฺกขํ ติตฺติกฺขิสํ

พหุทฺกขํ หนฺตฺวา นยิตฺตํ ปภาวตี ๑

[๑๒๘] โยชยนฺตุ รเถ อสฺเส นานาจิตฺเต สฺมาหิตฺเต

อถ ทกฺขถ เม เวคิ วิธมนฺตสฺส ๓ สตฺตโว ๑

ตณฺจ ตตฺถ อฺทิกฺขิสฺส รณฺโถ มทฺทสฺส นฺเตปฺุเร ๔

วิชฺฌมฺมานํ สีหํ โปเจนฺตํ ทิกฺคณฺ ภูชํ ๑

[๑๒๙] หตฺติกฺขนฺธณฺจ อารุญฺห อโรเปตฺวา ปภาวตี

สจฺคามํ โอตฺริตฺวาน สีหนาทํ นทํ กุโส ๑

ตสฺส ตํ นทโต สฺตฺวา สีหสฺเสวิตฺเร มิกา

#๑ ม. ยามา ๑ ๒ ม. สพุพฺ เต ๑ ๓ ม. วิธมนฺตสฺส ๑ ๔ สี. มทฺทสฺส ธิปฺุเร ๑

ขตุติยา วิปลาฮีสุ กุสสททภยญฺจिता ๑ ๑
หตุลาโรหา อนิกฺกุจา รติกา ปตติการกา
อณฺณมณฺณสฺส ฉินฺนทนต์ิ กุสสททภยญฺจिता ๑
ตสฺมี สงฺคามสฺสิตสฺมี ปสฺสิตฺวา หฺญฺจมานโส ๒
กุสสฺส รณฺโณ เทวินฺโท อทา เวโรจัน มณฺี ๑
โส ตํ วิชิตฺวา สงฺคามํ ลทฺธา เวโรจัน มณฺี
หตุติกฺขนฺธคโตะ ราชา ปาเวกฺขิ นกรฺ ปูริ ๑
ชีวกฺคาหํ กเหตุวาน พนฺชิตฺวา สตุตฺต ขตุติเย
สสฺสรสฺสุปนาเมสิ อิม เต เทว สตุตฺตโว ๑
สพฺเพเว เต วสฺสํ คตา อมิตฺตา วิหตา ตว
กามํ กโรหิ เต ตยา มุญฺจ วา เต หนสฺสุ วา ๑
[๑๓๐] ตฺยฺเหว สตุตฺตโว เอเต นหิ เต มยฺห สตุตฺตโว
 ตฺวณฺเฏว โน มหาราช มุญฺจ วา เต หนสฺสุ วา ๑
[๑๓๑] อิมา เต ชิตโร สตุตฺต เทวกณฺญปมา สุภา
 ททาหิ เนสฺสํ เอเกกํ โหนฺตุ ชามาตโร ตว ๑
[๑๓๒] อมฺหากณฺเฏว ตาสณฺจ ตฺวํ โน สพฺเพสฺสมิสฺสโร
 ตฺวณฺเฏว โน มหาราช เทหิ เนสฺสํ ยทิจฺจสิ ๑
[๑๓๓] เอกเมกสฺส เอเกกํ อทา สฺสิสฺสโร กุโส
 ขตุติยานํ ตทา เตสฺส รณฺโณ มทฺทสฺส ชิตโร ๑
 ปฺปิตฺตา เตน ลาเภน ตฺวญฺจา สฺสิสฺสเร กุเส

#๑ ย. กุสสททภยญฺจिता ๑ ๒ ส. ตฺวญฺจมานโส ๑

สกรฎฺจานิ ปายีสุ	ขตฺติยา สตฺต ตาวเท ฯ
ปภาวตฺติจ อาทาย	มณฺี เวโรจันํ สุภํ ๑
กุสวตฺตี กุโส ราชา	อคมมาสี มหพฺพโล ฯ
ตฺยสฺสุ เอกเรถ ยนฺตา	ปวิสนฺตา กุสวตฺตี
สมานา วณฺณรูปน	นาณฺณมณฺณมาติโรจิสฺสุ ๒ ฯ
มาตา ปุตฺเตน สงฺกณฺนิ	อุภโย จ ชยมฺปตี
สมคฺคา เต ตทา อาสิ	ผีตํ ฐรณฺิมาวสุณฺติ ฯ
กุสชาตกั ปจฺมํ ฯ	

๒ โสณนนฺทชาตกั

[๑๓๔] เทวตา นฺสิ กนฺธพฺโพ	อาทฺ ๓ สกฺโก ปุรินฺทโท
มนฺุสฺสกุโธ อิทฺธิมา	กถิ ชาเนมฺ ตํ มยฺ ฯ
[๑๓๕] นมฺหิ ๔ เทโว น กนฺธพฺโพ	นมฺหิ ๕ สกฺโก ปุรินฺทโท
มนฺุสฺสกุโธ อิทฺธิมา	เอวํ ชานาหิ ภารถ ฯ
[๑๓๖] กตฺรุปฺมิตํ โภโต ๖	เวยฺยาวจฺจํ อนปฺปกํ
เทวมฺหิ วสุสฺนามมฺหิ	อนโนวสุสฺสิ ภวํ อกา ฯ
ตโต วาตาทเป โขเร	สีตจฺจายํ ภวํ อกา ฯ
ตโต อมิตฺตมชฺฌเมสฺสุ	สรตานิ ภวํ อกา ฯ
ตโต ผีตานิ รฎฺจานิ	วสิโน เต ภวํ อกา
ตโต เอกสฺตํ ขเตย	อนฺุยนฺเต ๗ ภวํ อกา ฯ

#๑ ยฺ. ตทา ฯ ๒ สฺ. นาณฺณมณฺณมาติโรจิสฺสุ ฯ ๓ ม. อทฺ ฯ สฺ. ยฺ. อาทฺ ฯ

#๔-๕ ม. นาปี ฯ ๖ สฺ. ยฺ. โภตา ฯ ๗ ยฺ. อนฺุยฺตฺเต ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

ปติตาสสุ มย โภโต วร ตั ภูณขมิจจสิ
หตุถิยานัน อสุสรถัน นาริโย จ อลงกตา
นิเวสนานัน รรมมานัน มย โภโต ททามเส ฯ
อถวงเค วา มคเช มย โภโต ททามเส
อถวา อสุสกาวันตุตี สุมนา ทมม เต มย ฯ
อุปทุฒัน วาปี รชชสุส มย โภโต ททามเส
สเจ เต อตุโถ รชเชน อนุสาส ยทิจจสิ ฯ

[๑๓๗] น เม อตุโถปี รชเชน นคเรน ธเนน วา
อตุโถปี ชนปเพน อตุโถ มยหัน น วิชชติ ฯ

[๑๓๘] โภโตว รภูเจ วิชิต อรณเณ อตุถิ อสุสโม
ปีตา มยหัน ชเนตติ จ อุโภ สมมมตติ อสุสเม ฯ
เตสาห์ ปุพพาจริเยสุ ปุณณัน น ลภามิ กาทเว
ภานตุ อชฌาวาริ กตวา โสณัน ยาเจมุ สัวาริ ฯ

[๑๓๙] กโรมิ เต ตัน วจัน ยัม ภูณสิ พุราหุณ
เอตถจ โข โน อกขาหิ กีนุโต โหนตุ ยาจกา ฯ

[๑๔๐] ปโรสตุ ชานปทา มหาสาธา จ พุราหุณ
อิเม จ ขตุติยา สพเพ อภิชาตา ยสสุสิโน
ภาวจ ราชามโนโซ อลัน เหสุสนตุติ ยาจกา ฯ

[๑๔๑] หตุถิ อสุเส จ โยเชนตุ รถัน สนนยห สารี
อาพนุชานัน คณหาถ ปาทาสุสสารยทุชเช ๑

#๑ สี่. ปาเทสุสสารย ทุชเช ฯ

อสุสมนุตฺตํ คมิตฺตสํมิ ยตฺถ สมนฺนํติ โกสิโย ฯ
[๑๔๒] ตโต จ ราชํ ปายาสี เสนาย จตฺตฺรํจฺจํ
อคมํสํ อสุสมํ รรมํ ยตฺถ สมนฺนํติ โกสิโย ฯ
[๑๔๓] กตฺตํ กาทมฺพโย กาโช เวหํสํ จตฺตฺรํจฺจํ
อํสํ อํสํหุสํ เอติ อุตฺตํหารสฺส ๑ จจฺจํโต ฯ
[๑๔๔] อหํ โสโณ มหาราช ตาปโธ สหิตฺตํพฺโต
กรํมิ มาตาปิตโร รตฺตํนิทฺตํมตฺตํนิทฺโต ฯ
วนผลณฺจ มฺลณฺจ อหริตฺตวา ทิสมนฺปติ
โปเสมิ มาตาปิตโร ปุพฺเพกตมฺนุสฺสํสํ ๑๕
[๑๔๕] อิจฺฉํม อสุสมํ กนฺตุํ ยตฺถ สมนฺนํติ โกสิโย
มคฺคํ โน โสณ อกฺขาหิ เยน จจฺจํเม ๒ อสุสมํ ฯ
[๑๔๖] อยํ เอกปฺที ราช เยนตํ เมฆสํนฺนํ
โกวิลาเรหิ สณฺณนฺนํ เอตฺถ สมนฺนํติ โกสิโย ฯ
[๑๔๗] อิทํ วตฺตํวาน ปกฺกํมิ ตรมาโน มหํอสิ
เวหํเส อนตฺตํลิกฺขสฺมึ อนุสํเสตฺตํวาน ขตฺติเย ฯ
อสุสมํ ปริมฺหุชิตฺตวา ปณฺณเปตฺตํวาน ๓ อํสํ
ปณฺณสํลํ ปวิสิตฺตวา ปิตโร ปฏฺฐิโพรหิ ฯ
อิมํ อายนฺติ ราชํโน อภิชํตา ยสฺสํสํโน
อสุสมํ นิกฺขมิตฺตํวาน นิสิตํ ๔ มหํอเส ฯ
ตสฺสํ ตํ วจฺนํ สุตฺตวา ตรมาโน มหํอสิ

#๑ ม. อุตฺตํหาราย ฯ ๒ ส. จจฺจํม ฯ ๓ ม. ปณฺณเปตฺตํวาน ฯ ๔ ส. นิสิตํหา ฯ

อสุสมา นิกขมิตวาน	สทวารมहि อุปาวิสิ ฯ
[๑๔๘] ตลจ ทิสฺวาน อายนฺตี	ชลนฺตฺริว เตชสา
ขตฺตสงฺฆปริพฺพูพฺหิ	โกสิโย เอตทพฺุริ ฯ
กสฺส เภริ มุทิงฺกา จ	สงฺขา ปณวทินฺทิมมา ๑
ปฺุโรโต ปฺุฏฺปิณฺณานิ	หาสยนฺตา รเถสภิ ฯ
กสฺส กณฺจนปฺุฏฺเณ	ปฺุณฺนา วิชฺชวณฺณินา
ยฺุวา กลาปสฺนฺนทฺุโ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
อูกฺกามฺุขปหฺุฏฺจิว	ขทฺิรฺงการสฺนฺนิกิ
มฺุขลฺจ รุจฺริราภาติ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
กสฺส ปฺุคฺคหิตฺติ นตฺติ	สสลาภิ มโนรมิ
อาทิจฺจฺริสวารณฺมิ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
กสฺส องฺคิ ปฺุริคฺคยฺุห	วาลวิชนิมฺุตฺตมฺิ
จฺรนฺติ วรปฺุณฺณสฺส ๒	หตฺถิกฺขนฺเรน อายโต ฯ
กสฺส เสตานิ นตฺตานิ	อาชานียา จ วมฺมิกา ๓
สฺมนฺตา ปฺุริกฺิรฺนฺติ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
กสฺส เอกสฺตํ ขตฺยา	อนฺุยนฺตา ยสฺสสิโน
สฺมนฺตา อนฺุปฺุริยนฺติ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
หตฺถิอสุสฺสรทฺุปฺุติ-	เสนา จ จตฺุรฺงคินิ
สฺมนฺตา อนฺุปฺุริยนฺติ	โก เอติ สิริยา ชลฺ ฯ
กสฺเสสา มหตี เสนา	ปฺุฏฺจฺิโต อนฺุวตฺตติ

#๑ สฺ. ยฺ. ปณวทณฺทิมมา ฯ ๒ สฺ. ยฺ. วรปฺุณฺณสฺส ฯ ๓ ม. วมฺมิตา ฯ

อกุโขภินี ๑ อปริยนุตตา สาครสเสว อุมิโย ๑
[๑๔๙] ราชาภิราชา มโนโซ อินุโทว ชยตํ ปติ
 นนุทสฺสชฌาวริ เอติ อสฺสมํ พุรหุมจารินํ ๑
 ตสฺเสสา มหตี เสนา ปิฏฺฐิจิโต อณุวตฺตติ
อกุโขภินี อปริยนุตตา สาครสเสว อุมิโย ๑
[๑๕๐] อณุลิตฺตตา จนนุทเนน กาสิกุตฺตมธาริโน ๒
 สพฺเพ ปณฺชติกา หุตฺวา อีสินํ อชฺฌุปากम्म ๑
[๑๕๑] กจฺจि นุ โภโต กุสฺถํ กจฺจि โภโต อนามยํ
 กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิ มุลผลา พหู ๑
 กจฺจิ ทํสา มกสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา ๓
 วเน พาวมิคาภิกฺขุณฺเณ กจฺจิ หีสาน วิชฺชติ ๑
[๑๕๒] กุสฺสณฺเจว โน ราช อโธ ราช อนามยํ
 อโธ อญฺเณน ยาเปม อโธ มุลผลา พหู ๑
 อโธ ทํสา มกสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา
 วเน พาวมิคาภิกฺขุณฺเณ หีสาน มยฺหํ น วิชฺชติ ๑
 พหุณี วสฺสปฺปคานิ อสฺสเม สมฺมตํ ๔ อธิ
 นาภิชานามิ อฺปฺปนฺนํ อาพาธํ อมโนรมํ ๑
 สฺวาคตฺตเนเต มหาราช อโธ เต อทฺุราคตํ
 อิสฺสโรสี อณุปฺปตฺโต ยํ อธิตฺถิ ปเวทย ๑
 ติณฺฑุกานิ ปิยาลานิ มธฺุเก กาสุมาริโย ๕

#๑ สี่. อกุโขภินี ๑ อโธ ปรี อธิสเมว ๑ ม. อกุโขภินี ๑ ๒ ย. กาสิวตฺถธาริโน ๑

#๓ ม. สิริสฺปา ๑ อโธ ปรี อธิสเมว ๑ ๔ สี่. วสฺโต อธิ ๑ ๕ ม. กาสุมาริโย ๑

ผลานิ ขุททกปฺปานิ ภูณฺช ราช วรี วรี ฯ

อิทฺปิ ปานิยํ สีตํ อากตํ กิริคฺคพฺภฺรา

ตโต ปิว มหาราช สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ฯ

[๑๕๓] ปฏิกุคฺคหิตํ ยํ ทินฺนํ สพฺพสฺส อคฺคฺมิยํ กตํ

นฺนทสฺสาปี นิสฺสามถ วจฺนํ โส ๑ ปวกฺขติ ฯ

อชฺฌาวรมฺหา นฺนทสฺส โภโต สฺนฺตฺติกมฺภาตฺตา

สฺฌนาตฺตฺ เม ๒ ภวํ วจฺนํ นฺนทสฺส ปฺริสฺยาจ จ ฯ

[๑๕๔] ปโรสฺสํ ชานปฺทา มหาสฺถา จ พฺราหฺมณฺนา

อิเม จ ขตฺติยา สพฺเพ อภิชฺาตา ยสฺสฺสฺติโน

ภวญฺจ ราชฯ มโนโฆ อนฺุมลฺณตฺตฺ เม วโจ ฯ

เย จ สฺนฺติ ๓ สฺมิตาโร ยกฺขานิ อธิมฺสฺสเม

อรณฺเณ ภูตภพฺยานิ สฺฌนฺตฺ วจฺนํ มม ฯ

นโม กตฺวาน ภูตानํ อีสึ วกฺขามิ สฺพพฺตํ

โส ตฺยาหํ ทกฺขิณา พาท ตว โกลิย สฺมมโต ฯ

ปิตฺริ เม ชเนตฺตี จ ภตฺตฺกามสฺส เม สโต

วีร ปฺลฺณมฺมิทํ จานํ มา มํ โกลิย วารย ฯ

สพฺภิเหตํ อฺปฺลฺณาคํ มเมตํ อฺปฺนิสฺสช

อฺภูจฺานปาริจฺริยาช ทิฆมฺรตฺตํ ตยา กตํ

มาตาปิตฺตฺสฺ ปฺลฺณานิ มม โลกทโท ภว ฯ

ตเถว สฺนฺติ มนฺุชา ฐมฺเม ฐมฺมปทํ วิฑู

#๑ สี. ยํ ฯ ย. ยํ โส ฯ ๒ ม. อยํ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ สี. เย วสฺนฺติ ฯ

#ย. เย หิ สฺนฺติ ฯ

มกุโค สกคตส โลกตส ยถา ชานาสี ตฺวํ อีเส ฯ

อุฏฺฐานปาริจริยาย มาตาปีตฺสขาวหิ

ตํ มํ ปุณฺณานิ วาเรติ อริยมคฺควาโร นโร ฯ

[๑๕๕] สฺถนฺตฺ โภณฺโต วจนํ ภาตฺรชฺฌาวรา มม

กฺลวํสํ มหาราช โปราณํ ปรีหาปยิ

อชฺหมจารี เชฏฺเจตฺส ๑ นิริยํ โส อุปฺปชฺชติ ๒ ฯ

เย จ ชฺหมสฺส กุสลา โปราณสฺส ทิสํปติ

จาริตฺเตน จ สมฺปนฺนา น เต กจฺจนฺติ ทฺกคฺตี ฯ

มาตา ปีตา จ ภาตา จ ภคินี ฌาติพนฺธว

สพฺเพ เชฏฺจสฺส เต ภารา เอวํ ชานาหิ ภารถ ๓ ฯ

อาทิจิตฺวา ครุ ภารี นาวิกอ วิย อุตฺสเห

ชฺหมมฺลจ นปฺปมชฺชามิ เชฏฺโจ จตฺมึ ฆเรตภ ฯ

[๑๕๖] อธิคตฺมหา ตเม ฌาณํ ชาลํว ชาตเวทโต

เอวเมว โน ภวํ ชฺหมํ โกสิโย ปวิทฺสยิ ฯ

ยถา อุทฺยมาทิจฺโจ วาสฺสเทโว ปภงฺกโร

ปาณินํ ปวิทฺเสติ รุปี กฺลฺยาณปาปกํ

เอวเมว โน ภวํ ชฺหมํ โกสิโย ปวิทฺสยิ ฯ

[๑๕๗] เอวํ เม ยาจมานสฺส อณฺชลี นาวพฺุชฌถ

ตว ปฏฺจจโร ๔ เหสฺสํ วุฏฺจิตฺโต ปรีจาร โโก ฯ

[๑๕๘] อทฺธา นนฺท วิชานาสี สทฺชฺหมํ สพฺภิตฺเตตี

#๑ สี. โย เชฏฺโจ ฯ ๒ ม. โสอุปฺปชฺชติ ฯ ๓ ม. ภารท ฯ ๔ ม. ปทฺชจโร ฯ

#ย. พทฺชจโร ฯ

อริโย อริยสมาจาโร พาวุหิ ตวั มม รุจฺจสิ ฯ
 ภาวนุตฺ วทามิ โภติณฺจ สุณฺณถ วณฺํ มม
 นายิ ภาโร ภารมตฺโต ๑ อหุ มยฺหิ กุทาจฺนํ ฯ
 ตํ มํ อุปฺภูจฺติ สนฺตํ มาตาปิตฺตฺสฺชาวหิ
 นนฺโท อชฺฌวาริ กตฺวา อุปฺภูจฺจํ นาย ยาจติ ฯ
 โย เจ ๒ อิจฺฉติ กามนฺ สนฺตํ พุทฺทมจฺจริณํ
 นนฺทํ โว วรต ๓ เอโก กิ นนฺโท อุปฺติฏฺฐตฺต ฯ
 [๑๕๕] ตยา ตาต อญฺญลฺลาตา โสณฺ ตํ นิสฺสิตา มยิ
 อุปฺมาตฺถุ ลเก นนฺทํ มุทฺทนิ พุทฺทมจฺจริณํ ฯ
 [๑๖๐] อสฺสตฺถตฺสเสว ตฺรณฺํ ปวาลิ ๔ มาลฺลฺลฺลฺลํ
 จิรฺสฺสํ นนฺทํ ทิสฺวาน หทฺยิ เม ปเวรติ ฯ
 ยทา สุตฺตํ ปิ สฺสฺปฺนฺเต ๕ นนฺทํ ปสฺสํ อากตฺ
 อุกฺกคา สฺมณา โหมิ นนฺโท โน อากตฺ อยิ ฯ
 ยทา จ ปฺภิวุชฺฉิตฺวา นนฺทํ ปสฺสํ นาคตฺ
 ภยฺโย อาวิสฺติ โสโก โทมนสฺสญฺจนปฺปกิ ฯ
 สาทํ อชฺช จิรฺสฺสํ ปิ นนฺทํ ปสฺสํ อากตฺ
 ภตฺตฺจ มยฺหญฺจ ปิโย นนฺโท โน ปาวิสิ ฆริ ฯ
 ปิตฺตฺจ ๖ นนฺโท สฺสฺปฺปิโย ยิ นนฺโท นปฺปวเส ฆริ ๗
 ลภฺตฺตฺต นนฺโท ตํ มํ นนฺโท อุปฺติฏฺฐตฺต ฯ

#๑ ม. ภารมโต ฯ ๒ ม. เว ฯ ๓ ย. นนฺทํ ว วทถ ฯ ๔ ม. ปวาลิ ฯ
 #๕ ม. สฺสฺปิเน ฯ ๖ ม. ปิตฺตฺปิ ฯ ๗ ม. ฆรา ฯ

เอวํ กิจฺจนาถโต โปโส มาตุ อปริจารโก
มาตริ มิจฺจนาจริตฺวาน นิริยํ โส อุปปชฺชติ ๑ ฯ
เอวํ กิจฺจนาถโต โปโส ปิตุ อปริจารโก
ปิตริ มิจฺจนาจริตฺวาน นิริยํ โส อุปปชฺชติ ฯ
ชนมฺปิ ๒ ชนกาแมนํ นสุตฺติ อิติ เม สุตํ
มาตริ อปริจริตฺวาน กิจฺจํ วา โส นิคจฺจติ ฯ
ชนมฺปิ ๓ ชนกาแมนํ นสุตฺติ อิติ เม สุตํ
ปิตริ อปริจริตฺวาน กิจฺจํ วา โส นิคจฺจติ ฯ
อานนฺโท จ ปโมโท จ สทา หสิตกัปิตี
มาตริ ปริจริตฺวาน ลพฺภเมตํ วิชานโต ฯ
อานนฺโท จ ปโมโท จ สทา หสิตกัปิตี
ปิตริ ปริจริตฺวาน ลพฺภเมตํ วิชานโต ฯ
ทานญจ ปิยวาจญจ ๔ อคฺคจริยา จ ยา อิธ
สมานตฺตตฺตา จ ชมฺเมสุ ตคฺค ตคฺค ขถารหํ ฯ
เอเต โข สงฺกหา โลเก รตฺสฺสามีว ยายโต
เอเต จ สงฺกหา นาสฺสุ น มาตา ปุตฺตการณา
ลเถถ มานํ ปุชฺชํ วา ปิตา วา ปุตฺตการณา ฯ
ยสุมา จ สงฺกหา เอเต สมเวกฺขนฺติ ๕ ปญฺจิตา
ตสฺมา มหตฺตํ ปโปปนฺติ ปาส์สา จ ภวนฺติ เต ฯ
พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร

#๑ ม. โสอุปชชติ ฯ อิตโต ปริ อธิสเมว ฯ ๒-๓ ม. ธนาปิ ฯ ๔ ม. เปยฺยวชฺชญจ ฯ

#๕ ม. สมมเวกฺขนฺติ ฯ

อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกฯ
ตสฺมา หิ เต นมสฺเสยฺย สกฺกเรยฺย จ ปณฺทิตो
อนฺเนน อโถ ปาเนน วตฺเถน สยเนน จ
อุจฺฉาทเนน นฺหานเนน ปาทานํ โชวเนน จ ฯ
ตาย นํ ปาริจฺริยาย ๑ มาตาปีตฺตฺสฺ ปณฺทิตา
อิเชว นํ ปัสฺสนฺติ เปจฺจ สกฺเค ปโมทิตฺติ ฯ
โธณนฺนุทชาตกํ ทุตฺติยํ ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

อถ สตฺตติมฺมฺหิ นิปาตฺวเร
สภาวนฺตฺตฺสฺวติราชวโร
อถ โธณฺสนฺนทวโร จ ปฺน
อภิวาสิต สตฺตติมฺมฺหิ สฺเต ฯ
สตฺตตินิปาตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

#๑ ย. ปริจริยาย ฯ

อสีตินิปาต

๑ จุลลหัสชาตก

[๑๖๓] สุมุข อนุปจันนตา ปกุกมนฺติ วิหงฺกมา

คจฺฉ ตฺวํปี มา กงฺขิ นตฺถิ พนฺเช ๑ สหายตา ฯ

[๑๖๔] คจฺฉ วาหํ น วา คจฺฉ น เตน อมโร สियํ

สุขิตนฺตํ อุปาสิตฺวา ทุกฺขิตนฺตํ กถํ ชเห ฯ

มรณํ วา ตยา สทฺธิ ชีวิตํ วา ตยา วินา

ตเทว มรณํ เสยฺโย ยลฺลเจ ชีเว ตยา วินา ฯ

เนส ฌมฺโม มหาราช ยนฺตํ เอวํ กถํ ชเห

ยา คติ ตฺยหํ สามีหํ รุจฺจเต วิหคาสิป ฯ

[๑๖๕] กา นฺุ ปาเสน พนฺชสฺส ๒ กติ อญฺญา มหานสา

สา กถํ เจตยานสฺส มุตฺตสฺส ตว รุจฺจติ ฯ

กํ วา ตฺวํ ปสฺสเส อตฺถํ มม ตฺยฺหญฺจ ปกฺขิม

ฌาตึนํวาวสสิญฺจานํ อุภินฺนํ ชีวิตกฺขเย ฯ

ยนฺน กญฺจนเทวปีญฺจ ๓ อนฺุเชน ตมสา กถํ

ตาทิเส สญฺจชํ ปาณํ กิมตฺถมภิชิตเย ๔ ฯ

[๑๖๖] กถํ นฺุ ปตตํ เสฏฺฐ ฌมฺเม อตฺถํ น พุชฺฉสฺสิ

ฌมฺโม อปฺจิตโต สนฺุโต อตฺถํ ทสฺเสติ ปาณินํ ฯ

โสหํ ฌมฺมํ อเปกฺขาโน ฌมฺมา จตฺถํ สมฺภูจิตฺ

#๑ ม. พทฺเช ฯ ๒ ม. พทฺชสฺส ฯ ๓ ม. กญฺจนเทวปีญฺจ ฯ ๔ ม. กมตฺถ ... ฯ

ภคฺติณฺจ ตยิ สมฺปสฺสํ นาวกฺขามิ ชีวิตํ ฯ

อทฺธา เอโส สคฺคํ ฐมฺโม โย มิตุโต มิตุตมาปเท

น จเช ชีวิตสฺสาปิ เหตุ ฐมฺมมนุสฺสรํ ฯ

[๑๖๗] สุวํยํ ฐมฺโม จ เต จินฺโน ภคฺติ จ วิทิตา มยิ

กามํ กรสฺสุ มเยหฺตํ คจฺจนฺวณฺมโต มยา ฯ

อปีเตวํ กเต กाले ยํ ขณฺท์ ๑ ฉาตินํ มยา

ตยา คํ พุทฺธิสมฺปนฺน ๒ อสฺส ปรมลฺลํ ฯ

[๑๖๘] อิจฺเจวํ มนฺตยณฺตานิ อริยานํ อริยวฺตุตฺตินํ

ปจฺจทิสฺสเถ เนสาโท อาตุรณมिवนฺตโก ฯ

เต สคฺคตฺตมภิสฺสจฺกข ทิฆมฺรคฺคํ หิตา ทิฆา

ตฺตุนฺหิ มาสิตฺถ อุกฺโข น สลฺยจเลสุมาสนา ฯ

ชฺตฺรภูเจ จ ทิสฺวาน สมฺภูเทณฺเต ตโต ตโต

อภิกฺกมถ เวเคน ทิฆสคฺคํ ทิฆาธิเป ฯ

โส จ เวเคนภิกฺกมฺม อาสชฺช ปฺรเม ทิฆ

ปจฺจกมฺปิคฺค ๑ เนสาโท พนฺธา อิติ วิจฺินฺตยํ ฯ

เอกณฺจ พนฺธมาสินํ อพนฺธณฺจ ปฺนาปรี

อาสชฺช พนฺธมาสินํ เปกฺขมานมทินวํ ฯ

ตโต โส วิมโตเยว ปณฺทาเร อชฺฌภาสเถ

ปวทฺตกาเย อาสีเน ทิฆสจฺจกณฺธาธิเป ฯ

ยณฺนุ ปาเสน มหตา พนฺโธ น กฺรุเต ทิสฺ

#๑ สී. พุทฺธิ ฯ ยู. พนฺธิ ฯ ๒ ม. พุทฺธิสมฺปนฺน ฯ ๓ ม. ปจฺจกมิตฺถ ฯ

อด กสุมมา อพนุโธ คุวํ พลีสึ ปกขี น กจฺจนสิ ฯ
ก็ นุ คุยายํ ทิโฆ โหติ มุตฺโต พนฺธึ อฺปาสสิ
โอหาย สกฺกณฯ ยนฺติ ก็ เอโก อวหียสิ ฯ
[๑๖๕] ราชา เม โส ทิชามิตฺต สขา ปาณสโม จ เม
เนว นํ วิชหิสฺสามิ ยาว กาลปริยายํ ๑ ฯ
[๑๗๐] กถํ ปนายํ วิหงฺโก นาทุทส ปาสโมทฺทิตํ
ปทํ เหนฺต มหนฺตानํ โปทฺฐมฺรหนฺติ อापทํ ฯ
[๑๗๑] ยทา ปฺรากลโว โหติ โปโส ชีวิตฺสงฺขเย
อด ชาลณฺจ ปาสณฺจ อาสชฺชาปี น พุชฺฌติ ฯ
[๑๗๒] อปี เตวว มหาลฺลณฺจ ปาสา พหุวิธา กตา
กุยฺหมาสชฺช ๒ พุชฺฌนฺติ อเถวํ ชีวิตฺกฺขเย ฯ
[๑๗๓] อปี นายํ ตยา สทฺธิํ สํวาสสฺส ๓ สฺขุทฺโรโย
อปี โน อนฺนุมนฺณาสสิ อปี โน ชีวิตํ ทเท ฯ
[๑๗๔] น เจว เม คุวํ พนุโธสิ นปี อิจฺฉามิ เต วรํ
กามํ ขิปฺปมิตฺโต คนฺตฺวา ชีว คุวํ อนินฺโฆ จิรํ ฯ
[๑๗๕] เนวาทเมตฺตมิจฺฉามิ อณฺณเตฺรตฺตสฺส ชีวิตา
สเจ เอเกน คุญฺโจะสิ มฺนุเจตํ มณฺจ ภากฺขย ฯ
อาโรหปฺริณาเหน ตฺลยฺสฺมา วยสา อฺโก
น เต ลาเกน ชินฺตฺถิ ๔ เอเตน นิมินา คุวํ ฯ

#๑ กาลปริสฺสยฺนติปี ฯ ๒ สฺ. ย. กุพฺุหมาสชฺช ฯ ๓ สฺ. ย. สมนฺภาสสฺส ฯ

#๔ ม. ชีวตฺถิ ฯ โอนตาคิปี ฯ

ตทิงฆ สมเปกขสุสุ ๑ โหตุ คิทุธิ ตวสุมสุ ๒

มัม ปุพเพ พนุชปาเสน ปจญา มุญจ ทิชาธิปี ฯ

ตาวเทว จ เต ลาโก กตสุส ๓ ยาจนาย จ

มิตฺติ จ ฐตฺรภูเจหิ ยาว ชีวาย เต สียา ฯ

[๑๗๖] ปสุสนตุ โน มหาสงฺฆา ตยา มุตฺตํ อิตฺ คตฺ

มิตฺตามจฺจา จ ภจฺจา จ ปุตฺตทารา จ พนฺชวา ฯ

น จ เต ตาทิสฺสา มิตฺตา พหุณฺ อิชฺ วิชฺชเร

ยถา ตฺวํ ฐตฺรภูจฺสุส ปาณสาธารโณ สขา ฯ

โส เต สหายํ มุญฺจามิ โหติ ราชา ตวานุโค

กามํ ชิปฺปมิโต คนฺตฺวา ฌาติมชฺฌเ วิโรจถ ฯ

[๑๗๗] โส ปตีโต ปมฺตฺเตน ภตฺตฺนา ภตฺตฺการโว

อชฺฌภาสถ วงฺกฺโค วาจํ กณฺณสุขํ ภณฺ

เอวํ ลุทฺทก นนฺทสุส สห สพฺเพหิ ฌาติภิ

ยถาหมชฺช นนฺทามิ มุตฺตํ ทิสฺวา ทิชาธิปี ฯ

[๑๗๘] เอหิ ตํ อนฺนสิกฺขามิ ยถา ตฺวมปี ลจฺฉเส

ลาภํ ตวายํ ฐตฺรภูโจ ปาปี กิลฺยจิ น ทกฺขติ ฯ

ชิปปมฺนเตปฺปรี คนฺตฺวา ๔ รัญโธ ทสฺเสหิ โน อฺโก

อพนฺเช ปกตฺตีฏฺเต กาเช อุกฺยโต จิตฺ ฯ

ฐตฺรภูจฺา มหาราช หิสฺสาธิปตีโน อิม

#๑ สี่. ย. สมเวกฺขสุสุ ฯ ๒ ม. ตวมฺหสุ ฯ ๓ ม. กตาสฺส ฯ ๔ ม. เนตฺวา ฯ

อัย หิ ราชา หังสานัน อัย เสนาปตตีโร ๑
อัสสย อิม ทิสฺวา หังสราจัน นราธิโป
ปตตีโต สุมโน วิตฺโต พหุ ทสฺสตี เต ธนั ๑
[๑๗๕] ตสฺส ตัง วจัน สุตฺวา กมฺมุนา อุปปาทยิ
จิปฺปมนฺเตปฺปรี คนฺตฺวา รณฺโณ หังเส อทสฺสยิ
อพนฺเช ปกตฺธิฏฺเฐ กาเช อุภยโต จิเต ๑
ชตฺรภูจฺจา มหาราช หังสราธิปตตีโน อิม
อัย หิ ราชา หังสานัน อัย เสนาปตตีโร ๑
[๑๗๖] กถิ ปนิเม วิหงฺกา ตว หตฺถตฺถมาคตา ๑
กถิ ลุทฺโท มหนฺตานิ อิสฺสเร อิช อชฺฉมกา ๑
[๑๗๗] วิหิตา สนฺติเม ปาสา ปลฺลลเสสุ ชนาธิป
ยั ยทายตณฺ มณฺเณ ทิชนัน ปาณโรชนัน ๑
ตาทิสฺ ปาสมาสชฺช หังสราชา อพชฺฉม
ตัง อพนฺโร อุปาสีโน มมายิ อชฺฉมภาสถ ๑
สฺสทฺกกริ อนริเยหิ ทหเต ภาวมฺตฺตมฺ
ภตฺตฺรตฺถเถ ปฺรกฺกนฺโต ชมฺมยฺตฺโต วิหงฺกโม ๑
อตฺตโนยิ ๒ จชิตฺวาน จีวิตฺติ จีวิตฺตารโ
อนฺตฺถนฺนฺโต อาสีโน ภตฺตฺย จิตฺถ จีวิตฺติ ๑
ตสฺส ตัง วจัน สุตฺวา ปสาทมฺหมชฺฉมกา
ตโต นํ ปามฺจี ปาสา อนฺตฺถณาสี สฺสเชน จ ๑

#๑ ม. หตฺถตฺถมาคตา ๑ ๒ ม. อตฺตนายิ ๑

โส ปตีโต ปมุตเตน ภตตุนา ภตตุงการโว
อชฌภาสธ วงงุโค วาจิ กณณสุขิ ภณิ ฯ
เอวิ ลุฑทก นนทสสุ สห สพเพหิ ฌาติภิ
ยถาหมชช นนทามิ มุตตัม ทิสฺวา ทิชาธิปํ ฯ
เอหิ ตัม อนฺตีกุขามิ ยถา ตวมปิ ลจฺจนเส
ลาภํ ตวยายิ ๑ ฌตฺรภูโจ ปาปํ กิณฺจิน ทกฺขติ ฯ
จิปฺปมนฺเตปฺริ คนฺตฺวา ๒ รณฺโณ ทสฺเสหิ โน อฺโภ
อพนฺเช ปกตฺตีฏเต กาเช อุกฺยโต จิเต ฯ
ฌตฺรภูจา มหาราช หํสาธิปตีโน อิม
อญฺญหิ ราชหํसानํ อญฺ เสนาปตีตโร ฯ
อัสสยิ อิมํ ทิสฺวา หํสราชํ นราธิโป
ปตีโต สุมโน วิตฺโต พหุํ ทสฺสติ เต ฌนํ ฯ
เอวเมตสฺส วจนา อานีตฺวาเม อฺโภ มยา
เอตฺถเอว หิ อิม อสฺสุ ๓ อฺโภ อนฺมตฺวา มยา ฯ
โสยิ เอวํคโต ปกฺขิ ทิโช ปรมมฺมิโก
มาทิสฺสฺส หิ ลุฑทสฺส ฌนเยยฺยาถ มทฺทวํ ฯ
อุปฺยานญจ เต เทว นานญํ ปสฺสามิ เอทิสํ
สพฺพสากฺุณิกคาม ๔ ตัม ปสฺส มนฺุชาธิปํ ฯ

[๑๘๒] ทิสฺวา นิสินฺนํ ราชานํ ปิเช โสวณฺณเย สฺสเถ

อชฌภาสธ วงงุโค วาจิ กณณสุขิ ภณิ ฯ

#๑ ม. ตวยายิ ฯ ๒ ม. เนตฺวา ฯ ๓ ม. อาสิ ฯ ๔ ม...กฺุณิกคาม ฯ

กจจิ นุ โภโต กุสลัม กจจิ โภโต อนามยัม
 กจจิ รุกฺขมิมิํ ฝิตฺ ฌมฺเมณ มนุสฺสาสฺสึ ฯ
 [๑๘๓] กุสลณฺเจว เม หິส อโถ หึส อนามยัม
 อโถ รุกฺขมิมิํ ฝิตฺ ฌมฺเมณ มนุสฺสาสฺสึ ฯ
 [๑๘๔] กจจิ นุ เต ๑ อมฺจุเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
 กจจิ จ เต ตวตฺเตสุ นาวกฺขณฺติ จีวิตฺ ฯ
 [๑๘๕] อโถปี เม อมฺจุเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
 อโถปี เต มมตฺเตสุ นาวกฺขณฺติ จีวิตฺ ฯ
 [๑๘๖] กจจิ เต สาทิสึ ภริยา อสุสฺวา ปิยภาณินิ
 ปุตุตฺตฺรปฺยสุเปตา ตว ฉนฺทวสานุคฺคา ฯ
 [๑๘๗] อโถ เม สาทิสึ ภริยา อสุสฺวา ปิยภาณินิ
 ปุตุตฺตฺรปฺยสุเปตา มม ฉนฺทวสานุคฺคา ฯ
 [๑๘๘] ภวานฺนุ ๒ กจจิ นุ มหา- สตุตฺตฺหตุตฺตฺตํ ๓ กโธ
 ทุกฺขมาปชฺช ๔ วิปฺปลํ ตสฺมี ปจฺจมาปเท ฯ
 กจจิ ยนฺนาปติตฺวาน ทณฺฑเฑน สม โปถฺยิ
 เอวเมเตสึ ฌมฺมานํ ปาตักํ ภวติ ตาวเท ฯ
 [๑๘๙] เขมมาสิ มหาราช เอวมาปฺริยาสติ ๕
 น จายํ กิณฺจิริสฺมาสุ สตุตฺตฺว สมปชฺชถ ฯ
 ปจฺจกมฺปิตุถ ๖ เนสาโท ปุพฺเพว อชฺฌภาสถ
 ตทายํ สุมฺโขเยว ปณฺฑิโต ปจฺจภาสถ ฯ

#๑ ม. กจจิ โภโต ฯ ๒ ม. ภวานฺตํ ฯ สึ. ย. ภวํ ตฺ ฯ ๓ ม. ...สตุตฺตฺหตุตฺตํ ฯ

#๔ ม. ทุกฺขมาปชฺชึ ฯ ๕ ม. เอวมาปฺริยาสติ ฯ สึ. ย. เอวมาปฺริ สัสนติ ฯ

#๖ ม. ปจฺจกมิตฺถ ฯ

ตสส ตั วจน์ สุตวา	ปสาทมยมชฌคา
ตโต มํ ปามุจิ ปาสา	อนุลลลลลลลลลลลล จ ๑
อิทลจ สุมเขเนว	เอตทตถาย จินตติ
โกโต สกาเส อากมนํ	เอตสส ธนมิจจตา ๑
[๑๕๐] สุวาคตลเจวิทํ ภาตํ	ปตีโต จสุมิ ทสสนา
เอโส จาปี พหุวิตตํ	ลภตํ ยาวทิจจติ ๑
[๑๕๑] สนตปป์ยิตวา เนสาทํ	โกเคหิ มนุชาธิโป
อชฌภาสธ วรกกุโค ๑	วาจํ กณณสุขํ ภาณํ ๑
[๑๕๒] ยํ ขลฺล ชมมมาธินํ	วโส วตตติ กิณฺจि นํ ๒
สพพตติสฺสรียํ ภาตํ	ปสาสธ ยทิจจล ๑
ทานตถํ อูปโกตตุํ วา	ยลจลลลลลลลลลลลล
เอตํ ททามิ โว วิตตํ	อิสฺสรียํ วิสฺสซามิ โว ๑
[๑๕๓] ยถา จ มุยาโย สุมุโข	อชฌภาเสยฺย ปณฺจทโต
กามสา พุทฺธิสมฺปนฺโน	ตมสฺส ๓ ปรมปป์ยิ ๑
[๑๕๔] อหํ ขลฺล มหาราช	นาคราชาริวนตฺริ
ปฏิวตฺตุํ น สกโกมิ	น เม โส วินโย สียา ๑
อมุหากณฺเจว โส ๔ เสฏฺโฐ	ตวณฺจ อุตฺตมสฺสตุตโต
ภูมิปาโล มนุสฺสสินฺโท	ปฺปชา พหุหิ เหตุภิ ๑
เตสํ อุกินฺนํ ภาณตํ	วตฺตมานเณ วินิจฺจเย
นนตฺริ ๕ ปฏิวตฺตพฺพิ	เปสฺเสน มนุชาธิป ๑

#๑ ม. วรกกุคํ ๑ ๒ ม. กิณฺจินํ ๑ ๓ ม. ตํ มุยาสุส ๑ ๔ สี่. ยู. โย ๑

#๕ สี่. ยู. นานตฺริ ๑

[๑๕๕] ฐมนเนน กิร เนสาโท ปณฺหิโต อณฺทโช อิติ

น เหว อกตตตสฺส นโย เอตาทีโส ลียา ฯ

เอวํ อุกคปกติมา เอวํ อุตตมสตุตโว

ยาวตตฺถิ มยา ทิฏฺฐา นานญํ ปสฺสามิ เอทิสฺส ฯ

ตฺถุโจสฺมิ โว ปกตียา วากุเณน มฐฺเรน จ

เอโส จาปี มมจฺจนฺโท จิริ ปสฺเสยฺย โว อูโภ ฯ

[๑๕๖] ยํ กิจฺจํ ปรมเม มิตฺเต กตมสฺมาสุ ตํ ตยา

ปตฺตา นิสฺสํสยํ ตฺยมหา ภตฺติรสฺมาสุ ยา ตว ฯ

อทฺถจฺจ นฺน สฺมหา- ชาติสงฺฆสฺสมนฺตรํ

อทฺสเนน อสฺมากํ ทุกฺขํ พหุสฺส ปกฺขิสฺส ฯ

เตสํ โสภวิฆาตาย ตยา อนฺนตฺตา มยํ

ตํ ปทกฺขิณฺโต กตฺวา ชาติ ปสฺเสมฺรินฺทม ฯ

อทฺธาหํ วิปฺลํ ปีตี ภวตํ วินฺทามิ ทสฺสนา

เอโส วาปี มหาอตุโธ ชาติวิสฺสาสนา ลียา ฯ

[๑๕๗] อิทํ วตฺวา ฐตฺรญฺโจะ หํสฺราชา นราธิปํ

อฺตุตมํ ชวมนฺวาย ชาติสงฺฆมฺปาคมฺม ฯ

เต อโรเค อนฺุปฺตเต ทิสฺวาน ปรมเม ทิเช

เกกาติมกรฺุ หํสา ปฺนุสฺสทฺโท อชายถ ฯ

เต ปตีตา ปมฺุตเตน ภตฺตฺนา ภตฺตฺการวา

สมนฺตา ปริกฺรีสุ ๑ อณฺทชา ลทฺฐปฺจฺจา ฯ๕

#๑ ม. ปริกฺรีสุ ฯ

[๑๕๘] เอว มิตุตวตัง อตุถา สพเพ โหนติ ปทกขินา
หังสา ยถา ฐตฺรญฺจา ฌาติสงฺฆมฺพาคมนฺติ ฯ
จุลลหังสาตกั ปจฺมํ ฯ

๒ มหาหังสาตกั

[๑๕๙] เอเต หังสา ปกฺกมนฺติ วฺงฺกฺกา ภยเมริตา
หริตฺตจฺจ เหมวณฺณ กามิํ สุมฺข ปกฺกม ฯ
โอยาย มํ ฌาติคณา เอกิํ ปาสวสิํ คตติ
อนเปกฺขมานา คจฺจนฺติ ก็ เอโก อวหิยสิ ฯ
ปเตว ปตตํ เสฏฺฐ นตฺถิ พนฺเช ๑ สหายตา
มา อนินฺนํ หาเปสิ กามิํ สุมฺข ปกฺกม ฯ

[๒๐๐] นานิํ ทฺกฺขปเรโตปิ ฐตฺรญฺจ คุวํ ชเห
ชีวิทํ มรณํ วา เม ตยา สทฺธิ ภาวิสฺสตี ฯ
นานิํ ทฺกฺขปเรโตปิ ฐตฺรญฺจ คุวํ ชเห
น มํ อนริยสิยฺตเต กมฺเม โยเชตฺตมฺรหสิ ฯ
สกุมาโร สขา ตฺยสฺมิ สจิตฺเตตฺตสฺมิ ๒ เต จิโต
ฌาโต เสนาปติ ตฺยาหิ หังसानิํ ปวฺรุตฺตม
กถมํ วิกตฺติสฺสํ ๓ ฌาติมฺชเณ อิตฺโต คโต
ตํ หิตฺวา ปตตํ เสฏฺฐ กิณฺเต วกฺขามิโต คโต
อิธ ปาณิํ จชิสฺสามิ นานริยํ กตฺตมฺสฺสเห ฯ

#๑ ม. พทฺเช ฯ ๒ ม. สจิตฺเต จสฺมิ ฯ ๓ ย. วิกตฺติสฺสํ ฯ

[๒๐๑] เอโส หิ ชมฺโม สุมฺข ยํ ตฺวํ อริยปเถ จิโต
โย ภคฺตารํ สขารํ มํ น ปริจฺจตฺตุมฺสฺสเห ฯ
ตณฺหิ เม เปกฺขมานสฺส ภยํ นเตวว ชายติ
อชฺคจฺฉลฺลิตฺตํ มยฺหิ เอวํภุตสฺส ชีวิตํ ฯ

[๒๐๒] อิจฺเจวํ มนฺตยฺนฺตานิ อริยานํ อริยวฺุตฺตินํ
ทณฺฑมาทาย เนสาโท อาปตี ตฺริโต ภูถํ ฯ
ตมาปตฺนตํ ทิสฺวาน สุมฺโข อติพฺรุหฺยิ ๑
อภฺจาสฺสิ ปฺรุโต รณฺโณ หํโส วิสฺสาสยํ พุยถํ ฯ
มา ภายิ ปตตํ เสฏฺฐํ น หิ ภายฺนฺติ ตาทิสฺสา
อหํ โยคํ ปยุณฺชิสฺสํ ยุตฺตํ ชมฺมุปฺสณฺหิตํ
เตน ปริยาปทานเนน จิปฺปํ ปาสา ปโมกฺขลฺลิตํ ฯ

[๒๐๓] ตสฺส ตํ วจฺนํ สุตฺวา สุมฺขสฺส สฺภาสิตํ
ปหฺภูจฺจโลโม เนสาโท อณฺชลิสฺสฺสฺปนามยิ ๒ ฯ
น เม สุตํ วา ทิฏฺฐํ วา ภาสฺนฺโต มานุสฺสี ทิโข
อริยํ พฺรุหนฺโต ๓ วงฺกงฺโก จชฺนฺโต มานุสฺสี คิริ ฯ
กิณฺนุ ตายํ ทิโข โหติ มุตฺโต พนฺธํ ๔ อฺปาสลฺลิตํ
โอหาย สกฺขณา ยฺนฺติ ก็เอโก อวหฺยลฺลิตํ ฯ

[๒๐๔] ราชา เม โส ทิชามิตฺตํ เสนาปจฺจสฺส การยิ
ตมาปเท ปริจฺจตฺตุมฺสฺสเห วิหการิปี ฯ
มหาคณฺาย ๕ ภคฺตา เม มาเอโก พุยสนํ อคา

#๑ สี่. ย. อปริพฺรุหฺยิ ฯ ๒ ม. อณฺชลิสฺสฺสฺปนามยิ ฯ ๓ ม. พฺรุวาโน ฯ

#๔ ม. พนฺธํ ฯ อิโต ปรี อีทิสเมว ฯ ๕ ม. มหาคณฺาย ฯ

ยถา ตัม สมุม เนสาท ภตตายั อภิโต รเม ฯ
[๒๐๕] อริยวุตติ ๑ วงงกโย ปิณฺฑมปจายสิ
จชามิ เต ตัม ภตตาริ คจฺจนฺตโก ยถาสุํ ฯ
[๒๐๖] สเจ อตฺตปฺปโยเคน โอิหิโต หัสปกฺขินิ
ปฏิกฺคณฺหาม เต สมุม เอตํ อภยทกฺขินิ ฯ
โน เจ อตฺตปฺปโยเคน โอิหิโต หัสปกฺขินิ
อนิสฺสโร มฺลจํ อเมห เถยฺยํ กยิราสิ ลุทฺทก ฯ
[๒๐๗] ยสฺส ตฺวํ ภตโก รลฺโยว กามิํ ตสฺเสว ปาปย
ตสฺส ๒ สัมมโน ราชายถาภินฺณํ กริสฺสติ ฯ
[๒๐๘] อิจฺเจวํ วุตฺโต เนสาโท เหมวณฺเณ หริตฺตเจ
อุโก หตฺถเอหิ ปกฺคยฺห ๓ ปณฺชเร อชฺฌโวทฺหิ ฯ
เต ปณฺชเรเต ปกฺขิ อุโก ภตฺตสรวณฺณินเ
สุมุํ ฆตฺตรกฺขจฺจ ลุทฺโท อาทาย ปกฺกมิ ฯ
[๒๐๙] หริยมาโน ฆตฺตรกฺโข สุมุํ เอตทพฺุริ
พาพฺุหิ ภายามิ สุมุข สามาย ลกฺขณฺุรยา
อสุมาํ วมณฺุณาย อตฺตตานิ วธิสฺสติ ฯ
ปากหิสา จ สุมุข สุหema เหมสฺสตฺตจา
โกณฺุจิ สมุทฺทตีเรว กปณฺา นฺุณ รุจฺจติ ฯ
[๒๑๐] เอวํ มหนฺโต โลกสฺส อปฺปเมยฺโย มหาคณฺิ
เอกิตฺถิมนฺุโสเจยฺย นยิํ ปณฺุวโตมิว ฯ

#๑ ม. อริยวุตตสิ ฯ ๒ ม. ตตฺถ ฯ ๓ ม. สงฺกยฺห ฯ

วาโถว คนฺธมาเทติ อุกฺขิ เณกปาปกั
พาโล อามกปกุกัว โลโล อนฺุโรว อามิสฺ ๑
อวินิจฺจยณฺณฺ อตฺเตสุ มนฺุโหว ปฏฺิภาสิ มั
กิจฺจากิจฺจํ น ชานาสี สมฺปตฺโต กาลปริยายํ ๑
อทฺตฺมมตฺโต อุทฺิเรสิ โย เสยฺโย มณฺุสสิตฺติโย
พหุสาธารณา หตตา โสณฺุทานันฺว สุราฆริ ๑
มายา เจตา มริจิว โสกา โรคา จุปทฺทวา
ขราว พนฺุชฺณา เจตา มจฺจุปาสา คฺุหาสยา
ตาสฺ โย วิสฺเส โปโส โส นเรสุ นราธโม ๑
[๒๑๑] ยั วุฑฺฒเทหิ อุปฺลวณฺาตํ โโก ตํ นิมนฺุทิตฺมรหติ
มหาภูตฺติตฺติโย นาม โลกสฺมี อุปฺปชฺชิสฺ ๑
จิทฺุทา ปณฺิหิตา ตาสฺ รติ ตาสฺ ปตฺติภูจिता
วิชานี ตาสฺ ฐหนฺติ ยทฺิทำ สตฺตา ปชายเร
ตาสฺ โโก นิพฺพิเช ๑ โปโส ปาณมาสชฺช ปาณิกิ ๑
ตฺวเมว นานฺุโย สฺมุข ถินํ อตฺเตสุ ยฺยชฺชสิ
ตฺสฺส ตฺยชฺช ภาเย ชาเต ภีเตน ชายเต มติ ๑
สพฺุโพ หิ สฺสยํ ปตฺโต ภยํ ภีรฺุ ติตฺติกฺขติ
ปณฺุชิตา หิ มหนฺตาโน อตฺเต ยฺยชฺชนฺติ ทฺุยฺยเช ๑
เอตทฺุถาย ราชานฺุ สุรมิจฺจนฺติ มนฺุตินัน
ปฏฺิพาหติ ยั สุโร อาปทํ อตฺตปริยายํ ๑

#๑ ม. นิพฺพิเท ๑

มา โน อชช วิกนตีสู รณโณ สุทมา มหานเส
ตถาหิ วนุโณ ปตฺตานํ ผลํ เวพพว ตํ วธิ ๑
มุตฺโตปี เนจฺจสิ อฺุฑฺฑเหตุํ สยํ พนฺธิ อฺุปาคมิ
โธปชช สํสยํ ปตฺโต อตฺถํ คณฺหาหิ มา มฺุขํ ๑

[๒๑๒] โส ตฺวํ ๑ โยคํ ปญฺชชสฺสุ ยุตฺตํ ฌมฺมุปสฺสยฺหิตํ
ตว ปฺริยาปทาเนน มม ปาณฺสนํ จร ๑

[๒๑๓] มา ภายิ ปตฺตํ เสฏฺฐ น หิ ภายนฺติ ตาทิสา
อหํ โยคํ ปญฺชชิสฺสํ ยุตฺตํ ฌมฺมุปสฺสยฺหิตํ
มม ปฺริยาปทาเนน จิปรํ ปาสา ปโมกฺขสิ ๑

[๒๑๔] โส ลฺุฑฺฑโท หํสกาเชน ราชทฺวาริ อฺุปาคมิ
ปฏฺิวเทถ มํ รณฺโณ ฌตฺรฏฺฐายมากโต ๑

[๒๑๕] เต ทิสฺวา ปฺญฺชชสฺสกาเส อฺุโก ลกฺขณฺสมฺมเต ๒
ขลฺุ สลฺุณมโน ราชา อมฺุจฺเจ อชฺฌณฺภาสถ ๑
เทถ ลฺุฑฺฑทฺสฺส วตฺถานิ อนฺุณํ ปานณฺจ โภชนํ
กามงฺกุโร หิรณฺยสฺส ยาวนฺโต เอส อิจฺฉติ ๑

[๒๑๖] ทิสฺวา ลฺุฑฺฑํ ปสฺนฺนตฺตํ กาสิราชาตทพฺุริ ๓-
ยทายํ ๔ สมฺม เขมก ปฺุณฺณา หํเสหิ ตฺิฏฺฐติ ๑
กถํ รุจิมชฺฉคตํ ปาสทฺโต อฺุปาคมิ
โธกิณฺณํ ฌาติสงฺฆเหหิ นิมนฺนชฺฉิมํ กถํ คหิ ๑

[๒๑๗] อชช เม สตฺตมา รตฺติ อาทานานิ ๕ อฺุปาสโต

#๑ ม. ตํ ๑ ๒ ส. ย. ลกฺขณฺยณฺยสมฺมเต ๑ ๓ ม. กาสิราชา ตทพฺุริ ๑ ๔ ยทฺุยายํ ๑

#๕ ม. อทฺานานิ ๑

ปทเมตสส อเนวสิ อปฺปมตฺโต ฆฏฺฐสิโต ฯ

อถสส ปทมททกฺขี จรโต อาทเนสนํ

ตตฺถาหํ โอทหี ปาสํ เอวนตํ ทิชฺมคฺคหี ฯ

[๒๑๘] ลุฑฺฑ เทว อิม สกฺขณา อถ เอโกติ ภาสสิ

จิตฺตํ นฺ เต วิปริยตฺตํ ๑ อาทู กิณฺนุ ชีคีสสิ ฯ

[๒๑๙] ยสฺส โลหิตกา ตาลา ตปเนยฺยานิภา ๒ สุภา

อฺรํ สํหจฺจ ติกฺขจฺจนฺติ โส เม พนฺธํ อฺปาคมิ ฯ

อถายํ ภสฺสโร ปกฺขี อพนฺโธ พนฺธมาตฺรํ

อริยํ พฺรหฺมโตนฺ ๓ อฏฺฐาสิ วทฺนฺโตนฺ ๔ มานฺุสิ คิริ ฯ

[๒๒๐] กถนฺนุทานิ ๕ สฺมุข หนน สํหจฺจ ติกฺขจฺสิ

อาทู เม ปริสํ ปตฺโต ภยา ภีโต น ภาสสิ ฯ

[๒๒๑] นาทํ กาสิปติ ภีโต โอคคยฺห ปริสํ ตว

นาทํ ภยา น ภาสิสฺสํ วากฺยํ อตฺถสฺมิ ตาทิเส ฯ

[๒๒๒] น เต อภิสฺสรํ ปสฺเส น รเถ นปี ปตฺติเก

นาสฺส จมฺมํ ว กิณฺุ วา วมฺมิเน ๖ จ ฐนฺคฺคเห ฯ

น หิริณฺณํ สุวณฺณํ วา นครํ วา สฺมาปิตํ

โอกิณฺณปริขํ ทฺคฺคํ ทพฺพหฺมฏฺฐาถโกฏฺฐจกฺ

ยตฺถ ปวิฏฺโฐ สฺมุข ภายิตพฺพํ น ภายสิ ฯ

[๒๒๓] น เม อภิสฺสเรนฺตฺโต นคเรน ฐเนน วา

อปเถน ปถิ ยาม อนฺตลิกฺเข จรา มยฺ ฯ

#๑ วิปลุตฺตถนฺติปิ ฯ ๒ ม. ตปนียนิภา ฯ ๓ ม. พฺรฺวาโน ฯ ๔ ม. จชฺนฺโต ฯ

#๕ ม. อถ ก็ ทานิ ฯ ลี. ย. อถ กิณฺนุ ฯ ๖ ม. วมฺมิเต ฯ

สุตา จ ปณฺฑิตาตฺตยมหา นิปฺพณา จตฺถจินฺตกา ๑

ภาสเมตฺถวตี วาจํ สจฺเจ จสฺส ปตฺติภูจฺจโธ ๑

กิญฺจ ตฺยหํ อสจฺจสฺส อนริยสฺส กริสฺสตี

มุสวาวิทิสฺส ลุทฺทสฺส ภณฺตีปี สุภาสิตํ ๑

[๒๒๔] ตํ พุราหุมนานํ วจนา อิมํ เขมมการยิ

อภยลฺลจ ตยา ชฺฌุจฺจํ อิมายโ ทสธา ทิสสา ๑

โอบุคฺคยฺห เต โปกฺขรณฺนี วิปฺปสนฺโนทกํ สุจฺจิ

ปฺหุตํ จาทนํ ๒ ตตฺถ อหีสสา เจตฺถ ปกฺขินํ ๑

อิทํ สุตฺวาน นิคฺโขมสํ อาคตฺมหา ตวนฺตฺเก

เต เต พนฺธสุมา ปาเสน เอตฺนฺเต ภาสิตํ มุสา ๑

มุสวาวิทํ ปุรฺกขตฺวา อิจฺฉาโลภลฺลจ ปาปกํ

อุโกสนฺธี อตฺติกมฺม อสาดํ อุปฺปชฺชตี ๑

[๒๒๕] นาปรชฺฉาม สุมฺข นปี โลภาว มกฺคหิ

สุตา จ ปณฺฑิตาตฺตยตฺถ นิปฺพณา จตฺถจินฺตกา ๑ ๑

อุปฺเปวตฺถวตี วาจํ พุยาหเรยฺยํ ๔ อิธาคตา

ตถาคํ สมฺม เนสาโท วุตฺโต สุมฺข มกฺคหิ ๑

[๒๒๖] เนว ภูตา ๕ กาสิปตี อุปฺนิตฺสุมิ ชีวิท

ภาสเมตฺถวตี วาจํ สมฺปตฺตา กาลปริยาโย ๑

โย มิเคน มิถํ หนฺตี ปกฺขินํ ๖ ปน ปกฺขินา

สุเตน วา สุตํ กิลฺยา ๗ ก็ อนริยตรํ ตโต ๑

#๑-๓ ม. อตฺถจินฺตกา ๑ ๒ ม. จาทนํ ๑ ๔ สී. ย. พุยาหเรยฺยํ ๑ ๕ ม. ภูตา ๑

#๖ ม. ปกฺขี วา ๑ ๗ ม. กิลฺยา ๑ สී. ย. กิณฺเณ ๑ ก็เลฺย อติปี ๑

โย จาริยรुท ภาเส อนริยธมมวสุสิโต
อุโก โส ฐิสเต โลกา อธิ เจว ปรัตถ จ ๑
น มชฺเชถ ยสิ ปตฺโต น พยาเช ๑ ปตฺตัสสย
วายนเมถว กิจฺเจสุ สิวเร วิวรานิ จ ๑
เย วุฑฺฒา อพฺภตฺติกกนฺตา สมฺปตฺตา กาลปริยาย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน เอว เต ๒ ติทฺทิงฺกตา ๑
อิทํ สุตฺวา กาสิปติ ธมฺมมตฺตนิ ปาลย
ชตฺรภูจฺจ มุญฺจาหิ หํสํ ปวฺรุตฺตมํ ๑

[๒๒๗] อาหฺรณฺตุทกั ปชฺชํ อาสนนฺจ มหารุท
ปฺลชฺรโต ปโมกฺขามิ ชตฺรภูจฺจ ยสฺสสินํ ๑
ตณฺจ เสนาปตี ธีริ นิปฺณํ อตฺถจินฺตกั
โย สุขฺย สฺขิโต รณฺโณ ๓ ทฺกฺขิตฺเต โหติ ทฺกฺขิตฺโต ๑
เอทิสฺส โข อรหติ ปิณฺฑมฺสนาตุ ภูตฺตโน
ยถายํ สุมฺโข รณฺโณ ปาณสาธาโร สขา ๑

[๒๒๘] ปิจฺฉนฺจ สพฺพโสวณฺณํ อฏฺฐปาทํ มโนรมํ
มฏฺฐํ กาสิกวตฺถินํ ๔ ชตฺรภูจฺจ อฺปาวิสิ ๑
โกจฺฉนฺจ สพฺพโสวณฺณํ เวยฺยคฺขมฺปริสิพฺพิตํ
สุมฺโข อชฺฉนฺปาเวกฺขิ ๕ ชตฺรภูจฺจ สฺสนนฺตฺรา ๑
เตสํ กาลณฺจ นปตฺเตหิ ปุณฺณ อาทาย กาสิโย
หํสํ อภิหารสฺสุ อคฺคํ รณฺโณ ปวาสิตํ ๑

#๑ สี่. ยู. พุยเถ ๑ ๒ สี่. ยู. เอเวเต ๑ ๓ ม. รณฺเณ ๑ ๔ สี่. กาสิกปตฺถินฺณํ ๑

#ม. กาสิกมตฺถนฺนํ ๑ ๕ ม. อชฺฉนฺปาเวกฺขิ ๑

- [๒๒๙] ทิสฺวา อภิตฺ อคฺคิ กาสีราเชน เปสิตํ
กฺสโล ขตฺตมฺมานิ ตโต ปุจฺฉิ อนนฺตรา ฯ
กจฺฉิ นฺุ โภโต กฺสลํ กจฺฉิ โภโต อนามยํ
กจฺฉิ รกฺขมิตฺ ฝิตฺ ฅมฺเมน อนฺุสาสตี ๑ ฯ
- [๒๓๐] กฺสตฺถเจว เม หิสฺ อโถ หิสฺ อนามยํ
อโถ รกฺขมิตฺ ฝิตฺ ฅมฺเมน อนฺุสาสหิ ฯF
- [๒๓๑] กจฺฉิ โภโต อมจฺเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
กจฺฉิ จ เต ตวตฺถเสสุ นาวกฺขณฺติ ชีวิตฺ ฯ
- [๒๓๒] อโถปี เม อมจฺเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
อโถปี เต มมตฺถเสสุ นาวกฺขณฺติ ชีวิตฺ ฯ
- [๒๓๓] กจฺฉิ เต สาทิสี ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ
ปฺุตฺตรูปยสุเปตา ตว นฺุทวसानุคา ฯ
- [๒๓๔] อโถ เม สาทิสี ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ
ปฺุตฺตรูปยสุเปตา มม นฺุทวसानุคา ฯ
- [๒๓๕] กจฺฉิ รกฺขํ อนฺุปปีฬํ อกฺุโตจฺฉิอุปทฺทวํ
อสาหเสน ฅมฺเมน สเมน อนฺุสาสตี ฯ
- [๒๓๖] อโถ รกฺขํ อนฺุปปีฬํ อกฺุโตจฺฉิอุปทฺทวํ
อสาหเสน ฅมฺเมน สเมน อนฺุสาสหิ ฯ
- [๒๓๗] กจฺฉิ สนฺุโต อปจिता อสนฺุโต ปริวชฺชิตา
โน จ ๒ ฅมฺมํ นฺิรํกตฺวา อฅมฺมมฺนฺุวตฺตตี ฯ

#๑ ม. มนุสาสตี ฯ ๒ ม. เจ ฯ

- [๒๓๘] สนฺโต จ เม อปจिता อสนฺโต ปรีวชฺชิตา
 ธมฺเมวานุวตฺตตามิ อธมฺโม เม นีรํงกโต ฯ
- [๒๓๙] กจฺจि นฺนาคตํ ๑ ทิฆํ สมเวกฺขสิ ขตฺติย
 กจฺจि มตฺโต มทนีเย ปรโลกํ น สนฺตสิ ฯ
- [๒๔๐] อหิ อนาคตํ ทิฆํ สมเวกฺขามิ ปกฺขิม
 จิตฺ ทสฺสุ ธมฺเมสุ ปรโลกํ น สนฺตสิ ๒ ฯ
 ทานํ สีลํ ปรีจจาคํ อาชฺชวํ มททวํ ตปี
 อกฺโกธํ อวิหีสลฺยจ ขนฺตฺติยจ อวิโรธนํ ฯ
 อิจฺเจเต กุสเล ธมฺเม จิตฺ ปสฺสามิ อตฺตนิ
 ตโต เม ชายเต ปีติ โสมนสฺสลฺยจนปฺปกํ ฯ
 สุมฺโข จ อจินฺเตตฺวา วิสชฺชิ ๓ ผรฺุสํ คิริ
 ภาวโทสมนฺนลฺยาย อสฺมากายิ วิหงฺกโม ฯ
 โส กุทฺโธ ผรฺุสํ วาจํ นิจฺฉาเรสิ อโยนิโส
 ยานสฺมาสุ ๔ น วิชฺชนฺติ นยิทํ ปณฺณวตฺตามิว ฯ
- [๒๔๑] อตฺถิ เม ตํ อตฺตisarĩ เวเคน มนฺุชาธิป
 ธตฺรภูเจ จ พนฺธสฺมี ทุกฺขํ เม วิปฺลํ อหุ ฯ
 ตฺวํ โน ปิตาว ปฺตฺตทานํ ภูตानํ ธรณิริว
 อสมากํ อธิปฺนฺนानํ ขมสฺสุ ราชกฺุณฺชร ฯ
- [๒๔๒] เอวนฺเต ๕ อนฺุโมทาม ยํ ภาวํ น นิกฺุหสิ
 จิลํ ปกฺกนฺทสิ ปกฺกิ อฺุชฺโกลสิ วิหงฺกม ฯ

#๑ ม. นานาคตํ ฯ ๒ ม. สนฺตเส ฯ ๓ สี. ย. วิสฺสชฺชิ ฯ ๔ ม. ยานสฺมสุ ฯ

#๕ ม. เอตํ เต ฯ

[๒๔๓] ยงฺกัณฺณจิ รตนํ อตุถิ กาสีราชนินเวสเน
 ราชต์ ชาตฺรฺอุปฺลจ มุตฺตา เวพฺฐิยา พหุ ๑
 มณฺโຍ สงฺขมุตฺตณฺจ วตุถิกํ ๑ หริจฺนุทนต์
 อชินํ ทนฺตภณฺฑณฺจ โสฬํ กายาสํ พหุ
 เอตํ ททามิ โว วิตุตํ อิตฺสฺริ ๒ วิสฺสชามิ โว ๑

[๒๔๔] อทฺธา อปฺจิตา ตฺยมหา สกฺกตา จ รเถสภ
 ชฺมเมสุ วตฺตมานานํ ตฺวํ โน อจฺริโย ภว ๑
 อจฺริย สมนฺนุณฺณาตา ตยา อนฺนฺมตา มยํ
 ตํ ปทกฺขิณฺโต กตฺวา ฅาตี ๓ ปสฺเสมฺรินฺทม ๑

[๒๔๕] สพฺพรตฺตี จินฺตยิตฺวา มนฺตยิตฺวา ยถาตถิ
 กาสีราชา อนฺนฺฅาตี หํसानํ ปวฺรตฺตมํ ๑

[๒๔๖] ตโต รตฺยา วิวสเน สุริยสฺสुकฺกมนํ ปติ
 เปกฺขโต กาสีราชสฺส ภวานโต ๔ วิคาหิตฺุ ๑

[๒๔๗] เต อโรเค อนฺนปฺตเต ทิสฺวาน ปรเม ทิเช
 เกกาติมกรฺุ หํสา ปฺถุสทฺโท อชายถ ๑
 เต ปตีตา ปมฺตฺเตน ภตฺตฺนา ภตฺตฺการวา
 สมนฺดา ปริกฺรีสุ ๕ อณฺฑชา ลทฺฐปฺจฺยา ๑

[๒๔๘] เอวํ มิตฺตวตฺ อตุถา สพฺเพ โหนฺติ ปทกฺขิณา
 หํสา ยถา ฐตฺรภฺจฺจา ฅาตีสงฺฆมฺปากมฺนฺติ ๑

 มหาหํสชาตกั ทฺติยํ ๑

#๑ ม. วตุถิกํ ๑ ๒ ม. อิตฺสฺริยํ ๑ ๓ ม. ฅาตี ๑ ๔ ม. ภวานา เต ๑

#๕ ม. ปริกฺรีสุ ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑

๓ สุธาโกชนชาตกั

[๒๔๕] เนว กัณณามิ น ๑ วิกุณณามิ

น จาปี เม สนนิจโย อิตฺตติ ๒

สุกัจฺจรูป วัตติํ ปริตฺตํ

ปตฺโตทโน นาลมยั ทูวินฺนํ ๑

[๒๕๐] อปฺปมฺหา อปฺปกั ทชฺชา อนฺมชฺฌโต มชฺฌกั

พหฺมฺหา พหฺกั ทชฺชา อทานั นฺุปฺปชฺชติ ๑

ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺช จ

อริยมคฺคั สมารุห ๓ เนกาสิ ลภเต สฺขั ๑

[๒๕๑] โมจฺจสฺส หุตํ โหติ โมจฺจจาปี สมิหิตํ

อติตฺตฺสฺมิ โย นิสินฺนสฺมิ เอโก ญฺชติ โภชนํ ๑

ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺช จ

อริยมคฺคั สมารุห เนกาสิ ลภเต สฺขั ๑

[๒๕๒] สจฺจํ ตสฺส หุตํ โหติ สจฺจจาปี สมิหิตํ

อติตฺตฺสฺมิ โย นิสินฺนสฺมิ เนโก ญฺชติ โภชนํ ๑

ตํ ตํ วทามิ โกสิย เทหิ ทานานิ ญฺช จ

อริยมคฺคั สมารุห เนกาสิ ลภเต สฺขั ๑

[๒๕๓] สรวฺจ ชฺหติ โปโส พหฺกาย คยาย จ

โทณฺเ ติมฺพฺรุตฺตตฺตฺสฺมิ สีมฺโสเต มหาวเห ๑

อตฺร จสฺส หุตํ โหติ อตฺร จสฺส สมิหิตํ

#๑ ม. นปี ๑ ๒ ม. จ อตฺตติ ๑ ๓ ม. สมารุห ๑ สี่. ย. อริยั มคฺคั ๑ อิตฺโต ปริ

#อึทิสเมว ๑

อดีตสุมี โย นิสินฺนสุมี เนโก ภูยชติ โภชนํ ฯ

ตํ ตํ วทามิ โกสिय เทหิ ทานานิ ภูยช จ

อริยมคฺคํ สมารุห เนกาสิ ลภเต สุขํ ฯ

[๒๕๔] พลิสํ หิ โส นิคฺคิตติ ๑ ที่มฺสุดตํ สพนฺชนํ

อดีตสุมี โย นิสินฺนสุมี เอโก ภูยชติ โภชนํ ฯ

ตํ ตํ วทามิ โกสिय เทหิ ทานานิ ภูยช จ

อริยมคฺคํ สมารุห เนกาสิ ลภเต สุขํ ฯ

[๒๕๕] อุพารวณฺณา วต พุราหุมนฺนา อิเม

อยยจ วอ สุนโข กิสฺส เหตุ

อุจฺจาวจํ วณฺณนิภํ วิกุพฺพติ

อกฺขาท โน พุราหุมนฺนา เก นฺตุ เมห ฯ

[๒๕๖] จนฺโท จ สุริโย จ อุโป อีชากตา

อยํ ปน มาตฺลิ เทวสารถิ

สกุโกหฺมสุมี ติทฺसानมินฺโท

เอโส จ โข ปญฺจสิโขติ วุจฺจติ ฯ

[๒๕๗] ปาณิสฺสฺสรา มุทิงฺกา จ มุรชาลฺมพฺรานิ จ

สุดตเมนํ ปโปเชนฺติ ปฏฺิพฺพุโธ จ นนฺทติ ฯ

[๒๕๘] เขเกจิเม มจฺจฺริโน กทฺริยา

ปริภาสกา สมณฺพุราหุมนฺนํ

อิเชว นิกฺขิปป สรฺริเทหํ

#๑ สี่. ยู. นิคฺคิตติ ฯ

กายสุส เกทา นิรยั วชนฺติ ฯ

เยเกจิมะ สุกฺคิมาสํสาณา ๑

ชฺมเม จิตฺตา สยฺเม สัวิภาเค

อิเชว นิกฺขิปปุ สรียเรเทหิ

กายสุส เกทา สุกฺคิ วชนฺติ ฯ

[๒๕๕] ตุวั โน ๒ ฅาติ ปุริมาสุ ชาติสฺสุ

โส มจฺจรี โกสิโย ๑ ปาปชฺมโม

ตเวว อตุถาย อิชาคตฺมหา

มา ปาปชฺมโม นิรยั อปฺตถ ๔ ฯ

[๒๖๐] อทุธา หิ เม เต ๕ หิตกามา ยั มั สมนฺุสาสถ

โสหิ ตถา กริสฺสามิ สพฺพิ วุตฺตํ หิตฺเตสิภิ ฯ

เอโสหฺมชฺเชว อฺปารมามี

น จาปีหิ กิณฺจิ กเรยฺย ปาปี

น จาปี เม กิณฺจิ อเพยฺยมตฺถิ

น จาปีทควา อฺทกั ปิวามี ๖ ฯ

เอวณฺจ เม ททโต สพฺพกาถิ

โภคาปี เม ๗ วาสว ชียิสฺสนฺติ

ตโต อหิ ปพฺพชฺชิสฺสามิ สกฺก

หิตฺวา กามานิ ยโถธิกานิ ฯ

[๒๖๑] นคฺคตฺตเม คิริวเร คณฺฐมาทเน

#๑ ม. สุกฺคิมาสํสาณา ฯ ๒ ม. โนสิ ฯ ๓ ม. โรสโก ฯ ๔ ม. คมิตฺถ ฯ

#๕ ม. มั โว ฯ ๖ ส. อฺทกมฺปหิ ปิเพ ฯ ๗ ม. โภคา อิมะ ฯ

โมทนติ ตา เทวราภิปาลีตา
อถาคมา อีสวโร สพุพโลกกุ
สุปฺปฺพิตฺตํ ทุมวรสวมาทีย ฯ
สุจฺจํ สฺกนฺธํ ติทเสหิ สกุกตํ
ปฺปฺมุคฺคตมํ อมรวเรภิ เสวิตํ
อลทฺธมณฺเฑหิ ว ทานเวหิ ๑
อณฺณตฺร เทเวหิ ตทารหํ หิตํ ๒ ฯ
ตโต จตฺสฺโส กนฺกตฺตจฺจูปมา
อฺภูจาย นาริโย ปมทาทิปา มฺนี
อาสา จ สทฺธา จ สิริ ตโต หิริ
อิจฺจพฺรฺว นารทํ เทวพฺรฺาหฺมณฺ ๑
สเจ อนฺนทฺทิฏฺจํ ตยา มหามฺนิ
ปฺปฺฝิ อิทํ ปาริฉตฺตสฺส พฺรหฺเม
ททาทิ โน สพุพา กติ เต อิขฺมฺตฺ
ตฺวํปี โน โหหิ ยถเว วาสโว ฯ
ตํ ยาจมานาภิสเมกฺข นารโท
อิจฺจาพฺรฺวี สฺงกฺลหํ อฺทฺิริยิ
น มยฺหฺมตฺถตฺถิ อิมหิ โกจि นํ
ยาเยว โว เสยฺยสิ สา ปิลนฺธฺ ๑

[๒๖๒] ตฺวํ โนตฺตเมวาภิสเมกฺข นารท

#๑ ม. อลทฺธ มจฺเจหิ ว ทานเวหิ วา ฯ ๒ ม. หิตํ ฯ

ยสฺสิจฺฉลฺลิตฺตสฺสมนุสฺสเปวฺจฺฉลฺล
ยสฺสตา หิ โน นารท ตฺวํ ปทสฺสสฺส
สหายว โน เหหิตฺติ เสฏฺฐสมฺมตฺตา ฯ

[๒๖๓] อกฺลฺลเมตฺตํ วจันํ สุคตฺเต

โก พุราหุมนฺโณ โก กฺลหํ ๑ อูทฺธิรเย
คณฺตุวาน ภูตาทิปเมว ปุจฺฉล
สเจ น ชานาถ อธิชฺชุดมชฺชมํ ฯ

[๒๖๔] ตา นารเทน ปรมปฺปโกปีตา

อูทฺธิริตา วณฺณมเทน มตฺตา
สกาถํ ๒ คณฺตุวาน สหสฺสจฺกขุโน
ปุจฺฉิสฺสุ ภูตาทิปํ กา นุ เสยฺยสฺสि ฯ

[๒๖๕] ตา ทิสฺวา आयตฺตมฺนา ปุรินฺทโท

อิจฺจาพุริวํ เทววโร กตฺตยชฺฉิ
สพฺพาว วอ โหถ สุภกฺขเถ ๓ สาทิสฺสิ
โก เนว ๔ ภทฺเตท กฺลหํ อทฺธิรยิ ฯ

[๒๖๖] โย สพฺพโลกจฺจรโก ๕ มหามุณี

ชฺมเม จิโต นารโท สจฺจนิกฺกโม
โส โน พุริวํ ทิริวเร คณฺฐมาทเน
คณฺตุวาน ภูตาทิปเมว ปุจฺฉล
สเจ น ชานาถ อธิชฺชุดมชฺชมํ ฯ

#๑ ม. สจฺกคหํ ฯ ๒ ม. สกาเส ฯ ๓ ม. สุคตฺเต ฯ ๔ โก เนช อิติปิ ฯ

#๕ ม. สพฺพโลกจฺจรโติ ฯ

[๒๖๗] อสุ พุรหารณญจโร มหามุณี
นาทตวา ภคตั วรคตเต ญชติ
วิเจยย ทานานิ ททาทิ โกสิโย
ยสสา หิ โส ทสสติ สาว เสยยสิ ๑

[๒๖๘] อสุ หิ โส สมมุติ ทกขิณั ทิสั
กญกาย ตีเร หิมวณตปสฺสนิ ๑
ส โกสิโย ทุลลภปาน โภชโน
ตสฺส สฺฐิ ปาปย เทวสารถิ ๑

[๒๖๙] โส มาตถิ เทวเรน เปสิโต
สทสฺสยุตตั อภิรฺยห สนุทนั
สฺจิปฺปเมว อุปกมฺม อสฺสมั
อทิสฺสมาโน มุณีโน สฺฐิ อทา ๑

[๒๗๐] อุทกฺกิหุตตั อุปติฏฺจโต หิ เม
ปรกฺกัรึ โลกตโมนุทตฺตมั
สพฺพานิ ญฺตานิ อธิจฺจ ๒ วาสโว
โก เนว เม ปาณิสฺสึ กิ สฺสุโรทหิ ๑
สงฺขุปมึ เสตมตฺตลฺยทสฺสนั
สฺฐิ สฺสคณฺธึ ปิยรฺูปมพฺภตฺตั
อทิฏฺจปฺพฬั มม ชาตจกฺขุภิ ๓
กา เทวตา ปาณิสฺสึ กิ สฺสุโรทหิ ๑

#๑ ม. -ปสฺสนิ ๑ สฺ. ย. -ปสฺสนิ ๑ ๒ สฺ. ย. อติจฺจ ๑ ๓ ม. ชาตฺจ กฺขุภิ ๑

[๒๗๑] อหิ มหินฺเทน มหสิ เปสิโต

สุธาภิหาสี ตรีโต มหามุณี
ชานาสี มํ มาตลิตฺ เทวสารถิ
ภุญชฺสสุ ภตฺตตฺตมํ มาภิวารยิ ๑ ฯ
ภุตฺตา จ สา ทฺวาทส หนฺติ ปาปเก
ขุทฺทํ ปิปาสิ อรตี ทรถิ กิลิ ๒
โกธฺฐปนาหฺลจ วิวาทเปสฺสนิ
สีตฺตุนฺหนฺตฺนฺทิลฺลจ รสุตฺตมํ อิทํ ฯ

[๒๗๒] น กปฺปติ มาตลิตฺ มยฺห ภุญชฺติ

ปฺพุเพ อทฺตฺวา อิติ เม วตฺตตฺมํ
น จาปิ เอกาสนฺมริยปฺุชิตํ ๓
อสิวิภาติ จ สฺขํ น วินฺทติ ฯ

[๒๗๓] ถิฆมาตกา เขเกจิม ๔ ปฺรทาริกา

มิตฺตทฺทฺโน เย จ สปนฺติ สฺพุพเต
สฺพุเพว ๕ เต มจฺจฺริปฺลฺจมาธมา
ตฺสฺมา อทฺตฺวา อฺุทกมฺปิ นาสฺมิเย ๖ ฯ
โสหิตฺถิยา วา ปฺริสฺสฺส วา ปน
ทฺสฺสามิ ทานํ วิทฺสฺมปฺวณฺณิตํ
สทฺธา วทฺถฺญ อิท วิตมจฺจฺรา

#๑ สี่. ยู. มา วิจารยิ ฯ ๒ สพุพตฺถ โปตฺถเก ขมนฺติ ขายติ ฯ ม. ทรกฺลมํ ฯ

#๓ สี่. ยู. เอกาสนํ อริยปฺุชิตํ ฯ ๔ ม. เข จิม ฯ ๕ ม. จ ฯ ๖ ม. นาสฺนฺิเย ฯ

ภวนฺติ เหตุ สฺจิสฺจสมฺมตา ฯ

[๒๗๔] อโตะ มตา เทวเรน เปสิตา

กณฺญา จตฺสฺโส กนฺกตฺตจฺปมา
อาสา จ สทฺธา จ สิริ ตโตะ หิริ
ตํ อสฺสํ อากมฺ ๑ ยตฺถ โกสิโย ฯ
ตา ทิสฺวา สพฺพา ปรมฺปโปมฺทิตา ๒
สุเกณ วนฺณเณน สีขาริวคฺคิโน
กณฺญา จตฺสฺโส จตุโร จตฺตทิสฺสา
อิจฺจาพฺรวิ มาตฺลิโนว ๓ สมฺมุขา ฯ
ปฺริมํ ทิสฺ กา ตฺวํ ปภาสิ เทวเต๕
อลงฺกตา ตารวฺราว โอสฺธี
ปฺจฺฉามิ ตํ กณฺจนเวตฺติวิคฺคเห
อาจิกฺข เม ตฺวํ กตฺมาสิ เทวตา ฯ

[๒๗๕] สิริราห เทวี มนุเชสุ ๔ ปุชิตา

อปาปสฺตฺตฺตฺปนฺนิเสวินิ สทา
สุธาวิวาเทน ตวณฺติมากตา
ตํ มํ สุธาย วรปฺลฺย ภาชย ฯ
ยสฺสาหมิจฺฉามิ สฺขํ มหามฺุณี
โส สพฺพกามฺหิ นโร ปโมทติ
สิริตฺติ มํ ชานาหิ ชุหตฺตฺตม

#๑ สี่. ยู. อากมม ฯ ๒ ม. สพุโพ ปรมปโปมทิโต ฯ ๓ ม. จ ฯ ๔ ม. มนุเชกิ ฯ

ตัม มํ สุธาย วรปญฺญ ภาชย ฯ

[๒๗๖] สิปฺเปน วิชฺชาจรณน พุทฺธิยา

นรา อุเปตา ปคฺฌา สกมฺมุนา

ตยา วิหีนา น ลกฺขณฺติ กิณฺจํ นํ ๑

ตยิทํ น สาธุ ยทิตํ ยตา กตํ ฯ

ปสฺสามิ โปสํ อลลํ มหคฺขลํ

สุทฺถกฺกฺลีนํปี อรุปีมํ นรํ

ตยานุคฺคโต สิริ ชาติมามปี

เปเสติ ทาสํ วิย โภควา สุจี ฯ

ตณฺตํ อสจฺจํ อวิกฺขเสวินี

ชานามิ มุพฺหํ วิทฺธานุปาตินี

น ตาทิสี อรหติ อาสนฺนทกํ

กฺโต สุธา คจฺฉ น มยฺห รุจฺจสิ ฯ

[๒๗๗] กา สุกฺกทาธา ปฏิมุตฺตกฺกฺขทลา

จิตฺตจฺกทา กมฺพุวิมฺภฺฐธารินี

โอสิตฺตวณฺณํ ปริทฺยฺห โสภติ ๒

กฺสคฺคิรตฺตํ อปีพฺยฺห มนฺชรี ฯ

มิตีว ฆนฺตา สรจาปฺธารินา

วिरาธิตา มนฺทมิว อุทิกฺขสิ

โก เต พฺตฺติโย อิท มนฺทโลจเน

#๑ ม. กิณฺจํ ฯ ๒ ม. โสภติ ฯ

น ภายสิ เอภิกา กานเน วเน ฯ

[๒๗๘] น เม ทุดิโย อิมตถิ โภสิย

มสกกสารปปรวมหิ เทวตา

อาสา สุธาสาย ตวนตุมาคตา

ตัม มั สุธาย วรปญญ ภาชย ฯ

[๒๗๙] อาสาย ยนฺติ วณิชา ธเนสิโน

นาวิ สมารุหฺ ปเรนฺติ อณฺณเว

เต ตตฺถ สีนฺติ อโถปี เอกทา

ชินาธนา เอนฺติ วินญฺจปาทา ฯ

อาสา ยเขตฺตานิ กสนฺติ กสฺสกา

วปฺนฺติ พีชานิ กโรนฺตูปายโส

อิตีนิปาเคน อวญฺจิกาย วา ๑

น กิณฺจิ วินฺทนฺติ ตโต ผลาคมฺ ฯ

อถตฺตการานิ กโรนฺติ ภตฺตฺสุ

อาสิ ปฺรกกฺขตฺว นรา สุเขสิโน

เต ภตฺตฺรตฺถา อติกาพฺหิตา ปฺน

ทิสา ปนสฺสนฺติ อลทฺธ กิณฺจิ นํ ๒ ฯ

ชหิตฺว ๓ ธนฺณญจ ธนญจ ฌาตเก

อาสา สกฺคาธิมฺนา สุเขสิโน

#๑ สี่. ย. อวญฺจิกาย วา ฯ ๒ ม. กิณฺจนํ ฯ ๓ ม. หิตฺวาน ฯ

ตปฺนติ ลูจฺปิ ตปฺ จิระตฺตริ

กุมฺมกฺกุมมารุชฺห ปเรฺนติ ทฺกฺคตฺตี ฯ

อาสา วิสฺวาติกสมฺมตา อิม

อาเส สฺชราย ๑ วินยสฺสุ อตฺตนิ

น ตาທີสี อรหติ อาสนฺทุทกฺ

กุโตะ สฺชธา คจฺจ น มยฺห รุจฺจติ ฯ

[๒๘๐] ททฺทลฺลมาณา ยสสา ยสสฺสินี

ชีมฺลณนามวฺหยฺนฺ ทิสฺปติ

ปฺจฺฉามิ ตํ กณฺจนเวตฺติวิกฺกเห

อาจิกฺข เม ตฺวํ กตฺมาสี เทวตา ฯ

[๒๘๑] สทฺธธาเทวี มนฺเชสฺสุ ๒ ปุชฺिता

อปาปสฺตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

สฺชธาวิวาเทน ตวนฺตฺตฺตฺตฺต

ตํ มํ สฺชราย วรรณฺตฺตฺตฺต ฯ

[๒๘๒] ทานํ ทมฺมํ จาคฺม โถปี สฺยมฺ

อาทาย สทฺธราย กโรฺนฺติ เหนฺกทา

ถยฺยํ มุสา กุณฺม โถปี เปสฺุณฺ

กโรฺนฺติ เหนฺก ปุณฺ วิจฺจฺจตา ตยา ฯ

ภริยาสุ โปโส สทฺธิสฺสุ เปกฺขวา

สีลฺลปฺนนาสุ ปติพฺพตฺตาสฺปิ

#๑ ม. สฺชธาตี ฯ ๒ ม. -มนฺเชหิ ฯ อิโตะ ปริ อิตฺสเมว ฯ

วินตฺวา ๑ ฉนฺทํ กุลิตฺติยาสุปี ๒

กโรติ สทฺธํ ปุณ กุมฺภทาสียา ฯ

ตฺวเมว สทฺธํ ปรทฺธเรวีนี

ปาปํ กโรตี กุสฺลํ นิริญฺจตี ๓

น ตาทิสี อรหฺติ อาสนฺนุทกํ

กุโธ สุธา คจฺฉ น มยฺห รุจฺจตี ฯ

[๒๘๓] ชิมฺณนฺรตฺตี อรุณสุมิมฺหเต

ยา ทิสฺสตี อุตฺตมรूपวณฺณินี

ตถูปมา มํ ปฏฺิภาตี เทวเต

อาจิกฺข เม ตฺวํ กตฺมาตี อจฺฉรา ฯ

กาพา นิทาเมริว อกฺคิชาริว ๔

อนิเลริตา โลหิตปตฺตมาลินี

กา ติฏฺฐตี มนุทมิคาว โลกยํ ๕

ภาเสสमानาว คิริ น มุญฺจตี ฯ

[๒๘๔] หิราห เทวี มนุเชสุ ปุชิตา

อปาปสตฺตูปนิเสวินี สทา

สุธาวิวาเทน ตวนฺตฺติมากตา

สาคํ น สกฺโกมิ สุรฺปี ยาจิตฺตํ

โกปฺนรูปา วิย ยาจนิตฺติยา ฯ

[๒๘๕] ธมฺเมน ญาเยน สุกตฺเต ลจฺฉตี

#๑ ม. วินตฺวาน ฯ ๒ สฺตี. ย. กุลิตฺติยาสุปี ฯ ๓ ม. กุสฺลมฺปี ริญฺจตี ฯ

#๔ สฺตี. อกฺคชาตีว ฯ ย. อกฺคิชาตีว ฯ ๕ สฺตี. ย. มนุทมิวาวโลกยํ ฯ

เอโส หิ ฌมโหม น หิ ยางนา สุธา
ตํ ตํ อยจันติมหํ นิมนฺตเย
สุธํ ยํ ๑ ยถฺยจิจฺฉสิ ตํปี ทมฺมิ เต ฯ
สา ตฺวํ มยา อชฺช สกมฺหิ อสฺสเม
นิมนฺติตา กณฺจนเวลุทฺติวฺกฺคเห
ตฺวณฺหิ เม สพฺพรเสหิ ปุชฺชิตา
ตํ ปุชฺชิตฺวาน สุธํปี อสฺสมิเย ฯ

[๒๙๖] สา โกสิเยนา นุมตฺตา ชฺฐิตฺมตา

อทุธา หิริ รมมํ ปาวิสิยสฺสมํ
อุทกวนตํ ผลมริยปุชฺชิตํ
อปาปสฺตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๒ สทา ฯ
รฺกขกฺคฺคหฺนา พหุเกตฺถ ปุปฺพิตฺตา
อมฺพา ปิยาลา ปนสา จ กิสุกา
โศภณฺชนา โลทุม โถปี ปทุมกา
เกตกา จ ฆงฺกา ติลกา จ ปุปฺพิตฺตา ฯ
สาลา กเรรี พหุเกตฺถ ชมฺพุโย
อสุสฺตฺถนิโคธฺมรฺฐกา จ เวทิสฺสา ๓
อุทฺทาลกา ปาตฺติ สินฺทฺวาริตฺตา ๔
มฺนฺนฺลฺลคฺนฺธา มฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ ๕
หเรณฺฐกา เวลฺลกา เวณฺฐิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๕

#๑ ม. สุธาย ฯ ๒ ม. -นิเสวิตํ ฯ ๓ ม. อสุสฺตฺถนิโคธฺมรฺฐกเวตฺตฺตา ฯ

#๔ ม. -วารกา ฯ ๕ ม. เกณฺฐิตฺตฺตฺตฺตฺต ฯ

สามากนิวารมโถปีจिनกา

โมจา กทลี พหุเกตุถ สาลีโย

ปวีหโย อากุชินโน จ ตณฺฑุลา ฯ

ตสฺส จ อุตฺตรปสฺเสน ๑ ชาตา โปกฺขรณิ สิวา

อกกุกสา อปพุฏารรา สาธุ อปฺปฏิคนฺธิกา ฯ

ตตฺถ มจฺฉา สนฺนिरตา เขมิโน พหุโภชนา

สิงฺกุสวฺงกา สกฺุลา ๒ สตวฺงกา จ โรหิตา

อาตฺถิคนฺธกรากิณฺณา ปาฏินา กากมจฺฉกา ฯ

ตตฺถ ปกฺขี สนฺนिरตา เขมิโน พหุโภชนา

หังสา โถณฺจา มยฺฐรา จ จากวากา ๓ จ กุกฺกุหา

กฺุณาลกา พหุ จิตฺตรา สิกฺขณฺที ชีวชีวกา ฯ

ตตฺถ ปาณา สมายนฺติ นานามิกคณา พหุ

สีหา พุยกฺขมา วราหา จ อจฺฉ โกกตฺรจฺฉโย ฯ

ปฺลสทา จ ควชา ๔ มหิสา โรหิตา รุรุ

เอณฺเอยยา จ วราหา จ คณฺโน นีกฺสูกรา ฯ

กทลิมิกกา พหุเกตุถ วิพารา สสกณฺณิกกา

ณฺมาคิริ ปุปฺผวิจิตฺรสนฺถตา

ทิกขาภิณฺฎฺฐา ทิกขสงฺฆเสวิตา ฯ

[๒๘๗] สา สุตฺตจา นีลทุมาริตมฺพิตา

วิชฺชุนฺหาเมฆริวานุปฺชชถ

#๑ ม. ตสฺสอฺุตฺตรปสฺเสน ฯ ๒ ม. สกฺุลา ฯ ๓ ม. จกฺกวากา ฯ

#๔ ม. ปฺลสทา ควชา จ ฯ

ตสุสา สุตมพฺพนุชสิริ กุสามยั
สุจี สุกนุชั อชินุปเสวิตั
อตุริจฺจ โกจฺจัน ๑ หิริเมตทพฺรวิ
นีสิต กุลยาณิ สุขยิทมาสนั ฯ
ตสุสา ตทา โกจฺจคตาย โกลีโย
ยทิจฺจมานาย ชฺญาชฺคินฺนุโร ๒
นเวหิ ปตฺเตหิ สยั สหุทกั
สุธาภิหาสี ตุริโต มหามุณี ฯ
สา ตั ปฏิกุคฺคห อโกหิ ปาณิกิ
อิจฺจาพฺรวิ อตุตมฺนา ชฺญาชฺร
หนุทาทิ เอตฺรหิ ปุชิตา ตยา
กจฺเจยฺยั พฺรหฺเม ติทิวั ชิตาวินิ ฯ
สา โกลีเยนानุมฺตา ชฺติมฺตา
อุทิตฺตา วณฺณมฺเทน มตฺตา
สกาเส คนฺตุวาน สหฺสฺสจฺจกฺขุโน
อัย สฺฐา วาสว เทหิ เม ชยั ฯ
ตเมนนั สกฺโกปี ตทา อปุชฺยิ
สหินฺนทเทวา ๓ สฺรกกฺขณฺมตฺตมัม
สา ปยุชฺลี เทวมฺนุสฺสปุชิตา
นวมฺหิ โกจฺจมฺหิ ยทา อุปาวิสิ ฯ

#๑ ม. อตุริจฺจ โกจฺจัน ฯ ๒ ม. ชฺญาชฺคินฺนุโร ฯ ๓ ส. ย. สหินฺนทา จ เทวา ฯ

[๒๘๘] ตเมว อัสสี ปุณฺทเว มาตลึ

สทฺสเนตฺโต ติทฺธานมฺนิโท
กนฺตวาน วากุญฺ มม พฺรุหิ โกลิยฺ
อาสาย สทฺชาย สิริยา จ โกลิย
หิริ สุริํ เกณมฺลตฺถ เหตุนา ฯ

[๒๘๙] ตํ สุปลวตฺถํ อุทตารยิ รถํ

ททฺทลฺลมานํ อุปรุริยสาทิสํ
ขมฺโพพนทิสํ ตปเนยฺยสนฺนิภํ
อลงฺกตํ กณฺจนจิตฺตสนฺนตํ ฯ
สุวณฺณจนฺเทตฺถ พหู นิปาติตา
หตฺถิ ควสฺสา กิปรุสพฺยคฺขมทึปิโย
เอณฺเอยฺยกา ลงฺขมฺเมตฺถ ปกฺจโน
มิเกตฺถ เวพฺุริยฺมยา ชูถายฺตา ฯ
ตตฺถสฺสราษฺริโย อโยชฺยู
ทสฺสตานิ สุสุนาคสาทิสเ
อลงฺกเต กณฺจนชาลฺรุจฺจเท
อาเวลิเน สทฺทกฺเม อสงฺกิตเ ฯ
ตํ ยานเสฏฺฐํ อภิรุยฺห มาตลึ
ทส ทิสา อีมา อภินาทยิตฺถ
นภณฺจ เสถณฺจ วนปฺปติณฺจ

สสาคริ ปพฺยตฺยิตฺถ ๑ เมทนี ๑
ส จิปรเมว อุปกมฺม อสฺสมํ
ปาวารเมกํสกโต กตฺถชฺลิตี
พหุสฺสุตฺตํ วุฑฺฒํ วินิตฺวาตฺตํ
อิจฺจพฺุรวิ มาตฺลิตี เทวพฺุราหฺมณฺิ ๑
อินฺุทสฺส วากฺยํ นิสามฺเหหิ โกสิย
ทฺุโต อหํ ปุจฺจตฺติ ตํ ปฺุรินฺุทโท
อาสาย สทฺุชฺชาย สิริยา จ โกสิย
หิริ สฺุชฺชํ เกณมฺลตฺถตฺถ เหตุณา ๑

[๒๕๐] อทฺุชา สิริ มํ ปฏฺิภาตฺติ มาตฺลิตี
สทฺุชา อนิจฺจา ปน เทวสารถิ
อาสา วิสฺวาทิกสมฺมตา หิ เม
หิริ จ อริยมฺหิ กุณฺเณ ปตฺติฏฺุจิตา ๑

[๒๕๑] กุมาริโย ยาจิมา โคตฺตรกฺุจิตา
ชินฺุณฺา จ ยา จ ๒ สภตฺตฺุอิตฺถิโย
ตา ฉนฺุทราคํ ปฺุริเสสฺสุ อุคฺคตํ
หิริยา นินฺุวาเรณฺุติ สจิตฺตมตฺตโน ๑
สงฺุคามสิเส สรสฺตฺติสฺสิยฺเต
ปฺุราชิตานํ ปตฺตํ ปฺุลาอินฺุ
หิริยา นินฺุวตฺตฺุณฺุติ ชหิตฺุวาน ชีวิตํ

#๑ ม. ปพฺุยชฺยิตฺถ ๑ สฺิ. ยฺุ. ปพฺุยาถยิตฺถ ๑ ๒ ม. ยา ยา จ ๑

เต สมฺปฏิจฺจนฺติ ปุณฺ หิริมนฺา ฯ

เวลา ยถา สาครเวควาริณี

อัยฺ หิริ ๑ ปาปชนํ นินฺวาริณี

ตํ สพฺพโลเก หิริมรียปฺปฺชิตํ

อินฺทสฺส ตํ เวทย เทวสารถิ ฯ

[๒๕๒] โโก เต อิมํ โกสิย ทิฏฺฐิโมทหิ

พฺรหฺมา มหิโนโท อถวา ปชาปติ

หิราย เทเวสุปี เสฏฺฐสมฺมตา

ชิตา มหิโนทสฺส มหฺลฺลิตฺ ชาติถ ฯ

[๒๕๓] หนฺเทหิทานิ ติทิวํ อปกฺกม

รถํ สมารุญฺห มมายิตํ อิทํ ๒

อินฺโท จ ตํ อินฺทสโกตฺต กงฺขติ

อชฺเชว ตวํ อินฺทสพฺยตํ วช ฯ

[๒๕๔] เอวํ วิสุชฺฌนฺติ ๓ อปาปกมฺมิโน

อโถ สุจิณฺณสฺส ผลํ น นสฺสติ

เยเกจि อทฺทกฺขุํ สุธาโกชนํ ๔

สพฺเพว เต อินฺทสพฺยตํ คตฺตาติ ฯ

[๒๕๕] หิริ อฺปปลวณฺณาสิ โกสิโย ทานปติ ภิกฺขุ

อนฺรุทฺโธ ปณฺจสิโย อานนฺโท อาสิ มาตลฺลิติ

สุริโย กสฺสโป ภิกฺขุ โมคฺคฺลลาโนสิ จนนฺทิมา

#๑ ม. หิราย หิ ฯ ๒ ม. อิมํ ฯ ๓ ส.ย. สมฺชฺฌนฺติ ฯ ๔ ม. มทฺทกฺขุํ สุธาโย โภชนํ ฯ

นารโท สาริปุตฺโตสิ สมพุทฺโธ อาสิ วาสโวติ ฯ

สุธาโกชนชาตกั ตติยั ฯ

๔ กุณาลชาตกั

[๒๕๖] เอวมกุชฺชายติ เอวมนุสฺสุยฺยติ สพุทฺโธสชฺชธมฺมึชฺเช
 เนกปฺปุมฺมาลยวิตเต คชควมฺมหิสรรุจามริปสทขคฺคโคกณฺณสีหพฺยคฺขม-
 ทิปิอจฺจนโกกตรจฺจนอุทฺทารกทลิมิกวิพารสสกณฺณิกานุจริเต อากิณฺณ-
 เนลมณฺฑลมหาวราหนาคกุลกเรณฺฺสงฺฆาธิวฺตุเถ อิตฺถสมิกสาขมิกสฺรภ-
 มิกเอณฺมิกวาทมิกปสทมิกปฺริสาลูกิปฺริสยกฺขรกฺขสนิเสวิต อมชฺชว-
 มลฺลชฺริชฺรปทฺทจฺจปฺปผลุสิตคฺคาเนกปาทปคณฺนวิตเต กุรฺรจฺจโกรฺวารณ-
 มยฺยปรารุทฺทชีวชีวกเจลาวก ๑ (พลาถ) กิํการกรวิกรมตฺตวิหังคสฺตสงฺฆญฺเจ ๒
 อณฺชนมนโนสิลาหริตฺतालหิํกุลกเหมรชตกนกาเนกธาตฺตตวินทฺชปฺปฏิ-
 มณฺฑิตปฺปะเทเส เอวรฺรูเป ขลฺล โภ รฺมเม วนสนฺนเฑ กุณฺนาโล นาม
 สกฺกณฺณ ปฏฺฐิวสฺติ อติวีย จิตฺโต อติวีย จิตฺตปตฺตณฺทโน ฯ ตสฺเสว
 ขลฺล โภ กุณฺนาลสฺส สกฺกณฺณสฺส อทฺทณฺณทฺทานิ อิตฺถิสหฺสฺसानิ
 ปฺริจาริกา ทิชกณฺณวโย ฯ อถ ขลฺล โภ เทว ทิชกณฺณวโย กญฺจ
 มุเขน ทํสิตฺวา ตํ กุณฺนาลํ สกฺกณฺณํ มชฺเช นิสีทาเปตฺวา อุทฺเทนฺนติ
 มา นํ กุณฺนาลํ สกฺกณฺณํ อทฺธานปฺริยายปเถ กิลมฺโถ อุพฺพาเหตุถาติ ๔ ฯ
 ปณฺจสตา ทิชกณฺณวโย เหญจฺจโต เหญจฺจโต เทนฺติ สจายั
 # อิทํ มรฺมม โปตฺถเกเยว ทิสฺสติ ฯ ๑ ม. -ชีวญชีวก- ฯ ๒ ม. สตตสมปฺปนฺญญฺเจ ฯ

กณาลิ สกฺโณ อาสนา ปรีปติสฺสติ มยฺ ตํ ปกฺเขหิ ปฏิกฺคเหสฺสามาติ ฯ
ปณฺจสตา ทิชกณฺญาโย อุปรุปริ เทนฺติ มา นํ
กณาลิ สกฺณํ อาตาโป ปรีตาเปสฺติ ฯ ปณฺจสตา ปณฺจสตา
ทิชกณฺญาโย อุภโต ปสฺเสน เทนฺติ มา นํ กณาลิ สกฺณํ
สฺตีติ วา อุณฺหํ วา ตินฺนํ วา โรช วา วาโต วา อุสฺสาโว วา
อุปฺปสุสฺตีติ ฯ ปณฺจสตา ทิชกณฺญาโย ปุโรโต ปุโรโต เทนฺติ มา
นํ กณาลิ สกฺณํ โคปาลกา วา ปสฺูปาลกา วา ตินฺนหารกา วา
กณฺฐหารกา วา วณกมฺมิกา วา กณฺฐเณ วา กถลาย ๑ วา ปาณินา
วา (ปาสาณเนน วา) เลทฺทฺทฺนา วา ทณฺเณน วา สตฺเถเนน วา
สทฺทฺชราหิ วา ปหาริ อทฺทฺสู มายฺ กณฺโล สกฺโณ กจฺเจหิ วา
ลตาหิ วา รุกฺเขหิ วา สาขาหิ วา ฅมฺเภหิ วา ปาสาณหิ วา
พลวณฺเตหิ วา ปกฺขีหิ สงฺคาเมสฺตีติ ๒ ฯ ปณฺจสตา ทิชกณฺญาโย
ปจฺจโต ปจฺจโต เทนฺติ สณฺหาหิ สขิลาหิ มณฺชฺหิ มรฺฐราหิ วาจาหิ
สมฺมทาจฺรณฺติโย มายฺ กณฺโล สกฺโณ อาสเนน ปรียูกฺกณฺจฺตีติ ฯ
ปณฺจสตา ทิชกณฺญาโย ทิสฺทิสฺ เทนฺติ อนนฺกรุกฺขวิวิธวิกิตฺติผลมาหฺรณฺติโย
มายฺ กณฺโล สกฺโณ ชุทฺทฺทฺาย ปรีกิลมิตฺถาติ ฯ
อถ ขลฺ โภ ตา ทิชกณฺญาโย ตํ กณาลิ สกฺณํ อาราเมเนว
อารามํ อุยฺยานเนเนว อุยฺยานํ นทิตฺติเตเนว นทิตฺติถํ ปพฺพตฺติขเรเนว
ปพฺพตฺติขริ อมฺพวเนเนว อมฺพวนํ ชมฺพวเนเนว ชมฺพวนํ ลพฺพชวเนเนว
ลพฺพชวนํ นาฬิเกรสฺยจฺจาริเยเนว นาฬิเกรสฺยจฺจาริ ๓ จิปฺปเมว
#๑ ม. กจฺเจเนน วา ฯ ๒ ม. สงฺคเมสฺตีติ ฯ ๓ ม. นาฬิเกรสฺยจฺจาริยํ ฯ

อภิสมฺโภนฺติ รติตฺถาย ฯ อถ ขลฺ โภ กุณาโล สกุโณ ตาหิ
ทิชกณฺณาหิ ทิวสํ ปริพฺยุโพห เอวํ อปฺสาเทติ นสฺสถ ตฺเมห
วสฺสโย วินสฺสถ ตฺเมห วสฺสโย โจริโย ชฺชุตฺติโย อสฺสติโย ลหฺวจิตฺตํ
กตฺสฺส อปฺปฏิการิกาย อนินฺโถ วีย เยนกามจฺจมาโยติ ฯ

[๒๕๙] ตสฺเสว ขลฺ โภ หิมวโต ปพฺพตราชสฺส ปฺรตฺถิเม
ทิสภาเก สฺสขุมฺสนฺนิปฺนคิริปภาว หริตฺถยนฺติโย ฯ อฺปฺปลปฺทุม-
กฺมฺทนฺพินสฺตปตฺตโสคนฺธิกมฺนฺทาลกสมฺปติวิรุฬฺหสฺสจฺจนฺนฺมณฺณณฺนาปกปฺเทเส
กฺรวกมฺจฺฉินฺทเกตฺกเวทิสวณฺชฺลปฺนฺนาคพฺกฺลตฺลิกปฺยกหฺสนสฺสา-
สฺลพจฺมปฺกอสฺกนาคฺรฺกขฺติริฎฺฎิขฺปตฺตโลทฺทจฺนฺทโนจฺวเน
กาลาครฺพทุมปฺยจฺจทวารุจโจจฺจหนฺ กกฺขกฺกฺของฺโกลกจฺจิจการกณฺนิการ-
กณฺเวรโกรณฺทโกวิพารกีสฺสโยธิกวนมฺลฺลิกมฺนจฺจณฺนวชฺชกณฺทิสฺสรุจฺจิกินฺนิมา-
ลฺลยฺชเร ชาติสฺมณฺนมฺรฺกนฺธิกนฺตฺกการิตาลิสฺตกรอุสิโร โกฏฺจจฺจวิตเต
อธิมฺตฺติกสฺสฺสุมิตฺลตาวิตตปฺฐิมณฺฑิตปฺเทเส
หํสปีลวกาทมฺพการณฺทกาภินาทิเต วิชฺชาจรฺสทฺธสมณฺตาปสฺคณาธิวฺจฺจเต
นรทเวยฺกขรฺกขสฺทานวคฺนฺชพฺกนฺนรฺมโหรคานฺจฺจณฺณปฺเทเส
เอวฺรูเป ขลฺ โภ รฺมเม วนสณฺเฑ ปุณฺณมฺโข นาม ปุสฺสโกกิลโล
ปฺฐิวสฺติ อติวีย มฺรฺรฺคิโร วิลาสิตฺนยฺนมตฺตกฺโข ฯ ตสฺเสว ขลฺ
โภ ปุณฺณมฺขสฺส ปุสฺสโกกิลสฺส อทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ปฺริจาริกา ทิชกณฺณาย ฯ อถ ขลฺ โภ เทว ทิชกณฺณาย กฺกฺจ
มฺเชน ทํสฺติวาทํ ตํ ปุณฺณมฺขํ ปุสฺสโกกิลํ มชฺเชน นิสฺสีทาเปตฺวา

อุทเทณฺติ มา นํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล อทฺธานปริยายปถ
กิลมโถ อุพฺพาเหตุถาติ ฯ ปณาส ทิชกณฺญาโย เหฏฺฐโต เหฏฺฐโต
เทณฺติ สจายํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล อาสนา ปริปฺตีสฺสติ
มยํ ตํ ปกฺเขหิ ปฏิกฺคเหสุสามาติ ฯ ปณาส ทิชกณฺญาโย
อุปรูปริ เณฺติ มา นํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล อาตาโป
ปริตาเปสีติ ฯ ปณาส ปณาส ทิชกณฺญาโย อุภโต ปสฺเสน
เทณฺติ มา นํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล สีตํ วา อุณฺ्हํ วา ตินฺ
วา ริโซ วา วาโต วา อุสุสาโว วา อุปรุสฺสีติ ฯ ปณาส
ทิชกณฺญาโย ปุโรโต ปุโรโต เณฺติ มา นํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล
โคपालกา วา ปสุपालกา วา ตินฺหารกา วา กญฺจหารกา
วา วนกมฺมิกา วา กญฺเจน วา กถลาโย ๑ วา ปาณินา วา
(ปาสาณน วา) เลทฺทฺทฺนา วา ทณฺเณน วา สตุณฺน วา สกฺขราหิ
วา ปหาริ อทฺสู มายํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล คจฺเจหิ วา
ลตาหิ วา รุกฺเขหิ วา สาขาหิ วา ฌมฺเภหิ วา ปาสาณนหิ วา
พลวนฺเตหิ วา ปกฺขีหิ สจฺจกามสีติ ฯ ปณาส ทิชกณฺญาโย
ปจฺจโต ปจฺจโต เณฺติ สณฺหาหิ สขิลลาหิ มณฺชฺหิ มรฺฐราหิ วาจาหิ
สมฺมาจฺจณฺติโย มายํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล อาสนน ปริยฺกุกณฺจสีติ ฯ
ปณาส ทิชกณฺญาโย ทิสฺสทิสฺ เณฺติ อนนฺกรุกฺขวิวิธวิกตฺติผลมาหฺรณฺติโย
มายํ ปุณฺณมฺโข ปุสฺสโกกิลฺล ชุทฺทาย
ปริกิลมิตฺถาติ ฯ อถ ขลฺล โภ ตา ทิชกณฺญาโย ตํ ปุณฺณมฺโข
#๑ ม. กจฺเจน วา ฯ

ปฺสูสโกกิลิ อารามเนว อารามิ อฺยฺยานเนว อฺยฺยานิ นทีตฺตฺเถเนว
นทีตฺตฺถิ ปพฺพตฺตฺธิขเรเนว ปพฺพตฺตฺธิขริ อมฺพวเนเนว อมฺพวณิ
ชมฺพวเนเนว ชมฺพวณิ ลพฺพชวเนเนว ลพฺพชวณิ นาฬิเกรสฺสยฺจาริเยเนว
นาฬิเกรสฺสยฺจาริ จิปปฺเมว อภิสฺสมุโณนฺติ รตฺติตฺถาย ฯ อถ ขลฺล โภ
ปฺณฺณมฺมุโข ปฺสูสโกกิลิโถ ตาหิ ทิชฺชกณฺณวาทิ ทิวสฺสึ ปฺริพฺพฺยูโฬห เอว
ปฺลิสฺสติ สาธุ สาธุ ภคินิโย เอตฺติ โข ภคินิโย ตุมฺหากํ ปฏฺฐิรूपิ
กฺลฺลชิตฺตานํ ยํ ตุมฺเห ภตฺตฺตาริ ปฺริจเรยฺยาถาติ ฯ

[๒๕๘] อถ ขลฺล โภ ปฺณฺณมฺมุโข ปฺสูสโกกิลิโถ เยน กุณฺณาโล
สฺกฺกุโณ เตนฺนฺปสฺสงฺกมิ ฯ อทฺททสฺสฺสฺส โข กุณฺณาลสฺสฺส สฺกฺกุณฺณสฺส ปฺริจาริกา
ทิชฺชกณฺณวาทิ ตํ ปฺณฺณมฺมุขํ ปฺสูสโกกิลิ ทฺฐโรทฺวา อากจฺจณฺณตํ
ทิสฺสุวาน เยน ปฺณฺณมฺมุโข ปฺสูสโกกิลิโถ เตนฺนฺปสฺสงฺกมฺมิสฺส อฺปสฺสงฺกมิตฺวา
ตํ ปฺณฺณมฺมุขํ ปฺสูสโกกิลิ เอตฺททวโจ อยฺมิ สฺมมฺม ปฺณฺณมฺมุข
กุณฺณาโล สฺกฺกุโณ อตฺติวีย พฺรฺสุโส อตฺติวีย พฺรฺสุสฺวาโจ อปฺเปวณาม
ตฺถวปี อากมฺม ปิยวาทํ ลเกยฺยามาติ ฯ อปฺเปวณาม ภคินิโยติ
วตฺถวา เยน กุณฺณาโล สฺกฺกุโณ เตนฺนฺปสฺสงฺกมิ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา
กุณฺณาเลน สฺกฺกุณฺเนน สทฺฐิ ปฏฺฐิสฺสมุโณทิตฺถวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โข ปฺณฺณมฺมุโข ปฺสูสโกกิลิโถ ตํ กุณฺณาลํ สฺกฺกุณฺณ
เอตฺททวโจ กิสฺส ตฺถว สฺมมฺม กุณฺณาล อิตฺถินิํ สฺสุชาตฺตานํ กฺลฺลชิตฺตานํ
สฺมฺมาปฏฺฐิพฺพนฺนํ มิจฺจฺจปฏฺฐิพฺพนฺนโนสิ อมฺนนาปภาณินิปี กิร สฺมมฺม
กุณฺณาล อิตฺถินิํ มนาปภาณินา ภวิตฺตพฺพิ กิมฺจฺจํ ปน

มณาปภาณินนุติ ฯ เอวํ วุคฺเต กุณาโล สกุโณ ตํ ปุณฺณมุขํ
ปฺสูสโกกิลิํ เอวํ อปฺสาเทสิ นสฺส ตุํ สมฺม ชมฺม วสฺส
วินสฺส ตุํ สมฺม ชมฺม วสฺส โก นฺหฺ ตยา วิยตุโต ชายาชิเนนาติ ฯ
เอวํ อปฺสาทิโต จ ปน ปุณฺณมุโข ปฺสูสโกกิโล ตโตเยว
ปฺปฏินิวตฺติ ฯ

[๒๕๕] อถ ขลฺล โภ ปุณฺณมุขสฺส ปฺสูสโกกิลสฺส อปฺเรน
สมฺเยน อจิรสฺเสว อจฺเจเยน ขโร อาพาโธ อุปฺปชฺชิ ฯ
โลหิตปฺกขนฺทิกา พาพฺพา เวทนา วตฺตนฺติ มรณฺนฺติกา ฯ อถ
ขลฺล โภ ปุณฺณมุขสฺส ปฺสูสโกกิลสฺส ปฺริจาริกานํ ทิชฺกณฺณานํ
เอตทโหสิ อาพาธโก โข อยํ ปุณฺณมุโข ปฺสูสโกกิโล
อฺปฺเปวณาม อิมฺมหา อาพาธา วุฏฺฐเหยฺยาติ ฯ ตํ ๑ เอกกํ ๒ อหฺตฺติย
โอหาย เยน กุณาโล สกุโณ เตนฺอุปฺสงฺกมึสุ ฯ อหฺตฺตา โข
กุณาโล สกุโณ ตา ทิชฺกณฺญาโย ทูโรโตว อากจฺจนฺติโย ทิสฺวาน
ตา ทิชฺกณฺญาโย เอตทโวจ กหํ ปน ตฺมุหํ วสฺสโย ภตฺตาติ ฯ
อาพาธโก โข สมฺม กุณาล ปุณฺณมุโข ปฺสูสโกกิโล อฺปฺเปวณาม
ตฺมหา อาพาธา วุฏฺฐเหยฺยาติ ฯ เอวํ วุคฺเต กุณาโล
สกุโณ ตา ทิชฺกณฺญาโย เอวํ อปฺสาเทสิ นสฺส ตฺมุห
วสฺสโย วินสฺส ตฺมุห วสฺสโย โจรโย ชฺชุตฺติโย อสฺติโย
ลหฺจิตฺตาโย กตฺสฺส อฺปฺปฏิการิกาโย อนิโต วิยฺ เยนกา มจฺจมาโยติ
วตฺวา เยน ปุณฺณมุโข ปฺสูสโกกิโล เตนฺอุปฺสงฺกมิ อฺปฺสงฺกมิตฺวา
#๑ ม. ตนฺตีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เอกํ ฯ

ตํ ปุณฺณมฺขํ ปุสฺสโกกิลิํ เอตทโวจ หิํ สมฺมํ ปุณฺณมฺขชาติ ๑
หิํ สมฺมํ กุณฺดาลาติ ๑ อถ ขลฺล โภ กุณฺดาโล สกุโณ ตํ
ปุณฺณมฺขํ ปุสฺสโกกิลิํ ปกฺเขหิ จ มฺขตฺถเนน จ ปริกฺคเหตฺวา
วฺภูจฺจาเปตฺวา นานาภสฺสชฺชานิ ปายาเปสิ ๑ อถ ขลฺล โภ
ปุณฺณมฺขสฺส ปุสฺสโกกิลิสฺส โส อาพาโห ปฏิปฺสฺสมฺภิติ ๑

[๓๐๐] อถ ขลฺล โภ กุณฺดาโล สกุโณ ตํ ปุณฺณมฺขํ
ปุสฺสโกกิลิํ คิลานา วฺภูจฺจิตํ อจิริวฺภูจฺจิตํ เกลณฺญา เอตทโวจ
ทิกฺกุจฺจา มยา สมฺมํ ปุณฺณมฺข กณฺหา เทวปีติกา ปญฺจปติกา
ฉนฺนุเจ ปฺริเส จิตฺตํ ปฏฺิพฺทฺชนฺติยา ยทิทํ กพฺนฺเช ปิจฺสปฺปิมาหิ ๑
ภวติ จ ปนฺตฺตเรตฺถ วากุຍิ

อถชฺชโน นกุโล ภิมเสโน
ยฺชิฏฺฐิจิโล สหเทโว จ ราชา
เอเต ปตี ปญฺจมาติจฺจ นาริ
อกาสิ ชฺชชวามนเคน ปาปฺนติ ๑

ทิกฺกุจฺจา มยา สมฺมํ ปุณฺณมฺข ปญฺจตปาวิ ๑ นาม สมณิ
สุสานมฺชฺเฒ เวสนฺตี จตฺตฺถกตฺตํ ปริณามยมาณา สุราฐตฺถเคน
ปาปฺมกาสิ ๑ ทิกฺกุจฺจา มยา สมฺมํ ปุณฺณมฺข กากวตี นาม เทวิ
สมฺมทฺมชฺเฒ เวสนฺตี ภริยา เวนเตยฺยสฺส นนฺนุเวเรน ปาปฺมกาสิ ๑
ทิกฺกุจฺจา มยา สมฺมํ ปุณฺณมฺข กุรุจฺจเทวิ นาม โลมฺสนฺนุทริ
เอพฺกกุมาริ กามยมาณา ฉพฺงฺคกุมารชนฺนุเตวาสิณา ปาปฺมกาสิ ๑
#๑ ม. สจฺจตปาปิ ๑

เอวญฺเหตฺติ มยา ฌาตํ พุรหฺมทตฺตสฺส มาตุกา โอิหาย โกสฺสราจํ
ปญฺจาจญฺเฑน ปาปมกาสิ ฯ

เอตา จ อญฺญา จ อํกุสุ ปาปี
ตสฺมาหํ อิตฺถินํ น วิสฺสเส นปฺปสํเส
มहीं ยถา ชคฺติ สมานรตฺตา
วสุณฺฐรา อิตฺธีตฺรานํ ๑ ปตฺติฏฺฐา
สพฺพสฺสหา อผนฺทนา อกุปฺปา
ตติตฺถิโย ตาโย น วิสฺสเส นโร
สีโห ยถา โลหิตมํสโกชโน
วาพมิโค ปญฺจาจฺวโร สุรฺรทฺโธ
ปสฺยห ขาที ปฺรหีสเน รโต
ตติตฺถิโย ตาโย น วิสฺสเส นโร ฯ

น ขลฺุ โภ สมฺม ปุณฺณมุข เวสิโย นาริโย คมนิโย นเหตา
พฺนุชฺชิโย นาม วชิภาโย นาม เอตาโย ยทิทํ เวสิโย นาริโย
คมนิโยติ ฯ โจรา ๒ วีย เวณิกตา มทิตฺรา วีย วิสทฺฏฺฐา ๓ วาณิโช
วีย วาจาสนฺนุติโย อิสฺสสิงฺกมิม วิปริวตฺตาโย อูรคมิว พุชิวฺหาโย
โสพฺภมิว ปฏฺิจฺจนฺนา ปาตาลมิม ทุปฺปุรา รกฺขสี วีย ทตฺโตสา
ยโมเวกฺนฺตฺหาริโย สีชีริว สพฺพภกฺขา นทิตฺริว สพฺพวาหนี ๔ อนฺนิโล
วีย เยนกามํจฺรา เนรุ วีย อวิเสสฺกรา วิสฺรูกฺโข วีย นิจฺจผลิตาโย ๕ ฯ
ภวติ จ ปนฺนตฺตเรตฺถ วากุຍ

#๑ ม. อิตฺธีตฺราปตฺติฏฺฐา ฯ ๒ ม. โจโร วีย ฯ ๓ ม. มทิตฺราว ทิทฺฐา ฯ
#๔ ม. สพฺพวาหี ฯ ๕ ม. -โยติ ฯ

ยถา โจโร ยถา ทฎุโธ ๑ วาณิโชว วิกตุนี
อิสสสังคมิว ปรีวตดา ๒ ทุชิวหา อูโรโค ยถา ๑
โสพุมิมิ ปฏิจจนนา ปาตาลมิว ทุปุรา
รกขสี วิย ทุตโตสา ยโมเวกนุตหาริโย ๑
ยถา สีขี นที วาโห ๓ อนิโล กามปารวา ๔
เนรुว อวิเสสาจ วิสรุกุโขว นิจจผลี ๕
นาสขนติ อเม โภคิ รตนานนตกริตติโยติ ๑

[๓๐๑] จตตาริมาณี สมม ปุณณมุข ยานี ปรกุเล น
วาเสตพพานิ โคณิ เชนน ยานิ ภริยา จตตาริ ธนานิ ๖ ปณฺทิต
ยานิ ๗ อราน วิปฺปวาเสเย ๑

โคณิ เชนฺนจ ยานฺนจ
ภริยิ ฅาติกุเล น วาเสเย
ภุณฺชนฺติ รติ อยานกา
อติวาเหน หนฺนติ ปุญฺควิ
โทเหน หนฺนติ วจฺจกิ
ภริยา ฅาติกุเล ปทุสฺสตีติ ๑

[๓๐๒] ฉ อิมานี สมม ปุณณมุข ยานี วตฺถุณี กิจฺเจ ชาเต
อนตฺถจรานี ภวานฺติ

อฺคฺณิ ธนุ ฅาติกุเล จ ภริยา
ปาริ นาวา อฺกฺขภคฺคณฺจ ยานิ

#๑ ม. ทิทฺโธ ๑ ๒ สี. -มิวาวฏฺฏา ๑ ย. -มิวาวตฺตา ๑ ๓ ม. วาโต ๑ ๔ ม. เนรฺนาว
#สมาคตา ๑ ๕ ม. วิสรุกุโขวิย นิจฺจผลา ๑ ๖ ม. เอตานิ ๑ ๗ ม. ธนานิ ๑

ทฺเวร มิตฺโต ปาปสหายโก จ

กิจฺเจ ชาเต อนตฺตจฺรานิ ภวนฺตึตี ฯ

[๓๐๓] อฏฺฐหิ ขลฺล สมฺม ปุณฺณมฺข จาเนหิ อิตฺถิ สามีกั
อวชานาติ ทลิตฺทตา อาตฺรตา ชินฺณกตา ๑ สุราโสณฺทตา มุทฺธตา
ปมตฺตตา สพฺพกิจฺเจสุ อนฺวตฺตนา สพฺพชนมนุปฺปาทเนน อิมหิ
ขลฺล สมฺม ปุณฺณมฺข อฏฺฐหิ จาเนหิ อิตฺถิ สามีกั อวชานาติ ฯ
ภวติ จ ปนฺตฺตเรตฺถ วากุญฺญิ

ทลิตฺทํ อาตฺรญจาปี ชินฺณกํ สุราโสณฺทกํ
ปมตฺตํ มุทฺธปตฺตญจ ทตฺตํ กิจฺเจสุ ๒ หาปนํ
สพฺพกามปณฺิชาเนน ๓ อวชานาติ สามีกนฺติ ฯ

[๓๐๔] นวหิ ขลฺล สมฺม ปุณฺณมฺข จาเนหิ อิตฺถิ ปโทสมาทฺรติ
อารามกมนสีลา จ โหติ อฺยฺยานกมนสีลา จ โหติ
นทีตฺตฺถกมนสีลา จ โหติ ฅาติกฺลกมนสีลา จ โหติ ปฺรกฺลกมนสีลา
จ โหติ อาทาสทฺสสมณฺฑานานุโยกมนฺยฺยตฺตสีลา จ โหติ มชฺชปายินี
จ โหติ นิลฺลโลกนสีลา จ โหติ ปทฺวารญฺจายินี ๔ จ โหติ
อิมหิ ขลฺล สมฺม ปุณฺณมฺข นวหิ จาเนหิ อิตฺถิ ปโทสมาทฺรตีติ ฯ
ภวติ จ ปนฺตฺตเรตฺถ วากุญฺญิ

อารามกมนสีลา ๕ จ อฺยฺยานํ
นที ฅาติปฺรกฺลํ

[๖] ทฺสสมณฺฑานมนฺยฺยตฺตา

#๑ ม. ชินฺณตา ฯ ๒ ม. สพฺพกิจฺเจสุ ฯ สี. ยฺ. รตฺตํ ฯ ๓ ม. สพฺพกามปฺปาทาเนน ฯ
#๔ ม. สทฺวารจายินี ฯ ๕ ม. อารามสีลา จ ฯ ๖ ม. อาทาส ฯ

ยา จิตฺถิ มชฺชปายินี

ยา จ นิลโลกนสีลา

ยา จ ปทวารุจายินี ๑

นวเหตฺหิ จานฺเห

ปโทสมฺหารนฺติ อิตฺถิโย ๒ ๗

[๓๐๕] จตุตถาสาย ขลฺ สมนฺม ปุณฺณมฺข จานฺเห อิตฺถิ ปุริสํ
อจฺจาวทติ ๓ วิชฺฆมฺภติ วินมฺติ วิลาสติ วิลชฺชติ นเขน
นํ ฆมฺภูตฺติ ปาเพน ปาํ อกฺกมฺติ กฏฺเจน ปจฺวี วิเลขติ ๔
ทารกํ อุลฺลงฺฆติ อุลฺลงฺฆาเปติ กิพฺติ กิพาเปติ จุมฺพติ
จุมฺพาเปติ ภูชฺชติ ภูชฺชาเปติ ททาติ ยาจติ กตฺมฺนุโกโรติ อจฺจํ
ภาสติ นิจํ ภาสติ อาวิจฺจํ ภาสติ วิวิจฺจํ ภาสติ นจฺเจน
กิตฺเตน วาทิตฺเตน โรทิตฺเตน ๕ วิลาสิเตน วิภูสิเตน ชกฺขมฺติ
เปกฺขติ กมฺมํ จาเลติ กุຍฺหภณฺฑกํ สยฺจาเลติ อูรฺ อูรฺ วิวรติ
อูรฺ ปิทฺทติ ถนํ ทสฺเสติ กจฺฉํ ทสฺเสติ นาภี ทสฺเสติ อกฺขี
นิขนฺติ รมฺภกํ อุกฺกิปฺติ โอยฺจํ ปลิกฺขติ ชิวฺหํ นิลฺลาเลติ
ทุสฺสํ มฺลจฺจติ ทุสฺสํ ๖ ปฏฺิพนฺธติ สิริสํ มฺลจฺจติ สิริสํ พนฺธติ
อิเมหิ ขลฺ สมนฺม ปุณฺณมฺข จตุตถาสาย จานฺเห อิตฺถิ ปุริสํ
อจฺจาวทติ ๗

[๓๐๖] ปญฺจวีสาย ขลฺ สมนฺม ปุณฺณมฺข จานฺเห อิตฺถิ
ปทฺฐจฺจา เวทิตฺตพฺพา ภวติ สามิกสฺส ปวาสิ วณฺเณติ ปวฺตุถํ
#๑ ม. สทฺวารุจายินี ๗ ๒ ม. อิตฺถิโยติ ๗ ๓ ม. อจฺจาวจรติ ๗ ๔ ม. วิลชฺชติ ๗
#สี. ยฺ. ลิจฺจติ ๗ ๕ ม. โรทเนน ๗ ๖ สีสฺนฺติปี ๗

น สรติ อากตํ นานินนุทติ อวณฺณํ ตสฺส ภณฺติ วณฺณํ
ตสฺส น ภณฺติ อนตฺถํ ตสฺส จรติ อตฺถํ ตสฺส น จรติ
อกิจฺจํ ตสฺส กโรติ กิจฺจํ ตสฺส น กโรติ ปรีทิตฺวา สยติ
ปรมฺมุขี นิปฺชชติ ปรีวตฺตกชาตา โข ปน โหติ กุญฺญมียชาตา
ทีฆํ อสฺสาสติ ทุกฺขํ เวทยติ อุจฺจารปสฺสาว่า อภินฺหํ กจฺจติ
วิโลมมาจรติ ปรปฺริสสทฺทํ สุตฺวา กณฺณโสถํ วิทฺหติ ๑ นีหตโกคา
โข ปน โหติ ปฏฺวิสฺสเกหิ สนฺถวํ กโรติ นิกฺขนฺตปาทา โข๕
ปน โหติ วิสิขานูจารินี อติจารินี โข ปน โหติ [๒] สามิเก
อการวา ปทฺฐจฺมณสงกปฺปา อภินฺหํ ทฺวาเร ติฏฺฐติ กจฺจมานิ
องฺคานิ ฌนานิ ทสฺเสติ ทิสฺสทิสฺสํ คนฺตฺวา เปกฺขติ อิมฺหิ ขล
สมฺม ปุณฺณมุข ปณฺจวิสาข จาเนหิ อิตฺถิ ปทฺฐจฺจา เวทิตพฺพา
ภวติ ๑ ภวติ จ ปนฺตฺตเรตฺถ วากยํ

ปวาสิ ตสฺส วณฺณณฺติ
กตํ ตสฺส น โสจติ ๓
ทิสฺวาน ปติมากตํ ๔
นानินนุทติ ภคฺตรํ
วณฺณํ น กทาจิ ภาสติ ๔
เอเต ปทฺฐจฺาย ภวนฺติ ลกฺขณา ๑
อนตฺถํ ตสฺส จรติ อสณฺณตา
อตฺถณฺจ หาเปติ อกิจฺจการินี

#๑ ยู. วิวรติ ตโมทหติ ๑ ๒ ม. นิจฺจํ ๑ ๓ ส. ยู คตี นานุโสจติ ๑

#๔-๕ ทิสฺวาน ปติมากตํ นานินนุทติ ภคฺตารวณฺณํ น กทาจิ ภาสติ ๑

ปริทหิตวา สยติ ปรมมุขี

เอเต ปทุญจาย ภวนุติ ลกขณา ฯ

ปริวตตชาติถ้ จ ภวติ กุญฺภี

ทีฆณจ อสุสาสติ ทุกขเวทินี

อุจฺจารปสุสววมภินฺนห คจฺฉติ

เอเต ปทุญจาย ภวนุติ ลกขณา ฯ

วิโลมมาจฺรติ อกิจฺจการินี

สทฺทํ นิสამติ ปฺรสุส ภาสโต

นิหตโภคา จ กโรติ สนฺถวํ

เอเต ปทุญจาย ภวนุติ ลกขณา ฯ

กิจฺฉน ลทฺธํ กสิรภตํ ฌนํ

วิตตํ วินาสติ ทุกฺเขน สมภตํ

ปฏฺวิสุสเกหิ จ กโรติ สนฺถวํ

เอเต ปทุญจาย ภวนุติ ลกขณา ฯ

นิกฺขนตปาทา วิสิขานฺจารินี

นิจฺฉณจ สามิมฺหิ ปทุญฺจมานสา

อติจารินี โหติ อเปตการวา

เอเต ปทุญจาย ภวนุติ ลกขณา ฯ

อภิกฺขณํ ติกฺขจติ ทวารมฺเถ

ถนानी กจฺฉानी จ ทสุสยฺนุติ

ทีโสตฺถิสํ เปกฺขติ ภนฺตจิตฺตา

เอเต ปทฺฐจาย ภวนฺติ ลกฺขณา ฯ

สพฺพานที วงฺกคตี สพฺเพ กณฺฐมยา วนา

สพฺพิตฺตโย กรเ ปาปี สพฺพมานเ นีวาตเก ฯ

สเจ ลเภถ ขณฺิ วาโรห วา

นีวาตคัม วาปี ลเภถ ตาทิสํ

สพฺพาว อิตฺถี กยฺริํ นฺุ ๑ ปาปี

อณฺเณ อลทฺธา ๒ ปีจสปีณา สทฺธิ ฯ

นรานมารามกราสุ นาริสฺ

อนกจิตฺตาสุ อนิกฺคหาสุ จ

สพฺพตฺตนา ปีตฺติกราปี เจ สยฺย ๓

น วิสฺเสเส ติตฺตสมมา หี นารียตี ฯ

[๓๐๗] ยณฺจ ทิสฺวา กิณฺนรกีณฺนรนี ๔

สพฺพิตฺตโย น รมนฺติ อคาเร

ตํ ตาทิสํ มจฺจํ จชิตฺวา ภริยา

อณฺเณ ทิสฺวา ปรรุสฺสํ ๕ ปีจสปี ฯ

[๓๐๘] พกฺสฺส จ พาวริยสฺส ๖ รณฺโณ

อจฺจนฺตคามานุกตฺสฺส ภริยา

อนาจริ ๗ ปฏฺจวสถานุกตฺสฺส

กํ วา อิตฺถี นาติจเร ตทณฺเณ ฯ

#๑ สยฺย. กเรยฺย โน ฯ ยฺ. กเรยฺย โน ฯ ๒ ม. อลตฺต ฯ ๓ ม. สพฺพตฺต นานิปิตฺติกราปี

#เจ สยฺยา ฯ ๔ ม. ยํ เจ ทิสฺวา กณฺฐมยฺยกีณฺนรานํ ฯ ๕ ม. ปุริสํ ฯ ๖ ม. พาวริกสฺส

#สยฺย. ปาวริกสฺส ฯ ๗ ม. อวาจริ ฯ

[๓๐๕] ปิงคิยานี สพฺพโลกิสฺสรสฺส

รณฺโณ ปิยา พุรหุมทตฺตสฺส ภริยา

อนาจริ ๑ ปญฺจวสานุคสฺส

ตํ วาปี สา นาชฺฌคา กามกามินี ฯ

[๓๑๐] ขุทฺธานํ ๒ ลหุจิตฺตานํ อกตณฺณน ทฺพภินํ

นาเทวสฺสโต ปุริโส ถินํ สทฺธาตุมรหติ ฯ

น ตา ปชานนฺติ กตํ น กิจฺจํ

น มาตรํ ปิตฺรํ ภาตรํ วา

อนริยา สมตฺติกนฺตมฺมา

สฺสเสว จิตฺตสฺส วสํ วชนฺติ ฯ

จिरานฺวุตฺถิปี ปิยํ มนาปี

อนุกมฺปกํ ปาณสมฺปี สนฺตํ ๓

อวาสุ กิจฺเจสุ จ นํ ชนฺติ

ตฺสฺมาหํ อิตฺถินํ น วิสฺสสามิ ฯ

ถินํ หิ จิตฺตํ ยถา วานรสฺส

กนฺนปฺปกนฺนํ ยถา รุกฺขฉาया

จลาจลํ หทยํ อิตฺถิยานํ

จกฺกสฺส เนมิ วิย ปริวตฺตติ ฯ

ยทา ตา ปสฺสนฺติ สเมกฺขมานา

อาเทยฺยรูปํ ปุริสสฺส วิตฺตํ

#๑ ม. อวาจริ ฯ ๒ ม. ขุทฺธานํ ฯ ๓ ม. ภตฺตรํ ฯ

สณฺหาหิ วาจาหิ นยฺนฺติเมณํ
กมฺโพชกา ชลเชเนว อสุลํ ๑
ยทา น ปสฺสนฺติ สเมกฺขมานา
อาเทยฺยรูปํ ปุริสสุส วิตุตํ
สมนฺตโต ตํ ปรีวชฺชยฺนฺติ
ติณฺโณ นทีปารคโตว กุลลํ ๑
สิเลสุปฺมา สีจิริว สพฺพภกฺขา
ติกฺขมายา นทีริว สีฆโสภา
เสวนฺติ เหตา ปิยมปฺปิยญจ
นาวา ยถา โอรกฺกุลํ ปรณฺจ ๑

น ตาเอกสุส น ทฺวินฺนํ อापโณว ปสฺสริโต
โย ตา มยฺहनฺติ มณฺเวยฺย วาตํ ชาเลน พนฺชเย ๑
ยถา นที จ ปนฺโถ จ ปานาการํ สภา ปปา
เอวํ โลกิตฺถิโย นาม เวลา ตาสํ น วิชฺชติ ๑
ฉตฺตาสนฺสมา เอตา กณฺหสปฺปสิริปฺมา
กาโว พหิ ตินฺนฺสุเสว โอมสนฺติ วริ วริ ๑

ฉตฺตาสนํ กุณฺชริ กณฺหสปฺปิ
มฺพุทฺธาภิสิตฺตํ ปมทา จ สพฺพา
เอเต นโร นิจฺจยโต ภเชถ
เตสํ หเว ทฺพพิทฺ สจฺจภาโว ๑ ๑

#๑ ม. สพฺพภาโว ๑

นาจจนฺตวณฺณา น พหุณ กนฺตา
น ทกฺขิณา ปมฺทา เสวิตพฺพา
น ปฺรสุส ภฺรียา น ธนฺสฺส เหตุ
เอตฺตติโย ปญฺจ น เสวิตพฺพา ฯ

[๓๑๑] อถ ขลุ โภ อานนฺโท กิञฺจลราชา กุณฺดาลสุส
สกุณฺสฺส อาทิมชฺฌคาถาปริโยสานัน วิทิตฺวา ตายั เวลาญฺ อีมา
คาถาโย อภาสิ

ปฺญณฺมปี เจมฺ ปจฺวี ธเนน
ทชฺชิตฺติยา ปฺริโส สมฺมตตาย
ลทฺธา ขณฺ อติมณฺเฑยฺย ตํปี
ตาสํ วสํ อสตีนํ น กจฺเณ ฯ
อฺภูจาหกณฺเจว อตีนฺวตฺตี
โกมารภตฺตารํ ปิยํ มนาปี
อาวาสฺส กิจฺเจสุ จ นํ ชนฺนติ
ตสฺมาหํ อิตฺถินํ น วิสฺสสามิ ฯ
น วิสฺสเส อิจฺฉติ มนฺติ โปโส
น วิสฺสเส โรทติ เม สกาเส
เสวณฺติ เหตา ปิยมปฺปิยญฺจ
นาวา ยถา โอรุณฺลํ ปฺรณฺจ ฯ
น วิสฺสเส สาขาปฺราณฺสนฺถตํ

น วิสฺสเส มิตฺตปุราณ โจรึ
น วิสฺสเส ราช สขา ๑ มนฺนติ
น วิสฺสเส อิตฺถิ ทสฺนุน มาตริ ๑
น วิสฺสเส รามกราสุ นาริสฺสุ
อจฺจนฺตสีลาสุ อสฺสณฺตาสฺสุ
อจฺจนฺตเปมาณฺคตฺสฺส ภาริยา
น วิสฺสเส ติตฺถสฺมา หิ นาริโย ๑
หเนยฺยปี ฉินฺนฺเทยฺยปี เจทาเปยฺยปี ๒
กณฺจปี ๑ เจตฺวา รุธิริ ปิเวยฺยํ
มา ทินฺกามาสุ อสฺสณฺตาสฺสุ
ภาวักเร กงฺกติตฺถุปฺมาสุ ๑

มฺสา ตาสิ ยถา สจฺจํ สจฺจํ ตาสิ ยถา มฺสา
กาโว พหิ ตินฺนฺสฺเสว โอมสฺนฺติ วริ วริ ๑
กเตน ตา ปโลเกนฺติ เปกฺขิตฺเตน หสิเตน จ ๔
อโถปี ทฺนฺนฺนิวตฺเตน มณฺชฺนา ภาณิตฺเตน จ ๑
โจริโย กจินา ๕ หเตา วาพา จ ลปฺสฺกฺขฺรา
น ตา กิลฺลิจิ น ชานฺนฺติ ยํ มนฺสฺเสสุ วณฺจํ ๑
อสา โลกิตฺถิโย นาม เวลา ตาสิ น วิชฺชติ
สารตฺตา จ ปคฺพฺภา จ สิธิ สพฺพมฺโส ยถา ๑

#๑ ม. ราชานํ สขา ๑ สี่.ย. ราชา สขา ๑ ๒ ม. หเนยฺยํ ฉินฺนฺเทยฺยํ ๑ สี่.ย. หเนยฺย

#ฉินฺนฺเทยฺยปี เจทฺเทยฺยํ ๑ ๓ ม. กณฺเจปี ๑ ๔ ม. เปกฺขิตฺเตน มฺหิตฺเตน จ ๑ ๕ ม. กจินา ๑

นตฺถิตฺถินํ ปิโย นาม อปฺปิโยปี น วิชฺชติ

เสวนฺติ เหตา ปิยมปฺปิยญจ

นาวา ยถา โอรุฏลํ ปรณฺจ ฯ

นตฺถิตฺถินํ ปิโย นาม อปฺปิโยปี น วิชฺชติ

ธนฺตถา ปฏฺวิเวลฺลนฺติ ลตาว ทุมฺนิสฺสิตา ฯ

หตฺถิพนฺธิ อสฺสพนฺธิ โคปฺริสณฺจ จณฺฑาทํ

ฉวทาหํ ปุปฺผจฺจทฺทํ สชนํ อนฺุปตฺนติ นาริโย ฯ

กุลฺปฺตํปี ชหนฺติ อภิณฺจินํ ฉวกสมํ

สทิสํ อนฺุปตฺนติ ธนเหตุ จ นาริโยติ ฯ

[๑๑๒] อถ ขลฺุ โภ นารโท เทวพฺุราหฺุมนฺเ อานนฺุทสฺส
คิขฺุณฺุราชสฺส อาทิมชฺุณฺุคธาปฺริโยสานํ วิทิตฺวา ตายํ เวลาญํ อิมา
คธาโย อภาสิ

จตฺตาโรเม น ปฺุเรนฺติ เต เม สฺุณฺาถ ภาสโต

สมฺุทฺโท พฺุราหฺุมนฺเ ราชา อิตฺถิ จาปี ทิขมฺุปติ ฯ

สริตา สาคฺริ ยนฺติ ยากาจิ ปจฺวิสฺสิตา

ตา สมฺุทฺทํ น ปฺุเรนฺติ โอนตฺตา ๑ หิ น ปฺุริติ ฯ

พฺุราหฺุมนฺเ จ อธิยาน ๒ เวทมกฺุขานปฺลยจมํ

ภิชฺุโยปี สฺุตฺมิจฺุเฉยฺย โอนตฺตา หิ น ปฺุริติ ฯ

ราชา จ ปจฺวี สพฺุทํ สสมฺุทฺทํ สปฺุพฺุทํ

อชฺุณฺาวสํ วิชฺุณฺิตฺวา อนนฺุตรตโนจิตํ

#๑ ม. อุณตฺตา ฯ อิตฺ ปฺริ อิทิสเมว ฯ ๒ อธิยานํ อิติปี ฯ

ปารี สมุทท์ ปตฺเถติ โอนตฺตา หิ น ปุริติ ฯ
เอกเมกาย อิตฺถิยา อฏฺฐฏฺฐ ปติโน สियฺ ๑
สุรา จ พลวณฺโต จ สพุพกามรสํหารา
กเรยฺย นวเม ฉนฺทํ โอนตฺตา หิ น ปุริติ ฯ

สพุพิตฺถิโย สิจิวิว สพุพภกฺขา

สพุพิตฺถิโย นทิจิวิว สพุพวาหิณี

สพุพิตฺถิโย กณฺณกานํว สํขา

สพุพิตฺถิโย ฌนเหตุ วชฺนฺติ ฯ

วตฺถจ ฆาเลน นโร ปรามเส

โอสิตฺถจเย สํครเมกปาณินา

สเกน หตฺถเณน หเนยฺย ๒ โฆลํ

โย สพุพภาวํ ปมทาสฺ โอสฺสเช ฯ(

โจรินํ พหุพฺพุธินํ ยาสฺ สจจํ สฺพุลลภํ
ถินํ ภาโว ทฺุราชาโน มจฺจสฺเสโวทเก กตํ ฯ
อนลา มุทฺสมภํสา ทฺุปฺปุรา ตา นทิสมา
สิทฺถนฺติ นํ วิทิตฺวาน อารกา ปรีวชฺชเย ฯ
อวณฺณฺณี มหํมายา พฺุรหฺมจฺริยวิโกปนา
สิทฺถนฺติ นํ วิทิตฺวาน อารกา ปรีวชฺชเย ฯ
ยณฺเจตา อุปเสวณฺติ ฉนฺทสา วา ฌเนน วา
ชาติเวโทว สณฺจํจํ จิปปํ อนฺุทหฺนฺติ นนฺติ ฯ

#๑ ม. สिया ฯ ๒ ม. กเรยฺย ฯ

[๓๑๓] อถ ขลฺ ภิกฺ กุณฺโณ สกฺโณ นารทสฺส เทวพฺรหฺมณฺสฺส
อาทิมชฺฌกาถาปริโยสานํ วิทิตฺวา ตายี เวลายี
อิมา คาถาโย อภาสิ

สลฺลเป นิสิตขคฺคปาณินา
ปญฺหิตฺโต อปี ปิสาจโทสินา
อุคฺคเตชฺช อฺรคัมปี อาสิเท
เอโก เอกาย ปมฺุทาย นาลเป ฯ
โลกจิตฺตมถนา หิ นาริโย
นจฺจกิตฺตมถิตมฺุหิตาวุธา
พาชยนฺติ อนุปฏฺุจิตฺตสฺสตี
ทีเป รกฺขสิคณาว วาณิเช ฯ
นตฺถิ ตาสี วินโย น ตัวโร
มชฺชมฺุสนิรตา อสฺสณฺตา
ตา คิลนฺติ ปุริสสฺส ปาภตฺติ
สาครเวว มกรํ ติมิงฺคโล ๑ ฯ
ปญฺจกามคฺุณฺสาต โคจฺรา
อุทฺธตา อนิยฺตา อสฺสณฺตา
โอสฺรนฺติ ปมฺุทา ปมาทินิ
โลณฺโตยวตียิว อาปกา ฯ
ยํ นรํ อุปลเปนฺติ ๒ นาริโย

#๑ สี. ยฺ. ติมิงฺคโล ฯ ๒ สี. ยฺ. อุปรมนฺติ ฯ

ฉนฺทสา วา รติยา วา ฐเนน วา
ชาตเวทสทิสฺปี ตาทิสฺ
รากลโทสวธิโย ๑ ทหนฺติ นั ๑
อทุธฺ ฌตฺวา ปุริสฺ มหทฺธนั
โอสรณฺติ สรณั ๒ สหตฺตนา
รตฺตจิตฺตํ อติเวจฺยณฺติ นั
สาลั มาลฺลวตฺตาว กานเน ๑
ตา อุเปณฺติ วิวิเชน ฉนฺทสา
จิตฺตรพิมฺพมุขิโย อลงฺกตา
โอสนฺติ ๑ ปหสฺนฺติ นาริโย
สัวโรว ๔ สตมยโกวิทา ๑
ชาตฺรูปมณฺนิมุตฺตภูสิตา
สกกฺกตา ปตฺติเกสฺสุ นาริโย
รกกฺกิตา อติจฺรณฺติ สามิกั
ทานวัว หทฺยณฺตฺรนิสฺสุสิตา ๕ ๑
เตชวปิ หิ นโร วิจกฺขโณ
สกกฺกโต พหุชนสฺส ปุชิตो
นารินั วสฺสกฺกโต น ภาสติ
ราหุณา อุปฺหโตว จนฺทิมมา ๑
ยั กเรยฺย กุปฺปีโต ทิสฺ ทิสฺ

#๑ สี. ยู. -วติโย ๑ ๒ ม. สรณา ๑ ๓ ม. อุหสนฺติ ๑ สี. ยู. อุหสนฺติ ๑

#๔ ม. สมฺพโรว ๑ ๕ ม. -รสฺสุสิตา ๑

ทุฏฐจิตโตว สมากคั อรี
เตน ภียโย พุยสนั นิกจจติ
นารีนั วสจกโต อเปกขวา ฯ
เกสถุนนขฉินนตชชิตา
ปาทปาณิกสทณฺฑตาทิตา
หีนเมวปกตา หิ นารโย
ตา รมนติ กุณเปว มกุกิกา ฯ
ตา กุเลสุ วิสิขนตเรสุ วา
ราชธานีสุ นิคเมสุ วา ปน ๑
โอทฺทิตั นมุจิปาสวาคูรี ๒
จกขุมา ปรีวชเชยฺย สุขคฺติโก ฯ
โอสฺสชิตฺวา กุสลั ตโปคฺฉนั
โย อนรียจริตานี มาจริ
เทวตาทิ นรยั นิมิสฺสติ
เจทคามิมฉิยว วาฉิ โช ฯ
โส อิชฺ ครหิตโต ปฺรคฺถ จ
ทุมฺมตี อุปฺหโต ๓ สกมฺมฺนา
คจจติ อนียโต คลาคลั
ทุฏฐคทฺรกร โถว อุปฺปเถ ฯ
โส อุเปติ นรยั ปตาปนั

#๑ ม. ปุณ ฯ ๒ ม. -วากรี ฯ ๓ ส. ย. อุปคโต ฯ

สตฺติสิมฺพลินฺนญจ อายสั
อวสิตฺวาน ตฺริจฺจน โยนีย
เปตฺราชวิสยํ น มฺนุจติ ฯ
ทิพฺยา จิตฺตฺตา รติโย จ นนฺทเน
จกฺวตฺตฺติจฺริตฺตฺจ มานุเส
นาสยฺนฺติ ปมฺทา ปมาทินั
ทฺคฺคตฺตฺตฺจ ปฏฺิปาทยนฺติ นั ฯ
ทิพฺยา จิตฺตฺตา รติโย น ทฺลลภา
จกฺวตฺตฺติจฺริตฺตฺจ มานุเส
โสวณฺณพฺยมนฺนิลยา จ อจฺจฺรา
เย จรฺนฺติ ปมฺทาหนตฺติกา ฯ
กามชาตฺตฺสมตฺติกฺกมา คติ
รฺฐปชาตฺตฺสมภโว น ทฺลลโก
วितฺตราควิสฺยุปฺปตฺติ ยา
เย จรฺนฺติ ปมฺทาหนตฺติกา ฯ
สพฺพทฺกฺขสมตฺติกฺกมํ สิวํ
อจฺจนฺตํ อจฺลิตํ อสงฺขตํ
นิพฺพุเตหิ สฺวจีหิ น ทฺลลภํ
เย จรฺนฺติ ปมฺทาหนตฺติกาติ ฯ

[๓๑๔] กุณฺาโลหํ ตทา อาสึ อฺทายี ปุสฺสโกกฺกิโล

อานนุโท กิษุมราชาลี สารีปุตโต จ นารโท
ปริสา พุทฺธปริสา เอวิ ชาเรถ ชาตกนฺติ ฯ
 กุณาลชาตก จตุตถิ ฯ

๕ มหาสุตโตสมชาตก

- [๓๑๕] กสุมาคูว์ รตก เอทิสานิ
 กโรสิ กมฺมานิ สุทธารุณานิ
 หนาสี อิตถิ ปุริเส จ มุโพห
 มัสสฺส เหตุ อาหุ ชนฺสฺส การณา ฯ
- [๓๑๖] น อตฺตเหตุ น ชนฺสฺส การณา
 น ปุตฺตทาสฺส สหายฉาตินิ
 ภตฺตา จ เม ภควา ภูมิปาโล
 โส ขาทติ มิสฺ ภทฺนฺเต เอทิสฺ ฯ
- [๓๑๗] สเจ คฺวุ ภตฺตฺรตฺเถ ปยุตฺโต
 กโรสิ กมฺมานิ สุทธารุณานิ
 ปาโตว อนฺเตปุริ ปาปฺณิตฺวา
 ลเปยฺยาสี เม ราชนิ สมฺมุเข ตํ ฯ
- [๓๑๘] ตถา กริสฺสามิ อหิ ภทฺนฺเต
 ยถา คฺวุ ๑ ภาสฺสิ กภาพฺตฺถิ
 ปาโตว อนฺเตปุริ ปาปฺณิตฺวา

#๑ สี. ยเมว คฺวุ ฯ

วฤขามิ เต ราชนโน สมมุเข ตั ๑

[๓๑๕] ตโต รตฺยา วิวสเน ๑ สุริยสุตฺตคฺคมนั ๒ ปติ

กาโพ รตฺกมาทาย ราชนันฺ อุปสงฺกมิ

อุปสงฺกมิตฺวา ๓ ราชนันฺ อิทํ วจนมพฺรวิ ๑

สจฺจํ กิร มหาราช รสโก เปสิโต ตยา

หนติ อิตฺถิปฺริเส ตฺวํ มํสานิ ขาทสิ ๑

[๓๒๐] เอวเมว ตถา กภาพ รสโก เปสิโต มยา

มม อตฺถํ กโรนฺตสฺส กิเมตํ ปรีภาสสิ ๑

[๓๒๑] อานนฺโท สพฺพมจฺฉานันฺ ขาทิตฺวา รสกีทฺธิมา

ปรีกฺขิณาย ปรีสาย อตฺตานันฺ ขาทิยา มโต ๑

เอวํ ปมตฺโต รสการเว รโต ๔

พาโล ยที อายติ นาวพฺุชฺฉติ

วิธมฺม ปฺุตฺเต จชฺ ฌาตเก จ

ปรีวตฺตिय อตฺตานณฺเวย ๕ ขาทติ ๑

อิทํ เต สุตฺวาน วิเหตฺ ๖ นนฺโท

มา ภกฺขสิ ๗ ราช มนฺุสฺสมํสั

มา ตฺวํ อิมํ เกวลํ วาริโชว

ทฺวิปทาธิปฺ สฺญณฺมกาสิ รกฺขั ๑

[๓๒๒] สุขาโต นาม นามเนน โอรโส ตสฺส อตฺรโช

ชมฺพฺุเปสิ อลทฺุธาน มโต โส ตสฺส สงฺขเย

#๑ ม. วิวสเน ๑ ๒ ม. สุริยคฺคมนั ๑ ๓ ม. อุปสงฺกมม ๑ ๔ ม. รตฺโต ๑

#๕ สฺ. ย. อตฺตานเมว ๑ ๖ สฺ. ย. วิเหตฺ ๑ ๗ สฺ. ย. มา ภกฺขสิ ๑

เอวเมว อหิ กภาพ ฤตฺวา ภกฺขิ รัสฺสุตฺตมํ
อลทฺฐา มานุสฺสํ มํลํ มณฺเฑ เหฺสฺสามิ ๑ ชีวิตํ ฯ
[๓๒๓] มาณว อภิรุโปสฺสิ กุเล ชาโตสฺสิ โสฺตฺถิเย
น ตฺวํ อรหฺสิ ตาต อภกฺขิ ภกฺขเยตเว ฯ
[๓๒๔] รสฺสานณฺณตฺรํ เอตํ กสฺมา มํ ตฺวํ นีวารเย
โสฺหํ ตตฺถ คมิสฺสามิ ยตฺถ ลจฺฉามิ เอทิสฺสํ ฯ
โสฺวาทํ นิปฺปติสฺสามิ น เต วจฺฉามิ สฺนฺติเก
อสฺส เม ทสฺสเนน ตฺวํ นาภินนฺทสิ พุราหฺมณฺ ฯ
[๓๒๕] อทฺฐา อณฺเฎปี ทายาทเ ปฺตฺเต ลจฺฉาม มาณว
ตฺวณฺจ ชมฺม วินสฺสสฺสฺสฺ ยตฺถ ปตฺตํ น ตํ สฺุณฺ ฯ
[๓๒๖] เอวเมว ตฺวํ ราช ทิปฺทินฺท สฺุณฺหิ เม
ปฺพพาเชสฺสนฺติ ๒ ตํ รฏฺฐา โสฺณํทํ มาณวํ ยถา ฯ
[๓๒๗] สฺุชาโต นาม นามเนน ภาวิตตฺตาน สฺาวโก
อจฺฉนฺริ กามยฺนฺโตว น โส ฤณฺชิ น โส ปิวิ ฯ
กุสฺสฺเคนฺทกมาทาย ๓ สฺมฺทเท อฺทกํ มิเน
เอวํ มานุสฺสิกา กามา ทิปฺพกามา น สฺนฺติเก ฯ
เอวเมว อหิ กภาพ ฤตฺวา ภกฺขิ รัสฺสุตฺตมํ
อลทฺฐา มานุสฺสํ มํลํ มณฺเฑ เหฺสฺสามิ ๕ ชีวิตํ ฯ
[๓๒๘] ยถาปี เต ฐตฺรฏฺฐา หิสฺสา เวหายสฺงฺคมา
อยฺตุตฺตปริโกเคน ๔ สฺพเพ อฺพฺทตฺถตํ กตา ฯ

#๑-๕ ม. หิสฺสามิ ฯ ๒ ม. ปฺพพาเชสฺสนฺติ ฯ ๓ สฺ. ย. กุสฺสฺเค อฺทกมาทาย ฯ

#๔ ม. อภฺตุตฺตปริโกเคน ฯ

เอวเมว ตฺวํ ราช ทิปทินฺท สุโณหิ เม

อภกฺขํ ราช ภกฺเขตี ตสฺมา ปพฺพาชิสฺสนฺติ ๑ ตํ ฯ

[๓๒๕] ตัญญาหิตี มยา วุคฺโต โส ตฺวํ กจฺจตี ปมฺมุโ

อญฺจิตฺ ตฺวํ จิตฺมฺหิตี ลปฺตี พุรฺหฺมจารินิ

อิทํ เต สมณายุตฺตํ อสิญฺจ เม มณฺณตี กงฺกปตฺตํ ๒ ฯ

[๓๓๐] จิตฺตมฺสฺมิ สฺชมฺเมสุ ราช

น นาม โคคฺตํ ปรีวตฺตยามิ

โจรณฺจ โลก อจิตํ วทฺนฺติ

อาปายิกํ เนรยิกํ อิตฺ จุตํ ฯ

สเจ ตฺวํ สทฺทหฺสี ๓ ราช สุตํ กณฺหาหิ ขตฺติยํ ๔

เตน ขณฺณํ ยชิตฺวาน เอวํ สกฺกํ กมิสฺสตี ฯ

[๓๓๑] กิสิมฺมี นฺ รฏฺเฐ ตว ชาตัญฺมิ

อถ เกน อตฺเถน อิทานฺปตฺโต

อภฺขาหิ เม พุราหฺมณฺ เอตมฺตถํ

กิมิจฺจตี เทมิ ตยชฺช ปตฺถิตํ ฯ

[๓๓๒] คากา จตฺสฺโส ฐรณฺนิมฺหิสฺสร

สฺกมฺภีรตฺถวรา สากฺรูปมา

ตเวว อตฺถาย อิทาคฺโตสฺมิ

สุโณหิ คากา ปรมฺตถสฺสฺหิตา ฯ

[๓๓๓] น เว รุทฺนฺติ มติมนฺโต สปณฺญา

#๑ ม. ปพฺพาชยนฺติ ฯ ๒ ม. กงฺกปตฺตํ ฯ ๓ สී. ย. สเจปิ สหฺสี ฯ ๔. ม. ขตฺติยํ ฯS

คนุตวา สกั มนุหิรี กามกามี

มธูรี ปิย ชีวิตั ททช ราช

ภูโต ตวั เอหิสี เม สกาสั ฯ

[๓๓๖] มติ วเรยย ปริสุทฺธสีโล

น ชีวิตั ครหิโต ปาปธมโม

น หิ ตั นริ ตายเต ๑ ทุกคตฺธิภิ

ยสฺสาปี เหตุ อติกั ภาณยฺย ฯ

สเจปี วาโต กิริมาวเหยย

จนุโท จ สุริโย จ ฉมา ปเตยฺยํ

สพฺพา จ นชฺโซ ปฏฺฐิสฺสํ วเขยฺยํ

น เตววาทิ ราช มุสา ภาณยฺยํ ฯ

[๓๓๗] นภี พลลยฺย อุทฺธิ วิสุสฺเส ๒

สั้วตุเตยฺย ๓ ภูตธรา วสุนฺธรา

สิลฺลจฺโย เมรุ สมฺมมฺปเตยฺย ๔

น เตววาทิ ราช มุสา ภาณยฺยํ ฯ

[๓๓๘] อสิณฺจ สคฺคินฺจ ปรามสามิ

สปลัปี เต สมฺม อหิ กโรมิ

ตยา ปมฺตุโต อนนฺโณ ภวิตฺวา

สจฺจานุรฺกฺขิ ปุณฺราวชิสฺสํ ฯ

[๓๓๙] โย เต กโต สงฺคโร พุราหฺมณฺน

#๑ ม. ตายติ ฯ ๒ ม. อุทฺธิปี วิสุสฺเส ฯ ๓ ม. สั้วภูฏเย ฯ ๔ ม. -มฺปเต ฯ

รฎฺเจ สเก อีสฺสริเย จิเตน
ตํ สงฺครํ พุราหุมนสมฺปทาย
สจฺจนุรฎฺชี ปุณฺราวชสฺสุ ฯ

[๓๔๐] โย เม กโต สงฺคโร พุราหุเมณ

รฎฺเจ สเก อีสฺสริเย จิเตน
ตํ สงฺครํ พุราหุมนสมฺปทาย
สจฺจนุรฎฺชี ปุณฺราวชิสฺสํ ฯ

[๓๔๑] มุตฺโต จ โส โปริสาทสฺส หตฺถา

กนฺตุวาน ตํ พุราหุณฺณํ เอตทโวจ
สุโณมิ ๑ คาถาโย สตารหาโย
ยา เม สุตฺตา อสฺสุ หิตาย พุรหุเม ฯ

[๓๔๒] สกิทเว สุตฺโตสม สพุทฺธิ โหติ ๒ สมากโม

สา นํ สงฺกติ ปาเลติ นาสพุทฺธิ พหุ สงฺกโม ฯ
สพุทฺธิเรว สมาสเถ สพุทฺธิ กุพฺเพถ สนฺถวํ
สตี สพุทฺธมฺมมณฺเฑนย สเยโย โหติ น ปาปิโย ฯ

ชีรฺนฺติ เว ราชรธา สจฺจิตฺตา
อโถ สรฺริรมฺปิ ชริ อฺุเปติ
สคณฺจ ฐมฺโม น ชริ อฺุเปติ
สนฺโต หเว สพุทฺธิ ปเวทยนฺติ ฯ
นภณฺจ ทูเร ปจฺวี จ ทูเร

#๑ ม. สุโณม ฯ ๒ ย. โหตุ ฯ

ปารี สมุทฺทสฺส ตทาหุ ทูเร

ตโต หเว ทูรตฺร วทนฺติ

สตณฺจ ฐมฺโม อสตณฺจ ราช ฯ

[๓๔๓] สาหสฺสียา ๑ อีมา คาถา นยิมา ๒ คาถา สตารหา

จตุตาริ ตฺวํ สหสฺसानิ จิปฺปํ คณฺหาหิ พุราหฺมณฺ ฯ

[๓๔๔] อาสีตียา นาวุตียา จ คาถา

สตารหา จาปี ภเวยฺยู ๓ คาถา

ปจฺจตฺตเมว สุตฺโตสม ชานาหิ

สาหสฺสียา นาม กา อตุถิ คาถา ฯ

[๓๔๕] อิจฺฉามิ โวหํ สุตฺวฺวุตฺติมตฺตโน

สนฺโต มมํ สบฺปฺริสา ภเชยฺยํ

อหํ สวณฺตีหิ มโหทธีว

น หิ ตาต ตปฺปามิ สฺภาสิตฺเตน ฯ

อคฺคิ ยถา ตินฺนญฺจํ ทนฺโต

น ตปฺปติ สาคโรว นทีหิ

เอวํปี เต ปณฺฑิตา ราชเสฏฺฐ

สุตฺวา น ตปฺปนฺติ สฺภาสิตฺเตน ฯ

สทฺสสฺ ทาสฺสสฺ ยทา สฺโณมฺมิ

กาถํ อหํ อตฺถวตี ๔ ชนินฺท

ตเมว สกฺกจฺจ นิสามยามิ

#๑ สී. ย. สหสฺสียโย ฯ ๒ ม. นหิมา คาถา ฯ ๓ ม. ภเวยฺย ฯ ๔ สී. ย. คาถา อหํ

#อตุถวตี ฯ

น หิ ตาต ชมเมสุ มมตฺถิ ติตฺติ ฯ

[๓๔๖] อิทนฺเต รฏฺฐิ สฺชนิ สโยคฺคิ
สกายูริ สพฺพกามุปฺปนฺนํ
กึ กามเหตุ ปรีภาสเส ๑ มํ
คจฺฉามหิ โปริสาทสฺส ญนฺเต ๒ ฯ

[๓๔๗] อตฺตานุรฺกฺขาย ภวนฺติ เหตุ
หตุถาโรหา รติกา ปตฺติกา จ
อสุธาโรหา เย จ ฆนฺนุคฺคหาเส
เสนํ ปยุตฺตชาม หนาม สตฺถุํ ฯ

[๓๔๘] สุทฺถุํกัริ โปริสาโท อกาสิ
ชีวั กเหตุวาน อวสุสซี มํ
ตํ ตาทีลํ ปุพฺพกิจฺจํ สฺรณฺโต
ทฺพฺเพ อหิ ตสฺส กถิ ชนินฺท ฯ

[๓๔๙] วนฺทิตฺวา โส ปิตริ มาตฺรณฺจ
อนุสาเสตฺวา เนกมณฺจ พลณฺจ
สจฺจวาที สจฺจานุรฺกฺขมาโน
อคมาสี โส ยตฺถ โปริสาโท ฯ

[๓๕๐] กโต มยา สงฺคโร พุราหฺมณฺน
รฏฺฐเจ สเก อีสฺสริเย จิเตน
ตํ สงฺคริ พุราหฺมณฺสมฺปทาเย

#๑ ม. ...สตีมิ ฯ ๒ ม. ญตฺเต ฯ ลี. ยู. กนฺเต ฯ

สจฺจนุรฺกขี ปุณฺราคโตะสุมิ

ยชฺสสุ ยถฺยํ ขาท มํ โปริสาท ฯ

[๓๕๑] น หายเต ขาทิตฺ ๑ มยฺหํ ปจฺญา

จิตฺกา อยฺม ตาว สฐุมกา ๒ จ

นิตฺฐุมเก ปจิตฺ สาธุ ปกุกํ

สุโณม คธาโย สตารหาโย ฯ

[๓๕๒] อธมฺมิโก ตฺวํ ปุริสาทกาสิ

รฎฺฐา จ ภฎฺฐโจะ อุตฺรตฺส เหตุ

ธมฺมณฺจิมมา อภิวทฺนติ คธา

ธมฺโม อธมฺโม จ กุหี สเมติ ฯ

อธมฺมิกตฺส ลุทฺทตฺส นิจฺจํ โลहितปาณินโน

นตฺถิ สจฺจํ กุโตะ ธมฺโม ก็ สฺเตน กริตฺสฺสึ ฯ

[๓๕๓] โย มํสเหตุ มิควํ จเรยฺย

โย วา หเน ปุริสมตฺตเหตุ

อุโปปี เต เปจฺจ สมา ภวฺนติ

กสฺมา โน อธมฺมิกํ พุรุสึ มํ ตฺวํ ฯ

[๓๕๔] ปญฺจ ปญฺจ น ขา ภกฺขา ขตฺติเยน ปชานตา

อภกฺขํ ราช ภกฺเขสิ ตสฺมา อธมฺมิโก ตฺวํ ฯ

[๓๕๕] มุตฺโต ตฺวํ โปริสาทตฺส หตฺถา

คณฺตุวา สกํ มนฺทิริ กามกามี

#๑ ม. ขาทิตฺ ฯ ๒ ม. สฐุมิกาว ฯ

อมิตตหตุถั ปุณราคโตสิ

น ขตุยธมเม กุสโลสิ ราช ฯ

[๓๕๖] เย ขตุยธมเม กุสลา ภวนุติ

ปาเยน เต เนรยิกา ภวนุติ

ตสุมา อหิ ขตุยธมมึ ๑ ปหาย

สจจนุรกุชึ ปุณราคโตสมิ

ยชสุสุ ยลลั ขาท มั โปริสาท ฯ

[๓๕๗] ปาสาทวาสา ปจวีควสุสา

กามิตุถิโย กาสิกจนุทนญจ

สพพั ตหึ ลภสิ ๒ สามิตาย

สจเจน กิ ปสุสติ อานิสั สั ฯ

[๓๕๘] เยเกจิเม อตุถิ รสา ปจพuya

สจจึ เตสั สารุตรึ รसानั

สจเจ จิตา สมณพราหมณา จ

ตรนุติ ชาติมรณสุส ปารึ ฯ

[๓๕๙] มุคโต ตุวั โปริสาทสุส หตุถา

กนุตุวา สกั มนุทึริ กามกามี

อมิตตหตุถั ปุณราคโตสิ

นหิ ญุน เต มรณภยั ชนินุท

อลีนจิตโต จสิ ๓ สจจวาทึ ฯ

#๑ ม. ขตุยธมมึ ฯ ๒ ย. ลพุกติ ฯ ๓ ม. อสิ ฯ

[๓๖๐] กตฺตา เม กถฺยณฺนา อเนกรูปา

ยณฺณฺยา ยิณฺฺญาเย วิปฺปฺลา ปสฺตฺถา
วิโธธิตฺโต ปฺรโลกสฺส มคฺคโค
ธมฺเม จิตฺโต โก มรณฺสฺส ภาเย ฯ
กตฺตา เม กถฺยณฺนา อเนกรูปา
ยณฺณฺยา ยิณฺฺญาเย วิปฺปฺลา ปสฺตฺถา
อนานฺตปฺปํ ปฺรโลกํ คมิตฺถํ
ยชฺสฺสฺส ยณฺณํ ขาท ๑ มํ โปริสาท ฯ
ปีตา จ มาตา จ อุปฺภฺจिता เม
ธมฺเมน เม อิตฺถริยํ ปสฺตฺถํ
วิโธธิตฺโต ปฺรโลกสฺส มคฺคโค
ธมฺเม จิตฺโต โก มรณฺสฺส ภาเย ฯ
ปีตา จ มาตา จ อุปฺภฺจिता เม
ธมฺเมน เม อิตฺถริยํ ปสฺตฺถํ
อนานฺตปฺปํ ปฺรโลกํ คมิตฺถํ
ยชฺสฺสฺส ยณฺณํ ขาท มํ โปริสาท ฯ
ถาตีสุ มิตฺเตสฺส กถฺยปกาโร ๒
ธมฺเมน เม อิตฺถริยํ ปสฺตฺถํ
วิโธธิตฺโต ปฺรโลกสฺส มคฺคโค
ธมฺเม จิตฺโต โก มรณฺสฺส ภาเย ฯ

#๑ ม. อท ฯ อิตฺโต ปฺริ อีทิสเมว ฯ ๒ ม. กตฺตา เม กธา ฯ อิตฺโต ปฺริ อีทิสเมว ฯ

ฅาตีสฺสู มิตฺเตสฺสู กตฺตฺปกาวโร
ฅมฺเมณ เม อีสฺสูริยํ ปสฺตฺถํ
อนานุตฺตปฺปํ ปร โลกํ คมิตฺตํ
ยชฺสฺสู ยถฺถํ ขาท มํ โปริสาท ๑
ทินฺนํ เม ทานํ พหุชา พหฺนํ
สนฺตฺตปฺปิตา สมณพฺรหฺมณา จ
วิโสธิตฺโต ปร โลกสฺสู มคฺโค
ฅมฺเม จิตฺโต โโก มรณสฺสู ภาเย ๑
ทินฺนํ เม ทานํ พหุชา พหฺนํ
สนฺตฺตปฺปิตา สมณพฺรหฺมณา จ
อนานุตฺตปฺปํ ปร โลกํ คมิตฺตํ
ยชฺสฺสู ยถฺถํ ขาท มํ โปริสาท ๑

[๓๖๑] วิตฺติ ปฺชานํ ปฺริโส อเทยฺย
อาสีวิตฺติ ชลิตฺตํ อุกฺกเตชฺชํ
มฺหุชฺชาปี ตสฺสู วิมฺลเยย ๑ สตฺตฺตธา □
โย ตาทิตฺตํ สจฺจวาทิ อเทยฺย ๑

[๓๖๒] สฺตฺตฺวา ฅมฺมํ วิชานนฺตฺติ นรา กลฺยาณปาปํ
อปี คาถา สฺสูณฺตฺวาน ฅมฺเม เม รรเมต มโน ๑

[๓๖๓] สฺกิตฺเทว มหาราช ๒ สฺพุทฺธิ โหติ สฺมาคโม
สฺวานํ สฺงคฺคิตฺติ ปาเลติ นาสฺพุทฺธิ พหุ สฺงคฺคโม ๑

#๑ สฺตี. ยฺ. วิปเตยฺย ๑ ๒ สฺตี. ยฺ. สฺตฺโตสม ๑

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ
สตํ สทฺธมฺมมณฺเฑน เสยฺโย โหติ น ปาปีโย ฯ

ชีรฺนฺติ เว ราชรรถา สฺวจิตฺตา
อโถ สรฺรํปี ชฺรํ อฺเปติ
สฺตณฺจ ฌมฺโม น ชฺรํ อฺเปติ
สฺนฺโต หเว สพฺภิ ปเวทยนฺติ ฯ
นภณฺจ ทูเร ปจฺวีจ ทูเร
ปารี สฺมฺททฺสฺส ตทาหุ ทูเร
ตโต หเว ทูรตฺรํ วทฺนฺติ
สฺตณฺจ ฌมฺโม อสฺตณฺจ ราช ฯ

[๓๖๔] คาถา อิมมา อตฺถวตี สฺพฺยณฺชนา
สฺภาสิตา ตฺยฺห ชนินฺท สฺตฺวา
อานนฺที วิตฺโต สฺมโน ปตีโต
จตฺตารี เต สฺมม เวร ททามิ ฯ

[๓๖๕] โย นตฺตโน มรณํ พุชฺฌเส ๒ ตฺวํ
หิตาหิตํ วินิปาตณฺจ สกฺกํ
กิทฺโธ รเส ทฺวจฺริเต นีวิญฺโจะ
กิตฺวํ วรํ ทสฺสตี ปาปชฺมม ฯ
อหณฺจ ตํ เทหิ วรรณฺติ วชฺช
ตฺวณฺจาปี ทตฺวาน อวากเรยฺย๔

#๑ ม. พุชฺฌตี ฯ

สนฺทิกฺกั กถหมิมฺ วิวาทิ

โก ปณฺทิตฺโต ชานมฺพพฺพเชยฺย ฯ

[๓๖๖] น ตํ วริ อรหติ ชนฺตุ ทาคฺคํ

ยิ วาปี ทตฺวาน อวากเรยฺย

วรสุสฺส สมฺม อวิกมฺปมาโน

ปาณิ จจิตฺวานปี ทสฺสเมว ฯ

[๓๖๗] อริยสุสฺส อริเยน สเมติ สกฺขิ ๑

ปณฺณสุสฺส ปณฺณาวตา สเมติ

ปสฺสเสยฺย ตํ วสฺสสตํ อโรคิ

เอตํ วรานํ ปจฺมํ วรามิ ฯ

[๓๖๘] อริยสุสฺส อริเยน สเมติ สกฺขิ ๑

ปณฺณสุสฺส ปณฺณาวตา สเมติ

ปสฺสเสสิ มํ วสฺสสตํ อโรคิ

เอวํ วรานํ ปจฺมํ ททามิ ฯ

[๓๖๙] เย ขตฺติยาเส อธิ ภูมิปาลา

มฺหุทธาภิสิตฺตา กตฺนามเชยฺยา

น ตาทิเส ภูมิปตี อเทสิ

เอตํ วรานํ ทฺติยํ วรามิ ฯ

[๓๗๐] เย ขตฺติยาเส อธิ ภูมิปาลา

มฺหุทธาภิสิตฺตา กตฺนามเชยฺยา

#๑ ม. สขุยิ ฯ

น ตาทิเส ภูมิปตี อเทมิ

เอตํ วรรณํ ทุตฺติยํ ททามิ ฯ

[๓๗๑] ปโรสตี ขตฺติยา เต กหิตา

ตลาวุตา อสฺสุมุขา รุทฺนตา

สเก เต รฎฺเฐ ปฎฺฐิปาทยาหิ

เอตํ วรรณํ ตตฺติยํ วรรณํ ฯ

[๓๗๒] ปโรสตี ขตฺติยา เม กหิตา

ตลาวุตา อสฺสุมุขา รุทฺนตา

สเก เต รฎฺเฐ ปฎฺฐิปาทยามิ ๑

เอตํ วรรณํ ตตฺติยํ ททามิ ฯ

[๓๗๓] นิทฺทํ เต รฎฺเฐจํ พุยฺถิตา ๒ ภายา หิ

ปฏฺฐ นรา เณณมนุสฺสปฏิจฺจา

มนุสฺสสมฺมัสสิ วิรมาหิ ราช

เอตํ วรรณํ จตฺตถถํ วรรณํ ฯ

[๓๗๔] อทฺธา หิ โส ภกฺโข มมํ มนาโป

เอตสฺส เหตุมฺหิ วนํ ปวิจฺจโ

โสหํ กถํ เอตฺโต อฺปรเมยฺย

อณฺณํ วรรณํ จตฺตถถํ วรรณํ ฯ

[๓๗๕] น เว ปิยํ เมตฺติ ชนินฺนท ตาทิโส

อตฺตํ นินฺรํกตฺว ๓ ปิยานิ เสวติ

#๑ สී. สเกน รฎฺเฐ ปฎฺฐิปาทยามิ เต ฯ ๒ สී. พุยฺถิตํ ฯ ย. พุยาธิตํ ฯ

#๓ ม. นินฺรํกจฺจ ฯ

อตฺตาว เสยฺโย ปรมาว ๑ เสยฺโย

ลพฺภา ปิยา โอิจิตฺตเตน ปจฺจฺญา ฯ

[๓๗๖] ปิยฺเม มานุสฺสํ มํสํ สุตฺโตสม วิชานหิ

นฺมฺหิ สกฺโก นินฺวาเรตฺตุ อณฺณํ ตฺวํ สมฺม วรํ วรรณฺตฺสฺส ฯ

[๓๗๗] โย เว ปิยฺเมติ ปิยานุรฺกฺขิ

อตฺตํ นินฺรฺกฺกตฺว ๒ ปิยานิ เสวติ

โสมฺมโฆว ปิตฺวา วิสมิสฺสธาลํ ๓

เตเนว โส โหติ ทฺกฺขิ ปรตฺถ ฯ

โย จิธ สงฺขาย ปิยานิ หิตฺวา

กิจฺจเนปิ เสวติ อริยชฺมฺเม

ทฺกฺขิโตว ปิตฺวาน ยโถสฺธานิ

เตเนว โส โหติ สฺสฺสึ ปรตฺถ ฯ

[๓๗๘] โอหายนํ ปิตฺริ มาตฺรณฺจ

มฺนาปิเย กามคฺคฺคเนปิ ๔ ปณฺจ

เอตฺตฺสฺส เหตุมฺหิ วนํ ปวิฏฺโฐ

ตฺนฺเต วรํ กิณฺติมํ ททามิ ฯ

[๓๗๙] น ปณฺชิตฺตา ทิกฺคณฺมาหุ วากุຍิ

สจฺจปฺปฏฺธิญฺญาว ภาวนฺติ สนฺโต

วรรณฺตฺสฺส สมฺม อิติ มํ อโวจ

อิจฺจาพฺุรวิ ตฺวํ น หิ เต สเมติ ฯ

#๑ ม. จ ฯ ๒ ม. นินฺรฺกฺกจฺจ ฯ ๓ ม. วิสมิสฺสธานํ ฯ ๔ ม. มฺนาปิเย กามคฺคฺคเน จ ฯ

[๓๘๐] อปฺปญฺญตถาภํ อยสํ อภิตฺตี

ปาปํ พหุํ ทุจฺจริตํ กิเลสํ
มนุสฺสมํสสฺส ภโว ๑ อฺปาคา
ตฺนฺเต วรํ กิณฺติมहि ทฺเพยฺยํ ฯ

[๓๘๑] น ตํ วรํ อรหติ ชนฺตุ ทาคุํ

ยํ วาปี ทตฺวา น อวากเรยฺย
วรสฺสุ สมฺม อวิกมฺปมาโน
ปาณํ จชิตฺวานปี ทสฺสเมว ฯ

[๓๘๒] ปาณํ จชฺนฺติ สตาเนส ฌมฺโม ๒

สจฺจปฺปญฺญิตฺวา ภวฺนฺติ สนฺโต
ทตฺวา วรํ ชิปปมวากโรหิ
เอเตน สมฺปชฺช สุราเชฏฺฐํ ฯ
จเช ฌนํ ๓ องฺควรสฺส เหตุ
องฺคํ จเช ชีวิทํ รกฺขมาโน
องฺคํ ฌนํ ชีวิทญฺจาปี สพฺพิ
จเช นโร ฌมฺมมนุสฺสรนฺโต ฯ

[๓๘๓] ยสฺมา หิ ฌมฺมํ ปุริโส วิชฺญฺวา(

เย จสฺส กงฺขํ วินยฺนฺติ สนฺโต
ตฺนฺทิสฺส ทิปญฺจ ปฺรายนญฺจ

#๑ ม. กเต ฯ ๒ ม. ปาณํ จชฺนฺติ สนฺโต นาปี ฌมฺมํ ฯ ๓ ส. ฌนํ จเช ฯ

น เตน เมตฺตี ชิริเยถ ปญฺโญ ฯ

[๓๘๔] อทุธา หิ โส ภกฺโข มม มนาโป

เอตสฺส เหตุมฺหิ วณฺ์ ปวิญฺโจะ

สเจ จ มํ ยาจสิ เอตมคฺคํ

เอตํปี เต สมฺม วรํ ททามิ ฯ

[๓๘๕] สตุถา จ เม โหสิ สขา จ เมสิ

วณฺ์ปี เต สมฺม อหํ อกาสิ

ตุวํปี เม สมฺม กโรหิ วากฺขํ

อุโกปี คนฺตุวาน ปโมจยาม ฯ

[๓๘๖] สตุถา จ เต โหมิ สขา จ ตฺยมฺหิ

วณฺ์ปี เม สมฺม ตฺวํ อกาสิ

อหํปี เต สมฺม กโรมิ วากฺขํ

อุโกปี คนฺตุวาน ปโมจยาม ฯ

[๓๘๗] กมฺมาสปาเทน วิเหจิตฺตถ

ตลาวุตา อสฺสุมุขา รุทฺนตา

น ชาตุ ทฺพฺพเกถ อิมสฺส รณฺโณ

สจฺจปฺปญฺญิณฺณํ เม ปญฺนิสฺสณาท ฯ

[๓๘๘] กมฺมาสปาเทน วิเหจิตฺมฺหา

ตลาวุตา อสฺสุมุขา รุทฺนตา

น ชาตุ ทฺพฺพเกม อิมสฺส รณฺโณ

สจฺจปฺปฏิณฺณํ เต ปฏิสฺสโนม ฯ

[๓๘๕] ยถา ปีตา วา อถวาปี มาตา

อนุกมฺปกา อตฺถกามา ปชานํ
เอวมฺปิ ๑ โว โหตุ อยฺยจ ราชา
ตุเมห จ โว โหถ ยถเวว ปุตฺตา ฯ

[๓๘๖] ยถา ปีตา วา อถวาปี มาตา

อนุกมฺปกา อตฺถกามา ปชานํ
เอวมฺปิ ๑ โน โหตุ อยฺยจ ราชา
มยฺมฺปิ หเสฺสสาม ยถเวว ปุตฺตา ฯ

[๓๘๗] จตฺตปฺปํ สกฺกณฺณจาปี มํลํ

สุเทหิ รนฺธํ สุกตํ สุนิฏฺจิตฺติ
สุทฺทว อินฺโท ปรีกฺกณฺชิยาโน
หิตฺวา กเถโก รมสี อรณฺเณ ฯ
ตา ขตฺติยา เวลฺลิวีลาทมชฺชมา
อลงฺกตา สมฺปรีวารยิตฺวา
อินฺทว เทเวสุ ปโมทยีสฺสุ
หิตฺวา กเถโก รมสี อรณฺเณ ฯ
ตมฺพฺพชฺชานเ พหุ โคณฺณมฺหิ
สุภฺมฺหิ ๒ สพฺพสฺสยณฺมฺหิลงฺกเต
สยณฺสฺส ๓ มชฺชมฺหิ สฺสํ สยิตฺวา

#๑ ม. เอวเมว ฯ ๒ ส. ย. สฺสจิมฺหิ ฯ ๓ ม. เสยฺยสฺส ฯ

หิตฺวา กเถโก รมสี อरणฺเย ฯ

ปาณิสฺสริ กุมภณฺณํ นิสฺสีเท ๑

อโถปิ เว นิปุริสฺสปี ตฺริยํ

พหุํ สุกฺคิตฺตญจ สุวาทิตฺตญจ

หิตฺวา กเถโก รมสี อरणฺเย ฯ

อฺยุยฺยาน สมฺปนฺนปฺหุตฺตมาตฺถิ

มิกาจิณฺฐเปตฺตปฺริ ๒ สฺรรมฺมิ

หเยหิ นาเคหิ รเถหุเปตฺติ

หิตฺวา กเถโก รมสี อरणฺเย ฯ

[๑๕๒] กาพฺปกฺเข ขธา จฺนุโท หายเตว สุเว สุเว

กาพฺปกฺชูปโม ราช อสตี โหติ สมากโม ฯ

ขธาหิ รสทฺมากมฺม สฺวทํ กาปุริสฺสาธมํ ๓

อกาสิ ปาปกํ ฆมฺมิ เยน คจฺจฺนามิ ทฺถกฺคตี ฯ

สฺวกฺกปฺกฺเข ขธา จฺนุโท วทฺตเตว สุเว สุเว

สฺวกฺกปฺกฺชูปโม ราช สตี โหติ สมากโม ฯ

ขธาหิ ตฺวมากมฺม สฺุตโสสม วิชานหิ

กาหามิ กุสลํ กมฺมิ เยน คจฺจฺนามิ สฺวกฺคตี ฯ

ถเล ขธา วาริ ชนินฺท วุฏฺฐิ

อนทฺธเนยฺยํ น จิรฺภูติตีกํ

#๑ นิสฺสีเวตฺติปี ฯ ๒ สฺสี. ยฺ. มิกาจิณฺฐเปตฺตปฺริ ฯ ๓ สฺสี. ยฺ. สฺวทํ ปุริสฺสาธมํ ฯ

เอว้ เม โหติ อสตั สมากโม
อนทฺธเนยฺโย อุกกั ถเลว ๑
สเร ยถา วาริ ชนินฺท วุฏฺฐิ
จิรภูจิติกั นรวิเรเสฏฺฐ
เอว้ปี เม ๑ โหติ สตั สมากโม
จิรภูจิติโก อุกกั สเรว ๑
อพฺพายิโก โหติ สตั สมากโม
ยววมปี ติฏฺฐเจยฺย ตเลว โหติ
ชิปปี หิ เวติ อสตั สมากโม
ตสฺมา สตั ชฺมโม อสพฺภิ อารกา ๑

[๓๕๓] น โส ราชา โย อเชยฺยํ ชินาติ
น โส สขา โย สขาริ ชินาติ
น สธา ภริยา ยา ปติโน น วิเกติ
น เต ปุตุตา เย น ภรณฺติ ชินฺณํ ๑
น สธา สภา ยตุถ น สนฺติ สนฺโต
น เต สนฺโต เย น ภณฺนติ ชฺมมํ
รากลฺจ โทสลฺจ ปหาย โมหํ
ชฺมมํ ภณฺนตาว ภวนฺติ สนฺโต ๑j

นาภาสมานํ ชานนฺติ มิสุสํ พาเลหิ ปณฺฑิตํ
ภาสฺมานญจ ชานนฺติ เทเสนฺตํ อมตํปทํ ๑

ภาสเย โชตเย ฌมมึ ปกุกณฺเห อีสินฺ ฐงฺ
สุภาสิตทุชชา อีสโย ฌมฺโม หิ อีสินฺ ฐโชติ
สุตโตสมชาตกั ปญจมึ ฯ

ตสฺสุทฺทานัน ฯ

สุมุโข ปน หัสวโร จ มหา
สุทฺโทชนิโก จ ปโร ปวโร
สกุณฺณาลทิสฺสชิปติวฺหยน
สุตโตสมวฺรุตฺตมสวฺหยน ฯ
อสีตฺติณิปาตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

มหานิปาตั

๑ เตมียชาตกั ๑

[๑๕๔] มา ปณฺฑิจฺจยั ๒ วิภาวย พาลมโต ภว สพฺพปาณินั

สพฺโพ ตณฺชโน โฉจฺินายตุ เอวั ตว อตุโธ ภวิสฺสตี ฯ

[๑๕๕] กโรมิเต ตั วจันั ยั มั ภณฺสี เทวเต

อตุถกามาตี เม อมฺม หิตกามาตี เทวเต ฯ

[๑๕๖] กิณฺนุ สนฺตรมาโนว กาสุั ขณฺสี สารถิ

ปฺภุโจ เม สมฺม อกฺขาหิ กั กาสฺยา กริสฺสตี ฯ

[๑๕๗] รณฺโณ มุโค จ ปกฺโข จ ปฺตุโต ชาโต อเจตโส

โสเมหิ รณฺณา สมชฺฉิตฺโต ปฺตุตฺตึ เม นิกฺขณั วเน ฯ

[๑๕๘] น พธิโร น มุโคสฺมิ น ปกฺโข น จ ปจฺกุลโธ

อธมฺมึ สารถิ กยิรา มณฺเจ ตวั นิกฺขณั วเน

อรุ พาทู จ เม ปสฺส ภาสิตณฺจ สฺโณหิ เม

อธมฺมึ สารถิ กยิรา มณฺเจ ตวั นิกฺขณั วเน ฯ

[๑๕๙] เทวตา นฺนฺติ คนฺธพฺโพ อาทุ สกฺโก ปฺรินฺทโท

โก วา ตวั กสฺส วา ปฺตุโต กถิ ชาเนมฺม ตั มยั ฯ

[๑๖๐] นมฺหิ เทโว น คนฺธพฺโพ นาปี สกฺโก ปฺรินฺทโท

กาสิรณฺโณ อหิ ปฺตุโต ยั กาสฺยา นิขณฺณสี ๑

#๑ สี่. ม. มุคปกฺกชาตกั ฯ ๒ ยุ. ปณฺฑิจฺจยั ฯ ๓ สี่. ยุ. นิขณฺณสี ฯ

#นิหณฺณสี อิติปี ฯ

ตสฺส รณฺโณ อหํ ปุตุโต ยํ ตวํ สมมุปชีวสิ
 อธมฺมํ สารถิ กยิรา มณฺเฑ ตวํ นิกฺขณํ วเน
 ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสีเทยฺย สยฺเยย วา
 น ตสฺส สาขํ ภาณฺเชยฺย มิตฺตทฺพุโก ๑ หิ ปาปโก
 ยถา รุกฺโข ตถา ราชา ยถา สาขา ตถา อหํ
 ยถา ฉายุปโค โปโส เอวํ ตวฺมสิ สารถิ
 อธมฺมํ สารถิ กยิรา มณฺเฑ ตวํ นิกฺขณํ วเน ฯ

[๔๐๑] พหุตทกฺโข ๒ ภาวติ วิปฺปวฺตุโต สกงฺฆรา
 พหุ นํ อุปชีวนฺติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 ยํ ยํ ชนปทํ ยถา นิกฺเข ราชธานีโย
 สพฺพตฺถ ปุชฺชิต โหติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 นาสฺส โจรา ปสฺหณฺติ ๓ นาทิมลฺลเณติ ขตฺติโย ๔
 สพฺเพ อมิตฺเต ตฺรติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 อกฺุโร สขมฺริ เอติ สภาย ปฏฺินนฺทิตโต
 ฌาตฺินํ อุตฺตโม โหติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 สกฺกตฺวา สกฺกโต โหติ กรุ โหติ สการโว
 วณฺณกิตฺติโก โหติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 ปุชฺชโก ลกฺเต ปุชฺชํ วนฺทโก ปฏฺิวนฺทนํ
 ยโสภิตฺติยจ ปปฺโปติ โย มิตฺตทฺนํ น ทฺพภฺตติ ฯ
 อคฺคิ ยถา ปชฺชลติ เทวตาว วิโรจติ

#๑ สี่. ย. มิตฺตทฺพุโก ฯ ๒ ม. พหุตทกฺโข ฯ ๓ ม. ปสฺหณฺติ ฯ ๔ ม. นาทิพณฺณนฺติ
 #ขตฺติยา ฯ

สิริยา อชฺชหิโต โหติ โย มิตฺตานัน น ทุพฺภติ ฯ
กาโว ตสฺส ปชายนฺติ เขตฺเต วุตฺตํ วิรุหติ
วุตฺตานัน ผลมสนาติ โย มิตฺตานัน น ทุพฺภติ ฯ
ทริโต ปพฺพตาโต วา รุกฺขโต ปติโต นโร
จฺจโต ปติภฺจฺจํ ลภติ โย มิตฺตานัน น ทุพฺภติ ฯ
วิรุพฺพมฺหุลสนฺตานัน นิโคธรมิว มาลฺุโต
อมิตฺตา นปฺปสหนฺติ โย มิตฺตานัน น ทุพฺภติ ฯ
[๔๐๒] เอหิ ตํ ปฏฺิเนสฺสามิ ราชปฺุตต สกั ฆริ
รชฺชํ กาทเรหิ ภทฺทนฺเต กิ อรณฺเณ กริสฺสตี ฯ
[๔๐๓] อถิ เม เตน รชฺเชน ฅาตเกน ๑ ฅเนน วา
ยิ เม อฅมฺมจริยาย รชฺชํ ลพฺเภถ สารถิ ฯ
[๔๐๔] ปุณฺณปฺุตตํ มํ ตาภะหิ ๒ ราชปฺุตโต อิตโต คโต
ปีตา มาตา จ เม ทชฺชํ ราชปฺุตต ตยิ คเต ฯ
โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พุราหฺมณา
เตปี อตฺตมณา ทชฺชํ ราชปฺุตต ตยิ คเต ฯ
หตฺถาโรหา อนิกฺกุจฺจา รติกา ปตฺติการกา
เตปี อตฺตมณา ทชฺชํ ๓ ราชปฺุตต ตยิ คเต ฯ
พหฺุตตธณฺญา ฅานปฺทา เนคมา จ สมากตา
อุปยานานิ เม ทชฺชํ ราชปฺุตต ตยิ คเต ฯ
[๔๐๕] ปีตุ มาตุ จหิ จตุโต รภฺจฺจสฺส นิกมฺสฺส จ

#๑ ม. ฅาตเกหิ ฯ ๒ สี. ย. ปลาเกหิ ฯ ๓ สี. ย. เตปี ทชฺชํ ปตีตา เม ฯ

อโธ สพฺพกุมารานํ นตฺถิ มยฺหํ สกั ฆริ ๑
อนฺุณฺญาโต อหํ มตฺยา สณฺุจตฺโต ปิตฺรา อหํ
เอโก อรณฺเณ ปพฺพชิตฺโต น กามे อภิปตฺตเย ๑
[๔๐๖] อปี อตฺรมานานํ ผลาสาว สมิชฺชตฺติ
 วิปกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ เอวํ ชานาหิ สารถิ ๑
อปี อตฺรมานานํ สมฺมทตฺโต วิปฺจจฺติ
 วิปกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ นิกฺขนฺโต อกฺุโตภโย ๑
[๔๐๗] เอวํ วคฺคฺกโก โส นฺุโต วิสฺสฏฺฐจฺจโน จ โส ๑
 กสฺมา ปิตฺ จ มาตฺ จ สนฺุติเก น ภณฺิ ตทา ๑
[๔๐๘] นานํ อสนฺุชิตา ปกฺุโข น พฺริโร อโสตฺตา
 นานํ อชิวฺหตา มฺุโก มา มํ มฺุคฺคฺมชารยิ ๑
 ปฺุริมํ สรามาหํ ชาตี ยตฺถ รชฺชมการยิ
 การยิตฺวา ตหิ รชฺชํ ปาปตฺถํ นิริยํ ภูถิ ๑
 วิสฺตฺติยเจว วสฺถานิ ตหิ รชฺชมการยิ
 อสีตีวสฺสสฺสหาสนฺุนิ นิริยมฺหิ อปฺจจฺสี ๒ ๑
 ตสฺส รชฺชสฺสหา ภูโต มา มํ รชฺเชภิเสจยฺยํ
 ตสฺมา ปิตฺ จ มาตฺ จ สนฺุติเก น ภณฺิ ตทา ๑
 อุจฺจงฺเก มํ นิสฺสีเทตฺวา ปิตา อตฺถานฺุสสาสตี
 เอกํ หนถ พนฺุชถ เอกํ ขราปตฺติจฺจกั ๑
 เอกํ สฺุสสฺมิ อุพฺเพถ อิจฺจสฺส อนฺุสสาสตี

#๑ ม. จถิ ๑ ๒ ม. อปฺจจฺสี ๑ ย. อปฺจจฺยิ ๑

ตายาคั ผรุสั สุตฺวา	วาทโย สมุทริตทา ฯ
อมุโค มุทฺทณฺเณน	อปฺกฺโข ปกฺขสมฺมโต
สเก มุตฺตกริสฺสมี	อจฺจนาคั สัปริปฺปลุโต ฯ
กสิริณฺจ ปริตฺตณฺจ	ตณฺจ ทุกฺเขน สัยฺตํ
โกมํ ชีวิทมาคมฺม	เวรํ กยิราถ เณจิจิ ฯ
ปณฺญาจ อลาเณน	ชฺมมฺสฺสจ อทฺสฺสนาห
โกมํ ชีวิทมาคมฺม	เวรํ กยิราถ เณจิจิ ฯ
อปิ อตฺรมานานํ	ผลาสาว สมิจฺฉตฺติ
วิปฺกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ	เอวํ ชานาหิ สारถิจิ ฯ
อปิ อตฺรมานานํ	สมฺมทฺตฺโต วิปฺจฺจติ
วิปฺกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ	นิกฺขนฺโต อุกฺโตภโย ฯ
[๔๐๕] อหฺมปิ ปพฺพชิสฺสामी	ราชปฺตฺต ตวนฺตฺติเก
อวฺหยสฺสํ มํ ภทฺทนฺเต	ปพฺพชฺชา มม รุจฺจติ ฯ
[๔๑๐] รถํ นียฺยาทยิตฺวาน	อน โณ เอหิ สारถิจิ
อนณฺสฺส หิ ปพฺพชฺชา	เอตํ อีสึภิจิ วณฺณตํ ฯ
[๔๑๑] ยทฺเว ตฺยาคั วจฺนํ	อกรํ ภทฺทมตฺถ เต
ตทฺเว เม ตฺวํ วจฺนํ	ยาจิตฺโต กตฺตมฺรหฺสิ ฯ
อิเชว ตาว อจฺจสฺส	ยาว ราชานมานเย
อปฺเปว เต ปิตา ทิสฺวา	ปตีโต สุมโน สียา ฯ
[๔๑๒] กโรมิ เต ตํ วจฺนํ	ยํ มํ ภณฺสิ สारถิจิ

อหฺมปิ ทฏฺฐกาโมสฺมิ ปิตฺรึ เม อีชาคคั ๑

เอหิ สมฺม นีวตฺตสฺสุ กุสลั วชฺชาสี ฌาตินั

มาตฺรึ ปิตฺรึ มยฺหิ วุตฺโต วชฺชาสี วนฺทนั ๑

[๔๑๓] ตสฺส ปาเท คเหตุวาน กตฺวา จ นั ปทกฺขิณั

สารถิ รตฺมารุหฺ ราชทฺวาริ อฺปาคามิ ๑

[๔๑๔] สฺยุณั มาตา รถั ทิสฺวา เอกั สารถิมาคคั

อสฺสุปฺยุณฺเหหิ เนตฺเตหิ โรทฺนตึ นั อฺทิกฺขติ

อัย โส สารถิ เอติ นินฺทฺวา มม อตฺรขั ๑

นิหโต นฺน เม ปฺจฺโต ปจฺพยา ญฺมิวทฺธโน

อมิตฺตา นฺน นนฺทนฺติ ปตีตา นฺน เวรฺโน

อากคั สารถิ ทิสฺวา นินฺทฺวา มม อตฺรขั ๑

สฺยุณั มาตา รถั ทิสฺวา เอกั สารถิมาคคั

อสฺสุปฺยุณฺเหหิ เนตฺเตหิ โรทฺนตึ นั ปริปฺจฺจติ ๑ ๑

กิณฺนุ มฺโกลิ กิณฺนุ ปกฺโข กิณฺนุ โส วิลปี ตทา

นิหฺลฺยมาโน ญฺมียา ตั เม อกฺขาหิ สารถิ ๑

กถั หตฺเถหิ ปาเทหิ มฺโกลิ ปกฺโข วิวชฺชยิ

นิหฺลฺยมาโน ญฺมียา ตั เม อกฺขาหิ ปฺจฺจติโต ๑

[๔๑๕] อกฺเขยฺยนฺเต อหิ อยฺเย ทชฺชาสี อภยั มม

ยั เม สฺตํ วา ทิฏฺฐั วา ราชปฺตฺตสฺส สนฺติเก ๑

[๔๑๖] อภยั สมฺม เต ทมฺมิ อภีโต ภณฺ สารถิ

#๑ ม. โรทฺนตึ ปริปฺจฺจติ นั ๑

ยนฺเต สุตฺ ฺวา ทิฏฺฐิ ฺวา ราชปุตฺตสฺส สนฺติเก ๑
 [๔๑๗] น โส มุโค น โส ปกุโข วิตฺฏฺฐวจโน จ โส
 รชชสฺส กิร โส ภีโต อกรา ๑ อาลเย พหู ๑
 ปุริมํ สรติ โส ชาตี ยตฺถ รชชมการยิ
 การยิตฺวา ตหิ รชชํ ปาปตฺถํ นิรยํ ภูถิ ๑
 วิตติ เจว วสุธานี ตหิ รชชมการยิ
 อสีติวสฺสสหฺสุธานี นิรยมฺหิ อปฺจจิ โส ๑
 ตสฺส รชชสฺส โส ภีโต มา มํ รชเชภิเสจยฺม
 ตสฺมา ปิตฺ จ มาตฺ จ สนฺติเก น ภณฺนิ ตทา ๑
 องคปฺจจฺงคสมฺปนฺโน อาโรหปรีณาหฺวา
 วิตฺฏฺฐวจโน ปลฺโย มกุเค สกฺกสฺส ติฏฺฐติ ๑
 สเจ ตฺวํ ทฏฺฐกามาสิ ราชปุตฺตํ ตวตฺรชํ
 เอหิ ตํ ปาปยิสฺสามิ ยตฺถ สมฺมตฺติ เตมิโย ๑
 [๔๑๘] โยชยฺนตฺ รเถ อสฺเส กจฺฉิ นาคานิ ๒ พนฺชถ
 อูทิรยฺนตฺ สงฺขปณฺฑทฺวา นทฺนตฺ เอกโปกฺขรา ๑
 นทฺนตฺ เภริ สนฺนทฺธา วกฺคฺช นทฺนตฺ ๓ ทฺนทฺภูถิ
 เนคมา จ มํ อเนวฺนตฺ คจฺฉิ ปุตฺตนิวาทโก ๔ ๑
 โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พุราหฺมณา
 จิปฺปียานานิ โยเชนฺตฺ คจฺฉิ ปุตฺตนิวาทโก ๑
 หตฺถาโรหา อนิกฺกฺฐา รติกา ปตฺติการกา

#๑ สี่. ย. อกริ ๑ ๒ ม. นาคาน ๑ ๓ ม. วาทนตฺ ๑ ๔ ม. นิเวทโก ๑ อิตฺ ปรี
 #อิตฺสเมว ๑

จิปฺปิ ยานานิ โยเชนฺตุ คจฺฉิ ปุตฺตนิวาทโก ฯ
สมาคตา ชานปทา เนคมา จ สมาคตา
จิปฺปิ ยานานิ โยเชนฺตุ คจฺฉิ ปุตฺตนิวาทโก ฯ
[๔๑๕] อสฺเส จ สารีถิ ยุตฺเต สินฺชเว สีมฺวาหเน
ราชทวาริ อูปาคณฺณช ยุตฺตา เทว อิเม หยา ฯ
[๔๒๐] อฺถลา ชเวน หายนฺติ กิสา หายนฺติ อามสา
กิเส อฺถเล วิวชฺชิตฺวา ๑ สํสฺฐา โยชิตา หยา ฯ
[๔๒๑] ตโต ราชา ตรมาโน ยุตฺตมารุหฺห สนนฺโ
อิตฺถาคาริ อชฺฌภาสิ สพฺพาว อนฺุยาถ มํ ฯ
วาลวิชนิมฺมุหิถํ ขคฺคิ ฉตฺตยจ ปณฺฑริ
อูปาธิ รถมารุหฺห สุวณฺเณหิ อลงฺกตา ฯ
ตโต จ ราชา ปายาสิ ปฺรกฺขิตฺวาน สารถิ
จิปฺปเมว อูปาคณฺณชิติ ยตฺถ สมนฺนติ เตมิโย ฯ
[๔๒๒] ตยจ ทิสฺวาน อายนฺติ ชลนฺตมิว เตชสา
ขตฺตสงฺฆปฺริพฺยุพฺหิ เตมิโย เอตทพฺุริ ฯ
กจฺฉิ นฺุ ตาต กุสธํ กจฺฉิ ตาต อนามยํ
สพฺพา จ ราชกณฺณาโย อโรคา มยฺห มาตโร ฯ
[๔๒๓] กุสธยฺเจว เม ปุตฺต อโถ ปุตฺต อนามยํ
สพฺพา จ ราชกณฺณาโย อโรคา ตฺยฺห มาตโร ฯ
[๔๒๔] กจฺฉิ อมชฺชโป ๒ ตาต กจฺฉิ เต สฺุรรมปฺปิยํ
#๑ ม. วิวชฺชิตฺวา ๒ สี. กจฺฉิสฺสมชฺชโป ฯ

กจฺจิ สจฺเจ จ ฐมฺเม จ ทาเน เต รรมตี มโน ฯ
[๔๒๕] อมชฺชโป อหํ ปุคฺคต อโถ เม สุรมปฺปิย
อโถ สจฺเจ จ ฐมฺเม จ ทาเน เม รรมตี มโน ฯ
[๔๒๖] กจฺจิ อโรคํ โยคฺคนฺเต กจฺจิ วหฺติ วาหฺนํ
กจฺจิ เต พุยาธิโย ๑ นตฺถิ สรฺริรสฺสุปฺตาปียา ฯ
[๔๒๗] อโถ อโรคํ โยคฺคํ เม อโถ วหฺติ วาหฺนํ
อโถ เม พุยาธิโย ๑ นตฺถิ สรฺริรสฺสุปฺตาปียา ฯ
[๔๒๘] กจฺจิ อนฺตา จ เต ผีตา มชฺเฒ จ พหฺลา ตว
โกฏฺฐาคารณจ โกสณฺจ กจฺจิ เต ปฏฺฐิสนฺนิจิตฺ ๒ ฯ
[๔๒๙] อโถ อนฺตา จ เม ผีตา มชฺเฒ จ พหฺลา มม
โกฏฺฐาคารณจ โกสณฺจ สพฺพํ เม ปฏฺฐิสนฺนิจิตฺ ๒ ฯ
[๔๓๐] สุวาคนฺเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตํ
ปตฺติฏฺฐาเปนฺตุ ๓ ปลฺลนฺกํ ยตฺถ ราชานิสกฺกตฺติ ฯ
[๔๓๑] อិเชว เต นิสินฺนสฺสุ ๔ นียเต ปณฺณสนฺนถเร
เอตฺโต อุตฺกมาทาย ปาเท ปกฺขาลยสฺสุ เต ฯ
[๔๓๒] อิทฺมุปี ปณฺณกํ มยฺหํ รนฺธํ ราช อโถณกํ
ปริภฺลุช มหาราช ปาหุโน เมสิ อากโต ๕ ฯ
[๔๓๓] น จาหํ ปณฺณกํ ภฺลุเช น เหนตฺ มยฺห โภชนํ
สาถีนํ โอทนํ ภฺลุเช สุจิมฺฺสฺสุปฺเสจฺนํ ฯ
[๔๓๔] อจฺเฌรํกํ มํ ปฏฺฐิภาติ เอกกมฺปิ รโหคตํ

#๑ ม. พุยาธิโย ฯ ๒ ม. ปฏฺฐิสนฺนถตํ ฯ ๓ ม. ปตฺติฏฺฐาเปนฺตุ ฯ ๔ ม. นิสินฺนทสฺสุ ฯ

#๕ ม. เมสิธาคโต ฯ

เอทิสํ ภุชฺชมานานํ เกณ วณฺโณ ปสึทติ ฯ

[๔๑๕] เอโก ราช นิปชฺชามิ นียเต ปณฺณสฺสนฺถเร

ตาย เม เอกเสยฺยาย ราช วณฺโณ ปสึทติ ฯ

น จ เนตฺตีสพฺพธา เม ราชรฺกฺขา อูปฺภุจฺจिता

ตาย เม เอกเสยฺยาย ราช วณฺโณ ปสึทติ ฯ

อตีตํ นานูโสจามิ นปฺปชฺชปฺปามนาคตํ

ปจฺจุปฺปนฺเนน ยาเปมิ เตน วณฺโณ ปสึทติ ฯ

อนาคตปฺปชฺชปฺปาย อตีตสฺसानูโสจนา

เอเตน พาลา สฺสสฺสนฺติ น โπω หริโต ลฺโลโต ฯ

[๔๑๖] หตฺถานิกํ รถานิกํ อสฺเส ปตฺตติยจ จมฺมิโน ๑

นิเวสนานิ รมฺมานิ อหํ ปุตฺต ททามิ เต ฯ

อิตฺถาคารยจ เต ทมฺมิ สพฺพพาลงฺการภูติตํ

ตา ปุตฺต ปฏฺิปชฺชสฺสฺส ตฺวํ โน ราชา ภวิสฺสสิ ฯ

กฺุสลา นจฺจกิตฺตสฺส สิกฺกิตฺตา จาตุริตฺถิโย

กาเม ตํ รมฺยิสฺสนฺติ กิ อรณฺเณ กริสฺสสิ ฯ

ปฏฺิราชูหิ เต กณฺณา อานยิสฺสํ อลงฺกตา

ตาสุ ปุตฺเต ชเนตฺวาน อถ ปจฺจนา ปพฺพชิสฺสสิ ฯ

ยฺวาว จ ททโร จาปี ๒ ปจฺมฺปตฺตติโก ๓ สฺสู

รชฺชํ กอารหิ ภทฺทนฺเต กิ อรณฺเณ กริสฺสสิ ฯ

[๔๑๗] ยฺวาว จเร พฺรหฺมจฺริยํ พฺรหฺมจาริ ยฺวาว ลียา

#๑ ม. ปตฺติ จ วมฺมิโน ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ ๒ ม. จาสิ ฯ ๓ ม. ปจฺมฺปตฺตติโก ฯ

#อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

ทหรสฺส หิ ปพฺพชฺชา เอตํ อีสึถิ วณฺณิตํ ฯ
ยฺวํ จเร พฺรหฺมจริยํ พฺรหฺมจาริ ยฺวํ สฺยา
พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามิ นานํ รชฺเชนมตฺถิโก ฯ
ปสฺสามิ โวหํ ทหรํ อมฺมตาท วทฺนฺนํ ๕
กิจฺจาลทฺธํ ปิยํ ปุตฺตํ อปตฺวาว ชรํ มตํ ฯ
ปสฺสามิ โวหํ ทหรํ กุมาริ จารุทสฺสนิ
นวํสกลีรํ พลฺลุตฺตํ ๑ ชีวิทกฺขยํ ๒ ฯ
ทหรापि หิ มียนฺติ นรา จ อถ นาริโย
ตตฺถ โก วิสฺสเส โปโส ทหโรมฺหิติ ชีวิทํ ฯ
ยสฺส รตฺยา วิวसानเ อายุ อปฺปตฺริ สฺยา
อปฺโปทเกว มจฺจนํ กิณฺนุ โกมารกํ ตหิ ฯ
นิจฺจมพฺภาหโต โลโก นิจฺจจฺจ ปรีวาริโต
อโมฆาสฺว ชนฺติสฺสุ กิ มํ รชฺเชกิสฺสิญฺจสิ ฯ

[๔๓๘] เกณมพฺภาหโต โลโก เกณ จ ปรีวาริโต
กาโย อโมฆา คจฺจนฺติ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต ฯ
[๔๓๙] มจฺจนาพฺภาหโต โลโก ชราย ปรีวาริโต
รโตย อโมฆา คจฺจนฺติ เอวํ ชานาหิ ขตฺติยํ ฯ
ยถापि ตนฺเต วิตฺนฺเต ๓ ยํ เทโวปฺยุหติ ๔
อปฺปกํ โหติ เวตพฺพํ เอวํ มจฺจาน ชีวิทํ ฯ
ยถา วาริวโห ปุโร คจฺฉํ น ๕ ปรีวตฺตติ

#๑ ม. ปลุกุคํ ฯ ๒ สี่. ย. ชีวิทกฺขเย ฯ ๓ ม. วิตเต ฯ ๔ ม. ยํ เทวูปฺยุยติ ฯ

#สี่. ย. ยํ เทวูปฺยุยติ ฯ ๕ ม. นุปนฺนิตฺตติ ฯ

เอวมายู มนุสฺสานํ กจฺจํ น ปรีวตฺตติ ๑ ๑
ยถา วาริวโห ปุโร วहे รุกฺเขปฺกุลเช
เอวํ ชราย มรณฺเนน วุยฺหนฺเต สพฺพปาณิโน ๑
[๔๔๐] หตฺถานิกํ รัตนิกํ อสฺเส ปตฺติณฺจ จมฺมิโน
นิเวสนานิ รมฺมานิ อหํ ปุตฺต ททามิ เต ๑
อิตฺถาการณฺจ เต ทมฺมิ สพฺพาลงฺการณฺสฺสํ
ตา ปุตฺต ปฏฺิปชฺชสฺส ตฺวํ โน ราชา ภวิสฺสตี ๑
กุสลา นจฺจกิตฺตสฺส สิกฺขิตา จาตฺตริตฺถิโย
กาเม ตํ รมยิสฺสนฺติ ก็ อรณฺเณ กริสฺสตี ๑
ปฏฺิราชฺหิ เต กณฺเณ อานยิสฺสํ อลงฺกตา
ตาสฺ ปุตฺเต ชเนตฺวาน อถ ปจฺจมา ปพฺพชฺชิสฺสตี ๑
ยฺวา จ ททโร จาปี ปจฺจมุปฺปตฺติโต สฺส
รชฺชํ การเหิ ภทฺทนฺเต ก็ อรณฺเณ กริสฺสตี ๑
โกฏฺฐาการณฺจ โกสณฺจ วาหนานิ พลานิ จ
นิเวสนานิ รมฺมานิ อหํ ปุตฺต ททามิ เต ๑
โคมณฺทลปฺริพฺยูโฬห ทาสีสงฺฆปฺรฺกฺขิโต ๒
รชฺชํ การเหิ ภทฺทนฺเต ก็ อรณฺเณ กริสฺสตี ๑
[๔๔๑] ก็ มํ ชเนน ชียเยถ ๓ ก็ ภริยาย มริสฺสตี
ก็ โยพฺพเนน ชินฺเณน ๔ ยํ ชรายาภิกฺขุยฺยติ ๑
ตตฺถ กานนฺทิกิ กา ชิจฺจทา กา รติ กา ชเนสนา

#๑ ม. นุปฺนิวตฺตติ ๑ ๒ ม. ...ปฺรฺกฺขิโต ๑ อปฺริปี อีทิสเมว ๑ ๓ ม. ก็ ชเนน

#ยํ ชียเยถ ๑ สี. ก็ ชเนน ยํ ชียเยถ ๑ ๔ สี. ยฺ. จินฺเณน ๑

ก็ เม ปุตุเทหิ ทาเรหิ ราช มุตโตสุมิ พนุชนา ฯ
โยหัง ๑ เอวัง ปชานามิ มจจุ เม นปฺปมชฺชติ
อนุตเทนาริปนฺนสฺส กา รติ กา ธเนสนา ฯ
ผลานมिव ปกุกานัง นิจฺจํ ปตฺนโต ภยํ
เอวัง ชาทาน มจฺจานัง นิจฺจํ มรณโต ภยํ ฯ
สายนเมเก น ทิสฺสนฺติ ปาโต ทิฏฺฐา พหู ชนา
ปาโต เอเก น ทิสฺสนฺติ สายํ ทิฏฺฐา พหู ชนา ฯ
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โก ชลฺลว มรณํ สุเว
น หิ โน สงฺครนฺเตน มหาเสเนน มจฺจนา ฯ
โจรา ธนสฺส ปตฺถเนติ ราช มุตโตสุมิ พนุชนา
เอหิ ราช นินฺตตสฺสุ นานํ รชฺเชน มตฺถิโกติ ฯm
 เตมียชาตกั ปจฺมํ ฯ

๒ มหาชนกชาตกั

[๔๔๒] โกยํ มชฺเฌ สมฺมุตฺตสุมิ อปฺสฺสนฺติริมายูเห
 ก็ ๒ ตฺวํ อตฺถวสํ ฌตฺวา เอวัง วายามเส ภูสํ ฯ
[๔๔๓] นิสฺสมม วตฺตํ โลกสฺส วายมสฺส จ เทวเต
 ตฺสฺมา มชฺเฌ สมฺมุตฺตสุมิ อปฺสฺสนฺติริมายูเห ฯ
[๔๔๔] คมฺภีเร อปฺปเมยฺยสุมิ ติริ ยสฺส น ทิสฺสติ
 โมโฆ เต ปุริสวาयाโม อปฺปตฺตวาว มริสฺสสิ ฯ

#๑ สี่. ยู. โสฬหํ ฯ ๒ ม. กั ฯ

[๔๔๕] อนโณ ฌาตึนํ โหติ เทวานํ ปิตุนญจ โส
 กริ ปุริสกิจฺจานิ น จ ปจฺจนฺตปฺปติ ๑
[๔๔๖] อปารณฺเอยฺยํ ยํ กมฺมํ อผลํ กิลมฺภทฺทหิ
 ตตฺถ โก วายเมนตฺโถ มจฺจุ ยสฺสาภินิปฺผตํ ๑ ๑
[๔๔๗] อปารณฺเอยฺยมจฺจนฺตํ โย วิทิตฺวาน เทวเต
 น รกฺเข อตฺตโน ปาณิ ชลฺญา โส ยทิ หาปเย ๑
 อธิปฺปายผลํ เอเก อสฺมี โลกสฺมิ เทวเต
 ปโยชชนฺติ กมฺมานิ ตานิ อិชฺฉนฺติ วา น วา ๑
 สนฺทิกฺกุจิกิ กมฺมผลํ นนฺุ ปสฺสตี เทวเต
 สนฺนา อณฺเณ ตรามหิ ตลฺลจ ปสฺสามิ สนฺติเก ๑
 โส อหิ วายมิสฺสามิ ยถาสตฺติ ยถาพลํ
 กจฺฉิ ปาริ สมฺมุตฺตสฺส กสฺสํ ปุริสการิยํ ๑
[๔๔๘] โย ตฺวํ เอวํ กเต โอเม อปฺปเมยฺเย มหณฺณเว
 ธมฺมวายามสมฺปนฺโน กมฺมฺนา นาวสีทติ
 โส ตฺวํ ตตฺถเวว กจฺฉาหิ ยตฺถ เต นิริโต มโน ๑
[๔๔๙] สุริยฺกฺกมเน นิธิ อโถ โอฺกฺกมเน นิธิ
 อนฺโต นิธิ พหิ นิธิ น อนฺโต น พหิ นิธิ
 อาโรหเน มหานิธิ อโถ โอโรหเน นิธิ
 จตฺตสฺ มหาสาลฺลสฺ สมฺนฺตา โยชเน นิธิ
 ทนฺตคฺคฺลสฺ มหานิธิ พาลคฺคฺลสฺ จ เกปฺเก ๒

#๑ ม. ...นิปฺปติ ๑ ๒ เกพฺเพติปิ ๑

รุกขกุเศสุ มหานิธิ โสพเสเต มหานิธิ
สหสุตถาโม ปลุลงโก สีวลาราชเนน จ ฯ
[๔๕๐] อาสีเสเถว ๑ ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺฑิโต
ปสุสามิ โวหํ อตฺตานิ ยถา อิจฺฉี ตถา อหุ ฯ
อาสีเสเถว ๑ ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺฑิโต
ปสุสามิ โวหํ อตฺตานิ อุทกา ถลมฺพุกฺตํ ฯ
วายเมเถว ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺฑิโต
ปสุสามิ โวหํ อตฺตานิ ยถา อิจฺฉี ตถา อหุ ฯ
วายเมเถว ปุริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺฑิโต
ปสุสามิ โวหํ อตฺตานิ อุทกา ถลมฺพุกฺตํ ฯ
ทุกฺขุปฺนิโตปิ นโร สปลฺโย
อาสิ น ฉินฺนุเทยฺย สุขาภมาย
พหู หิ ผสฺสา อหิตา หิตา จ
อวิตกฺกิตาโร มจฺจุมฺปฺพชฺชนฺติ ๒ ฯ
อจินฺตมฺปิ ภวติ จินฺตมฺปิ วินสฺสติ
น หิ จินฺตมฺยา โภคา อิตฺถิยา ปุริสฺสฺส วา ฯ
[๔๕๑] อโปราณํ ๓ วต โภ ราชา สพฺพภุมฺโม ทิสฺสฺปติ
นาชฺช นจฺเจ นิสามฺติ น คีเต กุรุเต มโน ฯ
น มิเต นปี อฺยฺยานเ นปี หํเส อฺทิกฺขติ
มุโคว ตฺถุหิมาสีโน น อตฺถมฺนุสฺสฺสติ ฯ

#๑ ม. อาสีเสเถว ฯ ๒ ม. อวิตกฺกิตา มจฺจุมฺปฺพชฺชนฺติ ฯ ๓ ส. ย. อปุราณํ ฯ

[๔๕๒] สุขกามาร โหสีลา วคฺคพฺนฺธา อปารฺตฺตา ๑

กสฺส ๒ นฺ อชฺช อารามे ทหฺรา วุฑฺฒา จ อจฺฉเว
อติกฺกนฺตวนถา ซีรา นโม เตสํ มहेสินํ
เย อุสฺสกุํมฺหิ โลกมฺหิ วิหฺรนฺติ อนุสฺสกา
เต เจตฺวา มจฺจุโน ชาลํ ตนฺตํ ๓ มายาวิโน ทพฺหิ
สนฺทาลยฺนฺตา ๔ คจฺฉนฺติ โโก เตสํ คติมาปเย ฯ

[๔๕๓] กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ วิภคฺตํ ภาคโส มิถิ

ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา ๕ สฺ สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ วิสาลํ สพฺพโต ปภิ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ พหุปาการโตรณํ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ ทพฺพมณฺเฑาะลโกฏจกํ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ สุวิภคฺตํ มหาปถิ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ สุวิภคฺตฺนฺตราปณิ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ
กทาหิ มิถิลิํ ฝิตฺติ กวสฺสรถปปีถิ
ปฺหาย ปพฺพชิสฺสํ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ม. วคฺคพฺนฺธา อปารฺตฺตา ฯ ๒ สฺ. ย. เกสิ ฯ ๓ ม. ตตฺ ฯ ๔ ม. นินฺนาลยฺตฺตา ฯ

#๕ ม. กฺทาสฺสุ ฯ อิโต ปรี อีทิสเมว ฯ

กทาค มิตถึ ฝัด	อารามวนมาลินี
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค มิตถึ ฝัด	อุยฺยานวนมาลินี
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค มิตถึ ฝัด	ปาสาทวรมาลินี
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค มิตถึ ฝัด	ติปุรี ราชพฺนฺธุณี
มาปิตฺโต โสมนสุเสน	เวเทเหเน ยสฺสสุสิเน
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค วิเทเห ๑ ฝิตเต	นิจิตเต ฐมฺมรฺกฺขิตเต
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค วิเทเห ฝิตเต	อเชยฺเย ฐมฺมรฺกฺขิตเต
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค อนฺเตปุรี รมฺมํ	วิกฺขิตฺเต ภากโส มิติ
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค อนฺเตปุรี รมฺมํ	สุชามคฺคติกเลปนํ
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค อนฺเตปุรี รมฺมํ	สุจิกฺขนฺธิ มโนรมํ
ปทาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาค กุฎฺฐาคาเร จ	วิกฺขิตเต ภากโส มิติ

#๑ ม. เวเทเห ฯ อิตโต ปรี อีทิสเมว ฯ

ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ ญฺญาคาเร จ สุชามตฺติกเลปน
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ ญฺญาคาเร จ สุจิกนฺเช มโนรม
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ ญฺญาคาเร จ ลิตฺเต จนนฺโผสิต
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ สุวณฺณปลฺลงฺเก โคณเก จิตฺตสนฺถเต
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ มณฺนิปลฺลงฺเก โคณเก จิตฺตสนฺถเต
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ กปฺปาสโกเสยฺยํ โขมโกทุมฺพรานิ จ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ โปกฺขรณิ รุมฺมา จากวากปฺภุชิตา ๑
มณฺฑาลเกหิ สยฺจนฺนา ปทุมฺปฺปลเกหิ จ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ หตฺถิกุมฺเพ จ สพฺพาลงฺการฐสิต
สุวณฺณกจฺเจ มาตงฺเก เหมกปฺปนิवासเส
อารุเพหฺ คามนฺิเยภิ โตมรํงฺกุสปาณิกิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ

#๑ ม. จกฺกวากปฺภุชิตา ฯ

กทาคิ อสฺสคฺคฺมเพ จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
อาชานีเยว ชาตฺติยา	สินฺธุเว สีมฺวาหเน
อารุเพห คามนีเยภิ	อินฺทฺยาจาปชาริภิ ๑
ปหาย ปพฺพชิสฺสสามิ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ รตฺเสนีโย	สนฺนทฺเช อุตฺตฺตทฺชเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยคฺเข	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปหตฺเถหิ จมฺมิภิ ๒
ปหาย ปพฺพชิสฺสสามิ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ โสวณฺณรเถ	สนฺนทฺเช อุตฺตฺตทฺชเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยคฺเข	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสสามิ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ สชฺฉนฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺตฺตทฺชเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยคฺเข	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสสามิ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ อสฺสรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺตฺตทฺชเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยคฺเข	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสสามิ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ม. อิลฺลฺยาจาปชาริภิ ฯ ๒ ม. วมฺมิภิ ฯ อโถ ปรี อีทิสเมว ฯ

กทาคิ โฏจฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยกฺเข	สพฺพาลงฺการภูสิตฺเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ โคณฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยกฺเข	สพฺพาลงฺการภูสิตฺเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ อชฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยกฺเข	สพฺพาลงฺการภูสิตฺเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ เมณฺฑชฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยกฺเข	สพฺพาลงฺการภูสิตฺเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทาคิ มิคฺรเถ จ	สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
ทีเป อโถปิ เวยฺยกฺเข	สพฺพาลงฺการภูสิตฺเต
อารุเพห คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ

กทาคั หตฺถาโรเห จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
นึลจมฺมชเร สุเร	โตมรํกุสปาณินโน
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาคั อสุสาโรเห จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
นึลจมฺมชเร สุเร	อินฺทียาจาปฺচারิโน ๑
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาคั ธธาโรเห จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
นึลจมฺมชเร สุเร	จาปฺหตฺเต กลาปิโน ๒
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาคั ฌนฺคฺคเห จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
นึลจมฺมชเร สุเร	จาปฺหตฺเต กลาปิโน ๒
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาคั ราชปฺตฺเต จ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
จิตฺตรจมฺมชเร ๓ สุเร	กณฺจนาวะพฺุชาริโน ๔
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาคั อริยคณฺเ	วตฺถวนฺเต ๕ อลงฺกเต
หริจฺนุทฺถนลิตฺตงฺเก	กาสิกฺุตฺตมชาริโน ๖
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สฺ สุ ภวิสฺสติ ฯ โ
กทาคั อมจฺจคณฺเ	สพฺพาลงฺการภูตฺตีเต
ปิตฺตจมฺมชเร สุเร	ปฺุรโต คจฺจนมาลินโน ๗

#๑ ม. อิตฺถียาจาปฺचारิเน ฯ ๒ ม. กลาปิเน ฯ ๓ ม. จิตฺตรจมฺมชเร ฯ ๔-๖ ม. ...

#ชาริเน ฯ ๕ ม. วตฺถวนฺเต ฯ ๗ ม. คจฺจนมาลินเน ฯ

ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ สุตตสตา ภริยา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ สุตตสตา ภริยา	สุสณฺญา ตนฺนุมนฺธิมา
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ สุตตสตา ภริยา	อสุสฺวา ปิยภานินิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทาหิ สุตปลกัสิ	โสวณฺณํ สตราจิกิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสามิ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มํ หตฺถิกุมฺพา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
สุวณฺณกจฺจมา มาตงฺกา	เหมกปฺปนิวาสสา
อารุพฺพา คามนียะภิ	โตมรํกุสฺปาณิกิ
ยฺนุตฺติ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มํ อสุสฺกุมฺพา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อาชานียาว ชาตียา	สินฺธฺวา สีฆฺวาหนา
อารุพฺพา คามนียะภิ	อินฺทียาจาปฺธาริกิ
ยฺนุตฺติ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มํ รตฺเสนินิโย	สนฺนทฺธา อุตฺติตทฺธชา
ทีปา อโถปี เวยฺยคฺจมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺพา คามนียะภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ

ยन्दํ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ สุวณฺณรธา	สन्नฺนทฺธา อุตฺตีสิตฺตทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยกฺขมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺหา คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ
ยन्दํ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ สชฺฉณฺรธา	สन्नฺนทฺธา อุตฺตีสิตฺตทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยกฺขมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺหา คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ
ยन्दํ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ อสฺสรธา	สन्नฺนทฺธา อุตฺตีสิตฺตทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยกฺขมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺหา คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ
ยन्दํ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ โอฏฺฐรธา	สन्नฺนทฺธา อุตฺตีสิตฺตทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยกฺขมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺหา คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ
ยन्दํ มํ นานุยิสฺสนฺติ	ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ โคณฺรธา	สन्नฺนทฺธา อุตฺตีสิตฺตทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยกฺขมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
อารุพฺหา คามนีเยภิ	จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ

ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ อชรธา สนนฺทฺธา อุตฺตีสิตฺทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยคฺขมา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา
อารุพฺพหา คามนีเยภี จาปฺหตฺเตหี จมฺมิกี
ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ เมณฺฑทรธา สนนฺทฺธา อุตฺตีสิตฺทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยคฺขมา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา
อารุพฺพหา คามนีเยภี จาปฺหตฺเตหี จมฺมิกี
ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ มิคฺรธา สนนฺทฺธา อุตฺตีสิตฺทฺชชา
ทีปา อโถปี เวยฺยคฺขมา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา
อารุพฺพหา คามนีเยภี จาปฺหตฺเตหี จมฺมิกี
ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ หตฺถธาโรหา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา
นึลจมฺมชฺรธา สุธา โตมฺรงฺกฺสปาณโน
ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ อสุธาโรหา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา
นึลจมฺมชฺรธา สุธา อินฺทียาจาปฺชาริโน
ยฺนุตฺมํ นานุยิสฺสนฺติ ตํ กทา สุ ภวิสฺสตี ฯ
กทา สุ มํ รธาโรหา สพฺพาลงฺการภูตฺตีตา

นึลจมุขรรา สุรรา จาปหตุถา กลาปิโน
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั ธนุคฺคหา สพฺพาลงฺการภูสิตา
นึลจมุขรรา สุรรา จาปหตุถา กลาปิโน
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั ราชปฺตุตา สพฺพาลงฺการภูสิตา
จิตรจมุขรรา สุรรา กณฺจนาเวพฺชาริโน
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั อริยคณา วตฺถวนุตา ๑ อลงฺกตา
หริจฺนุทฺถนลิตฺตงฺกา กาสิกฺกุตฺตมชาริโน
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั อมจฺจคณา สพฺพาลงฺการภูสิตา
ปีตจมุขรรา สุรรา ปฺรูโต คจฺจมาลินี ๒
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั สตฺตสตา ภริยา สพฺพาลงฺการภูสิตา
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั สตฺตสตา ภริยา สุสณฺญา ตฺนุขมิมา
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ
กทา สุ มั สตฺตสตา ภริยา อสุสวา ปิยภาณินี
ยนุติ มั นานุยิสฺสนุติ ตั กทา สุ ภวิสฺสติ ฯ

#๑ ม. วตฺถวนุตา ฯ ๒ ม. คจฺจมาลินีโน ฯ

กทาคี ปตฺตํ คเหตุวาน มุณฺโฑ สงฺฆาภูิปารุโธ

ปีณฺฑิกาย จริสฺสามิ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี ปัสฺสูถานํ อุชฺฌิตานํ มหาปเถ

สงฺฆาภูี ธารยิสฺสามิ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี สตฺตาคี เมเม ๑ โอิฏฺฐเจ อลฺลจิวโร

ปีณฺฑิกาย จริสฺสามิ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี สพฺพพฺพหํ ๒ คนฺตฺวา รุกฺขา รุกฺขํ วนา วนํ

อนเปกฺโข จริสฺสามิ ๓ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี คิริทฺฤเคสุ ปหีนภยเกรว

อทฺตโย คมฺิสฺสามิ ๔ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี วิณฺรุชฺชโกว ๕ สตฺตตฺนตี มโนรมํ

จิตฺตํ อหฺมํ กริสฺสามิ ตํ กทา สฺ ภวิสฺสติ ฯ

กทาคี รตฺถกาโรว ปริกฺนตฺตํ อุปาหฺนํ

กามสฺสโยชเน เฉจฺจํ เย ทิปฺเพ ये จ มานุเส ฯ

[๔๕๔] ตา จ สตฺตสตา ภริยา สพฺพพาลงฺการภูสิตา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ฯ

ตา จ สตฺตสตา ภริยา สฺสณฺณา ตฺนุมนฺชฺฌิมา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ฯ

ตา จ สตฺตสตา ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ฯ

#๑ ม. สตฺตาคีสมเมเม ฯ ๒ สී. ม. สพฺพหํ จานํ ฯ ย. สพฺพาคี จานํ ฯ

#๓ ม. คมฺิสฺสามิ ฯ สී. ย. วิหริสฺสามิ ฯ ๔ สී. ย. วิหริสฺสามิ ฯ

#๕ ม. วิณฺว รุชฺชโก ฯ

ตา จ สุตตสตา ภริยา สพฺพาลงฺการภูสิตา
หิตฺวา สมฺปทวิ ๑ ราชา ปพฺพชฺชชย ปฺรกุจิโต ฯ
ตา จ สุตตสตา ภริยา สฺสณฺญา ตนมฺชฌิมา
หิตฺวา สมฺปทวิ ๑ ราชา ปพฺพชฺชชย ปฺรกุจิโต ฯ
ตา จ สุตตสตา ภริยา อสฺสวา ปิยภาณินิ
หิตฺวา สมฺปทวิ ๑ ราชา ปพฺพชฺชชย ปฺรกุจิโต ฯ
หิตฺวา สตปฺลลกัสมิ โสวณฺณํ สตราชิกั
อคฺคหิ มตฺติกาปตฺตํ ตํ ทุตฺติยาภิเสจฺนํ ฯ

[๔๕๕] เกสฺมา อคฺคิสฺมา ชาลา โโกสา ทฺยหนฺติ ภาคฺโส

รชตํ ชาตฺรฺรูปญจ มุตฺตา เวพฺุริยา พฺุ
มณฺโฆ สงฺขมุตฺตา จ วตฺถกั ๒ หริจฺนฺทนํ
อชินฺ ทนฺตภณฺทญจ โลหิ กายาสํ พหุ
เอหิ ราช นีวตฺตสฺส มา เต ตํ วินสฺสา ๑ ฐนํ ฯ

[๔๕๖] สฺสขั วต ชีวาม เยสนฺโน นตฺถิ กิณฺจนํ

มิตฺติลาช ทฺยหฺมานาย น เม กิณฺจิ อทฺยหฺล ฯ

[๔๕๗] อญฺุวิโย สมฺปปฺนฺนา รญฺุจ วัฑฺฒนฺติ เต

เอหิ ราช นีวตฺตสฺส มา รญฺุจ วัฑฺฒนฺติ ๑ อิทํ ฯ

[๔๕๘] สฺสขั วต ชีวาม เยสนฺโน นตฺถิ กิณฺจนํ

รญฺุจ วัฑฺฒนฺติ น เม กิณฺจิ อทฺยหฺล

#๑ ส. สมฺปทฺทวิ ฯ ม. สมฺปทฺทวิ ฯ ๒ ม. วตฺถกั ฯ ๓ ม. วินสฺสา ฯ

สุสุขัม วต ชีวาม เยสนุโน นตฺถิ กิณฺณํ
ปีติภฺกฺขา ภวิสฺสาม เทวา อภสฺสรา ยถา ฯ
[๔๕๕] กิเมหฺโส มหฺโต โฆโส กา นุ คามเว กิพฺปียา
สมณฺ เตวว ปุจฺฉามิ กตฺเตโสภิสฺสโณ ชโน ฯ
[๔๖๐] มมํ โอบาย คจฺจนฺตํ เอตฺเตโสภิสฺสโณ ชโน
สีมาติกกมฺนํ ยนฺตํ มุณีโมนสฺส ปตฺติยา
มิสฺสํ นนฺทีหิ คจฺจนฺตํ ก็ ชานมฺนุปุจฺฉสิ ฯ
[๔๖๑] มาสฺสุ ตินฺโณ อมณฺณิตฺโต ๑ สรีริ ธารยํ อิมํ
อติเรณฺยมิทํ กมฺมํ พหุ หิ ปรีปนฺนโย ฯ
[๔๖๒] โโก นุ เม ปรีปนฺนสฺส มม เอวฺวิหาริโน
โย เนว ทิฏฺฐเจ นาทิฏฺฐเจ กามานมฺกิปตฺถเย ฯ
[๔๖๓] นิทฺทา ตนฺที วิชฺมภิตฺตา อรติ ภตฺตสมฺมโท
อาวสนฺติ สรีริฏฺฐา พหุ หิ ปรีปนฺนโย ฯ
[๔๖๔] กลฺยาณํ วต มํ ภวํ พุราหฺมณฺ อนุสาสฺสิ
พุราหฺมณฺ เตวว ปุจฺฉามิ โโก นุ ตวฺมสิ มาริสฺ ฯ
[๔๖๕] นารโท อิติ นาเมน กสฺสโป อิติ มํ วิทู
โกโต สงฺกาเส อากจฺฐี สาธุ สพฺภิ สมากโม ฯ
ตสฺส เต สพฺโพ อานนฺโท วิหาโร อุปวตฺตตุ
ยทฺนํ ตํ ปรีปุเรหิ ขนฺติยา อุปสเมน จ ฯ
ปสฺสารย สนนฺตณฺจ อุन्नตฺถจ ปหารย ๒

#๑ ม. อมณฺณิตฺถ ฯ ๒ ม. ปสฺสารย ฯ

กมัม วิชชณฺจ ฐมฺมณฺจ สกุกตฺวาน ปริพฺพช ๑
[๔๖๖] พหุ หตฺถิ จ อสฺเส จ นครเ ชนปทานิ จ
หิตฺวา ชนก ปฺพชิตฺโต กปาเล ๑ รติมชฺฌกา
กจฺจิ นฺุ เต ชานปทา มิตฺตามจฺจา จ ฌาตกา
ทฺฐิ อํกํสุ ชนก กสฺมา เต ตํ อรุจฺจถ ๑
[๔๖๗] น มิกาชิน ชาตฺจฺเจ อหํ กิณฺจิกุทาจนํ
อฐมฺเมน ชินเ ฌาตี น จาปี ฌาตโย มมํ ๑
[๔๖๘] ทิสฺวาน โลกวตฺตุนฺตํ ขชฺชนฺตํ กทฺทมิกตํ
หฺลณฺนเร วชฺฌเร เจตฺถ ยตฺถ สนฺุโน ๒ ปฺถุชฺชโน
เอตาหํ อุปมํ กตฺวา กิกฺขโกสฺมิ มิกาชิน ๑
[๔๖๙] โโก นฺุ เต ภควา สตฺถา กสฺเสตํ วจฺนํ สฺสุจํ ๓
น หิ กปฺปํ วา วิชฺชํ วา ปจฺจกฺขาเย รเถสภ
สมณฺมาหุ วตฺตุนฺตํ ยถา ทฺถกฺขสฺสติกฺกโม ๑
[๔๗๐] น มิกาชิน ชาตฺจฺเจ อหํ กิณฺจิกุทาจนํ
สมณฺํ พุราหฺมณฺํ วาปี สกุกตฺวา อนฺุปาวิสี ๑
มหตา จานฺุภาเวน กจฺจนฺุโต สิริยา ชลฺลํ
คิยฺมานเสฺสุ คีเตสฺสุ วชฺชมาเนสฺสุ วคฺคฺสุ
ตฺตฺริยตาติสงฺฆุญฺเจ ๔ สมฺมตฺาลสมฺมาหิเต
ส มิกาชิน มทฺทกฺขี ผลี อมฺพํ ตีโรจฺจทํ
ตฺทมานํ ๕ มนฺุสฺเสหิ ผลกาเมหิ ชนฺุตฺถิ

#๑ สี่. ย. กปฺปฺเถ ๑ ๒ สี่. สตฺโต ๑ ๓ ม. สฺสุจํ ๑ ๔ ม. ตฺตฺริยตาติสงฺฆุญฺเจ ๑

#๕ สี่. ตฺตฺชฺชมานํ ๑ ม. หฺลณฺนมานํ ๑ ย. ตฺทฺทมานํ ๑

โส โขหัตถ์ สิริ หิตวา โอโรหิตวา มิกาชิน
มุลล์ อมพสุสุปากณฺธิ ผลิโน นิปฺผลสุส จ
ผลี อมพหฺ หัตถ์ ทิสฺวา วิทฺฐสตฺถ์ วินลิกกตฺ ๑
อเถกํ อิตฺรํ อมพหฺ นีโลภาสํ มโนรมํ
เอวเมว นฺนเมหฺปี อีสฺสเร พหุคณฺฐเก
อมิตฺตา โน วธิสฺสนฺติ ยถา อมฺโพ ผลี หโต
อชินฺมฺหิ หลฺลเต ทิปฺปี นาโค ทนฺเตหิ หลฺลติ
ชนฺมฺหิ ธนฺโน หนฺติ อนิเกตมฺสนฺถวํ
ผลี อมฺโพ อผลฺโล จ เต สตฺถาโร อุกฺโก มม ๗

[๔๙๑] สพฺโพ ชโน สพฺยาริโต ๒ ราชา ปพฺพชฺริโต อิติ

หตฺถาโรหา อนิกฺกุจฺจา รติกา ปตฺติการกา
อสฺสาสยิตฺวา ชนฺตํ จปยิตฺวา ปฏิจฺจทํ
ปฺตุตฺถํ รชฺเช จเปตฺวาน อถ ปจฺจนา ปพฺพชฺริสฺสตี ๗

[๔๙๒] จตฺตา มยา ชานปทา มิตฺตามจฺจา จ ฅาตกา

สนฺติ ปฺตุตฺตา วิเทหानํ ทิฆมาวฺ รุกฺขจฺจทฺธโน
เต รชฺชํ การยิสฺสนฺติ มิถิลายํ ปชาปติ ๗

[๔๙๓] เอหิ ตํ อนฺุสิกฺขามิ ยํ วากฺยํ มม รุจฺจติ

รชฺชํ ตฺวํ การยฺนฺตี ๓ ปาปํ ทฺวจฺจริตฺ พหุ
กาเยน วาจา มนฺสา เยน คจฺจลฺลิตี ทฺกคฺตี

ปรทินฺนเกน ปรนิกฺกุจฺเตน

ปีณฺเตน ยาเปติ ๔ ส ธีรธมฺโม ๗

#๑ ม. วินพิกตํ ๗ ๒ ม. ปพฺยาริโต ๗ ๓ ม. การยฺตี ๗ ๔ ม. ยาเปหิ ๗

[๔๗๔] โยปี จตฺตเถ ภตฺตกาเถ น ภูณฺเช

อชฺฌญฺจมารีว ๑ ขุทาย มียฺเย
น เตวว ปิณฺฑํ ลุติตํ อนริยํ
กฺลปฺตฺตฺรโป สปฺปริโส นฺ เสเว
ตฺยิทํ น สาทฺ ติยิทํ น สฺญฺจ
สุนฺขุจฺฉิฏฺจกํ ชนก ภูณฺชเส ตฺวํ ฯ

[๔๗๕] น จาปี เม สีวลี โส อภฺโก

ยํ โหติ จตฺตํ คิหิโน สุนฺขสฺส วา
เยเกจि โภคา อีธ ฌมฺมลทฺธา
สพฺโพ โส ภฺโก อนวโยติ ๒ วฺตุโต ฯ

[๔๗๖] กุมาริเก อุปฺเสนิเย นิจจํ นิกฺคณฺณํเท

กสฺมา เต เอโก ภูโช ชนตี ๓ เอโก เต น ชนตี ๓ ภูโช ฯ

[๔๗๗] อิมสฺมี เม สมณฺ หตฺเถ ปฏฺิฏฺกกา ทฺุณีวรา ๔

สงฺฆญฺญา ชายเต สทฺโท ทฺุติยสฺเสว สาทฺ คติ
อิมสฺมี เม สมณฺ หตฺเถ ปฏฺิฏฺโก เอกนีวโร ๕
โส อทฺุติโย น ชนตี มฺุณีวฺโตว ติฏฺุจติ
วิวาทปฺปฺตฺโต ทฺุติโย เกเนโก วิวทิสฺสติ
ตสฺส เต สกฺกคามสฺส เอกตฺตมฺุปฺโรจติ ฯ

[๔๗๘] สฺุณฺสี สีวลี คาทา กุมาริยา ปเวทิตา

เปสฺิยา มํ ครหิตฺโต ทฺุติยสฺเสว สาทฺ คติ

#๑ สี่. อชฺทฺุมารีว ฯ ม. อชฺฌญฺจมารีว ฯ ย. อชฺทฺุมารีว ฯ ๒ สี่. ย. อนวชฺุชิตี ฯ

#๓ สณฺตี ... สณฺตี อิติปี ฯ ๔ สี่. ย. ทฺุณีวรา ฯ ๕ สี่. ย. เอกนีวโร ฯ

อัย เทวธา ปโต ภทฺเท อนฺจิญฺโญ ปถาวีหิ
เตสํ ตฺวํ เอกํ คณฺหาหิ อหเมกํ ปุณาปริ
มา จ ๑ มํ ตฺวํ ปติ เมติ นานํ ภริยาติ ตํ ปุณ ๒ ฯ
อิมเมว กถยนฺตา ญฺญํ นกรรมปาคมม ฯ
โกฏฺฐเก อุตฺถการสฺส ภตฺตกาเล อุปฺภุจฺจเต
ตตฺร จ โส อุตฺถกาโร เอกํ ทณฺฑํ อุชฺฐํ กตฺติ
เอกณฺจ จกขุํ นิคฺคยฺห ชิมฺหเมเกน เปกฺขติ ฯ
[๔๙๕] เอวนฺโน สาธุ ปสฺสตี อุตฺถการ สฺโณหิ เม
ยเทกํ จกขุํ นิคฺคยฺห ชิมฺหเมเกน เปกฺขตี ฯ
[๔๙๖] ทฺวีหิ สมณฺ จกฺขุหิ วิสาถํ วิย ขายติ
อปฺปตฺวา ๓ ปรมํ ๔ ลิงฺกํ นฺชฺฐกาวย กปฺปติ ฯ
เอกณฺจ จกขุํ นิคฺคยฺห ชิมฺหเมเกน เปกฺขโต
สมปฺตฺวา ปรมํ ลิงฺกํ อฺชฺฐกาวย กปฺปติ ฯ
วิวาทปฺปตฺโต ทฺติโย เกเน โโก วิวิทฺสฺสตี
ตสฺส เต สกฺกคามสฺส เอกตฺตมฺปโรจตํ ฯ
[๔๙๗] สฺจนฺตี สีวลี คาถา อุตฺถการณ เวทิตา
เปสฺสิยา มํ ครหิตฺโต ทฺติยสฺเสว สทา คติ
อัย เทวธา ปโต ภทฺเท อนฺจิญฺโญ ปถาวีหิ
เตสํ ตฺวํ เอกํ คณฺหาหิ อหเมกํ ปุณาปริ
เนว มํ ๕ ตฺวํ ปติ เมติ นานํ ภริยาติ ตํ ปุณ ๖

#๑-๕ ม. มา วจ ฯ ๒-๖ ม. วา ปุณ ฯ ๓ ม. อสมปฺตฺวา ฯ ๔ ลี. ยู. ปริ ฯ

มฺลชา อีสกา ปพฺยุพฺหา ๑ เอกา วิหฺร สีวลีตี ๑

มหาชนกชาตกํ ทฺติยํ ๑

๓ สุวณฺณสามชาตกํ

[๔๘๒] โโก นฺ มํ อฺสุนา วิชฺฌิ ปมคฺตํ อฺทหฺริกํ ๒
ขตฺติโย พฺราหฺมโณ เวสฺโส โโก มํ วิทฺธา นิลียสิ ๑
น เม มํสํนิ ขชฺชานิ จมฺเมตฺโถ น วิชฺชติ
อถ เกน นฺ วณฺณเณ วิทฺเชยฺยํ มํ อมฺลลถ ๑
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปฺตฺโต กถิ ชาเนมฺ ตํ มยํ
ปฺฐุโจ เม สมฺม อกฺขาหิ ก็ มํ วิทฺธา นิลียสิ ๑

[๔๘๓] ราชาหฺมสมฺมิ กาสินิ ปิลยกฺโขติ มํ วิทฺ
โลภา รกฺขํ ปหิตฺวาน มิคเมตฺ จรามหํ
อิสฺสตฺถे จสมฺมิ กุสฺโล ทพฺพหฺมโมติ วิสฺสุโต
นาโคปิ เม น มฺลเจยฺย อากฺโต อฺสุปาดนํ ๑
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปฺตฺโต ๑ กถิ ชาเนมฺ ตํ มยํ
ปิตฺุโน อตฺตโน จาปี นามโคคฺตํ ปเวทย ๑

[๔๘๔] เนสาทปฺตฺโต ภาทฺทเนเต สาโม อิติ มํ ฌาตโย
อามนฺตยีสฺสุ ชีวนฺตํ สุวาชฺเชวํกฺโต ๔ สเย
วิทฺโธสมฺมิ ปฺถุสฺสเถน สวิเสน ยถา มิโค
สทฺมฺหิ โลหิตฺเต ราช ปสฺสเสมิ ปรีปฺถุโต

#๑ ม. มฺลชาเวสิกา ปวาพฺหา ๑ ๒ ม. อฺทหฺริกํ ๑ ๓ ส. ย. ตฺวํ จ กสฺส วา
#ปฺตฺโตตี ๑ ๔ ม. สุวาชฺเชวํหํ กฺโต ๑

ปฏิวามคตํ สลลํ ปสฺส ธิมฺหามิ ๑ โโลหิตํ
อาตุโร ตฺยฺยานุปฺจฺฉามิ ก็ มํ วิทฺฐา นิสฺยสิ
อชินมฺหิ ฬฺยเต เตปี นาโค ทนฺเตหิ ฬฺยเต
อถ เกน นฺ วณฺเณน วิทฺเชยฺยํ มํ อมฺยลล ๑
[๔๘๕] มิโค อุปฺภูจฺโติ อาสิ อาคโติ อฺสุปาดนํ
 ตํ ทิสฺวา อุพฺพิชฺชิ สาม เตน โโกโร มฺมาวิสิ ๑
[๔๘๖] ยโต สฺรามิ อตฺตานํ ยโต ปตฺโตสฺมิ วิญฺญตํ
 น มํ มิกา อุตฺราสนฺติ ๒ อรฺญเณ สฺปาทานิปี ๑
 ยโต นิธิ ปริหาริ ยโต ปตฺโตสฺมิ โยพฺพนํ
 น มํ มิกา อุตฺราสนฺติ อรฺญเณ สฺปาทานิปี ๑
 กิริฐ กิปรฺิสรา ราช ปพฺพเต คนฺธมาทเน
 สมฺโอมทมานา คจฺฉาม ปพฺพตานิ วนานิ จ
 อถ เกน นฺ วณฺเณน อุตฺราสนฺติ มิกา มํ ๑
[๔๘๗] น ตํ ตส ๑ มิโค สาม กินฺดาหํ อลิกิ ภาณ
 โกธฺโลภาภิกฺขฺตาหํ อฺสุเต ตํ อวิสุสฺซี ๔ ๑
 กุโติ นฺ สาม อาคมฺม กสฺส วา ปหิโต ตฺวํ
 อุททาโร นที คจฺฉ อาคโติ มิคสมฺมตํ ๑
[๔๘๘] อนฺธา มาดาปีตา มยฺหิ เต ภฺรามิ พฺรหฺวาเน
 เตสาหํ อุททาโร อาคโติ มิคสมฺมตํ ๑
[๔๘๙] อตฺถิ เนสํ อฺสามตฺตํ อถ สฺาหสฺส ชีวิทํ

#๑ ม. ธิมฺหามิ ๑ วิหามิติปี ๑ ๒ ม. อุตฺตสนฺติ ๑ อิตฺโต ปริ อีทิสเมว ๑

#๓ น ตพฺพสา อิติปี ๑ ๔ ม. อวิสุสฺซี ๑

อุทกสุส อลาเภณ	มณฺเณ อนุชา มริสุสเร ฯ
น เม อิทํ ตถา ทุกุขํ	ลพฺภา หิ ปุมนฺนา อิทํ
ยณฺจ อมมํ น ปสฺสามิ	ตํ เม ทุกุขตฺรํ อิตฺโต ฯ
น เม อิทํ ตถา ทุกุขํ	ลพฺภา หิ ปุมนฺนา อิทํ
ยณฺจ ตาตํ น ปสฺสามิ	ตํ เม ทุกุขตฺรํ อิตฺโต ฯ
สา นฺน กปณฺนา อมฺมา	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
อหฺมตฺรตฺเตว รตฺเต วา	นทิว อวสุสฺสติ ๑ ฯ
โส นฺน กปโณ ตาโต	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
อหฺมตฺรตฺเตว รตฺเต วา	นทิว อวสุสฺสติ ฯ
อฏฺฏจฺานปาทจิริยาย ๒	ราช สมฺพาหนสฺส ๓ จ
สาม ตาต วิลปฺนตา	หิณฺขฺิสุสฺสนฺติ พุรฺหาเวเน ฯ
อิทฺมปิ ทฺติยํ สลลํ	กมฺเปติ ททฺยํ มม
ยณฺจ อนุเช น ปสฺสามิ	มณฺเณ หิสุสามิ ชีวิทํ ฯ
[๔๕๐] มา พาพฺหํ ปริเทเวสิ	สาม กฺลฺยาณทฺสฺสน
อหํ กมฺมกโร หุตฺวา	ภริสุสฺสนฺเต พุรฺหาเวเน ฯ
อิสฺสตฺเถ จสฺมิ กุสโล	ทพฺพทฺมโมติ วิสฺสุโต
อหํ กมฺมกโร หุตฺวา	ภริสุสฺสนฺเต พุรฺหาเวเน ฯ
มิกานํ วิฆาสมฺนฺเวสํ	วนมฺูลผลานิ จ
อหํ กมฺมกโร หุตฺวา	ภริสุสฺสนฺเต พุรฺหาเวเน ฯ
กตฺมฺนฺตํ วันํ สาม	ยตฺถ มาตาปีตา ตว

#๑ ม. อวสุจฺจติ ฯ ๒ สี. ย. ปาริจิริยาย ฯ ๓ ม. ปาทสมฺพาหนสฺส จ ฯ

อหนุตเต ตถา ภริสฺสั ยถา เต อภริ ตฺวํ ฯ

[๔๕๑] อัย เอกปที ราช โยัย อุตฺตีสเก มม

อิโต คนฺตฺวา อจฺจวมโฆสั ๑ ตตฺถ เนสั อการกั

ยตฺถ มาตาปิตา มยฺหิ เต ภรตฺสฺส อิตฺถ คโต ฯ

[๔๕๒] นโม เต กาสีราชตฺถ นโม เต กาสีวจฺจมน

อนุชา มาตาปิตา มยฺหิ เต ภรตฺสฺส พุรหาวเน ฯ

อญฺชลิเนเต ปคฺคณฺหามิ กาสีราช นมตฺถ เต

มาตริ ปิตริ มยฺหิ วุตฺโต วชฺชาสี วนฺทนํ ฯ

[๔๕๓] อิทํ วตฺวาน โส สามี ยฺวาท กฺลยฺยานทสฺสโน

มฺจฺฉิตฺโต วิสเวเคน วิสณฺณิ สมปชฺชต ฯ

[๔๕๔] ส ราชานํ ปรีเทเวสิ พหุํ การุณฺณสณฺหิตํ

อชฺรามโรหิ อาสี อชฺเชตฺถิณามิ โน ปุเร ฯ

สามิ กาลกตฺถิ ทิสฺวา นตฺถิ มจฺจสฺส นาคโม

ยสฺส มํ ปฏิมนฺเตติ สวิเสน สมปปีโต ฯ

สุวชฺเชวํคเต กาลเ น กิณฺจิมภิกาสติ

นิริยํ นฺน คจฺฉามิ เอตฺถ เม นตฺถิ สัสโย ฯ

ตทา หิ ปกตํ ปาปํ จิริ รตฺตาย กิพฺพิสั

ภวานฺติ ตสฺส วตฺตาโร คาเม กิพฺพิสการโก

อรณฺเณ นิมนฺนสฺสมฺหิ โโก มํ วตฺตุมรหติ ฯ

सारยฺนฺติ หิ กมฺมานิ คาเม สจฺจจฺจ มาณฺวา

#๑ อจฺจวมโฆสนฺติปิ ฯ

อรณฺเณ นิมฺมนุสฺสมฺหิ โโก นฺ มํ สารยิสฺสตี ฯ

[๔๕๕] สฺวา เทวตา อนฺตรหิตา ปพฺพเต คณฺฐมาทเน

รณฺโณว อนฺกมฺปาย อีมา คธา อภาสธ ฯ

อาคฺุ กิร มหาราช อกริ กมฺมทฺกุกฺกุ

อทฺฐสกา ปิตาปฺตฺตา ตโย เอกุสฺนา หตา ฯ

เอหิ ตํ อนฺตฺสิกฺขามิ ยถา เต สุกฺตี สียา

ธมฺเมนนฺเชว เน โปส มณฺเฑหํ สุกฺตี สียา ๑ ฯ

[๔๕๖] ส ราชา ปรีเทวิตฺวา พหุํ การุณฺณสฺสยฺหิตํ

อฺทกฺกมฺภมาทาย ปกฺกามิ ทกฺขิณฺนามุโข ฯ

[๔๕๗] กสฺส นฺ เอโส ปทสทฺโท มนฺุสฺสเสว อาคโต

เนโส สามสฺส นิคฺโขโส โโก นฺ ตวมฺสิ มาริส ฯ

สนฺตํ หิ สามี วชฺติ สนฺตํ ปาทานิ เนยฺติ

เนโส สามสฺส นิคฺโขโส โโก นฺ ตวมฺสิ มาริส ฯ

[๔๕๘] ราชาหมฺสมิ กาสินํ ปีลยฺกฺโขติ มํ วิฑู

โลภา รกฺขํ ปหิตฺวาน มิคเมสํ จรามหํ ฯ

อิสฺสตฺเถ จสฺมิ กุสโล ทพฺพทฺมโมติ วิสฺสุโต

นาโคปี เม น มฺลเจยฺย อาคโต อฺสุปาดนํ ฯ

[๔๕๙] สฺวา คตฺนฺเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตํ

อิสฺสโรสิ อนฺุปฺตฺโต ยํ อิชฺตฺถิ ปเวทย ฯ

ติณฺฑกานิ ปียาลานิ มธฺุเก กาสมาริโย

ผลานิ ขุททกปฺปานิ ภูณฺช ราช วรี วรี ฯ

อิทฺมปิ ปานียํ สิตํ อากตํ คิริคพฺภุรา

อิโต ๑ ปีว มหาราช สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ฯ

[๕๐๐] นาลิ อนฺธา วเน ทญฺจํ โโก นฺ โว ผลมาหริ

อนนฺชสฺเสวายํ สมฺมา นิวาโป มยฺห ขายติ ฯ

[๕๐๑] ทหโร ยฺวา นาทิพฺรหา สามี กลฺยาณทสฺสนิ

ทิมฺสสฺ เกสา อสิตา อโถ สฺนคฺคเวลฺลิตา ฯ

โส หเว ผลมาหริตฺวา อิโต อาทาย กมณฺทลฺ

นที คโต อุตฺทาโร มณฺเณ น ทูรมาคโต ฯ

[๕๐๒] อหนฺตํ อวธี สามํ โย ตฺยหํ ปริจารโก

ยํ กุมาริ ปเวเทถ สามํ กลฺยาณทสฺสนิ ฯ

ทิมฺสสฺ เกสา อสิตา อโถ สฺนคฺคเวลฺลิตา

เตสุ โลหิตฺลิตฺเตสุ เสติ สามิ มยา หโต ฯ

[๕๐๓] เกน ทฺกฺกุล มนฺเตสิ หโต สามิติ วาทินา

หโต สามิติ สุตฺวาน หทยํ เม ปเวชติ ฯ

อสุสฺตถฺสฺเสว ตฺรณิ ปวาลิ มาลฺุเทริตํ

หโต สามิติ สุตฺวาน หทยํ เม ปเวชติ ฯ

[๕๐๔] ปาริเก กาสิราชายํ โส สามิ มิคสมฺมเต

โกชสา อฺสุนา วิชฺฉิ ตสฺส มา ปาปมิจฺฉิมฺหา ฯ

[๕๐๕] กิจฺฉา ลทฺโร ปโย ปฺตุโต โย อนฺเช อภริ วเน

#๑ ม. ตโต ฯ

ตเมกปุตตมาติมหิ ถถั จิตตึ น โกปเย ฯ
[๕๐๖] กิจฺจลา ทุโธ ปิโย ปุตฺโต โย อนฺเช อภี วเน
ตเมกปุตตมาติมหิ อฏฺโถ อหุ ปณฺฑิตา ฯ
[๕๐๗] มา พาพหึ ปรีเทเวถ หโต สามีติ วาทินา
อหึ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสามิ พุรหาวเน ฯ
อิสฺสเถ จสฺมิ กุสโล ทพฺพทฺมโมติ วิสฺสโต
อหึ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสามิ พุรหาวเน ฯ
มิกานึ วิฆาสมเนวตึ วณฺมุผลานึ จ
อหึ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสามิ พุรหาวเน ฯ
[๕๐๘] เนส ทฺมโม มหาราช เนตึ อเมหฺสุ กปฺปติ
ราชา ตฺวมสิ อมฺหากึ ปาเท วณฺฑาม เต มยึ ฯ
[๕๐๙] ทฺมมึ เนสาท ภณฺถ กตา อปฺจิตึ ตยา
ปีตา ตฺวมสิ อมฺหากึ มาตา ตฺวมสิ ปารีเก ฯ
[๕๑๐] นโม เต กาสีราชตฺถ นโม เต กาสีวฑฺฒเน
อณฺชลิเนเต ปคฺคณฺหาม ยาว สามีปฺปาปย ฯ
ตสฺส ปาเท สมชฺชุนฺดา ๑ มุขณฺจ ภูชทสฺสนึ
สึสมฺภมานา อตฺตานึ กาลมาคมยามเส ฯ
[๕๑๑] พุรหา วาพฺมิกาภินฺณึ อากาสนฺตึว ทิสฺสติ
ยตฺถ สามี หโต เสติ จนฺโทว ปตีโต ฌมา ฯ

#๑ ส. ย. ปาฏณฺฑิตา ฯ

พุรหา วาพมิกากิณฺณํ อากาสนุตฺตํ ทิสฺสติ
 ยตฺถ สามี หโต เสติ สุริยิว ปติโต นฺมา ฯ
 พุรหา วาพมิกากิณฺณํ อากาสนุตฺตํ ทิสฺสติ
 ยตฺถ สามี หโต เสติ ปัสฺสุนา ปริกฺขณฺจิติ ๑ ฯ
 พุรหา วาพมิกากิณฺณํ อากาสนุตฺตํ ทิสฺสติ
 ยตฺถ สามี หโต เสติ อิเชว วสทฺตฺสเม ฯ
 [๕๑๒] ยถิ ตตฺถ สหฺสฺสานิ สตานิ นฺหุตานิ ๒ จ
 เวนฺนมหากั ภัย โกจิ วเน วาเพสฺสุ วิชฺชติ ฯ
 [๕๑๓] ตโต อนฺุชานมาทาย กาสีราชา พุรหาเวเน
 หตฺถเต กเหตุวา ปกฺกามิ ยตฺถ สามี หโต อหุ ฯ
 [๕๑๔] ทิสฺวาน ปติตํ สามํ ปุตฺตกั ปัสฺสุณฺจิติ
 อปฺวิทฺธํ พุรหารณฺเณ จนฺทว ปติตํ นฺมา ฯ
 ทิสฺวาน ปติตํ สามํ ปุตฺตกั ปัสฺสุณฺจิติ
 อปฺวิทฺธํ พุรหารณฺเณ สุริยิว ปติตํ นฺมา ฯ
 ทิสฺวาน ปติตํ สามํ ปุตฺตกั ปัสฺสุณฺจิติ
 อปฺวิทฺธํ พุรหารณฺเณ กลฺลนํ ปรีเทวยฺม ฯ
 ทิสฺวาน ปติตํ สามํ ปุตฺตกั ปัสฺสุณฺจิติ
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ อธฺมโม กิร โภ อิติ ฯ
 พาพฺหิ โข ตฺวํ ปมตฺโตสิ สาม กลฺยาณทฺสฺสน
 โย อชฺเชวํคเต กาลे น กิณฺจิมภิกาสฺสิ ฯ

#๑ ม. ปติกฺกนฺจิติ ๑ ๒ ม. นียุตานิ ฯ

พาพหุ โข ตุวั ปทิตฺโตติ สาม กุลฺยาณทสฺสน

โย อชฺเชวํคเต กาลเ น กิณฺจิมภิกาสสิ

พาพหุ โข ตุวั ปกุกฺโขติ สาม กุลฺยาณทสฺสน

โย อชฺเชวํคเต กาลเ น กิณฺจิมภิกาสสิ ฯ

พาพหุ โข ตุวั ปสฺสฺโตติ สาม กุลฺยาณทสฺสน

โย อชฺเชวํคเต กาลเ น กิณฺจิมภิกาสสิ ฯ

พาพหุ โข ตุวั วิมนฺนํติ สาม กุลฺยาณทสฺสน

โย อชฺเชวํคเต กาลเ น กิณฺจิมภิกาสสิ ฯ

ชฏฺฐิ วลัน ปัสฺสคตํ โโกทานิ สนฺนเปสฺสตี ๑

สาโม อัย กาลกโต อนฺุชานํ ปริจาริโก ฯ

โก โน ๒ สมนฺนชฺชนาทาย สมนฺนชฺชิสฺสตี อสฺสมํ

สาโม อัย กาลกโต อนฺุชานํ ปริจาริโก ฯ

โกทานิ นฺุหาปยิสฺสตี สีเตนฺุณฺุหนฺุทเกน จ

สาโม อัย กาลกโต อนฺุชานํ ปริจาริโก ฯ

โกทานิ โภชยิสฺสตี วนฺุมูลผลานิ จ

สาโม อัย กาลกโต อนฺุชานํ ปริจาริโก ฯ

[๕๑๕] ทิสฺวาน ปตฺติํ สามํ ปุตฺตกํ ปัสฺสกุณฺุจิตฺตํ

อภฺุฎฺฐิตา ปุตฺตโตสเเกน มาตา สจฺจํ อภาสถ ฯ

เยน สจฺจเจนนยฺ สาโม ชมนฺุจาริ ปุเร อหุ

เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสํ สามสฺส หลฺยตฺต ฯ

#๑ ม. สนฺนเปสฺสตี ฯ ๒ ม. เม ฯ

เยน สจฺเจนยํ สาโม	พฺรหฺมจารี ปุเร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	สจฺจวาที ปุเร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	มาตาเปตฺภิโร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	กุเล เขณฺฐาปจายิโก
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	ปาณา ปิยตโร มม
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
ยงฺกิลฺลจิตฺติ กตํ ปุณฺณํ	มยฺหณฺเจว ปิตฺตจฺจ เต
สพฺเพน เตน กุสเลน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
[๕๑๖] ทิสฺวาน ปตฺติํ สามํ	ปฺคฺตกํ ปิสุกฺกฺจิตฺติ
อภฺภูทิตฺ ปฺคฺตโตสเณน	ปีตา สจฺจํ อภาสถ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	ธมฺมจารี ปุเร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	พฺรหฺมจารี ปุเร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗
เยน สจฺเจนยํ สาโม	สจฺจวาที ปุเร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วิสิํ สามสฺส หณฺณคฺคฺ ๗

เยน สจฺเจนยั สามี มาตาเปตฺภิโร อหุ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑
เยน สจฺเจนยั สามี กุเล เชฏฺฐาปจายิกอ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑
เยน สจฺเจนยั สามี ปาณา ปียตโร มม
เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑
ยงฺกิลฺลจิตฺติ กตฺถึ ปุณฺณั มยฺหฬฺเจว มาตฺตจฺจ เต
สพฺเพน เตน กุสเลน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑

[๕๑๗] สามี เทวตา อนฺตรหิตา ปพฺพเต คณฺฐมาทเน
สามสฺส อนุกมฺปาย อิมั สจฺจํ อภาสธ ๑
ปพฺพตฺตยาหิ คณฺฐมาทเน จิรั รตฺตํ นีวาสนี ๑
น เม ปียตโร โกจิ อญฺโล สามีเน วิชฺชติ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑
สพฺเพ วนา คณฺฐมยา ปพฺพเต คณฺฐมาทเน
เอเตน สจฺจวชฺเชน วิสั สามสฺส หลฺลคฺค ๑
เตสั ลาลปฺปมานานั พหุ การุญฺณสฺสยฺหิตั
ชิปฺปี สามี สมฺภูจาสี ยฺวา กลฺยาณทสฺสโน ๑

[๕๑๘] สามีหมสฺมิ ภาทฺถัโว โสตฺถินามฺหิ สมฺภูจิสฺสโต
มา พาพฺหิ ปรีเทเวถ มลฺลชฺชนาภิวเทถ มั ๑

[๕๑๙] สุวาคตฺตเนเต มหาราช อโถ เต อทฺราคตฺถิ

#๑ ม. จิรรตฺตนีวาสนี ๑

อิสฺสโรสิ อนุปฺปตฺโต ยํ อิศฺตฺติ ปเวทย ๑

ติณฺฑุกานิ ปิยาลานิ มรฺชเก กาสมาริโย

ผลานิ ขุทฺทกปฺปานิ ภูณฺช ราช วริ วริ ๑

อตุติ เม ปานียํ สีตํ อากตํ คิริคพฺภรา

ตโต ปิว มหาราช สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ๑

[๕๒๐] สมฺมุขฺหามิ ปมุขฺหามิ สพฺพา มุขฺหนฺติ เม ทิสฺสา

เปตฺนตฺตํ สามมทฺทกฺขิ โโก นฺตุ ตฺวํ สาม ชีวสิ ๑

[๕๒๑] อปี ชีวํ มหาราช ปฺริสฺสํ คาพฺหเวทณํ

อุปฺนิตฺมณฺสงกปฺปี ชีวณฺตํ มลฺลเต มตฺ ๑

อปี ชีวํ มหาราช ปฺริสฺสํ คาพฺหเวทณํ

ตํ นิโรธคตฺตํ สนฺตํ ชีวณฺตํ มลฺลเต มตฺ ๑

[๕๒๒] โย มาตฺริ ปิตฺริ วา มจฺโจ ฌมฺเมน โปสฺติ

เทวาปี นํ ติกิจฺจนฺติ มาตาเปติภฺริ นริ ๑

โย มาตฺริ ปิตฺริ วา มจฺโจ ฌมฺเมน โปสฺติ

อิเชว นํ ปัสฺสนฺติ เปจฺจ สกฺเค ปโมทฺติ ๑

[๕๒๓] เอส ภิยฺโย ปมุขฺหามิ สพฺพา มุขฺหนฺติ เม ทิสฺสา

สรณฺํ [๑] สาม คจฺฉามิ ตฺวณฺจ เม สรณฺํ ภว ๑

[๕๒๔] ฌมฺมณฺจฺร ๒ มหาราช มาตาปิตฺุสฺส ขตฺติย

อิช ฌมฺมํ จริตฺวาน ราช สกฺคํ คมิสฺสสิ ๑

#๑ ม. ตํ ๑ ๒ ม. ฌมฺมํ จร ๑ อิตโต ปรี อีทิสเมว ๑

ธมฺมณฺจร มหาราช	ปุตฺตทาเรสุ ขตฺติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	มิตฺตามจฺเจสุ ขตฺติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	วาหเนสุ พลฺลสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	คามฺเมสุ นิกฺเมสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	รฏฺเฐสุ ชนปฺเทสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	สมณฺเณ ๑ พุราหฺมณฺณสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	มิกฺปกฺขิสุ ขตฺติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	ธมฺโม จินฺโน สุขาวโห
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิสฺสสฺสึ ฯ
ธมฺมณฺจร มหาราช	อินฺทาทฺวา สพุรหฺมกา
สุจฺฉินฺเนน ทิวํ ปตฺตา	มา ธมฺมํ ราช ปามโทติ ฯ
สุวณฺณสามชาตกั ๒ ตฺติยํ ฯ	

#๑ ม. สมณพุราหฺมณฺณสุ จ ฯ ๒ สฺสึ. ย. สามชาตกั ฯ

๔ เนมิราชชาตกั ๑

[๕๒๕] อจฺเจรํ วัต โลกสุมี อูปฺปชฺชนฺติ วิจฺกขณา
ยทา อหุ นิมิราชา ปณฺทิตฺโต กุสฺลตฺถิกโก
ราชา สพฺพิเทหानํ อทา ทานํ อรินฺทโม ๑
ตสฺส ตํ ททโต ทานํ สงฺกปฺโป อูปฺปชฺชถ
ทานํ วา พุรหฺมจฺริยํ วา กตมํ สฺม หปฺผลํ ๑

[๕๒๖] ตสฺส สงฺกปฺปมณฺณาย มจฺจวา เทวกุณฺชโร
สทสฺสเนตฺโต ปาตฺรหุ วนฺณณน วิหตฺนตฺมํ ๑
สโลมหญฺโจ มนฺุชฺชินฺโท วาสวํ อวจา นิมิ
เทวตา นฺุติ คนฺุชฺพิโพ อาทฺฐ สกฺโก ปฺรินฺทโท ๑
น จ เมตาทิสฺโส วนฺโณ ทิณฺุโจ วา ยทิวา สฺุโต
อาจิกฺข เม ตฺวํ ภทฺทนฺุเต กถิ ชาเนมฺุ ตํ มยิ ๑
สโลมหญฺจํ ฌตฺวาน วาสโว อวจา นิมิ
สกฺโกหฺมสฺมิ เทวินฺโท อาคโตสฺมิ ตวนฺุติเก
อโลมหญฺโจ มนฺุชฺชินฺท ปุจฺจ ปณฺหิ ยมิจฺจสิ ๑
โส จ เตน กโตกาโส วาสวํ อวจา นิมิ
ปุจฺจามิ ตํ มหาราช สพฺพิณฺุคานมิสฺสร
ทานํ วา พุรหฺมจฺริยํ วา กตมํ สฺม หปฺผลํ ๑
โส ปุณฺุโจ นรเทเวน วาสโว อวจา นิมิ
วิปากํ พุรหฺมจฺริยสฺส ชานํ อกฺขาสิชานโต ๑

#๑ ม. นิมิชาตกั ๑

หีนเนน พุรหุมจริเยน ขตฺติเย อุปฺปชฺชติ

มชฺฌิเมน จ เทวตฺตํ อุตฺตमेन วิสุชฺฌติ ฯ

น เหนเต สุลภา กายา ยาจโยเคน เกนจิ

เย กายे อุปฺปชฺชนฺติ อนาคารา ตปฺสฺสิโน ฯ

[๕๒๗] ทฺุทีโป สาคโร เสโถ มุจฺลินฺโท ภกฺิริโส ๑

อุสิฺนฺโร อตฺถโก จ อสฺสโก จ ปฺนุทฺธโน ฯ

เอเต จญฺเณ จ ราชาโน ขตฺติยาย พุราหุมนฺนา พหู

ปฺนุญฺจณฺ์ ยชิตฺวาน เปตตฺตํ นาตีวตฺตีสฺสุ ๒ ฯ

[๕๒๘] เย อหฺุตฺติยา น รมนฺฺติ เอกิกา

วิเวกํ เย น ลภนฺฺติ ปีตี

กิลฺยจาปี เต อินฺฺทสมาน โภกา

เต เว ปฺราธินฺฺสุขา วรากา ฯ

[๕๒๙] อหฺุชายิเม ๑ อตีวตฺตีสฺสุ อนาคารา ตปฺสฺสิโน

สฺตฺติสโย ยามหนฺุ โสเมยาโค มโนชโว ฯ

สมฺุทฺโท มาโฆ ภรโต ๔ อิติ กาลปฺรฺกฺิจิโต

องฺฺกิริโส กสฺสโป จ กิสฺวจฺโฆ อกนฺฺติ จ ฯ

[๕๓๐] อุตฺตเรณ นที สีทา คมฺฺภีรา ทฺุรติกฺกมา

นพฺฺกฺิวณฺฺณา โชตนฺฺติ สทา กณฺฺจนปฺพพฺตา ฯ

ปฺรฺุพฺุทคจฺจนา ตคฺุครา ปฺรฺุพฺุทคจฺจนา วนา นคา

ตฺุตราสฺสุ ทสฺสทสฺสา โปราณา อิสโย ปฺุเร ฯ

#๑ ภกฺิริ โถติ มญฺเณ ฯ ๒ ม. นาตีวตฺตีสฺสุ ฯ ๓ ม. อถ ยิเม ฯ ๔ ม. ภรโต จ ฯ

อหิ เสฏฺฐโจสุมิ ทาเนน สลฺยเมเน ทเมเน จ

อนฺุตตรั วตฺ กตฺวา ปกัรจาริ สฺมาหิตะ ๑

ชาติมนฺตํ อชจฺจณฺจ อหฺมุชฺคตํ นริ

อติเวถํ นมสฺสิสฺสํ กมฺมพฺนฺธุ หิ มาณฺวา ๑

สพฺเพ วนฺณา อชฺมมฺภูจฺจา ปตฺนฺติ นิริยํ อโร

สพฺเพ วนฺณา วิสุชฺฌนฺติ จริตฺวา ชฺมมฺมุตฺตมํ ๑

[๕๑๑] อิทํ วตฺวาน มาณฺวา เทวราชา สุชฺมปฺติ

เวเทหฺมนฺุสาสิตฺวา สกฺกกาเย อปฺกฺกมิ ๑

[๕๑๒] อิมํ โภณฺุโต นิสฺาเมถ ยาวนฺเตตฺถ สฺมาคตา

ชฺมมิกานํ มนฺุสฺสานํ วนฺณํ อฺุจฺจาจํ พหุํ ๑

ยถา อโย นิมิราชา ปณฺุชฺโติ กุสฺลตฺถิโก

ราชา สพฺพิเทหฺานํ อทา ทานํ อรินฺุทโม ๑

ตสฺส ตํ ททฺโติ ทานํ สงฺกปฺโป อฺุปฺชฺชถ

ทานํ วา พุรหฺมุจฺริยํ วา กตฺมํ สฺุ มหฺปฺผลํ ๑

[๕๑๓] อพฺุญฺโติ วต โลกสฺมี อฺุปฺชฺชชิ โสมฺหฺสโน

ทิพฺุโพ รโถ ปาตุรฺหุ เวเทหฺสฺส ยสฺสฺสิโน ๑

[๕๑๔] เทวปฺุตฺโติ มหิฺุทธิโก มาตฺถิ เทวสฺารถิ

นิมนฺุตฺยิตฺถ ราชานํ เวเทหฺํ มิถิลฺกฺคหํ ๑

เอหิํ รตฺมารุยฺหุ ราช เสฏฺฐจฺ ทิสฺมฺปฺติ

เทวา ทสฺสนกา มา เต ตาวตฺีสา สอินฺุทกา

สรมานา หิ เต เทวา สุธมมัย สมจฺจเร ฯ

[๕๑๕] ตโต ราชา ตรมาโน เวเทโห มิตฺถคฺคโห

อาสนา วุฏฺฐหิตฺวาน ปมุโข รตมารุหิ ฯ

อภีรุพฺพหิ รถํ ทิพฺพํ มาตฺถิ เอตทพฺรวิ

เคน ตํ เนมิ มคฺเคน ราช เสฏฺฐ ทิสฺมปฺติ 4

เยน วา ปาปกมฺมนฺตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ

[๕๑๖] อุกฺเขเนว มํ เนหิ มาตฺถิ เทวสารถิ

เยน วา ปาปกมฺมนฺตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ

[๕๑๗] เคน ตํ ปจฺมํ เนมิ ราช เสฏฺฐ ทิสฺมปฺติ

เยน วา ปาปกมฺมนฺตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ

[๕๑๘] นีรยํ ๑ ตาว ปสฺสามิ อาวาสํ ๒ ปาปกมฺมินิ

จานานิ ลุทฺทกมฺมานิ ทุสฺสีตานนฺจ ยา คติ ฯ

[๕๑๙] ทสฺเสสฺสิ มาตฺถิ รลฺโย ทุคฺคํ เวตฺรณิ นทิ

กฺกุจฺจิตํ ขารสฺยตฺตํ ตตฺตํ อกฺกิลิขุปมํ ฯ

[๕๒๐] เนมิ หเว มาตฺถิมชฺฌภาสึ ๓

ทิสฺวา ชนํ ปตฺมานํ วิทฺถุเค

ภยํ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปุจฺจามิ ตํ มาตฺถิ เทวสารถิ

อิมे นฺ มจฺจา กิมกํสุ ปาปี

เยเม ชนา เวตฺรณิ ปตฺนฺติ ฯ

#๑ ม. นีรย ๑ ๒ ม. อาวาเส ๑ ๓ ม. ...อชฺฌภาสถ ๑

[๕๔๑] ตสฺส ปุญฺโโจ วียากาสี มาตลลทวารลล

วlpกั ปาปกมฺมานั ชาแน อกฺขาสลชานโต ๑

เย ทุพฺพลล พลวณฺโต ชลวโลเก

หลเสนฺตล รโเสนฺตล ๑ สฺปาปชมฺมา

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาป

เตเม ชนา เวตรณล ปตฺนตล ๑

[๕๔๒] สามา จ โสณนา สวลา จ กชฺชณา

กาโกลลสงฺฆา จ อเทนฺตล ๒ เภรวาห

ภยล หล มล วlnุทล สุต หลสฺวา

ปฺจฺฉณามล ตล มาตลล ทวารลล

อลเม นฺ มจฺจา กลมกัสนุ ปาป

เยเม ชเน กาโกลลสงฺฆา อเทนฺตล ๑

[๕๔๓] ตสฺส ปุญฺโโจ วียากาสี มาตลลทวารลล

วlpกั ปาปกมฺมานั ชาแน อกฺขาสลชานโต ๑

เยเกจลเม มจฺจรln กทรลยา

ปรรลภาสกา สมนพฺรหฺมณานล

หลเสนฺตล รโเสนฺตล สฺปาปชมฺมา

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาป

เตเม ชเน กาโกลลสงฺฆา อเทนฺตล ๑

[๕๔๔] สณฺโชนตลญฺฐตา ปจวล กมฺนตล

#๑ ม. หลเสนฺตล รโเสนฺตล ๑ อลโต ปรรล อลลลสเมว ๑ ๒ ม. กาโกลลสงฺฆา อเทนฺตล ๑

#อลโต ปรรล อลลลสเมว ๑

ตตเตหิ ขนุเชหิ จ โปถยนฺติ

ภยํ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปฺจุจฺฉามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสวโร

อิเม นฺน มจฺจา กิเมกํสุ ปาปํ

เยเม ชนา ขนฺนุชฺชตา สยฺนฺติ ฯ

[๕๔๕] ตสฺส ปุณฺโณ วैयाกาสี มาตลฺลิตฺเวทฺสวโร

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสีชานโต ฯ

เย ชีวโลกสฺมี สุปาปชฺชมฺมิโน

นรฺลจฺจ นาริฺลจฺจ อปาปชฺชมํ

หิเสนฺติ โรเสนฺติ สุปาปชฺชมมา

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺวา ปาปํ

เตเม ชนา ขนฺนุชฺชตา สยฺนฺติ ฯ

[๕๔๖] อญฺคารกาสุํ อปเร ญฺนนฺติ ๑

นรา รุทฺตนฺตา ปรีทญฺจคฺคตฺตา

ภยํ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปฺจุจฺฉามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสวโร

อิเม นฺน มจฺจา กิเมกํสุ ปาปํ

เยเม ชนา อญฺคารกาสุํ ญฺนนฺติ ๑ ฯ

[๕๔๗] ตสฺส ปุณฺโณ วैयाกาสี มาตลฺลิตฺเวทฺสวโร

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสีชานโต ฯ

#๑ ม. ฌนฺนฺติ ฯ ย. ฌนฺนฺติ ฯ

เยเกจิ ปุคฺคา ย ธนสฺส ๑ เหตุ
สกุขี กริตฺวา อธิํ ชาปยฺนฺติ
เต ชาปยิตฺวา ชนตํ ชนินฺท
เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาปํ
เตเม ชนา อํการกาสุํ ญฺนนฺติ ฯ

[๕๔๘] สญฺ โชติภูตา ชลิตา ปทิตฺตา
ปทิสฺสตี มหตี โลหกฺมฺภี
ภยํ หิ มํ วินฺทตี สุตฺ ทิสฺวา
ปฺจฺฉามิ ตํ มาตลี เทวสารถิ
อิม ญฺ มจฺจา กิมกํสุ ปาปํ
เยเม ชนา (อํสิรา) โลหกฺมฺภี ปตฺนฺติ ฯ

[๕๔๙] ตสฺส ปฺญฺ โจ วียากาสิ มาตลี เทวสารถิ
วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชานโต ฯ
เย สีลวฺนฺตํ สมณํ พุราหฺมณํ วา
หิเสนฺติ โรเสนฺติ สฺปาปชฺรฺมฺมา
เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาปํ
เตเม ชนา (อํสิรา) โลหกฺมฺภี ปตฺนฺติ ฯ

[๕๕๐] ลฺลยฺจฺนฺติ คีวํ อถ เวชยิตฺวา
อุโณทฺทกสฺมี ปกิโลทยิตฺวา ๒
ภยํ หิ มํ วินฺทตี สุตฺ ทิสฺวา

#๑ สี. ย. ปุคฺคา ย ธนสฺส ฯ ๒ ม. ปกิโลทยิตฺวา ฯ สี. ย. ปกิเลทยิตฺวา ฯ

ปจฺจนามิ ตั มาตลล เทวสารถล

อลเม นุ มจฺจา กลมกัสุ ปาปั

เยเม ชนนา ลุตฺตลลลรา สยนฺตล ๑

[๕๕๑] ตสฺส ปุณฺโณ วลยากาลล มาตลล เทวสารถล

वलปากั ปาปกมฺมานัน ชานัน อกฺขาลลลชานโถ ๑

เย ชลวโลกสมลล สุปาปชมฺมลโน

ปกฺขลล คเหตุวาน วลลหยนฺตล

เต หลยลตุวา สกฺกณัน ชนลนฺท

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตุว ปาปั

เตเม ชนนา ลุตฺตลลลรา สยนฺตล ๑

[๕๕๒] พหฺตุโตยา อนลชาตกฺกลา ๑

นทล อยล สนฺททลล สฺปปตลตฺถา

จมฺมมาภลตตฺตา มนฺชา ปลวนฺตล

ปลวตฺถจ ๒ เตลล กฺกุส ๓ โหตล ปานล

ภยล ลล มล วลนฺททลล สฺตุท ทลลสุวา

ปจฺจนามล ตั มาตลล เทวสารถล

อลเม นุ มจฺจา กลมกัสุ ปาปั

ปลวตฺถจ เตลล กฺกุส โหตล ปานล ๑

[๕๕๓] ตสฺส ปุณฺโณ วลยากาลล มาตลล เทวสารถล

#๑ ม. อนลชาตกฺกลา ๑ ๒ ม. ปลวตฺถจ ๑ อลโถ ปลลล อลลลลลลลลลลล ๓ ม. กฺกุส ๑ อลโถ ปลลล

#อลลลลลลลลลลลล ๑

วิปากั ปาปกมฺมานัน ฌานัน อุกฺขาสีฌานโต ฯ

เย สุทฺทฐณฺณํ ปลาเสน มิสฺสั
อสุทฺทกมฺมา กยิโน ททฺหนฺตึ
ฌมฺมาภิตตฺตฺตาน ปิปาสิตานัน
ปิวตฺตจฺ เตสฺสึ อุตฺส โหติ ปานี ฯ

[๕๕๔] อุตฺสฺหิ สตฺตึทึหิ จ โตมเรหิ

อูกฺขยานิ ปสฺสฺตานิ ตฺทฺหนฺตึ กนฺทฺตึ
ภยํ หิ มํ วินฺทฺติ สฺตฺตึ ทิสฺวา
ปฺจฺจฺฉามิ ตํ มาตฺลิ เทวสฺสารถิ
อิมํ นฺน มจฺจา กิมกัสมฺส ปาปึ
เยเม ฌนา สตฺตึทึทฺตา สยฺนฺตึ ฯ

[๕๕๕] ตสฺส ปุณฺโณ วิยาภาสิ มาตฺลิ เทวสฺสารถิ

วิปากั ปาปกมฺมานัน ฌานัน อุกฺขาสีฌานโต ฯ

เย ชิวโลกสฺมึ อสฺสฺฐกมฺมิโน
อทินฺนมาทาย กโรนฺติ ชิวิตฺตึ
ฐณฺณํ ฐนํ รัชตํ ชาตฺฐปึ
อเชพฺกญฺจาปิ ปสฺสึ มหีสึ ๑
เต ลุทฺทกมฺมา ปสฺเวตฺวา ปาปึ
เตเม ฌนา สตฺตึทึทฺตา สยฺนฺตึ ฯ

[๕๕๖] คิวาย พนฺธา กิสฺสึเม ปุเนเก

#๑ สึ. ยฺ. มหีสึ ฯ

อญฺเณ วิกนฺตา ๑ วิลกตา สยฺนฺติ ๒

ภยํ หิ มํ วินฺนฺตติ สฺสูต ทิสฺสุวา

ปฺจุจฺฉามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสสารถิ

อิเม นฺน มจฺจา กิมกํสฺสุ ปาปํ

เยเม ชนา วิลกตา สยฺนฺติ ฯ

[๕๕๓] ตสฺส ปุญฺโจ วิยาภาสิ มาตลฺลิตฺเวทฺสสารถิ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชาโนโต ฯ

โอรพฺภิกกา สฺสูกริกา จ มจฺฉิกา

ปลฺลํ มหีสลฺลจ อเชพกณฺจ

หนฺตฺวาน สฺสูณฺสฺส ปสฺสาร์ยิสฺสุ

เต ลฺลทฺทกมฺมา ปสเวตฺวา ปาปํ

เตเม ชนา วิลกตา สยฺนฺติ ฯ

[๕๕๔] รหโฑ อยํ มุตฺตกริสฺสุโร

ทฺคฺคฺนฺธโรโป อสฺสุจิ ปฺปฺติ วาติ

ชฺุทฺทาปเรตา มนฺุชา อเทนฺติ

ภยํ หิ มํ วินฺนฺตติ สฺสูต ทิสฺสุวา

ปฺจุจฺฉามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสสารถิ

อิเม นฺน มจฺจา กิมกํสฺสุ ปาปํ

เยเม ชนา มุตฺตกริสฺสุภฺกฺขา ฯ

[๕๕๕] ตสฺส ปุญฺโจ วิยาภาสิ มาตลฺลิตฺเวทฺสสารถิ

#๑ สฺตี. ยฺ. วิกตฺตา ฯ ๒ สฺตี. ยฺ. ปฺเนเก ฯ

วิปากั ปาปกมฺมานันฺ ฌานันฺ อุกฺขาสีฌานโต ฯ

เยเกจิมเ การณิกา วิโรสิกา ๑

ปเรสั วิหีสาย สทา นิวิฏฺฐา

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาปี

มิตฺตทฺทฺโน มิพฺพหฺมเทนฺติ พาลา ฯ

[๕๖๐] รหโท อัย โลหิตปฺพพฺโปโร

ทฺกคฺคณฺธโรโป อสุจิปฺปติ วาติ

ฌมฺมาภิตตฺตา มนฺุชา ปิวนฺติ

ภยั หิ มั วินฺทติ สฺตฺ ทิสฺวา

ปฺจฺฉามิ ตั มาตฺลิ เทวสารถิ

อิมเ นฺ มจฺจา กิมกัสุ ปาปี

เยเม ฌนา โลหิตปฺพพฺภกฺขา ฯ

[๕๖๑] ตสฺส ปฺภูโจ วียากาสิ มาตฺลิ เทวสารถิ

วิปากั ปาปกมฺมานันฺ ฌานันฺ อุกฺขาสีฌานโต ฯ

เย มาตฺริ วา ปิตฺริ วา ฌิวโลเก

ปาราชิกา อรหฺนฺเต หนฺนฺติ

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาปี

เตเม ฌนา โลหิตปฺพพฺภกฺขา ฯ

[๕๖๒] ฌิวหฺลจฺ ปสฺส พฺลิเสน วิทฺธิ

วิทฺติ ยถา สงฺกฺสเกน ฌมฺมิ

#๑ ม. วิโรสกา ฯ

ผนฺทนฺตึ มจฺฉาว ถลฺมฺหิ ขิตฺตฺตา

มฺลฺยจฺนฺตึ เขฬฺ รุทฺมฺมานา กิเมเต

ภยฺ หิ มํ วินฺทติ สฺสูท ทิสฺวา

ปฺปฺจฺฉามิ ตํ มาตฺลิ เทวสฺสารถิ

อิเม นฺ มจฺจา กิเมกํสุ ปาปํ

เยเม ชนา วฺงกมฺมฺสฺตฺตา สยฺนฺตึ ฯ

[๕๖๓] ตสฺส ปฺญฺโโจ วิยาภาสิ มาตฺลิ เทวสฺสารถิ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสฺสฺชานโต ฯ

เยเกจิ สณฺณจฺนคฺตฺตา ๑ มนฺุสฺสฺตา

อกฺกฺเขน อกฺกํ กยฺ หาปยฺนฺตึ

กฺุณฺเณ กฺุณฺํ ธนฺ โลกฺเขตฺ

ฉนฺนํ ยถา วาริจฺจํ วธาย ฯ

น หิ กฺุณฺการิสฺส ภาวนฺติ ตาณา

สเกหิ กมฺเมหิ ปฺรฺกฺขิตฺตสฺ ๒

เต ลฺลฺกฺทกมฺมา ปสเวตฺว ปาปํ

เตเม ชนา วฺงกมฺมฺสฺตฺตา สยฺนฺตึ ฯ

[๕๖๔] นาริโย อิมฺา สมฺปริภินฺนคฺตฺตา

ปฺกฺคยฺห กนฺทนฺตึ กฺุเช ทฺุชฺจฺจา

สมกฺขิตฺตา โลหิตปฺุพฺพลิตฺตฺตา

คาโว ยถา อาฆาตเน วิกนฺตฺตา

#๑ ม. สณฺณจฺนคฺตฺตา ฯ สฺ. ยฺ. สณฺณจฺนคฺตฺตา ฯ ๒ ม. ปฺรฺกฺขิตฺตสฺ ฯ อิโต ปฺริ

#อิทิสเมว ฯ

ตา ภูมิกาสุมิ สทา นิจาตา
ขนฺธาติวตฺตุนฺติ สฺโชติภูตา ฯ
ภยํ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา
ปฺจุณฺณามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสารถิ
อิมานฺนุ นาริโย กิมกํสุ ปาปํ
ยา ภูมิกาสุมิ สทา นิจาตา
ขนฺธาติวตฺตุนฺติ สฺโชติภูตา ฯ

[๕๖๕] ตสฺส ปุณฺโณ วैयाกาสิ มาตลฺลิตฺเวทฺสารถิ
วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อุกฺขาติชานโต ฯ
โกลิตฺตฺติยาโย ๑ อิทฺ ชีวโลเก
อสุทฺทกมฺมา อสตี ๒ อจารุ
ตา ทิตฺตฺตฺรฺปา ปติ วิปฺปฺหาย
อณฺณํ อจารุ รติจิทฺทเหตุ
ตา ชีวโลกฺสุมิ รมาปยิตฺวา
ขนฺธาติวตฺตุนฺติ สฺโชติภูตา ฯ

[๕๖๖] ปาทฺท กเหตุวา กิสฺสิเม ปุเนเก
อวัสิรา นรเก ปาตยฺนฺติ
ภยํ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา
ปฺจุณฺณามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสารถิ

#๑ สี. ย. โกลีนียาโย ฯ ๒ อยฺตฺตฺนฺตีปี ฯ

อิเม นุ มจฺจา กิมกัสมุ ปาปี

เยเม ชนา (อวิสิรา) นรเก ปาตยนฺติ ฯ

[๕๖๗] ตสฺส ปุณฺโณ วียากาสี มาตลิตฺเวทสารถิ

วิปากัง ปาปกมฺมานัง ชานัง อกฺขาสิชาโนโต ฯ

เย ชีวโลกสมิ อสารถุมมิโน

ปรสฺส ทารานิ อติกฺกมฺนฺติ

เต ตาทิสา อุตฺตมภณฺฑเทนา

เตเม ชนา (อวิสิรา) นรเก ปาตยนฺติ ฯ

เต วสฺสปุคานิ พฺหุณี ตตฺถ

นิริเยสุ ทุกฺขัง เวทนัง เวทยนฺติ

น หิ ปาปการิสฺส ภวนฺติ ตาณา

สเกหิ กมฺเมหิ ปฺรกฺขิตสฺส

เต ลุทฺทกมฺมา ปสเวตฺวา ปาปี

เตเม ชนา (อวิสิรา) นรเก ปาตยนฺติ ฯ

[๕๖๘] อฺจุจาวจาเม วิวิธา อฺปกฺกมา

นิริเยสุ ทิสฺสนฺติ สุโฆรรูปา

ภยํ หิ มํ วินฺนฺตติ สฺสูต ทิสฺวา

ปุจฺจามิ ตํ มาตลิตฺเวทสารถิ

อิเม นุ มจฺจา กิมกัสมุ ปาปี

เยเม ชนา อธิมตฺตา ทุกฺขา ติปฺปา ๑

#๑ ม. ติปุพา ฯ อิตฺโต ปฺริ อิทิสเมว ฯ

ขรา กฏกา เวทนา เวทยนฺติ ฯ

[๕๖๕] ตสฺส ปุญฺโจ วียากาสี มาตลิตฺทวารถิ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อุกฺขาสีชานโต ฯ

เย ชีวโลกสฺมี สุปาปทิกฺขิโน

วิสุตาสกมฺมานิ กโรนฺติ โมหา

ปรณฺจ ทิกฺขิณํ สมาทเพนฺติ

เต ปาปทิกฺขิ ๑ ปสเวตฺว ปาปํ

เตเม ชนา อธิมตฺตา ทุกฺขา ติปฺปา

ขรา กฏกา เวทนา เวทยนฺติ ฯ

[๕๖๖] วิทิตานิ เต มหาราช อวาสิ ปาปกมฺมินิ

จานานิ ลุทฺทกมฺมานํ ทุสฺสีลานนฺจ ยา คติ

อฺยุยาหิทานิ ราชิสฺสึ เทวราชสฺส สนฺติเก ฯ

[๕๖๗] ปยุตฺตูปิ ทิสฺสตีทํ วิมานํ

มาลาปิลนฺธา สยนสฺส มชฺเฌ

ตตฺถจฺจตี นาริ มหานุภาวา

อฺจุจาวจํ อิทฺธิ วิกุพฺพมานา

วิตฺตี หิ มํ วินฺทตี สุตฺต ทิสฺวา

ปฺจุณามิ ตํ มาตลิตฺทวารถิ

อโย นุ นาริ กิมกาสี สาธุ

ยา โมทตี สกฺคปฺปตฺตา วิมานเ ฯ

#๑ ยู. ปาปทิกฺขิณํ ฯ

[๕๗๒] ตสฺส ปุณฺโณ วैयाกาสิ มาตลิตฺเวทสฺสารถิ

วิปากัง ปุณฺณกมฺมานัง ชานัง อุกฺขาสิชาเนโต ฯ

ยถิ เต สุตฺตา พิรณิ ๑ ชีวโลเก

อามายทาสี อหุ พุราหุมนฺนสฺส

สา ปตฺตกาถิ ๒ อติถิ วิทิตฺวา

มาตาว ปุตุตฺตํ สกิมานินฺนุที

สญฺญมา ตังวิภาคา จ สา วิมานสมิ โมทติ ฯ

[๕๗๓] ททฺทลฺลมาณา อาภนฺติ ๓ วิมานา สตฺต นิมฺมิตา

ตตฺถ ยโก โข มหิทฺธิโก สพฺพภกรณฺณสิโต

สมนฺดา อนฺุปรียายติ นาริคนฺุปรุกฺขิโต ฯ

วิตฺติ หิ มํ วินฺนทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปุจฺจามิ ตํ มาตลิตฺเวทสฺสารถิ

อัยฺ นุ มจฺโจ กิมกาสิ สาธุ

โย โมทติ สกฺกปฺปตฺโต วิมานे ฯ

[๕๗๔] ตสฺส ปุณฺโณ วैयाกาสิ มาตลิตฺเวทสฺสารถิ

วิปากัง ปุณฺณกมฺมานัง ชานัง อุกฺขาสิชาเนโต ฯ

โสณฺทินฺุโน คหปติ เอส ทานปตี อหุ

เอส ปพฺพชิตฺุทฺทิสฺส วิหารे สตฺต การยิ ฯ

สกกฺกจฺจนฺเต อฺุปฺภุจาสิ ภิกฺขโว ตตฺถ วาสิเก

อจฺฉาทนฺณจ ภตฺตณฺจ เสนาสนํ ปทีปยิ

#๑ วรฺณิตฺิปี ฯ ๒ ม. ปตฺตกาเถ ฯ ๓ ม. อาภนฺติ ฯ

อทาสี อชฎุเตสุ วิปัสสนเนน เจตสา ฯ
จาทุททสี่ ปญจทสี่ ยา จ ปกขสุส อฏฐมี
ปาฎิหาริยปกขณจ อฏฐงคสุสมาหิต์
อุโปสถ์ อูปวสิ สทา สี่เสสุ สัฎโต
สณฺณโม สัฎวิภาโค จ โส วิมานสุมิ โมทติ ฯ

[๕๙๕] ปภาสติมิทํ พุยมหํ ผลิกาสุ สุนิมิต์
นารีวรคณากิณฺณํ กุฎฎาคารวิโรจิต์
อุเปต์ อนนฺปาเนหิ นจจศีเตหิ จุกยํ ฯ

วิตติ หิ มํ วินฺทติ สุต ทิสฺวา
ปฺจฺฉามิ ตํ มาตลฺลิตฺเวทฺสารถิ
อิมานุ นารี ๑ กิมกัสมุ สาส์
ยา ๒ โมทเร สกคปฺปตฺตา วิมานे ฯ

[๕๙๖] ตสฺส ปุฎฺโฐ วิยาภาสิ มาตลฺลิตฺเวทฺสารถิ
วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชานโต ฯ

ยาภาจि นารी อิช ชีวโลเก
สีลวณฺติโย อูปาสิกา
ทานे รตา นิจฺจปฺสนฺนจิตฺตา
สจฺเจ จิตา อุโปสเถ อปฺปมตฺตา

สณฺณมา สัฎวิภาคา จ ตา วิมานสุมิ โมทเร ฯ

[๕๙๗] ปภาสติมิทํ พุยมหํ เวฬุริยาสุ นิมมิต์

#๑ ม. อิเม นุ มจฺจา ฯ ๒ ม. เข ฯ

อุเปตฺติ ภูมิกาคเหหิ วิกตฺตํ ภาคโส มิติ ๑
อาลมพฺรํ มูทิงคา จ นจฺจคิตฺตา สุวาทิตา
ทิพฺพทา สทฺททา นิจฺจรฺรฺนฺติ สวณียา มโนรมา ๑
นาหิ เอวํ คตฺติ ชาตฺตุ เอวํ สุรฺรฺจิริ ปุเร
สทฺทํ สมภิกฺขานามิ ทิฏฺฐํ วา ยทฺธิยา สุตฺติ ๑
 วิตฺติ หิ มํ วินฺนฺตฺติ สุตฺติ ทิสฺวา
 ปฺจฺจณามิ ตํ มาตฺติ เทวสารถิ
 อิมํ นุ มจฺจา ทิมกํสุ สาทฺธิ
 เย โมทเร สคฺคปฺปตฺตฺตา วิมานเ ๑

[๕๗๘] ตสฺส ปุณฺโณ วิยาภาสิ มาตฺติ เทวสารถิ
 วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิขานโต ๑
 เยเกจิ มจฺจา อธิ ชีวโลเก สิลฺลวฺนฺตา ๑ อุปาสกา
 อาราเม อุทฺปาเน จ ปปา สงฺกมฺนานิ จ
 อรหนฺเต สิตฺถิเก สกฺกจฺจํ ปฺปฺปาทฺถํ
 จิวรํ ปิณฺฑปาทฺถจํ ปจฺจยํ สยนาสนํ
 อํทฺสุ อุชฺชฺฐเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ๑
 จาทฺททฺทสิ ปฺปจฺทสิ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมิ
 ปาฏฺฐิหาริยปฺกฺขณจํ อญฺจงฺคสฺสสมาหิตํ
 อุโปสถํ อุปวสฺสุ สทา สิลฺลสุ สํวฺตา
 สณฺณมา สํวิภาคา จ เต วิมานสมฺมิ โมทเร ๑

#๑ สี่. ยู. สิลลวฺนฺโต ๑

[๕๙๕] ปภาสติมิท พุยมหิ ผลิกาสุ สุนิมมิตั

นารีวรกณากิณณั กุฎาคารวิโรจิตั

อุเปตัง อนุนปาเนหิ นัจจทีเตหิ จุกยั

นชฺโช อนุปริยายติ ๑ นานาปุพฺพทุมายูตา ฯ

วิตฺตี หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปฺจฺฉามิ ตํ มาตฺลิ เทวสารถิ

อัย นุ มจฺโจ กิมกาสิ สาทฺฐั

โย โมทติ สคฺคปฺปตฺโต วิมานे ฯ

[๕๙๖] ตสฺส ปุญฺโง วิยาภาสิ มาตฺลิ เทวสารถิ

วิปากัง ปุณฺณกมฺมานัง ชานัง อกฺขาสิชานโต ฯ

มิตฺติลาโย คหปติ เอส ทานปตี อหุ

อาราเม อุตฺปาเน จ ปปา สงฺกมฺนานิ จ

อรหนเต สิตฺถุเต สกฺกจฺจํ ปฺฏิปาทยิ

จิวรํ ปิณฺฑปาตณฺจ ปจฺจยั สยนาสนํ

อทาสิ อชฺชุตฺเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺตา ฯ

จาทฺตททสี ปญฺจทสี ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมิ

ปาฎิหาริยปฺกขณฺจ อญฺจงฺกสฺสมาหิตํ

อุโปสถัง อุปวสิ สทา สีเลสุ สํวโต

สยฺยโม สํวิภาโค จ โส วิมานสมฺมิ โมทติ ฯ

[๕๙๗] ปภาสติมิท พุยมหิ ผลิกาสุ สุนิมมิตั ๒

#๑ ม. จานุปริยาติ ฯ ๒ ย. เวฬุริยาสุ นิมมิตั ฯ

นารีวรกณากิณณํ กุฎาคารวิโรจิตํ
อุเปตํ อนุนปานะหิ นัจจคีเตหิ จุกยํ
นชฺชโ อานุปริยายติ ๑ นานาบุปฺพหุมายูตา
ราชายตนา กปิฏฺฐา จ อมฺพา สาลา จ ชมฺพุโย
ติณฺฑุกา จ ปิยาถา จ ทุมมา นิจฺจผลา พหู ๑
 วิตฺตี หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา
 ปฺจุฉามิ ตํ มาตฺถิ เทวสารถิ
 อัยฺ นุ มจฺโจ กิมกาสิ สาคฺ์
 โย โมทฺถิ สคฺคปฺปตฺโต วิมานะ ๑

[๕๘๒] ตสฺส ปฺกุจฺโ จ วิทยาภาสิ มาตฺถิ เทวสารถิ
 วิปากํ ปฺจุณณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชานโต ๑
 มิตฺถิลายํ คหปฺติ เอส ทานปฺตี อหุ
 อาราเม อุตฺปานะ จ ปปา สงฺกมฺนานิ จ
 อรหนฺเต สิตฺถิภูเต สกฺกจฺจํ ปฺภูปาทยิ
 จิวฺรํ ปิณฺฑพปาตณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ
 อทาสิ อฺชฺชฺชฺเตสุ วิปฺปสนฺนเนน เจตฺสา ๑
 จาทฺตุทฺทสึ ปฺลยจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมิ
 ปาฏฺฐิหาริยปฺกฺขณฺจ อญฺจงฺคสฺสสมาหิตํ
 อุโปสถํ อุปวสึ สทา สึเลสุ สํวฺโต
 สณฺณโม สํวิภาโค จ โส วิมานสมฺมิ โมทฺถิ ๑

#๑ ม. จานุปริยาติ ๑

[๕๘๓] ปภาสติมิทํ พุยมหํ เวพฺฐิยาสุ นิรมิตํ

อุเปตํ ภูมิภาเคหิ วิภตฺตํ ภาคโส มิติ

อาตมพฺรามา มุทิงกา จ นจฺจคีตา สุวาทิตา

ทิพฺพา สทฺทา นิจฺจรฺนฺติ สวณียา มโนรมา

นาหิ เอวํ คตํ ชาตุ เอวํ สุรฺจิริ ปุเร

สทฺทํ สมภิชานามิ ทิฏฺฐํ วา ยทิวา สุตํ ฯ

วิตฺติ หิ มํ วินฺนฺตฺติ สุตฺติ ทิสฺวา

ปฺจฺจณามิ ตํ มาตฺถิ เทวสารถิ

อํ นุ มจฺโจ กิมกาสิ สาทฺธุ

โย โมทฺถิ สคฺคปฺปตฺโต วิมานे ฯ

[๕๘๔] ตสฺส ปฺจฺจโจ วียากาสิ มาตฺถิ เทวสารถิ

วิปากํ ปฺจฺจณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชาเนโต ฯ

พาราณสิยํ คหปติ เอส ทานปตี อหุ

อาราเม อุตฺปาเน จ ปปา สงฺกมฺนานิ จ

อรหนฺเต สตีฏฺเต สกฺกจฺจํ ปฺจฺจปาทยิ

จีวรํ ปิณฺฑปาทนฺจ ปฺจฺจยํ สยนาสนํ

อทาสิ อฺชฺชฺเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ

จาตุทฺทสึ ปณฺจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมิ

ปาฏฺฐิหาริยปฺกฺขณฺจ อญฺจจฺจสฺสสมาหิตํ

อุโปสถํ อุปวสิ สทา สึเลสุ สํวโต

สณฺณโม สัมมิทโก จ โส วิมานสุมิ โมทติ ฯ

[๕๘๕] ยถา อุตฺถมาทิจฺโจ โหติ โลหิตโก มหา

ตถูปมํ อิทํ พุยมหํ ชาตฺรุปสฺส นิมมิตํ ฯ

วิตฺติ หิ มํ วินฺทติ สุตฺ ทิสฺวา

ปฺจุณฺณามิ ตํ มาตฺถิ เทวสารถิ

อัยฺ นุ มจฺโจ กิเมกาสิ สาทฺธุ

โย โมทติ สคฺคปฺปตฺโต วิมานे ฯ

[๕๘๖] ตสฺส ปฺจุณฺโ จ วิทยาภาสิ มาตฺถิ เทวสารถิ

วิปากํ ปฺจุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชาเนโต ฯ

สาวตฺถุณฺณิ คหปติ เอส ทานปตี อหุ

อาราเม อุตฺปาเน จ ปปา สงฺกมฺนานิ จ

อรหนเต สิตฺถุเต สกฺกจฺจํ ปฺฏิปาทยิ

จิวรํ ปิณฺฑปาตณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ

อทาสิ อฺชฺชฺเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ

จาตฺตทฺทสิ ปญฺจทสิ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมิ

ปาฏฺฐิหาริยปฺกฺขณฺจ อญฺจงฺกสฺสมาหิตํ

อุโปสถํ อุปวสิ สทา สีเลสุ สํวโต

สณฺณโม สัมมิทโก จ โส วิมานสุมิ โมทติ ฯ

[๕๘๗] เวหายสาเม พหุกา ชาตฺรุปสฺส นิมมิตา

ททฺทลฺลมาณา อาภนฺติ วิชฺชวพฺภณฺนุนฺตเร

ตตถ ๑ ยกขมา มหิทฐิกา สพพากรณฐิตา
สมนฺดา อนุปริยายนฺติ นาริคณปริวฺตา ๑ ฯ
วิตฺตี หิ มํ วินฺทติ สฺตท ทิสฺวา
ปฺจุณฺนามิ ตํ มาตลฺลิตฺเต ทเวสฺสารถิ
อิเม นฺน มจฺจา กิมกํสุ สํสฺสํ
เย โมทเร สคฺคปฺปตฺตฺตา วิมาเน ฯ

[๕๘๘] ตสฺส ปุณฺโณ วียากาสิ มาตลฺลิตฺเต ทเวสฺสารถิ
วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชาเนโต ฯ
สทฺทชย สฺสนิวิญฺจาย สทฺทชเม สฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อกํสุ สตฺถว จันํ สมฺมาสมฺพุทฺทสาวกา ๒
เตสํ เอตานิ จานานิ ยานิ ตฺวํ ราเช ปสฺสสิ ฯ

[๕๘๙] วิทิตานิ เต มหาราช อวาสิ ปาปกมฺมินํ
อโธ กลฺยาณกมฺมานํ จานานิ วิทิตานิ เต
อฺยฺยหาหิตานิ ราชิสฺสิ ทเวราชสฺส สนฺตฺติเก ฯ

[๕๙๐] สทฺสฺสยฺยตฺตํ หยวาทิ ทิพฺพชานมธฺมิญฺจโธ
ยายมาโน มหาราช อทฺทา สิทฺทเนเร เน
ทิสฺวานามนฺตฺติ สฺสํ อิเม เก นาม ปพฺพตฺตา ฯ

[๓]

[๕๙๑] สทฺสฺสโน กรวิโก อีสฺสโร ๔ ยฺคนฺธโร
เนมฺินฺธโร วินตโก อสฺสกณฺโณ คิริพฺพรหา
เอเต สิทฺทเนเร เนกา อนุปฺพพสมฺมุคฺคตา

#๑-๑ ม. อยฺย คาทา นตฺถิ ฯ ๒ สฺ. ย. สมฺมาสมฺพุทฺทสาสนํ ฯ

#๓ ม. ตสฺส ปุณฺโณ วียากาสิ มาตลฺลิตฺเต ทเวสฺสารถิ

วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชาเนโต ฯ

#๔ ม. อีสฺสโร ฯ

มหาราชา นมาวาสา ยานี ตุวั ราช ปสฺสสึ ฯ

[๕๕๒] อเนกรูป รุจิริ นานาจิตตํ ปกาสติ

อากิณฺณํ อินฺทสทิสฺสเหหิ พุยกฺกเมหฺว สุรฺกฺกจิตฺตํ ฯ

วิตฺติ หิ มํ วินฺทติ สุตฺต ทิสฺวา

ปฺจุณฺณามิ ตํ มาตฺถิ เทวสฺสารถิ

อิมํ นฺุ ทฺวารํ กิมนฺุณฺณมาหุ ๑

มโนรมํ ทิสฺสติ ทฺุรโตว ฯ

[๕๕๓] ตสฺส ปฺญฺุโจ วิทยาภาสิ มาตฺถิ เทวสฺสารถิ

วิปากํ ปฺยุณฺณกมฺมานํ ชานํ อฺกฺกฺกชานโต ฯ

จิตฺตฺกฺกโณติ ยํ อหา เทวราชปฺปเวสนํ

สฺทสฺสสนสฺส กิริโน ทฺวารํ เหตํ ปกาสติ

อเนกรูป รุจิริ นานาจิตตํ ปกาสติ

อากิณฺณํ อินฺทสทิสฺสเหหิ พุยกฺกเมหฺว สุรฺกฺกจิตฺตํ

ปวิเสเตน ราชสิ อรุชฺชํ ญฺุมิ ปกฺกม ฯ

[๕๕๔] สหสฺสยฺยุตฺตํ หยวาทิ ทิพฺพยานมฺริญฺุจโติ

ยายมาโน มหาราชา อทฺททา เทวสฺสํ อิทํ ฯ

ยถา สรเท อากาโส ๒ นีโลภาโส ปทิสฺสติ

ตฺถูปมํ อิทํ พุยมฺหํ เวพฺุริยาสุ นิมฺมิตฺตํ ฯ

วิตฺติ หิ มํ วินฺทติ สุตฺต ทิสฺวา

ปฺจุณฺณามิ ตํ มาตฺถิ เทวสฺสารถิ

#๑ สี่. ย. กิมนฺุณฺณมาหุ ฯ ๒ ม. อากาเส ฯ

อิมํ นุ พุยมหํ กิมภณฺณมาหุ ๑ ฯ

[๕๕๕] ตสฺส ปุณฺโง วิทยาภาสิ มาตลิวทวารถิ
วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิชานโต
สุทฺธมาอิติ ยํ อาหุ เอเสสา ๒ ทิสฺสเต สภา
เวพุริยารุจิรา จิตฺรา ธารยฺนฺติ สุนิมฺมิตา
อภฺจิสฺสา สุกตา ฅมฺภา สพุเพ เวพุริยามยา
ยตฺถ ทเวา ตาวตีสา สพุเพ อินฺทปฺโปโรหิตา
อตฺถํ เทวมฺนุสฺसानํ จินฺตยฺนฺตา สมจฺจเร
ปวิเสเตน ราชิสฺสิ เทวานํ อนุโมทนํ ฯ

[๕๕๖] ตํ ทเวา ปณฺนินฺทิสฺสุ ทิสฺวา ราชานมาคตํ
สฺวาคตฺนฺเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตํ
นีสิตทานิ ราชิสฺสิ เทวราชสฺส สนฺติเก ฯ
สกุโก ตํ ๓ ปณฺนินฺทิตฺถ เวเทหํ มิถิลคฺคหํ
นิมนฺตยิตฺถ ๔ กามะหิ อาสเนน จ วาสโว ฯ
สาธฺุ โขสิ อนุปฺปตฺโต อาวาสํ วสวตฺตินํ
วส เทเวสุ ราชิสฺสิ สพุพกามสมิทฺุธิสฺสุ
ตาวตีเสสุ เทเวสุ ภฺุณฺช กามะ อมานุเส ฯ

[๕๕๗] ยถา ยาจิตกํ ยานํ ยถา ยาจิตกํ ฐนํ
เอวํ สมฺปทเมเวตํ ยํ ปฺรโต ทานปฺจฺจยา ฯ
น จาหเมตมิจฺจามิ ยํ ปฺรโต ทานปฺจฺจยา

#๑ สี.ย. กิมภณฺณมาหุ ฯ ๒ ม. ปสฺเสสา ฯ ๓ ม. สกุโกปิ ฯ ๔ สี.ย. นิมนฺตยิ จ ฯ

สยั กตานิ ปุณฺณานิ ตั เม อาเวณียั ๑ ธนั ฯ
โสฬั คนฺตุวา มนฺุเสสฺ กาหามิ กุสลั พหุ
ทานน สมจริยาย สลฺลเมณ ทเมณ จ
ยั กตฺวา สฺขิตโต โหติ น จ ปจฺจนาตฺตปฺปติ ฯ
[๕๕๘] พหุปกฺกาโร โน ภวึ มาตฺถิ เทวสารถิ
โย เม กลฺยาณกมฺมานั ปาปานั ปฏฺิทสฺสยิ ๒ ฯ
[๕๕๙] อิทั วตฺวา นิมิราชา เวเทโห มิถิลคฺคโห
ปฺปุลฺลณฺณั ยชิตฺวาน สลฺลมฺมึ อชฺฌปฺปากมิติ ฯ
เนมิราชาชาติกั จตฺตฺถิ ฯ

๕ มโหสฺสชาติกั ๓

[๖๐๐] ปณฺจาโล สพฺพเสนาย พุรฺหมตฺตโตยมาคโต ฯ
สาธั ปณฺจาลิยา เสนา อปฺปเมยฺยา มโหสฺส ฯ
วิทฺธิมตี ๔ ปตฺติมตี สพฺพสงฺคามโกวิทา
โอหารินิ สทฺทวตี เภริสงฺขปฺโปธนา ฯ
โลหวิชฺชา อลงฺการา ธชฺฉินิ วามโรหินิ
สิปฺปิเยหิ สฺสมฺปนฺนา สุเรหิ สฺสฺปตฺติฏฺฐิตา ฯ
ทเสตฺถ ปณฺจทิตา อาหุ ภูริปณฺณา รโหคตา ๕
มาตา เอกาทสี รลฺโล ปณฺจาลิยั ปสาสตี ฯ

#๑ ม. อาเวณิกั ฯ ๒ ย. ปฏฺิทสฺยิ ฯ ๓ ม. อุมฺงฺกชาติกั ฯ ๔ ม. วิถิมตี ฯ
#ส. ย. ปฏฺิถิมตี ฯ ๕ ม. รโหคมา ฯ

อถตฺเตกสตี ขตุยา อนุยฺนตา ยสสุสิโน
อจฺฉินฺนรฏฺฐา พุยถิตา ปญฺจาลีนํ ๑ วสิ คตา ฯ
ยํ วทา ตกฺกรา รณฺโณ อกามา ปิยภาณิโน
ปญฺจาลมฺนุยายนฺติ อกามา วสิโน คตา ฯ
ตาย เสนาย มิถิลา ติสฺนุชิปริวาริตา
ราชธานี วิเทหานํ สมฺนฺตา ปรีชณฺณติ ฯ
อุทฺธิ ตารกชาตาว สมฺนฺตา ปรีวาริตา
มโหสฺส วิชานาหิ กถํ โมกฺโข ภวิสฺสตี ฯ

[๖๐๑] ปาเท เทว ปสาเรหิ ภูณฺช กามे รรมสฺสุ จ
หิตฺวา ปญฺจาลิยํ เสนํ พุรฺหมตฺโต ปลายติ ๒ ฯ

[๖๐๒] ราชา สนฺถวกาโม เต รตนานิ ปเวจฺจติ
อากจฺฉนฺตฺ อิติ ทูตา มณฺชฺกา ปิยภาณิโน ฯ
ภาสฺนฺตฺ มุทฺกา วาจา ยา วาจา ปญฺฉินฺนฺติตา
ปญฺจาลิ จ วิเทโห จ ๓ อุโป เอกา ภวานฺตฺ เต ฯ

[๖๐๓] กถนฺนุ เกวฏฺฐ มโหสฺสเรน
สฺมาคโม อาสิ ตทิงฺฆ พุรุหิ
กจฺฉิ เต ปญฺฉินฺนฺตฺโต กจฺฉิ ตฺถุโธ มโหสฺสโร ฯ

[๖๐๔] อนริยฺรูป ปุริโส ชนินฺนท
อสมฺมโมทโก ถทฺโร อสพฺภิรฺรูป
ยถา มฺุโค จ พริโร จ น กิณฺจิตฺถํ อภาสถ ฯ

#๑ ม. ปญฺจาลิยํ ฯ ๒ ม. ปลายติ ฯ ๓ ส. ย. ปญฺจาลา จ วิเทหา จ ฯ

[๖๐๕] อทฺฐา อิทํ มนฺตปทํ สุตฺตทลํ

อตฺโต สุตฺโต นรวิเรน ทิฏฺฐโจ

ตถา หิ กาโย มม สมฺปเวรติ

หิตฺวา สยํ โภ ปฺรหคฺคตเมสฺสติ ฯ

[๖๐๖] ฉนฺนณฺหิ เอกาว มตี สเมติ

เย ปณฺฑิตา อุตฺตมกฺขริปณฺณา

ยานํ อยานํ อถวาปี ฌานํ

มโหสฺส ตฺวํปี มตี กโรหิ ฯ

[๖๐๗] ชานาสิ โข ราช มหानุภาโว

มหพฺพโล จูฬนํพฺรหฺมทตฺโต

ราชา จ ตํ อิจฺฉติ มารณตฺถํ

มิกํ ยถา โอกจเรณ ลฺลทฺโท ฯ

ยถาปี มจฺโฆ พลิสํ วฏฺกํ มํเสน ฉาทิตํ

อามคิทฺโต น ชานาติ มจฺโฆ มรณมตฺตโน ฯ

เอวเมว ตฺวํ ราช จูฬเนยฺยสฺส ชีตฺรํ

กามคิทฺโต น ชานาติ มจฺโฆว มรณมตฺตโน ฯ

สเจ คจฺฉสิ ปณฺจาถํ จิปฺปมตฺตํ ชหิสฺสสิ

มิกํ ปนฺถานุปนฺนํว มหนฺตํ ภยเมสฺสสิ ฯ

[๖๐๘] มยเมว พาลามุหเส เอลมฺภา

เย อุตฺตมตฺถานิ ตยํ ลปิมฺหา

กัเมว ตุวั นงฺคลโกฏฐิตุ

อตุถานึ ชานาสิ ยถาปี อญฺเณ ฯ

[๖๐๕] อิมั คเถ คเหตุวาน นาเสถ วิชิตา มม
 โย เม รตนลาภสุส อนตุรยาย ภาสตี ฯ

[๖๑๐] ตโต จ โส อปกุมม เวเทหสุส อุปนฺตึกา
 อถ อามนฺตึยึ ทูตึ มาฐุริ ๑ สุวปณฺฑิตึ ฯ
 เอหิ สมฺม หริตปกฺข เวยฺยาวจฺจึ กโรหิ เม
 อตุถึ ปณฺจาลราชสุส สาลิกา สยนปาติกา ฯ
 ตึ สนฺถเวน ๒ ปุจฺจสุส สาทิ สพฺพสุส โกวิทา
 สานะสิ สพฺพิ ชานาติ รณฺโณ จ โกลิยสุส จ ฯ
 อามิตึ โส ปฏิสฺตฺวา มาฐุโร ๓ สุวปณฺฑิตุ
 อคมาสิ หริตปกฺโข สาลิกาย อุปนฺตึกั ฯ
 ตโต จ โข โส คนฺตฺวาน มาฐุโร สุวปณฺฑิตุ
 อถ อามนฺตึยึ สุสมฺริ สาลิกั มณฺชฺฐภาณิกั ฯ
 กจฺจึ เต สุสมฺเร ขมนิยฺย กจฺจึ เวเส ๔ อนามยฺย
 กจฺจึ เต มธฺนนา ลาหิ ลพฺกเต สุสมฺเร ตฺวั ฯ
 กุสฺลลยฺเจว เม สมฺม อโถ สมฺม อนามยฺย
 อโถ เม มธฺนนา ลาชา ลพฺกเต สุวปณฺฑิตึ ฯ
 กุโตนฺนุ สมฺม อากมฺม กสุส วา ปหิโต ตฺวัK

#๑ ม. มาฐริ ฯ ขุ. มาฐริ ฯ ๒ ปตุถเรนาตีปี ปาโจ ฯ ม. พนฺชเนน ฯ

#๓ ม. มาฐโร ฯ อโถ ปรี อีทิสเมว ฯ ๔ ม. เวสุเส ฯ

น จ เมสิ อโต ปุพเพ ทิฏฺฐโวจ วายทิ วา สุตโต ฯ
[๖๑๑] อโหสิ สิวราชสฺส ปาสาเท สยนปาลโก
ตโต โส รมมิโก ราชา พนฺเช โมเจติ พนฺธนา ฯ
ตสฺส เมกา ทุตฺติยาสิ สาลิกา มณฺชฺฐภาณิกา
ตํ ตตฺถ อวชิ เสนो ปะกฺขโต สฺกฺษเร มม ฯ
ตสฺสา กามา หิ สมฺมตฺโต อากโตสมิ ตวานฺติเก
สเจ กเรยุ ๑ โอกาสี อุกฺเขว วเสมฺหเส ๒ ฯ
[๖๑๒] สฺวา จ สฺวี กามะยฺย สาลิโก ปน สาลิกิ
สฺวสฺส สาลิกายะว สฺวาโส โหติ กิฺทิสฺโส ฯ
[๖๑๓] โย ยํ กามะ ๓ กามยฺติ อปี จฉฺฐาฬิกามปิ
สพฺโพ หิ สทิสฺโส โหติ นตฺถิ กามะ อสาทิสฺโส ฯ
อตฺถิ ชมฺพาวตี ๔ นาม มาตา สิวสฺส ราชนิโน
สา ปิยา วาสฺสเทวสฺส กณฺหสฺส จ มหะสิยา ๕ ฯ
รัตนวตี ๖ กิฺปริสฺสี สापิ วจฺฉํ อกามยิ
มนฺุสฺโส มิกฺขิยา สทฺธิ นตฺถิ กามะ อสาทิสฺโส ฯ
หนฺนท โขหํ คมิสฺสคามิ สาลิเก มณฺชฺฐภาณิกะ
ปจฺจกฺขันนฺพทํ เหติ อติมณฺุสฺสิ นฺน มํ ฯ
[๖๑๔] น สิริ ตรมาณสฺส มาธฺฐุร สฺวาปณฺุทิต
อิเชว ตาว อจฺฉสฺส ยาว ราชาน ทกฺขสิ
โสสฺสิ สทฺทํ มุทิจฺฉานํ อานฺุภาวณฺุจ ราชนิโน ฯ

#๑ ม. กเรยฺย ฯ ๒ ม. วสาเมห ฯ ๓ สฺ. ยฺ. ยํ ยํ กามิ ฯ ๔ ม. ชมฺพาวตี ฯ

#๕ ม. กณฺหสฺส มหะสิ ปิยา ฯ ๖ ม. รัตนวตี ฯ สฺ. ยฺ. รัตนวตี ฯ

[๖๑๕] โย นุ ขวายัย ติพโพ สทโท ติโรชนปเท สุโต

ชิตา ปญจาลราชสส ไอสธึ วิย วณณินิ

ตัม ทสฺสติ วิเทหานัน โส วิวาโห ภวิสฺสติ ฯ

[๖๑๖] เอทิสฺส เต ๑ อมิตฺตานัน วิวาโห โหตุ มาฐุร

ยถา ปญจาลราชสส เวเทเหเน ภวิสฺสติ ฯ

อานยิตฺวาน เวเทหํ ปญจาลานัน รเถสโภ

ตโต นํ ฆาตยิสฺสติ นาสฺส สขิ ภวิสฺสติ ฯ

[๖๑๗] หนุท โข มํ อนุชานาหิ รตฺติโย สตฺตมตฺติโย

ยวาทํ สิวีราชสส อารโจะมิ มเหสิโน

ลทฺุโฆ จ เม อวสโถ สาลิกาย อุปนฺติกา ฯ

[๖๑๘] หนุท โข ตํ อนุชานามิ รตฺติโย สตฺตมตฺติโย

สเจ ตฺวํ สตฺตรตฺเตเน นากจฺจลลิติ มมนฺติกิ

มญฺเญ โอกนฺตสนฺตํ ๒ มํ มตฺตาย อากมิตฺสสฺสิติ ฯ

[๖๑๙] ตโต จ โข สฺส คนฺตฺวาน มาฐุโร สุวปฺนฺชิตโต

มโหสฺสชฺสส อกฺขาสิ สาลิกาย วจัน อิทํ ฯ

[๖๒๐] ยสฺเสว ฆเร ภูณฺชเยย โภถํ

ตสฺเสว อตฺถํ ปฺริโส จเรยฺย ฯ

[๖๒๑] หนุทาทํ กจฺจามิ ปฺเร ชนินฺท

ปญฺจาลราชสส ปฺริ สุรมฺม

นิเวสนานิ มาเปตฺติ เวเทหสฺส ยสฺสสฺสิติโน ฯ

#๑ ม. มา ฯ ๒ ม. โอกกนฺตสฺตฺตํ ฯ

นิเวสนานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสฺสฺสินโน

ยทา เต ปหิณฺเอยยามิ ตทา เอยฺยาสี ขตฺตฺยิ ๑

[๖๒๒] ตโต จ ปายาสี ปุเร มโหสฺสโร

ปณฺจาลราชสฺส ปุริ สฺสรम्मํ

นิเวสนานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสฺสฺสินโน ๑

นิเวสนานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสฺสฺสินโน

อถสฺส ปาหิณฺนิ ทฺตฺตฺ เวเทหํ มิถิลคฺคหํ

เอหิทานิ มหาราช มาปิตฺ เต นิเวสนํ ๑

[๖๒๓] ตโต จ ราชฯ ปายาสี เสนาย จตฺตฺรํกฺขิยา

อนนฺตฺวาหนํ ทฏฺฐํ ผิตฺ กปฺปิลฺยิ ๑ ปุริ ๑

[๖๒๔] ตโต จ โข โส คนฺตฺวาน พุรหฺมทตฺตฺสฺส ปาหิณฺนิ

อากโตสฺมิ มหาราช ตว ปาทานิ วนฺทิตฺ ๑

ททาหิทานิ ภริยํ นารี สพฺพํกฺโสภนํ

สุวณฺณเณน ปฏฺิจฺจนฺนํ ทาสีคณฺปรกฺขิตํ ๑

[๖๒๕] สุวากตฺนฺเตปี ๒ เวเทห อโถ เต อทฺุรํกตฺ

นกฺขตฺตฺตฺยเณว ปฺริปฺุจฺจ อหํ กณฺณํ ททามิ เต

สุวณฺณเณน ปฏฺิจฺจนฺนํ ทาสีคณฺปรกฺขิตํ ๑

[๖๒๖] ตโต จ ราชฯ เวเทโห นกฺขตฺตํ ปฺริปฺฺุจฺจติ ๓

นกฺขตฺตํ ปฺริปฺฺุจฺจติวฯ พุรหฺมทตฺตฺสฺส ปาหิณฺนิ ๑

ททาหิทานิ เม ภริยํ นารี สพฺพํกฺโสภนํ

#๑ สี. ย. กมฺปิลฺยิ ๑ ๒ ม. -เตว ๑ ย. เตน ๑ ๓ ม. ปฺริปฺฺุจฺจถ ๑

สุวรรณเนน ปฏิจจนันิ ทาสีคณปรุกขิติ ๑

[๖๒๗] ททามิทานิ เต ภริยิ นาริ สพพงคโสภนิ

สุวรรณเนน ปฏิจจนันิ ทาสีคณปรุกขิติ ๑

[๖๒๘] หตถิ อสสา รธา ปตติ เสนา ตัญจนติ จมมิกา

อุกกา ปทิตตา ฉายนติ กิณฺณ มลฺลนติ ปณฺชิตา ๑

[๖๒๙] หตถิ อสสา รธา ปตติ เสนา ตัญจนติ จมมิกา

อุกกา ปทิตตา ฉายนติ กิณฺณ กาหนติ ปณฺชิต ๑

[๖๓๐] รกขติ ติ มหาราช จูพเนยฺโย มหพฺพล

ปทฺฐโจ เต พุรหฺมทตฺโต ๑ ปาโต ติ ฉาตยิสฺสติ ๑

[๖๓๑] อุพฺเพตติ เม หทยิ มุขจฺจ ปริสฺสฺสติ

นิพฺพุตฺติ นาธิกจฺฉามิ อกฺกิทตฺตโฆว อาตเป ๑

กมฺมารานิ ยถา อุกกา อนฺโต ฉายติ โน พหิ

เอวมฺปิ หทยิ มยฺหิ อนฺโต ฉายติ โน พหิ ๑

[๖๓๒] ปมตฺโต มนฺตนาตีโต กิณฺณมนฺโตสิ ขตฺติย

อิทานิ โข ติ ตายนฺตุ ปณฺชิตา มนฺติโน ชนา ๑

อกตฺวามจฺจสฺส วจฺนํ อตฺถกามหิตฺสโน

อตฺตปิตฺติโร ราช มิโค กุญฺเฆว โอิหิโต ๑

ยถาปิ มจฺจโณ พลิสฺสํ วงฺกํ มฺเสน ฉาทิติ

อามกิทฺุโร น ชานาติ มจฺจโณ มรณฺมตฺตโน ๑

เอวเมว ตฺวํ ราช จูพเนยฺยสฺส ธีตริ

#๑ ม. ปทฺฐโจ พุรหฺมทตฺเตน ๑

กามกิทุโธ น ชานาสี มจฺจโนว มรณมตฺตโน ๑

สเจ กจฺจลลิตี ปรุณจาลํ จิปฺปมตฺตํ ชหิตฺตลลิตี

มิกฺกํ ปนฺถานุปนฺนํ มหนฺตํ ทยเมตฺตลลิตี ๑

อนริยธฺมโป ปุริโส ชนินฺท

อหิว อจฺจจฺจกโธ ทเสยฺย

น เตน มิตฺตํ กยิราธ ชีโร

ทฺกุโข หเว กปุริเสน สงฺกโม ๑

ยํ เตว ๑ ชลฺลนา ปุริโส ๒ ชนินฺท

ลิลวายํ พหุสฺสโธ

เตเนว มิตฺตํ กยิราธ ชีโร

สฺกุโข หเว สปุริเสหิ สงฺกโม ๑

[๖๓๓] พาโล ตฺวํ เอลมฺภูโคติ ราช

โย อุตฺตมตฺถานิ มยิ ลปิตฺโถ

กิเมวหํ นจฺจลโกฏฺฐิตฺโธ

อตฺถานิ ชานิสฺสํ ๑ ยถาปี อญฺเณ ๑

อิมํ คเล คเหตุวาน นาสเถ วิชิตา มม

โย เม รตนลาภสฺส อนฺตรายาย ภาสตี ๑

[๖๓๔] มโหสฺสธ อตีเตน นานูวิชฺฌนฺติ ปญฺชิตา

กึ มํ อสฺสํว สมฺพนฺธิ ปโตเทเนว วิชฺฌลลิตี ๑

สเจ ปสฺสลลิตี โมกฺขํ ๔ เม เขมํ วา ปน ปสฺสลลิตี

#๑ ม. ยเทว ๑ ๒ ม. ปุริสํ ๑ ๓ ม. ชานามิ ๑ ๔ ม. โมกฺขํ วา ๑

เตเนว มํ อนุสาส กิ อตีเตน วิชฺฌสิ ฯ

[๖๓๕] อตีตํ มานุสํ กมมํ	ทุกฺกัรํ ทุรภิสมฺภวํ
น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุํ	ตฺวํ ปชานสฺสุ ๑ ขตฺติย ฯ
สนฺติ เวหายสา นาคา	อิทฺธิมนฺโต ยสฺสฺสิโน
เตปี อาทาย คจฺเจยฺยํ	ยสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
สนฺติ เวหายสา อสุสา	อิทฺธิมนฺโต ยสฺสฺสิโน
เตปี อาทาย คจฺเจยฺยํ	ยสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
สนฺติ เวหายสา ปกฺขี	อิทฺธิมนฺโต ยสฺสฺสิโน
เตปี อาทาย คจฺเจยฺยํ	ยสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
สนฺติ เวหายสา ยกฺขา	อิทฺธิมนฺโต ยสฺสฺสิโน
เตปี อาทาย คจฺเจยฺยํ	ยสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ

อตีตํ มานุสํ กมมํ ทุกฺกัรํ ทุรภิสมฺภวํ

น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุํ อนฺตลิกฺเขน ขตฺติย ฯ

[๖๓๖] อตีรทสฺสี ปุริโส	มหนฺเต อุทกณฺณเว
ยตฺถ โส ลภเต คาธํ	ตตฺถ โส วินฺนฺเต สฺขํ ฯ
เอวํ อมฺหญฺจ รณฺโณ จ	ตฺวํ ปตฺติญฺจา มโหสฺส
ตฺวํ โนสิ มนฺตึนํ เสฏฺโฐ	อเมหํ ทุกฺขา ปโมจย ฯ

[๖๓๗] อตีตํ มานุสํ กมมํ	ทุกฺกัรํ ทุรภิสมฺภวํ
น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุํ	ตฺวํ ปชานสฺสุ เสนก ฯ

#๑ สี่. ย. ตฺวมฺปิ ชานสฺสุ ฯ

- [๖๓๘] สุโณหิ เมตัง วจันัง ปสฺสเสณัง มหพฺภยั
 เสนกทานิ ปุจฺจามิ ก็ กิจฺจํ อธิ มนฺยลสิ ฯ
- [๖๓๙] อคฺคิ วา ทวารโต เทม คณฺหามเส วิกนฺตณั ๑
 อณฺณมณฺณํ วริตฺวาน จิปรูปํ หิสฺสาม ชีวิตัง
 มา โน ราชา พุรหฺมทตฺโต จิริ ทุกฺเขน มารยิ ฯ
- [๖๔๐] สุโณหิ เมตัง วจันัง ปสฺสเสณัง มหพฺภยั
 ปุกฺกสถานิ ปุจฺจามิ ก็ กิจฺจํ อธิ มนฺยลสิ ฯ
- [๖๔๑] วิตัง ขาทิตฺวา มียฺยาม จิปรูปํ หิสฺสาม ชีวิตัง
 มา โน ราชา พุรหฺมทตฺโต จิริ ทุกฺเขน มารยิ ฯ
- [๖๔๒] สุโณหิ เมตัง วจันัง ปสฺสเสณัง มหพฺภยั
 กามินฺททานิ ปุจฺจามิ ก็ กิจฺจํ อธิ มนฺยลสิ ฯ
- [๖๔๓] รชฺชยา พชฺฌ มียฺยาม ปปาตา ปปเตมเส ๒
 มา โน ราชา พุรหฺมทตฺโต จิริ ทุกฺเขน มารยิ ฯ
- [๖๔๔] สุโณหิ เมตัง วจันัง ปสฺสเสณัง มหพฺภยั
 เทวินฺททานิ ปุจฺจามิ ก็ กิจฺจํ อธิ มนฺยลสิ ฯ
- [๖๔๕] อคฺคิ วา ทวารโต เทม คณฺหามเส วิกนฺตณั
 อณฺณมณฺณํ วริตฺวาน จิปรูปํ หิสฺสาม ชีวิตัง
 น โน สกฺโกติ โมเจตฺตุ สุขเขนฺว มโหสฺสโร ฯ
- [๖๔๖] ยถา กทฺถิโน สารี อเนวสั นาริศจฺจติ
 เอว อเนวสมานา นัง ปญฺหิ นาชฺฌคฺคามเส ฯ

#๑ สี่. ย. วิกตฺตณั ฯ ๒ ม. ปปตามเส ฯ

ยถา สิมฺพลีโน สาริ	อเนวสั นาทิจจจติ
เอวํ อเนวสมานา นํ	ปญฺหิ นาชฺฉคฺคมาเส ฯ
อเทเส วต โน วุญฺจํ	กฺุณฺชรานํวณฺุทเก
สกาเส ทุมฺมนุสฺสานิ	พาลานํ อวิชานตํ
อุพฺเพชติ เม ททยิ	มุขญจ ปริสุตฺตติ
นิพฺพุตํ นาทิจจจามิ	อคฺคิททฺุโฒว อาตเป ฯ
กมฺมารานํ ยถา อุกฺกา	อนฺุโต ฉายติ โน พหิ
เอวมปิ ททยิ มยฺหิ	อนฺุโต ฉายติ โน พหิ ฯ

[๖๔๗] ตโต โส ปณฺุทฺติโต ธีโร อตฺถทสฺสี มโหสฺสโ

เวเทหิ ทฺุกฺขิตํ ทิสฺวา	อิทํ วจนฺมพฺุริวิ ฯ
มา ตฺุวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺุวํ ภายิ รเตสภ
อหนฺุตํ โมจยิสฺสามิ	ราหุคฺคหิตฺว จนฺุทิมํ ฯ
มา ตฺุวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺุวํ ภายิ รเตสภ
อหนฺุตํ โมจยิสฺสามิ	ราหุคฺคหิตฺว สุริยํ ฯ
มา ตฺุวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺุวํ ภายิ รเตสภ
อหนฺุตํ โมจยิสฺสามิ	ปฺงฺเก สนฺุณฺว กฺุณฺชริ ฯ
มา ตฺุวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺุวํ ภายิ รเตสภ
อหนฺุตํ โมจยิสฺสามิ	เปพฺพนฺุชฺว ปนฺุณคํ ฯ
มา ตฺุวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺุวํ ภายิ รเตสภ
อหนฺุตํ โมจยิสฺสามิ	ปกฺุชชี พนฺุชฺว ปณฺุชเร ฯ

มา ตูว์ ภายิ महाराज มา ตูว์ ภายि रत्तसग
อหนุตั โมจยิสसामी मज्जे चालकत्तरेव ५
มา ตูว์ ภายि महाराज มา ตูว์ ภายि रत्तसग
อหนุตั โมจยิสसामी สโยคคพลวาหนั ๕
มา ตูว์ ภายि महाराज มา ตูว์ ภายि रत्तसग
ปยุจาลั พาหยิสसामी กากเสนันว เลททუნา ๕
อาทุ ปยุตต กิมตถียา อมจโจ วาปี ตาทีโส
โย ตั สมพาทปกขนุत् ๑ ทุกขา น ปรีโมจเย ๕
[๖๔๘] เอธ มาณวา อญฺเจธ มุขัง โสเธธ สนธิโน
เวเทโห สหมจเจहि อุมมจเคน คมิสสติ ๕
[๖๔๙] ตสส ตั วจัน สุตวา ปณฺทิตสसानุสारीโน
อุมมจทวารั วิวรีสุ ยนตยุตเต จ อคฺคเพ ๕
[๖๕๐] ปุโรโต เสนโก ยาทิ ปจฺจโต จ มโหสโร
มชฺเฒ จ ราชา เวเทโห อมจจปรีวาริตโต ๕
[๖๕๑] อุมมจกา นิกขมิตฺวาน เวเทโห นาวมารุหิ
อภिरุยฺหฬจ ฌตฺวาน อนุสาสิ มโหสโร ๕
อัย เต สสฺสุโร เทว อัย สสฺสุ ชนาธิป
ยถา มาตุ ปฏิปตฺติ เอว เต โหตุ สสฺสุยา ๕
ยถาปี นียโก ภาตา โสทธิโย เอกมาตุโก
เอว ปยุจาลจฺนุโท เต ทยิตพุโพ รत्तสग ๕

#๑ ม. สมพาทปกขนุत् ๕

อัย ปัญจาลจนที เต ราชปุตตี อภิขุฉิตา ๑

กามั กโรหิ เต ตาย ภริยา เต รเถสภ ๑

[๖๕๒] อารุห นาวั ตรมาโน ก็ นุ ตีรมหิ ตัญจสิ

กิจฉา มุตตมฺห ทุกฺขโต ยามทานิ มโหสธ ๑

[๖๕๓] เนส ฐมฺโม มหาราช โยหิ เสนาย นายโก

เสนางคั ปริหาเปตฺวา อตฺตานั ปริโมจเย ๑

นิเวสนมฺหิ เต เทว เสนางคั ปริหาปิตุ

ตํ ทินฺนํ พุรหฺมตฺเตน อานยิสฺสึ รเถสภ ๑

[๖๕๔] อปฺปเสโน มหาเสนํ กถิ นิกฺกยฺห ๒ จตฺสสิ

ทฺพฺพลโล พลวนฺเตน วิหฺลณฺนิสฺสสิ ปณฺฑิต ๑

[๖๕๕] อปฺปเสโนปิ เจ มนฺติ มหาเสนํ อมนฺตินิ

ชานาติ ราชา ราชานอ อาทิจฺโจวทฺยนฺตมํ ๑

[๖๕๖] สฺสขั วัต สํวาโส ปณฺฑิตฺเตหิตี เสนก

ปฺกขีว ปฺลชเร พนฺเช มจฺเฉ ชาลคเตริว

อมิตฺตหตฺถตฺถกเต ๓ โมจยิ โน มโหสโร ๑

[๖๕๗] เอวเมว ๔ มหาราช ปณฺฑิตา หิ สฺขาวหา

ปฺกขีว ปฺลชเร พนฺเช มจฺเฉ ชาลคเตริว

อมิตฺตหตฺถตฺถกเต ๓ โมจยิ โน มโหสโร ๑

[๖๕๘] รกฺขิตฺวา กสิณิ รตฺตี จูพฺเนยฺโย มหพฺพลโล

อุเทนฺตํ อรุณฺคฺคสมิ อุปการิ อุปากมิ ๑

#๑ ม. อภิขุฉิตา ๑ ๒ ม. วิคฺกยฺห ๑ ๓ ม. อมิตฺตหตฺถตฺถกเต ๑ ๔ ม. เอวเมว ๑

อารุหฺ ปวรี นาคั พลวนตุํ สฎฺฐิจิหายนั
ราชา อโวจ ปณฺจาโล จุพเนยฺโย มหพฺพโล ๑
สนุนทุโธ มณฺจิมเมน สรมาทาย ปาณินา
เปสียะ อชฺฌภาสิตถ ปุถฺตุมุเพ สมากเต ๑
หตุถาโรเห อนัฎฺฐเจ รติเก ปตฺตติการเก
อุปาสนมฺหิ กตฺตถเถ วาลเวเช สมากเต ๑
[๖๕๕] เปสเถ กุณฺชเร ทนฺตี พลวนเต สฎฺฐิจิหายเน
มทฺทนฺตฺตุ กุณฺชรา นครี เวเทเหเน สุม่าปิตี ๑
วจฺจทนฺตฺมุขา เสตา ติกฺขคฺคา อฎฺฐิจิเวธโน
ปฺนุณฺณา ธนฺนเวเคน สมฺปตฺนตฺตฺตริตรา ๑
มาณฺวา จมฺมิโน สุรา จิตฺตทณฺฑยฺยตาวุธา
ปฺกฺขนฺทิโน มหานาคา หตุถินั โหนฺตฺ สมนฺมุขา ๑
สตุตฺติโย เตลโธตาโย อจฺฉิมฺนฺโต ๑ ปกฺสฺสุรา
วิษฺโฆตฺมานา ติกฺขจฺนตฺตุ สตรึสีว ตารกา ๑
อาวฺฐพลวนฺตานิ กุณฺณิกายฺรชารินั
เอตาทิสานั โยธานั สจฺคามเ อปฺลาอินั
เวเทโห กุโธ มุจฺฉิสฺสตี สเจ ปกฺขีว กาทิตี ๑
ตีส เม ปฺริสนาวุโตย สพฺเพ เอเกกนิจฺจิตา ๒
เยสั สมนั ปสฺสามิ เกวลั มหิมั จริ ๑
นาคา จ กปฺปีตา ทนฺตี พลวนตา สฎฺฐิจิหายนา

#๑ สี่. ม. อจฺฉิมฺนฺตี ๑ ม. อิจฺฉิมฺนฺตา ๑ ๒ ม. สพฺเพเวเกกนิจฺจิตา ๑

เยสั ขนฺเชสุ โสภนฺติ กุมารรา จารุทสฺสนา ฯ
 ปิตาลงฺการา ปิตวสฺนา ปิตุตฺตฺรนิวาสนา
 นาคกฺขนฺเชสุ โสภนฺติ เทวปฺุตฺตาว นนฺทเน ฯ
 ปาจิณฺวณฺณา เนตฺตีสา เตลโรตา ปภสฺสรา
 นิฏฺฐิตา นรวิเรหิ ๑ สมธราฯ สุนิสฺสิตา ฯ
 เวลฺลทาปิโน วิตมฺลา สิกฺกายสมยา ทพฺหา
 คหิตา พลวฺนฺเตหิ สุปฺปหารปฺปหาริกิ ฯ
 สฺวณฺณถรฺสมฺปนฺนา โลหิตกณฺจฺปฺจาริตา
 วิวตฺตมาณา โสภนฺติ วิชฺชวพฺภณนฺนฺตเร ฯ
 ปถกา จมฺมิโน ๒ สุรา อสิจมฺมสฺส โกวิทา
 ธนฺนุคฺคาหา สิกฺกขิตฺรา ๓ นาคกฺขนฺธนิปาติโน ๔ ฯ
 เอตาทีเสหิ ปริกฺขิตฺโต นตฺถิ โมกโข อิตฺตว
 ปภาวฺนฺเต น ปสฺสามิ เยน ตฺวํ มิถิลํ วเช ฯ
 [๖๖๐] กิณฺนุ สนฺตฺรมาโนว นาคํ เปเสสิ กุณฺชริ
 ปภฺนฺจฺรูโป อาคมสิ ๕ ลทฺทตฺโตสฺมีติ ๖ มณฺยสิ ฯ
 โอหเรตฺถ ธนฺจาปี ชุรปฺปํ ปฏฺฐิตฺท
 โอหเรตฺถ สุกฺกํ จมฺมํ เวพฺุริยมณฺนิสนฺนิกิ ๗ ฯ
 [๖๖๑] ปสฺนฺนฺมุขวณฺโณสิ มิทปฺพุพฺพจ ๘ ภาสสิ
 โหติ โข มรณฺกาเล เอทิสี วณฺณสมฺปทา ฯ
 [๖๖๒] โมฆนฺนฺเต คชฺชิตฺถ ราช กิณฺนมนฺนฺโตสิ ขตฺติย

#๑ ม. นรวิเรหิ ฯ ๒ สี. ย. ปตาคา ฯ ม. ปฏากา จมฺมิโน ฯ ๓ สี. ย.

#๓ ธนฺนุคฺคาหา สิกฺกขิตฺราโร ฯ ๔ สี. ย. นาคกฺขนฺธนิปาติโน ฯ ม. นาคกฺขนฺเช นิปาติโน ฯ

#๕ ม. อาปตสิ ฯ ๖ ม. สิทฺทตฺโตสฺมีติ ฯ ๗ ม. -สนฺถตฺถ ฯ ๘ มิทปฺพุพฺพิ อิตฺปิ ฯ

ทุกคโณห หิ ๑ ตยา ราชา ขลฺงฺเกเนว สินฺชโว ๑

ติณฺโณ หียโย ราชา กงฺกั สามจฺโจ สปริชฺชโน

หังสราชฺช ยถา ชงฺโก อนุชฺชวํ ปติสฺสตี ๑

[๖๖๓] สีกาลา รตฺติภาเคน ผุลฺลํ ทิสฺวาน กิ์สูกั

มัสเปสีตี มณฺณนฺตา ปรีพฺยูพฺพา มิกาธมา ๑

วีสฺวตฺตาสฺส รตฺตีสฺส อุกฺกตฺสมี ทิวาเกร ๒

กิ์สูกั ผุลฺลิตํ ทิสฺวา อาสานินฺนา มิกาธมา ๑

เอวเมว ตฺวํ ราช เวเทหิ ปรีวารย ๓

อาสจฺฉินฺโน กมิสฺสตี สีกาลา กิ์สูกั ยถา ๑

[๖๖๔] อิมสฺส หตฺถปาเท จ กณฺณนาสณฺจ ฉินฺนท

โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคฺติ เวเทหิ ปรีโมจยิ ๑

อิมํ มํสํว ปาตพฺพิ ๔ สฺสเถ กตฺวา ปจฺนตฺถ น

โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคฺติ เวเทหิ ปรีโมจยิ ๑

ยถาปี อุตฺถจฺจมมํ ปจฺพยา วิหนียตี ๕

สีหสฺส อโธ พฺยคฺฆสฺส โหตี สงฺกฺสมาหตํ ๑

เอวนตฺถ วิหนิตฺวาน เวชยิสฺสามิ สตฺติยา

โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคฺติ เวเทหิ ปรีโมจยิ ๑

[๖๖๕] สเจ เม หตฺถปาเท จ กณฺณนาสณฺจ เจทสี ๖

เอวํ ปณฺจาลจฺนทฺสฺส เวเทโห เจทยิสฺสตี ๑

สเจ เม หตฺถปาเท จ กณฺณนาสณฺจ เจทสี

#๑ ม. ทุกคโณหสิ ๑ ๒ ม. ทิวงฺเกร ๑ ๓ ม. ปรีวารย ๑ ๔ ส. ย. ปาตพฺพิ ๑

#๕ วิตฺถนียตี อิตฺถปี ๑ ๖ ม. เจจฺฉสี ๑ อโธ ปรี อีทิสเมว ๑

เอวํ ปณฺจาลจนฺทียา	เวเทโห เณทยิสฺสตี ฯ
สเจ เม หตฺถปาเทจ	กณฺณนาสณฺจ เณทสิ
เอวํ นนฺทาย เทวียา	เวเทโห เณทยิสฺสตี ฯ
สเจ เม หตฺถปาเทจ	กณฺณนาสณฺจ เณทสิ
เอวนฺเต ปุตฺตทารสฺส	เวเทโห เณทยิสฺสตี ฯ
สเจ มํสณฺจ ปาตพฺยํ	สุเล กตฺวา ปจิสฺสตี
เอวํ ปณฺจาลจนฺทิสฺส	เวเทโห ปาจยิสฺสตี ฯ
สเจ มํสณฺจ ปาตพฺยํ	สุเล กตฺวา ปจิสฺสตี
เอวํ ปณฺจาลจนฺทียา	เวเทโห ปาจยิสฺสตี ฯ
สเจ มํสณฺจ ปาตพฺยํ	สุเล กตฺวา ปจิสฺสตี
เอวํ นนฺทาย เทวียา	เวเทโห ปาจยิสฺสตี ฯ
สเจ มํสณฺจ ปาตพฺยํ	สุเล กตฺวา ปจิสฺสตี
เอวนฺเต ปุตฺตทารสฺส	เวเทโห ปาจยิสฺสตี ฯ
สเจ มํ วิหนิตฺวาน ๑	เวชยิสฺสตี สคฺคิยา
เอวํ ปณฺจาลจนฺทิสฺส	เวเทโห เวชยิสฺสตี ฯ
สเจ มํ วิหนิตฺวาน	เวชยิสฺสตี สคฺคิยา
เอวํ ปณฺจาลจนฺทียา	เวเทโห เวชยิสฺสตี ฯ
สเจ มํ วิหนิตฺวาน	เวชยิสฺสตี สคฺคิยา
เอวํ นนฺทาย เทวียา	เวเทโห เวชยิสฺสตี ฯ
สเจ มํ วิหนิตฺวาน	เวชยิสฺสตี สคฺคิยา

#๑ ม. วิตนิตฺวาน ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

เอวนฺเต ปุตฺตทวารสฺส เวเทโห เวชยิสฺสตี ฯ
เอวํ โน มนฺติตํ รโห เวเทเหณ มยา สห
ยถา ๑ ปลสตัดํ จมฺมํ โกณฺตีมนฺตาสุนิฏฺฐิตํ ๒
อุเปตี ตนฺตาดาย สรณํ ปฏฺิหนฺตเว ฯ
สุขาวโห ทุกฺขณฺโฑ เวเทหสฺส ยสฺสสิโน
มตฺตินฺเต ปฏฺิหณฺณามิ อุสฺสํ ปลสเตน วา ฯ
[๖๖๖] อิงฺฆ มปลสฺส มหาราช สุลฺลณํ อนฺเตปฺริ ตว
โอรธา จ กุมารจ ตว มาตา จ ขตฺติย
อุมฺมุงฺกา นีหริตฺวาน เวเทหสฺสูปนามิตา ฯ
[๖๖๗] อิงฺฆ อนฺเตปฺริ มยฺหิ คนฺตฺวาน วิจฺินาถ นํ
ยถา อิมสฺส วจฺนํ สจฺจํ วา ยถิ วา มฺสา ฯ
[๖๖๘] เอวเมตฺถ มหาราช ยถา อาห มโหสฺสโ
สุลฺลณํ อนฺเตปฺริ สพฺพิ กากปตฺนํ ยถา ฯ
[๖๖๙] อิตฺถ คตา มหาราช นารี สพฺพงฺคโสภนา
โกสุมฺภผลกฺสุสฺโสณี ๓ หัสกคฺคฺรภาณินิ ฯถ
อิตฺถ นิตา มหาราช นารี สพฺพงฺคโสภนา
โกเสยฺยวสนา สามา ชาตฺรูปฺสุเมขลา ฯ
สุรตฺตปาทา กลฺยาณี สุวณฺณมณฺนิเมขลา
ปาเรวตฺกขิ สุตฺนุ พิมฺโโพฏฺฐา ตนฺมชฺฉมิมา ฯ
สุชาตา ภูชลฺภูจิว เวทิว ๔ ตนฺมชฺฉมิมา

#๑ ม. ยถาปี ฯ ๒ สี. ยู. โกณฺตีมนฺตี สุนิฏฺฐิตํ ฯ ๓ ม. โกสุมฺภผลก... ฯ

#๔ ม. เวลฺลิว ฯ

ทิมฺสฺสา เกสา อสิตา อีสกฺคฺคฺปเวลฺลิตา ฯ
สุชาตา มิคฺจฺฉาปิว เหมนฺตคฺคฺคิสิขาริว
นทิว คิริทฺทฺคฺคฺเสสุ สลฺยณฺนา ขุทฺทเวฬฺภิ ฯ
นาคนาสุรฺกฺลฺยาณิ ปจฺมา ๑ ติมฺพฺรฺตฺถนิ
นาตฺตีมา นาทฺริสฺสา นาโลมา นาทฺโลมกา ๒ ฯ
นฺนุทาย นฺน มรณฺน นนฺทสิ สิริวาทน
อหฺลจฺ นฺน นนฺทา จ คจฺฉาม ยมฺสาธนํ ฯ
[๖๗๐] ทิพฺพิ อธิยเส มายิ อกาสิ จกฺขุโมหนํ
โย เม อมิตฺตํ หตฺถคฺคํ เวเทหํ ปริโมจยิ ฯ
[๖๗๑] อธิยฺนฺติ เว ๓ มหาราช ทิพฺพฺมายิธ ปณฺฑิตา
เต โมจยฺนฺติ อตฺตानํ ปณฺฑิตา มนฺติโน ชนา ฯ
สนฺติ มาณวปฺตฺตา เม กุสลา สนฺธิเชทกา
เยสํ กเตน มกฺเคน เวเทโห มิถิลํ คโต ฯ
[๖๗๒] อิงฺฆ ปสฺส มหาราช อุมฺมงฺกํ สาธฺมาปิตํ
หตฺถินํ อถ อสฺसानํ รถานํ อถ ปตฺตินํ
อาโลกฺกฺตํ ติฏฺฐนฺตํ อุมฺมงฺกํ สาธฺนิฏฺฐิตํ ๔ ฯ
[๖๗๓] ลาภา วต วิเทหानํ ยสฺสิเม เอทิสฺสา ปณฺฑิตา
ฆเร วสนฺติ วิชิตฺเต ยถา ความฺสิ มโหสฺส ฯ
[๖๗๔] วุตฺติยจฺ ปฺริหารยจฺ ทิณฺณํ ภตฺตเวตฺตนํ
ททามิ วิปฺเปล โภเค ภูณฺช กามฺ รรมฺสฺสุ จ
#๑ ม. ปรมฺา ฯ ๒ ม. -โลมสา ฯ ๓ ม. อธิยฺนฺติ ฯ ๔ ม. สาธฺ มาปิตํ ฯ

มา วิเทห์ ปจฺจกมา กิ วิเทโห กริสฺสติ ฯ

[๖๗๕] โย จเชถ มหาราช ภตฺตาริ ธนการณา
อุภินฺนํ โหติ การโยห อตฺตโน จ ปฺรสุส จ
ยาว ชีเวยฺย เวเทโห นาณฺณสุส ปฺริโส สยิ ๑ ฯ

โย จเชถ มหาราช ภตฺตาริ ธนการณา
อุภินฺนํ โหติ การโยห อตฺตโน จ ปฺรสุส จ
ยาว ตฺธิญฺเจยฺย เวเทโห นาณฺณสุส วิชิตฺ วเส ฯ

[๖๗๖] ทมฺมิ นิกฺขสฺสทฺสสนฺเต คามาสิตฺถจ กาสิสฺสุ
ทาสีสฺตานิ จตฺตาริ ทมฺมิ ภริยาสฺตยจ เต
สพฺพิ เสนางฺกมาทาย โสตฺถิ คจฺจ มโหสฺส ฯ

[๖๗๗] ยาว ททฺนตฺ หตฺถินิ อสฺसानํ ทิกฺคณิ วิธิ
ตปฺเปนตฺ อนฺนปาเนน รติเก ปตฺติการเก ฯ

[๖๗๘] หตฺถิ อสฺเส รเถ ปตฺติ คจฺจเวทาย ปณฺฑิต
ปฺรสุสฺส ตํ มหาราช เวเทโห มิถิลิ กตํ ฯ

[๖๗๙] หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺติ เสนา สาทิสฺสเต มหา
จตฺรจฺจินิ ภิสฺสรูปา ๒ กิณฺนุ มณฺณนฺติ ๓ ปณฺฑิตา ฯ

[๖๘๐] อานนฺโท เต มหาราช อุตฺตโม ปฏฺธิทิสฺสติ
สพฺพิ เสนางฺกมาทาย โสตฺถิปฺปตฺโต มโหสฺสโร ฯ

[๖๘๑] ยถา เปตํ สฺसानสมิ จจฺจเทตฺวา จตุโร ชนา
เอว กปฺปิลิเย ตฺยมหา จจฺจทฺยิตฺวา อิทาคตา ฯ

#๑ ม. ปฺริโส สยิ ฯ ๒ ม. ภิสฺสรูปา ฯ ๓ ม. มณฺณนฺติ ปณฺฑิต ฯ

อถ ตฺวํ เกณ วณฺเณน เกณ วา ปน เหตุนา
 เกณ วา อตุตฺตาเตน อตุตฺตานํ ปรีโมจยิ ฯ
[๖๘๒] อตุถิ อตุเถน เวเทห มนฺตํ มนฺเตน ขตุตฺติย
 ปรีวารยิสฺสํ ๑ ราชานํ ชมฺพุทฺธิปฺว สากโร ฯ
 ทินฺนํ นิกฺขสฺสสฺสํ เม กามาสิตฺติจ ๒ กาสิสฺ
 ทาสีสฺตานิ จตุตฺตาริ ทินฺนํ ภริยาตตฺตจ เม
 สพฺพํ เสนางฺกมาทาย โสตุถินามฺหิ อีธาโคโต ฯ
[๖๘๓] สฺสฺสํ วัต สํวาโส ปณฺฑิตฺเตหิตี เสนก
 ปกฺขีว ปฺลชเร พนฺเช มจฺเณ ชาลคเตริว
 อมิตฺตหตุตฺตคเต ๓ โมจยิ โน มโหสโร ฯ
[๖๘๔] เอวมว มหาราช ปณฺฑิตา หิ สุขาวหา
 ปกฺขีว ปฺลชเร พนฺเช มจฺเณ ชาลคเตริว
 อมิตฺตหตุตฺตคเต ๓ โมจยิ โน มโหสโร ฯ
[๖๘๕] อาหฺลณฺนตุ สพฺพวิณา เภริโย เทนฺทิมานิ จ
 ธมนฺตุ มาคธา สงฺขา วคฺฐุ นทฺนตุ ทฺนฺทฺทฺธิ ฯ
[๖๘๖] โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พฺราหฺมณา
 พฺหุ อฺนฺนญจ ปานญจ ปณฺฑิตฺตฺสสาภิหารยฺ ฯ
 หตุถาโรหา อนิกฺกุธา รติกา ปตฺติการกา
 พฺหุ อฺนฺนญจ ปานญจ ปณฺฑิตฺตฺสสาภิหารยฺ ฯ
 สมาคตา ชานปทา เนคมา จ สมาคตา

#๑ ม. ปรีวารยิ ฯ ๒ ม. กามาสิติ จ ฯ ๓ ม. อมิตฺตหตุตฺตคเต ฯ

พหุ อนุญจ ปานญจ ปณฺทิตสฺสาภิกขุ ๑
พหุชฺชโน ปสนฺโนสิ ทิสฺวา ปณฺทิตมาคตํ
ปณฺทิตมฺหิ อนุปฺปตฺเต เจตฺตุเขโป ปวตฺตถาติ ๑ ๑t
มโหสฺสชาตกั ปณฺจมํ ๑

๖ ฎริทตฺตชาตกั

[๖๘๙] ยงฺกิลฺลิจิ รตนมตฺถิ ฐตฺรฎฺฐจฺนิเวสเน
สพฺพานิ เต อุปยฺนตฺ ฐิตฺรํ เทหิ ราชิโน ๑
[๖๘๘] น โน วิวาโห นาคฺเห กตฺปฺพุโป กุทาจนํ
ตํ วิวาหํ อตฺถุตฺตํ กตฺถิ อเมห กโรมเส ๑
[๖๘๕] ฐีวิทํ นฺน เต จตฺตํ รฎฺฐจํ วา มนฺุชาธิป
น หิ นาคฺ กุปฺปีตฺมฺหิ จิรํ ฐีวนฺติ ตาทิสฺวา ๑
โย ตฺวํ เทว มนฺุสฺโสสิ อิทฺธิมนฺตํ อนิทฺธิมา
วรุณฺสฺส นียํ ปฺตฺตํ ยามฺนํ อติมลฺลยฺสิ ๑
[๖๕๐] นาติมลฺลยฺมามิ ราชานํ ฐตฺรฎฺฐจํ ยสฺสฺสินํ
ฐตฺรฎฺฐโจ หิ นาคานํ พหฺนฺมปิ อิสฺสโร ๑
อหิ มหฺนฺภาโวปี น เม ฐิตฺรมารโห
ขตฺติโย จ วิเทหานํ อภิชฺาตา สมฺภูทฺทชา ๑
[๖๕๑] กมฺพลสฺสตรา อฎฺฐเจนนฺตุ สพฺเพ นาคฺ นิเวทย
พาราณสี ปวชฺชนฺตุ มา จ กณฺจิจิ ๒ วิเหจฺยํ ๑

#๑ ม. อวตฺตถาติ ๑ ๒ สฺ. ย. กิลฺลิจิ ๑

[๖๕๒] นิเวสเนสุ โสพะเกสุ รติยา จจุเรสุ จ
รูกขกเคสุ จ ลมพนตุ วิตตา ไตรเนสุ จ ฯ
อหมีปี สพพะเตเตน มหตา สุมหิ ปุริ
ปรักขิปีสัส โภเคหิ กาสินั ฌนยั ภยั ฯ

[๖๕๓] ตสฺส ตั วณั สุตฺวา อุรคานเนกวมุณิโน
พาราณสี ปวชชีสุ น จ กณฺจิ วิหฺงยั ฯ
นิเวสเนสุ โสพะเกสุ รติยา จจุเรสุ จ
รูกขกเคสุ จ ลมพีสุ วิตตา ไตรเนสุ จ ฯ
เอเต ทิสฺวาน ลมพนเต ปุณฺณ กนฺทีสุ นาริโย
นาเล โสณฺฑิกเต ทิสฺวา ปสฺสสนฺเต มหุ มหุ ๑ ฯ
พาราณสี สพฺยาธิตา ๒ อาตุรา สมปชฺชถ
พาหา ปคฺคยห ปกฺกนฺทุ ชีตฺริ เทหิ ราชิโน ฯ

[๖๕๔] ปุปฺผากิหารสฺส วนสฺส มชฺฌเนน
โก โลหิตกฺโข วิหตฺนฺตฺริโส ๓
กา กมฺพุกาชฺชธรา สุวตฺถา
ติฏฺฐนฺติ นาริโย ทส วนทฺมานา ฯ
โก ตวั พุรหาพาหุ วนสฺส มชฺฌ
วิโรจสิ ฆตฺติตฺโต ว อคฺคิ
มเหสฺกโข อณฺณตโรสิ ยกฺโข
อุทาหุ นาโคสิ มหฺนฺภาโว ฯ

#๑ ม. มุหุ มุหุ ฯ ๒ ม. ปพฺยธิตา ฯ ๓ ม. วิตตฺนฺตฺริโส ฯ

- [๖๕๕] นาโคหมสมิ อิทฺธิมา เตชสี ๑ ทฺรติกุกโม
 ทำเสยฺย เตชสา กุทฺโธ ฝัด ชนปทํ อปี ฯ
 สมุทฺทชา หิ เม มาตา ธตฺรภูโจ จ เม ปีตา
 สุทฺตสนกนิฏฺโฐสมิ ภูริทฺตโตติ มํ วิทฺธ ฯ
- [๖๕๖] ยํ คมฺภีร์ สทาวภูฏี รหํ เกสุมํ ๒ เปกฺขสิ
 เอโส ทิโพย มมาวาโส อเนกสทโปริโส ฯ
 มยฺรโกณฺจาภิรฺุทํ นีโลทํ วนมชฺฌโต
 ยมนํ ปวิส มา ภีโต เขมํ วัตตวตี ๓ สิวํ ฯ
- [๖๕๗] ตตฺถ ปตฺโต สานฺุจโร สท ปฺตฺเตน พฺราหฺมณ
 ปฺุชิต มยํ กามะหิ สุขํ พฺราหฺมณ วจฺจสิ ฯ
- [๖๕๘] สมา สมฺนตฺปริโต ปฺหุตตฺตรา ๔ มหิ
 อินฺทโกปกสณฺณนา โสภติ หริตฺตตฺมา ฯ
 รมฺมานิ วนเจตฺยานิ รมฺมา หํสุปฺกฺุชิตา
 โอปฺปฺพทฺมา ติฏฺฐนฺติ โปกฺขรณฺวา ๕ สฺนินฺมิตา ฯ
 อฏฺฐิสฺสา สุกตา ฌมฺภา สพฺเพ เวพฺุริยามยา
 สทฺสฺสณฺภา ปาสาทา ปฺุรา กณฺฐาหิ โชตฺเร ฯ
 วิมานํ อุปฺปนฺโนสิ ทิพฺพิ ปฺุณฺเณหิ อตฺตโน
 อสมฺพารํ สิวํ รมฺมํ อจฺจนตฺสุขสณฺหิตํ ฯ
 มณฺเณ สทฺสฺสเนตฺตสฺส วิมานํ นาภิกฺกฺขสิ
 อิทฺธิ หิ ตฺยาຍํ วิปฺุลา สทฺกสฺเสว ชฺุตีมโต ฯ

#๑ ม. เตชสี ฯ ๒ ม. ภีสุมํ ฯ ๓ ม. วัตตวตี ฯ ๔ ม. ปฺหุตตฺตรา ฯ ส. ย.

#พหุภา ตตฺตรา ฯ ๕ ม. โปกฺขรณฺโณ ฯ

- [๖๕๕] มนสาปี น ปตตพโพ อานุกาโว ชุติมโต
ปริจาริยมานานัน อินุทานัน ๑ วสวตุนัน ฯ
- [๗๐๐] ตัม วิมานัน อภิขุณาย อมรานัน สุขเขสินัน
อุโปสถัง อุปวสนุโต เสมิ วมฺมิกมฺมทฺฐนิน ฯ
- [๗๐๑] อหฺลจฺ มิคเมสาโน สปุตฺโต ปาวิสี วัน
เต ๒ มํ มตฺติ วา ชีวํ วา นากิเวเทนฺตฺติ ฅาตเก ฯ
อามนฺตเย ฐฺริทตฺตํ กาสิปุตฺตํ ยสฺสสินัน
ตยา โน สมนฺนุญฺจวาทา อปี ปสฺเสมฺม ฅาตเก ฯ
- [๗๐๒] เอโส หิ วต เม ฅนฺโท ยํ วเสสิ มมนฺตฺติเก
น หิ เอตาทิสสา กามา สฺลภา โหนฺตฺติ มานุเส ฯ
สเจ ตฺวํ นิจฺจเส วตฺถุํ มม กามหิ ปุชฺชิตฺโต
มยา ตฺวํ สมนฺนุญฺจวาทา โสตฺถิ ปสฺสาหิ ฅาตเก ฯ
- [๗๐๓] ธารยิมม มณฺเฑ ทิพฺพยํ ปสฺสุ ปุตฺเต จ วินฺทสิ
อโรโค สุขิโต โหหิ ๓ กจฺเจวาทาย พุราหฺมณฺณ ฯ
- [๗๐๔] กุสลํ ปญฺฉินฺนทามิ ฐฺริทตฺต วโจ ตว
ปพฺพชิสฺสทามิ ชินฺน ฅนฺสุมิ น กาม อภิปฺตฺถเย ฯ
- [๗๐๕] พุราหฺมจฺริยสฺส เจ ภงฺโก โหติ โภเคหิ การิยํ
อวิกปฺปมาโน อเยยาสิ พหุํ ทสฺสทามิ เต ฅนฺนํ ฯ
- [๗๐๖] กุสลํ ปญฺฉินฺนทามิ ฐฺริทตฺต วโจ ตว
ปฺนปี อากมิสฺสทามิ สเจ อตฺถโถ ภวิสฺสติ ฯ

#๑ ม. สอินุทานัน ฯ ๒ ม. ตัม ฯ ๓ ม. โหติ ฯ

[๗๐๗] อิทํ วตฺวา ฐรฺทตฺโต เปเสสิ จตุโร ชเน
เอถ กจฺจถ อญฺเจถ จิปฺปํ ปาเปถ พุราหุมนํ ฯ
ตสฺส ตํ วจันํ สุตฺวา อญฺจาย จตุโร ชนา
เปสีตา ฐรฺทตฺเตน จิปฺปํ ปาเปสฺสุ พุราหุมนํ ฯ

[๗๐๘] มณฺี ปคฺคยฺห มจฺจกฺลฺยํ สาธุ วิตุตฺตํ ๑ มโนรมํ
เสถํ พุยฺยชนสมฺปนฺนํ โโก อิมํ มณฺิมชฺฌคา ฯ

[๗๐๙] โลหิตกฺขิสทสฺสาหิ สมนฺตา ปรีวาริตํ
อชฺช กาลํ ปถํ ๒ กจฺจํ อชฺฌคาหํ มณฺี อิมํ ฯ

[๗๑๐] สฺปจฺฉินฺโณ อัยฺย เสโล อจฺจิตฺโต มหิตฺโต สทา
สุชาริตฺโต สฺนิกฺขิตฺโต สพฺพตฺถมภิสสาธเย ฯ
อุปจารวิปฺนฺนสฺส นิกฺเขเป ชารณาย วา
อัยฺย เสโล วินาสาย ปรีจฺฉินฺโณ อโยนิโส ฯ
นยิมํ อกฺุสโล ทิพฺยํ มณฺี ชาเรตุมารโห
ปฏฺิปปชฺช สตํ นิกฺขํ เทหิมํ รตนํ มม ฯ

[๗๑๑] เนว มายํ ๓ มณฺี เกยฺโย โคหิ วา รตนเหหิ วา
เสโล พุยฺยชนสมฺปนฺโน เนว เกยฺโย มณฺี มม ฯ

[๗๑๒] โน เจ ตยา มณฺี เกยฺโย โคหิ วา รตนเหหิ วา
อถ เกน มณฺี เกยฺโย ตํ เม อกฺุขาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ

[๗๑๓] โย เม สํเส มหานาคํ เตชสี ทุรตฺติกุมํ

#๑ ย. สาธุจิตฺตํ ฯ ๒ สี. ย. ปทํ ฯ ๓ ม. น จ มายํ ฯ

ตสฺส ทชฺชํ อิมํ เสถิ ชลนฺตริว ๑ เตชสา ฯ

[๗๑๔] โโก นุ พุราหุมนวณฺเณน สุปฺณฺโณ ปตฺตํ วโร

นาคํ ชีคิสมเนวติ ๒ อเนวสิ ภาภมตฺตโน ฯ

[๗๑๕] นานํ ทิชาธิโป โหมิ น ทิฏฺฐโจ ครุโโพ มยา

อาสีวิเสน วิตุโตสฺมิ ๓ เวชฺโซ พุราหุมน มํ วิทู ฯ

[๗๑๖] กิ นุ คฺยุหํ พลํ อตฺถิ กิ สิปฺปํ วิชเชเต ตว

กิสฺมี วา ตวํ ปรตฺถทฺโธ อฺรคํ นาปจายสิ ฯ

[๗๑๗] อารณฺณิกสฺส อิติโน จิริ รตฺตํ ตปสฺสิโน

สุปฺณฺโณ โกสิยสฺสกา วิสฺวิชฺชํ อนฺตฺตรํ ฯ

ตํ ภาวิตตฺตลฺลตฺตรํ สมฺมนฺตํ ปพฺพตฺตนฺตเร

สกกจจนฺตํ อฺปฏฺฐาสี รตฺตินฺทิวมตฺตทิตฺโต ฯ

โส ตทา ปริจฺฉินฺโณ เม วตฺตํ วา พุราหุมนจิริยํ ๔

ทิพฺยํ ปาตุกริ มนฺตํ กามสา ภควา มมํ ฯ

ตฺยาหํ มนฺเต ปรตฺถทฺโธ นานํ ภายามิ โภคินํ

อาจิริโย วิสฆาตानํ อาลมฺพายโนติ ๕ มํ วิทู ฯ

[๗๑๘] คณฺหามเส มณฺี ตาต โสमतฺตต วิชานาหิ

มา ทณฺเฑน สิรี ปตฺตํ กามสา ปชหามเส ๖ ฯ

[๗๑๙] สกํ นิเวสนํ ปตฺตํ โย ตํ พุราหุมน ปุชฺชิ

เอวํ กลฺยาณการิสฺส กิ โมหาทุพฺภิกฺมิจฺฉสิ ฯ

#๑ ม. ชลนฺตมิว ฯ ๒ ม. ชีคิ - ฯ ๓ จิตฺโตสฺมีติปิ ปาโจ ฯ ม. วิตุโตติ ฯ

#๔ ม. วตฺตวา พุราหุมนจิริยวา ฯ ๕ ม. อลฺมปาโนติ ฯ ส. ย. อาลมฺพาโนติ ฯ

#๖ ม. ปชหิมเส ฯ

สเจ ตฺวํ ๑ ธนกาโมสิ ฎริทตฺโต ปทิสฺสติ ๒
ตเมว คนฺตุวา ยาจสฺสุ พหุํ ทสฺสติ เต ธนํ ๑
[๗๒๐] หตฺถกคฺคํ ปตฺตคคฺคํ นิกฺกณฺณํ ขาทิํ วริํ
มา โน สนฺทิกฺกุสิโก อตฺถโธ โสमतตฺต อฺปฺจจกา ๑
[๗๒๑] ปฺจจติ นิริเย โฆเร มหิมสฺส วินฺทริยติ ๓
มิตฺตทพฺภี หิตฺจจาตี ชีวเร วาปี สฺสสฺสติ ๔ ๑
สเจ ตฺวํ ๑ ธนกาโมสิ ฎริทตฺโต ปทิสฺสติ
มณฺเณ อตฺตคคฺคํ เวริํ น จิริ เวทยิสฺสตี ๑
[๗๒๒] มหายนฺณํ ยชิตฺวาน เอิํ สุชฺฌนฺติ พุราหฺมณา
มหายณฺณํ ยชิตฺสาม เอิํ โมกฺขาม ปาปกา ๑
[๗๒๓] หนฺททานิ อปายามิ นานํ อชฺช ตยา สห
ปทเมกํ ๕ น คจฺเจยฺยํ เอิํ กิพฺพิสการินา ๑
[๗๒๔] อิทํ วตฺวาน ปีตริ โสमतตฺโต พหุสฺสโต
อฺชฺฌาเปตฺวาน ภูตานิ ตมฺหา จานา อปกฺกมิ ๑
[๗๒๕] คณฺหาเหตํ มหานาคิ อاهرตํ มณฺี มม
อินฺทโกปกวณฺณาภา ๖ ยสฺส โรหิตโก สิโร ๑
กปฺปาสปีจฺราสีว เอิโส กาโย ปทิสฺสติ ๗
วมฺมิกคฺคคโต เสติ ตํ ตฺวํ คณฺหาหิ พุราหฺมณ ๑
[๗๒๖] อโถสเรหิ ทิพฺเพหิ ชปฺปี มนฺตปทานิ จ
เอวนฺตํ อสภฺขิ สฺกุจฺจํ ๘ กตฺวา ปริตฺตมตฺตโน ๑

#๑ สี่. ยู. สเจ หี ๑ ๒ ม. ปทิสฺสติ ๑ ๓ ม. มหิสฺสมปี วิวรติ ๑ สี่. ยู.

#มหิสฺสมว ทียติ ๑ ๔ สี่. ยู. ชีวเร จาปี สฺสสฺสเร ๑ ๕ ม. ปทเมกํ ๑

#๖ ม. ...วณฺณาโก ๑ ๗ สี่. ยู. กายสฺส ทิสฺสติ ๑ ๘ ม. สตฺถุํ ๑ สี่. ยู. สฺกุจฺจํ ๑

- [๗๒๗] มมํ ทิสฺวาน อายนฺตํ สพฺพกามสมิทฺธิํ
อินฺทฺริยานิ อหฺภูจฺจํ สํวํ ชาตํ มุขํ ตว ๑
ปทุมํ ยถา หตฺถกคฺคํ ปาณินา ปริมทฺทิตํ
สํวํ ชาตํ มุขํ ตฺยหิ มมํ ทิสฺวาน เอทิสฺ ๑
- [๗๒๘] กจฺจि นฺ เต นาภิสฺสตี กจฺจิ เต อตฺถิ เวทนา
เยน สํวํ มุขํ ตฺยหิ มมํ ทิสฺวาน อาคคฺ ๑
- [๗๒๙] สุปินํ ตาต อทฺทกฺขิ อิตฺโต มาสํ อโชคคฺ
ทกฺขิณํ วิย เม พาหุํ เณตฺวา รุหิรมกฺขิตํ
ปฺริโส อาทาย ปกฺกามิ มม โรทนฺตฺยา สติ ๑
ยโตหํ สุปินมทฺทกฺขิ สฺทสฺสน วิชานาหิ
ตโต ทิวา วา รตฺตี วา สฺขํ เม โนปลพฺภติ ๑
- [๗๓๐] ยํ ปุพฺเพ ปริวาริสฺสุ ๑ กณฺณา รุจิริวิคฺคหา
เหมชาลปฺภิจฺจนฺนา ญฺริทตฺโต น ทิสฺสตี ๑
ยํ ปุพฺเพ ปริวาริสฺสุ ๑ เนตฺตีสวรชาริโน
กณฺณการาว สมฺมุลลา ญฺริทตฺโต น ทิสฺสตี ๑
หนฺททานิ คมิสฺสาม ญฺริทตฺตนิเวสนํ
ธมฺมญฺจํ สีสสมฺปนฺนํ ปสฺสาม ตว ภาตฺริ ๑
- [๗๓๑] ตถจฺ ทิสฺวาน อายนฺตํ ญฺริทตฺตสฺส มาตฺริ
พาหา ปกฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ญฺริทตฺตสฺส ภริยาโย ๑
ปฺตฺตฺนเตยฺเยน ชานาม อิตฺโต มาสํ อโชคคฺ

#๑ สี่. ย. ปริวาริสฺสุ ๑

มตํ วา ยทึ วา ชีวํ ญริทตฺตํ ยสฺสสินํ ฯ

[๗๑๒] สกฺุณิ หตฺปฺตฺตาว สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั

จิริ ทฺกฺเขน ฌายิสฺสั ญริทตฺตํ อปฺสฺสตี ฯ

กฺุรฺริ หตฺจฺฉาปาว ๑ สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั

จิริ ทฺกฺเขน ฌายิสฺสั ญริทตฺตํ อปฺสฺสตี ฯ

สา นฺน จกฺกวกฺกัว ปฺลลลสฺมี อนุทเก

จิริ ทฺกฺเขน ฌายิสฺสั ญริทตฺตํ อปฺสฺสตี ฯ

กมฺมารานํ ยถา อุกฺกา อนุโต ฌายติ โน พหิ

เอวํ ฌายามิ โสเกน ญริทตฺตํ อปฺสฺสตี ฯ

[๗๑๓] สาลาว สมฺปมทฺทิตา ๒ มาลฺูเตน ปมทฺทิตา

เสนฺติ ปฺตฺตา จ ทารา จ ญริทตฺตนิเวสเน ฯ

[๗๑๔] เตสํ สฺตฺวาน นิกฺโขมฺสั ญริทตฺตนิเวสเน

อริญฺโจ จ สฺโกโก ๓ จ ปฺชาวีสุ ๔ อนนฺตรา

อมฺม อสฺสาส มา โสจิ เอวํมฺมา หิ ปาณิโน

จวนฺติ อฺุปฺพชฺชนฺติ เอสาสฺส ปรีณามตา ฯ

[๗๑๕] อหํปี ตาต ชานามิ เอวํมฺมา หิ ปาณิโน

โสเกน จ ปเรตฺสฺมี ญริทตฺตํ อปฺสฺสตี

อชฺช เจ เม อิมํ รตฺตี สฺทสฺสน วิชานาหิ

ญริทตฺตํ อปฺสฺสนฺตี มณฺเณ หิสฺสามิ ชีวิทํ ฯ

[๗๑๖] อมฺม อสฺสาส มา โสจิ อานยิสฺสาม ภาตฺริ

#๑ ม. กฺุรฺริ หตฺจฺฉาปาว ฯ ๒ ม. สมฺปมทฺทิตา ฯ ๓ สี. ยฺ. สฺโกโก ฯ ๔ สี. ยฺ.

#อฺุปฺชาวีสุ ฯ

ทิโสทิสํ คมิตฺตสาม ภาตฺตปริเยสนํ จริ
 ปพฺพเต คิริทฺกุเลสุ คาเมสุ นิคเมสุ จ
 โอเรน สตฺตตรตฺตสฺส ๑ ภาตฺริ ปสฺส อากตฺ ๑
 [๗๓๗] หตฺถา ปมฺมุตฺโต อูโรโค ปาเท เต นิปติ ภูตฺ
 กจฺจि นฺุ ทํสิโต ๒ ตาต มา ภายิ สฺจิจิโต ภา ๑
 [๗๓๘] เนว มยฺหิ อัย นาคो อลฺลํ ทฺกุขาย ภายจิ
 ยาวตฺตติ อหิกฺคาโห มยา ภियโย น วิชฺชติ ๑
 [๗๓๙] โโก นฺุ พฺราหฺมณฺวณฺเณน ทตฺโต ๑ ปฺริสฺมาคโต
 อวฺหายนฺุ ๔ สฺยทฺเรน สฺจณฺาตฺ ๕ ปฺริสฺา มม ๑
 [๗๔๐] ตฺวํ มํ นาคเนน อาลมฺพ อหํ มณฺญทฺกฉาปียา
 โหตุ โน อพฺภุตฺตํ ตตฺถ อา สหสฺเสหิ ปฺลจฺหิ ๑
 [๗๔๑] อหฺลหิ วสุมา อทฺโธ ตฺวํ ทลิตฺุทิสฺสิ มาณว
 โโก นฺุ เต ปาฏฺิโกคตฺติ อฺุปฺชฺตลฺยจ กิ สฺยิยา ๑
 อฺุปฺชฺตลฺยจ เม อสฺส ปาฏฺิโกโค จ ตาทิสฺ
 โหตุ โน อพฺภุตฺตํ ตตฺถ อา สหสฺเสหิ ปฺลจฺหิ ๑
 [๗๔๒] สฺุโณหิ เม มหาราช วจฺนํ ภาทฺมตฺถ เต
 ปฺลจฺจฺนฺุ เม สหสฺसानํ ปาฏฺิโกโค หิ กิตฺติม ๑
 [๗๔๓] เปตฺติกํ วา อิลฺลํ โหติ ยํ วา โหติ สยํ กตฺ
 ก็ ตฺวํ เอวํ พหุํ มยฺหิ ฐนํ ยาจสิ พฺราหฺมณ ๑
 [๗๔๔] อาลมฺพายนฺุ ๖ หิ นาคเนน มมํ อภิชฺชิสฺสติ

#๑ สี่. ย. ทสฺตรตฺตสฺส ๑ ๒ สี่. กจฺจิ ตํ นฺุ ทํสิ ๑ ม. กจฺจิ นฺุ ตํ ทํสิ ๑

#ย. กจฺจิตานฺุทสิ ๑ ๓ ม. ทิตฺุโต ๑ อิตฺุ ปฺริ อีทิสเมว ๑ ๔ ม. อวฺหายนฺุ ๑

#๕ ม. สฺจณฺุ ๑ ๖ ม. อลฺมพานฺุ ๑ อิตฺุ ปฺริ อีทิสเมว ๑

อหํ มณฺญุกฉาปิยา ทํสยิสฺสามิ พุราหุมนํ ๑
ตํ ตํวํ ทญฺจํ มหาราช อชฺช รญฺจาภิวฑฒน
ขคฺค ๑ สงฺฆปริพฺยุโปห นียาหิ อหิทสฺสนํ ๒ ๑
[๗๔๕] เนว ตํ อติมณฺญามิ สิปฺปวาเทน มาณว
อติมตฺโตติ สิปฺเปน อูรคํ นาปจายสิ ๑
[๗๔๖] อหฺมปิ นาทิมณฺญามิ สิปฺปวาเทน พุราหุมน
อวิเสน จ นาเคน ภูถํ วณฺจยเส ชนํ ๑
เอวณฺเจตํ ชโน ชณฺญา ยถา ชานามิ ตํ อหํ
น ตํวํ ลภติ อาลมฺพ ญสฺมญฺจํ ๓ กุโธ ชนํ ๑
[๗๔๗] ขราชิโน ชญฺี รมฺมี ๔ ทตฺโต ปริสฺมาคโต
โย ตํวํ เอวํ คตํ นาคํ อวิโส อติมณฺญสิ
อาปชฺช โข นํ ชณฺญาสิ ปุณฺณํ อุกคฺสฺส เตชสา ๕
มณฺเฒ ตํ ภสฺมราสีว จิปฺปเมโส กริสฺสติ ๑
[๗๔๘] สฺธิยา วิสํ สฺสิจฺจตฺสฺส ทฺจทฺจทฺจทฺส ๖ สฺสิลาภโน
เนว โลหิตสฺสฺส วิสํ นาคสฺส วิชฺชติ ๑
[๗๔๙] สฺสุดเมตํ อรหตํ สณฺณตํ ตปฺสฺสินํ
อิช ทานานิ ทตฺวาน สกฺคํ กจฺจนฺติ ทายกา
ชีวนฺโต เทหิ ทานานิ ยทิ เต อตฺถิ ทาทเว ๑
อโย นาคो มหิทฺธิโก เตชสิ ทฺุรตฺถิกโม
เดน ตํ ทํสยิสฺสามิ โส ตํ ภสฺมํ กริสฺสติ ๑

#๑ ม. ขตฺต- ๑ ๒ สฺ. ย. อหิทสฺสนํ ๑ ๓ ม. ญสฺมญฺจํ ๑ สฺ. ย. สตฺตมฺญฺจํ ๑

#๔ ม. รมฺมี ๑ ๕ ม. เตชโส ๑ อิตฺโต ปริ อหิทเมว ๑ ๖ ม. เททฺจทฺจทฺส ๑

[๗๕๐] มยาเปตํ สุตํ สมม สลฺลตํ นํ ตปฺสฺสินํ
อิธ ทานานิ ทตฺวาน สกฺกํ กจฺจนฺติ ทายกา
ตฺวเมว เทหิ ชีวนฺโต ยทิ เต อตฺถิ ทาทเว ฯ
อัย อจฺจิมฺหิ ๑ นาม ปุณฺณา อุกฺกสฺส เตชสา
ตาย ตํ ทํสยิสฺสามิ สตา ตํ ภสฺมํ กริสฺสตี ฯ
ยา ธีตา ฐตฺรภูจฺสส เวมาตา ภคินี มม
สตา ทํสตุ อจฺจิมฺหิ ๒ ปุณฺณา อุกฺกสฺส เตชสา ฯ

[๗๕๑] ฉมายณฺเจ นิสฺสยจิสฺสํ พุรฺหมทตฺต วิชานาหิ
ติณฺตทานิ โอสโรย อุตฺตฺสเสยฺยํ อัสสยํ ฯ

[๗๕๒] อุทฺถณฺเจ ปาตยิสฺสามิ พุรฺหมทตฺต วิชานาหิ
สตุต วสฺसानิ ยํ เทโว น วสฺเส น หิมํ ปเต ฯ

[๗๕๓] อุทฺเท เจ นิสฺสยจิสฺสํ พุรฺหมทตฺต วิชานาหิ
ยวานฺโตทกฺขา ปาณา มเรยฺยํ มจฺฉกจฺฉปา ฯ

[๗๕๔] โลกยํ สชนฺตํ อุทกํ ปยากสฺมี ปตฺถุจฺจิตํ
โก มํ อชฺโฆหริ ภูโต โอคาทุหํ ยมนํ นที ฯ

[๗๕๕] ยเทส โลกาธิปตี ยสฺสฺสี
พาราณสี ปกิริหริ ๑ สมฺนตโต
ตสฺसाห ปุตฺโต อูรฺกฺสภสฺส
สุโกโคติ มํ พุราหฺมณ เวทยนฺติ ฯ

[๗๕๖] สเจสิ ปุตฺโต อูรฺกฺสภสฺส

#๑ ม. อชฺมุหิ ฯ ๒ ม. สตา ตํ ทํสตุอชฺมุหิ ฯ ลี. ย. สตา ทิสฺสตุ อจฺจิมฺหิ ฯ

#๓ ม. ปกฺริย ฯ ลี. ย. ปกิริปรี ฯ

กาสิสฺส ๑ รณฺโณ อมราธิปสฺส
มเหสกุโข อณฺณตโร ปิตา เต
มจฺเจสุ มาตา ปน เต อตุลฺยา
น ตาทีโส อรหติ พุราหฺมณฺสฺส
ทาสิปปี โอิหาริตุํ ๒ มหฺนุภาโว ๑

[๗๕๓] รุกขํ นิสฺสาย วิชฺฌิตฺโต เอณฺณยฺยํ ปาตุมาคตํ

โส วิหฺวโร ทูรมจฺริ ๓ สรวเเคน เปกฺขวา ๔ ๑
ตํ ตํวํ ปตฺติมทฺทกฺขิ อรณฺณสฺมี พุรหาวเน
ส มํสกาชมาทาย สายํ นิโคฺรฐฺปาคมิ ๑
สุวสาถิยสงฺฆญฺจํ ปิงฺกียํ ๕ สณฺจตายุตํ
โกกิลากิรฺุทํ รมมํ ชฺวํ หริตสทฺทลํ ๑
ตตฺถ เต โส ปาตุรหฺ อิทฺธิยา ยสสา ชลํ
มหฺนุภาโว ภาตา เม กณฺณหาสิ ปรีวาริโต ๑
โส เตน ปรีจिณฺโณ ตํวํ สพฺพกาเมหิ ตปฺปีโต
อทฺฏจฺสฺส ตํวํ ทฺพกฺขิ ตนฺเต เวรํ อิธาคตํ ๑
จิปฺปํ คีวํ ปสาเรหิ น เต ทสฺสามิ ชีวิตํ
ภาตุ ปรีสริ เวรํ เณทฺยิสฺสามิ เต สิริ ๑

[๗๕๔] อชฺฌายโก ยาจโยคิ อานุคฺคฺจ พุราหฺมโณ

เอเตหิ ตีหิ จาเนหิ อวชฺโณ ภาตติ ๖ พุราหฺมโณ ๑

[๗๕๕] ยํ ปุริ ฐตฺรญฺจสฺส โอคฺคาพฺหิ ยมนํ นที

#๑ สී. ย. กัสฺส ๑ ๒ สී. ย. โอิหาริตุํ ๑ ๓ ม. ทูรมจฺริ ๑ สී. ย. ทูรมสฺรา ๑

#๔ ม. สีมฺวา ๑ สී. ย. เสขวา ๑ ๕ ม. ปิงฺกิลํ ๑ ๖ ม. โหติ ๑

โชตเต สพฺพโสวณฺณํ กิริมาหจฺจ ยามุนํ ฯ
ตตฺถ เต ปุริสพฺยคฺขมา โสทรียา มม ภาคโร
ยถา เต ตตฺถ วกฺขนฺติ ตถา เหสุสฺสี พุราหฺมณฺ ฯ

[๗๖๐] อนิตฺตฺรา อิตฺตรสมฺปยุตฺตา

ยณฺญา จ เวทา จ สุโภก โลเก
ตทกฺครยฺหํ หิ วินินฺทมาโน
ชหาติ วิตฺตยจฺจ สตยจฺจ ฌมฺมํ ฯ

[๗๖๑] อชฺฌเนนมรียา ปจฺวี ชนินฺทา

เวสุสา กสฺสึ ปาโรจฺริยณฺจ สุทฺทา
อุปาถุ ปจฺเจกํ ยถาปเทสํ
กตาหุ เอเต วสินาติ ออาหุ ฯ

[๗๖๒] ธาตา วิธาตา วรฺุโณ กุเวโร

โสโม ยโม จนฺทิมมา วายุ สุริโย
เอเตปิ ยณฺณํ ปถุโส ยชิตฺวา
อชฺฌายกานํ อถ ๑ สพฺพกาเม ฯ
วิกาสิตา จาปสฺตานิ ปณฺจ
โย อชฺชฺชโน พลวา ภิมเสโน
สหัสสพาหุ อสโม ปจฺพยา
โสปี ตทา อาทหิ ๒ ชาตเวทํ ฯ

[๗๖๓] โย พุราหฺมณฺ โภชยิ ทิฆฺรตฺตํ

#๑ ม. อโถ ฯ ๒ ม. มาทหิ ฯ

อนฺเนน ปาเนน ยถาณุกาวิ
ปสฺนุนจิตฺโต อนฺโมทมาโน
สุโภค เทวณฺณตโร อโหสิ ฯ

[๗๖๔] มหาสนฺโน เทวมโนมวณฺณํ

โย สปิปีนา อสฺกฺขิ โภเชตฺตุมคฺคิ
โส ยณฺณตฺนตฺตํ วรโต ยชิตฺวา
ทิพฺพํ คตฺตี มุจฺลินฺนทชฺฌคฺคจฺฉิ ฯ

[๗๖๕] มหानุกาโว วสุสฺสหสฺสจฺฉิวิ

โย ปพฺพชฺชิ ทสฺสเนยฺโย อุพาโร
หิตฺวา อปริยฺนตฺตํ รณฺจํ ๑ สเสนํ
ราชา ทูทิโปปชฺฌคามิ ๒ สคฺคํ ฯ

[๗๖๖] โย สาคโร สาครนฺตํ วิชิตฺวา

ยูปิ สุกฺโก โสวณฺณมยฺยํ ๓ อุพาริ
อุสุเสสิ เวสฺสฺสานรมาทหาโน
สุโภค เทวณฺณตโร อโหสิ ฯ
ยสฺสฺสานุกาเวณ สุโภค คงฺคา
ปวตฺตติ ๔ ทธิสนฺนินฺนํ สมฺมทฺทํ
โส โลมปาโท ปริจฺจริยมคฺคิ
องฺโค สหสฺสสฺกฺขปฺปฺรมชฺฌคฺคจฺฉิ ฯ

[๗๖๗] มหิทฺธิโก เทวโร ยสฺสฺสิ

#๑ สี. ย. รถํ ฯ ๒ ม. ทูทิโปปิ ชคาม ฯ ๓ ม. โสณฺณมยฺยํ ฯ ๔ ม. ปวตฺตต ฯ

เสนาปติ ติติเว วาสวสฺส

โส โสมยาเคน มลํ วิหนุตฺวา

สุโภค เทวณฺตโร อโหสิ ฯ

[๗๖๘] อการยิ โลกมิมํ ปรณฺจ

ภาคีรตี หิมวนฺตณฺจ วิชฺฌํ ๑

โย อิทฺธิมา เทวโร ยสฺสตี

โสปี ตทา อาทหิ ชาติเวทํ ฯ

มาลาสิริ หิมวา โย จ วิชฺฌมา ๒

สุทฺสฺสโน นิสโภ กากเวรฺ ๓

เอเต จ อณฺเณ จ นคา มหนฺตา

จิตฺยา กตา ยณฺณกเรภิ มาหุ ฯ

[๗๖๙] อชฺฌายกํ มนฺตคฺคณฺอุปฺปนํ

ตปฺสฺสินํ ยาจ โยโคติธาหุ ๔

ตีเร สมฺมทฺทฺสฺสทํ สชนตํ

ตํ สากรชฺโฆหริ เตนเปยฺโย ฯ

[๗๗๐] อายาควคฺคณฺนิ ปุณฺญ ปจฺพยา

สํวิชฺชนติ พุราหุมนฺนา วาสวสฺส

ปุริมํ ทิสํ ปจฺฉิมํ ทภฺชิตฺตฺตรํ

สํวิชฺชมานา ชนยฺนติ เวทํ ฯ

[๗๗๑] กสิหิ ธีราน กตํ มคานํ

#๑ ม. กิษฺฌํ ฯ ๒ ม. กิษฺโฆ ฯ ๓ ม. กุเวรฺ ฯ สී. ยฺ. กากเนรฺ ฯ ๔ ม. ...

#โยโคติธาหุ ฯ สී. ยฺ. ...ติจาห ฯ

ภวนฺติ เวทชฌกตา อริฏฺฐ
มรีจิชมฺมํ อสเมกฺขิตตฺตา
มายาคุณา นาติวหนฺติ ปยุณฺ ๑
เวทา น ตาณาย ภวนฺติริสฺส ๑
มิตฺตทฺทฺโน ภูนฺहुโน นรฺสฺส
น ตายเต ปริจฺฉโนว ๒ อคฺคิ
โทสนฺตรํ มจฺจมนริยกมฺมํ ๑
สพฺพพฺยจ มจฺจา สธฺนา สโภกา ๓
อาทิปิตํ ทารุ ติณฺน มิสฺสํ
ทหํ น ตปฺเป อสมตฺถเตโช
โก ตํ สุภิกขํ ทิรฺสณฺณ กยิรา ๑
ยถาปี จิรั วิปริณามธมฺมํ
ทธี ภวิตฺวา นวณฺีตปี โหติ
เอวํปี อคฺคิ วิปริณามธมฺโม
เตโช สมารุหติ โยคฺยตฺโต ๑
น ทิสฺสตี อคฺคิมนฺุปรวิฏฺโฐ
สุกฺเขสฺส กณฺฺเจสฺส นเวสฺส จาปี
นามตฺถมาโน ๔ อรณฺิณเรน
นากมฺมฺนา ชายตี ชาตเวโท ๑
สเจ หิ อคฺคิ อนฺตรโต วเสยฺย

#๑ ม. ภวนฺติ ทสฺส ๑ ๒ ม. ...จ ๑ ๓ ม. สธฺนํ สโภกํ ๑ ๔ สี่.ย. นามนฺถมาโน ๑

สกุเขสุ กกุเจสุ นเวสุ จาปี
สพฺพานิ สฺสุเสยฺยํ วนานิ โลก
สกุขานิ กกุจฺจานิ จ ปชฺชเสยฺยํ ฯ
กโรติ เจ ทารุติณฺณ ปุณฺณํ
โกชํ นโร ฐุมสิจึํ ปตาปวํ
องฺคาริกา โลกนฺตรา จ สฺฐทา
สรีรทาหาปี กเรยฺยํ ปุณฺณํ ฯ
อด เจ หิ เอเตปี กโรนฺติ ปุณฺณํ
อชฺฌณนํคฺคึ อชฺ ตปฺปยิตฺวา
น โกจึ โลกสฺมี กโรติ ปุณฺณํ
โกชํ นโร ฐุมสิจึํ ปตาปวํ ฯ
กถึ หิ โลกาปจึโต สฺมาโน
อมนฺนุณฺณกนฺธํ พฺหุณฺ อกนฺตํ
ยเทว มจฺจา ปรีวชฺชยฺนฺติ
ตทปฺปสฺสจฺจํ ทิรสฺสณฺณํ ภูณฺเช ฯ
สิจึณฺหิ ๑ เทเวสุ วทฺนฺติ เอเก
อาปํ มิถกฺขุ ๒ ปน เทวมาหุ
สพฺเพว เอเต วิตถึ ภูณฺนฺติ
อคฺคิ น เทวณฺณตโร น อาโป ฯ
อนินฺทริยํ สนฺตมสฺสณฺณกายํ

#๑ ม. สิขิมฺหิ ฯ ๒ สึ. ย. มิถกฺขา ฯ

เวสุสานริ กมฺมกริ ปชานั
ปริจฺจิมคฺคิ สุกฺคิ กถิ วชฺเช
ปาปานิ กมฺมานิ ปกฺรพฺพมาโน ๑ ๑
สพฺพาทิภูตาหุชฺช ชีวิกตฺถา
อคฺคิสฺส พุรฺหุมา ปรีจาริโกติ
สพฺพพานุภาวี จ วสี กิมนฺตํ
อนิมนฺมิโต นิมนฺมิตํ วนฺทิตฺตสฺส ๑
หาลั ๒ อนิชฺฌมานกฺขมํ อตฺตจฺจํ
สกฺกการเหตุ ปรีกริสีสุ ปุพฺเพ
เต ลาภสกฺกการเ อปาตุญฺเจเต ๓
สนฺธธาภิตา ๔ สนฺตฺตฺถิ สนฺตฺตฺถมฺมํ ๑
อชฺฌเนนมริยา ปจฺวี ชนินฺทา
เวสุสา กสิ ปารีจฺจิมญจ สุตฺทา
อฺปาคุ ปจฺเจกํ ยถาปเทสั
กตาหุ เอเต วสินาติ อาหุ ๑
เอตฺตญจ สจฺจํ วจันํ ภเวยฺย
ยถา อิทํ ภาสีตํ พุราหุมนเหหิ
นาชตฺติโย ชาตุ ลภเถ รชฺชํ
นาพุราหุมนโณ มนฺตปทานิ ลิกฺเข
นาณฺตฺตร เวสุสา หิ กสิ กเรยฺย

#๑ ม. ปกฺรพฺพมาโน ๑ ๒ ม. หลฺลั ๑ ๓ ม. อปาตุโณญฺเจเต ๑ ๔ ม. สนฺธธาปิตา ๑

#สิ. ย. สนฺตฺตฺถิภาตา ๑

สุทฺโท น มุญฺเจ ปรเปสฺนาย ๑ ฯ
ยสฺมา จ เอตํ วจัน อญฺุตํ
มุสฺสาวิเม โอิทฺริยา ภูณฺนติ
ตทปฺปปณฺญา อภิสทฺทหนฺติ
ปสฺสนฺติ ตํ ปณฺชิตา อตฺตนา ว ฯ
ขตฺยา หิ เวสฺसानํ ๒ พลี ทรฺนติ
อาทาย สตฺถานี จรฺนติ พุราหฺมณา
ตํ ตาทิตฺถํ สงฺขุภิตํ ปภินฺนํ
กสฺมา พุรหฺมา น อญฺุ กโรติ โลกํ ฯ
สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลกे
พุรหฺมาปหฺนุ ญฺุตปตี ๑ ปชานํ
กั สพฺพโลกํ วิทหิ อลภฺซี
กั สพฺพโลกํ น สฺซี อกาสิ ฯ
สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลกे
พุรหฺมาปหฺนุ ญฺุตปตี ปชานํ
มายา มุสฺสาวชฺชมเทน จาปี
โลกํ อธฺมเมน กิมตฺถการี ๔ ฯ
สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลกे
พุรหฺมาปหฺนุ ญฺุตปตี ปชานํ

#๑ สี. ย. ปรเปสฺสิตาย ฯ ๒ สี. ย. ขตฺตาน เวสฺसान ฯ ๓ ม. พุราหฺม

#พหฺนุญฺุตปตี ฯ อิตฺโต ปรึ อีทิสฺเมว ฯ ๔ ม. กิมตฺถมการี ฯ สี. ย. กิมตฺถกาสิ ฯ

อธมฺมิโก ภูตปตี อริฏฺฐ
ธมฺเม สตี โส วิทหิ อธมฺมึ ฯ
กัฏฺฐา ปฏฺฐกา อูรฺกา จ เกงฺกา ๑
หนฺตฺวา กิมิ์ สุชฺฌติ มกฺขิกา จ
เอเต หิ ธมฺมา อนริยฺรูปา
กมฺโพชกานํ วิตถา พหุณฺ ฯ

[๗๗๒] สเจ หิ โส สุชฺฌติ โย หนาคี
หโตปี โส สกฺคฺมฺเปติ จานํ
โกวาทิ โกวาทินมารเยยฺยํ
เย วาปี เตสํ อภิสทฺทฺเหยฺยํ ฯ
เนว มิคานํ ปสฺุโนปี คาโว
อายาจฺนฺติ อตฺตวราย เกจิ
วิปฺพนฺทฺมานา อิช ชีวิกฺคฺตา
ยณฺเณสุ ปาณํ ปสฺุมารภฺนฺติ ๒ ฯ
ยฺุปฺสฺุส เน ๓ ปสฺุพฺนฺเร จ พาลา
จิตฺเรหิ วณฺเณหิ มุขํ นยฺนฺติ
อยนฺเต ยฺุโป กามทฺุโห ปฺรคฺถ
ภวิสฺสฺติ สสฺุสโต สมฺุปฺราเย ฯ
สเจ จ ยฺุเป มณฺิสงฺขมฺุคฺคํ

#๑ ม. เกกา ฯ ๒ ปสฺุมาหฺรณฺตีติปี ปาโใจ ฯ ๓ ส. ยฺุปฺสฺุส เต ฯ

ฌณฺณํ ฌนํ รัชตํ ชาตฺรฐปํ
 สุกฺเขสฺส กฺกุญฺเจสฺส นเวสฺส จาปี
 สเจ ทฺุเห ติทฺทิวเ สพฺพกาเม
 เตวิชฺชสงฺฆมาว ปุณฺณ ยเชยฺยํ
 น พุราหุมนฺนา ๑ กิณฺจิ น ยาชเยยฺยํ ๑
 กุโธ จ ยฺยูเป มณฺนิสงฺขมุตฺตํ
 ฌณฺณํ ฌนํ รัชตํ ชาตฺรฐปํ
 สุกฺเขสฺส กฺกุญฺเจสฺส นเวสฺส จาปี
 กุโธ ทฺุเห ติทฺทิวเ สพฺพกาเม ๑
 สจฺจา จ ลฺลทฺุทา จ ปฺลทฺุทฺุพาลา ๒
 จิตฺเรหิ ๓ วณฺณเณหิ มุขํ นยฺนติ
 อาทาย อกฺกึ มม เทหิ วิตฺตํ
 ตโต สฺสุจึ โหหิสิ สพฺพกาเม ๑
 ตมกฺคิหฺมุตฺตํ สรณฺณํ ปวิสฺส
 จิตฺเรหิ ๓ วณฺณเณหิ มุขํ นยฺนติ
 โอิโรปยิตฺวา เกสมสฺสุํ นขณฺจ
 เวเทหิ วิตฺตํ อตฺติกาพฺุหยฺนติ ๑
 กากา อฺุณฺณํว รโห ลภิตฺวา
 เอกํ สมานํ พฺุทฺุกา สเมจฺจ
 อนฺุณฺนานิ ภูตฺุวา กุหฺกา กุหิตฺุวา

#๑ ม. อพฺุราหุมนํ ๑ ๒ สึ. ย. อฺุปลทฺุทฺุพาลา ๑ ๓ ม. จิตฺเตหิ ๑

มณฺฑํ กริตฺวา ยถุณปโปสชนฺติ ๑ ฯ

เอวํ หิ โส วณฺจิตุ พุราหุณเณหิ

เอโก สมานุ พหุกา สเมจฺจ

เต โยคโยเคน วิตุมฺปรมานา

ทิกฺขุจํ อทิกฺขุเจน ฐนํ ทรนฺติ ฯ

อกาสิยา ราฐุหิ วานุสิฐฺฐา

ตทสฺส อาทาย ฐนํ ทรนฺติ

เต ตาทิสา โจรสฺมา อสนฺตา

วชฺฌา น หณฺณนฺติ อริฐฺฐ โลกเ ฯ

อินฺทสฺส พาทารสิ ทกฺขินฺณาติ

ยถุณเณสุ ฉินฺทนฺติ ปลาสยภูจึ

ตถุเจปี สจฺจํ มชฺวา ฉินฺนพาทุ

เกนสฺส อินฺโท อสุเร ชินาติ ฯ

ตถุเจว ตุจฺจํ มชฺวา สมฺจฺจึ

หนตฺวา อวชฺโณ ปรมุ สฺสเทโว ๒

มนฺตา อิมุ พุราหุณฺณา ตุจฺจฺจฺรูปา

สนฺทิกฺขุจิกกา วณฺจนา เอส โลกเ ฯ

มาลาสิริ หิมวา โย จ วิชฺฌา

สุทสฺสโน นิสฺสโก กากเวรฺ ๓

เอเต จ อณฺเณ จ นกา มหนฺตา

#๑ ม. ...ปโปสชนฺติ ฯ ๒ ม. ส เทโว ฯ ๓ ม. กุเวรฺ ฯ

จิตฺตยา กตฺตา ยถฺยถฺยเรภิมานุ ๑
ยถาปการานี หี อธิฏฺฐกานี
จิตฺตยา กตฺตา ยถฺยถฺยเรภิมานุ
น ปพฺพตฺตา โหนฺตฺติ ตถาปการา
อณฺณาทิสฺสา อจฺลา ทิฏฺฐเสลา ๑
น อธิฏฺฐกา โหนฺตฺติ สิสฺสา จิเรน
น ตตฺถ สยฺยชยตี อโย น โลหํ
ยถฺยถฺยจฺจ เอตํ ปรีวณฺณยนฺตฺตา
จิตฺตยา กตฺตา ยถฺยถฺยเรภิมานุ ๑
อชฺชฌายกํ มนฺตคฺคณฺูปปนฺนํ
ตปฺสฺสสินํ ยาจโยคีตฺติธาหุ ๑
ตีเร สมฺมทฺทสฺสทกํ สชนตํ
ตํ สากฺรชฺชโรหริ ๒ เตนเปยฺโย ๑
ปโรสทสฺสสปี สมฺนุตเวท
มนฺตูปปนฺเน นทโย วหนฺตฺติ
น เตน พฺยาปนฺนรสุทกานี
กสฺมา สมฺมทฺโท อตุโล อเปยฺโย ๑ฮ
เยเกจิ กฺุปา อธิ ชีวโลเก
โลณฺนทกา กฺุปฺขณฺณี ขาตา
น พฺราหฺมณชฺชโรหเรนฺน เตสุ

#๑ ม. ...โยโคติ... ๑ ๒ ม. สากโรชโรหริ ๑

อาโป อเปโย ทิรสณฺณราหุ ๑ ฯ
ปุเร ปุรตฺถา กา กสฺส ภริยา
มโน มนุสฺสํ อชเนติ ปุพฺเพ
เตนาปี ฐมฺเมน น โกจิ หีโน
เอวมฺปิ โวสฺสคฺคฺวิภงฺกมาหุ ฯ
จณฺฑาลปฺตุโตปี อธิจฺจ เวเท
ภาเสยฺย มนฺเต กุสโล มตีมา ๒
น ตสฺส มุฑฺธา วิฬลเยยฺย สตฺตธา
มนฺตา อิเม อตฺตวธาย กตา ๓ ฯ
วาจา กตา กิฑฺฐิ กตา คหิตา
ทุมฺโมจยา กาพฺยาปถานุปนฺนา
พาลาน จิตฺตํ วิสเม นวิภูจฺจ
ตทปฺปปณฺณวา อภิสทฺทหนฺติ ฯ
สีหสฺส พฺยคฺขสฺส จ ทีปโน จ
น วิชฺชตี โปริสียฺพลน
มนุสฺสภาโว จ ควฺว เปกฺโข
ชาติ หิ เตสํ อสฺมา สฺมานํ ๔ ฯ
สเจ จ ราชา ปจวี วิชิตฺวา
สชีววา อสฺสวา ปาริสชฺโช
สยเมว โส สตฺตฺตฺสจฺจํ วิเชยฺย

#๑ ม. ทวารสณฺณมาหุ ฯ ๒ สී.ย. มุตตีมา ฯ ๓ สී.ย. กตฺตา ฯ ๔ ม. สฺมานา ฯ

ตสฺสปฺปชา นิจุจ สฺวชี ภเวยฺย ฯ
ขตฺตียมฺนตา จ ตโย จ เวทา
อตฺเถน เอเต สมกา ภวนฺติ
เตสญฺจ อตฺถํ อวินิจฺฉินิตฺวา
น พุชฺฌติ โอมปถิว ฉนฺนํ ฯ
ขตฺตียมฺนตา จ ตโย จ เวทา
อตฺเถน เอเต สมกา ภวนฺติ
ลาโภ อลาโภ ยโส อยโส จ
สพฺเพว เตสํ จตฺนุนฺนจ ๑ ฃมฺมา ฯ
ยถาปี อิปฺภา ฃนฺธลฺลเหตุ
กมฺมานิ การณฺติ ๒ ปุณฺณ ปจฺพยา
เตวิชฺชสงฺฆาปี ตเถว อชฺช
กมฺมานิ การณฺติ ๒ ปุณฺณ ปจฺพยา ฯ
อิปฺภเหหิ เอเต สมกา ภวนฺติ
นิจุจสฺสุกา กามกฺุณฺณสุ ยุตฺตา
กมฺมานิ การณฺติ ๒ ปุณฺณ ปจฺพยา
ตทปฺปปณฺณา ทิรสนฺนุรา เต ฯ

[๗๗๗] กสฺส เภริ มุทิงฺกา จ สงฺขา ปณฺวทินฺทิตฺมา
ปุรโต ปฏฺิปนฺนานิ หาสยฺนฺตา รเถสภํ ๕
กสฺส กณฺจนปฏฺุณฺณ ปุณฺนา วิชฺชวณฺณินา

#๑ สี่. ย. สพฺเพ เต สพฺเพสํ จตฺนุน ๑ ๒ ม. กโรนฺติ ฯ

ยฺวา กลาปสนฺนทฺโธ โโก เอติ สิริยา ชลั ๑
อุกฺกามฺเข ปหฺนฺจิว ขทฺิรฺงฺการสนฺนิกั
มฺขั จารุริวาทิ โโก เอติ สิริยา ชลั ๑
กสฺส ชมฺโพนทํ ฉตฺตํ สสลาถั มโนรมั
อาทิจฺจรัสวารณั โโก เอติ สิริยา ชลั ๑
กสฺส องฺกปริคฺคยฺห ๑ วาลวีชนิมุตฺตมัม
อุกฺโต วรปณฺณสฺส ๒ มุทฺชนิ อฺปรูปริ ๑
กสฺส เปกฺขณฺหตฺถานิ จิตฺรานิ จ มุทฺชนิ จ
สฺวณฺณมณฺนิทณฺฑานิ ๓ จรณฺติ อุกฺโตมฺขั ๑
ขทฺิรฺงฺการวณฺณาภา อุกฺกามฺขปหฺสิตา
กสฺสเสเต กณฺฑทฺลา วกฺคฺ โสภณฺติ อุกฺโตมฺขั ๑
กสฺส วาเตน จฺปิตา สินฺิทฺทคฺคา ทุมฺ กาฬิกา ๔
โสภณฺติ นลาตฺนตฺ นภา วิชฺชฺริวฺกคฺตา ๑
กสฺส เอตานิ อกฺขิณี อายตานิ ปฺถุณี จ
โก โสภติ วิสาลกฺโข กสฺสเสตฺ อณฺณชั มฺขั ๑
กสฺสเสเต ลปนชาตา สฺทฺธา สงฺขวรูปฺมา
ภาสฺมานสฺส โสภณฺติ ทนฺดา กุปฺปิลสาทิสฺสา ๑
กสฺส ลาขารสฺสมา หตฺถปาทา สฺเข จิตฺตา
โก โส พิมฺโพญฺจสมฺปนฺโน ทิวา สฺริโยว โสภติ ๑
หิมฺจเย หิมวโต ๕ พฺรหาสาโลว ๖ ปฺปฺพิโต

#๑ ม. องฺกั ปริคฺคยฺห ๑ สี่. ย. องฺกั ... ๑ ๒ สี่. ย. จรเต วรปณฺณสฺส ๑ ๓ ม.

#กานฺจนมณฺนิทณฺฑานิ ๑ สี่. ย. ตปณฺณมณฺนิทณฺฑานิ ๑ ๔ ม. นิทฺชนฺดา มุทฺกาฬิกา ๑

#๕ ม. หิมวติ ๑ ๖ ม. มหาสาโลว ๑

โก โส โอทาทปาวาโร ชยั อินฺโทว โสภติ ฯ
สุวณฺณปีพกาภิณฺณั มณฺธิทณฺฑทวิจิตฺตกั
โก โส ปริสโมคฺคยฺห อึเส ๑ ขคฺคั ปมฺมุจติ ฯ
สุวณฺณวิกตา จิตฺรา สุกตา จิตฺรสิพฺพิณี ๒
โก โส โอมุจฺเจเต ปาทา นโม กตฺวา มहेสิโน ฯ
[๗๗๔] ฐตฺรภูจฺสุส เต นาคา ๓ อิทฺธิมนฺโต ยสฺสสิโน
สมุทฺทชาย อุปฺปนฺนา เอเต นาคา มหิทฺธิกาติ ฯ
ภูริทตฺตชาตกั ฦจฺจึ ฯ

๗ จนฺตกุมารชาตกั ๔

[๗๗๕] ราชาสี ลุทฺทกมฺโม
เอกราชา ปุปฺพวติตฺยา ๕
โส ปุจฺฉิ พุรหฺมพนฺธุ
ขณฺฑทหาลั ปุโรหิตั มุพฺหุ
สคฺคานมคฺคมาจิกฺข ๖
ตฺวมสิ พุราหฺมณฺ ฐมฺมวินยฺกฺสโล
ยถา อิตฺโต วชนฺติ สุกฺตี
นรา ปุญฺญานิ กตฺวาน ฯ

[๗๗๖] อติทานั ททตฺวาน ๗

#๑ ม. อีสั ฯ ลี. ย. อีสั ขคฺคัว ฯ ๒ ม. จิตฺตสิพฺพนา ฯ ๓ ม. ฐตฺรภูจฺหา หิ
#เต นาคา ฯ ๔ ลี. ย. ขณฺฑทหาลชาตกั ฯ ๕ ม. ปุปฺพวติยา ฯ ๖ ลี. ย.
#สคฺคานมคฺคมาจิกฺข ฯ ๗ ม. ททิตฺวาน ฯ

อวชฌ เทว ฆาเตตฺวา

เอว วัชนฺติ สุคตึ

นรา ปุญฺญานิ กตฺวาน ๑

[๗๗๗] กิ ปเนตํ ๑ อติทานิ

เก จ อวชฺฌา อิมสฺมี โลกสฺมี

เอตถจ โข โน อกฺขาหิ

ยชิสฺสามิ ททามิ ๒ ทานานิ ๑

[๗๗๘] ปุตุเตหิ เทว ยชิตพฺพิ

มहेสีหิ เนกเมหิ จ

อุสเภหิ อาชานิเยหิ จตฺถหิ

สพฺพจตุกฺเคน เทว ยชิตพฺพิ ๑

[๗๗๙] ตํ สุตฺวา อนฺเตปฺุเร

กุมารรา มहेสีโย จ หลุณฺนตุ

เอโก อโหสี นิกฺโขโส

ภสฺสุมา ๓ อจฺจุกฺคโต สทฺโท ๑

[๗๘๐] คจฺจุถ วเทถ กุมาร

จนฺทถจ สุริยถจ ภทฺทเสนถจ

สุรถจ วามโคตฺตถจ

ปจฺจรา ๔ กิร โหถ ยถฺยตฺถาย ๑

[๗๘๑] กุมาริโยปี วเทถ

#๑ ม. ปน ตํ ๑ ๒ สี. ย. ยชิสฺสาม ททาม ๑ ๓ ม. ภิสฺสุมา ๑ ๔ สี. ย. ปจฺจรา ๕

#อิโต ปริ อีทิสเมว ๑

อุปเสนณจ โกกิลณจ

มุกิตถจ นนุทถจาปี กุมาริกั

ปจจรา กิร โหถ ขณฺณตถาย ฯ

[๗๘๒] วิชยมปิ มยหิ มหเสี

เอราวตี ๑ เกสินี สุนนุทถจ

ลกขณฺณรูปปนฺนา

ปจจรา กิร โหถ ขณฺณตถาย ฯ

[๗๘๓] คหปตโยปี ๒ วเทถ

ปฺณณมฺขั ภาทฺธิยั สิงฺกกาลณจ

วฑฺฒณฺณจาปี คหปตี

ปจจรา กิร โหถ ขณฺณตถาย ฯ

[๗๘๔] เต ตตถ คหปตโย อโวจยีสุ

สภาคตา ปฺคตฺตทารปริกิณฺณา

สพฺเพ ๓ สิจิโน เทว กโรหิ

อถวา โน ทาเส สาเวหิ ฯ

[๗๘๕] อภยงฺกรมปิ เม หตฺถิ นาวาภิรี อจฺจุคฺคตฺ (วรุณทนต์)

อาเนถ โข เต ขิปปิ ขณฺณตถาย ภวิสฺสติ ฯ

อสุสรตฺนปิ เม ๔ เกสิ สุรามฺขั ๕ ปฺณณกั วินตฺกณจ

อาเนถ โข เต ขิปปิ ขณฺณตถาย ภวิสฺสติ ฯ

#๑ ย. เอกปตี ฯ ๒ ม. จ ฯ ๓ ม. สพฺเพว ฯ ๔ ส. ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

#๕ ส. สุรัมขั ฯ

อุสภมฺปิ เม ยฺยตปฺตี
อโนชฺ นิสกั ความปฺตี
เตปปี มยฺหิ อานเถ สมนฺฆา ๑ กโรนฺตุ สพฺพ
ยชิสฺสามิ ททามิ ทานานิ ฯ
สพฺพปี ปฏฺิยาเทถ
ยณฺณํ ปน อุกฺกตมฺหิ สุริยมฺหิ
อาณาเปถ จนฺตกุมารเ ๒
อภฺิรมนฺตุ อิมํ รตฺตี ฯ
สพฺพปี อฺปฏฺุจเปถ
ยณฺณํ ปน อุกฺกตมฺหิ สุริยมฺหิ
วเทถทานิ กุมารเ
อชฺช โข ปจฺฉิมารตฺตี ฯ

[๗๘๖] ตํ ตํ มาตา อโวจ โรทฺนฺตึ อากตา ๓ วิมานโต ๔
ยณฺโณ กิร เต ปฺตฺต กวิสุตฺติ จตฺตฺหิ ปฺตฺเตหิ ฯ

[๗๘๗] สพฺเพปิ มยฺหิ ปฺตฺตา จตฺตา จนฺตสฺมี หณฺณมานสฺมี
ปฺตฺเตหิ ยณฺณํ ยชิตฺวาน สุกฺตี สกฺกํ คมฺิสฺสามิ ฯ

[๗๘๘] มา ตํ ปฺตฺต สทฺทฺเฮสิ สุกฺติ กิร โหติ ปฺตฺตยณฺเณน
นฺิรยานโส มคฺโค เนโส มคฺโค หิ สกฺกานํ ฯ
ทานานิ เทหิ โกณฺฑณฺณ อหฺีสา สพฺพญฺุตภพฺยํ
เอส มคฺโค สุกฺติยา น จ มคฺโค ปฺตฺตยณฺเณน ฯ

#๑ ม. สมุหฺ ฯ ๒ ม. -จ กุมารเ ฯ ๓ ม. อากนฺตฺวา ฯ ๔ สวิมานโตตีปี ฯ

- [๗๘๕] อจฺริยานํ วจฺนา ฆาตีสฺสํ ๑ จฺนุทฺถจฺ สุริยฺยจ
 ปฺตุเตหิ ยชิตฺวา ๒ ทฺวจฺเจหิ สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ คมฺมฺสฺสามิ ฯ
- [๗๘๖] ตํ ตํ ปิตาปี อวจ วสวตฺติ โอรสํ สกํ ปฺตุตฺตํ
 ยลฺโย กิร เต ปฺตุตฺต ภวิสฺสติ จฺดูหิ ปฺตุเตหิ ฯ
- [๗๘๗] สพฺเพปิ มยฺหิ ปฺตุตฺตา จตฺตา จฺนุทฺสฺมี หลฺลฺมฺมานสฺมี
 ปฺตุเตหิ ยลฺลํ ยชิตฺวาน สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ คมฺมฺสฺสามิ ฯ
- [๗๘๘] มา ตํ ปฺตุตฺต สทฺทฺเทหิ สฺสคฺคิ กิร โหติ ปฺตุตฺตยลฺลเณน
 นิริยานโส มคฺโค เนโส มคฺโค หิ สคฺคานํ ฯ
 ทานานิ เทหิ โภณฺทลฺล อหิสา สพฺพภฺตภฺตฺยานํ
 เอส มคฺโค สคฺคิยา น จ มคฺโค ปฺตุตฺตยลฺลเณน ฯ
- [๗๘๙] อจฺริยานํ วจฺนา ฆาตีสฺสํ ๑ จฺนุทฺถจฺ สุริยฺยจ
 ปฺตุเตหิ ยชิตฺวา ๒ ทฺวจฺเจหิ สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ คมฺมฺสฺสามิ ฯ
- [๗๙๐] ทานานิ เทหิ โภณฺทลฺล อหิสา สพฺพภฺตภฺตฺยานํ
 ปฺตุตฺตปริวฺโต ตฺวํ รกฺขํ ชนปทฺถจฺ ปาเลหิ ฯ
- [๗๙๑] มา โน เทว อวธิ ทาส โน เทหิ ขณฺฑฺทาลสฺส
 อปี นิคพฺพนฺธกาปี หตฺถิ อสฺเส จ ปาเลม ฯ
 มา โน เทว อวธิ ทาส โน เทหิ ขณฺฑฺทาลสฺส
 อปี นิคพฺพนฺธกาปี หตฺถิจฺจกณฺณานิ อฺชฺเชม ฯ
 มา โน เทว อวธิ ทาส โน เทหิ ขณฺฑฺทาลสฺส
 อปี นิคพฺพนฺธกาปี อสฺสจฺจกณฺณานิ อฺชฺเชม ฯ

#๑ ม. ฆาตีสฺสํ ฯ ๒ ม. - ยลฺลํ ยชิตฺวาน ฯ

มา โน เทว อวธิ ทาส โน เทหิ ขณฺฑหาลสฺส
ยสฺส โหนฺติ ตว กามา อปี รกฺขา ปพฺพาชิตา
ภิกฺขาจริยิ จริสฺสาม ฯ

[๗๕๖] ทุกฺโข โข เม ชนฺยิตฺถ ๑ วิลปฺนฺตา ชีวิตฺสฺส กามา หิ
มฺลฺลจฺจทานิ กุมารे อลฺปิ เม โหตุ ปฺตฺตยฺยเณน ฯ

[๗๕๗] ปฺพฺเพว โขสิ เม วุตฺโต ทุกฺกัรํ ทฺรภิสฺมกฺวํ เจตํ
อถ โน อุปฺกฺขตฺสฺส ยฺยลฺลสฺส กสฺมา กโรสิ วิกฺเขปํ ฯ
สพฺเพ วชนฺติ สุกฺตี เย ชนฺติ เยปิ เจว ยชาเปฺนฺติ
เย จาปี อนฺนโมทฺนฺติ ยชนฺตานํ เอทิสํ มหายฺยณฺมํ ฯ

[๗๕๘] อถ กิสฺส จ โน ๒ ปฺพฺเพ โสตุถานํ พุราหฺมเณ อวาเจสิ

อถ โน อการณฺสฺมา ยฺยลฺลตฺถาย เทว ฆาเตสิ ฯ
ปฺพฺเพว โน ทหฺรกาเล น หเนสิ น ฆาเตสิ
ทหฺรมฺหา โยพฺพนปฺปฺตฺตา อทฺฐกา ตาต หญฺณาม ฯ
หตฺถิกเต อสฺสคเต สนนฺทุเช ปสฺส โน มหาราช
ยฺทุเช วา ยฺชฺชฺมมาเน วา นหิ มาทิสฺสา [๑] โหนฺติ ยฺยลฺลตฺถาย ฯ
ปจฺจนฺเต วา กุปฺปีเต อญฺวีสุ วา มาทิสฺเส นโยเชนฺติ
อถ โน อการณฺสฺมา อญฺมียิ ตาต หญฺณาม ฯ
ยากาจิ สกฺกณฺิกาโย ๔ วสนฺติ ตินฺนรานิ กตฺวาน
ตาสํปี ปิยา ปฺตฺตา อถ โน ตฺวํ เทว ฆาเตสิ ฯ
มา ขวสฺส ๕ สทฺทฺทฺหสิ น มํ ขณฺฑหาโล ฆาเตยฺย

#๑ ม. ชนยถ ฯ ๒ ม. ชโน ฯ ๓ ม. สุรา ฯ ๔ ม. ย่าปี หิตา สกฺกณฺิโย ฯ ๕ ม. ตสฺส ฯ

มมฺหิ โส มาเตตฺวาน อนนฺตรา ตมฺปิ เทว มาเตยฺย ฯ
 काम्वरिं निकम्वरिं तथनुदिं गोक्षिपिस्तु महाराज
 अद्यक्षिपिण्युत्थितापि कुले कुले हेते णुयन्नुदिं च
 तैस्त्रिं तातिस्तानि अिज्जनुदिं तुपुग्धिं महाराज
 येण्येयं हि एते अकत्तण्णो पुराहम्मा तेव च
 मा नो तेव अ्वरिं तासे नो तेहि चण्हत्ताลसुस
 अपिं निकप्पन्नुत्थितापि हत्थिं असुसे ज पाเลम च
 मा नो तेव अ्वरिं तासे नो तेहि चण्हत्तालसुस
 अपिं निकप्पन्नुत्थितापि हत्थिंจ्जกम्मणिं อुชฺฉेम च
 मा नो तेव अ्वरिं तासे नो तेहि चण्हत्ताลसुस
 अपिं निकप्पन्नुत्थितापि असुสจ्जกम्मणिं อุชฺฉेम च
 मा नो तेव अ्वरिं तासे नो तेहि चण्हत्ताลसुस
 ยस्तु โหนฺติ ตว กามา अपिं รัฏฐา ปพฺพาชิตา
 ภิกฺขาจริยํ จริสฺสาม च

[๗๕๕] ทุกข์ โข เม ชนยิตฺถ ๑ วิลปฺนฺตา ชีวิตฺส กามา हि
 มฺญจฺจทานิ ๒ กุมारे อลฺปิ เม โหติ ปุตฺตยณฺเณน च

[๘๐๐] ปุพฺเพว โขสิ เม วุตฺโต ทุกฺกริं ทฺรภิสฺมภวํ เจตํ
 อถ โน อุปกฺขตฺสฺส ยณฺณสฺส กสฺมา กโรสิ วิกฺเขปํ च
 สพฺเพ วชฺนฺติ สุกฺตี ये ยชฺนฺติ ยेषิ เจว ยชาเปณฺติ ๓
 ये จาปิ อนฺนโมทฺนฺติ ยชฺนฺตานํ เอทิสฺส มหายณฺณํ च

#๑ ม. ชนยถ ฯ ๒ ม. มฺญจเจถ - ฯ ๓ ม. ยेषิ ยชาเปณฺติ ฯ อิโต ปริ อีทิสเมว ฯ

[๘๐๑] ยถิ กิร ยชิตฺวา ปุตฺเตหิ เทวโลกั อิตฺ จูตา ยนฺติ
พฺราหฺมโณ ตาว ยชตุ ปจฺฉาปี ยชิสฺสตี ราช ๑ ฯ
ยถิ กิร ยชิตฺวา ปุตฺเตหิ เทวโลกั อิตฺ จูตา ยนฺติ
เอเสว ขณฺฑหาโล ยชตุ สเกหิ ปุตฺเตหิ ฯ
เอวํ ชานั เจ ๒ ขณฺฑหาโล ก็ ปุตฺตเก น ฆาเตสิ
สพฺพญจ ฅาติชนั อตฺตानญจ น ฆาเตสิ ฯ
สพฺเพว ชนฺติ นิริยั เย ชนฺติ เยปี เจว ยชาเปนฺติ
เย จาปี อนฺุโมทนฺติ ยชนฺตานั เอทิสั มหายญฺณั ฯ

[๑]

[๘๐๒] กถญจ กิร ปุตฺตกามาโย
กหปตโย ฆรณฺิโย จ
นกรรมหิ น อุปวทนฺติ ราชานั
มา ฆาตยิ โอรสั ปุตฺตึ ฯ
กถญจ กิร ปุตฺตกามาโย
กหปตโย ฆรณฺิโย จ
นกรรมหิ น อุปวทนฺติ ราชานั
มา ฆาตยิ อตฺรชั ปุตฺตึ ฯ
รณฺุโย จมฺหิ อตฺถกาโม
หิโต จ สพฺพชนปทสฺส ๔
น โกจิ อสฺส ปฏฺิฆั มยา

#๑ สึ. ปจฺฉาปี ยชิสฺสเต ราชา ฯ ม. ปจฺฉาปี ยชสิ ตฺวํ ราชา ฯ ๒ ม. ชานนฺุโต ฯ

#๓ ม. สเจ หิ โส สฺชณฺติ โย หนาคิ หโตปี โส สกฺกมุเปติ จานั

โภวาที โภวาทีน มารเยยฺยึ เย จาปี เตสั อภิสทฺทเหยฺยึ ฯ

#๔ สึ. ย. สพฺพทา ชนปทสฺส ฯ

ชนปโฑ น ปเวเทติ ฯ

[๘๐๓] คจฺฉล โว ฆรณฺโณ โย ตาตณฺจ วเทถ ขณฺฑหาตณฺจ

มา ฆมาเตถ กุมาเร อทฺฐเก สีหสฺงกาเส

คจฺฉล โว ฆรณฺโณ โย ตาตณฺจ วเทถ ขณฺฑหาตณฺจ

มา ฆมาเตถ กุมาเร อเปกฺขิตะ สพฺพโลกสฺส ฯ □

[๘๐๔] ยนฺนุนาหิ ฆาเยยฺยิ รตการกุเล ๑ วา

ปุกฺกุสกุเล ๒ วา เวสฺเสสฺสุ วา ฆาเยยฺยิ

น หชฺช มํ ราชายถฺย ๓ ฆมาเตยฺย ฯ

[๘๐๕] สพฺพปาปิ มนฺตนิโย ๔ คจฺฉล อยฺยสฺส ขณฺฑหาตสฺส

ปาเทสฺ นิปตถ อปฺราธาหิ น ปสฺสามิ ฯ

สพฺพปาปิ ฆรณฺโณ โย ๕ คจฺฉล อยฺยสฺส ขณฺฑหาตสฺส

ปาเทสฺ นิปตถ กิณฺเต ฆนฺเต มยฺ อทฺฐเสม ฯ

[๘๐๖] กปณฺา ๖ วิลปติ เสลา ทิสฺวาน ภาตโร อุปฺนิตฺเต

ยถฺโย กิร เม อุกฺขิปิโต ตาเตน สกฺกกาเมน ฯ

[๘๐๗] อาวตฺติ จ ปฺริวตฺติ จ วสุโล สมฺมุขา รณฺโย

มา โน เทว ปิตฺริ อวธิ ทหฺรมาหา อโยพฺพนปฺปตฺตา ฯ

[๘๐๘] เอโส เต วสุล ปิตา สเมหิ ปิตรา สห

ทูกฺขิ โข เม ฆนยสิ วิลปนฺโต อนฺเตปฺรสุมี

มณฺจถทานิ กุมาเร อลฺปิ เม โหตุ ปุตฺตยถฺยเณน ฯ

[๘๐๙] ปุพฺเพว โขสิ เม วุตฺโต ทูกฺกริ ทฺรภิสฺมภวํ เจตํ

#๑ ม. รตการกุเลสฺสุ วา ฯ ๒ ม. ปุกฺกุสกุเลสฺสุ วา ฯ ๓ สී. ย. ยถฺยตฺถาย ฯ

#๔-๕ ม. สพฺพปาปิ มนฺตนิโย ฯ ๖ สී. ย. กปณฺิ ฯ

อถ โน อุปกฺขตสฺส ยถฺยสฺส กสฺมา กโรสิ วิกฺเขปํ
สพฺเพ วชฺนติ สุกฺตี ยะยชฺนติ เยปิ เจว ยชาเปนฺติ
เย จาปิ อนฺุโมทฺนติ ยชฺนตํ อธิสํ มหายถฺยํ ฯ

[๘๑๐] สพฺพรตฺนสฺส ยถฺยโธ อุปกฺขโต เอกราช ตว ปฏฺยตฺโต
อภินิกฺขมสฺสุ เทว สกฺกํ คโต ตํว ปโมทิสฺสสิ ฯ

[๘๑๑] ทหฺรา สตฺตสฺตา เอตา จนฺทกฺุมารสฺส ภริยาโย
เกเส วิกิริตฺวาน โรทฺนติโย มกฺคมนฺุยายนฺติ ๑ ฯ
อปฺรา ปน โสเกน นิกฺขนฺตา นนฺทเน วิย เทวา
เกสา วิกิริตฺวาน ๒ โรทฺนติโย มกฺคมนฺุยายนฺติ ๓ ฯ

[๘๑๒] กาสิกสูจิวตฺถรฺรา กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา
นียนฺติ จนฺทสูริยา ยถฺยตฺถาย เอกราชสฺส ฯ
กาสิกสูจิวตฺถรฺรา กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา
นียนฺติ จนฺทสูริยา มาตฺุ กตฺวา หทยโสํกํ ฯ
กาสิกสูจิวตฺถรฺรา กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา
นียนฺติ จนฺทสูริยา ชนฺสฺส กตฺวา หทยโสํกํ ฯ
มํสฺรสโกชนา นฺุหาปฺกสนฺุหาตา ๔ กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา
นียนฺติ จนฺทสูริยา ยถฺยตฺถาย เอกราชสฺส ฯ
มํสฺรสโกชนา นฺุหาปฺกสนฺุหาตา กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา
นียนฺติ จนฺทสูริยา มาตฺุ กตฺวา หทยโสํกํ ฯ
มํสฺรสโกชนา นฺุหาปฺกสนฺุหาตา กุณฺฑลฺิโน อกฺคฺลฺุจฺนฺทนฺวิลิตฺตา

#๑-๓ ม. มกฺคมนฺุยายีสฺสุ ฯ สฺ. ยฺ. มกฺคมนฺุยายนฺติ ฯ ๒ ม. ปกิริตฺวาน ฯ

#๔ ม. สฺนฺุหาปิตา ฯ อิตฺ ปรี อธิสเมว ฯ

นีนฺนติ จนนฺทสุริยา ชนฺสฺส กตฺวา หทยโสภํ ฯ

ยสฺส ปุพฺเพ หตฺถิรชฺรคเต หตฺถิกา ๑ อนุวชนฺติ

ตฺยชฺช จนนฺทสุริยา อุโภว ปตฺตติกา ยนฺติ ฯ

ยสฺส ปุพฺเพ อสฺสวรชฺรคเต อสฺสกา ๒ อนุวชนฺติ

ตฺยชฺช จนนฺทสุริยา อุโภว ปตฺตติกา ยนฺติ ฯ

ยสฺส ปุพฺเพ รถวรชฺรคเต รถิกา ๓ อนุวชนฺติ

ตฺยชฺช จนนฺทสุริยา อุโภว ปตฺตติกา ยนฺติ ฯ

เย หิสฺส ปุพฺเพ นียฺสิ ตปฺนียกปฺปนฺนํ หิ ตฺรฺงฺเคหิ

ตฺยชฺช จนนฺทสุริยา อุโภว ปตฺตติกา ยนฺติ ฯ

[๘๑๓] ยถิ สกฺกณิ มํสมฺมิจฺฉติ อญฺยสฺส ๔ ปุพฺเพน ปุปฺพวตฺติยา ๕

ยชเตตฺถ เอกราชา สมฺมุโฬห จตฺถิ ปุตฺเตหิ ฯ

ยถิ สกฺกณิ มํสมฺมิจฺฉติ อญฺยสฺส ปุพฺเพน ปุปฺพวตฺติยา

ยชเตตฺถ เอกราชา สมฺมุโฬห จตฺถิ กณฺณวาทิ ฯ

ยถิ สกฺกณิ มํสมฺมิจฺฉติ อญฺยสฺส ปุพฺเพน ปุปฺพวตฺติยา

ยชเตตฺถ เอกราชา สมฺมุโฬห จตฺถิ มหฺลสิหิ ฯ

ยถิ สกฺกณิ มํสมฺมิจฺฉติ อญฺยสฺส ปุพฺเพน ปุปฺพวตฺติยา

ยชเตตฺถ เอกราชา สมฺมุโฬห จตฺถิ กหปฺตีหิ ฯ

ยถิ สกฺกณิ มํสมฺมิจฺฉติ อญฺยสฺส ปุพฺเพน ปุปฺพวตฺติยา

ยชเตตฺถ เอกราชา สมฺมุโฬห จตฺถิ หตฺถิหิ ฯ

#๑ ม. หตฺถิหิ ฯ ๒ ม. อสฺสเสหิ ฯ ๓ ม. รถหิ ฯ ๔ ม. หทยสฺส ฯ

#๕ ม. ปุปฺพวตฺติยา ฯ อิโต ปรี อธิสเมว ฯ

ยทิ สกฺขิ มํสมิจฺจสิ อฺยฺยสฺส ปุพฺเพน ปุพฺพวตฺติยาํ

ยชเตตฺถ เอกราชา สมนฺุโพห จตฺถิ อสฺเสหิ ฯ

ยทิ สกฺขิ มํสมิจฺจสิ อฺยฺยสฺส ปุพฺเพน ปุพฺพวตฺติยาํ

ยชเตตฺถ เอกราชา สมนฺุโพห จตฺถิ อสฺสเกหิ ฯ

ยทิ สกฺขิ มํสมิจฺจสิ อฺยฺยสฺส ปุพฺเพน ปุพฺพวตฺติยาํ

ยชเตตฺถ เอกราชา สมนฺุโพห สพฺพจตฺตุเกน ฯ

[๘๑๔] อยมสฺส ปาสาโท โสวณฺโณ ปุพฺพมฺลยาภิกฺกณฺโณ ๑

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส กฺฎาการิ โสวณฺณํ ปุพฺพมฺลยาภิกฺกณฺณํ ๒

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส อฺยฺยานํ สฺุปฺปฺพิตฺติ สพฺพกาสิกํ รมฺมํ

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส อโสฺกวนํ สฺุปฺปฺพิตฺติ สพฺพกาสิกํ รมฺมํ

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส กณฺิการวนํ สฺุปฺปฺพิตฺติ สพฺพกาสิกํ รมฺมํ

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส ปาณฺุลิวนํ สฺุปฺปฺพิตฺติ สพฺพกาสิกํ รมฺมํ

เตทานิ อฺยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺาย นินฺนิตา ฯ

อิทฺมสฺส อมฺพวนํ สฺุปฺปฺพิตฺติ สพฺพกาสิกํ รมฺมํ

#๑ สี. ม. อิํ อนฺเตปฺริํ สฺุรรมฺณิยํ ฯ ๒ ม. ปุพฺพมฺลยวิภิกฺกณฺณํ ฯ

เตทานิ อยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺชา ย นินฺนิตฺตา ฯ
อยมสฺส ปโกฺขรณิ สณฺณนา ปทุมฺปฺนฺทริเกหิ
นาวา จ โสวณฺณวิกิตา ปฺุปฺฟาวลฺลิตฺตา ๑ จิตฺตา สุรฺมมณฺเฑีย
เตทานิ อยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺชา ย นินฺนิตฺตา ฯ

[๘๑๕] อิทมสฺส หตฺถิรฺตณฺิ เอราวโณ คฺโข พลฺลิตฺตฺติ

เตทานิ อยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺชา ย นินฺนิตฺตา ฯ
อิทมสฺส อสฺสรตณฺิ เอกฺขุโร เวโค อสฺโส ๒
เตทานิ อยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺชา ย นินฺนิตฺตา ฯ
อยมสฺส อสฺสรโถ สาลิตฺตา วิย นิกฺโขมฺโส ๓
สุโก รตฺนวิจิตฺโต ยตฺถสฺส อยฺยปฺตฺตาโสภิสฺสุนฺทเนวียเทวา

เตทานิ อยฺยปฺตฺตา จตฺตาโร วรฺชา ย นินฺนิตฺตา ฯ
กถฺนฺนาม สามสมฺมสนฺทเรหิ จฺนฺทนมฺทุกกตฺเตหิ
ราชา ยชิสฺสเต ขลฺลณฺิ สมฺมุโพฺห จตฺตฺติ ปฺตฺเตหิ ฯ
กถฺนฺนาม สามสมฺมสนฺทราหิ จฺนฺทนมฺทุกกตฺตาหิ
ราชา ยชิสฺสเต ขลฺลณฺิ สมฺมุโพฺห จตฺตฺติ กถฺนฺนาหิ ฯ
กถฺนฺนาม สามสมฺมสนฺทราหิ จฺนฺทนมฺทุกกตฺตาหิ
ราชา ยชิสฺสเต ขลฺลณฺิ สมฺมุโพฺห จตฺตฺติ มหฺลฺลิตฺติ ฯ
กถฺนฺนาม สามสมฺมสนฺทเรหิ จฺนฺทนมฺทุกกตฺเตหิ
ราชา ยชิสฺสเต ขลฺลณฺิ สมฺมุโพฺห จตฺตฺติ กหฺปตฺติหิ ฯ
ยถา โหนฺติ คามนิกฺมา สฺสณฺา อมฺนุสฺสกา พุรฺหารณฺฺา

#๑ สี. ย. ปฺุปฺฟาวลฺลิตฺตา ฯ ๒ ม. เอกฺขุโร อสฺโส ฯ ๓ ม. สาทฺพิย นิกฺโขมฺโส ฯ

ตถา เหสฺสติ ปุพฺพวตฺติยา ยิฎฺฐเจสุ จนฺทสุริเยสุ ฯ
[๘๑๖] อุมฺมตฺติกา ภวิสฺสามิ ญฺหนตา ปัสฺสนาว ๑ ปฺริกิณฺณา
สเจ จนฺทกุมาริ ๒ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชนฺติ ๓ ฯ
อุมฺมตฺติกา ภวิสฺสามิ ญฺหนตา ปัสฺสนาว ๑ ปฺริกิณฺณา
สเจ สุริยกุมาริ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชนฺติ ๔ ฯ
[๘๑๗] กิณฺนุมา น รมาเปยฺยํ อณฺณมณฺณํ ปิยฺวทา
จฺมฏฺฐิกา อฺปริกฺขิ จ โปกฺขรณิ จ คายิกา
จนฺทสุริเยสุ นจฺจนฺติโย สมา ตาถํ น วิชฺชติ ฯ
[๘๑๘] อิมิ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจตุ ขณฺฑทฺทาล ตว มาตา
โย มยฺหํ หทยโสโก จนฺทสุมี วธาย นินฺนิตฺเต ฯ
อิมิ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจตุ ขณฺฑทฺทาล ตว มาตา
โย มยฺหํ หทยโสโก สุริยสุมี วธาย นินฺนิตฺเต ฯ
อิมิ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจตุ ขณฺฑทฺทาล ตว ชายา
โย มยฺหํ หทยโสโก จนฺทสุมี วธาย นินฺนิตฺเต ฯ
อิมิ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจตุ ขณฺฑทฺทาล ตว ชายา
โย มยฺหํ หทยโสโก สุริยสุมี วธาย นินฺนิตฺเต ฯ
มา จ ปฺตุเต มา จ ปตี อทฺทกฺขิ ขณฺฑทฺทาล ตว มาตา
โย จาเตสิ กุมารเ อทฺทสเก สีหสฺงกาเส ฯ
มา จ ปฺตุเต มา จ ปตี อทฺทกฺขิ ขณฺฑทฺทาล ตว มาตา
โย จาเตสิ กุมารเ อเปกฺขิตฺเต สพฺพโลกสฺส ฯ

#๑ ม. - จ ๑ ๒ ม. จนฺทวาริ ๑ ๓-๔ ม. รุชฺฌนฺติ ๑

มา จ ปุตุเต มา จ ปตี อทุทกฺขิ ขณฺฑหาล ตว ชายา
โย ฆมาเตสิ กุมาเร อทุสเก สีหสงฺกาเส ฯ
มา จ ปุตุเต มา จ ปตี อทุทกฺขิ ขณฺฑหาล ตว ชายา
โย ฆมาเตสิ กุมาเร อเปกฺขิตะ สพุพ โลกสุส ฯ
[๘๑๕] มา โน เทว อวธิ ทาเส โน เทหิ ขณฺฑหาลสุส
อปี นิกพพนฺธกาปี หตฺถิ อสุเส จ ปาเลม ฯ
มา โน เทว อวธิ ทาเส โน เทหิ ขณฺฑหาลสุส
อปี นิกพพนฺธกาปี หตฺถิจฺจนานิ อูชฺฌेम ฯ
มา โน เทว อวธิ ทาเส โน เทหิ ขณฺฑหาลสุส
อปี นิกพพนฺธกาปี อสุสจฺจนานิ อูชฺฌेम ฯ
มา โน เทว อวธิ ทาเส โน เทหิ ขณฺฑหาลสุส
ยสุส โหนฺติ ตว กามา อปี รัฏฺฐา ปพฺพาชิตา
ภิกฺขาจริยํ จริสุสาม ฯ
ทิพฺยํ เทว อูปฺยาจฺนฺติ ปุตุตฺตคฺคิภา ทลิตฺุทาปี
ปฏฺฐิภานานิปี หิตฺวา ปุตุเต น ลภฺนฺติ เอกจฺจา
อาสาสิกาณี ๑ กโรนฺติ ปุตุตา โน ชายนฺตุ ตโต ปปุตุตา
อถ โน อการณฺสุมา ยลฺลตฺถาย เทว ฆมาเตสิ ฯ
อูปฺยาจิตเกน ปุตุตฺตํ ลภฺนฺติ มา ตาต โน อฆมาเตสิ
มา กิจฺจลทฺฐเกหิ ปุตุเตหิ ยชิตฺุโถ อิมํ ยลฺลํ ฯ
อูปฺยาจิตเกน ปุตุตฺตํ ลภฺนฺติ มา ตาต โน อฆมาเตสิ

#๑ ม. อาสีสิกาณี ฯ

มา กปณฺลทฺฐเกหิ ปุตุเตหิ อมฺมาย โน วิปฺปวาเสสิ ฯ

[๘๒๐] พหุทฺถขั ๑ โปสิยา จนฺทํ อมฺมํ ตฺวํ ชีเยเส ปุตุตฺติ

วณฺทามิ โข เต ปาเท ลภตฺติ ตาโต ปรโลกั

हनฺท จ มํ อุปฺคฺยห ๒ ปาเท เต อมฺมํ วณฺทิตฺตุ เทหิ

คจฺฉามิทานิ ปวาสั ยณฺณตฺถาย เอกราชสฺส ฯ

हनฺท จ มํ อุปฺคฺยห ๓ ปาเท เต อมฺมํ วณฺทิตฺตุ เทหิ

คจฺฉามิทานิ ปวาสั มาตุ กตฺวา หทยโสกั ฯ

हनฺท จ มํ อุปฺคฺยห ๔ ปาเท เต อมฺมํ วณฺทิตฺตุ เทหิ

คจฺฉามิทานิ ปวาสั ชนสฺส กตฺวา หทยโสกั ฯ

[๘๒๑] หนฺท จ ปทฺมปฺตฺตานํ โมลึ พนฺธสฺสุ โคตมิปฺตฺต

จมฺปกทลมิสฺสาโย เอสา เต โปราณิกา ปกฺติ ฯ

हनฺท จ วิเลปนฺนเต ปจฺฉิมกํ จนฺทณั วิลิมฺปสฺสุ

เยหิ จ สฺวิลิตฺโต โสภสิ ราชปริสายั ฯ

हनฺท จ มุทฺถกานิ วตฺถานิ ปจฺฉิมํ กาสิกํ นิวาเสหิ

เยหิ จ สฺนินิวตฺโต โสภสิ ราชปริสายั ฯ

มุตฺตามณิกนกวินฺยาสิตานิ คณฺหสฺสุ หตฺถาภรณานิ

เยหิ จ หตฺถาภรณेषุ โสภสิ ราชปริสายั ฯ

[๘๒๒] น หิ นฺุณายั รณฺุจปาโล ญฺมิปฺติ ชนปทสฺส ทายาโท

โลกิสฺสโร มหฺนุโต ปุตุเต สินฺหํ ชนยติ ฯ

#๑ ม. พหุทฺถุขา ฯ ๒-๓-๔ ม. อุปฺคฺยห ฯ

[๘๒๓] มยฺหํ ปิยา ๑ ปุตุตา อโถปิ ปิยา ๒ ตุมฺเห จ ภริยาโย

สกุณฺจ ปตุถฺยมาโน ๓ เตนาหํ ฆาตยิสฺสามิ ฯ

[๘๒๔] มํ ปจฺมํ ฆาเตหิ มา เม ททฺยํ ทุกฺขํ อพาเลสิ

อลงฺกโต สุนฺทรโก ปุตุโต เทวตฺว สฺขุมมาโล ฯ

हनฺทยฺย มํ หนสฺสุ สโสภา ๔ จนฺทเกน ๕ เหลสฺสามิ

ปฺลฺลณฺํ กรสฺสุ วิปฺลํ วิจราม อฺโก ปรโลเก ฯ

[๘๒๕] มา ตฺวํ จนฺเท รุจฺจิ (มรณฺ) พหุกา ตว เทวรา วิสาถฺกฺขิ

เต ตํ รมยิสฺสนฺติ ยิณฺฺจสฺมี โคตมิปฺตุเต ฯ

[๘๒๖] เหวํ วุตฺเต จนฺทา อตุตฺตานํ หนฺติ หตฺถตฺลเกหิ

อลมตฺถ ๖ จีวีเตน ปิสฺสามิ วิถํ มริสฺสามิ ฯ

น หิ นฺฺนนิมสฺส รณฺโถ ฅาติมิตุตา ๗ จ วิชฺชเร

สุทฺทา เยน วทฺนฺติ ราชานํ มา ฆาตยิ โอรเส ปตุเต

น หิ นฺฺนนิมสฺส รณฺโถ ฅาติมิตุตา ๗ จ วิชฺชเร

สุทฺทา เยน วทฺนฺติ ราชานํ มา ฆาตยิ อตุรเช ปตุเต ฯ

อิเม เตปิ มยฺหํ ปุตุตา คฺคณฺโณ กายูรชาริโน

ราชา เตหิปี ยชสฺสุ ยณฺณํ อถ มฺลฺลจตุ โคตมิปฺตุเต ฯ

วิลสตมฺปิ มํ กตฺวา ยชสฺสุ สตฺตธา มหาราช

มา เชณฺฺจปฺตุตฺตํ อวชิ อทฺสํ กํ สีสงฺกาสิ ฯ

วิลสตมฺปิ มํ กตฺวา ยชสฺสุ สตฺตธา มหาราช

#๑ ม. มยฺหํปิ ฯ ๒ อตุตฺตาปิ ปิโยติปิ ปาโจ ฯ ม. อตุตฺตา จ ปิโย ฯ ๓ ม. ปตุถฺยมาโน ฯ

#๔ ม. ปรโลเก ฯ ๕ สฺ. ยฺ. จนฺทิกเยน ฯ ๖ สฺ. ยฺ. อลมตฺถ ฯ ๗ ม. มิตุตามจฺจา จ ฯ

มา เชฏฺฐปฺตุตฺตํ อวธิ อเปกฺขิตํ สพฺพโลกสุตฺตํ ฯ

[๘๒๓] พหุกาตว ทินฺนา อภรณา อุจฺจาวจา สุภณฺตีมฺหิ

มุตฺตา มณฺี เวพฺพริยา เอตฺนฺเต ปจฺฉิมกั ทานั ฯ

[๘๒๔] เยสั ปุพฺเพ ขนฺเชสุ ฝุลฺลา มาลาคุณา วิวตฺตีสุ

เตสขฺขปี สุนฺตีโต ๑ เนตฺตีโส วิวตฺตีสุตฺติ ขนฺเชสุ ฯ

เยสั ปุพฺเพ ขนฺเชสุ จิตฺตา มาลาคุณา วิวตฺตีสุ

เตสขฺขปี สุนฺตีโต ๑ เนตฺตีโส วิวตฺตีสุตฺติ ขนฺเชสุ ฯ

อจิรา วต เนตฺตีโส วิวตฺตีสุตฺติ ราษปฺตุตฺตานั ขนฺเชสุ

อถ มม หทยั น ฝลตฺติ ตาว ทพฺพหพนฺชนนฺจ เม อาสิ ฯ

กาสิกฺสุจิวตฺถรธา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

นินฺยุยถ จนฺทสุริยา ยณฺณตฺถาย เอกราชสุตฺตํ ฯ

กาสิกฺสุจิวตฺถรธา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

นินฺยุยถ จนฺทสุริยา มาตุ กตฺวา หทยโสกั ฯ

กาสิกฺสุจิวตฺถรธา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

นินฺยุยถ จนฺทสุริยา ชนฺสุส กตฺวา หทยโสกั ฯ

มัสฺสรสโกชนา นฺหาปฺกสนฺหาตา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

นินฺยุยถ จนฺทสุริยา ยณฺณตฺถาย เอกราชสุตฺตํ ฯ

มัสฺสรสโกชนา นฺหาปฺกสนฺหาตา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

นินฺยุยถ จนฺทสุริยา มาตุ กตฺวา หทยโสกั ฯ

มัสฺสรสโกชนา นฺหาปฺกสนฺหาตา กุณฺฑลโน อกฺคฺลฺจนฺทนวิลิตฺตา

#๑ สี. ยู. ปิตฺนินฺตีโต ฯ ๒ ม. อจิรั ฯ

นียายถ จนุทสุริยา ชนสุส กตุวา หทยโสภัก ๑

[๘๒๕] สพฺพสุมี อูปกขตสุมี นิสีทิตเต จฺนุทสุริยสุมี ๑ ยถฺยตถาย

ปญฺจาลราชธิตา ปญฺชติกา สพฺพปริสฺนตรมนฺุปรียาสิ ๒ ๑

เยน สจฺเจน ขณฺฑหาโล ปาปกมมํ กโรติ ทุมเมโ

เอเตน สจฺจวฺชเชน สมงฺคินี สามิเกน โหมี ๑

เย อิศฺตฺติ อมนุสฺสา ยานิ จ ยกฺขกฺกุตภฺยยานิ

กโรนฺตุ เม เวยฺยาวกฺกัํ สมงฺคินี สามิเกน โหมี ๑

ยา เทวตา อิศฺาคตา ยานิ จ สพฺพกฺกุตภฺยยานิ ๓

สรณฺณสิเนี อนุถํ ตายถ มํ ยาจามิ โว ปตฺติมาหํ อเชยฺยํ ๑

[๘๒๖] ทํ สฺตุวา อมนุสฺโส อโยกฺกุํ ปริพฺภมิตฺวาน

ภยมสฺส ชนยนฺโต ราชานํ อิทมโวจ ๑

พฺุชฺสสุโข ราชกฺลิ มา เตหํ มตฺถกํ นิตาเพสิ

มา เชฏฺฐปฺตฺตํ อวธิ อทฺฐสํ สีหสฺงกาสิ ๑

โก เต ทิฏฺโฐ ราชกฺลิ ปฺุคฺตกรียาโย หยฺณมานาโย

เสฏฺฐิ จ คหปตโย อทฺฐสกา สกฺคกามา หิ ๑

[๘๒๗] ทํ สฺตุวา ขณฺฑหาโล ราชา จ อพฺุฏฺฐมิตํ ทิสฺวาน

สพฺเพสํ พนฺธนานิ โมเจสิ ยถา ตํ อนุปฆาตํ ๔ ๑

สพฺเพสฺส วิปฺปมฺุคฺเตสฺ เย ตตฺถ สมากตา ตทา อาสิ

สพฺเพ เอเกกเลทฺทุมทํสฺ เอส วโ ช ขณฺฑหาลสฺส ๑

#๑ ม. จนุทสุมี ๑ ๒ ม. สพฺพปริสาย สมฺนปรียายิ ๑ ๓ ม. ยกฺขกฺกุตภฺยยานิ ๑

#๔ สี. อปาปานํ ๑

[๘๑๒] สพฺเพ ปวิภู๑ นิริยํ ยถา ตํ ปาปกมฺมํ กริตฺวาน

น หิ ปาปกมฺมํ กตฺวา ลพฺภา สุกฺคิ ๒ อิตฺถิ คณฺตุํ ฯ

[๘๑๓] สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส เย ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

จนฺทํ อภิสฺสึจฺสิ สมากฺตา ราชนฺปริสา ๓ จ ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส ยา ๔ ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

จนฺทํ อภิสฺสึจฺสิ สมากฺตา ราชนฺญาโย ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส เย ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

จนฺทํ อภิสฺสึจฺสิ สมากฺตา เทวฺปริสา ๕ จ ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส ยา ๔ ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

จนฺทํ อภิสฺสึจฺสิ สมากฺตา เทวฺญาโย ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส เย ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

เจลกฺเขปมฺกรึ สมากฺตา ราชนฺปริสา ๓ จ ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส ยา ๔ ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

เจลกฺเขปมฺกรึ สมากฺตา ราชนฺญาโย ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส เย ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

เจลกฺเขปมฺกรึ สมากฺตา เทวฺปริสา ๕ จ ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส ยา ๔ ตตฺถ สมากฺตา ตทา อาลึ

เจลกฺเขปมฺกรึ สมากฺตา เทวฺญาโย ฯ

สพฺเพสุ วิปฺปมฺมุเตสฺส พหุ อานนฺทินิ อหุ ๖

#๑ ส. ปตฺติสุ ฯ ย. ปตฺติตฺวา ฯ ๒ ม. สุกฺคิ ฯ ๓ ม. ราชนฺปริสา ฯ ๔ ม. เย ฯ

#๕ ม. เทวฺปริสา ฯ ๖ ม. พหุ อานนฺทิตา อหุ ฯ

วาทิสฺสู นนฺทึปฺปเวสนครึ ๑ พนฺธนา โมกฺโข อโฆสิตฺถาติ ฯ
จนฺทกุมารชาตกั สตฺตมึ ฯ

๘ มหานารทกสฺสปชาตกั

[๘๑๔] อหุ ราชา วิเทหานึ อํกฺติ นาม ขตฺติโย
ปฺหุตฺโตโยโค ธนึมา อนนฺตพลโปริโส ฯ
โส จ ปณฺณรเส ๒ รตฺตี ปุริเม ยาม อนาคเต
จาตฺมาสา โกมุทึยา อมจฺเจ สนนึปาตยึ ฯ
ปณฺทึเต สุตสมฺปนฺเน มิตฺตฺพฺเพ วิจกฺขณฺ
วิขยฺจ สฺนามณฺจ เสนาปตี อลาตกั ฯ
ตมฺนฺปุจฺฉึ เวเทโห ปจฺเจกั พฺรุธ สึ รุจึ
จาตฺมาสา โกมุทฺชฺช ชฺฉนฺหึ พฺยปฺหตฺตึ ตมึ
กายชฺช รตึยา รตฺตี วิหเรมฺ อิมึ อุตฺตึ ฯ

[๘๑๕] ตโต เสนาปตี รณฺโณ อลาโต เอตทฺพฺรวิ
หฺนฺจึ โยคฺคั พลั สพฺพิ เสนึ สนนฺาหยามเส ฯ
นึยฺยาม เทว ยฺยทฺธา ย อนนฺตพลโปริสา
เย เต วสึ น อายนฺติ วสึ อฺปนึยามเส ๓ ฯ
เอสา มยฺหึ สกา ทิฏฺฐึ อชิตฺ อิชึยามเส ๔
รมสฺสุ เทว ยฺยทฺธา ย เอตฺตึ จิตฺตมตฺตึ มม

#๑ ม. นนฺทึ ปเวสี นครึ ฯ ๒ ม. ปนฺนรสี ฯ ๓ ม. อฺปนยามเส ฯ

#๔ ม. อิชึนามเส ฯ

[๘๑๖] อลาตสฺส วโจ สุตฺวา สุนาโม เอตทพฺรวิ

สพฺเพ ตฺยหิ มหาราช อมิตฺตา วสฺมาคตา ฯ

นิกฺขิตฺตสฺสตา ปจฺจตฺตา ๑ นีวตฺมนฺวตฺตเร

อุตฺตโม อุตฺสโว อชฺช น ยฺหุหิ มม รุจฺจติ ฯ

อนฺนปानญจ ขชฺชญจ จิปฺปํ อภิหรนฺตุ เต

รมสฺสุ เทว กามเหหิ นจฺจกึเตสุ วาทีเต ๒ ฯ

[๘๑๗] สฺนามสฺส วโจ สุตฺวา วิชโย เอตทพฺรวิ

สพฺเพ กามา มหาราช นิจฺจํ ตว อฺปฏฺฐิตา ฯ

น เहेเต ทฺลลภา เทว ตว กามเหหิ โมทิตฺตุ

สทาปี กามา ลพฺภนฺติ ๓ เนตฺติ จิตฺตมตฺตํ มม ฯ

สมณฺํ พฺราหฺมณฺํ วาปี อฺปาเสมฺ พหุสฺสุตฺติ

โย นชฺช วินเย กงฺขิ อตฺถธมฺมวิฑู อีเส ฯ

[๘๑๘] วิชยสฺส วโจ สุตฺวา ราชา องฺกตฺติมพฺรวิ

ยถา วิชโย ภณฺติ มยฺหิ เปตฺว รุจฺจติ ฯ

สมณฺํ พฺราหฺมณฺํ วาปี อฺปาเสมฺ พหุสฺสุตฺติ

โย นชฺช วินเย กงฺขิ อตฺถธมฺมวิฑู อีเส ฯ

สพฺเพว สนฺตา กโรธ มตฺตี กิ อฺปาเสมฺ ปญฺจิตฺติ

โย ๔ นชฺช วินเย กงฺขิ อตฺถธมฺมวิฑู อีเส ฯ

[๘๑๙] เวเทสฺส วโจ สุตฺวา อลาโต เอตทพฺรวิ

#๑ ม. ปจฺจตฺตา ฯ ๒ ม. นจฺจกึเต สุวาทีเต ฯ ๓ ม. สฺลภา ฯ ๔ สึ ยฺ. โก ฯ

อตถายั มิคทายสฺมี อเจโล ธีรสम्मโต ฯ
 คุโณ กสฺสโปโคตตายั สฺโต จิตรกถิ คณิ
 ตํ เทว ปยฺรฺปาเสมุ โส โน กงฺขั วิเนสฺสติ ฯ
[๘๔๐] อลาตสฺส วโจ สฺตฺวา ราชา โจเทสิ สारถิ
 มิกทายั คมิสฺสาม ยุตฺตํ ยานั อิธานย ฯ
[๘๔๑] ตสฺส ยานั อโยเชลฺลु ทนฺตํ รุปียปกฺขริ ฯ
 สฺกุกम्मฏฺฐปรีวาริ ปณฺฑริ โทสิณา มุขั ฯ
 ตตฺราลฺลु กุมฺทายุตฺตา จตฺตาริ สินฺชวา หยา
 อนิลุปมสมฺบุปฺปาตา สฺทนต์ตา สฺวณฺณมาลินุ ฯ
 เสตจฺจตฺตํ เสตฺรโถ เสตสฺสา เสตวิชนี
 เวเทโห สหฺมจฺเจหิ นียั จนฺโทว โสภติ ฯ
 ตมฺนุยายีสุ พหโว อินฺทิกฺคฺชรา ๑ พลฺลิตฺติ
 อสฺสปีฏฺจิกฺคา วิรา นรา นรฺวราชิปิ ฯ
 โส มุหฺตฺตว ยายิตฺวา ยานา โอรุยฺห ขตฺติโย
 เวเทโห สหฺมจฺเจหิ ปตฺติ คุณฺมฺปากมิ ฯ
 เยปี ตตฺถ ตทา อาลฺลु พฺรหฺมณฺนิพฺภา สฺมาคตา
 น เต อปฺนยิ ราชา อกตฺ ภูมิมฺมากเต ฯ
[๘๔๒] ตโต โส มุทฺกา ภิสิยา มุทฺจิตฺตกสนฺถเต
 มุทฺปจฺจตฺถเต ราชา เอกมฺนตฺ อูปาวิสิ ฯ
 นิสฺชช ราชา สฺมฺโมหิ กถิ สาราณียํ ตโต

#๑ สี่. อินฺทิกฺคฺชรา ฯ ย. อิกฺคฺจิกฺคฺชรา ฯ

กจฺจึ ยานีนียํ ภนฺเต วาตานิวิยตฺตตา ฯ
กจฺจึ อกสิรา วุตฺติ ลภสิ ปิณฺฑิตยาปนํ ๑
อปาปาโธ ๒ จสิ กจฺจึ จกฺขุ น ปริหายติ ฯ
[๘๔๓] ตํ कुโณ ปฏิสมฺโมติ เวเทหํ วินเย รตํ
ยานีนียํ มหาราช สพฺพเมตํ ตทฺภูภยํ ฯ
กจฺจึ ตฺยหํปี เวเทห ปจฺจนฺตานิ พลียเร
กจฺจึ อโรคํ โยคฺคนฺเต กจฺจึ วหติ วาหนํ
กจฺจึ เต พฺยาธิโย นตฺถิ สรฺริรสฺสุปฺตานิยา ๓ ฯ
[๘๔๔] ปฏิสมฺโมติโต ราชา ตโต ปุจฺฉิ อนนฺตรา
อตฺถํ ฌมฺมณฺจ ฌายณฺจ ฌมฺมกาโม รเถสโก ฯ
กถํ ฌมฺมณฺจเร มจฺโจ มาตานิตฺตฺส กสฺสป
กถณฺจเร อจฺริเย ปฺตฺตทาเร กถณฺจเร ฯ
กถณฺจเรยฺย วุฑฺฒเสสฺส กถํ สมณฺพฺราหฺมณเ
กถณฺจ พฺลกายสฺมี กถํ ฌนปเท จเร ฯ
กถํ ฌมฺมณฺจริตฺวาน เปจฺจ ๔ กจฺจนฺติ สุกฺคตี
กถณฺจเก อฌมฺมณฺจฺจา ปตฺนฺติ นิริยํ อโธ ฯ
[๘๔๕] เวเทหสฺส วโจ สุตฺวา กสฺสโป เอตทฺพฺรวิ
สุโณหิ เม มหาราช สจฺจํ อวิตถํ ปทํ ฯ
นตฺถิ ฌมฺมจฺริตฺสส ผลํ กถฺยาณปาปกํ

#๑ ม. ปิณฺฑิตยาปนํ ฯ ๒ ม. อปาปาโธ ฯ ๓ ส. ย. สรฺริรสฺสุปฺตานิกา ฯ

#๔ ม. มจฺจา ฯ

นตฺถิ เทว ปโรโลก ๑ โภ ตโต หิ อชากโต ๑
 นตฺถิ เทว ปิตโร วา กุโต มาตา กุโต ปิตา
 นตฺถิ อจริโย นาม อทนต์ โภ ทเมสฺสติ ๑
 สมตฺถุยานิ ภูตานิ นตฺถิ เชฏฺฐาปจายิกา
 นตฺถิ พลั วิริย วา กุโต อญฺ्ञานโปริโส ๒ ๑
 นียตานิ หิ ภูตานิ ยถา โคฏฺวิโส ตถา
 ลทฺเชยฺยํ ลภเต มจฺใจ ตตฺถ ทานผลั กุโต ๑
 นตฺถิ ทานผลั เทว อวโส เทววิริโย
 พาเลหิ ทานํ ปณฺณตฺตํ ปณฺณิตฺเตหิ ปฏฺิจฺฉิต्तํ
 อวสา เทนฺติ ธีรานํ พาลา ปณฺณิตฺตมานิโน ๑

[๘๔๖] สตฺถิเม สสฺสตา กายา อจฺเฉชฺชา อวิโกปิโน

เตโช ปจฺวิ อาโป จ วาโย สุขทุกฺขณฺจิเม ๑
 ชิวะ จ สตฺถิเม กายา เยสํ เฉตฺตนา น วิชฺชติ
 นตฺถิ หนฺตา ว เฉตฺตนา วา หนฺตฺเร วาปี โภจัน ๓ ๑
 อนฺตเรเยว ๔ กายานํ สตฺถานิ วิตฺตวตฺตเร
 โย จายิ ๕ สิริมาทาย ปเรสํ นิสิตาสินา
 น โส ฌินฺทติ เต กายเ ตตฺถ ปาปผลั กุโต ๕
 จุลลาสิตฺติมหากปฺเป สพฺเพ สุขณฺนติ สํสรํ
 อนาคเต ตมฺหิ กาลเ สณฺณโตปี น สุขณฺนติ ๑
 จริตฺวาปี พหุ ภาหุ ๑ เนว สุขณฺนติ นาคเต

#๑ ม. ปโร โลโก ๑ ๒ ม. -โปริสั ๑ ๓ ม. หนฺตฺเร เยวาปี โภจัน ๓ ๑

#๔ ม. อนฺตเรเนว ๑ ๕ ม. จาปี ๑

ปาปณเจปี พหุ กตฺวา ตํ ขณฺํ นาทิวตฺตเร ฯ

อนฺุพฺพเพน โน สฺุทฺธิ กปฺปานํ จุลลาสีตฺติยา

นฺิยตี นาทิวตฺตาม เวลนฺตมิมฺว สากโร ฯ

[๘๔๗] กสฺสปสฺส วโจ สฺุทฺวา อลาโต เอตทพฺุริ

ยถา ภทฺนฺุโต ภณฺติ มยฺหเมตฺว รุจฺจติ ฯ

อหฺปี ปฺุริมํ ชาตี สเร ตํสริตฺตฺตโน

ปิงฺกโล นามหํ อาสี ลุทฺโท โคมาตโก ปฺุเร ฯ

พาราณสียํ สีตายํ พหุ ปาปี กตฺ มยา

พหุ มยา หตา ปาณา มหฺีสา สฺุกรา อชา ฯ

ตโต จุตฺาหํ อิธ ชาโต อิทฺเช เสนาปตฺติเก

นตฺถิ นฺุณ ผลํ ปาเป ๑ โยหํ ๒ น นฺิรยํ คโต ฯ

[๘๔๘] อเถตฺถ วิชโก นาม ทาโส อาสี ปฺุชฺชรี ๓ ฯ

อุโปสถํ อุปวสนฺุโต กุณฺสนตฺติกฺุปาคมิ ฯ

กสฺสปสฺส วโจ สฺุทฺวา อลาตสฺส จ ภาสีตํ

ปสฺสสฺนฺุโต มฺุหํ อญฺุหํ รุทํ อสฺุสนฺิ วตฺตติ ฯ

[๘๔๙] ตมนฺุปฺุจฺจิ เวเทโห กิมตฺถํ สมฺม โรทสี

กฺินฺเต สฺุตํ วา ทิฏฺุจํ วา กฺี มํ เวเทสิ เวทนํ ฯ

[๘๕๐] เวเทหสฺส วโจ สฺุทฺวา วิชโก เอตทพฺุริ

นตฺถิ เม เวทนา ทฺุภฺษา มหาราช สฺุโณหิ เม ฯ

อหฺปี ปฺุริมํ ชาตี สรามิ สฺุขมตฺตโน

#๑ ม. ปาปี ฯ ๒ สฺ. ย. โสหํ ฯ ๓ ม. ปฺุชฺจรี ฯ

สาเกตาหํ ปุเร อาสี ภาวเสฏฺฐี คุณฺเ รโต ๑
สมฺมโต พุราหุณฺณิพฺพานํ สํวิภากรโต สุจิ
น จาปี ปาปกํ กมฺมํ สรามิ กตมตฺตโน ๑
ตโต จุตาคํ เวเทห อิชฺ ชาโต ทฺริตฺติยา
คพฺภมฺหิ กุมฺภทาสียา ยโต ชาโต สฺทุกฺคโต ๑
เอวมฺปิ ทฺทุกฺคโต สนฺโต สมจฺริยมชฺชิจฺจโต
อุปทฺตมฺภากํ ภตฺตสฺส ททามิ โย เม อิจฺฉติ ๑
จาทฺตทฺทสึ ปณฺจทสึ สทา อุปวสามหํ
น จาปี ปาณฺเ หีสามิ เถยฺยณฺจาปี วิวชฺชยึ ๑
สพฺพเมว หิ นฺนเนตฺตํ สุจฺฉินฺณํ ภวติ นิปฺพลํ
นिरตฺถํ มณฺณิทํ สึลํ อลาโต ภาสตี ยถา ๑
กลิเมว นฺนุณ คณฺหามิ อสิปฺโป ฐตฺตโก ยถา
กมฺภู อลาโต คณฺหาติ กิตโว สิกฺขิโต ยถา ๑
ทฺวารํ นปฺปฏิปสฺสามิ เยน คจฺฉนฺนํ สฺกฺกตฺตี
ตสฺมา ราช ปโรทามิ สุตฺวา กสฺสปภาสิตํ ๑
[๘๕๑] วิชกสฺส วโจ สุตฺวา ราชา องฺกตฺติมพฺรวิ
นตฺถิ ทฺวารํ สฺกฺกตฺติยา นียตํ ๑ กงฺข วิชก ๑
สุขํ วา ยถิ วา ทฺกขํ นียตํ ๒ กิร ลพฺภติ
สํสาร์สฺสทฺธิ สพฺเพสํ มา ตฺริโต ๓ อนาคเต ๑
อหฺมฺปิ ปุพฺเพ กลฺยาโณ พุราหุณฺณิพฺเภสฺส ปาวโณ ๔

#๑ ม. นียตี ๑ ๒ ม. นียติยา ๑ ๓ ม. ตฺริตฺโต ๑ ๔ ม. พฺยวโณ ๑

โวหารมนุสาสนุโต รติหิโน ตทนุตรา ฯ

[๘๕๒] ปุณปี ภูนฺเต ทกฺเขมุ สงฺคฺติ เจ ภวิสฺสติ ฯ

อิทํ วตฺวาน เวเทโห ปจฺจกา สนนฺนิเวสนํ ฯ

[๘๕๓] ตโต รตฺยา วิวสเน อุปฺภูจฺจานมฺปิ องฺคฺติ

อมจฺเจ สนนฺนิปาเตตฺวา อิทํ วจนมฺพุรวี ฯ

จนฺทเก เม วิมานสมฺมึ สทา กามे วิเชนฺตุ เม

มา มฺปกจฺจณ ๑ อตฺเตสุ คฺยุหฺปฺปกาสึเยสุ จ ฯ

วิชโย จ สฺนาโม จ เสนาปฺติ อลาตโก

เอเต อตฺเต นิสฺสึทฺตฺว โวหารกฺุสลา ตโย ฯ

อิทํ วตฺวาน เวเทโห กามเว พหุ มณฺณถ

น จาปี พุราหมณฺนิพฺเภสุ อตฺเต กิสฺสมิณฺจึ ปาวโฏ ๒ ฯ

[๘๕๔] ตโต เทวสฺตฺรตฺตฺสฺส เวเทสฺสฺตรชา ปิยา

ราชกณฺญา รุจา ๓ นาม ชาติมาตฺรมฺพุรวี ฯ

อลงฺกโรถ มํ อมฺม สชโย จ อลงฺกโรนฺตุ เม

สุเว ปณฺณรโส ทิโปยฺย กจฺจํ ปิตฺตฺสฺส สนนฺติเก ๔ ฯ

ตฺสฺสา มาลฺยํ อภิหริสฺสุ จนฺทนณฺจ มหารหํ

มณฺสิสงฺขมฺมุตฺตารตฺนํ นานารตฺเต จ อมฺพุเร ฯ

ตณฺจ โสวณฺณมเย ปิเจ นิสฺสินฺนํ พหุ กิตฺติโย

ปริกิริย อโสภิสฺสุ ๕ รุจํ รุจิวณฺณินิ ฯ

[๘๕๕] สจ สชฺมิชฌคฺตา สพุพาภรณฺภูสิตา

#๑ ม. มา อุปคจฺจณ ฯ ๒ ม. พุยาโฏ ฯ ๓ ส. ย. รุชา ฯ อิโต ปริ อีทิสเมว ฯ

#๔ ม. อีสฺสรสฺสนฺติเก ฯ ๕ ปโสภิสฺสุ ฯ

สเตริตา ๑ อพุกมิว จนุทกั ปาวิสี รุจา ฯ

อุปสงกมิตฺวา เวเทหิ วนุทิตฺวา วินเย รติ

สุวณฺณขจิตฺเต ๒ ปีเจ เอกมนุตฺตํ อุปาวิสี ฯ

[๘๕๖] ตลฺยจ ทิสฺวาน เวเทโห อจฺจรณํว สงฺกมํ

รุจํ สขิมชฺฌคตํ อิทํ วจนมฺพฺรวิ ฯ

กจฺจิ รมสิ ปาสาเท อนฺโต โปกฺขรณิ ปติ

กจฺจิ พฺหุวิธํ ขชฺชํ สทา อภิหรนฺติ เต ฯ

กจฺจิ พฺหุวิธํ มาลยํ โอยฺจินิตฺวา กุมาริโย

จฺมรเก กโรธ ปจฺเจกํ จิฑฺฑาธา รติรตา อหุ ๓ ฯ

เคน วา วิกัลลํ ตฺยหํ ก็ จิปปํ อหารนฺตุ เต

มโน กรสฺสุ กุญฺญมุขิ ๔ อปี จนฺทสมํ ๕ ทิ เต ฯ

[๘๕๗] เวเทหฺสฺส วโจ สุตฺวา รุจา ปิตฺรมฺพฺรวิ

สพฺพเมตํ มหาราช ลพฺภติสฺสรสฺสนฺติเก ฯ

สุเว ปณฺณรโส ทิโปยฺ สหสฺสํ อหารนฺตุ เม

ยถา ทินฺนณฺจ ทสฺสามิ ทานํ สพฺพวณฺิสฺวหํ ฯ

[๘๕๘] รุจาย วจันํ สุตฺวา ราชา อํกติมฺพฺรวิ

พหุํ วินาสิตํ วิตฺตํ นีรตฺถํ อผลํ ตยา ฯ

อุโปสเถ วสํ นิจฺจํ อนฺนปानํ น กฺุณฺชลิ

นียเตตํ อภฺคฺตพฺพิ นตฺถิ ปฺญณฺํ อภฺคฺชโต

วิชโกปี ทิ สุตฺวาน ตทา กสฺสปภาสิตํ

#๑ ม. สเตริตา ฯ ๒ ส. ย. สุวณฺณวิกเต ฯ ๓ ม. มุหุํ ฯ ๔ ม. กุฑฺฑทฺมุขิ ฯ

#๕ ม. จนฺทสมมฺหิปี ฯ

ปสฺสสฺสนฺโต มุหฺ อุนฺหิ รุทฺ อสฺสูนิ วตฺตยิ ฯ

ยว รุเจ ชีวมาณา ๑ มา ภตฺตมปฺนามยิ

นตฺถิ ภทฺเท ปโร โลโก ก็ นฺิรตฺถํ วิหฺณฺณสิ ฯ

[๘๕๕] เวทฺหสฺส วโจ สุตฺวา รุจา รุจิริวณฺณินิ

ชานํ ปุพฺพปาริ รมฺมํ ปีตฺริ เอตทพฺุริ ฯ

สฺตเมว ปุเร อาสิ ปจฺจกฺขํ ๒ ทิฏฺฐมิตฺ มยา

พาลุสฺเสวี โย โหติ พาโลว สมปชฺชต ฯ

มุโพห หิ มุพฺพหฺมาคมฺม กฺยโย โมหํ นิกจฺจติ

ปฏฺิรूपิ อลาเตน วิชเกน จ มฺยหิตฺุ ฯ

[๘๖๐] ตวณฺจ เทวสิ สปฺปณฺโล ธีโร อตฺถสฺส โกวิโท

ถถิ พาลฺลหิ สทฺิโส หินฺทิฏฺฐจิมฺุปากมิ ฯ

สเจ หิ สํสฺารปเถน สฺุชฺฉติ

นฺิรตฺถิยา ปพฺพชฺชา กุณฺสฺส

กิโฏว อคฺคิ ชลิตฺ อปาปตฺ

อาปชฺชติ โมหมฺุโพห ๓ นคฺคภาวํ ฯ

สํสฺารสฺุทฺธิติ ปุเร นฺิวิฏฺฐา

กมฺมํ วิทฺุเสนฺติ พหุ อชานํ

ปุพฺเพ กถิ ทฺุคฺคหิโตว อตฺถโต ๔

ทุมฺุโมจโย พลิสฺสา อมฺุพฺุชฺว ฯ

[๘๖๑] อุปมฺนฺเต กริสฺสามิ มหาราช ตวตฺถิยา

#๑ สฺ. ยฺ. ชีวสิโน ฯ ๒ ม. สกฺขิ ฯ ๓ สฺ. ยฺ. โหมโห ฯ ๔ กถิ ทฺุคฺคหิตา

#วนตฺถาติปิ ฯ

อุปมายปีเรกจฺเจ	อตฺถิ ชานนฺติ ปณฺทิตา ฯ
วาณิชาณํ ยถา นาวา	อปรฺมาณภารา ครุ
อติภารํ สมหาทาย	อณฺณเว อวสีทติ ฯ
เอวเมว นโร ปาปํ	โลกํ โลกมฺปิ อจฺฉินํ
อติภารํ สมหาทาย	นิริเย อวสีทติ ฯ
น ตาว ภาโร ปริปุโร	อลาตสฺส มหิปติ
อจฺฉินาติ จ ตํ ปาปํ	เยน กจฺฉติ ทฺทุกคฺตี ฯ
ปุพฺพเพวสฺส กตํ ปุณฺณํ	อลาตสฺส มหิปติ
ตสฺสเสว เทว นิสฺสนฺโท	ยญฺเจโส ลภเต สฺสุขํ ฯ
จฺฉิยเตวสฺส ตํ ปุณฺณํ	ตถาหิ อकुณฺเ รโต
อุชฺหมกฺกํ อวหาเย	กฺุมฺหมกฺกํ อนุชฺชาวติ ฯ
ตุลา ยถา ปคฺคหิตา	โอหิตे ตฺลมนฺนฺทเล
อุณฺนเมติ ตฺลลสิตํ	ภारे โอโรปิเต สติ ฯ
เอวเมว นโร ปุณฺณํ	โลกํ โลกมฺปิ อจฺฉินํ
สคฺคาคิมาโน ทาโสว	วิชโก สาทเว รโต ฯ
ยมชฺช วิชโก ทาโส	ทฺทุกํ ปสฺสติ อตฺตนิ
ปุพฺพเพวสฺส กตํ ปาปํ	ตเมโส ปฏฺิเสวติ ฯ
จฺฉิยเตวสฺส ตํ ปาปํ	ตถาหิ วินเย รโต
กสฺสปลฺลจฺจ สมหาปชฺช	มาเหวฺอุปฺถมาคฺมา ฯ

[๘๖๒] ยัม ยัม หิ ราช ภชติ	สนฺตัม วา ยทิวา อสิ
สีลวณฺตัม วิสีลัม วา	วสิ ตสฺเสว กจฺจติ ฯ
ยาทิสํ กุรุเต มิตฺตัม	ยาทิสณฺจูปเสวติ
โสปี ตาทิสโก โหติ	สหาโส หิ ตาทิสो ฯ
เสวมาโน เสวมานัม	สิมฺภูจโ สิมฺหุสิ ปริ
สโร ทุญฺจโ กลาปิว	อลิตฺตมฺปฺลิมฺปติ
อุปลเภภยา ธีโร	เนว ปาปสขา สिया ฯ
ปฺปฺติมจฺณัม กุสฺสคฺเคน	โย นโร อุปนยฺหติ
กุสาปี ปฺปฺติ วายนฺติ	เอวํ พาลูปลเสวนา ฯ
ตครณฺจ ปลาเสน	โย นโร อุปนยฺหติ
ปตฺตทาปี สุรกี วายนฺติ	เอวํ ธีรูปเสวนา ฯ
ตสฺมา ปตฺตปฺปฺกุสฺเสว	ณฺตวา สมฺปากมตฺตโน
อสนฺเต นฺอุปเสเวยฺย	สนฺเต เสเวยฺย ปณฺฑิโต
อสนฺโต นิริยํ เนนฺติ	สนฺโต ปาเปนฺติ สุคฺติ ฯ
[๘๖๓] อหฺมปี ชาติโย สตฺต	สเร สํสริตฺตฺตโน
อนาคเตปี สตฺตเตว	ยา คมิสฺสํ อโธ จุตา ฯ
ยา เม सा สตฺตมึ ชาติ	อหุ ปุพฺเพ ชนาธิป
กมฺมารปฺตฺโต มคฺเชสฺ	อหุ ราชคฺเห ปุเร ฯ
ปาปํ สหายมากมฺม	พหุ ปาปํ กตัม มยา
ปรทารสฺส เหเจนฺตา	จริมฺหา อมรา วีย ฯh

ตัม มัม นิหิตัง อฏฺฐา	ภสฺมาจฺจนฺโนว ปาวโก
อถ อณฺเณหิ กมฺเมหิ	อชาयी วัสฏฺหมิยํ ฯ
โกสฺมพิยํ เสฏฺฐิจฺกุลเ	อิทุเช ฝิเต มหทุชนเ
เอกปฺตุโต มหาราช	นิจฺจํ สกุกตปฺปฺชิตโต ฯ
ตตฺถ มิตฺตํ อเสวิสุตฺ	สหายํ สาทเว รตฺ
ปณฺฑิตํ สุตสมฺปนฺนํ	โส มํ อตฺเต นิเวสยิ ฯ
จาทฺตุทฺทสึ ปณฺจทสึ	พหุํ รตฺติมุปาวิสี
ตัม มัม นิหิตัง อฏฺฐา	นิชีว อุตฺกนฺตฺติเก ฯ
อถ ปาปานิ กมฺมานิ	ยเมตํ มกฺเช กตฺ
ผลํ ปริยาคตํ ๑ ปจฺฉา	ภุตฺวา ทูฏฺฐวิสี ยถา ฯ
ตโต จุตฺาหํ เวเทห	โรรุเว นิรเย จิริ
สกมฺมฺนา อปฺจิสฺสํ	ตํ สริ น สฺขํ ลเก ฯ
พหฺวสฺสคณฺเ ตตฺถ	เขปฺยิตฺวา พหุํ ทุกฺขํ
ภินฺนาคเต ๒ อหุ ราช	นคฺโล ๓ อุตฺตปฺผลโต ฯ

[๘๖๔] สาทปฺตุตา มยา วุพฺหา ปิฏฺฐิจฺยา จ รเถน จ
 ตสฺส กมฺมฺสฺส นิสฺสนฺโท ปฺรทารคมนฺสฺส เม ฯ
 ตโต จุตฺาหํ เวเทห กปิ อาสี พุรฺหาเวเน
 นิลฺลฺลจิตฺผลเเว ยถา ยถา ปคฺคพฺภินา
 ตสฺส กมฺมฺสฺส นิสฺสนฺโท ปฺรทารคมนฺสฺส เม ฯ
 ตโต จุตฺาหํ เวเทห ทสฺนเนสุ ปฺสุ อหุ

#๑ ม. ปริยาค มํ ฯ ๒ สึ. ย. เกณฺณากเต ฯ ๓ ม. นคฺโล ฯ๑

นิตฺตจฺจโตะ ชโว ภโหฺร โยคฺคั วุพฺหึ จิริ มยา
ตสฺส กมฺมสฺส นิสฺสนฺโท ปฺรทารกมฺนสฺส เม ฯ
ตโตะ จุตาคํ เวเทห วชฺชิสฺสุ กุลมาคมา
เนวิตฺถิ น ปุมา อาสี มนฺุสฺสตฺเต สฺทุทฺถลเก
ตสฺส กมฺมสฺส นิสฺสนฺโท ปฺรทารกมฺนสฺส เม ฯ
ตโตะ จุตาคํ เวเทห อชายี นนฺทเน วเน
ภวเน ตาวตีสาคํ อจฺจรา กามวณฺฺณินิ ฯ
วิจิตฺรวตฺถาภรณา อามตฺตมณฺิณฺุชฺชทา
กุสลา นจฺจกิตฺสฺส สกฺกสฺส ปฺริจาริกา ฯ
ตตฺถ จิตาคํ เวเทห สรามี ชาติโย อีมา
อนาคเตปี สตฺเตว ยา กมิสฺสั อโตะ จุตาคํ
ปฺริยาคตฺนตฺ กุสลั ยั เม โกสมฺพิยั กตฺ
เทเว เจว มนฺุสฺเส จ สนฺุชฺชาวิสฺสั อโตะ จุตาคํ
สตฺต ชจฺจา ๑ มหาราช นิจฺจํ สกฺกตฺปุชฺชิตา
อิตฺถิภาวา ๒ น มุจฺจิสฺสั ญฺุจฺจาว กติโย ๓ อีมา ฯ
สตฺตมึ จ คติ เทว เทวปฺุตฺโตะ มหิตฺุชฺชโก
ปุมา เทโว ภวิสฺสामी เทวกายสฺสมิมุตฺตโม ฯ
อชฺชาปี สนฺุदानมฺยั มาลั คนฺุถนฺุติ นนฺทเน
เทวปฺุตฺโตะ ชโว นาม โย เม มาลั ปฺฏิจฺจติ ฯ
มุหฺตฺโตะ วิย โส ทิโพย อิชฺ วสฺसानิ โสพฺส

#๑ ม. ชจฺโจ ฯ ๒ ม. ถิภาวา ฯ ๓ ม. ญฺุจฺจา นิคติโย ฯ

รตฺตินฺทิว จ โส ทิโพย มาณูสี สรโทสตี ๑
อิตฺติ กมฺมานิ อเนวนฺตติ อสงฺเขยฺยาปี ชาตีโย
กฺลฺยาณํ ยทฺธิ วา ปาปํ น หิ กมฺมํ วินสฺสตี ๑ ๑

[๘๖๕] โย อิจฺเฌ ปุริโส โหตุํ ชาตี ชาตี ปุณฺปุณฺนํ
ปรทาร์ วิวชฺเชยฺย โชตปาโทว กทฺทมํ ๑
ยา อิจฺเฌ ปุริโส โหตุํ ชาตี ชาตี ปุณฺปุณฺนํ
สํมิกฺกํ อปฺจาเยยฺย อินฺทวํ ปริจาริกา ๑
โย อิจฺเฌ ทิพฺพโกถฺถจ ทิพฺพมายุํ ยสฺสํ สฺขํ
ปาปาณิ ปรีวชฺเชตฺวา ติวิธํ ฌมฺมมาจเร ๑
กาเยน วาจา มนสา อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ
อตฺตโน โหติ อตฺถาย อิตฺถิ วา ยทฺธิวา ปุมา ๑

เยเกจิม มนุชา ชีวโลเก
ยสฺสฺสฺสโน สพฺพสมฺนตฺตโกคา
อัสสยํ เตหิ ปุเร สฺขินฺณํ
กมฺมสฺสกาเส ปุณฺณํ สพฺพสฺสตฺตา ๑
อิงฺฆมานุจฺฉินฺเตสิ สยมฺปิ เทว
กฺุโตนิทานา เต อีมา ชนินฺท
ยา เต อีมา อจฺจรรสฺสนิกาสา
อลงฺกตา กาญจนชาตฉนฺนา ๑

อิจฺเจวํ ปิตฺรํ กณฺธา รุจา โตเสสิ องฺคตี

#๑ สี่. ยู. ปนสสตี ๑

มุพฺพหสฺส มคฺคมาจิกฺขิ ฐมมมกฺขาสี สุพฺพตา ฯ

[๘๖๖] อถาคมา พุรหุํโลกา นารโท มานุสฺสี ปถิ
ชมฺพฺพทีปํ อเวกฺขนฺนุโต อทฺทส ๑ ราชานมฺงคฺตี ฯ
ตโต ปตฺติฏฺฐ ปาสาเท เวเทหสฺส ปุรฺกฺขโต ๒
ตณฺจ ทิสฺวา อนฺนุปรตฺตํ รุจา อีสิมวณฺทถ ฯ
[๘๖๗] อถาสนฺมหา โอริยุห ราชา พุยมฺหิตมานโส ๓
นารทํ ปริปุจฺฉนฺนุโต อิทํ วจนมฺพฺรวิ ฯ

กฺุโต นฺ อากจฺฉสิ เทวณฺณิ
โอภาสยํ สพฺพทิสฺสา ๔ จนฺทิมาว
อกฺขาทิ เม ปุจฺฉนฺนุโต นาม โคตฺตํ
กถนฺนุ ชานนฺติ มนฺุสฺส โลเก ฯ

[๘๖๘] อหณฺหิ เทวโต อิทานิ เอมิ
โอภาสยํ สพฺพทิสฺสา ๔ จนฺทิมาว
อกฺขามิ เต ปุจฺฉนฺนุโต นาม โคตฺตํ
ชานนฺติ มํ นารโท กสฺสโป จาติ ฯ

[๘๖๙] อจฺฉนฺริยรูปํ ๕ ทว ยาทิสณฺจ
เวหายสิํ คจฺฉสิ ติฏฺฐสิ จ
ปุจฺฉนามิ ตํ นารท เอตมฺตถํ
อถ เกน วณฺณเณน ตวามิทฺธิ ฯ

#๑ ม. อทฺทา ฯ ๒ ม. ปุรฺตถโต ฯ ๓ ม. พุยถิตมานโส ฯ ๔ สී. ย. สํวรี ฯ

#๕ ม. อจฺฉนฺรรูปํ ฯ

[๘๗๐] สจจณจ ฐมโม จ ทโม จ จาโค

คณา มเมเต ปกตา ปุราณา
เตเหว ฐมเมหิ สุตเวเตหิ
มโนชโว เยนกามัง คโตสุมิ ฯ

[๘๗๑] อจฺจริยมาจิกฺขสิ ๑ ปุญฺญสิทฺธิ

สเจ หิ ๒ เอวํ ยถา ตฺวํ วเทสิ
ปุจฺฉามิ ตํ นารท เอตมตฺถํ
ปุญฺโญ จ เม สาสฺว วียากโรหิ ฯ

[๘๗๒] ปุจฺฉสฺส มํ ราช ตเวส อตฺถิ

ยํ สัสยํ กุรุเต ภูมิपाल
อหนตํ นิสฺสยตํ คเมมิ
นयेหิ ญาเยหิ จ เหตุภิ จ ฯ

[๘๗๓] ปุจฺฉามิ ตํ นารท เอตมตฺถํ

ปุญฺโญ จ เม นารท มา มุสา ภณิ
อตฺถิ นุ เทวา ปิตโร นุ อตฺถิ
โลโก ปโร อตฺถิ ชโน ยมาห ฯ

[๘๗๔] อตฺถเวว เทวา ปิตโร จ อตฺถิ

โลโก ปโร อตฺถิ ชโน ยมาห
กาเมสุ คิทฺธา จ นรา ปมุพฺหา
โลกํ ปริน วิฑู โมหยฺตุตา ฯ

#๑ ม. อจฺจเร- ฯ ๒ ม. สเจ หิ เอเตหิ ยถา วเทสิ ฯ

[๘๗๕] อตฺถิตี เจ นารท สทฺทหาสิ

นิเวสนั ปฺรโลเก มตานั

อิเชว เม ปญฺจสถานิ เทหิ

ทสฺสามิ เต ปฺรโลเก สหสฺสั ๑

[๘๗๖] ทขฺเขมุ โข ปญฺจสถานิ โภโต

ชฌณามุ เจ สีลวนฺตั วทญฺณณ

ลฺลทฺทนฺตั โภนฺตั นิรเย วสนฺตั

โก โจทยे ปฺรโลเก สหสฺสั ๑

อิเชว โย โหติ อทมฺมสีโล ๑

ปาปาจาโร อลโส ลฺลทฺทกมฺโม

น ปญฺชิตา ตสฺมี อธิํ ททนฺติ

น หิ อากโม โหติ ตถาวิชฺมาหา ๑

ทกฺขณฺจ โปสั มนฺชชา วิทิตฺวา

อฺกฺกฺจํ สีสฺวานฺตั วทญฺณณ

สยเมว โภเกหิ นิมฺนฺตยนฺติ

กมฺมํ กริตฺวา ปุณฺมาหเรสิ ๑

[๘๗๗] อิตฺโต จูโต ๒ ทกฺขสิ ตตฺถ ราช

กาโกถสงฺเขหิ วิกสฺสมานั ๓

ตํ ขชฺชมานั นิรเย วสนฺตั

กาเกหิ คิชฺฌเฆหิ จ โสณฺเฆหิ ๔

#๑ ยฺ. อทมฺมสีโล ๑ ๒ สฺ. ยฺ. คโต ๑ ๓ สฺ. ยฺ. กาโกถสงฺเขหิปี กทฺถมมานั ๑

#๔ ม. เสนเฆหิ ๑

สญญินฺนคตฺตํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทยเย ปฺรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๙๘] อนฺธมํ ตตฺถ น จนฺทสุริยา
นิริโย สทา ตุมฺโถ โฆรรูโป
สทาเนว รตฺติ น ทิวา ปญฺญาติ
ตถาวิเช โโก วิจเร ชนฺตฺติโก ฯ

[๘๙๙] สวโล จ สามี จ ทฺเว สุวาณา
ปวตฺตกาเย พลินฺน มหนฺตา
ขาทนฺติ ทนฺเตหิ อโยมเยหิ
อิโต ปนฺนุณฺณํ ปฺรโลเก ปตฺนตํ ๑ ฯ
ตํ ขชฺชมานํ นิริเย วสนฺตํ
ลฺลทฺเทหิ วาเพหิ อมฺมมิกฺเคหิ
สญญินฺนคตฺตํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทยเย ปฺรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๙๐] อฺุสุหิ สตฺตีหิ [๒] สฺุณิสฺุสิตาหิ
หฺนฺนติ วิชฺฉนฺติ จ ปุจฺจามิตฺตา
กาลุปกาลา นิริยมฺหิ โฆเร
ปุพฺเพ นริํ ทฺกุกฺกมฺมการีํ ฯ
ตํ หฺลฺลนฺมานํ นิริเย วสนฺตํ
กฺุจฺฉิสฺุมี ปสฺสสฺุมี วิปฺพาลิตฺุทฺธริ

#๑ ม. ปฺรโลเกปตฺตํ ฯ ๒ ม. จ ฯ

สณฺณินฺนคตฺตํ รุหิรํ สวณฺฺตํ
โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๑] สตฺตี อุตฺโต โตมรภินฺนทิวาธา
วิวิทวูธํ วสฺสตี ตตฺถ เทโว
ปตฺนตี องฺการมิวจฺจินฺนโต
สีลาสนี วสฺสตี ลุทฺทกมฺเม ฯ
อฺโณห จ วาโต นีรยฺมฺหิ ทุสฺสโห
น ตมฺหิ สฺสํ ลภตี ๑ อิตฺตฺรปี
ตณฺฺตํ วิชวณฺฺตมเลนมาตฺรํ
โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๒] สนฺธวามานปี ๒ รเถสฺส ยุตฺตํ
สณฺโชนฺตีภูตํ ปจวี กมนฺฺตํ
ปโตทลภูจฺจิทฺติ สฺสโจทยณฺฺตํ ๓
โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๓] ตมารุหนฺฺตํ พุรสณฺฺจิตฺติ คีรี
วิทฺติสนฺํ ปชฺชลิตฺติ ภยานกํ
สณฺณินฺนคตฺตํ รุหิรํ สวณฺฺตํ
โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๔] ตมารุหนฺฺตํ ปพฺพตสนฺนิกาลํ
องฺการราสี ชลิตฺติ ภยานกํ

#๑ ม. ลพฺภตี ฯ ๒ สี. ย. สนฺธวามานํ ตํ ฯ ๓ สี. ย. สฺสโจทยณฺฺตํ ฯ

สนฺททตฺตคตฺตํ ๑ กปณฺ รุทฺตํ

โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๕] อพุกฺกุสฺมา อูจฺจา กณฺฎกาหิ จิตา ๒ ทฺมา

อโยมเยหิ ติกฺเขหิ นรโลหิตปายิกิ ฯ

ตมารุทฺตํ นาริโย นรา จ ปรทารคฺ

โจทิตา สตฺตติหตฺเตหิ ยมฺนิทฺเตสการิกิ ฯ

ตมารุทฺตํ นีรเย สิมฺพลี รุหิรมกฺขิตํ

วิทฺทกฺกายํ ๓ วิตฺจํ อาตุรํ คาพฺหเวทนํ ฯ

ปสฺสสนฺตํ มุหํ อณฺหํ ปุพฺพกมฺมาปราริกิ

ทฺมมฺมกฺเค วิตฺจํ คตฺตํ โก ตํ ยาเจยฺย ตํ ฐนํ ฯ

[๘๘๖] อพุกฺกุสฺมา อูจฺจา อสิปตฺตจิตา ทฺมา

อโยมเยหิ ติกฺเขหิ นรโลหิตปายิกิ ฯ

ตมารุทฺตํ อสิปตฺตปาทปํ

อสิหิ ติกฺเขหิ จ นิชฺชมานํ

สณฺนินฺนคตฺตํ รุหิรํ สวณฺตํ

โก โจทยเ ปรโลเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๗] ตโต นิกฺขนฺตมตฺตนฺตํ อสิปตฺตนิรยา ๔ ทฺมา ๕

สฺมฺปติตํ เวตฺรณิํ โก ตํ ยาเจยฺย ตํ ฐนํ ฯ

[๘๘๘] ขรา ขาโรทกา ตตฺตา ทฺกฺคา เวตฺรณิํ นทิ

อโยโปกฺขรสณฺณนา ติกฺขปตฺเตหิ สนฺทติ ฯ

#๑ ม. สฺททตฺตคตฺตํ ฯ ๒ ม. กณฺฎกนิจิตา ฯ ๓ ม. วิทฺทกฺกายํ ฯ ๔ ม. อสิปตฺตจิตา ฯ

#๕ สี. ยู. ทฺขา ฯ

ตตถ สลยฉินนคตตุนต์ วุยหุนต์ รุหิรมกขิตต์
เวตรลยเณ อนาลมเพ โก ตั ยาเจยย ตั ธนั ฯ

[๘๘๕] เวธามิ รุกโข วิย ฉิซชมาโน๐

ทิสัน ชานามิ ปมพุหสลยโธ

ภยานุตปป์ปามิ มหา ๑ เม ภยา

สุตฺวาน คธา ๒ ตว ภาสิตา อีเส ฯ

อาทิตฺเต วาริมชณั ว ทิปโปเวมเรวณฺณเว ๓

อนฺธกาเรว ปชฺโชโต ตฺวนฺโนสึ สรณั อีเส ฯ

อตฺถลจ ฐมฺมจฺจ อนฺุสาส มั อีเส

อตฺตมทฺธา อปฺราธิตั มยา

อาจิกข เม นารท สุทฺธิมคฺคั

ยถา อหิ โน นิรยั ปเตยฺยั ฯ

[๘๘๐] ยถา อหุ ฐตฺรญฺโจ เวสฺสามิตฺโต จ อญฺจโก

ยมตฺตติ ๔ อฺสึนฺนโร(สึวึราชา ๕) ปฺริจาริกา ๖ สมณฺพฺราหฺมณานั

เอเต จญฺเณ จ ราชาโน เย สกฺกวิสยั ๗ คตา ฯ

อฐมฺมึ ปฺริวชฺเชตฺวา ฐมฺมจฺจร มหึปติ

อนฺนหตฺถา จ เต พฺยเมห โฆสยนฺตุ ปฺุเร ตว ฯ

โก ฉาโต โโก จ ตสึโต โโก มาลั โโก วิเลปนั

นानารตฺตานัน วตฺถานัน โโก นคฺโค ปฺริทหึสฺสติ ฯ

#๑ ม. มหา จ ฯ ๒ ม. กธา ฯ ๓ ม. ทิปโปเวม มหณฺณเว ฯ ๔ สึ. ยมตฺตติ ฯ

#ม. ยามตฺตติ ฯ ๕ ม. อฺสึนฺนโร จาปี สึวึ จ ราชา ฯ ๖ ม. ปฺริจาริกา ฯ

#๗ สึ. ย. สกฺกวิสยั ฯ

โก ปนเถ ฆตตมาเทติ ๑ ปาทุกา จ มุฑู สุภา
อิติ สายณจ ปาโต จ โฆสยนตุ ปุเร ตว ๑
ชินฺณํ โปสี ควสฺสณจ มาสฺสุ ยฺยช ยถา ปุเร
ปรีหารณจ ทชฺชาสี อธิการกโต พลี ๑

[๘๕๑] กาโย เต รตสณฺญาโต มโนสารถิโก ลหุ
อวิหีสาสาริตกฺโข สํวิภาคปฏฺิจฺจโท ๑
ปาทสณฺณมเนมิโย หตฺตสณฺณมปฺกฺขโร
กฺขณฺนิสณฺณมนพฺภนฺโต วาจาสณฺณมกฺขโน ๑
สจฺจวากฺยสมตฺตงฺโก อเปสฺสณฺณสฺสณฺณโต
กิราสจิลเนลฺงฺโก มิตภาณฺสิเลสีโต ๑
สทฺฐาโลกสฺสงฺขาโร นีวาทลฺขลิกฺกพฺโพ
อถทฺฐตฺตานตีสาโก สีลสํวรนทฺฐโน ๑
อกฺโกชนมนฺนุคฺฆมาฏี ฌมฺมปณฺฑทรฆตฺตโก
พาหุสจฺจมฺपालมฺโพ ๒ จิตฺติจิตฺตมฺปาธิโย ๑
กาลณฺณตาจิตฺตสาโร เวสาร์ชชติทณฺฑโก
นีวาทวฺจฺจติโยตฺตงฺโก ๓ อนติมานยฺโย ลหุ ๑
อลินฺนิจิตฺตสนฺถาโร วุฑฺฒิสฺสเววิโรหโต ๔
สตี ปโตโท ธีรสฺส ฐิตี โยโค จ รสฺสมิโย ๑
มโน ทนฺตํ ปถิ เนติ สมทฺนฺเตหิ วาชิภี ๕

#๑ ม. ฆตตมาเนติ ๑ ๒ ม. ...มपालมฺโพ ๑ ๓ ม. ...โยตฺตโก ๑ ๔ วุฑฺฒิสฺสเว
#โรหโตตีปี ๑ ๕ วาหิภีตีปี ปาโร ๑

อิจฺฉา โลโก จ กุมฺมคฺโค อฺชฺหมคฺโค จ สลฺยโม ๑
รฺูเป สทฺเท รเส คนฺเ วาหนสฺส ปชาวโต
ปณฺหา อาโกณฺนี ราช ตตฺถ อตฺตาว สารถิ ๑
สเจ เอเตน ยานน สมจริยา ทพฺหา ชิตฺติ
สพฺพกามทฺุโห ราช น ชาตฺุ นริยํ วเชติ ๑
[๘๕๒] อลาโต เทวทฺุโตติ สฺุณาโม อาสิ ภทฺุทชฺ
วิชโย สารีปฺุโตติ โมคฺคสฺลลาโนสิ วิชโก ๑
สฺุณกฺขตฺุโต ติจฺฉวิปฺุโต กฺุณฺเ อาสิ อเจลโก
อานนฺุโท สารฺุจา อาสิ ยา ราชานํ ปสาทยิ ๑
อฺุรวลลกสฺสโป ราชา ปาปทฺุญฺจิ ตทา อหฺ
มหาพฺุรหฺมา โพชิสตฺุโต เอวฺ ชาเรถ ชาตกนฺุติ ๑
มหานารทกสฺสปชาตกั อญฺจมํ ๑

๕ วิธฺุรชาตกั

[๘๕๓] ปณฺหุ กิสิยาสิ ทพฺุพลา

วณฺณรฺูปํ น ตเวทิสํ ปฺุเร

วิมเล อกฺขาหิ ปฺุจฺฉิตา

กิตฺทิสี คฺุยฺหํ สริรเวทนา ๑

[๘๕๔] ธมฺุโม มนฺุเชสฺสุ มาตฺินํ

โททโพ นาม ชนินฺุท วจฺฉติ

ธมฺมาหตฺติ นาคกฺุณฺชเร

วิฐุรสุส หทยากิปฺตถเย ฯ

[๘๕๕] จนฺทํ โข ตฺวํ วิมเล โทหพายสิ

สุริยํ วา อถวาปี มาลุตฺติ

ทฺลลภํ ๑ หิ วิฐุรสุส ทฺลลนํ ๒

โก วิฐุรํ อธิมานยิสฺสตี ฯ

[๘๕๖] กิณฺนุ ตาต ตฺวํ ปชฺฌายสิ

ปทุมํ หตฺถกตฺตํ เต มุจฺ

กิณฺนุ ทุมมนฺฐโปสิ อิตฺสเร

มา ตฺวํ โสจิจิ อมิตฺตตาปนํ ฯ

[๘๕๗] มาตา หิ ตว อธิรฺนฺตติ ๓

วิฐุรสุส หทยํ ฌนียฺยตี

ทฺลลภํ หิ วิฐุรสุส ทฺลลนํ

โก วิฐุรํ อธิมานยิสฺสตี ฯ

[๘๕๘] ตํ ภตฺตารํ ๔ ปริเยสนํ จเร

โย วิฐุรํ อธิมานยิสฺสตี ฯ

ปีตุโน จ สว สุตฺวาน วากุຍํ

เรตฺตี นิกฺขมฺม อวสฺสูตี จริ ฯ

[๘๕๙] เก คณฺฐพฺเพ เก รกฺขเส จ นาค

เก กิปรุริเส อถวาปี มานุเส

#๑-๒ สี. ย. ทฺลลลเก ... ทฺลลลเน ฯ ๓ ม. อธิรฺนฺตติ ฯ อิตฺโต ปริ อธิสเมว ฯ

#๔ ม. ตลฺลล ภตฺตปรฺเยสนํ ฯ

เถ ปณฺฑิตฺเต สพฺพกามทเท

ทีฆมรุตฺตํ ภคฺคตา เม ภวิสฺสตี ฯ

[๕๐๐] อสฺสาส เหสฺสามิ เต ปติ

ภคฺคตา เต เหสฺสามิ อนินฺทโลจเน

ปญฺญาหิ มม ตถาวิธาหิ

อสฺสาส เหสฺสตี ภริยา มม ฯ

[๕๐๑] อวจาสิ ปุณฺณกํ อิรินฺทตี

ปุพฺพปลานุกเตน เจตสา

เอหิ คจฺฉาม ปิตู มมนฺติเก

เอเสว เต เอตมตฺถํ ปวฺกฺขตี ฯ

[๕๐๒] อลงฺกตา สุวสนา มาลินี จนนุสฺสทา

ยกฺขํ หตฺถเก คเหตุวาน ปิตู สนนฺติกมุปากมิ ฯ

[๕๐๓] นากวร วโจ สุณาหิ เม

ปฏฺฐิรूपํ ปฏฺฐิปรชฺช สฺงกิยํ

ปรตฺถेमิ อหํ อิรินฺทตี

ตาย สมงฺคี กโรหิ มํ ตฺวํ ฯ

สตํ หตฺถี สตํ อสฺสา สตํ อสฺสตรึ ธรธา

สตํ วลฺภิโย ปุณฺณา นานารตฺนสฺส เกวลา

เต นาค ปฏฺฐิปรชฺชสฺส ธีตรํ เทหิรินฺทตี ฯ

[๕๐๔] ยาว อามนุตเย ภาตี มิตุเต จ สุหทชชเน

อนามนุตกตกมมัม ตัม ปจญา อนุตปฺปติ ฯ

[๕๐๕] ตโต โส วรุโณ นาโค ปวิสิตฺวา นิเวสนัม

ภริยัม อามนุตยิตฺวาน อิทัม วจนมพฺรวิ ฯ

อัย โส ปุณฺณโก ยกฺโข ยาจติ มัม อีรณฺทตี

พหุณา วิตุตฺตาณน ตสฺส เทม ปิยัม ม ฯ

[๕๐๖] น ธเนน น วิตุเตน ลพฺภา อมฺหัม อีรณฺทตี

สเจ จ โข ทหยมฺ ปณฺทิตฺสฺส

ชมฺเมน ลทฺธา อีธ มาหเรยฺย

เอเตน วิตุเตน กุมาริ ลพฺภา

นาณฺถัม ธนัม อุตฺตริ ปตฺถยาม ฯ

[๕๐๗] ตโต โส วรุโณ นาโค นิกฺขมิตฺวา นิเวสนา

ปุณฺณกามนุตยิตฺวาน อิทัม วจนมพฺรวิ ฯ

น ธเนน น วิตุเตน ลพฺภา อมฺหัม อีรณฺทตี

สเจ ตฺวัม ทหยมฺ ปณฺทิตฺสฺส

ชมฺเมน ลทฺธา อีธมาหเรสิ

เอเตน วิตุเตน กุมาริ ลพฺภา

นาณฺถัม ธนัม อุตฺตริ ปตฺถยาม ฯ

[๕๐๘] ยัม ปณฺทิตฺเตยฺเก วทนฺติ โลก

ตเมว พาโลติ ปุณาหุ อญฺเณ

อกุขาหิ เม วิปฺปวทนต์ติ เอตถ

กั ปณฺฑิตํ นาค ตฺวํ วเทสิ ฯ

[๕๐๕] โกรพฺยราชสฺส ธนญฺชยสฺส ๑

ยทิ เต สฺสุโต วิธฺโร นาม กตฺตา

อาเนหิ ตํ ปณฺฑิตํ ฌมฺมลทฺธา

อิรฺนุทฺตี ปญฺจจราว ๒ เต โหตุ ฯ

[๕๑๐] อิทญฺจ สฺสุตฺวา วรฺณสฺส วากุญฺ

อฺกุจาย ยกฺโข ปรมปฺปตีโต

ตตฺถเว สนฺโต ปฺริสฺส อสฺสึ

อาเนหิ อาชณฺณมิเชว ยุตฺตํ ฯ

ชาตฺรปฺมยา กณฺณา กาจมฺหิจมฺยา ชุรา

ฌมฺโพทนสฺส ปากสฺส สฺวณฺณสฺส อฺรจฺฉ โท ฯ

[๕๑๑] เทวาวาหํ ยานํ อสฺสมารุญฺห ปุณฺณโก

อลงฺกโต กปฺปิตเกสฺมสฺสุ

ปุกฺกามิ เวหายสมฺนตฺติกุเข ฯ

โส ปุณฺณโก กามราเคน ๑ กิทฺโธ

อิรฺนุทฺตี นาคกณฺณํ ชีคฺชี

กนฺตุวานํ ตํ ภูตปฺตี ยสฺสึ

อิจฺจพฺุริ เวสฺสวณฺํ กุเวริ ฯ

โภควฺตี นาม มนฺุทฺริ

#๑ ม. ธนญชยสฺส ฯ ๒ ม. ปทจฺรา ฯ ๓ สฺ. ย. กามเวเคน ฯ

วาสา หิริณฺวตฺตี วุจฺจติ
นฺครเ นิมนฺนิตเ กาณฺจนฺมเย
มณฺฑลสฺส อฺรคสฺส นิณฺฺจติ ๑
อณฺฺฏาลกา โอณฺฺจคีวิโย
โลหิตฺงคสฺส มสฺสารคฺคฺติโนพ
ปาสาเทตฺถ สติลาณฺยา
โสวณฺณรตเนน ฉาทีตา ๑
อมฺพา ติลกา จ ชมฺพูโย
สฺตฺตปณฺณา มุจฺฉินฺทเกตฺตา
ปียงฺคฺกา ๑ อฺทฺทาลกา สหา
ปาริภทฺทกา สินฺทวาริตา ๒ ๑
จมนฺเปยฺยกา นาคมนฺลลิกา
ภคินีมาลา อเถตฺถ โกเลีย
เอเต ทฺมา ปริณามิตา
โสภณฺนติ อฺรคสฺส มนฺทิเร ๓ ๑
ขชฺชเรตฺถ สติลาณฺยา โสวณฺณรฺฐวปฺปฺพิตา พหุ
ยตฺถ วสโตปปาติโก
นาคราชา วรฺุโณ มหิทฺธิโก ๑
ตสฺส โกมาริกา ภริยา
วิมลา กาณฺจนเวลฺลิวิกฺคหา

#๑ ม. ปียงฺคฺ ๑ ๒ ม. สินฺทวาริกา ๑ ๓ ม. มนฺทิรี ๑

กาพา ตรุณาว อุกุคตา

ปจิมนุทตถนี ๑ จารุทสุสนา ฯ

ตาขารสฺรตฺตสุจฺฉวี

กณิการาว นิवादปฺปฬิตา

ติทิวอกุจจราว อจฺฉรา

วิขฺชวพฺภมฺนาว นิสฺสฎฺฐา ฯ

สา โทหพิณี สุวิมุหิตา

วิขฺรสุส หทฺยั ธนียฺยติ

ตํ เนลั ททามิ อิตฺสฺร

เตน เต เทนฺติ อิรินฺทตี มมฺ ฯ

[๕๑๒] โส ปุณฺณโก กุตปตี ยสฺสตี

อามนฺตีย เวสฺสวณฺิ กุเวริ

ตตฺถเว สนฺโต ๒ ปฺริสฺติ อัสสิ

อาเนหิ อาชณฺณมิเชว ยุตฺตํ ฯ

ชาตฺรฺปมฺยา กณฺณา กาจฺมุหิจมฺยา ชุรา

ชฺมุโพนทสุส ปากสุส สุวณฺณสุส อฺรจฺฉโท ฯ

เทววาหฺวหิ ยานํ อสฺสมารุยฺห ปุณฺณโก

อลงฺกโต กปฺปิตเกสฺมสุส

ปุกฺกามิ เวหายสมฺนตฺติเกฯ ฯ

[๕๑๓] โส อกฺมา ราชคหิ สุรมมฺ

#๑ ปิจฺจมนฺทตฺถนิตฺติปี ปาโฐ ฯ ๒ ย. สนฺตํ ฯ

องฺคสฺส รณฺโณ นกรึ ทูราสทํ ๑

พหุตภกฺขํ พหุอนฺนปानํ

มสฺสทกฺสาร์ วีย วาสวสฺส ๑

มยฺธ โกณฺจกณฺสงฺฆุญฺจํ

ทิจาภิกฺขุญฺจํ ทิชสงฺฆเสวิตํ

นนานาสกฺขณาภิริทํ สุวฺงฺกณฺ ๒

ปฺปฺปฺผากิกิณฺณํ หิมิวํ ปพฺพตํ ๑

โส ปุณฺณโก เวปฺปฺปฺผมาภิริยฺห ๓

สิลฺลจฺจยํ กิปรึสฺตานฺจฺจณฺณํ

อนฺนเวสฺมาโน มณฺธิรตฺนํ อุพาร์

ตมทฺทส ปพฺพตกฺขมฺชฺเช ๑

[๕๑๔] ทิสฺวา มณฺธิ ปกฺสฺสริ ชาตฺวินฺตํ ๔

ธนาหฺริ ๕ มณฺธิรตฺนํ อุพาร์

ททฺทลฺลมานํ ยสฺสา ยสฺสสินฺ

โสภาสตี วิชฺชฺริวฺนตฺติเก ๑

ตมกฺคหิ เวพฺุริยํ มหฺกฺขํ

มโนหฺริ ๕ นาม มหฺานุกาวิ

อาชฺณฺณมารฺยฺห อโนมวณฺโณ

ปฺกฺกามี เวหายสฺมนตฺติเก ๑

#๑ สี.ม. ทูรายุต์ ๑ ๒ สี.ย. สุภฺงฺกณฺ ๑ ๓ ม. -ภิริทํ ๑ ๔ ม. ชาตฺมินฺตํ ๑

#๕ ม. มโนหฺริ ๑

[๕๑๕] โส อคมา ๑ นคร์ อินฺทปตฺตํ

โอรุยุหฺพาคณฺธิ สภํ กุรุณํ
สมาคเต เอกสตี สมคฺเค
อเวหฺตถ ยกฺโข อวิกมฺปมาโน ๑
โกนฺธิช รณฺถํ วรรณิกิเชติ
กมาภิกิเชยฺยาม วรรณุชเนน
กมฺนุตฺตรํ รตนวรี ชินาม
โก วาปี โน เชติ วรรณุชเนน ๑

[๕๑๖] กุหี นุ รฎฺเฐ ตว ชาติกฺกมิ

น โกรพฺยสุเสว วโจ ตเวทํ
อภิกิโถสิ ๒ โน วรรณุณิกาย สพฺเพ
อกฺขาหิ เม นามณฺจ พนฺธเว จ ๑

[๕๑๗] กจฺจายโน มาณวโกสุมิ ราช

อนฺนนาโม อิติ มวฺหยนฺติ
องฺเคสุ เม ฌาตโย พนฺธวา จ
อกฺเขน เทวสุมิ อิทานฺนุปฺตฺโต ๑

[๕๑๘] กิ มาณวสุส รตนานิ อตฺถิ

เย ตํ ชินฺนุโต หเร อกฺขรฺตฺโต
พหฺนุณี รณฺโถ รตนานิ อตฺถิ
เต ตฺวํ ทลิตฺุโท กถมวฺหเยสิ ๑

#๑ ม. อคฺคมา ๑ ๒ ย. อภิกิโถสิ ๑

[๕๑๕] ธนาหโร ๑ นาม มณิ มมายิ

ธนาหริ ๒ มณิรัตนํ อุพาริ

อิมลฺลจ อาชณฺณํ อมิตฺตตาปนํ

เอตํ เม ชินิตฺวา หเร อกฺขชฺชุดโต ฯ

[๕๒๐] เอโก มณิ มาณว ก็ กริสฺสติ

อาชานิเยโก ปน ก็ กริสฺสติ

พหุณี รลฺโล รตนานิ อตฺถิ

อาชานิยา วาตชวา อนปฺปกา ฯ

โทหพกณฺฑํ นาม ฯ

[๕๒๑] อิทลฺลจ เม มณิรัตนํ ปสฺส ตวํ ทวิปฺทตฺตม

อิตฺถินํ วิคฺคหา เจตฺถ ปุริสํณลฺลจ วิคฺคหา ฯ

มิกานํ วิคฺคหา เจตฺถ สกฺขณํณลฺลจ วิคฺคหา

นาคราชา สุปฺณณฺเ จ ๓ มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๒๒] หตฺถณานิกํ รณานิกํ อสฺเส ปตฺติ จ วมฺมิเน ๔

จตฺตฺรจฺจนิมฺมํ เสนํ มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

หตฺถาโรเห อนิกฺกฺกฺเจ รติเก ปตฺติการเก

พลกฺคานิ วิยฺหานิ ๕ มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๒๓] ปุริ อฏฺฐาลสฺมปฺนํ ๖ พหุปาการโตรณํ

สิงฆาฏเก สฺสุมฺมิโย มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

#๑ ม. มโนหโร ฯ ๒ ม. มโนหริ ฯ ๓ ม. นาคราชา สุปฺณณา จ ฯ ๔ สี่.ย.

#๕ ม. วิยฺหุพานิ ฯ ๖ ม. อุทฺธาปสฺมปฺนํ ฯ สี่.ย. อุทฺทปสฺมปฺนํ ฯ

เอสิกา ปริชาโย จ ปลีฆัง อคฺคพานิ จ

อฏฺฐาลเก จ ทฺวารเ จ มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๒๔] ปสฺส ตฺโรณมกฺเคสฺสู นานาทิชคณา พหู

หังสา โภณฺจา มยฺวรา จ จกฺกวากา จ กุกฺกุหา ๑

กฺุณาลกา พหู จิตฺรา สิชฺณฺที ชีวชีวกา

นานาทิชคณาภิณฺณํ มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๒๕] ปสฺส นคฺริ สฺปาการิ อพฺภูตํ โลมหังสนํ

สมุสฺสิตฺทุชฺชํ รรมํ สฺวณฺณวาลูกสนฺนตฺ ๑

ปสฺเสตฺตถ ปณฺณสาลาโย วิภตฺตา ภาคโส มิตา

นิเวสเน นิเวเส จ สนฺธิพฺยุเห ปถตฺธิโย ๑ ๑

[๕๒๖] ปานาการเ จ โสณฺเฑจ สฺสุทฺทา ๒ โอทนียา ฆฺวรา

เวสี จ คณฺิกาโย จ มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

มาลาการเ จ รชเก คนฺธิเก อถ ทฺสฺสิเก

สฺวณฺณการเ มณฺิกาเร มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

อาพาริเก จ สฺสุเท จ นฺนฺนาฏฺกกายิเน ๓

ปาณิสฺสเร กุมฺภฏฺฐนิเก มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๒๗] ปสฺส เภริมฺูทิงฺกา จ สงฺขา ปณฺวเทนฺุทิมา

สพฺพญจ ตาลาวจริ มณฺนิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

สम्मตาลญจ วิณฺญจ นจฺจคิตฺ สฺวาทิตฺ

#๑ ม. ปถตฺธิโย ๑ ๒ สฺวณฺณตปิ ปาโร ๑ ม. สฺวนา ๑ ๓ ม. นฺนฺนาฏฺกกายิโน ๑

ศุริยตาลีตสงฆุญจัน มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

ลงฺฆิกา มุญฺจิกา เจตฺถ มายาคารา จ โสภียา

เวตาลีเก จ ชลฺเล จ มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

[๕๒๘] สมชฺชา เจตฺถ วตฺตุนฺติ อากิณฺณา นรนาวิกิ

มญฺจาติมญฺเจ ภูมฺโง มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

ปสฺส มลฺเล สมชฺชสฺมี โปถเนเต ๑ ทิกฺขณฺ ภูษฺ

นิหเต นihatฺมานเ จ มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

[๕๒๙] ปสฺส ปพฺพตปาเทสฺสู นานามิกคณา พหู

สีหา พุยกฺขมา วราหา จ อจฺจโกกตฺรจฺจโย ๑

ปลสฺตา ควฺชา จ มหฺีสา โรหิตา รุรุ

เอณฺเยยา สรภา เจว คณฺโณ นิกฺกสฺสุกรา ๑

กทลิมิกา พหู จิตฺรา วิพารา สสกณฺณกา

นานามิกคณาภิณฺณํ มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

[๕๓๐] นชฺชาโย สฺสปตฺตถาโย โสวณฺณวาลูกสนฺถตา

อจฺฉา สวณฺติ อมฺพุนิ มจฺจคฺคฺมฺพนฺเวสีตา ๑

กฺมุภิตา มกรา เจตฺถ สสสุมารา จ กจฺจปา

ปาจฺฉินา พหุสา ๒ มจฺฉา พลชา มุญฺชโรหิตา ๑

นานาทิชคณาภิณฺณา นานาทุมคณาชฺชตา

เวพุริยผลกโรทาโย มณิมหิ ปสฺส นิมมิตฺ ๑

#๑ ม. โฝถฺเนเต ๑ ๒ สี. ม. ปาวุสา ๑

[๕๓๑] ปสฺเสตฺถ โปกฺขรณฺโง สฺวิภคฺคตา จตฺตทฺทิสฺสา

นํานาทิชคณากิณฺณา ปุณฺณโลมจฺจนเสวิตา ๑

สมนฺโถตทกสมปฺนํ มหี สํครกฺกฏทลั

อุเปตฺต วนราชীগิ มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

[๕๓๒] ปุรฺโถ วิเทเห ปสฺส โคยานิเย จ ปจฺจโถ

กฺรุโง ชมฺพทฺทีปจฺจ มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

ปสฺส จนฺทลจฺจ สฺริยจฺจ โอภาเสนฺเต จตฺตทฺทิสฺสา

สิเนรฺรฺ อนุปรียายนฺเต มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

สิเนรฺรฺ หิมวนฺตลจฺจ สํครกฺกฏจ มหิทฺธิยํ ๒

จตฺตทาโร จ มหาราเช มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

อาราเม วนคฺคฺมเพ จ ปาณฺเญเย จ สิจฺจเย

รมฺเม กิปรุสํกิกฺกณฺเณ มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

ปารุสํกิ จิตฺตลตฺตํ มิสฺสํกิ นนฺทนํ วนํ

เวชยนฺตลจฺจ ปาสาทํ มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

สุชฺมมํ ตาวตีสลจฺจ ปาริฉตฺตลจฺจ ปุปฺพิตฺตํ

เอราวณํ นํคราษํ มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

ปสฺเสตฺถ เทวกณฺญาโง นภา วิชฺชुरิวกฺกคฺคตา

นนฺทเน วิจฺรนฺติโง มณฺนิมฺหิ ปสฺส นิมฺมิตฺตํ ๑

ปสฺเสตฺถ เทวกณฺญาโง เทวปฺตฺตปโลกิณิ

#๑ ม. ปุณฺณโลมนิเสวิตา ๑ ๒ ม. มหิตลั ๑ ส. ย. มหิทฺธิกั ๑

เทวปฺตุเต รรมมาน ๑ มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑

[๕๓๓] ปโรสหัสสํ ปาสาทเว เวพฺพริยผลกสนฺนเต
ปชฺชนฺเตน ๒ วณฺเณน มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑
ตาวตฺตีเส จ ยามे จ ตฺสูเต จาปี นิมฺมิตเต
ปรนนิมิตตวสวตฺติโน ๓ มณฺมิหิ ปสฺส นิมฺมิตฺ ๑
ปสฺสเสตฺถ โปกฺกขรณฺโຍ วิปฺปสนฺโนทกา สฺสู
มณฺฑทาลเกหิ สลฺลจฺจนฺนา ปทุมฺปฺปลเกหิ จ ๑

[๕๓๔] ทเสตฺถ ราชฺโຍ เสตา ทสฺสนิยา ๔ มโนรมา
จ ปิงฺกลา ปณฺณรสา หลิฑฺทา จ จตฺตทส ๑
วีสติ ตตฺถ โสวณฺณา วิสติ รชตมยา
อินฺทโกปกวนฺณาภา ตาว ทิสฺสนฺติ ตีสติ ๑
ทเสตฺถ กافيโย จ ๕ มณฺเชฏฺฐา ปณฺจวิสติ
มิสฺสา พนฺธุกฺปฺเปหิ นิลฺปฺปลวิจิตฺตกา ๑
เอวํ สพฺพวงฺกสมฺปนฺนํ อจฺจิมนฺตํ ปกฺกสฺสรํ
โอธิสฺสงฺกํ มหาราช ปสฺส ตวํ ทฺวิปฺทตฺตม ๑
มณฺนิกฺกนฺทํ นาม ๑

[๕๓๕] อฺุปากตํ ราช อฺุเปหิ ลกฺขํ
เนตาทิสํ มณฺริตนํ ตวตฺถิ
ธมฺเมน จิยฺยาม ๖ อสฺสาเสน
จฺโตะ จ โน จิปฺปมวากโรหิ ๑

#๑ สี่. ยู. จรมาน ๑ ๒ ม. ปชชนฺเต จ ๑ ๓ สี่. ยู. ปรนนิมิตตากริตโน ๑

#๔ ม. ทสนฺนิลา ๑ ๕ ม. จจฺจ ๑ ๖ ม. จิสฺสาม ๑

[๕๓๖] ปณฺจาล ปจฺจุกฺคต สุรเสน

มจฺฉา จ มทฺทา สห เกกเกภี
ปสฺสนตุ โน เต อสเถน ยฺพุทฺธิ
น โน สภายํ น กโรนฺติ กิณฺจิ ฯ

[๕๓๗] เต ปาวิสุํ อกฺขมเทน มตฺตา

ราชา กุรุณํ ปุณฺณโก จาปี ยกฺโข
ราชา กสิ วิจฺจินมคฺคเหสี
กฏมคฺคหิ ปุณฺณโก นาม ยกฺโข
เต ตตฺถ ชฺชเต อุกฺเข ๑ สมากเต
รณฺณํ สกาเส สชินฺณจ มชฺฌ
อเชสี ยกฺโข นรวิโรเสฏฺฐํ
ตตฺถปฺปนาโท ตฺมุโล พฺภว ฯ

[๕๓๘] ชโย มหาราช ปราชโย จ

อายุหตฺถํ อณฺุตรสฺส โหติ
ชนินฺท ชินฺโนสี ๒ วรรณฺชนน
ชีโต จ เม จิปฺปมวากโรหิ ฯ

[๕๓๙] หตฺถิ ควสฺสา มณฺิณฺุฑลา จ

ยณฺจาปี มยฺหํ รตนํ ปจฺพุยา
คณฺหาหิ กจฺจาน วริ ฌนํ

#๑ อุกฺโขติปี ฯ ๒ ม. ชินฺโนสี ฯ ย. ชีโตสี ฯ

อาทาย เยนิจฺฉลี เตน กจฺฉ ๗

[๕๔๐] หตฺถิ ควสุสา มณฺนิภูมฺพลา จ
ยญจาปี ตฺยหิ รตนํ ปจฺพฺยา
เตสํ วโร วิฐุโร นาม กตฺตา
โส เม ชิตฺตํ เม อวากโรหิ ๗

[๕๔๑] อตฺตา จ เม โส สรณํ คตี จ
ทีโป จ เลโณ จ ปฺรายนโน จ
อสนฺตฺตฺเตโย มม โส ธเนน
ปาณฺเนน เม สทิสฺส เอส กตฺตา ๗

[๕๔๒] จิริ วิวาโท มม ตฺยฺหฺมสุส ๑
กามญจ ปุจฺฉาม ตเมว คนฺตฺวา
เอเสว โน วิวรตฺตฺตฺถิ
ยํ กุชฺติ โหตุ ตถา ๒ อุกฺกิณฺนํ ๗

[๕๔๓] อทฺธา หิ สจฺจํ ภาณฺสิ น จ มาณว สาหสํ
ตเมว คนฺตฺวา ปุจฺฉาม เตน ตฺสฺสามุโก ชนา ๗

[๕๔๔] สจฺจํ นฺ ทเวา วิทฺธุ กุณฺนํ
ธมฺเม จิตฺตํ วิฐุรณฺนามมจฺจํ
ทาโสสิ รณฺโณ อุตฺ วาสิ ฌาติ
วิฐุโรติ สจฺจฺยา ๓ กตฺโมสิ โลเก ๗

[๕๔๕] อามายทาสาปี ภาวนฺติ เทเก

#๑ ม. ตฺยฺหฺมสุส ๗ ๒ ม. กถา ๗ ๓ ม. สจฺจา ๗

ธเนน กิตาปี ภวนฺติ ทาสา
สยฺมปี ทาสา อุปยฺนฺติ เหเก ๑
ภยา ปนฺณณนาปี ๒ ภวนฺติ ทาสา
เอเต นรานํ จตุโรว ทาสา ๑
อทฺธา หิ โยนิโต อหฺมปี ชาโต
ภโว จ รณฺโณ อภโว จ รณฺโณ
ทาโสหํ เทวสุส ปรีปี คนฺตฺวา
ธมฺเมน มํ มาณว ตฺยฺห ทชฺชา ๑

[๕๔๖] อยฺมปี ๓ ทฺติโย วิชโย มมชช
ปฺกฺกฺโจ หิ กตฺตา วิวริตฺถ ๔ ปณฺหํ
อธมฺมฺโรโป วต ราชเสณฺโณ
สุภาสิตํ นานฺชานาสิ มยฺหํ ๑

[๕๔๗] เอวณฺเจ โน โส วิวริตฺถ ๕ ปณฺหํ
ทาโสหฺมฺสุมิ น จ โขสุมิ ฌาติ
กณฺหาหิ กจฺจาน วรํ ฌนํ
อาทาย เยนิจฺฉสิ เตน กจฺฉ ๑
อกฺขกณฺฑํ นาม ๑

[๕๔๘] วิธูร วสฺมานสุส คหฺภูจฺสุส สกํ ฌริ
เขมา วุคฺติ กถิ อสุส กถนฺนุ อสุส สจฺค โห ๑
อพฺยาปชฺฉมฺ กถิ อสุส สจฺจวาที จ มาณโว

#๑ ม. สยมฺปี เหเก อุปยฺนฺติ ทาสา ๑ ๒ ม. ปณฺณนาปี ๑ ๓ ม. อยฺม ๑ ๔-๕ ม. วิวเรตฺถ ๑

อสุมา โลกา ปรี โลกั กถึ เปจฺจ น โสจติ ฯ
[๕๔๕] ตั ตตฺถ คติมา ธิติมา มติมา อตฺถทสฺสิม■
สงฺขาตา สพฺพชฺรมาณั วิธุโร เอตทพฺรวิ ฯ
น สาธารณทารสฺส น ภูณฺเช สาธุเมกโก ๑
น เสเว โลกายตักิ เนตึ ปณฺญาถ วทฺธณั ฯ
สีลวา วตฺตสมฺปนฺโน อปฺปมตฺโต วิจฺกขโณ
นิวาตวฺจฺจติ อตฺถทุโธ สฺสรโต สจฺจโณ มุทฺธ ฯ
สงฺกเหตา จ มิตฺตानั สิวีกาถี วิชานวา
ตปฺเปยฺย อนฺนปาเนน สทา สมณพฺราหฺมणे ฯ
ชฺรมาทโม สฺตธาธาโร ภเวยฺย ปรีปฺจฺจโก
สทฺกจฺจํ ปยิริปาเสยฺย สีลวณฺเต พหุสฺสฺสฺเต ฯ
จฺรมาวสฺमानสฺส กหฺภูจฺจสฺส สกั จฺริ
เขมา วฺจฺจติ สียา เอวั เอวั นุ อสฺส สงฺกโห ฯ
อพฺยาปชฺโณ สียา เอวั สจฺจวาที จ มาณโว
อสุมา โลกา ปรี โลกั เอวั เปจฺจ น โสจติ ฯ

จฺรมาวสฺสพฺญา นาม ฯ

[๕๕๐] เอหิ ทานิ คมฺมิสฺสาม ทินฺโน โน อีสฺสเรณ เม
มเมวตฺถึ ปฏฺธิปชฺช เอส ชฺรโม สนนฺตโน ฯ

[๕๕๑] ชานามิ มาณว ตยาหฺมสฺมิ

ตินฺโนหฺมสฺมิ ตว อีสฺสเรณ

#๑ ม. สาธุเมกโก ฯ

ตีฬญจ ตั วาสเยมุ อคารเ

เยนทฐุณา อนุสาเสมุ ปุตุเต ๑

[๕๕๒] ตมฺเม ตถา โหตุ วเสมุ ตีฬ

กฺรุตฺ ภาว อชฺช ฆเรสุ กิจฺจ

อนุสาสตี ปุตุตทาเร ภาวชฺช

ยถา ตยึ เปจฺจ ๑ สฺวี ภาเวยฺย ๑

[๕๕๓] สาฐฺติ วตุวาน ปหุตกาโม

ปกฺกามี ยกฺโข วิฐฺเรน สทฺธิ

ตี กฺุชฺชราชลฺลหฺยานุจฺฉณฺ

ปาเวกฺขิ อนุเตปรฺมรียเสฏฺโฐ ๑

[๕๕๔] โกลฺลจํ มยฺอรฺลจ ปียลฺลจ เกตี

อุปาเคมี ตตฺถ สฺรรมฺมรूपํ

ปหุตภกฺขํ พหฺอนุนปानํ

มสฺกฺกสฺสาร์ วีย วาสวสฺส ๑

[๕๕๕] ตตฺถ นจฺจนฺตี กายนฺตี อวฺหยนฺตี วรราวรี

อจฺจรา วีย เทเวสุ นารีโย สมฺลจฺกตา ๑

สมจฺจิกฺกตา ปมทาหิ ยกฺขํ

อนฺเนน ปาเนน จ ฐมฺมปาโล

อตุตฺตลฺลเมวานุวิจฺฉินฺตยฺนโต ๒

ปาเวกฺขิ ภริยาย ตทา สกาเส ๑

#๑ สี. ย. ปจฺจนา ๑ ๒ ม. อตุตฺตลฺลเมวา- ๑

ตํ จนนฺทกนฺทรสํสาณฺลิตฺตํ
สุวณฺณชมฺโพพนทนิกฺขสํทิสํ
ภริยํ อวจ เอหิ สุโณหิ โภติ
ปุตฺตานิ อามนฺตย ตมฺพเนตฺเต ๑
สุตฺวาน วากุญฺ ปติโน อโนชา ๑
สุณฺนิตํ อวจ ตมฺพนจํ สุนฺตตํ
อามนฺตย จมฺมชฺรานิ ๒ เจเต
ปุตฺตานิ อินฺทิวรปฺปฬสํเม ๑

[๕๕๖] เต อากเต มุทฺธนิ ชมฺมปาโล
จุมฺพิตฺวา ปุตฺเต อวิกมฺปมาโน
อามนฺตยิตฺวาน อโวจ วากุญฺ
ทินฺโนหํ รณฺณา อิช มาณวสุส ๑
ตสฺสชฺชหํ อตฺตสฺสึ วิเชยฺโย
อาทาย เยนิจฺฉติ เตน คจฺฉติ
อหฺลจ โว อนฺุสํสิตฺตุ อากโตสฺมิ
กถํ อหํ อปฺริตฺตํ คจฺฉเน ๑
สเจ โว ราชา กุรฺรณฺุจฺวาสิ ๑
ชนฺสนฺ โธ ปุจฺเจยฺย ปฺหุตกาโม
กิมํภิชานาถ ปุเร ปุราณํ
กํ โว ปิตา อนฺุสํเส ปุรฺตถา ๑

#๑ ม. อนุชชา ๑ ๒ ม. วมฺมชฺรานิ ๑ ๓ ส. ย. กุรฺรเขตฺตวาสิ ๑

สมานาสนา ๑ โหถ มยา จ ๒ สพฺเพ

โก นีธ รณฺโณ อพฺภติโก มนุสฺโส

ตมณฺชลี กรีย วเทถ เอว

มา เหว เทว น หิ เอส ธมฺโม

วียคฺฆราชสฺส นินฺนชฺชโจ

สมานาสนโน ๓ เทว กถิ ภาเวยฺย ฯ

ลกฺขณกณฺท์ ๔

[๕๕๑] โส จ ปฺตฺเต อมจฺเจจ จ ฅาตโย สุหทฺชฺชเน

อลินมนสงกปโป วิฐฺโร เอตทพฺรวิ ฯ

เอถยฺยา ๕ ราชวสตี นิสีทิตฺวา สุฅณาถ เม

ยถา ราชกฺลํ ปตฺโต ยถิ โปโส นิคจฺฉติ ฯ

[๕๕๒] น หิ ราชกฺลํ ปตฺโต อณฺณาโต ลกฺเต ยถิ

นาตีสฺสูโร นาตีมุเมโธ ๖ นปฺปมตฺโต กุทาจนํ ฯ

ยทาสุส สีสํ ปณฺณณจ โสเจยฺยณฺจาธิคจฺฉติ

อถ วิสฺสาสเต ตมฺหิ คฺขุหณฺจสุส น รกฺขติ ฯ

[๕๕๓] ตฺถลา ยถา ปคฺคหิตา สมทณฺฑา สุธาริตา

อชฺฉณฺญโจ น วิกรมเปยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ

ตฺถลา ยถา ปคฺคหิตา สมทณฺฑา สุธาริตา

สพฺพานิ อภิสมฺภอนฺโต ส ราชวสตี วเส ฯ

#๑ ม. สมานาสนา ฯ ๒ ม. ว ฯ ๓ ม. สมานาสนโน ฯ ๔ ส. เปกฺขณกณฺท์ ฯ

#๕ ม. เอถยโย ฯ ๖ ม. นาสูโร นาปี มุเมโธ ฯ

- [๕๖๐] ทิวา วายทิ วา รตฺตี ราชกิจเจสุ ปณฺฑิโต
อชฺฌิณฺโณ น วิกรมเปยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ
ทิวา วายทิ วา รตฺตี ราชกิจเจสุ ปณฺฑิโต
สพฺพานิ อภิสมฺโภนฺโต ส ราชวสตี วเส ฯ
โย จสฺส สุกโต มคฺโค รณฺโณ สุปฺภียาทิโต
น เตน วุคฺโต คจฺเจยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ
- [๕๖๑] น รณฺโณ สมกั ภูณฺเช กามโกเค กุทาจนั
สพฺพตฺถ ปจฺฉโต คจฺเจ ส ราชวสตี วเส ฯ
น รณฺโณ สทิสฺ วตฺถิ น มาถึ น วิเลปนั
อากปฺปิ สรกฺตฺตี วา น รณฺโณ สทิสฺมาจเร
อณฺณิ กรเยยฺย อากปฺปิ สราชวสตี วเส ฯ๕
- [๕๖๒] กิเพ ราชา อมฺจฺเจหิ ภริยาหิ ปรีวาริโต
นามจฺโจ ราชภริยาสุ ภาวึ กุพฺเพถ ปณฺฑิโต ฯ
อนฺุทฺธโต อจฺปโต นิปโก สํวตฺตินฺุทฺริโย
มโนปณฺธิสฺมฺปนฺโน ส ราชวสตี วเส ฯ
- [๕๖๓] นาสฺส ภริยาหิ กิเพยฺย น มนฺุเตยฺย รโหคโต
นาสฺส โกสา ธนั คณฺเฬ ส ราชวสตี วเส ฯ
น นินฺุทฺทํ พหุ มณฺุญฺเยยฺย น มทาย สฺสุรึ ปิเว
นาสฺส ทายเ มิคเ หลฺเณ ส ราชวสตี วเส ฯ
นาสฺส ปิจัน ปฺลลฺงกั น โกจฺฉัน น นาวุ รถั

สมมุติเมหิตี อารุเยห ส ราชวสตี วเส ฯ
นาติทุเร ภเว ๑ รณโย นัจจาสนเน วิจกขโณ
สเมกขณจส ๒ ตัญเจยย สนนิสสนโต สภคตโน ฯ
น เม ๓ ราชสา สขา โหติ น ราชา โหติ เมธโน
จิปปี กุชฌนติ ราชานो สุกนกวีว ฆฏฏิตี ฯ
น ปุชิตो มณณมานो เมธาวิ ปณทิตो นโร
พรุตี ปฏิมนุเตยย ราชานं ปริตี คตี ฯ

[๕๖๔] ลทททวโร ลภ ทวารี ๔ เนว ราชสุ วิสเส

อคูทิว ตัยโต ตัญเจ ๕ ส ราชวสตี วเส ฯ
ปุตตี วา ภাত্রี ลี วา สมนุคคณหาติ ขตติโย
คามหิ นิคเมหิ วา รญเจหิ ชนปเทหิ วา
ตณหิฏโต อูปกขยย น ภณ ฉกปาปกี ฯ

[๕๖๕] หตถาโรหา อนิกฏจา รติกา ปตติการกา ๖

เตลล กมมาปทานน ๗ ราชา วทเขตติ เวคตนิ
น เตลล อนุตตรา กจเจ ส ราชวสตี วเส ฯ
จาไปว โอนเม ๘ ธีโร วิโส วาปี ปกมปเย
ปฏิโลม น วคเตยย ส ราชวสตี วเส ฯ
จาไปวภูทโร อสส มจโณวสส อชิวหตา ๙
อปปาสี นิปโก สูโร ส ราชวสตี วเส ฯ

#๑ ลี. ย. ภเว ฯ ๒ ม. สมนุคคณจส ฯ ๓ ม. เว ฯ ๔ ย. ลทททวโร ลภ
#วารี ฯ ๕ ลี. ย. อคูทิว ตัยโต ตัญเจยย ฯ ๖ ม. หตถาโรเห อนิกฏเจ รติเก
#ปตติการเก ฯ ๗ ม. กมมาวทานน ฯ ๘ ม. จาไปวภูทโร ฯ ๙ ม. อชิวหวา ฯ

[๕๖๖] น พาพหิ อิตถิ คจฺเจยฺย สมฺผลสฺสึ เตชสงฺขยฺ

กาถํ สาสํ ทริ พาลยฺ ๑ จินฺเมโธ นิกจฺจติ ฯ
นาติเวถํ ปภาเสยฺย น ตฺถุหิ สพฺพทา สียา
อวิกิณฺณํ มิถํ วาจํ ปตฺเต กาลเ อูทริเย ฯ
อกุโกธโน อสงฺฆญฺโฆ สจฺจโ จ สโณห อเปสฺสโณ
สมฺพิ คิริ น ภาเสยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ

[๕๖๗] มาตาเปตฺติภโร ๒ อสฺส กฺุเล เขฏฺฐาปจายิกอ

สโณห สจฺจิลสมฺภาโส ๓ ส ราชวสตี วเส ฯ
วินิโต สิปฺปวา ทนฺโต กตฺตโต นียโต มฺหุ
อปฺปมตฺโต สฺจิจิ ทกฺโข ส ราชวสตี วเส ฯ
นิวาทวฺจฺจติ วุฑฺฒเสสุ สปฺปติสฺโส สการโว
สฺสรโต สฺสุขสฺวาโส ส ราชวสตี วเส ฯ
อารกา ปรีวชฺเชยฺย สณฺหิตฺตุ ๔ ปหิตํ ชนํ
ภตฺตารณฺณเววทิกฺเขยฺย น จ อณฺณสฺส ราชินอ ฯ

[๕๖๘] สมณฺณ พุราหฺมณฺณ จาปี สีลวณฺเต พหุสฺสุเต

สทฺกจฺจํ ปยิริปาเสยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ
สมณฺณ พุราหฺมณฺณ จาปี สีลวณฺเต พหุสฺสุเต
สทฺกจฺจํ อนฺนฺวาเสยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ
สมณฺณ พุราหฺมณฺณ จาปี สีลวณฺเต พหุสฺสุเต

#๑ ม. พลยฺ ฯ ๒ ม. มาตาเปตฺติภโร ฯ ๓ สี. หิริโธตฺตปฺปสมฺปนฺโน ฯ ๔ ม. สหิตฺตุ ฯ

ตปเปยฺย อนฺนปาเนน ส ราชวสตี วเส ฯ
สมณฺเ พุราหฺมณฺ จาปี สีลวนฺเต พหุสฺสุเต
อาสชฺช ปณฺณเว เสเวถ อากงฺขิ วุฑฺฒิมตฺตโน ฯ

[๕๖๕] ทินฺนปฺพุพฺพิ น หาเปยฺย ทานิ สมณฺพุราหฺมณฺ
น จ กิลฺลิจิ นิวารเยยฺย ทานกาเล วนิพฺพเก ฯ
ปณฺณวา พุทฺธิสมฺปนฺโน วิธานวิธิโกวิทฺ
กาลณฺญฺ สมยณฺญฺ จ ส ราชวสตี วเส ฯ
อุฏฺฐาตา กมฺมเชยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ
สุตฺตีวิทกมฺมนฺโต ส ราชวสตี วเส ฯ

[๕๖๖] ขลํ สาลํ ปสฺสุ เขตฺติ คนฺตุวา จสฺส อภิกฺขณฺ
มิตฺติ ฌณฺณิ นิชาเปยฺย มิตฺติ จ ๑ ปาจาเย ฌเร ฯ
ปฺพุตฺติ วา ภาตฺริ สํ วา สีเลสุ อสฺมาหิตฺ
อนงฺควา ๒ หิ เต พาลา ยถา เปตา ตเถว เต ฯ
โจพฺพจ เนสํ ปิณฺฑทฺถจ อาสีนानํ ปทาปเย
ทาเส กมฺมกเร โปเส ๓ สีเลสุ สฺสฺมาหิตे
ทกฺเข อุฏฺฐานสมฺปนฺเน อาชิปฺพจสฺมิ จาปเย ฯ

[๕๖๗] สีลวา จ อโลโก ๔ จ อนฺนฺตฺโต ๕ จ ราชินฺ
อาวี รโห หิโต ตสฺส ส ราชวสตี วเส ฯ
ฉนฺทณฺญฺ ราชินฺ จสฺส จิตฺตญฺโจ จสฺส ๖ ราชินฺ
อสงฺกฺสทฺตฺตฺตฺส ส ราชวสตี วเส ฯ

#๑ ม. มิตฺติ ว ฯ ๒ ม. อนงฺควา ฯ ๓ ม. เปสฺเส ฯ ๔ ม. อโลโก จ ฯ ๕ ม.

#อนฺนฺรฺกฺโข ฯ สี. ย. อนฺนฺรฺตฺโต ฯ ๖ ม. อสฺส ฯ

อุจฺจาทเน จ นหาปเน ๑ โหเว ปาทะ อโหสิริ

อาหโตปี น กุปฺเปยฺย ส ราชวสตี วเส ฯ

[๕๗๒] กุมฺภิณฺหิ ปรณชฺลี กยิรา ๒ จาคํ ๓ จาปี ปทกฺขิณฺ

กิเมว สพฺพกามาณํ ทาทาริ ชีรมุตฺตมํ ฯ

โย เทติ สยณํ วตฺถํ ยานํ อาวสถํ ฌริ

ปชฺชุนฺโนริว ภูตานิ ๔ โภเคหิ อภิวัสฺสตี ฯ

เอเสยฺยา ราชวสตี วตฺตมาโน ยถา นโร

อาราชยติ ราชานํ ปุชฺชํ ลภติ ภคฺคฺสุ ฯ

ราชวสตี นาม ฯ

[๕]

[๕๗๓] เอวํ สมนุสฺสาสิตฺวา ฌาติสงฺฆํ วิจกฺขโณ

ปริกฺขโณ สุหฺขเชหิ ๖ ราชานมฺปสงฺกมิ ฯ

วนฺหิตฺวา สิริสา ปาทะ กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณฺ

วิรุโร อวจ ราชานํ ปคฺคเหตุวาน อณฺชฺลี ฯ

อัย มํ มาณโว เนติ กคฺคตฺกาโม ยถามตี

ฌาตฺนิตฺถํ ปวกฺขามิ ตํ สุโณหิ อรินฺทม ฯ

ปฺคฺเต จ เม อุกฺกเขสิ ยณฺจมนฺณํ ฌเร ฐนํ

ยถา ปจฺจนา ๗ น หายเถ ฌาติสงฺโฆ มยฺหิ คเต

ยถาว ขลติ ภูมฺยํ ภูมฺยาเยว ปติฏฺฐติ

เอเวตํ ขลิตํ มยฺหิ เอตํ ปสฺสามิ อจฺจยํ ฯ

#๑ ม. อุจฺจาทเย จ นหาปเย ฯ ๒ ม. กุมฺภมฺปณฺชฺลี กยิรา ฯ ๓ สฺ. ย. วายสํ วา ฯ

#จาโตติ เอกา สกฺกนฺชาติ ฯ ๔ ม. ภูตานิ ฯ ๕ ม. อนฺตรเปยฺยาล ฯ ๖ ม. สุหฺเทหิ ฯ

#๗ ม. เปจฺจ ฯ

[๕๓๔] สกุกา น คนฺตุ อิติ มยฺหํ โหติ

เฉตฺวา ๑ วธิตฺวา อิธ กาทิยานํ

อิเชว โหหิ อิติ มยฺหํ รุจฺจติ

มา ตฺวํ อคา อุตฺตมภฺริปยุตฺต ๑

[๕๓๕] มา เหววมฺเมสุ ๒ มนํ ปณีทหิ

อตฺเต จ ฐมฺเม จ ยุตฺโต ภวสฺสุ

ชิริตฺถ กมฺมํ อกุสลํ อนริยํ

ยํ กตฺวา ปจฺจมา นิริยํ วเชยฺย ๑

เนเวส ฐมฺโอม น ปุเนติ กิจฺจํ

อโยโร หิ ทาสสฺส ชนินฺท อีสฺสโร

จมาเตตฺต ฌาเปตฺต อโถปิ หนตฺตํ

น จ มยฺหํ โภชตฺถิ วชามิ จาหํ ๑

[๕๓๖] เชฏฺฐปฺตุตฺตํ อุกฺกุห วิเนยฺย ททเย ทริ

อสฺสุปฺยุตฺตเนหิ เนตฺเตหิ ปาวิสิ โส มหาฆริ ๑

[๕๓๗] สาลาว สมฺปมฺพทิตา ๓ มาลฺูเตน ปมฺพทิตา

เสนฺติ ปฺตุตฺตา จ ทารา จ วิรุสฺส นีเวสเน ๑

อิตฺถิสฺสทฺสสฺสํ ภริยานํ ทาสีสฺสตฺตสฺตานิ จ

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิรุสฺส นีเวสเน ๑

โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พุราหฺมณา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิรุสฺส นีเวสเน ๑

#๑ ฆตฺวาตีปี ๑ ๒ ม. เหววมฺเมสุ ๑ ๓ ม. สมฺมปติตา ๑

หตฺถาโรหา อนีกฺกฺจา รติกา ปตฺติการกา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิธฺรสุสฺส นีเวสเน ๑
 สมากตา ซานปทา เนคมา จ สมากตา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิธฺรสุสฺส นีเวสเน ๑
 อิตฺถีสหสฺสํ ภริยานํ ทาสีสฺสตฺตฺตานี จ
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ๑
 โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พฺร่าหฺมณา ๑
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ๑
 หตฺถาโรหา อนีกฺกฺจา รติกา ปตฺติการกา ๒
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ๑
 สมากตา ซานปทา เนคมา จ สมากตา ๓
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กสฺมา โน วิชฺหิสฺสตี ๑

[๕๗๘] กตฺวา ฆเรสุ กิจฺจํนิ อนุสาสิตฺวา สกํ ชนํ
 มิตฺตามจฺเจ จ ภจฺเจ ๔ จ ปุตฺตทารา จ พนฺชเว ๑
 กมฺมุนฺตํ สํวิเชตฺวาน อากิจฺจิตฺวา ฆเร ชนํ
 นิธิลฺลจ อธิทฺทานญจ ปุณฺณกํ เอตทพฺุริ ๑

อวสี ตฺวํ มยฺห ตีหํ อคาเร
 กตานิ กิจฺจํนิ ฆเรสุ มยฺหํ
 อนุสาสิตา ปุตฺตทารา มยา จ
 กโรมิ กิจฺจํนิ ๕ ยถามดินฺเต ๑

#๑-๒-๓ ม. ทาสีสฺสตฺตฺตานี จ ๑ ๔ ย. สหฺชเช ๑ ๕ ม. กโรม กิจฺจํนิ ๑

[๕๗๕] สเจ หิ กตฺเต อนฺุสาสิตา เต

ปฺุตฺตา จ ทารา อนฺุชีวินอ จ

หนฺุเทหิทานี ตฺรมาทรุโป

ทีโฆ หิ อทฺุชาปี อัยฺ ปฺุรตฺถา ฯ

อสมฺภีโถว ๑ คณฺุหาหิ อาชานียสฺส ๒ วาลธี

อิทํ ปจฺฉิมกํ ตฺยหํ ชีวโลกสฺส ทสฺสนํ ฯ

[๕๗๖] โสหํ กิสฺसानุภายิสฺสํ ๓ ยสฺส เม นตฺถิ ทฺกุกฺกั

กาเยน วาจา มนฺสา เยน กจฺเจยฺย ทฺกุกฺกั ฯ

[๕๗๗] โส อสฺสราชา วิฐุรํ วหนฺุโต

ปฺกุกามิ เวหายสมนตฺถิกฺเข

สาขาสฺ เสเสสฺ อสชฺชมาโน

กาพาคีรี ชิปฺปมฺปาคมาสี ฯ

[๕๗๘] อิตฺถีสทฺสํ ภิรียานํ ทาสีตตฺตฺตานี จ

พาทา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺุทฺ

ยกฺโข พฺุราหฺมณฺวณฺเณน วิฐุรํ อาทาย กจฺจตฺติ ฯ

โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พฺุราหฺมณา

พาทา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺุทฺ

ยกฺโข พฺุราหฺมณฺวณฺเณน วิฐุรํ อาทาย กจฺจตฺติ ฯ

หตฺถาโรหา อนีกฺกุธา รตฺถิกา ปตฺตติการกา

พาทา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺุทฺ

#๑ ม. อสมฺภีโถว ฯ ๒ ม. อาชานเญยสฺส ฯ ๓ ม. ...กิสฺส นฺุ ภายิสฺสํ ฯ

ยกุโฆ พุราหฺมณฺณณณณ วิฐุรึ อาทาย คจฺจติ ฯ

สมาคตา ซานปทา เนคมา จ สมาคตา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทฺ

ยกุโฆ พุราหฺมณฺณณณณ วิฐุรึ อาทาย คจฺจติ ฯ

อิตฺถีสหสฺสึ ภริยานํ ทาสีสฺตตฺตตานิ จ

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทฺ ปณฺฑิตฺโต โส กุหิ คโต ฯ

โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พุราหฺมณา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทฺ ปณฺฑิตฺโต โส กุหิ คโต ฯ

หตฺถาโรหา อนิกฺกฺจฺจา รติกา ปตฺตติการกา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทฺ ปณฺฑิตฺโต โส กุหิ คโต ฯ

สมาคตา ซานปทา เนคมา จ สมาคตา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทฺ ปณฺฑิตฺโต โส กุหิ คโต ฯ

[๕๕๓] สเจ โส สฺตตฺตรตฺเตน ปณฺฑิตฺโต นาคมิสฺสตี

สพฺเพ อคฺคิ ปวิสฺสาม ๑ นตฺถตฺถโต ชีวิตฺเตน โน ฯ

[๕๕๔] ปณฺฑิตฺโต จ วิยตฺโต จ วิภาวี จ วิจฺกฺขโณ

จิปฺปี โมเจสิ อตฺตตานํ มา ภายิตฺถากมิสฺสตี ๒ ฯ

อนฺตรเปยฺยาลํ นาม ฯ

[๕๕๕] โส ตตฺถ คนฺตฺวาน วิจฺินฺตฺยนฺโต

อุจฺจาวจา เจตฺนกา ภานฺตี

นยิมสฺส ชีเวน มมตฺถิ กิณฺจิ

#๑ ม. ปเวกฺขาม ฯ ๒ ส. ย. จิปฺปี โมเจสฺสตฺตฺตตานํ มา ภายิตฺถากมิสฺสตี ฯ

หนุตวานิมิ ทหฺย อานยิสฺสั ๑ ฯ

[๕๘๖] โส ตตฺถ กนฺตฺวา ปพฺพตฺตมนฺตรสฺมึ ๒

อนฺโต ปวิสิตฺวาน ปทฺถจฺจิตฺโต

อถฺวตฺสฺมึ ๓ ชคตฺตปฺปเทเส

อโหสิริ ธารยิ กาทิยาโน ฯ

[๕๘๗] โส ลมฺพมาโน นรเก ปปาเต

มหพฺภเย โลมหฺเส วิทฺถุเค

อสฺนตฺสฺนฺโต กุรฺนํ กตฺตฺเสฏฺฐโ

อิจฺจพฺุริ ปุณฺณกํ นาม ยกฺขํ ฯ

อริยาวกาโสสิ อนริยฺรูป

อสฺลฺยโต สลฺยตฺสฺนฺนิกาโส

อจฺจาหิตํ กมฺมํ กโรสิ ลฺุทฺทำ ๔

ภาเว จ เต กุสฺลํ นคฺติ กิณฺยจิ ฯ

ยํ มํ ปปาตฺสฺมึ ปปาตฺตฺมิจฺฉติ

โก นฺุ ตวตฺโต มรณฺเนน มยฺหํ

อมานุสฺสฺเสว ตวชฺช วณฺโณ

อาจิกฺข เม ตฺวํ กตฺมาสิ เทวตา ฯ

[๕๘๘] ยถิ เต สฺุโต ปุณฺณโก นาม ยกฺโข

รณฺโณ กุเวรฺสฺส หิ โส สชฺิพฺโพ ๕

#๑ สี. ย. อาทียิสฺสั ฯ ๒ ม. ปพฺพตฺตมนฺตรสฺมึ ฯ ๓ อสมฺมุตฺตฺมินฺติปิ ปาโจ ฯ

#๔ ม. ลฺุทฺริ ฯ ๕ สี. ย. สชฺิโว ฯ

ภูมินุชโร วรุโณ นาม นาโค
พฺรหา สฺวจิ วัฒนพฺลุปฺปนโน ๑
ตสฺसानุชํ ฐิตโร กามยามิ
อิรฺนุทฺตี ๑ นาม สฺวา นาคกณฺญา
ตสฺสา สุมชฺฌาย ปิยาย เหตุ
ปตฺตารยิ ตฺยํหิ วชฺย ฐิร ๑

[๔๘๕] มาเหว เต ๒ ยกฺข อโหสิ โมโห
นญฺจา พฺหุ ทฺถกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๓
กิณฺเต สุมชฺฌาย ปิยาย กิจฺจํ
มรณฺน เม อิงฺฆ สฺโณมิ ๔ สพฺพิ ๑

[๔๘๐] มหฺนุภาวสฺส มโหรรคสฺส
ฐิตฺกฺกาโม ฅาติภโตหฺมสฺมิ ๕
ตํ ยาจฺมานํ สฺสุโร อโวจ
ยถามมณฺณิสิ สฺสฺกามนิตํ ๑
ทชฺเชมุ โข เต สฺตฺนน สฺนฺนตฺตํ
สฺวิมฺหิตํ ๖ จฺนฺทนฺนลิตฺตคฺคตฺตํ
สเจ ตฺวํ ทหฺยํ ปณฺทิตสฺส
ชฺมเมน ลทฺธา อชฺมาหเรสิ ๑
เอเตน วิตุเตน กุมาริ ลพฺภา
นาณฺณํ ฐนํ อุตฺตริ ปตฺถยาม

#๑ ม. อิรฺนุทฺตี ๑ ๒ ม. ตฺวํ ๑ ๓ ม. โลก ๑ ๔ ส. ย. สฺโณม ๑ ๕ ย.

#ฅาติภโต ๑ ๖ ม. สฺวิมฺหิตํ ๑

เอวํ น มุโพหสฺมิ สุโณหิ กตฺเต ๑

น จาปี เม ทุกฺกหิตฺตฺติ กิณฺจิ

หทฺเขน เต ชมฺมตฺตฺเรน นาคา

อิรฺนุทฺตี ๑ นาคกณฺณํ ททฺนฺติ ๑

ตสฺมา อหิํ ตฺยฺหิ วัชชย ญฺตุโธ

เอวํ มมตฺโต มรณฺน ตฺยฺหิ

อิเชว ตํ นรเก ปาตฺยิตฺวา

หนฺตฺวาน ตํ หทฺยํ อานยิสฺสํ ๑

[๕๕๑] จิปรํ มมํ อุตฺตร กาคิยาน

หทฺเขน เม ยทิ เต อตฺติ กิณฺจิ

เยเกจิ เม สาทฺฐ นรฺสฺส ชมฺมา

สพฺเพว เต ปาตฺกโรมิ อชฺช ๑

[๕๕๒] โส ปุณฺณโก กุณฺนํ กตฺตฺเสฏฺฐิ

นคมฺพุทฺธนิ จิปรํ ปตฺติฏฺฐเปตฺวา

อสุตฺตฺมาสินิ สเมกฺกิยาน

ปริปฺจูจิ กตฺตารม โนมปณฺณํ ๑

สมฺพุทฺธโต เมสิ ตฺวํ ปปาตา

หทฺเขน เต อชฺช มมตฺติ กิณฺจิ

เยเกจิ เต สาทฺฐ นรฺสฺส ชมฺมา

สพฺเพว เม ปาตฺกโรหิ อชฺช ๑

#๑ ม. อิรฺนุทฺตี ๑

[๕๕๓] สมุทฺธโต ตยสฺมิ อหํ ปปาตา
หทฺเยน เม ยถิ เต อตฺถิ กิจฺจํ
เยเกจิ เม สาธุ นรฺสฺส ชมฺมา
สพฺเพว เต ปาตุกโรมิ อชฺช ๑

[๕๕๔] ยาทานุยายี จ ภวาทิ มาณว
อลฺลยจ ปาณิ ปริวชฺชยสฺสุ
มา จสฺสุ มิตฺเตสฺสุ กทาจิ ทุพฺภิ
มา จ วสฺสํ อสฺสึนํ นิกฺกฺเข ๑

[๕๕๕] กถํ นุ ยาดํ อนุยายี โหติ
อลฺลยจ ปาณิ ททฺเต กถํ โส
อสฺสึ จ กา โก ปน มิตฺตทุพฺโภ
อกุขาหิ เม ปุจฺฉนฺโต เอตมตฺถํ ๑

[๕๕๖] อสฺสตุตฺถํ ๑ โนปิจ ทิฏฺฐปฺพุพฺพิ
โย อาสเนนาปิ นิมนฺตเยยฺย
ตสฺเสว อตฺถํ ปุริโส กเรยฺย
ยาทานุยายีติ ตมาหุ ปญฺชิตา ๑
ยสฺเสกรตฺถิมฺปิ อเร วเสยฺย
ยตฺถนฺนปानํ ปุริโส ลภฺถ ๒
น ตสฺส ปาปํ มนสาปิ จินฺตเย

#๑ อสนุถตฺถิมฺปิ ปาโจ ๑ ๒ ม. ลภฺถย ๑

อลฺลยจ ๑ ปาณฺี ทหเต มิตฺตทพฺุโก ๑

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสฺสึเทยฺย สยฺยฺย วา

น ตสฺส สํขํ ภณฺุชฺชยฺย มิตฺตทพฺุโก หิ ปาปโก ๑

ปฺุณฺณมฺปิ เจมํ ปจฺวี ฐเนน

ทชฺชิตฺติยา ปฺุริโส สมฺมตฺตาย

ลทฺธา ขณฺิ อติมณฺุญฺย ตมฺปิ

ตาสํ วสํ อสฺตีนํ น กจฺเจ ๑

เอวํ โข ยถํ อนุยายี โหติ

อลฺลยจ ปาณฺี ทหเต ปฺุเนวํ

อสฺตี จ สฺวา โส ปน มิตฺตทพฺุโก

โส ฐมฺมิโก โหติ ชหสฺสุ อฐมฺมํ ๑

สาธฺนรฐมฺมกณฺุฑํ นาม ๑

[๕๕๗] อวสึ อหํ ตฺยํหํ ตีหํ อคาเร

อนฺุเนน ปาเนน อฺุปฺุญฺจิตฺตสฺมิ

มิตฺตโต มมาสี วิสชฺชามหํ ตํ

กามํ ฆริ อุตฺตมปฺลยฺย กจฺจ ๑

อปี หายตฺต นากฺกุลสฺส ๓ อตฺต โถ

อลมฺปิ เม นากกณฺุญฺย เหตุ ๔

โส ตฺวํ สเทเนว สฺฐาสิเตน

มุตฺตโตสิ เม อชฺช วชฺช ปฺลยฺย ๑

#๑ ม. อทฺุพฺุถิ ๑ ๒ ม. นากฺกุลา ๑ ๓ ม. โหตฺต ๑

[๕๕๘] หนฺท ตฺวํ ยกุข มมมฺปิ เนหิ

สฺสสุริํ นฺ เต ๑ อตฺถิ มยิ จรสฺสุ

อหฺมฺปิ นาคาธิปตีวิมานํ ๒

ทกฺเขมิ ๓ นาคสฺส อทิกฺกุจฺปฺพุพฺพิ ๑

[๕๕๙] ยิ เว นรสฺส อหิตาย อสฺส

น ตํ ปญฺโล อรหฺติ ทสฺสนาย

อถ เกน วณฺเณน อมิตฺตคํ

ตฺวมิจฺฉตี อุตฺตมปญฺญ คนฺตุ ๑

[๑๐๐๐] อทฺธา ปชานามิ อหฺมฺปิ เอตํ

น ตํ ปญฺโล อรหฺติ ทสฺสนาย

ปาปญฺจ เม นตฺถิ กตฺถิ กุหิณฺจ

ตสฺมา น สงฺเก มรณาคมฺมาย ๑

[๑๐๐๑] หนฺท จ ฐานิ อตุลฺลานุกาวิ

มยา สห ทกฺขสิ เอหิ กตฺเต

ยถจฺฉตี ๔ นจฺจกิตฺเทหิ นาโก

ราชา ยถา เวสฺสวโณ นิปิณฺณิ ๕ ๑

ตํ นาคกญฺญา จริตํ คเณน

นิกิพิตํ นิจฺจมโห จ รตฺตี

ปหฺตมาลฺยิ พหุปฺปผณฺณิ

#๑ สฺสรฺนตฺติเกติปิ ปาโจ ๑ ม. สฺสุริํ เต ๑ ๒ ม. มยิ จ นาคาธิปตี วิมานํ ๑

#๓ ม. ทกฺเขมุ ๑ ๔ ม. ยถจฺฉตี ๑ ๕ ม. นิปิณฺณิ ๑

โอภาสติ วิชฺชรวินฺตติเกฯ ๑๔

อนฺเนน ปาเนน อุเปตฺรูปิ

นจฺเจหิ กิเตหิ จ วาทิตฺเทหิ

ปริปุริ กณฺณวาทิ อลงฺกตาทิ

อุปฺโสภติ วตฺถปิณฑเนน ฯ

[๑๐๐๒] โส ปุณฺณโก กุณฺนํ กตฺตฺเสฏฺฐํ

นิตฺธิยิ ปจฺจโต อาสนสฺมี

อาทาย กตฺตารม โนมปยุถิ

อุปฺนยิ ภาวนํ นาคฺรณฺโณ ฯ

ปตฺวาน จานํ อตฺตฺนุภาวํ

อภฺจาสิ กตฺตา ปจฺจโต ปุณฺณกสฺส

สามคฺคิเปกฺขิ ปน ๑ นาคฺราชา

ปุพฺพฺเพว ชามาตฺรชฺฌณฺณาสถ ฯ

[๑๐๐๓] ยํ นฺตุํ อคฺมา มนฺุสฺสโลกํ

อนฺเวสฺมาโน หทฺยํ ปณฺฑิตสฺส

กจฺจิ สมิทฺเธน อิทฺนุปตฺโต

อาทาย กตฺตารม โนมปยุถิ ฯ

[๑๐๐๔] อยํ หิ โส อากตฺโต ยํ ตฺวมิจฺจลฺลิตฺ

ชฺมเมน ลทฺุโร มม ชฺมมปาโถ

ตํ ปสฺสถ สมฺมุขํ ภาสฺมานํ

#๑ ม. สามคฺคิ เปกฺขมาโน ฯ

สุโข หเว ๑ สปุริเสหิ สงฺคโม ฯ

กาลาคิริกณฺฑํ นาม ฯ

[๑๐๐๕] อธิฏฺฐปุพฺพํ ทิสฺวาน มจฺโจ มจฺจุภยภูฏิตฺโต ๒

พฺยมฺหิตฺโต นาภิวาทฺสิ น อิทํ ปยุตฺตวตฺตมิมฺว ฯ

[๑๐๐๖] น จมฺหิ พฺยมฺหิตฺโต นาค น จ มจฺจุภยภูฏิตฺโต ๓

น วชฺโฆ อภิวาทฺเยย วชฺฌํ วา นาภิวาทฺเย ฯ

กถํ นุ ๔ อภิวาทฺเยย อภิวาทฺปาเยถ เว

ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นุปรชฺชติ ฯ

[๑๐๐๗] เอวเมตํ ยถา พฺรุตฺติ สจฺจํ ภาสฺสิ ปณฺชิตฺต

น วชฺโฆ อภิวาทฺเยย วชฺฌํ วา นาภิวาทฺเย

กถํ นุ ๕ อภิวาทฺเยย อภิวาทฺปาเยถ เว

ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นุปรชฺชติ ฯ

[๑๐๐๘] อสฺสสฺสํ สฺสสฺสํ นุ ตวฺยิทํ วิมานํ ๖

อิทฺฐี ชฺฐตี พลวิริยฺยุปรคฺติ

ปุจฺฉามิ ตํ นาคฺราเชตฺตมคฺถํ

กถํ นุ เต ลทฺฐมิตํ วิมานํ ฯ

อธิจฺจุลทฺฐํ ปริณามชฺนฺเต

สยํ กถํ อุตฺทาทฺ เทเวหิ ทินฺนํ

อกุขาหิ เม นาคฺราเชตฺตมคฺถํ

ยถเว เต ลทฺฐมิตํ วิมานํ ฯ

#๑ ย. ภเว ฯ ๒-๓ ส. ย. ภยทุทิตโต ฯ อิตโต ปริ อีทิสเมว ฯ ๔-๕ ม. โน ฯ

#๖ ม. อัย ปาโจ นคฺติ ฯ อิตโต ปริ อีทิสเมว ฯ

- [๑๐๐๘] นาธิจลทุธิ น ปริณามชมเม
น สยิ กตํ นาปี เทเวหิ ทินฺนํ
สเกหิ กมฺเมหิ อปาปเกหิ
ปฺยุตฺเตหิ เม ลทฺทมิทํ วิมานํ ฯ
- [๑๐๑๐] กิณฺเต วตํ กิมนฺน พุรฺหมจฺริยํ
กิสฺส สฺสจฺฉินฺนสฺส อยํ วิปาโก
อิทฺธิ ชฺฐติ พลวิริยฺอุปฺตติ
อิทฺตจฺ เต นาค มหาวิมานํ ฯ
- [๑๐๑๑] อหฺลจฺ ภริยา จ มนุสฺสโลเก
สทฺธา อุโก ทานปฺตี อหฺมฺหา
โอปานญฺตํ เม ฆริํ ตทาสิ
สนฺตปฺปีตา สมณพฺรหฺมณา จ ฯ
มาลญฺจ คณฺธญฺจ วิเลปนญฺจ
ปทีปียํ เสยฺยมุปฺสฺสยญฺจ
อจฺฉาทนํ สายนมนฺนปानํ
สทฺกจฺจ ทานานิ อทฺมฺห ตตฺถ ฯ
ตํ เม วตํ ตมฺปนฺน พุรฺหมจฺริยํ
ตสฺส สฺสจฺฉินฺนสฺส อยํ วิปาโก
อิทฺธิ ชฺฐติ พลวิริยฺอุปฺตติ
อิทฺตจฺ เม ธีร มหาวิมานํ ฯ

- [๑๐๑๒] เอวญจ เต ลทุทธิมิทัง วิमानัง
ชานาสี ปุญญาณ ผลุปปตฺตี
ตสฺมา หิ ชมฺมณฺจร อปฺปมตฺโต
ยถา วิमानัง ปุณฺ มาวเสสิ ฯ
- [๑๐๑๓] นยิธ สนฺติ สมณพฺรหฺมณา จ
เยสนฺนปानานิ ทเทฺมุ กตฺเต
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิตฺโต เอตมตฺถํ
ยถา วิमानัง ปุณฺ มาวเสม ฯ
- [๑๐๑๔] โภกิํ หิ เต สนฺติ อธิฐปฺปนฺนา
ปฺตฺตา จ ทารา อญฺฉิวิโน จ
เตลฺลํ ตฺวํ วจฺสา กมฺมฺนา จ
อสมฺปทฺฐุโจ จ ภวาหิ นิจฺจํ ฯ
เอวํ ตฺวํ นาค อสมฺปทฺโถ
อนฺุपालย วจฺสา กมฺมฺนา จ
จตฺวา อธิ ขาวตฺยาญํ วิมาเน
อุทฺธํ อิตฺโต กจฺฉสิ เทวโลกํ ฯ
- [๑๐๑๕] อทฺธา หิ โส โสจติ ราชเสฏฺโฐ
ตยา วินา ยสฺส ตฺวํ สชิตฺวา
ทฺกฺขุปฺนิตฺตปิ ตยา สเมจฺจ
วินฺุเทยฺย โปโส สฺขมาตุโรปิ ฯ

[๑๐๑๖] อทฺธา สติ ภาสสิ นาค ฌมมိ

อนุตฺตริ อตฺถปทํ สุจิณฺณํ
เอตาทิสฺยาสุ หิ อาปทาสุ
ปญฺญาเต มาทิสานํ วิเสโส ๑

[๑๐๑๗] อกฺขาหิ โน ตายิ มุชฺชา นุ ลทฺโธ

อกฺเขหิ โน ตายิ อเชติ ชฺชเต
ฌมฺเมน ลทฺโธ อิติมายมหา
กถิ [๒] ตฺวํ หตฺถมิมสฺสมากโต ๑

[๑๐๑๘] โย มิสฺสโร ตตฺถ อโหสิ ราชา

ตมายมกฺเขหิ อเชติ ชฺชเต
โส มํ ชิตฺวา ราชา อิมสฺสทาสิ
ฌมฺเมน ลทฺโธสมิ อสาหเสน ๑

[๑๐๑๙] มโหโรโค อตฺตมโน อุกฺกโค

สุตฺวาน ชีรสฺส สุภาสิตานิ
หตฺถเถ กเหตุวาน อนนฺมปญฺณํ
ปาเวกฺขิ ภริยาย ตทา สกาเส ๑

เยน ตฺวํ วิมเล ปญฺฑู เยน ภตฺตํ น รุจฺจติ
น จ เม ตาทิสฺส วณฺโณ อยมโส ตโมนุโท ๑
ยสฺส เต หทฺยนตฺถิ อากโตยํ ปภงฺกโร
ตสฺส วากุยํ นิสามะหิ ทุลลภํ ทสฺสนํ ปุณ ๑

#๑ ม. อิติ ตายมาห ๑ ๒ ม. นุ ๑

[๑๐๒๐] ทิสฺวาน ตํ วิมฺลา ภูริปณฺณํ

ทสงฺคุลี อณฺชลี ปกฺคเหตุวา

หฏฺฐเณ ภาเวน ปตีตฺรปา

อิจฺจพฺรวิ คุรุณํ กตฺตเสฏฺฐํ ๑

อทิฏฺฐปฺพุพฺพิ ทิสฺวาน มจฺโจ มจฺจุภยภูฏิตฺโต

พฺยมฺหิตฺโต นาภิวาเทสิ น อิทํ ปณฺณวตฺตมิมฺว ๑

[๑๐๒๑] น จมฺหิ พฺยมฺหิตฺโต นาคิ น จ มจฺจุภยภูฏิตฺโต

น วชฺโณ อภิวาเทยฺย วชฺณํ วา นาภิวาเทย ๑

กถํ นฺ ๑ อภิวาเทยฺย อภิวาทาปเยถ เว

ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นฺปปชฺชติ ๑

[๑๐๒๒] เอวเมตํ ยถา พฺรฐติ สจฺจํ ภาสฺสิ ปณฺณทิต

น วชฺโณ อภิวาเทยฺย วชฺณํ วา นาภิวาเทย ๑

กถํ นฺ ๒ อภิวาเทยฺย อภิวาทาปเยถ เว

ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นฺปปชฺชติ ๑

[๑๐๒๓] อสฺสสฺสํ สสฺสํ ตํ นฺ ตวฺยิทํ วิมานํ

อิทฺฐิ ชฺฐติ พฺลวิริยฺูปปคฺคติ

ปฺจุณฺนามิ ตํ นาคกณฺเณตมตฺถํ

กถํ นฺ เต ลทฺฐมฺิทํ วิมานํ ๑

อธิจฺจลทฺฐํ ปรีณามชฺนเต

สยํ กถํ อุทาหุ เทเวหิ ทินฺนํ

#๑-๒ ม. โน ๑

อกุขาหิ เม นาคกณฺเฒตมตฺถิ

ยเถว เต ลทฺฐมิตฺ วิมานํ ฯ

[๑๐๒๔] นาธิจฺจลทฺฐิ น ปริณามชฺชเม
น สยิ กตฺ นาปี เทเวหิ ทินฺนํ
สเกหิ กมฺเมหิ อปาปเกหิ
ปฺยุเฒหิ เม ลทฺฐมิตฺ วิมานํ ฯ

[๑๐๒๕] กิเนเต วตฺ กิมนฺ พุรฺหมจฺริยิ
กิสฺส สฺสิจฺฉณฺสฺส อยิ วิปาโก
อิทฺฐิ ชฺฐติ พลวิริยฺอุปฺปตฺติ
อิทฺถจฺ เต นาคิ มหาวิมานํ ฯ

[๑๐๒๖] อหฺลจฺ โข สามิโก จาปี มยฺหิ
สทฺฐา อฺโก ทานปฺตี อหฺมฺหา
โอปานญฺตํ เม ฆริ ตทาสิ
สนฺตปฺปีตา สมณฺพฺราหฺมณา จ ฯ
มาลญฺจ กนฺธญฺจ วิเลปนญฺจ
ปทีปียิ เสยฺยมฺอุปฺสฺสยญฺจ
อจฺฉาทนํ สายนมนฺนฺปานํ
สทฺกจฺจ ทานานิ อทฺมฺห ตตฺถ ฯ
ตํ เม วตฺ ตมฺปนฺ พุรฺหมจฺริยิ
ตสฺส สฺสิจฺฉณฺสฺส อยิ วิปาโก

อิหฺริ ชฺติ พลวิริยฺปปตฺติ

อิทฺถจ เม ชีร มหาวิมานํ ฯ

[๑๐๒๗] เอวฺลจ เต สทฺธมิตํ วิมานํ
ชานาสี ปุญฺญาน ผลฺลูปตฺติ
ตสฺมาหิ ฐมฺมญฺจร อปฺปมตฺตา
ยถา วิมานํ ปุณฺ มาวเสสี ฯ

[๑๐๒๘] นยฺธี สนฺติ สมณพฺรหฺมณา จ
เยสนฺนปานานิ ทเทฺมฺ กตฺเต
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิตฺเต เอตมตฺถิ
ยถา วิมานํ ปุณฺ มาวเสม ฯ

[๑๐๒๙] โภกฺกิ หิ เต สนฺติ อิฐฺปปนฺนา
ปฺตฺตา จ สามิ ๑ อนฺุชิวินฺน จ
เตสุ ตฺวํ วจสา กมฺมฺนา จ
อสมฺปทฺฐจฺจา จ ภวาทิ นิจฺจํ ฯ
เอวํ ตฺวํ นาคิ อสมฺปทฺธสฺ
อนฺุपालย วจสา กมฺมฺนา จ
จตฺวา อิธ ยาวตายุกํ วิมานเ
อุทฺธํ อิตฺถ คจฺฉสิ เทวโลกํ ฯ

[๑๐๓๐] อทฺธา หิ โส โสจติ ราชเสฏฺโฐ
ตยา วินา ยสฺส ตฺวํ สชิตฺโพ

#๑ ม. ทารา ฯ

ทุกฺขุปนีโตปี ตยา สเมจ

วินฺุเทยฺย โปโส สฺขมาตุโรปี ฯ

[๑๐๓๑] อทฺธา สติ ภาสสิ นาคิ ฌมฺมิ

อนฺุตฺตรํ อตฺถปทํ สฺวจินฺณํ

เอตาทีสิยาสุ หิ อาปทาสุ

ปณฺญาเต มาทีสานํ วิเสโส ฯ

[๑๐๓๒] อกฺขาหิ โน ตายํ มฺธา นฺุ ลทฺุโธ

อกฺเขหิ โน ตายํ อเชติ ชฺุเต

ฌมฺเมน ลทฺุโธ อิติมายมาห ๑

กถํ [๒] ตฺวํ หตฺถมิมสฺสมากโต ฯ

[๑๐๓๓] โย มิสฺสโร ตตฺถ อโหติ ราชา

ตมายมกฺเขหิ อเชติ ชฺุเต

โส มํ ชิโต ราชา อิมสฺสทาสิ

ฌมฺเมน ลทฺุโธสมิ อสาหเสน ฯ

[๑๐๓๔] ยเถว วรฺุณฺเ นาโค ปณฺุหํ ปุจฺุณฺิตถ ปณฺุทิตํ

ตเถว นาคกณฺุณฺาปี ปณฺุหํ ปุจฺุณฺิตถ ปณฺุทิตํ ฯ

ยเถว วรฺุณฺเ นาคํ ชิโร โตเสสิ ปุจฺุณฺิตโต

ตเถว นาคกณฺุณฺุมปี ชิโร โตเสสิ ปุจฺุณฺิตโต ฯ

อุโภปี เต อตฺตมเน วิทิตฺวา

มโหฺรคํ นาคกณฺุณฺุจฺุ ชิโร

#๑ ม. อิติ ตายมาห ฯ ๒ ม. นุ ฯ

อจฺจนฺมภี อพฺภีโต อโลมหญฺโง

อิจฺจพฺุริ วัณฺณ นาคราชํ ฯ

มา โรชยิ ๑ นาค อายาหฺมสุมิ

เยน ตว อตุโถ อิทํ สรีริ

หฺทเยน มํเสน กโรหิ กิจฺจํ

สยํ กริสฺสามิ ยถามดินฺเต ฯ

[๑๐๓๕] ปณฺญา หเว หทฺยํ ปณฺทิตานํ

เต ตฺยมฺห ปณฺญา ย มยํ สฺตุจฺญา

อนฺนนาโม ลภตฺชช ทาริ

อชฺเชว ตํ กุโรย ปาปฺยาตุ ฯ

[๑๐๓๖] ส ปณฺณโก อตฺตมโน อฺทกฺโค

อิรฺนุทฺตี ๒ นาคกณฺณํ ลภิตฺวา

หญฺเจน ภาเวน ปตฺติจรูโป

อิจฺจพฺุริ กุณฺณํ กตฺตฺเสณฺจํ ฯ

ภริยาย มํ ตฺวํ อกริ สมนฺจํ

อหฺลจฺ เต วิชฺฐ กโรมิ กิจฺจํ

อิทฺลจฺ เต มณฺริตฺนํ ททามิ

อชฺเชว ตํ กุโรย ปาปฺยามิ ฯ

[๑๐๓๗] อชฺชเยเมสา ตว โหตุ มิคฺติ ๓

#๑ สี. ย. มา เหฬยิ ฯ ๒ ม. อิรฺนุทฺตี ฯ ๓ ม เมตฺติ ฯ

ภริยาย กจฺจาน ปิยาย สทฺฐี
อานนุทิจฺจโต ๑ สุมโน ปตีโต
ทตฺวา มณฺี มลฺจ นยฺนุทปตฺตํ ฯ

[๑๐๓๘] ส ปุณฺณโก กุรฺนํ กตฺตเสฏฺฐํ
นีสฺสทฺธิ ปุรฺโต อาสนสฺสมี
อาชณฺณมารุหฺ อโนมวณฺณํ
ปกุกามิ เวหายสมนฺตลิกฺเข ๒ ฯ
มโน มนุสฺสสฺส ยถาปี กจฺเจ
ตโตปิสฺส จิปฺปตฺรํ อโหสิ
ส ปุณฺณโก กุรฺนํ กตฺตเสฏฺฐํ
อุปานยฺ นคฺรํ อินฺทปตฺตํ ฯ

[๑๐๓๙] เอตฺนุทปตฺตํ นคฺรํ ปทิสฺสทฺธิช
รมฺมานิ จ อมฺพวานานิ ภาคโส
อหฺลจฺ ภริยาย สมงฺกิกฺกุโต
ตฺวณฺจ ปตฺโตสิ สกํ นิเกตฺํ ฯ

[๑๐๔๐] ส ปุณฺณโก กุรฺนํ กตฺตเสฏฺฐํ
โอโรปยิตฺวา ฐมฺมสฺสกาย มชฺเฌ
อาชณฺณมารุหฺ อโนมวณฺโณ

#๑ ม. อนนฺทิจฺจโต ฯ ๒ อิทํ ปาททฺวํยฺ สี. ม. โปตฺถเกสฺส น ทิสฺสทฺธิ ฯ อาทาย

#กตฺตารมโนมปณฺณํ อุปานยฺ นคฺรํ อินฺทปตฺตฺนฺติ ตตฺถเวท ทิสฺสทฺธิ ฯ

ปกุกามิ เวหายสมนฺตลิกฺเข ฯ

ตํ ทิสฺวา ราชา ปรมปฺปตีโต

อญฺจาย พาทาหิ ปฺลิสฺสชิตฺวา

อวิกมฺปยํ ฌมฺมสทฺถาย มชฺฌ

นีสิตฺถิ ปมฺขํ อาสนสฺมึ ฯ

[๑๐๔๑] ตํว โน วิเนตาสี รถํว นญฺจํ ๑

นนฺทนฺตติ ตํ กุรุโย ทสฺสเนน

อกฺขาหิ เม ปุจฺฉนฺโต เอตมตฺถํ

กถํ ปโมกฺโข อหุ มาณวสฺส ฯ

[๑๐๔๒] ยํ มาณโวตฺยาภิวทฺติ ชนินฺท

น โส มนฺสฺโส นรวิเรเสฏฺฐ

ยทฺติ เต สฺวโต ปุณฺณโก นาม ยกฺโข

รณฺโถ กุเวรสฺส หิ โส สชฺพิโป ฯ

ญฺมินฺธโร วรุโณ นาม นาโก

พฺรหา สฺวจํ วณฺณพฺลูปปนฺโน

ตสฺसानุชํ ฐิตฺโร กามยาโน

อิรนฺทตี นาม สานาคกณฺญา ฯ

ตสฺสา สุมชฺฌาย ปิยาย เหตุ

ปตฺตารยิตฺถ มรณาย มยฺหํ

โส เจว ภริยาย สมงฺคิกฺกโต

#๑ ม. นทฺธิ ฯ

อหฺลฺยานุญฺญาโต มณฺเฑ จ ลทฺโธ ฯ

[๑๐๔๓] รุกฺโข หิ มยฺหิ ฆรทฺวาร เชาโต ๑

ปญฺญาทฺขนฺโธ สีมยฺสฺส สาขา

อตุเถ จ ฆมฺเม จ จิตฺตํ นิปาโก

ควปฺพลํ หตฺถิกวสุสฺสนฺโน ฯ

นจฺจกิตฺตฺตฺริยาภินาเท

อฺจฺฉิซฺช เสนํ ๒ ปฺริโส อโหสิ

โส โน อຍฺ อากโต สนนฺนิกตํ

รุกฺขสุตฺติมฺสฺสาปจฺตี กโรถ ฯ

เยเกจิ วิตฺตา มม ปจฺจเยน

สพฺเพว เต ปาตุกโรนฺตุ อชฺช

ติพฺพานิ กตฺวาน อฺปายนานิ

รุกฺขสุตฺติมฺสฺสาปจฺตี กโรถ ฯ

เยเกจิ พนฺธา ๓ มม อตุถิ รกฺุเจ

สพฺเพว เต พนฺธนา โมจยฺนฺตุ

ยถေยฺย พนฺธนฺสฺมา ปมฺมุโต

เอวเมเต มฺลฺลฺจเร พนฺธนฺสฺมา ฯ

อฺนฺนงฺกลา มาสมิมิ กโรนฺตุ

มิโสทฺนํ พฺราหฺมณา ภกฺขยฺนฺตุ

อมชฺชปา มชฺชรหา ปิวนฺตุ

#๑ ม. ปทฺวาร เสาโต ฯ ๒ สฺ. ยฺ. เมณฺ ๑ ๓ ม. พนฺธา ฯ

ปยุตตานิ ถาถาหิ ปสิสสุตทาหิ ฯ

มหาปถั นิจจ สมวุหยนตุ

ติพพญจ รกขั วิทหนตุ รฎุเจ

ยถาณณมณณั น วิหจเยยยั

รูกุขสุสิมสุสาปจิติ กโรถ ฯพ

[๑๐๔๔] โอโรธา จ กุมารา จ เวสียานา จ พุราหุมนา

พหุ อนุณญจ ปานญจ ปณฺฑิตสุสาภิหารยั ฯ

หตุถาโรหา อนิกฎุจา รติกา ปตฺติการกา

พหุ อนุณญจ ปานญจ ปณฺฑิตสุสาภิหารยั ฯ

สมาคตา ซานปทา เนคมา จ สมาคตา

พหุ อนุณญจ ปานญจ ปณฺฑิตสุสาภิหารยั ฯ

พหุชฺชโน ปสนฺโนสิ ทิสฺวา ปณฺฑิตมากเต

ปณฺฑิตมฺหิ อนุปฺปตฺเต เจลฺลฺกฺเขโป ปวตฺตถาติ ฯ

วิธูรชาตกั นวมฺ ฯ

๑๐ เวสสันดรชาตกั

[๑๐๔๕] ศุสฺสตี ๑ วรณณาเก วรสุทฺทสา วเร

ปจฺพยา จารุปฺพพฺงคิ ยํ คฺยุหํ มนโส ปิยํ ฯ

[๑๐๔๖] เทวราช นโม คฺยุคฺคฺ กิ ปาปํ ปกตํ มยา

รมฺมา จาเวสิ มํ จานา วาโตว ฐรณิรฺหํ ฯ

[๑๐๔๗] น เจว เต กตํ ปาปํ น จ เม ตวมสิ อปฺปิยา

ปฺยุณฺณจ เต ปริกฺขิณํ เยน เตวํ วทามิหํ ๒ ฯ

สนฺติเก มรณํ คฺยุหํ วินาภาโว ภวิสฺสตี

ปฏิกฺคณฺหาหิ เม เอเต วเร ทส ปเวจฺจโต ฯ

[๑๐๔๘] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตानมิสฺสร

สิวิราชสฺส ภทฺทนฺเต ตคฺคฺ อสฺสํ นิเวสเน ฯ

นิลเนตฺตา นิลกฺมุ นิลกฺขิว ๓ ยถา มิทฺติ

ศุสฺสตี นาม นามเนน ตคฺคฺ อสฺสํ ๔ ปฺรินฺทุ ฯ

ปฺคฺคตํ ลเภถ วรทํ ยาจโยคํ อมจฺฉริ

ปฺชิตํ ปฏฺิราชฺฐิกิ กิตฺติมนฺตํ ยสฺสฺสินํ ฯ

กพฺภํ เม ฐารยฺนฺติยา มชฺฉิมงฺคํ อณฺณณฺตํ

กฺจฺฉิ อณฺณณฺโต อสฺส จาปฺว ลิกฺขิตํ สมํ ฯ

ถนา เม นปฺปวตฺเตยฺยํ ปลิตา นสฺสนฺตุ ๕ วาสว

กาเย รโฆ น ลิมฺเปล วชฺฉณฺจาปี ปโมจเย ฯ

มยฺูร โกลฺยจาภิรฺูเท นาริีวรกณฺายเต

#๑ สี. ย. ศุสฺสตี ฯ อิตโต ปรี อิทิสเมว ฯ ๒ ม. วทามิหํ ฯ ๓ ม. นิลกฺขิ จ ฯ

#๔ ม. ตคฺคฺปสฺสํ ฯ ๕ ม. น สนฺตุ ฯ

บุชฺชเจลาวกากิณฺเณ ๑ สุทฺถมาทวณฺณิตฺเต
จิตฺตคฺคเพรฺมุตฺติตฺเต สุรามํสปปโปทฺเทน
ตีวฺวิราชสุตฺต ภาทฺทนฺเต ตตฺถสฺสํ มเหสี ปิยา ฯ

[๑๐๔๕] เย เต ทส วรา ทินฺนา มยา สพฺพจฺกโสภเน

ตีวฺวิราชสุตฺต วิชิตฺเต สพฺเพ เต ลจฺจสี วเร ฯ

[๑๐๕๐] อิทํ วตฺวาน มจฺจวา เทวราชา สุชฺมปฺติ

มุสฺสตียา วรํ ทตฺวา อนุโมทิตฺถ วาสโว ฯ

ทสฺวรคฺคาถา นาม ฯ

[๑๐๕๑] ตโต ๒ จฺจตา ตา มุสฺสตี ขตฺติเย อุปฺปชฺชถ

เชตฺตตฺตรมฺหิ นคเร สณฺขเยน สมากมฺิ ฯ

ทส มาเส ธารยิตฺวา กโรนฺตี ปฺร ปทกฺขิณฺ

เวสฺसानํ วิธิยา มชฺฌเณ ชเนตี มุสฺสตี มมํ ฯ

น มยฺหํ มตฺติกํ นามํ นปี เปตฺติกสมฺภวํ

ชาโตมฺหิ เวสฺสววิธิยา ตสฺมา เวสฺสนฺตโร อหุํ ฯ

ยทาหํ ทารโก โหมิ ชาตฺติยา อญฺจวสฺสโก

ตทา นิสชฺช ปาสาเท ทานํ ทาคุํ วิจฺจินฺตยฺ

หทยํ ทเทยฺยํ จกฺขุํ มํสมฺปิ รุทฺธิรมฺปิจ

ทเทยฺยํ กายํ สาเวตฺวา ยทิ โกจฺจิ ยาจโก มมํ ฯ

#๑ ม. บุชฺชเจลาวกากิณฺเณ ฯ ๒ อีมา จ คาคาโย สึหพฺโปตฺถเกเยว ทิสฺสนฺติ

#น อณฺเณสุ ฯ

สภาวํ จินฺตยฺนตฺสส อกมฺปิ ตมสฺสจฺจํ

อกมฺปิ ตตฺถ ปจฺวี สึเนรวฺนวภูฏิสกา ฯ

[๑๐๕๒] ปรุพฺพหฺกจฺจนฺขโลมา ปงฺกทฺนฺตา รชสฺสุทฺติรา

ปคฺคยฺห ทกฺขิณฺ พาหุํ กึ มํ ยาจฺนฺติ พุราหฺมณา ฯ

[๑๐๕๓] รตฺนํ เทว ยาจาม สึวีนํ ภูฏจวฑฺฒนํ

ททาหิ ปวฺริ นาคํ อีสาทนฺตุํ อูรฺพหฺวํ ฯ

[๑๐๕๔] ททามิ น วิกรมฺปามิ ยํ มํ ยาจฺนฺติ พุราหฺมณา

ปภินฺนํ กุณฺชริ ทนฺตี โอปคฺคยฺหํ ๑ คชฺตุตฺตมํ ฯ

[๑๐๕๕] หตฺถิกฺขนฺชโต โอรุยฺห ราชา จาคาธึมานโส

พุราหฺมณานํ อทา ทานํ สึวีนํ ภูฏจวฑฺฒโน ฯ

[๑๐๕๖] ตทาสิ ยํ ภึสฺนํ ตทาสิ โลมฺหํสฺนํ

หตฺถินาเค ปทินฺนฺมฺหิ เมทฺธิ สมกมฺปถ ฯ

ตทาสิ ยํ ภึสฺนํ ตทาสิ โลมฺหํสฺนํ

หตฺถินาเค ปทินฺนฺมฺหิ ชุพฺพิตฺถ นกรํ ตทา ฯ

สมากุลํ ปุริ อาสิ โฆโส จ วิปฺโล มหา

หตฺถินาเค ปทินฺนฺมฺหิ สึวีนํ ภูฏจวฑฺฒเน ฯ

[๑๐๕๗] อเถตฺถ ๒ วตฺตติ สทฺโท ตุมฺโล เภรวโ มหา

หตฺถินาเค ปทินฺนฺมฺหิ ชุพฺพิตฺถ นกรํ ตทา ฯ

อเถตฺถ วตฺตติ สทฺโท ตุมฺโล เภรวโ มหา

#๑ ม. โอปายฺหํ ฯ ๒ อิทํ คาถาทุยํ สี. โปตฺถเกยฺว ทิสฺสติ ฯ

หตฺถินาเค ปทินฺนมหิ สิวินฺ รุฏฺจวฑฺฒเน ๑

[๑๐๕๘] อุกคา จ ราชปุตฺตา จ เวลียานา จ พุราหุมนฺนา

หตฺถาโรหา อนิกฺกุจฺจา รติกา ปตฺติการกา

เกวลโต จาปี นิคโม สิวโย จาปี ๑ สมากตา

ทิสฺวา นาคํ นียฺยมานํ เต รณฺโณ ปฏฺิเวทฺยํ ๑

วิธมฺ เทว เต รุฏฺจํ ปุตฺโต เวสฺสนฺตโร ตว

กถํ โน หตฺถินํ ทชฺชา นาคํ รุฏฺจสฺส ปุชฺติํ ๑

กถํ โน กุณฺชรํ ทชฺชา อีสาทนฺตํ อรุพฺหวิ

เขตฺตณฺณสฺส สพฺพยฺุทฺธานํ สพฺพเสตฺถํ กชฺชตฺตมํ ๑

ปณฺฑิตฺตมฺพลสฺสณฺณํ ปกฺกนฺนํ สตฺตมฺมทฺทนํ

ทนฺตี สวาลวิชนํ เสตฺถํ เกลาสสาทิสํ ๑

สเสตฺตจฺจตฺตํ สฺสปตฺตเจยฺยํ ๒ สาทพฺพนํ สหตฺถิปิ

อคุคฺคยานํ ราชวาหิ พุราหุมนฺนํ อทา ทานํ ๓ ๑

[๑๐๕๙] อนนฺนํ ปานณฺจ โส ๔ ทชฺชา วตฺถเสนาสนานิ จ

เอตํ โข ทานปฏฺิรูปํ เอตํ โข พุราหุมนฺนารหํ ๑

อຍฺยํ เต วัสฺราชา โน สิวินฺ รุฏฺจวฑฺฒโน ๕

กถํ เวสฺสนฺตโร ปุตฺโต คชฺชํ ภาเชติ สณฺขย ๑

สเจ ตฺวํ น กริสฺสสิ สิวินฺ วจฺนํ อิทํ

มณฺเณ ตํ สห ปุตฺเตน สิวินฺ หตฺถเอ ๖ กริสฺสเร ๑

#๑ ม. สิวโย จ ๑ ๒ ม. สอุปฺปาเชยฺยํ ๑ ๓ ม. คชฺชํ ๑ สิว. ย. ๓นํ ๑ ๔ ม.

#โย ๑ ๕ สิว. รุฏฺจวฑฺฒนํ ๑ ย. รุฏฺจวฑฺฒน ๑ ๖ ม. สิวินฺ หตฺถเอ ๑

[๑๐๖๐] กามั ชนปโท มาสิ รุญฺญจาปี วินสฺสตุ

นาหิ สิวินั วจนา ราชปุตฺตํ อหุสฺสํ

ปพฺพาชะยั สกา รุญฺจา ปุตฺโต หิ มม โอรโส ๑

กามั ชนปโท มาสิ รุญฺญจาปี วินสฺสตุ

นาหิ สิวินั วจนา ราชปุตฺตํ อหุสฺสํ

ปพฺพาชะยั สกา รุญฺจา ปุตฺโต หิ มม อตฺโร ๑

น จาหิ ตสฺมี ทพฺเภยั อริยสีลวโต หิ โส

อสิโลโกปี เม อสฺส ปาปญจ ปสเว พหุ

กถิ เวสฺสนตฺริ ปุตฺตํ สตฺเถน ฆาตยามเส ๑

[๑๐๖๑] มา นั ทนฺเตน สตฺเถน น หิ โส พนฺธนาโรโห

ปพฺพาชะหิ จ นั รุญฺจา วญฺเ กวสตุ ปพฺพเต ๑

[๑๐๖๒] เอโส เจ สิวินั ฉนฺโท ฉนฺทํ น ปนฺทามเส

อิมิ โส วสตุ รตฺตี กามะ จ ปริญฺชตุ ๑

ตโต รตฺยา วิวสเน สุริยสฺสคฺคฺมนั ปติ ๑

สมคฺคา สิวโย ๒ หุตฺวา รุญฺจา ปพฺพาชะยนฺตุ นั ๑

[๑๐๖๓] อญฺฺเจหิ กตฺเต ตรมาโน ฉนฺตฺวา เวสฺสนตฺริ วท

สิวโย เทว เต กุฑฺธา เนคมา จ สมากตา

อฺคฺคา จ ราชปุตฺตา จ เวสิยานา จ พฺราหฺมณา ๑

หตฺถาโรหา อนิกฺกฺจา รติกา ปตฺติการกา

#๑ ม. สุริย__ ๑ อิตฺ ปริ อีทิสเมว ๒ ม. สพฺพตฺถ สิวโย ๑

เกวลโต จาปี นิคโม สิวโย จาปี สมากตา ฯ

อสุมา รตฺยา วิวสเน สฺริยสุสฺสุคฺคมนํ ปติ

สมคฺคา สิวโย หุตฺวา รฎฺฐา ปพฺพาชยนฺติ ตํ ฯ

[๑๐๖๔] ส กตฺตา ตรมาโนว สิวราเชน เปสฺสโต

อามุตฺตหตฺตากรโณ สฺวตฺโต จนฺทนปฺโฝสฺสโต ๑

สึลํ นฺหาโต อฺทเก โส อามุตฺตมณฺิกุณฺฑโล

อฺปาคามิ ปฺริ รมมํ เวสฺสนฺตฺรนิเวสนํ ฯ

ตตฺตทฺทส กุมาริ โส รมมานํ สเก ปฺเร

ปฺริกิณฺณํ อมจฺเจหิ ติทฺถานํ ว วาสวํ ฯ

[๑๐๖๕] โส ตตฺต คนฺตฺวา ตรมาโน กตฺตา เวสฺสนฺตฺริ พฺริวิ

ทฺกขณฺเต เวทฺยิสฺสามิ มา เม กุชฺฌ รเถสภ ฯ

วณฺทิตฺวา โรทฺมาโน โส กตฺตา ราชานมพฺริวิ

ภตฺตา เมสฺสิ มหาราช สพฺพกามรสาหโร

ทฺกขณฺเต เวทฺยิสฺสามิ ตตฺต อสฺสาสยณฺตุ มํ ฯ

สิวโย เทว เต กุทฺธา เนคมา จ สมากตา

อฺคฺคา จ ราชปฺตฺตา จ เวสฺยานา จ พฺราหฺมณา ฯ

หตฺตาโรหา อนิฺกฏฺฐา รติกา ปตฺติการกา

เกวลโต จาปี นิคโม สิวโย จาปี สมากตา ฯ

อสุมา รตฺยา วิวสเน สฺริยสุสฺสุคฺคมนํ ปติ

สมคฺคา สิวโย หุตฺวา รฎฺฐา ปพฺพาชยนฺติ ตํ ฯ

#๑ ม. จนฺทนปฺโฝสฺสโต ฯ

[๑๐๖๖] กิสฺมี เม สิวียอ กุฑธา โย น ปสฺสามิ ทุกุกฺกั

ตํ เม กตฺเต วียาจิกฺข กสฺมา ปพฺพาชยฺนฺติ มํ ฯ

[๑๐๖๗] อุคฺคา จ ราชปฺตุตา จ เวสียานา จ พฺราหฺมณา

หตฺถาโรหา อนีกฺกุจา รติกา ปตฺติการกา

นาคทานน ชียนฺติ ตสฺมา ปพฺพาชยฺนฺติ ตํ ฯ

[๑๐๖๘] ทหฺยํ จกฺขุมฺปหิ ทชฺชํ กิเม พาหิรํ ฐนํ

หิรณฺณํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา เวพฺพริยา มณฺนิ

ทกฺขิณํ วามหํ ๑ พาหุํ ทิสฺวา ยาจกฺมาคเต

ทเทยฺยํ น วิกมฺเปยฺยํ ทานน เม รมตี ๒ มโน ฯ

กามํ มํ สิวียอ สพฺเพ ปพฺพาเชนฺตุ หนนฺตุ วา

เนว ทานา วิรมิสฺสํ กามํ ฉินฺทนฺตุ สตฺตธา ฯ

[๑๐๖๙] เอวนฺตํ สิวียอ อาหุ เนคฺมา จ สมากตา

โกนฺติมาราย ตีเรน กิริมารณฺชริ ปติ

เยน ปพฺพาชิตา ยนฺติ เตน กจฺจตุ สฺพฺพโต ฯ

[๑๐๗๐] โสหิ เตน คมิสฺสามิ เยน กจฺจนฺติ ทุสกา

รตฺตินฺทิวํ เม ขมถ ยาว ทานํ ททามิหิ ฯ

[๑๐๗๑] อามนฺตยิตฺถ ราชานํ มทฺทึ สพฺพงฺค โสภนึ

ยํ เต กิลฺยจิ มยา ทินฺนํ ฐนํ ฐณฺณจ วิชฺชติ

หิรณฺณํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา เวพฺพริยา พหุ

สพฺพนฺตํ นิตฺเทยฺยาสี ยณฺจ เต เปตฺติกํ ฐนํ ฯ

#๑ ม. วาปหิ ฯ ๒ ม. รมเต ฯ

- [๑๐๗๒] ตมพรวี ราชปุตฺตี มทฺที สพฺพงฺคโสภนา
กฺุหี เทว นิตฺทหามิ ตํ เม อภฺกขาหิ ปุจฺฉนฺโติ ฯ
- [๑๐๗๓] สีถวนฺเตสุ ทชฺเชสิ ทานํ มทฺที ยถารหํ
น หิ ทานา ปรี อตฺถิ ปตฺติจฺจา สพฺพปาณินํ ฯ
- [๑๐๗๔] ปุตฺเตสุ มทฺที ทเยสิ สสฺสุยา สสฺสุรมฺหิ จ
โย จ ตํ ภตฺตา มณฺเวยฺย สกฺกจฺจนฺตํ อฺปฺภูจฺเห ฯ
โน เจ ตํ ภตฺตา มณฺเวยฺย มยา วิปฺปวเสน เต
อณฺณํ ภตฺตาริ ปรีเยส มา กิลิตฺถ ๑ มยา วินา ฯ
- [๑๐๗๕] อหํ หิ วันนํ กจฺฉามิ โฆริ วาพฺมิกายุตํ
ถัสโย จีวิตํ มยฺหิ เอกกสฺส พุรฺหาเวเน ฯ
- [๑๐๗๖] ตมพรวี ราชปุตฺตี มทฺที สพฺพงฺคโสภนา
อภฺมเม กถํ นุ ภณฺสิ ปาปํ วัต ภาสฺสิ ฯ
เนส ธมฺโม มหาราช ยํ ตวํ กจฺฉเยยฺย เอกโก
อหํปี เตน กจฺฉามิ เยน กจฺฉสิ ขตฺติยํ ฯ
มรณํ วา ตยา สทฺธี จีวิตํ วา ตยา วินา
ตเทว มรณํ เสยฺโย ยญฺเจ จีเว ตยา วินา ฯ
อคฺคิ อฺชฺชชาลยิตฺวาน เอกชาลสมายิตํ
ตตฺถเวว มรณํ ๒ เสยฺโย ยญฺเจ จีเว ตยา วินา ฯ
ยถา อารณฺยกํ นาคํ ทนฺตี อเนวติ หตฺถินิ
เชสฺสนนฺตํ คิริทฺกฺเคสุ สเมสุ วิสเมสุ จ ฯ

#๑ ม. กิลิตฺถโถ ฯ ๒ ม. ตตฺถ เม มรณํ เสยฺโย ฯ

เอวนตํ อนุคจฺฉามิ ปุตุเต อาทาย ปจฺจโต
สุภฺรา เต ภวิสฺสามิ น เต เหลสุตฺตํ ทุพฺภฺรา ฯ
[๑๐๗๗] อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มนฺชฺชเก ปิยภาณินเ
อาสีเน วนคฺคฺมพฺสฺมึ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มนฺชฺชเก ปิยภาณินเ
กัปปนฺเต วนคฺคฺมพฺสฺมึ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มนฺชฺชเก ปิยภาณินเ
อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มนฺชฺชเก ปิยภาณินเ
กัปปนฺเต อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มาลชฺชาริ อลงฺกเต
อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
อิมํ กุมฺมาเร ปสฺสนฺโต มาลชฺชาริ อลงฺกเต
กัปปนฺเต อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
ยทา ทกฺขลิตฺติ นจฺจนฺเต กุมฺมาเร มาลชฺชารินเ
อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
ยทา ทกฺขลิตฺติ นจฺจนฺเต กุมฺมาเร มาลชฺชารินเ
กัปปนฺเต อสุตฺตเม รมนฺนิยฺมฺหิ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ
ยทา ทกฺขลิตฺติ มาตฺตงฺคํ กุณฺชริ สกฺกฺจึหายนํ
เอกํ อรณฺเณ วิจฺรณฺตี ๑ น รชชสฺส สฺริสฺสตี ฯ

#๑ ม. จรฺนฺตี ฯ

ยทา ทกขลล มาตงค้	กณขร้ สฏฐลลหายน้
สายน้ ปาโถ วลจรนต้	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา กรณณสสงมสส	ยถสส ปุรโถ วข้
โกลยจ้ กาทล มาตงค้	กณขโร สฏฐลลหายน้
ตสส ต้ นทโถ สุตวา	น รขขสส สรลสสลล ๑
อูกโถ วนवलกาเส	ยทา ทกขลล กามท้
วน วาพมลคากลณณ	น รขขสส สรลสสลล ๑
มลค้ ทลสุวาน สายน้	ปณณมาลลนลมาคต้ ๑
ก้ปूरลเส จ นจจนต้	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา สสสลล ๒ นลค้โฆลล	สนนทमानาย ลลนค้ชยา
ลลค้ ก้ปूरลสถานณจ	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา สสสลล ๒ นลค้โฆลล	กลลลค้พกรจารลน
वलสमानสสสูกสส	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา ลลลสส พยค้มสส	ขคคสส ควยสส จ
วน สสสลล ๒ วาพาน้	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา มอรลลลลลลลลลล	वलลลลล ๓ มตถกาสลลน
มอรลล ทกขลล ๔ นจจนต้	น รขขสส สรลสสลล ๑
ยทา มอรลลลลลลลลลล	อณนทข้ จลลลลลลลลลล ๕
มอรลล ทกขลล นจจนต้	น รขขสส สรลสสลล ๑

#๑ ม. ปณณมาลลนลมาคต้ ๑ ๒ ม. สสสสลล ๑ ๓ ม. พลลลลลล ๑ ๔ ม. ทกขลลลล ๑

#อโถ ปूरล อลลลลลลลลลล ๑ ๕ ม. จลลลลลลลลลล ๑

ปฺชิตํ ปฏฺฐิราชูหิ กิตฺติมนฺตํ ยสฺสสินํ
กสฺมา เวสฺสนฺตรํ ปฺตฺตํ ปพฺพาเชนฺติ อทฺฐกํ ฯ
มาตาเปติภฺรํ ชนฺตํ กุเล เชฏฺฐาปจายินํ
กสฺมา เวสฺสนฺตรํ ปฺตฺตํ ปพฺพาเชนฺติ อทฺฐกํ ฯ
รณฺโฆ หิตํ เทวหิตํ ๑ ฉาตีนํ สจฺจินํ หิตํ

หิตํ สพฺพสฺส รณฺจสฺส

กสฺมา เวสฺสนฺตรํ ปฺตฺตํ ปพฺพาเชนฺติ อทฺฐกํ ฯ
[๑๐๗๕] มธฺฉินฺว ปฺลิตานิ ๒ อมฺพาว ปตฺติตา ฉมา
เอวํ เหสฺสตี เต รณฺจํ ปพฺพาเชนฺติ อทฺฐกํ ฯ
หํโส นิภฺจิมฺปตฺโตว ปฺลลลสฺมี อณฺุทเก
อปฺวิญฺโจะ อมจฺเจหิ เอโก ราชา วิหิยฺยสฺสิ ฯ
ตนฺตํ พุรฺรัมมิ มหาราช อตฺถิ เต มา อฺปจฺจกา
มา นํ สีวินํ วจนา ปพฺพาเชสิ อทฺฐกํ ฯ

[๑๐๗๖] ธมฺมสฺสาปจฺตี กุมฺมี ๓ สีวินํ วินยํ ธงฺ
ปพฺพาเชมิ สกํ ปฺตฺตํ ปาณา ปิยตโร หิ เม ฯ

[๑๐๗๗] ยสฺส ปฺพเพ ธชฺคฺคานิ กณฺนิการาว ปฺปฺพิตา
ยายนฺตมนฺุยายนฺติ สุวชฺเชโกว คมิสฺสตี ฯ
ยสฺส ปฺพเพ ธชฺคฺคานิ กณฺนิการวานานิว
ยายนฺตมนฺุยายนฺติ สุวชฺเชโกว คมิสฺสตี ฯ
ยสฺส ปฺพเพ อนฺীগานิ กณฺนิการาว ปฺปฺพิตา

#๑ ม. เทวหิตํ ฯ ๒ ม. ปลาตานิ ฯ ๓ ม. กุมฺมี ฯ

ยายนฺตมฺนุยายนฺติ สุวชฺเชโกว คมฺิสฺสตี ฯ
ยสฺส ปุพฺเพ อนีนฺกานิ กณฺิการวนานิ ว
ยายนฺตมฺนุยายนฺติ สุวชฺเชโกว คมฺิสฺสตี ฯ
อินฺทโกปทวณฺณาภา คนฺุชารา ปณฺุทฺกมฺุพลา
ยายนฺตมฺนุยายนฺติ สุวชฺเชโกว คมฺิสฺสตี ฯ
โย ปุพฺเพ หตฺถินา ยาทิ สิวิกาย รเถน จ
สุวชฺช เวสฺสณฺุตโร ราชา ถถิ คจฺจติ ปตฺติโก ฯ
ถถิ จนฺุทฺถนฺุติตฺถงฺโก นจฺจคฺติปโปทฺโน
ชฺุราชินฺุ ฝรสุณฺุจ ชาริกาชณฺุจ หาริตฺติ ๑ ฯ
กสฺมา นานิหรียนฺุติ กาสาวา อชินานิ จ
ปวิสนฺุติ พุรหารณฺุณฺุ กสฺมา จีริ น พชฺฌเร ฯ
ถถิ นุ จีริ ชารณฺุติ ราชปพฺุชิตา ชนา
ถถิ กุสมยฺุ จีริ มทฺุทฺติ ปรีทเหสฺสตี ๒ ฯ
กาสियานิ จ ชารेतฺวา โขมโกทฺุทฺมฺุพรานิ จ
กุสจฺิรานิ ชารณฺุติ ถถิ มทฺุทฺติ กริสฺสตี ฯ
วยฺุหาหิ ปรียายิตฺวา สิวิกาย รเถน จ
สา ถถชฺช อนฺุจจฺุติ ปถิ คจฺจติ ปตฺติกา ฯ
ยสฺสา มุทฺตลา หตฺถา จลนา ๓ จ สุเข จิตฺตา
สา ถถชฺช อนฺุจจฺุติ ปถิ คจฺจติ ปตฺติกา ฯ

#๑ ม. หาคิตฺติ ฯ ๒ ม. ปรีทหิสฺสตี ฯ ๓ สฺ. ม. จรณา ฯ

ยสฺสา มุทฺตลา ปาทา	จลนา ๑ จ สุเข จิตา
ปาทุกาหิ สุวณฺณาหิ	ปีพมานาว คจฺจติ
สา กถชฺช อนุจฺจงฺคิ	ปลั คจฺจติ ปตฺติกา ฯ
ยสฺสุ อิตฺถิสฺสทสฺสทสฺ ๒	ปุร โโต คจฺจติ มาลินี
สา กถชฺช อนุจฺจงฺคิ	วนั คจฺจติ เอกิกา ฯ
ยา सा ๑ สิวาย สุตฺวาน	มฺหุ อุตฺตสฺเต ปุเร
สา กถชฺช อนุจฺจงฺคิ	วนั คจฺจติ ภีรฺกกา ฯ
ยา सा ๑ อินฺทสฺสโศตฺตสฺส	อฺจฺจกสฺส ปวสฺสโต
สุตฺวาน นทโต ภิตา	วารุณิว ปวเรติ
สา กถชฺช อนุจฺจงฺคิ	วนั คจฺจติ ภีรฺกกา ฯ
สกุณิ หตฺตปฺตฺตาว	สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั
จิริ ทุกฺเขน ฉายิสฺสั	สุณฺณํ อากมฺมิมี ปุริ ฯ
สกุณิ หตฺตปฺตฺตาว	สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั
กิสา ปณฺฑุ ภาวิสฺสามิ	ปิเย ปฺตฺเต อปฺสฺสตี ฯ
สกุณิ หตฺตปฺตฺตาว	สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั
เตน เตน ปชาวิสฺสั	ปิเย ปฺตฺเต อปฺสฺสตี ฯ
กฺุรฺริ ๔ หตฺจฺฉาปา	สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั
จิริ ทุกฺเขน ฉายิสฺสั	สุณฺณํ อากมฺมิมี ปุริ ฯ
กฺุรฺริ หตฺจฺฉาปา	สุณฺณํ ทิสฺวา กุลาวกั
กิสา ปณฺฑุ ภาวิสฺสามิ	ปิเย ปฺตฺเต อปฺสฺสตี ฯ

#๑ สี่. ม. จรณา ฯ ๒ ม. ยาสฺสุ อิตฺถิสฺสทสฺसानั ฯ ๓ ม. ยาสฺสุ ฯ

#๔ ม. กฺุรฺริ ฯ อิตฺ ปุริ อีทิสฺเมว ฯ

กुरुรี หตจฺฉาปาว สฺยณัํ ทิสฺวา กุลาวกั
เตน เตน ปฺชาวิสฺสั ปิเย ปฺตุเต อปฺสฺสตี ฯ
สา นฺน จกฺกาวกัถิ ๑ ปลฺลลสฺสมิ อฺนฺนทเก
จิรี ทุกฺเขน ฉายิสฺสั สฺยณัํ อากมฺมิมี ปุรี ฯ
สา นฺน จกฺกาวกัถิ ปลฺลลสฺสมิ อฺนฺนทเก
กิสฺสา ปณฺฑุ ภวิสฺสามิ ปิเย ปฺตุเต อปฺสฺสตี ฯ
สา นฺน จกฺกาวกัถิ ปลฺลลสฺสมิ อฺนฺนทเก
เตน เตน ปฺชาวิสฺสั ปิเย ปฺตุเต อปฺสฺสตี ฯ
เอว เม วิลปฺนฺติยา ราชนฺปฺตุตฺ อทฺฐกั
ปพฺพาเชติ จ ๒ นั รกฺขฺจา มลฺลเเว เหสฺสามิ ชีวิทฺติ ฯ

[๑๐๘๒] ตสฺสา ลาลปิตฺตํ สฺตุวา สพฺพา อนฺเตปฺปุเร อหุ ๓

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ สิวิกณฺณวา สมากตา ฯ
สาลาว สมฺปมฺทิตฺตา ๔ มาลฺลเตน ปมฺทิตฺตา
เสนฺติ ปฺตุตา จ ทารา จ เวสฺสนฺตฺรนิเวสเน ฯ
โอโรธา จ กุมารา จ เวสฺยานา จ พฺราหฺมณา
พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ เวสฺสนฺตฺรนิเวสเน ฯ
หตฺถาโรหา อนิกฺกฺขฺจา รติกา ปตฺติการกา
พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ เวสฺสนฺตฺรนิเวสเน ฯ
ตโต รตฺยา วิวสเน สฺริยสฺสฺสุคฺคมนั ปติ
อถ เวสฺสนฺตโร ราชา ทานั ทาตุ อฺปาคมิ ฯ

#๑ ม. จกฺกาวกัถิ ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ ๒ ม. ว. ฯ ๓ ม พหุ ฯ ๔ ม. สมฺปมฺทิตฺตา ฯ

วตฺถานี วตฺถกามานํ	โสณฺทานํ เทถ วารุณํ
โกชนํ โภชนคฺคินํ	สมฺมเทว ปเวจฺจถ ๑
มา จ กิณฺจิ วนิพฺพเก	เหจฺยิตฺถ อธิธาตเต
ตปฺเปถ อนฺนปानเนน	คจฺจนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
(อเถตฺถ วตฺตติ สทฺโท	ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
ทานเนน ตํ นีหฺรนฺติ	ปฺน ทานํ อทา ตฺวํ ๑ ๑)

[๑๐๘๓] เต สฺม ตฺตฺตา กิณฺจิตฺวา สมฺปตฺนฺติ วนิพฺพกา

นิกฺขมฺนฺเต มหาราช	สิวีนํ รุจฺจวตฺตเน ๑
อจฺเจจฺจถ วต โภ รุกฺขํ	นानาผลทํ ทุมํ
ยถา เวสฺสสนฺตรํ รุจฺจา	ปพฺพาเชนฺติ อทฺตํ ๑
อจฺเจจฺจถ วต โภ รุกฺขํ	นานาผลธฺรํ ทุมํ
ยถา เวสฺสสนฺตรํ รุจฺจา	ปพฺพาเชนฺติ อทฺตํ ๑
อจฺเจจฺจถ วต โภ รุกฺขํ	สพฺพกามทํ ทุมํ
ยถา เวสฺสสนฺตรํ รุจฺจา	ปพฺพาเชนฺติ อทฺตํ ๑
อจฺเจจฺจถ วต โภ รุกฺขํ	สพฺพกามรสาหริ
ยถา เวสฺสสนฺตรํ รุจฺจา	ปพฺพาเชนฺติ อทฺตํ ๑
เย วุทฺตมา เย จ ทหฺรา	เย จ มชฺฌิมโปริสา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ

นิกฺขมฺนฺเต มหาราช สิวีนํ รุจฺจวตฺตเน ๑

#๑ อัย คาทา ม. โปตฺถเกเยว ทิสฺสติ ๑

อติยกุขา เวสฺสวรา ๑ อิตถาคารา จ ราชินโน

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ

นิกฺขมฺนฺเต มหาราเช สิวินํ ฐฏฺฐวฑฺฒเน ๑

ถิโยปี ตตฺถ ปกฺกนฺทํ ยา ตมฺหิ นฺนเร อหุ

นิกฺขมฺนฺเต มหาราเช สิวินํ ฐฏฺฐวฑฺฒเน ๑

เย พุราหฺมณา เย จ สมณา อญฺเณ วาปี วนิพฺพกา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ อธฺมโม กิร โภ อิติ ๑

ยธา เวสฺสฺสนฺตโร ราชา ยชฺมาโน สเก ปุเร

สิวินํ วจนฺตฺเถน สมฺหา ฐฏฺฐา นิริชฺชติ ๑

สตฺต หตฺถิสฺเต ทตฺวา สพฺพาลงฺการฐฺฐิตฺเต

สฺวณฺณกฺจฺเจ มาตฺตฺเก เหมกปฺปนฺวาเส ๒

อารุพฺเพห กามณฺเฑยฺภิ โทมฺรฺงฺกุสฺปาณฺณิ

เอส เวสฺสฺสนฺตโร ราชา สมฺหา ฐฏฺฐา นิริชฺชติ ๑

สตฺต อสฺสฺสฺเต ทตฺวา สพฺพาลงฺการฐฺฐิตฺเต

อาชานฺนิเยว ชาตฺติยา สินฺธุเว สีมฺวาหเน

อารุพฺเพห กามณฺเฑยฺภิ อินฺทฺติยาจาปฺชาริภิ ๓

เอส เวสฺสฺสนฺตโร ราชา สมฺหา ฐฏฺฐา นิริชฺชติ ๑

สตฺต รตฺสฺเต ทตฺวา สนนฺทฺเช อสฺสฺสฺตฺทฺชเช

ทีเป อโถปี เวยฺยคฺคฺเข สพฺพาลงฺการฐฺฐิตฺเต

อารุพฺเพห กามณฺเฑยฺภิ จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ ๔

#๑ ม. เวสฺสวรา ๑ ๒ ม. เหมกปฺปนฺวาเส ๑ ๓ ม. อินฺทฺติยา ... ๑ ๔ ม. วมฺมิภิ ๑

เอส เวสฺสนุตโร ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

สตฺต อิตฺถีสเต ทตฺวา เอกเมกานํ เรถ จิตานํ

สนฺนทฺชานํ นิกฺขรชชฺหิตฺตี สฺวณฺณเณหิตฺตี อลงฺกตานํ

ปีตาลงฺการานํ ปิตวสนานํ ปีตากรณฺณฐิตานํ ๑

อาพารปฺปมฺหานํ ๒ หสฺสฺตานํ สฺสณฺณานํ ตนฺนุมนฺนิตฺตี

เอส เวสฺสนุตโร ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

สตฺต เชนฺสเต ทตฺวา สพฺพานํ กัสมฺปชารินานํ ๓

เอส เวสฺสนุตโร ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

สตฺต ทาสีสเต ทตฺวา สตฺต ทาสสตานานํ จ

เอส เวสฺสนุตโร ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

หตฺถิตฺตี อสฺเส เรถ ทตฺวา นารียานํ จ อลงฺกตานํ

เอส เวสฺสนุตโร ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

ตทาสิตานํ ยํ กัสมฺปชารินานํ ตทาสิตานํ โลมหํสนํ

มหานทานํ ปตฺตินนฺนิตฺตี เมทนี สมนฺนปฺปตฺตี ๑

ตทาสิตานํ ยํ กัสมฺปชารินานํ ตทาสิตานํ โลมหํสนํ

ยํ ปณฺชลิกิตฺตี ราชานํ สมหานํ รุกฺขานํ นรชชตฺตี ๑

[๑๐๘๔] อเถตฺถ วตฺตตฺตี สทฺโท ตฺมฺลิตฺตี เภรวินฺนํ มหานํ

ทานนํ ตํ นีหฺรณฺตฺตี ปุณฺนํ ทาทิตฺตี โส ๔ ๑

#๑ ม. -วิภูสิตานํ ๑ ๒ ม. อาพารปฺปมฺหานํ ๑ ปมฺहनฺตฺตี อภฺยิตฺตี ๓ ม. กัสมฺปชารินานํ ๑

#๔ ส. ม. ปุณฺนํ ทาทิตฺตี ๑

[๑๐๘๕] เต สุมตฺตา กิถนฺตาว สมฺปตฺนติ วนิพฺพกา

นิกฺขมฺนฺเต มหาราช เสวีนํ ฐฏฺฐวฑฺฒเน ๑

[๑๐๘๖] อามนฺตยิตฺถ ราชานํ สยฺชยํ ฐมฺมิกํ ๑ วั

อวรุทฺฐสิ มํ เทว วงฺกํ คจฺฉามิ ปพฺพตํ ๑

เย หิ เกจิ มหาราช ฐฺตฺตา เย จ ภวิสฺสเร

อติตฺตฺตาเยว กามฺเหหิ คจฺฉนฺติ ยมฺสาธนํ ๑

โสหํ สเก อภิสฺสี ยชฺมาโน สเก ปุเร

เสวีนํ วจนฺตฺเถน สมฺหา ฐฏฺฐา นิรชฺชหํ

อฆนฺตํ ปฏฺฐิเสวิสฺสํ

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ ขคฺคฺทึปฺนิเสวิตฺเต

อหํ ปุณฺณานิ กโรมิ ตฺตฺเมห ปงฺกมฺหิ สิทฺถ ๑

[๑๐๘๗] อนฺุชานาหิ มํ อมฺม ปพฺพชฺชา มม ฐฺจฺจติ

โสหํ สเก อภิสฺสี ยชฺมาโน สเก ปุเร

เสวีนํ วจนฺตฺเถน สมฺหา ฐฏฺฐา นิรชฺชหํ

อฆนฺตํ ปฏฺฐิเสวิสฺสํ

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ ขคฺคฺทึปฺนิเสวิตฺเต

อหํ ปุณฺณานิ กโรมิ วงฺกํ คจฺฉามิ ปพฺพตํ ๒ ๑

[๑๐๘๘] อนฺุชานามิ ตํ ปุตฺต ปพฺพชฺชา เต สมฺชฺชตฺต

อชฺชจ มทฺทึ กถฺยาณิ สฺสยฺยว ตนฺนฺมชฺชมิมา

อจฺฉตํ สห ปุตฺเตหิ กิ อรณฺเณ กริสฺสตี ๑

#๑ ม. ฐมฺมินํ ๑ ๒ ม. ตฺตฺเมห ปงฺกมฺหิ สิทฺถ ๑

[๑๐๘๕] นานํ อกามา ทาสีปี อรณฺณํ เนตฺตมุสฺสเส
สเจ อิจฺฉติ อเนวตฺตํ สเจ นิจฺฉติ อจฺฉตฺตํ ๑
[๑๐๘๖] ตโต สฺสณฺหํ มหาราชา ยาจิตฺตํ ปฏิปชฺชถ
มา จนนฺทนสมาจาเร รโฆชฺชลฺลํ อธารยิ ๑
กาสิยานิ ปธาเรตฺวา ๑ กุสฺสีริ อธารยิ
ทฺกุโข วาโส อรณฺณสฺมี มา หิ ตฺวํ ลกฺขณํ คมิ ๑
[๑๐๘๗] ตมพฺรวิ ราชปฺตฺตี มทฺที สพฺพวงฺคโสภนา
นาหนตฺตํ สฺขมิจฺเจยฺยํ ยํ เม เวสฺสนตฺริ วินา ๑
[๑๐๘๘] ตมพฺรวิ มหาราชา สิวินํ รกฺขจวทฺธโน
อิงฺฆม มทฺที นิสาเมหิ วเน เย โหนติ ทฺตฺสหา ๑
พฺหุ กิฏฺฐา ปฏฺงกา จ มกฺสา มธฺมกฺขิกา
เตปิ ตํ ตตฺถ หีเสยฺยํ ตนฺเต ทฺกฺขตฺริ สียา ๑
อปฺเร ปสฺส สนฺตาเส นทีนฺูปนีสเวเต
สปฺปา อชฺครา นาม อวิสา เต มหพฺพลา ๑
เต มนฺสฺสํ มิคํ วาปี อปิจาสนนฺนมาคตํ
ปริกฺขิปิตฺวา โภเคหิ วสมานนฺติ อตฺตโน ๑
อณฺเณปี กณฺหา ชฺฉินฺโน อจฺฉา นาม อฆมฺมิกา
น เตหิ ปฺริโส ทิฏฺฐโธ รุกฺขมารุยฺห มจฺฉติ ๑
สงฺฆมฺภูยฺนฺตา สิงฺคานิ ติกฺขคฺคานิ ปหาริโน
มหิสา ๒ วิจฺรนฺเตตฺถ นที โสตฺตุมฺพริ ปติ ๑

#๑ ม. มา กาสิยานิ ฐาเรตฺวา ๑ ๒ ม. มหิสา ๑

ทิสฺวา มิคานํ ยฺถานํ คํว สยฺจริตํ ๑ วเน
 เชนฺว วจฺจกิทฺฐาว กถํ มทฺทิ กริสฺสสฺสี ๑
 ทิสฺวา สมฺปติเต โฆเร ทุมฺมคฺเคสฺส ปฺลวงฺกเม
 อเขตฺตณฺญาเย เต มทฺทิ ภวิสฺสเต มหพฺภยํ ๑
 ยา ตฺวํ สีวาย สุตฺวาน มุหุํ อุตฺตสฺเต ๒ ปฺุเร
 สตา ตฺวํ วงฺกํ อนฺนปฺปตฺตา กถํ มทฺทิ กริสฺสสฺสี ๑
 จิตฺเต มชฺฌนฺตฺติเก กाले สนนฺนินฺนเนสฺส ปกฺขิสฺส
 สฺสณฺเตว พฺรหารณฺณํ ตตฺถ กิํ คนฺตุมิจฺฉสฺสี ๑

[๑๐๕๓] ตมพฺรวิ ราชนฺตฺติ มทฺทิ สพฺพงฺคโสภนา
 ยานิ เอตานิ อกฺขาสฺสี วเน ปฏฺิกยานิ เม
 สพฺพานิ อภิสมฺโภสฺสํ คจฺฉณฺณเวว รเถสภ ๑
 กาสํ กุสํ โปตฺกิลํ อฺุสิริ มฺุณฺชปฺพพฺชํ
 อฺุรสา ปนฺนทิสฺสสามิ นาสฺส เหสฺสามิ ทฺุณฺนยา ๑
 พนฺนทิ วตฺตจฺริยาหิ กุมาริ วินฺนทเต ปตี
 อฺุทฺรสฺสฺสปโรเชน โคหนฺนเวฏฺฐเนน จ
 อคฺคิสฺส ปาริจฺริยาย อฺุทกฺกมฺมุชฺชเนน จ
 เวทพฺยํ ๓ กฏฺกํ โลเก คจฺฉณฺณเวว รเถสภ ๑
 อปฺปิสฺสา โหติ อปฺปตฺโต อฺุจฺฉณฺณจํ ปฺริภฺวชฺชิตฺตุํ ๔
 โย นํ หตฺถे คเหตฺวาน อกามํ ปฺริกทฺตมตี
 เวทพฺยํ กฏฺกํ โลเก คจฺฉณฺณเวว รเถสภ ๑

#๑ ม. สยฺจริตํ ๑ ๒ ม. อุตฺตสฺสี ๑ ๓ ส. ย. เวทพฺยํ ๑ อิตฺโต ปรี อีทิสฺสเมว ๑

#๔ ม. อฺุจฺฉณฺณจํ ปฺริภฺวชฺชิตฺตุํ ๑

เกสคคหณมุกเขปา	ญมยา จ ปริสุมภนา
ทตฺวา จ โน ปกฺกมตฺติ	พหุํ ทุกฺขํ อนปฺปกั
เวธพฺยํ กญฺจํ โลก	คจฺจนฺนฺเวว รเถสภ ๑
สุกฺกจฺจวี เวธเวธา	ทตฺวา สุกฺกคฺคมาณีโน
อกาโม ปริกทฺฒนฺตฺติ	อุตฺถกฺนฺนฺเวว วายสา
เวธพฺยํ กญฺจํ โลก	คจฺจนฺนฺเวว รเถสภ ๑
อปี ฌาตฺติเก ฌีเต	กัสมฺปชฺชโชนฺเน วสั
เนวาตีวากฺขํ น ลเก	ภาตฺตฺติ สจฺฉินิหิ ๑ จ
เวธพฺยํ กญฺจํ โลก	คจฺจนฺนฺเวว รเถสภ ๑
นคฺคา นที อนฺนทกา	นคฺคํ รญฺจํ อราชากั
อิตฺถิปิ วิธฺวา นคฺคา	ยสฺสาปี ทส ภาตโร
เวธพฺยํ กญฺจํ โลก	คจฺจนฺนฺเวว รเถสภ ๑
ชโชน รตฺตสฺส ปญฺญาณั	ฐโม ปญฺญาณมคฺคิโน
ราชา รญฺจสฺส ปญฺญาณั	ภตฺตา ปญฺญาณมิตฺถิยา
เวธพฺยํ กญฺจํ โลก	คจฺจนฺนฺเวว รเถสภ ๑
ยา ทลิตฺถิ ทลิตฺถสฺส	อชฺชมา อชฺชสฺส กิตฺติมา
ตํ เว เทวา ปัสสนฺตฺติ	ทุกฺกรั หิ กโรตฺติ สา ๑
สามิกั อนฺนพฺนฺธิสฺสั	สทา กาสายวาสิณี
ปจฺพยาปี อภิชฺชนฺตฺยา	เวธพฺยํ กญฺจิตฺถิยา ๑
อปี สาคฺรปรียนฺตํ	พหุวิตฺตธรรํ มหิ

#๑ ม. สจฺฉินิหิปี ๑ ส. ย. สจฺฉิกาหิ จ ๑

นानารตนปริปุรี	นิจุเฉ เวสฺสนนฺตรึ วินา ฯ
กถนฺนุ ตาสึ หทยึ	สุขรา วต อิตฺถิโย
ยา สามิกเก ทุกฺขิตมฺหิ	สุขมิจฺจนฺติ อุตฺตโน ฯ
นิกฺขมฺนฺเต มหาราเช	สิวีนํ รฏฺฐวฑฺฒเน
ตมฺหึ อนุพฺนฺธิสฺสึ	สพฺพกามทโท หิ เม ฯ
[๑๐๕๔] ตมฺพรวี มหาราชา	มทฺที สพฺพงฺกโสภนึ
อิม เต ทหฺรา ปฺตฺตา	ชาตี กณฺหาชิโน จูโก
นิกฺขิปป ลกฺขณฺเต คจฺจ	มยฺนฺเต โปสยामเส ฯ
[๑๐๕๕] ตมฺพรวี ราชนฺตฺตี	มทฺที สพฺพงฺกโสภนา
ปิยา เม ปฺตฺตกา เทว	ชาตี กณฺหาชิโน จูโก
ตยฺมฺหึ ตตฺถ รมิสฺสนฺติ	อรณฺเณ ชีวิโสภินึ ฯ
[๑๐๕๖] ตมฺพรวี มหาราชา	สิวีนํ รฏฺฐวฑฺฒโน
สาสินฺโมทนึ ภูตฺวา	สุจิมฺฺสฺสฺสฺเสจฺนึ
รฺกฺขพลานิ ภูณฺชนฺตา	กถึ กานฺนฺติ ทารกา ฯ
ภูตฺวา สตปฺเล กัเส	โสวณฺเณ สตราชิเก
รฺกฺขปฺตฺเตสฺสุ ภูณฺชนฺตา	กถึ กานฺนฺติ ทารกา ฯ
กาลิยานิ จ ชาเรตฺวา	โฆมโกทฺมฺพฺรานิ จ
กฺุสฺจิรานิ ชาเรณฺตา	กถึ กานฺนฺติ ทารกา ฯ
วยฺหาหิ ปฺริยายิตฺวา	สิวิกาย รเถน จ
ปฺตฺติกา ปฺริชานฺตา	กถึ กานฺนฺติ ทารกา ฯ

ภูฏาคาร สยิตฺวาน นิวาเต สุตฺตคฺคเพ
สยนฺตา รุกฺขมฺลสฺมี กถํ กานฺหนฺติ ทารกา ฯ
ปลฺลงฺเกสุ สยิตฺวาน โคนฺเก จิตฺรสนฺถเต
สยนฺตา ตินฺสนฺถาเร กถํ กานฺหนฺติ ทารกา ฯ
คณฺฐเกณ วิลิฆปิตฺวา อคฺคฺลฺจฺจนฺทเนน จ
รโฆชฺลฺลฺลานํ ธารณฺตา กถํ กานฺหนฺติ ทารกา ฯ
จามรีโมรหฺตฺเถหิ วิชิตฺงฺกา สุเข จิตา ๑
สุฏฺฐา ทํเสหิ มกฺเสหิ กถํ กานฺหนฺติ ทารกา ฯ
[๑๐๕๗] ตมพฺรวิ ราชปฺตฺติ มทฺที สพฺพงฺกโสภฺนา
มา เทว ปรีเทวฺสิ มา จ ตฺวํ วิมโน อหุ
ยถา มยํ ภวิสฺสาม ตถา หเสฺสนฺติ ทารกา ฯ
อิทํ วตฺวาน ปกฺกามิ มทฺที สพฺพงฺกโสภฺนา
สิวิมฺกฺเคน อเนวฺสิ ปฺตฺเต อาทาย ลกฺขณา ฯ
[๑๐๕๘] ตโต เวสฺสนฺตโร ราชา ทานํ ทตฺวาน ขตฺติโย
ปีตุ มาตุญฺจ วนฺทิตฺวา กตฺวา จ นํ ปทฺกฺขิณํ ฯ
จตฺวาหิ รถํ ยุตฺตํ สีมฺมารุญฺห สนฺทนํ
อาทาย ปฺตฺต ทารญฺจ วงฺกํ ปายาสิ ปพฺพตฺ ฯ
[๑๐๕๙] ตโต เวสฺสนฺตโร ราชา เยนาสิ พหุโก ชโน
อามนฺต โข ตํ กจฺจนาม อโรคา โหนฺตุ ฌาตโย
[๑๑๐๐] นิกฺขมิตฺวาน นครา นีวตฺติตฺวา วิโลกิตฺเต

#๑ ม. สุเขจิตา ฯ

ตทาปี ปจวี กมฺปิ สีนฺรฺวนวภูฏิสกา ฯ

[๑๑๐๑] อิงฺฆ มทฺทิ นิสาเมหิ รฺมมฺรฺูปว ทิสฺสติ

อาวาโส สิวีสฺญฺจฺสฺส เปตฺติกั ภาวนั มม ฯ

[๑๑๐๒] ตั พฺราหฺมณา อนฺวคฺคม เต ตั อสฺเส อยาจิสฺสุ

ยาจิสฺส ปฏฺิปาเทสิ จตฺนุนั จตุโร หเย ฯ

[๑๑๐๓] อิงฺฆ มทฺทิ นิสาเมหิ จิตฺตรูปี น ทิสฺสติ

มิกา โรหิจฺจวณฺณน ทกฺขินฺสฺสา วหนฺติ มั ฯ

[๑๑๐๔] อเถตฺถ ปณฺจโม อาคา โส ตั รธฺมยาจถ

ตสฺส ตั ปฏฺิยาทาสิ ๑ น จสฺสฺส ปหฺโต มโน ฯ

[๑๑๐๕] ตโต เวสฺสนฺตโร ราชา โอโรเปตฺวา สกั ชนั

อสฺสาสยิ อสฺสรถั พฺราหฺมณฺสฺส ธเนสิโน ฯ

[๑๑๐๖] ตวั มทฺทิ กณฺหั กณฺหาหิ ลหฺกา เอสา กนิฏฺจกา ๒

อหั ชาลีสึ กเสสฺสามิ ครุโก ภาติโก หิ โส ฯ

[๑๑๐๗] ราชา กุมารมาทาย ราชนฺตฺติ จ ทาริกั

สมฺโหมทมานา ปกฺกามม อณฺณมณฺณํ ปิยฺวทา ฯ

ทานกณฺหํ นาม ฯ

[๑๑๐๘] ยทิ เกจิ มนฺุชา เณฺติ อนฺมคฺเค ปฏฺิเปเถ

มคฺคนฺเต ปฏฺิปุจฺฉาม กุหี วงฺกตปพฺพโต ฯ

เต ตตฺถ อเมห ปสฺสิตฺวา กลฺลันุ ปรีเทวยฺ

#๑ ม. ตสฺส ตั ยาจิสฺส ทาสิ ฯ ๒ ม. กนิฏฺจิกา ฯ

ทุกฺขนฺเต ปฏฺเวทนฺติ ทูเร วงฺกตปพฺพโต ฯ
[๑๑๐๕] ยถิ ปสฺสนฺติ ปวเน ทารกา ผลิเต ๑ ทูเม
เตสํ ผลานํ เหตุมฺหิ อุปโรทฺนติ ทารกา ฯ
โรทฺนเต ทารเก ทิสฺวา อุพฺพิคฺคา ๒ วิปฺลา ทูมา
สยเมโวณมิตฺวาน อุปกจฺจนฺติ ทารเก ฯ
อิทํ อจฺเจรํ ทิสฺวา อพฺภูตํ โลมํหํสนํ
สาธฺกัรํ ปวตฺเตสิ มทฺที สพฺพงฺคโสภฺนา ฯ
อจฺเจรํ วต โลกสฺมี อพฺภูตํ โลมํหํสนํ
เวสฺสนฺตรสฺส เตเชน สยเมโวณตา ทูมา ฯ
[๑๑๑๐] สงฺขิปฺปีสุ ปถิ ยกฺขา อนุกมฺปาย ทารเก
นิกฺขนฺตทิวเสเนว เจตรภูจฺมฺปาคมม ฯ
[๑๑๑๑] เต กนฺตุวา ทิมฺมทฺธานํ เจตรภูจฺมฺปาคมม
อิทฺธํ สิตํ ชนปทํ พหุํสฺสุโรทกํ ฯ
[๑๑๑๒] เจติโย ปรีกรีสฺสุ ๓ ทิสฺวา ลกฺขณฺมาคตํ
สุขุมาลี วตฺตยฺยยา ๔ ปตฺติกา ปรีชวติ ฯ
วฺยฺหาหิ ปรียายิตฺวา สิวิกาย รเถน จ
สาชฺช มทฺที อรณฺณสฺมี ปตฺติกา ปรีชวติ ฯ
[๑๑๑๓] ตํ ทิสฺวา เจตปาโมกฺขา โรทฺมานา อุปาคมม
กจฺจิ นฺ ทเว กุสลํ กจฺจิ ทเว อนามยํ ฯ

#๑ ม. ผลิเน ฯ ๒ ม. อุพพิทฺธา ฯ ๓ ม. ปรีวารีสฺสุ ฯ ๔ ม. วต อยฺยา ฯ

กจฺจึ ปิตา อโรคา เต สิวินฺณจ อนามยั
โก เต ปลั มหาราช โก นุ เต รตมณฺฑลั ฯ
อนสฺสโก อรตโก ทิมมทฺธานมาคโต
กจฺจามิตฺเตหิ ปกโต อนุปรฺตโตสิมฺมึ ทิสฺสิ ฯ

[๑๑๑๔] กุสลญฺเจว เม สมฺมา อโถ สมฺมา อนามยั
อโถ ปิตา อโรคา เม สิวินฺณจ อนามยั ฯ
อหิ หิ กุณฺชรึ ทชฺชั อีสาทนฺตึ อรุพฺพหวั
เขตฺตตณฺณสส พพฺพทฺธานัน สพฺพเสตฺถึ กชฺชุตฺตมึ ฯ
ปณฺฑทฺกมฺพลสณฺณนฺนํ ปภินฺนํ สตฺตมฺมทฺทณฺ
ทนฺตึ สวาลวิชนึ เสตฺถึ เกลาสสาทิสฺสิ ฯ
สเสตฺถจฺจตฺตึ สฺสปฺตฺเตยฺยั ๑ สาถพฺพนํ สหตฺถิปิ
อคฺคยानํ ราชวาหึ พฺราหฺมณานํ อทาสหิ ฯ
ตสฺสมึ เม สิวิโย กุทฺธา ปิตา จุปรฺหโตมโน
อวรุทฺทสิ มํ ราชา วงฺกั กจฺจามิ ปพฺพตฺติ
โอกาสิ สมฺมา ชานาถ วเน ยตฺถ วเสมฺหเส ๒ ฯ

[๑๑๑๕] สุวาคตนฺเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตฺติ
อิสฺสโรสิ อนุปรฺตโต ยั อิตฺตฺถิ ปเวทย ฯ
สากั กิสิมฺมึ มํสิ สฺสุทฺธิ สาสินโมทณฺ
ปรฺิภฺญช มหาราช ปาหุโน โนสิ อากโต ฯ

#๑ ม. สอฺุปาเชยฺยั ฯ ๒ ม. วสามเส ฯ อโถ ปรี อิตฺตฺถิเมว ฯ

[๑๑๑๖] ปฏิกุคหิตั ยั ทินฺนั สพฺพสฺส อคฺขมยั กตฺ

อวรุทฺทสิ มั ราชา วงฺกั กจฺณามิ ปพฺพตฺ

โอกาสั สมนฺมา ชานาถ วเน ยตฺถ วเสมฺหเส ๑

[๑๑๑๗] อิเชว ตาว อจฺจนฺตฺสฺ เจตรญฺเจ รเถสภ

ยาว เจตา คมิตฺสฺนฺติ รณฺโถ สนฺติก ยาจิตฺ ๑

นิชฺฌาเปตฺ มหาราชั สิวินฺ รญฺจวฑฺฒนั

ตํ ตํ เจตา ปฺรกุชิตฺวา ๑ ปตฺตีตา ลทฺทปจฺจยา

ปรีวารेतฺวาน กจฺจนฺติ เอวํ ชานาหิ ขตฺตย ๑

[๑๑๑๘] มา โว รุจิตฺถ คมนั รณฺโถ สนฺติก ยาจิตฺ

นิชฺฌาเปตฺ มหาราชั ราชาปี ตตฺถ นิสฺสโร ๑

อจฺจุกฺกตา หิ สิวโถ พลคฺคา เนคฺมา จ เย

เต ปรีเสตฺตุมิจฺจนฺติ ๒ ราชานั มม การณา ๑

[๑๑๑๙] สเจ เอสา ปวตฺเตตฺถ รญฺจสฺมี รญฺจวฑฺฒน

อิเชว รชฺชั การเหหิ เจเตหิ ปรีวาริโต ๑

อิทฺธั สิตฺถจิทฺ รญฺจัน อิทฺโธ ชนปโท มหา

มตฺตี กโรหิ ตฺวํ เทว รชฺชสฺส มนฺุสาสิตฺ ๑

[๑๑๒๐] น เม ฉนฺโท มติ อตฺถิ รชฺชสฺส มนฺุสาสิตฺ

ปพฺพาชิตฺสฺส รญฺจสฺมา เจตปฺตฺตา สฺฐนาถ เม ๑

อตฺถุจฺจา สิวโถ อสฺสุ พลคฺคา เนคฺมา จ เย

ปพฺพาชิตฺสฺส รญฺจสฺมา เจตา รชฺเชภิเสจฺยั ๑

#๑ ม. ปฺรกุชิตฺวา ๑ ๒ ม. เต วิชฺเสตฺตู... ๑

อสมฺโมทียปี โว อสฺส อจฺจนฺตํ มม การณา
 สิวีหิ ภาณฺทนนฺจายี วิคฺคโห เม น รุจฺจติ ฯ
 อถสฺส ภาณฺทนนํ โฆรํ สมฺปหาโร อนฺปโปโก
 เอกสฺส การณา มยฺหิ หีเสยฺย พหุโก ชโน ฯ
 ปฏฺิคฺคหิตํ ยํ ทินฺนํ สพฺพสฺส อคฺคฺขิยํ กตํ
 อวรฺุทฺฐสิ มํ ราชา วรฺุกํ คจฺฉามิ ปพฺพตํ
 โอภาสํ สมฺมา ชานาถ วเน ยตฺถ วเสมฺหเส ฯ

[๑๑๒๑] ตคฺขม เต มยฺมกฺขาม ยถาปี กุสฺลา ตถา
 ราชิสฺสึ ยตฺถ สมฺมนฺติ อาหุตฺคฺคิ สฺมาหิตา ฯ
 เอส เสโล มหาราช ปพฺพโต คณฺชมาทโน
 ยตฺถ ตวํ สห ปุตฺเตหิ สห ภริยาย จจฺฉสิ ฯ

[๑๑๒๒] ตํ เจตา อนฺุสาสึสุ อสฺสุเนตฺตา รุทฺมมฺุขา
 อิตฺถ คจฺฉ มหาราช อฺุหฺุ เยนฺตฺตรามฺุโข ฯ
 อถ ทกฺขสิ ภาทฺทนฺเต เวปฺุลลํ นาม ปพฺพตํ
 นานาทุมคณาภิณฺณํ สิตฺจฉายํ มโนรมํ ฯ
 ตมตฺถิกมฺุม ภาทฺทนฺเต อถ ทกฺขสิ อาปกํ
 นทึ เกตฺตมตฺตี นาม คมฺุภีรํ คิริคพฺุภีรํ ฯ
 ปุถฺุโลมมจฺฉาภิณฺณํ สุปตฺติตฺถํ มโหทกํ
 ตตฺถ นฺุหาตฺวา ปวีตฺวา จ อสฺสาเสตฺวา สปุตฺเตเก ฯ
 อถ ทกฺขสิ ภาทฺทนฺเต นิโครฺุชํ มฐฺุวิปฺุผลํ

ถิโย นั ปรีภาสีสุ สมากนตุวา กุตุหลา ฯ
อมิตฺตา นฺน เต มาตา อมิตฺโต นฺน เต ปิตา
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
อหิตั วต เต ฅาตี มนฺตยีสฺสุ รโหคตา
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ

[๑]

ทุกกกฺกั วต เต ฅาตี มนฺตยีสฺสุ รโหคตา
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
ปาปกั วต เต ฅาตี มนฺตยีสฺสุ รโหคตา
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
อมนาปั วต เต ฅาตี มนฺตยีสฺสุ รโหคตา
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
อมนาปวาสั วสิ ชินฺณเนน ปตินา สห ๒
ยา ตวั วสสิ ชินฺณสุส มตฺนเต ชีวิตา วริ ฯ
น หิ นฺน ตฺยหิ กฺลฺยาณิ ปิตา มาตา จ โสภเน

อณฺณํ ภาตฺตาริ วินฺทิสฺสุ

เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
ทุยฺยิฏฺฐนฺเต นวมิยํ อกตํ อกฺกิหุตฺตกั
เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ
สมณฺเน พุราหฺมณฺเน นฺน พุรหฺมจริยปรายเน

#๑ ม. อมิตฺตา วต เต ฅาตี มนฺตยีสฺสุ รโหคตา

เย ตั ชินฺณสุส ปาํสฺสุ เอวั ทหริยํ สตี ฯ

#๒ สී. ย. เอวั ทหริยา สตี ฯ

สา ตวั โลเก อภิสฺสตี ๑ สีลวนฺเต พหุสฺสฺเต
ยา ตวั วสฺสตี ชินฺณสฺส เอวั ทหริยํ สตี ๒ ๑
น ทุกุขํ อหิณา ทญฺจํ น ทุกุขํ สตฺตฺติยา หตฺ
ตญฺจ ทุกุขญฺจ ติปฺปญฺจ ยํ ปสฺเส ชินฺณกํ ปตี ๑
นตฺถิ จิพฺพทา นตฺถิ รติ ชินฺณเณน ปตฺตินา สห
นตฺถิ อลฺลทาปสฺลลาโป ชกฺขมิตฺมปี ๓ น โสภติ ๑
ยทา จ ททโร ทหฺรา มนฺตยีสฺสุ ๔ รโหคตา
สพฺเพ โสกา วินสฺสนฺติ ๕ เยเกจิ ทพฺยสฺสตีตา ๑
ทหฺรา ตวั รูปวตี ปุริสานํภิปตฺถิตา
กจฺจ ฅาติกุเล อจฺจ ก็ ชินฺโน รมยิสฺสตี ๑

[๑๑๒๔] น เต พุราหฺมณ กจฺจามิ นที อุกทหฺริยา
ถิโย มํ ปรีภาสนฺติ ตยา ชินฺณเณน พุราหฺมณ ๑

[๑๑๒๕] มา เม ตวั อกรา กมฺมํ มา เม อุกทมาหริ
อหํ อุกทมาหิสฺสํ มา โภตี กุปฺปีตา อหุ ๑

[๑๑๒๖] นาหํ ตมฺหิ กุเล ชาตา ยํ ตวั อุกทมาหเร
เอวั พุราหฺมณ ชานาหิ น เต วจฺจามิหํ ฅเร ๑
สเจ เม ทาสํ ทาสี วา นานยิสฺสตี พุราหฺมณ
เอวั พุราหฺมณ ชานาหิ น เต วจฺจามิ สนฺติเก ๑

[๑๑๒๗] นตฺถิ เม สิปฺปญฺจานํ วา ฅนํ ฅลฺลญฺจ พุราหฺมณิ

#๑ ม. อภิสปี ๑ ๒ ม. ทหริยา สตี ๑ ๓ ม. ชกฺขมิตฺมปี ๑ ๔ ม. มนฺตยนฺติ ๑

#๕ ม. สพฺเพสํ โสกา นสฺสนฺติ ๑

ภูโตห้ ทาสี ทาสี วา อานยิสฺสามิ โภติยา

อห้ โภตี อุปฺภูจิสฺสั มา โภตี กุปฺปีตา อหุ ๑

[๑๑๒๘] เอหิ เต อหฺมกฺขิสฺสั ยถา เม วจันํ สุตํ

เอส เวสฺสนนฺตโร ราชา วฏฺเก วสฺติ ปพฺพเต ๑

ตํ ตวั คนฺตฺวาน ยาจสฺสุ ทาสี ทาสีญจ พฺราหฺมณ

โส เต ทสฺสติ ยาจิตฺ ทาสี ทาสีญจ ชตฺติโย ๑

[๑๑๒๙] ชินฺโนหฺมสมฺมิ ทพฺพลโล ๑ ทีโฆ จทฺธา สฺสูกฺคโม

มา โภตี ปฺริเทเวสิ มา โภตี ๒ วิมฺนา อหุ

อห้ โภตี อุปฺภูจิสฺสั มา โภตี กุปฺปีตา อหุ ๑

[๑๑๓๐] ยถา อคนฺตฺวา สงฺคามํ อฺยุทฺเชว ปฺราชิตฺ

เอวเมว ตวั พฺรหฺเม อคนฺตฺวา ปฺราชิตฺ ๑

สเจ เม ทาสี ทาสี วา นานยิสฺสสิ พฺราหฺมณ

เอวํ พฺราหฺมณ ชานาหิ น เต วจฺจามิหิ ฆเร

อมฺนาปฺนฺเต กริสฺสามิ ตนฺเต ทุกฺขํ ภวิสฺสติ ๑

นกฺขตฺเต อุตฺตฺพฺเพสฺส ยทา มํ ทกฺขสิลฺงกตํ

อญฺเณหิ สทฺธี รมฺมานํ ตนฺเต ทุกฺขํ ภวิสฺสติ ๑

อทสฺสเนน มยฺहनฺเต ชินฺณสฺส ปฺริเทวโต

ภियฺโย วฏฺกา ปฺลิตา จ พฺหุ เหสฺสนนฺติ พฺราหฺมณ ๑

[๑๑๓๑] ตโต โส พฺราหฺมโณ ภีโต พฺราหฺมณฺนิยา วสฺนฺโค

อฏฺฐิตฺ กามฺราเคน พฺราหฺมณฺณี เอตทพฺรวิ ๑

#๑ สี่. ยู. อพโล ๑ ๒ ม. มา จ ตวั ๑

ปาเถยฺยเม กโรหิตฺวํ สงฺกฺลา สงฺกฺพานิ ๑ จ
มธฺุปีณฺฑทิกา จ สุกตฺาโย สตฺตฺกตฺตฺลจ พฺุราหฺมณฺิ ๑
อานยิสฺสํ เมถฺนเก อุโภ ทาสกฺมารเก
เต จ ๒ ปริจฺริสฺสนฺติ รตฺตฺินฺทิวมตฺนทิตฺา ๑

[๑๑๓๒] อิทํ วตฺวา พฺุรหฺมพฺนฺธฺุ ปฏฺิณฺณจฺิ อุปาหนํ ๓
ตโต โส มนฺตฺยิตฺวาน ภริยํ กตฺวา ปทกฺขิณฺํ ๑
ปทกฺกามิ โส รุณฺณมฺุโจ พฺุราหฺมโณ สหิตพฺุพโต
สิวิณฺํ นครํ สิตํ ทาสปริเยสฺนณฺจฺริ ๑

[๑๑๓๓] โส ตตฺถ กนฺตฺวา อวจาสิ ๔ เย ตตฺถาตุํ สมากตฺา
กฺุหิ เวสฺสนฺตโร ราชา กตฺถ ปสฺเสมฺุ ขตฺติยํ ๑
เต ชนา ตํ อวจิสฺสุ เย ตตฺถาตุํ สมากตฺา
ตฺุเมหฺมิ พฺุรหฺเม ปกโต อติทานนฺ ขตฺติโย
ปพฺุพชาติโต สกา รกฺุจา วงฺเก วสฺติ ปพฺุพเต ๑
ตฺุเมหฺมิ พฺุรหฺเม ปกโต อติทานนฺ ขตฺติโย
อาทาย ปุตฺตทารณฺจ วงฺเก วสฺติ ปพฺุพเต ๑

[๑๑๓๔] โส โจทิตฺโต พฺุราหฺมณฺิยา พฺุราหฺมโณ กามกิทฺุธิมา
อณฺนตํ ปฏฺิเสวิตฺถ
วเน วาพฺมิคากิณฺณเณ ขคฺคทิปินฺเสวิตฺเต ๑
อาทาย เวลฺุวํ ทณฺุทํ อคฺคิทฺุตฺตํ กมณฺุทลฺุ
โส ปาวิสฺสิ พฺุรหารณฺณํ ยตฺถ อสฺโสสิ กามทํ ๑

#๑ ม. สงฺกฺลฺยา สกฺพานิ จ ๑ ๒ ม. ตํ ๑ ๓ ม. อุปาหนา ๑ ๔ ม. อวจ ๑

ตํ ปวิภูจํ พุรหารณฺณํ โกกานํ ปริวารยฺม
วิกุกนฺทึ โส วิปฺปนญฺโจ พุเร ปนฺดา อปกฺกมึ ฯ
ตโต โส พุราหุมนฺโณ คนฺตฺวา โภคฺคฺทฺโฆ อสณฺณโต
วงฺกสฺโสหฺรณฺเน นญฺโจ ๑ (สฺนฺเขหิ ปริวาริโต ๒-)
(รฺกฺขสฺสมิณฺจ นิสินฺโน ว ๓-) อีมา คาคา อภาสธ ฯ

[๑๑๓๕] โก ราชปฺตุตํ นิสกั ชยฺนฺตมปฺราชิตํ
ภเย เขมสฺส ทาดาริ โก เม เวสฺสนฺตริ วิฑู ฯ
โย ยาจตํ ปติญฺจาสึ ญฺตानํ ฅรณฺีริว
ฅรณฺฺปมํ มหาราชํ โก เม เวสฺสนฺตริ วิฑู ฯ
โย ยาจตํ คคิ อาสึ สวณฺฺตีนว สาคโร
อุทฺธฺปมํ ๔ มหาราชํ โก เม เวสฺสนฺตริ วิฑู ฯ
กฺลฺยณฺติตฺถํ สฺปิว สิตฺถกํ มโนรมํ
ปฺญฺฑฺริเกหิ สณฺณนฺนํ ยุตฺตํ กิณฺชกฺขเรณฺฺนา
รหฺฑฺปมํ มหาราชํ โก เม เวสฺสนฺตริ วิฑู ฯ
อสุสฺตถิว ปเถ ชาตํ สิตฺถจฺฉายํ มโนรมํ
สมนฺตฺานํ วิสเมตาริ ๕ กิลนฺตฺานํ ปฏิกฺคหํ
ตฺถฺปมํ มหาราชํ โก เม เวสฺสนฺตริ วิฑู ฯ
นิโครฺธว ปเถ ชาตํ สิตฺถจฺฉายํ มโนรมํ

#๑ ม. วงฺกสฺโสโรหณฺเน นญฺเจ ฯ ๒-๓ อิทํ ปาททฺวํย สพฺพคฺคธ โปตฺถเกสฺส น ทิสฺสติ
#จเปตฺวา อญฺจกฺคาโปตฺถกํเยว ฯ ๔ ม. สาคฺรฺปมํ ฯ ๕ วิสเมตฺานนฺติปิ ฯ

สนฺตานิ วิสเมตารี	กิลนฺตานิ ปฏิกุคฺหิ
ตถุปฺมํ มหาราชํ	โก เม เวสฺสนฺตริ วิทู ฯ
อมฺพํ อิว ปเถ ชาตํ	สีตจฺฉายํ มโนรมํ
สนฺตานิ วิสเมตารี	กิลนฺตานิ ปฏิกุคฺหิ
ตถุปฺมํ มหาราชํ	โก เม เวสฺสนฺตริ วิทู ฯ
สาลํ อิว ปเถ ชาตํ	สีตจฺฉายํ มโนรมํ
สนฺตานิ วิสเมตารี	กิลนฺตานิ ปฏิกุคฺหิ
ตถุปฺมํ มหาราชํ	โก เม เวสฺสนฺตริ วิทู ฯ
ทุมํ อิว ปเถ ชาตํ	สีตจฺฉายํ มโนรมํ
สนฺตานิ วิสเมตารี	กิลนฺตานิ ปฏิกุคฺหิ
ตถุปฺมํ มหาราชํ	โก เม เวสฺสนฺตริ วิทู ฯ
เอวณฺจ เม วิลปโต	ปวิญฺจสฺส พุรหาวเนน
อหํ ชานนฺติ โย วชฺชา	นฺนํที โส ชนเย มม ฯ
เอวณฺจ เม วิลปโต	ปวิญฺจสฺส พุรหาวเน
อหํ ชานนฺติ โย วชฺชา	เวสฺสนฺตฺรนิवासนํ ๑
ตาย โส เอกวาจาย	ปสเว ปุณฺณํ อนปฺปกิ ฯ

[๑๑๓๖] ตสฺส เจโต ปฏิสฺโสสิ อรณฺณํ ลุฑฺฑโก จโร

ตุเมหฺหิ พุรหุเม ปกโต	อติทานเนน ขตฺติโย
ปพฺพาชิตो สกา รฏฺฐา	วงฺเก วสติ ปพฺพเต ฯ
ตุเมหฺหิ พุรหุเม ปกโต	อติทานเนน ขตฺติโย

#๑ ม. อัย คาลาปาโท นตฺถิ ฯ

อาทาย ปุตฺตทวารณฺจ วฺงเก วสตี ปพฺพเต ฯ
อภิจฺจการี ทุมฺเมโธ รกฺขฺจา วิวนมากโต ๑
ราชปุตฺตํ คเวสนฺโต พโก มจฺฉมิโวทเก ฯ
ตสฺส ตฺยาหิ น ทสฺสามิ จีวิตํ อิท พฺราหฺมณ
อัยฺ หิ เต มยา นฺนุโน สโร ปาสฺสตี ๒ โสหิตํ ฯ
สิโร เต วชฺฉยิตฺวาน หทยํ เจตฺวา สพนฺธนํ
ปนฺนถสฺส กุณฺณ ชฺชิสฺสามิ ตฺยํหิ มํเสน พฺราหฺมณ ฯ
ตฺยํหิ มํเสน เมเทน มตฺถเกน จ พฺราหฺมณ
อาหฺวตี ปกฺกเหสฺสามิ เจตฺวาน หทยํ ตว ฯ
ตํ เม สฺยญฺจํ สฺหุตํ ตฺยํหิ มํเสน พฺราหฺมณ
น จ ตฺวํ ราชปุตฺตตสฺส ภริยํ ปุตฺเต จ เนสฺสตี ฯ

[๑๑๓๗] อวชฺฉิม พฺราหฺมโณ ทฺวโต เจตฺปุตฺต สฺโณหิ เม
ตสฺมา หิ ทฺวํ น หนฺติ เอส ฆมฺโม สนนฺตโน ฯ
นิชฺฉตฺตา สิวโธ สพฺเพ ปีตา นํ ทญฺจุมิจฺฉตี
มาตา จ ทฺพพฺลา ตสฺส อจฺจรา จกฺขุณี จีเยเร ฯ
เตสาหิ ปหิโต ทฺวโต เจตฺปุตฺต สฺโณหิ เม
ราชปุตฺตํ นยิสฺสามิ ยทิ ชานาสี สฺส เม ฯ

[๑๑๓๘] ปิยสฺส เม ปิโย ทฺวโต ปุณฺณปุตฺตํ ททามิ เต
อิมญจ มรฺุโน ตุมพํ มิกสฺสตฺถิญจ พฺราหฺมณ

#๑ ม. ปวนมากโต ฯ ๒ ม. ปีสฺสตี ฯ

ตยจ เต เทสมกขิสฺสั ยตถ สมมติ กามโท ฯ

ชูชกปพฺพิ นาม ฯ

[๑๑๓๕] เอส เสโล มหาพฺรเหฺม ปพฺพโต คณฺฐมาทโน

ยตถ เวสฺสฺสนฺตโร ราชา สห ปฺตฺเตหิ สมมติ ฯ

ชาเรนฺโต พฺรหฺมณฺณณฺ อาสทยจ มสฺสชฺฌั

จมฺมวาสิ ฌมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี ฯ

เอเต นีลา ปทิสฺสนฺติ นานาผลชฺรา ทูมา

อูกฺคตา อพฺภกฺฎาว นีลา อณฺชนปพฺพตา ฯ

ชวสฺสกณฺณา ขทฺริรา สาลา ผนฺทนมมาลฺวา

สมฺปเวชนฺตี ๑ วาเตน สกึ ปิตาว มาณวา ฯ

อูปริ ทุมปฺริยาเยสุ สงฺคีติโยว สฺยฺเยเร

นชฺชฺหา โกกิลา สงฺฆา สมฺปตฺนฺตี ทูมา ทุมํ ฯ

อวฺหยฺนฺเตว คจฺจนฺตึ สาขาปตฺตสมฺมิริตา

รมยฺนฺเตว อากฺนฺตึ โมทยฺนฺตี นิवासํ ๒ ฯ

ยตถ เวสฺสฺสนฺตโร ราชา สห ปฺตฺเตหิ สมมติ

ชาเรนฺโต พฺรหฺมณฺณณฺ อาสทยจ มสฺสชฺฌั

จมฺมวาสิ ฌมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี ฯ

[๑๑๔๐] อุมฺพา กปิตฺถา ปนฺสา สาลา ชมฺพุ วิเภทกา

หฺริตฺถิ อามลกา อสฺสตุถา พทฺรานิ จ ฯ

#๑ ม. สมฺปเวชนฺตี ฯ ๒ ม. นิवासํ ฯ

จารุติมฺพรุกฺขา เจตฺถ นีโครธา จ กปีตฺถนา
มธฺมธฺกกา เถวนฺติ นีเจ ปกฺกา จฺมฺพรา
ปาเรวตา ภเวยฺยา จ มฺหุทฺทิกา จ มธฺตฺถิกา
มธฺ อเนลกั ตตฺถ สกมาทาย ภูณฺชเร ฯ
อญฺเจตฺถ ปุปฺพิตา อมฺพา อญฺเจ ตฺถิฏฺจนฺติ โทวฺลิตา
อญฺเจ อามา จ ปกฺกา จ ภิงฺควณฺณา ๑ ตฺถุภยั ฯ
อเจตฺถ เหมจฺจา ปุริโส อมฺพปฺกฺกานี คณฺหติ
อามาณี เจว ปกฺกานี วณฺณคณฺชรสฺตฺตมา ๒ ฯ
อเตว เม อจฺฉริยั หิงฺกาโร ปฏฺฐิภาตฺติ มั
เทวานมิว อวาโส โสภตฺติ นนฺทนฺนุปโม ฯ
วิเกทกา นาฬิเกรา ขชฺชฺฐริณั พฺรหาวเน
มาลาว คณฺถิตา จฺนฺติ ชชฺคฺคาเนว ทิสฺสเร ฯ
นานาวณฺณเณี ปุปฺเพหิ นภั ตารา จิตามิว
กฺกฺชี่ กฺกฺชฺตคฺครา ปาภฺลิตโย จ ปุปฺพิตา
ปฺนฺนาคา คิริปฺนฺนาคา โกวฺฬารธา จ ปุปฺพิตา ฯ
อุทฺธาลกา โสมฺรุกฺขา อคฺรฺภลฺลิตฺยา ๓ พหุ
ปตฺตชฺวีว จ กฺกฺกฺกฺกา ๔ อสนา เจตฺถ ปุปฺพิตา ฯ
กฺกฺชฺชา สลพา นีปา โกสมฺพลพฺุชา ธวา
สาลา จ ปุปฺพิตา ตตฺถ ปฺลาลขลสนฺนิกา ฯ

#๑ ม. เภงฺควณฺณา ฯ ๒ ม. ...สุตฺตเม ฯ ๓ ม. อคฺรฺภลฺลิตฺยา ฯ ๔ สี่. ม.

#กฺกฺชฺชา ฯ

ตสฺสาวิหฺวเร โปกฺขรณิ	กฺุมิภาเค มโนรเม
ปทุมฺปฺปลสฺสณฺนนา	เทวานมิว นนฺทเน ฯ
อเถตฺถ ปุปฺพรสมตฺตา	โกกิตา มลฺลชฺรภาณิกา
อภินาเทนฺติ ตํ วนํ ๑	อตุสมฺปฺปฺพิเต ทฺเม ฯ
ภสฺสฺสนฺติ มกรนฺเทหิ	โปกฺขเร โปกฺขเร มชฺฐ
อเถตฺถ วาตา วายนฺติ	ทกฺขินฺนา อถ ปจฺจณิมา ฯ
ปทุมกิลฺยชกฺขเรณฺหิ	โอกิลฺโล โหติ อสฺสโม
ถฺลลา ลิงฺฆมาฏฺกา เจตฺถ	สฺสาทียา ปฺสาทียา ๒ ฯ
มจฺจกจฺจปฺพยาวิธา	พฺหุ เจตฺถ มุปฺยานกา
มชฺฐํ กิเสหิ ๑ สวติ	จิริ สปฺปิ มุพาลิกิ
สฺรภิ ตํ วนํ วาติ	นนานาคนฺธสมเรตี ๔ ฯ
สมฺโมทิตฺเวว ๕ คนฺธเน	ปฺปฺสสาขาทิ ตํ วนํ
ภมฺรา ปุปฺสคนฺธเน	สมนฺตามภินาทิตา ฯ
อเถตฺถ สกฺกฺณา สนฺติ	นนานาวณฺณา พฺหุ ทิชา
โมทนฺติ สห ภริยาหิ	อณฺณมณฺณํ ปกฺขิโน ฯ
นนฺทิกา ชีวปฺตฺตา จ	ชีวปฺตฺตา ปิยา จ โน
ปิยา ปฺตฺตา ปิยา นนฺทา	ทิชา โปกฺขรณิฆฺมรา ฯ
มาลาว คนฺธิตา จนฺติ	ธชคฺคาเนว ทิสฺสเร
นนานาวณฺเณหิ ปุปฺสเหหิ	กฺุสเลหิ ๖ สฺคนฺธิตา ฯ

#๑ ม. ปวนํ ฯ ๒ สัสารिया ปสاریยาดิปี ปาโจ ฯ ม. สัสาทียา ปสาทียา ฯ

#๓ ม. กิเสหิ ฯ ๔ ม. ...สโมทิตํ ฯ ๕ ม. สมฺมทฺทฺเตว ฯ ๖ ม. กุสเลเหว ฯ

ยตุถ เวสฺสนุตโร ราชา สห ปุตฺเตหิ สมฺมตติ
ชาเรนุโต พุราหุมนวณฺณิ อาสทญจ มสฺนุชฺฌิ
จมฺมวาสี ฉมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี ฯ

[๑๑๔๑] อิทญจ เม สตุตฺถกตุตฺติ มชฺฐนา ปฏิสํยุตฺติ
มชฺฐปิณฺฑิกกา จ สุกดาโย สตุตฺถกตุตฺติ ททามิ เต ฯ
[๑๑๔๒] ตฺยฺเหว สมฺพลํ โหตุ นานํ อิจฺฉามิ สมฺพลํ
อิโตปิ พุรฺเหม คณฺหาหิ กจฺจ พุรฺเหม ยถาสุขํ ฯ
อัย เอกปที เอติ อุขุํ กจฺจติ อสฺสมํ
อิสึปี อจฺจุโต ตตฺถ ปงฺกทนฺโต รชสฺสิโร
ชาเรนุโต พุราหุมนวณฺณิ อาสทญจ มสฺนุชฺฌิ ฯ
จมฺมวาสี ฉมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี
ตํ ตฺวํ คนฺตฺวาน ปุจฺจสฺสุ โส เต มกฺกํ ปวกฺขตี ฯ

[๑๑๔๓] อิทํ สุตฺวา พุรฺหุมนพฺนฺธุ เจตํ กตฺวา ปทกฺขิณฺณํ
อุทกฺคจิตฺโต ปกฺกามิ เยนาสี อจฺจุโต อิติ ฯ
จฺจลฺลวณฺณณา ๑ ฯ

[๑๑๔๔] กจฺจนฺโต โส ภารทฺวาโช อทฺทส อจฺจุตํ อิติ
ทิสฺวาน ตํ ภารทฺวาโช สมฺโมทิติ อิตินา สห ฯ
กจฺจि นฺุ โภโต กุสฺลํ กจฺจิ โภโต อนามยํ
กจฺจิ อฺญเณน ยาเปถ กจฺจิ มฺลผลา พหุ ฯ
กจฺจิ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา ๒

#๑ ม. จุพวณฺณณา ฯ ๒ ม. สริสฺปา ฯ อิโต ปริ อิทิสเมว ฯ

วเน วาพมิกาภิณเณ กจฺจึ หีสา น วิชฺชติ ฯ

[๑๑๔๕] กุสลญฺเจว เม พุรฺเหม อโถ พุรฺเหม อนามยิ

อโถ อญฺเณน ยาเปมิ อโถ มุลผลา พหุ ฯ

อโถ ํสา มกสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพมิกาภิณเณ หีสา มยฺหํ น วิชฺชติ ฯ

พหุณี วสุสฺปฺคานิ อสุสเม สมฺมโต มม

นาภิขานามิ อฺปฺปนฺนํ อาพาธํ อมโนรมํ ฯ

สุวาคตนฺเต มหาพุรฺเหม อโถ เต อทฺราคติ

อนฺโต ปวิส ภทฺทนฺเต ปาเท ปกฺขาลยสุสฺส เต ฯ

ติณฺฑุกานิ ปิยาลานิ มชฺฐเก กาสมาริโย

ผลานิ ชุทฺทกปฺปานิ ภุญฺช พุรฺเหม วริ วริ ฯ

อิทฺปิ ปานิยํ สีติ อากติ กิริคพฺภรา

ตโต ปิว มหาพุรฺเหม สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ฯ

[๑๑๔๖] ปฏิกฺกหิติ ยํ ทินฺนํ สพฺพสุส อคฺฆมิยํ กติ

สญฺชยสุส สกํ ปฺตติ สิริหิ วิปฺปวาสิติ

ตมฺหํ ทสฺสนมากโต ยทิ ขานาสิ สัส เม ฯ

[๑๑๔๗] น ภวํ เอตติ ปุณฺณตฺถิ สิริราชสุส ทสฺสนํ

มญฺเณ ภวํ ปตฺถยติ รญฺโลภ ภาริยํ ปติพฺพติ ฯ

มญฺเณ กณฺหาชินิ ทาสี ชาลี ทาสญจ อิจฺฉสิ

อถวา ตโย มาตาปฺตเต อรญฺญา เนตฺตมากโต

น ตสฺส โภกา วิชฺชนฺติ ฌนํ ฌณฺณจ พุราหฺมณ ๑

[๑๑๔๘] อกฺุทฺธโรโปหิ โภโต ๑ นานํ ยาจิตฺตฺมาคโต

สทาหุ ทสฺสนมรียานํ สนนฺนิวาโส สทา สุโข

อทิฏฺฐปฺพุโพ สิวีราชา สิวีหิ วิปฺปวาสิโต

ตมฺหิ ทสฺสนมมาคโต ยถิ ชานาสี สัส เม ๑

[๑๑๔๙] เอส เสโต มหาปุรฺหมํ ปฺพุทโต คนฺธมาทโน

ยตฺถ เวสฺสนฺตโร ราชานํ สห ปฺพุตฺเตหิ สมฺมตฺติ ๑

ชารณฺโต พุราหฺมณฺณวณฺณํ อาสทฺถจ มสฺถชฎฺฐิ

จมฺมวาสิ นฺมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี ๑

เอเต นีลา ปทิสฺสนฺติ นานาผลชฺรธา ทุมานํ

อฺกคฺคตา อพฺกคฺคฺภาว นีลา อณฺชนปฺพุพฺพตา

ชวสฺสกณฺณา ขทฺติรา สาลา ผนฺทนมาลฺลฺวา

สมฺปเวเชนฺติ วาเตน สกฺิ ปิตาว มาณฺวา ๑

อฺปริ ทุมปฺริยาเยสุ สงฺกิตฺติโยว สฺยฺเยเร

นชฺชฺหา โกกิลา สงฺฆานํ สมฺปตฺนฺติ ทุมานํ ทุมํ ๑

อวฺหยฺนฺเตว คจฺจนฺตํ สาขา ปตฺตสมฺมิตฺตา

รมยฺนฺเตว อากนฺตํ โมทยฺนฺติ นีวาสิณํ ๑

ยตฺถ เวสฺสนฺตโร ราชานํ สห ปฺพุตฺเตหิ สมฺมตฺติ ๑

ชารณฺโต พุราหฺมณฺณวณฺณํ อาสทฺถจ มสฺถชฎฺฐิ

จมฺมวาสิ นฺมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสตี ๑

#๑ สฺตี. ยฺ. โภตา ๑

กิเรีรมาลา วิตตา ภูมิภาเค มโนรเม
สทฺทลา หริตา ภูมิ น ตตฺถุทฺธิสเต รโช ๑
มยฺรควิสงกาสา ตูลผลฺลสสมฺปมา
ติณานิ นาติวตฺตุนฺติ สมนฺตา จจฺรจฺจลา ๑
อมฺพา ชมฺพฺ กปิฏฺจา จ นีเจ ปกฺกา จุทฺมพฺรา
ปริโกเคหิ รุกฺเขหิ วนนฺตํ รัตฺวทฺตมฺ ๑
เวพฺุริยวณฺณสนฺนิภํ มจฺจคฺคฺมพฺนิเสวิตํ
สุจฺจิ สุกฺนุชฺ สลิลํ อาโป ตตฺถปี สนฺทติ ๑
ตสฺสาวิทฺุเร ปอกฺขรณฺนิ ภูมิภาเค มโนรเม
ปทฺมฺปฺปลสฺลจฺจนา เทวานมิว นนฺทเน ๑
ตีณิ อุปฺปลชาตานิ ตสฺมี สรสิ พฺราหฺมณ
วิจฺจฺรนีลาเนกานิ เสตา โลหิตกานิ จ ๑

[๑๑๕๐] โขมว ตตฺถ ปทฺมา เสตโสคนฺธิเยหิ จ ๑
กลมฺพเกหิ สลฺจฺจโน มจฺจลินฺโท นาม โส สโร ๑
อเถตฺถ ปทฺมา สฺลลา อปฺริยฺนฺตาว ทิสฺสเร
กิมฺหา เหมนฺติกา สฺลลา ชณฺณตฺคฺมา อุปฺตฺถรา ๑
สุรฺภี สมนฺปวายนฺติ วิจฺจฺรา ปุปฺผลฺลตา
ภมฺรา ปุปฺผลฺลนฺเรน สมนฺตามภินาทิตา ๑

[๑๑๕๑] อเถตฺถ อุทกนฺตสฺมี รุกฺขา ติฏฺจฺจนฺติ พฺราหฺมณ
กทฺมฺพา ปาฏฺลี สฺลลา โกวิปารา จ ปุปฺผลฺลตา ๑
องฺโกลา กจฺจิการา จ ปาริชฺลฺลา จ ปุปฺผลฺลตา

#๑ ม ...คนฺธิเกหิ จ ๑

วารณา วุยุหนา ๑ รุกขา มุจลินทมุกโต ๒ สรี ๑
 สิริสา เสตปาริสา ๓ สาธุ วายนฺติ ปทุมกา
 นิคฺคณฺที สรฺนิกฺคณฺที ๔ อสนา เจตฺถ ปุปฺพิตา ๑
 ปงฺกุรา ๕ พหฺลา เสลา โสภณฺชนา จ ปุปฺพิตา
 เกตกา กณฺิการา จ กณฺเวรา จ ปุปฺพิตา ๑
 อชฺชฺนา อชฺชฺกณฺณา จ มหานามา จ ปุปฺพิตา
 สมฺปุปฺพิตคฺคา ติกฺกฺชนฺติ ปชฺชฺลนฺเตว กีสฺกา ๑
 เสตปณฺณิ สตฺตปณฺณา กทฺลโย กุสุมฺภรา
 ฌนฺตกฺการิปุเปหิ สีสฺปาวรณานิ จ ๑
 อจฺฉิปา สิมฺพลีรุกขา ๖ สลฺลทฺกโย จ ปุปฺพิตา
 เสตเครฺตกรฺริกา มลฺลิกโกฏฺจกฺลาวรา ๗ ๑
 ทหฺรา รุกขา วุฑฺฒา จ อกฺกฺกิตา เจตฺถ ปุปฺพิตา
 อสฺสมํ อุกโต ฌนฺติ อคฺยาการํ สมฺนตฺโต ๑
 [๑๑๕๒] อเถตฺถ อุกทกฺนตฺสฺมี พหฺู ชาตา ผณฺชชฺกา
 มุคฺคตฺโย กรตฺโย เสวาลํ สีสกํ พหฺู ๘ ๑
 อุทฺทาปวตฺตํ ๙ อุลฺลพิตํ มกฺกิกา หิงฺกุชาลิกา
 ทาสิมกฺกจโก เจตฺถ พหฺู นีเจ กลมฺพกา ๑
 เอพฺมพเกหิ สลฺณณฺนา รุกขา ติกฺกฺชนฺติ พฺุราหฺมณ
 สตฺตทาหํ ฌาริยมนานํ คณฺโธ เตสํ น นิชฺชติ ๑

- #๑ ม. วยนา ๑ สี. ยู. สายนา ๑ ๒ สี. ยู. ...มกโต ๑ ๓ สี. ยู. เสตวาริสา ๑
- #๔ ม. นิคฺคณฺที สิริ นิคฺคณฺที ๑ ๕ ม. ปงฺกุรา ๑ ๖ ม. อจฺฉิวา สลฺลทฺวา ๑ สี. ...
- #สพลา ๑ ยู. ... สิมลา ๑ ๗ ม. ...กฏจ... ๑ ๘ ม. เสวาลีสกกา พหฺู ๑ ๙ ม.
- #อุทฺทาปวตฺตํ ๑

อุกโต สรณจ มุจลินท์	ปุปผา ตัญจนุตติ ภาคโส
อินทิวเรหิ สณณนั	วนนุตมุปโสกติ
อทุตมมาลี ธาริยมานานั	คนุโธ เตลี น นิชชติ ๑
นีลปุปผิเสตวาริ	ปุปผิตา คิริกณณิกา
กเถรูกเขหิ ๑ สณณนั	วนนุตตฺ ตูลลีหิ จ ๑
สมุโมทิตเว ๒ คนุเรน	ปุปผสาขาหิ ตั วนั
ภมรา ปุปผคนุเรน	สมนตามภินาทิตา ๑
ตีณิ กกการุชชทานิ	ตสมิ สรติ พุราหุมน
กมุภมตฺตานิ เจกานิ	มุรรมตฺตานิ ๓ วา อุโภ ๑

[๑๑๕๓] อเถตฺต สาสโป พหุโก นาทโย หริตายุโต

อสีตาลาว ตัญจนุตติ	เฉชชา อินทิวรา พหุ ๑
อปโปฏฐา สุริยวลลิติ จ	กาพิยา มรुकนุธิยา
อโสกา มุทยนุตติ จ	วลลิตโภ ชุททปุปผิโย ๑
โกรณทกา อโนชา จ	ปุปผิตา นาคมลลิตกา ๔
รุกขมารุชห ตัญจนุตติ	มุลลา กีสูกวลลิตโย ๑
กญฺเฐรห ปวาเสนุตติ	โยธิกา มรुकนุธิยา
นิตฺติยา สุมนา ภณฺฑิ	โสภติ ปทุมุตฺตโร ๑
ปาฏลิสมุตฺตทกปฺปาสี	กณิการา จ ปุปผิตา
เหมชลา วทิสฺสนุตติ	รุจฺจรา อคฺคิตฺธิชูปมา ๕ ๑
ยานิ ตานิ จ ปุปผานิ	ถลชานูทกานิ จ

#๑ ลี. กญฺเฐรเกหิ ๑ ย. กญฺเฐรูกเขหิ ๑ ๒ ม. สมมุตฺตเว ๑ ๓ ม. มุรชมตฺตานิ

#ตา อุโภ ๑ ๔ ลี. ย. นาควลลิตา ๑ ๕ ม. รุจฺจรคฺคิตฺธิชูปมา ๑

สพฺพานิ ตตฺถ ทิสฺสนฺติ เอวํ รมฺโม มโหทฺธิ ฯ

[๑๑๕๔] อถสฺสา โปกฺขรณฺนิยา พหุกา วาริโคจฺรา

โรหิตา นลเปตฺตํ ๑ กุมฺภิตา มกรา สฺสู ฯ

มธฺ จ มธฺตฺตํ จ ตาลิยา จ ปิยงฺกุกา

กุกฺกชชา ฆทฺทมฺมฺกฺชา ๒ จ สตฺตปฺปฺผา ๓ จ โสตุปา ฯ

สุรภิมฺรุตฺตรา ๔ พหุกา ตฺวงควลฺลิตฺโย ๕

ปทุมฺกา นารทา โกฏฺชา ฌามกา จ หเรณฺฐกา ฯ

หฺลิตฺทกา กนฺธเสลา หริเวรา จ กุคฺคฺลา

วิเกทฺทา โจรโกฏฺชา ๖ กปฺปฺรา จ กฺลิ่งฺกกา ฯ

[๑๑๕๕] อถตฺถ สීหา พุคฺคฺมา จ ปฺริสาลู จ หตฺถิตฺโย

เอณฺเวยยา ปสทา เจว โรหิตา ๗ สรภา มิคา ฯ

โกฏฺจฺสุณา สฺโณปิ จ ตฺลิตฺยา นพฺสนฺนิภา

จามรี จลฺนิตฺตํ ฌาปีตา มกฺกฺกา ปิจฺจ ฯ

กกฺกฺกา กตฺมายา จ อิกฺกา โคณฺสิรา พหุ

ขคฺคา วราหา นกฺลา กาทฺเพตฺถ พหฺตฺโส ฯ

มหีสา ๘ โสณา สิกาลา จปฺปกา ๙ จ สมนฺตโต

อาภุจฺจา ปจฺลาภา จ จิตฺรกา จาปี ทิปฺปิโย ฯ

เปลกฺกา จ วิฆาสาทา สීหา โกณฺนิสาตกา ๑๐

อภฺจฺปาทา จ โมรา จ ภสฺสรา จ กุกฺกฺจฺกา ฯ

#๑ ม. นพปี สิงฺกุ ฯ ๒ ม. กุกฺกชชา ฆทฺทมฺมฺกฺชา ฯ ๓ สตฺตปฺปฺผาติปิ ปาโจ ฯ

#ม. เสตฺตปฺปฺผา ฯ ๔ ม. สุรภี จ รุกฺขา ตตรา ฯ ๕ ม. ตฺวงควณฺฏฺกา ฯ

#๖ ม. วิเกทฺทิกา โจรกา กุกฺกฺชา ฯ ๗ ม. โรหิจฺจา ฯ ๘ ม. มหีสา ฯ ๙ ม.

#ปมฺปกา ฯ ๑๐ ม. โคณฺนิสาตกา ฯ

จงฺโกรา กุกกุฏา นาคา	อณฺณมณฺณํ ปกุชฺชิโน
พกา พลาภา นชฺชหา	ทินฺนุทิกา โภณจวาทิกา ๑
พุกฺกมฺนิสา โลหปฺปฺญา	จปฺปกา ๒ ชีวชีวกา
กปฺปชฺชรา ติตฺตฺติราย	กฺลววา ปฏิกฺกุฏกา ฯ
มณฺฑาทกา เจลเกพฺ	ภณฺฑตฺตฺตฺติรนามกา
เจลาวกา ปิงฺกุลาโย	โคธกา องฺกเหตุกา ฯ
กรวีกา ๓ จ สกฺคา จ	อุหฺงการา จ กุกฺกุหา
นानาทิชคณากิณฺณ	นानาสรณฺนิชฺชิตฺ ๑

[๑๑๕๖] อเถตฺถ สกฺคา สนฺติ นีลกา ๔ มณฺชฺฐาณิกา

โมทนฺติ สห ภริยาหิ	อณฺณมณฺณํ ปกุชฺชิโน ฯ
อเถตฺถ สกฺคา สนฺติ	ทินฺนุทิกา โภณจวาทิกา
เสตกฺกิกฺกุฏา ภทฺรภฺษา	อณฺฑชฺชา จิตฺรเปกฺขณา ๕ ฯ
อเถตฺถ สกฺคา สนฺติ	ทินฺนุทิกา โภณจวาทิกา
สิขณฺที นีลคฺีวาหิ	อณฺณมณฺณํ ปกุชฺชิโน ฯ
กุกฺกุฏกา กุพฺพิรกา	โกฏฺฐา ปกฺขรสาตกา
กาพเวยฺยา พลฺลิกฺขา	กทฺมฺพา สุวสาธิกา ฯ
หฺลิตฺทา โลหิตา เสตา	อเถตฺถ นพกา พหุ
วารณา กิงฺคราชา จ	กทฺมฺพา สุวโกกฺธิลา ฯ
อุกฺกุสา กุรฺรา หํสา	อาญา ปรีวเทนฺติกา

#๑ ม. กุณชวาชิตา ฯ ส. ย. กุณชวาทิกา ฯ ๒ ม. ปมฺมกา ฯ ส. ย. ปมฺปกา ฯ

#๓ ม. กรวียา ฯ ๔ ม. สาธิกาตีปี ปาโธ ฯ ๕ ม. จิตฺรเปกฺขณา ฯ

จากหังสา ๑ อติพลา นชชหา ชีวชีวกา ฯ
ปาเรวตา รวิหังสา จากวากา ๒ นทีจรา
วารณาภิรฐา รมมา อุโภ กาลุปภูชิโน
อเถตถ สกุกา สนุติ นานาวณณา พหู ทิชา
โมทนุติ สห ภริยาหิ อญลมลลัม ปภูชิโน ฯ
อเถตถ สกุกา สนุติ นานาวณณา พหู ทิชา
สพเพ มลชช นิกุชนุติ มุจลินทมุกโต สรี ฯ
อเถตถ สกุกา สนุติ กรวีกา ๓ นาม เต ทิชา
โมทนุติ สห ภริยาหิ อญลมลลัม ปภูชิโน ฯ
อเถตถ สกุกา สนุติ กรวีกา ๓ นาม เต ทิชา
สพเพ มลชช นิกุชนุติ มุจลินทมุกโต สรี ฯ
เอณเยยา ปสทาภินณั นาคัสเสวิตั วัน
นานาลตาหิ สลลนุ กทลิมิกเสวิตั ฯ
อเถตถ สามา พหูกา ๔ นิวาโร วรโก พหู
สาลี อกภูจปาโก จ อจจตุ ตตถ อนปโปโก ฯ
อัย เอกปที เอติ อูหุ กจจติ อสุสมั
ชุททำ ปิปาสั อรดี ตตถ ปตุโต น วินุติ ฯ
ยตถ เวสุสนุโตโร ราชา สห ปุตุเตหิ สมมติ
ธาเรनुโต พุราหุณณณั อาสทลจ มลลชช
จम्मวาสิ ฉมา เสติ ชาตเวท นมสสติ ฯ

#๑ ม. ปากหังสา ฯ ๒ ม. จกุกวากา ฯ ๓ ม. กรวีกา นาม ฯ ๔ ม. สาสโป
#พหุโก ฯ

[๑๑๕๗] อิทํ สุตฺวา พุรหุมนฺนํ อีสึ กตฺวา ปทกฺขิณฺ

อุทกฺขจิตฺโต ปกุกามิ ยตฺถ เวสฺสนนฺตโร อหุ ๑

มหาวนฺนณฺนา ๑

[๑๑๕๘] อญฺเฐหิ ชาลิตฺติญฺจ โปราณํ วิย ทิสฺสติ

พฺรหฺมณฺ วิย ปสฺสามิ นนฺทโย มาภิกีรเร ๑

[๑๑๕๙] อหฺปี ตาต ปสฺสามิ โย โส พุรหฺมว ทิสฺสติ

อทุธิโก ๑ วิย อายาติ อติถิ โน ภวิสฺสติ ๑

[๑๑๖๐] กจฺจि นฺุ โภโต กุสฺสํ กจฺจิ โภโต อนามยํ

กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิ มฺลผลา พหุ ๑

กจฺจิ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ กจฺจิ หีสาน วิชฺชติ ๑

[๑๑๖๑] กุสฺสณฺเจว โน พุรหฺม อโถ พุรหฺม อนามยํ

อโถ อญฺเณน ยาเปม อโถ มฺลผลา พหุ ๑

อโถ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ หีสาน มยฺหํ ๒ น วิชฺชติ ๑

สฺสฺสฺส โน มาเส วสฺสํ อรณฺเณ ชีวโสภินํ ๓

อิทํปี ปจฺมํ ปสฺสามิ ๔ พฺรหฺมณฺ เทวณฺณินํ

อาทาย เวพฺพว ทณฺทํ อคฺคิหฺตฺตํ กมณฺทลฺลํ ๑

สฺวาคตฺนฺเต มหาพฺรหฺม อโถ เต อทฺราคตํ

อนฺุโต ปวิส ภทฺทนฺเต ปาเท ปกฺขาลยสฺสุ เต ๑

#๑ สึ. ย. อตฺถิโก ๑ ๒ ม. อมฺหํ ๑ ๓ ม. ชีวโสภินํ ๑ ๔ ม. ปสฺสาม ๑

ติณฺฑุกานี ปิยาลานี มรฺชเก กาสมาริโอ
ผลานี ขุทฺทกปฺปานี ภูณฺช พุรฺหม วโร วโร ฯ
อิทฺปิ ปานียํ สีตํ อากตฺถ์ คิริคพฺภรฺรา
ตโต ปิว มหาพฺรหม สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ฯ
อด ตฺวํ เกน วณฺณเนน เกน วา ปน เหตุนา
อนุปฺตโต พุรฺหารณฺณํ ตํ เม อภฺขาหิ ปุจฺฉิตโต ฯ
[๑๑๖๒] ยถา วาริวโห ปุโร สพฺพกาลํ น จิยติ
เอวนตฺถ์ ยาจิตาณฺณํ ปุตฺเต เม เทหิ ยาจิตโต ฯ
[๑๑๖๓] ททามิ น วิกรมฺปามิ อิสฺสโร นย พุราหฺมณ
ปาโต คตา ราชปฺตฺติ สายํ อุณฺณาโต เอหิติ
เอกรตฺถ์ วสิตฺวาน ปาโต คจฺฉสิ พุราหฺมณ ฯ
ตสฺสา นฺหาโต อุปฺภวเต ๑ อด เน มาลธาริเน
เอกรตฺถ์ วสิตฺวาน ปาโต คจฺฉสิ พุราหฺมณ ฯ
นानาปฺปฺเภหิ สณฺณนฺเน นานาคนฺเชหิ ภูตฺเต
นानามูลผลากิณฺณเณ คจฺฉ สฺวาทาย พุราหฺมณ ฯ
[๑๑๖๔] น วาสมภิโรจามิ คมนํ มยฺหํปี ๒ รุจฺจติ
อนฺตรายปิ เม อสฺส คจฺฉณฺณเวว รเถสภ ฯ
น เหตา ยาจโยคิ นํ อนฺตรายสฺส การิยา
อิตฺถิกา ๓ มนฺตํ ชานนฺติ สพฺพํ คณฺหนฺติ วามโต ฯ
สทฺธาย ทานํ ททโต มา สมทฺกฺขิ มาตฺรํ ๔

#๑ ม. ... นฺหาเต อุปฺภวเต ฯ ๒ ม. มยฺห ฯ ๓ ม. อตฺถโย ฯ ๔ ม. มาถ์

#อทกฺขิ มาตฺรํ ฯ

- อนฺตรายปี สา กยิรา คจฺจนฺณเวยว รเถสภ ๑
อามนฺตยสฺส เต ปฺตฺเต มา เต มาตรมทฺทสฺสุ
สทฺทชาย ทานํ ททโต เอวํ ปุณฺณํ ปวทฺตมฺติ ๑
อามนฺตยสฺส เต ปฺตฺเต มา เต มาตรมทฺทสฺสุ
มาทิสฺสสฺส ฐนํ ทตฺวา ราช สกฺคํ คมิตฺสสฺสี ๑
- [๑๑๖๕] สเจ ตฺวํ นิจฺจนฺเส ทญฺจํ มม ภริยํ ปติพฺพตํ
อฺยยถสฺสปีเม เทหิ ๑ ชาลึ กณฺหาชินํ จุโภ ๑
อิมํ กุมารํ ทิสฺวาน มณฺชฺเช ปิยภาณิน
ปตีโต สฺมโน วิตฺโต พหุํ ทสฺสตี เต ฐนํ ๑
- [๑๑๖๖] อจฺเจทนสฺส ภายามิ ราชปฺตฺต สฺโณหิ เม
ราชทณฺฑาย มํ ทชฺชา วิภิกิเณยฺย หเนยฺย วา
ฉินฺโน ๒ ฐนณฺจ ทาเส จ การยฺหสฺส พฺรหฺมพฺนฺรฺยา ๑
- [๑๑๖๗] อิมํ กุมารํ ทิสฺวาน มณฺชฺเช ปิยภาณิน
ธมฺเม จิตฺโต มหาราชา ลีวันํ รญฺจวทฺตโน
ลทฺธา ปตีโตสมนสฺสํ พหุํ ทสฺสตี เต ฐนํ ๑
- [๑๑๖๘] นาหนตฺปิ กริสฺสามิ ยํ มํ ตฺวํ อนฺุสาสฺสี
ทารเกว อหํ เนสฺสํ พฺรหฺมณฺเฑยา ปรีจาริเก ๑
- [๑๑๖๙] ตโต กุมารา พฺยตฺถิตา ๑ สฺตฺวา ลุทฺทสฺส ภาลิตํ
เตน เตน ปฺธาวีสุ ชาลึ กณฺหาชิโน จุโภ ๑
- [๑๑๗๐] เอหิ ตาต ปิยปฺตฺต ปฺุเรถ มม ปารมี
- #๑ ม. อฺยยถสฺสปี ทสฺสเสหิ ๑ ๒ ม. ชิโน ๑ ๓ ม. พฺยตฺถิตา ๑ ลี. ย. พฺยตฺถิตา ๑

หทยั เมภิสฺสึญเจถ กโรถ วจัน มม ฯ
ยานนาวาว ๑ เม โหถ อจลา ภวสาคร
ชาติปารี ตริสฺสามิ สนฺตาระสฺสึ สเทวกั ฯ
เอหิ อมฺม ปิยา ธีตา ๒ ปิยา เม ทานปารมี ๓
หทยั เมภิสฺสึญเจถ กโรถ วจัน มม ฯ
ยานนาวาว ๔ เม โหถ อจลา ภวสาคร
ชาติปารี ตริสฺสามิ อุทฺธริสฺสึ สเทวกั ฯ

[๑๑๗๑] ตโต กุมารเ อาทาย ชาลี กณฺหาชินิ จูโก
พฺราหฺมณฺสฺส อทา ทานิ สิวินิ รฎฺจวฑฺฒโน ฯ
ตโต กุมารเ อาทาย ชาลี กณฺหาชินิ จูโก
พฺราหฺมณฺสฺส อทา จิตฺโต ๕ ปุตฺตเก ทานมุตฺตมึ ฯ
ตทาสิ ยั ภิสฺนํ ตทาสิ โลมหฺสนํ
ยั กุมารเ ปทินฺนํหิ เมทนี สมกมฺปถ ๖ ฯ
ตทาสิ ยั ภิสฺนํ ตทาสิ โลมหฺสนํ
ยั ปญฺชลิทโต ราชา กุมารเ สุขวจฺฉิเต
พฺราหฺมณฺสฺส อทา ทานิ สิวินิ รฎฺจวฑฺฒโน ฯ

[๑๑๗๒] ตโต โส พฺราหฺมโณ ลุฑฺโท ลคฺคํ ทนฺเตหิ ฉินฺทีย
ลตาย หตฺถे พนฺธิตฺวา ลตาย อนฺุปฺชชถ ๗ ฯ
ตโต โส รชฺชุนาทาย ทณฺฑญฺจาทาย พฺราหฺมโณ

#๑-๔ ม. ยานา นาวา จ ๑ ๒ ม. ปิยธิตี ๑ ๓ ม. ปุเรถ มม ปารมี ๑

#๕ วิตุโตติปิ ปาโจ ๑ ๖ ม. สมฺปกมฺปถ ๑ ๗ ม. อนฺุชชถ ๑

อาโกฏยฺนโต เต เนติ สิวีราชสฺส เปกฺขโต ฯ

[๑๑๗๓] ตโต กุมารา ปกฺกามม พุราหุณฺณสฺส ปมฺลฺยจฺย

อสุสฺสฺสเนหิ เนตฺเตหิ ปีตรโ สอ อุกฺกขติ ฯ

เวรมสฺสตุตฺตปตฺตํว ปีตุ ปาทานิ วนฺทติ

ปีตุ ปาทานิ วนฺทิตฺวา อิทํ วจฺนมพฺรวิ ฯ

อมฺมา จ ตาต นิกฺขนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสสิ

ยาว อมฺมปี ปสฺเสมฺม อถ โน ตาต ทสฺสสิ ฯ

อมฺมา จ ตาต นิกฺขนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสสิ

มา โน ตฺวํ ตาต อททา ยาว อมฺมาปี เอติ ๑ โน ฯ

ตทายํ พุราหุณฺณ กามํ วิกฺกัณฺณาตุ หนาตุ วา

พลงฺกปาโท อทฺธนฺโข ๒ อโถ โอปทฺธปฺปิณฺฑิกโ ๓

ทีฆมฺตฺตโรฏฺโฐ จปฺโล กพาโร ภกฺคณาสโก ฯ

กฺมุภทโร ภกฺคปฺปิฏฺฐิ อโถ วิสมจฺกฺขุโก

โลหฺมสฺสฺส หริตฺเตโส วลีณํ ติลกาหโต ฯ

ปิงฺกโล จ วินโต จ วิกฺกัณฺโณ จ พฺรหา ขโร

อชินานิปิ ๔ สนฺนทฺโข อมฺนุสฺโส ภยานโก ฯ

มฺนุสฺโส อุกฺทาหุ ยกฺโข มํสโลหิตโกชโน

คามา อรณฺญมาคมฺม ฐนํ ตํ ตาต ยาจติ ฯ

นียฺมานเ ปีสฺวาเจน กิณฺนุ ตาต อุกฺกขสิ

อสุมา นฺน เต ททยํ อยสา ๕ ทพฺพพฺนฺธนํ ฯ

#๑ ม. เอตฺ ฯ ๒ ม. อนฺธนฺโข ฯ ๓ ม. โอปทฺธ ... ฯ ๔ ม. อชินานิปิ จ ฯ

#๕ ม. อายสิ ฯ

โย โน พนฺเช ๑ น ชานาสี พุราหุเมณน ธเนสินา
อจฺจายิเกน ลุทฺเทน โย โน คาโวว สุมฺภติ ๑
อิเชว อจฺจตํ กณฺหา น สว ชานาติ กิสฺมิณฺจ
มิตฺวา ชีรสมฺมตฺตา ยฺยูถา หีนา ว กนฺทติ ๒ ๑

[๑๑๗๔] น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ ลพฺภา หิ ปฺมฺนา อิทํ
ยลฺลจ อมฺมํ น ปสฺสิสฺสํ ๓ ตํ เม ทุกฺขตรํ อิตฺโต ๑
น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ ลพฺภา หิ ปฺมฺนา อิทํ
ยลฺลจ ตาตํ น ปสฺสิสฺสํ ๔ ตํ เม ทุกฺขตรํ อิตฺโต ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา จิรํ รตฺตาย ๕ รุจฺจติ
กณฺหาชินฺ อปสฺสนฺตี กุมารี จารุทสฺสนี ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต จิรํ รตฺตาย รุจฺจติ
กณฺหาชินฺ อปสฺสนฺโต กุมารี จารุทสฺสนี ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา จิรํ รุจฺจติ อสฺสเม
กณฺหาชินฺ อปสฺสนฺตี กุมารี จารุทสฺสนี ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต จิรํ รุจฺจติ อสฺสเม
กณฺหาชินฺ อปสฺสนฺโต กุมารี จารุทสฺสนี ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา จิรํ รตฺตาย รุจฺจติ
อทฺตมรตฺเตว รตฺเต ว นทิว อวสฺสฺสตี ๖ ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต จิรํ รตฺตาย รุจฺจติ
อทฺตมรตฺเตว รตฺเต ว นทิว อวสฺสฺสตี ๗ ๑

#๑ ม. พนฺเช ๑ ๒ ม. หีนา ปกนฺทติ ๑ ๓-๔ ม. ปสฺสามิ ๑ ๕ ม. จิรฺรตฺตาย ๑

#๖-๗ ม. อวสฺสฺจติ ๑

อิม เต ชมฺพุกา รุกฺขา เวทิสฺวา สินฺธุวาริตา ๑
วิวิธานิ รุกฺขชาตานิ ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อสุตฺตถา ปนฺสา เจเม นิโครฺธา จ กปีตฺถนา
วิวิธานิ ผลชาตานิ ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อิม ติฏฺฐนฺตฺติ อารามา อัย สีสฺสูทกา นที
ยตฺถสฺสุ ปุพฺเพ กิพาม ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
วิวิธานิ ปุพฺผชาตานิ อสฺมี อูปริ ปพฺพเต
ยานสฺสุ ปุพฺเพ ฐาเรม ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
วิวิธานิ ผลชาตานิ อสฺมี อูปริ ปพฺพเต
ยานสฺสุ ปุพฺเพ ภูณฺชาม ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อิม โน หตฺถิกกา อสุสา พลฺพิทฺธา จ โน อิม
เยหิสฺสุ ปุพฺเพ กิพาม ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
[๑๑๗๕] นียมานา กุมาราทเต ปิตฺริ เอตทพฺพรว
อมฺมํ อารุคฺยํ วชฺชชาติ ตฺวณฺจ ตาต สฺวี ภาว ๑
อิม โน หตฺถิกกา อสุสา พลฺพิทฺธา จ โน อิม
ตานิ อมฺมมาย ทชฺชชาติ ๒ โสกนฺเตหิ วินฺสฺสตี ๑
อิม โน หตฺถิกกา อสุสา พลฺพิทฺธา จ โน อิม
ตานิ อมฺมา อุกฺกขณฺตี โสกํ ปฏฺวิเนสฺสตี ๑
[๑๑๗๖] ตโต เวสฺสณฺตโร ราชานํ ทตฺวาน ขตฺติโย
ปณฺณสาลํ ปวิสิตฺวา กลฺลนํ ปรีเทวยิ ๑

#๑ ม. สินฺธุวาริกา ๑ ๒ ม. ทชฺเชตี ๑

กนฺวชฺชจฺจนาตา ๑ ตสึตา อุปรุจฺเจนฺติ ๒ ทารกา
สายั สัเวสนากาเล โโก เน ทสฺสตี โภชนั ๑
กนฺวชฺชจฺจนาตา ๓ ตสึตา อุปรุจฺเจนฺติ ๔ ทารกา
สายั สัเวสนากาเล อมฺม ฉาตมฺห เทถ โน ๑
กถนฺนุ ปถิ คจฺจนฺติ ปตฺตติกา อนุปาหนา
สนฺตา สฺวเนหิ ปาเทหิ โโก เน หตฺถे คหฺสฺสตี ๑
กถนฺนุ โส น ลชฺเชยฺย สมนฺมุขา ปหริ มม
อทฺฐสกาณิ ปุตฺตทานิ อลชฺชี วัต พุราหฺมโณ ๑
โยปิเม ทาสีทาสสฺส อญฺโฆ วาปน เปสิโย
ตสฺสาปี สุวิหิณฺสสฺส โโก ลชฺชี ปหริสฺสตี ๑
วาริชฺสเสว เม สโต พนฺชสฺส กุมินามฺเฆ
อกุโกสตี ปหริติ ปิเย ปุตฺเต อปสฺสโต ๑

[๑๑๗๗] อาทฺฐ จาปี คเหตุวาน ขกั กั พนฺธิย วามโต
อานิสฺสามิ สเก ปุตฺเต ปุตฺตทานิ หิ วโร ทุกฺโข ๑
อฏฺฐจานเมตํ ๕ ทุกฺขรูปิ ยิ กุมารา วิหฺนฺนเร
สคฺคจฺจ ฐมฺมมณฺเฑาย โโก ทตฺวา อนุตฺตปฺปตี ๑
[๑๑๗๘] สจฺจํ กิเรวมาหิสุ นรา เอกจฺจียา อธิ
ยสฺส นตฺถิ สกา มาตา ยถา นตฺถิ ๖ ตเถว โส ๑
เอหิ กณฺเฑห มริสฺสาม นตฺถตฺถุ โถ ชีวิตฺเตน โน

#๑-๓ ม. กั นวชฺฺจนาตา ๑ ๒-๔ ม. อุปรุจฺเจนฺติ ๑ ๕ ย. อทฺฐา หิ เมตํ ๑

#๖ ปิตา อตฺถิติปิ ๑

ทินนมหาปี ๑ ชนินเทน พุราหุณสฺส ธเนสิโน

อจฺจายิกสฺส ลุทฺทสฺส โย โน คาโวว สุมภติ ฯ

อิเม เต ชมฺพุกา รุกฺขา เวทิสฺวา สินฺธุวาริตา

วิวิทฺยานิ รุกฺขชาตานิ ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

อสุตฺตถา ปนฺสา เจเม นิโคฺรธา จ กปิฏถนา

วิวิทฺยานิ ผลชาตานิ ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

อิเม ติฏฺฐนฺตฺติ อารามา อัยฺ สีสฺสูทกา นที

ยตฺถสฺส ปุพฺเพ กิพาม ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

วิวิทฺยานิ ปุพฺผชาตานิ อสฺมี อูปริ ปพฺพเต

ยานสฺส ปุพฺเพ ฐาเรม ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

วิวิทฺยานิ ผลชาตานิ อสฺมี อูปริ ปพฺพเต

ยานสฺส ปุพฺเพ ภูฏชาม ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

อิเม โน หตฺถิกา อสุสา พลฺพิพฺฐา จ โน อิเม

เยหิสฺส ปุพฺเพ กิพาม ตานิ กณฺเฑห ชหามเส ฯ

[๑๑๗๕] นียมานา กุมารรา เต พุราหุณสฺส ปมฺญจฺย

เตน เตน ปชาวีสุ ชาลฺลิตฺติ กณฺหาชินา จูโก ฯ

[๑๑๗๖] ตโต โส รชฺชมาทาย ทนฺทญฺจาทาย พุราหุณฺโณ

อาโกฏฺยนฺโต เต เนติ สิวิราชาสฺส เปกฺขโต ฯ

[๑๑๗๗] ตํ ตํ กณฺหาชินาโวจ อัยฺ มํ ตาต พุราหุณฺโณ

ลภฺจฺยฺยา ปฏฺฐิกฺเกติ ฆเร ชาตฺว ทาสฺยิ ฯ

น จายฺ พุราหุณฺโณ ตาต ฆมฺมิกา โหนฺติ พุราหุณฺณา

#๑ ม. ทินนมหาติ ฯ

ยกุโข พุราหุมนวณฺเณน ขาทิตุํ ตาต เนติ โน

นียมาเน ปีสานเณน กิณฺนุ ตาต อุทิกฺขลิตี ฯ

[๑๑๘๒] อิม โน ปาทุกา ทุกฺขา ทีโฆ จทฺธา สุกฺคโม

นีเจ โวลมฺพเก สฺริเย ๑ พุราหุมนว ตเรติ ๒ โน ฯ

โอคนฺทามฺเส ๓ ภูตานิ ปพฺพตานิ วนานิ จ

สฺรสฺส สิริสา วนฺทาม สฺปตฺติเตจ จ อาปเก ฯ

ติณฺสตานิ โอสโรย ปพฺพตานิ วนานิ จ

อมฺมํ อาริกฺขํ วชฺชาถ อัย โน เนติ พุราหุมนว ฯ

วชฺชนฺตุ โภณฺโต อมฺมณฺจ มทฺที อสฺมาก มาตฺร

สเจ อนฺุปฺตฺติคฺกามา ๔ จิปรูปิ อนฺุปรฺเตยฺย ๕ โน ฯ

อัย เอกปฺที เอติ อุขฺมฺ กจฺฉติ อสฺสมํ

ตเมวานฺุปรฺเตยฺยาสี อปี ปสฺเสติ โน ๖ ลหุํ ฯ

อโห วต เร ชญฺีนี วนมฺูลผลหาริยา ๗

สฺยุลฺมํ ทิสฺวาน อสฺสมํ ตนฺเต ทุกฺโข ภวิสฺสตี ฯ

อติเวลฺลํ นุ อมฺมาย อุณฺฉาลทฺธํ อนฺุปรฺปกํ ๘

ยา โน พนฺุเช น ชานาติ พุราหุมนวณฺเณน ฐเนสินา ฯ

อจฺจายิเกน ลุกฺทเทน โย โน คาโวว สฺมุภฺติ

อปรฺชช อมฺมํ ปสฺเสมุ สายํ อุณฺฉาโต อากตฺติ ฯ

ทชฺชา อมฺมา พุราหุมนวสฺส ผลํ ชุกฺทเทน มิสฺสตีตํ

#๑ ม. โจลมฺพเต สฺริโย ฯ ๒ ม. พุราหุมนว จ ฐาเรติ ฯ ๓ ม. โอคนฺทามเส ฯ

#๔ ม. อนฺุปรฺตฺติคฺกามาสิ ฯ ๕ ม. อนฺุปรฺติยาสี ฯ ๖ ม. เน ฯ ๗ ม. ...หาริเก ฯ

#๘ ม. อุณฺฉา ลทฺธํ อนฺุปรฺปกํ ฯ

ตทายั อสิโต ฉาโต น พาพหิ ตระเยยฺย โน ๑
สุณา จ วต โน ปาทา พาพหิ ตาเรติ พุราหุมโณ
อิติ ตตฺถ วิตปีสุ กุมารรา มาตฺถกิทฺธิโน ๑
ทารกปพฺพิ นาม ๑

[๑๑๘๓] เตสํ ลาลปีติํ สุตฺวา ตโย วาพา วเน มิกา
สีโห พุยฺจฺโฆ จ ทีปี จ อิหิ วจนมพฺรราว ๑
มาเหว โน ราชปฺตฺตี สายั อญฺฉาโต อากมา
มาเหวมุหาก นิพฺโปกฺเค เหยยิตฺถ วเน มิกา ๑
สีโห จ นํ วิเหยยฺย พุยฺจฺโฆ ทีปี จ ลกฺขณํ
เนว ชาลิกุมารสฺส กุโต กณฺหาชินา ลียา
อุภเยเนว ชียเยถ ปติปฺตฺเต จ ลกฺขณา ๑

[๑๑๘๔] ขณฺติตฺถิกิ เม ปติตฺติ ทกฺขินฺนิกิ จ สนนฺทติ
อผลา ผลิโน รุกฺขา สพฺพา มุยฺหนฺติ เม ทิสสา ๑
ตสฺสา สายณฺนกาลมฺหิ อสฺสมากมนํ ปติ
อตฺถงฺกตมฺหิ สฺริเย วาพา ปนฺเถ อฺปฺภุจฺหุ ๑
นิเจ โวลมฺพเก สฺริเย ๒ ทูเร จ วต อสฺสโม
ยญฺจ เนสํ อิโต หิสฺสํ ๓ ตนฺเต ภูณฺเชยฺย โภชนํ ๑
โส นฺน ขตฺติโย เอโก ปณฺณสาลาย อจฺฉติ
โตเสนฺนุโต ทารเก ฉาเต มมํ ทิสฺวา อนายตี ๑
เต นฺน ปฺตฺตกา มยฺหิ กปณฺาย วราภียา

#๑ ม. ลาลปีติ ๑ ๒ ม. โฉลมพเต สฺริโย ๑ ๓ ม. หิสฺสํ ๑

สายั สัเวสนากาเล จีรปีตาว อจฺจเร ฯ
เต นฺน ปุตฺตกา มยฺหิ กปณาย วรากิยา
สายั สัเวสนากาเล วาริปีตาว อจฺจเร ฯ
เต นฺน ปุตฺตกา มยฺหิ กปณาย วรากิยา
ปจฺจुकฺคตา มั ติฏฺฐนฺตติ วจฺจนา พาลาว มาตริ ฯ
เต นฺน ปุตฺตกา มยฺหิ กปณาย วรากิยา
ปจฺจुकฺคตา มั ติฏฺฐนฺตติ หิสาธุปริปลุตฺเต ฯ
เต นฺน ปุตฺตกา มยฺหิ กปณาย วรากิยา
ปจฺจुकฺคตา มั ติฏฺฐนฺตติ อสฺสมสฺสวาวิหฺรโต ฯ
เอกายโน เอกปโป สรา โสพฺภา จ ปสฺสโต
อณฺณิ มคฺคิ น ปสฺสामी เยน กจฺเจยฺย อสฺสมิ ฯ
มิกา นมตฺถุ ราชานอ กานนสฺมิ มหพฺพลา
ธมฺเมเนน ภาตโร โหถ มคฺคิ เม เทถ ยาจิตา ฯ
อวรฺุทฺทสฺสหา ภริยา ราชปุตฺตสฺส สิริมโต
ตณฺจาหิ นาทิมณฺณามิ รามิ สิตาวนุพฺพตา ฯ
ตุเมห จ ปุตฺเต ปสฺเสถ ๑ สายั สัเวสนํ ปติ
อหฺลจ ปุตฺเต ปสฺเสยฺย ชาลึ กณฺหาชินํ จ โภ ฯ
พหฺลจิทํ มุลผลํ ภกฺโข จายิ อนปฺโปโก
ตโต อฺุปฺทมฺ ทสฺสามิ มคฺคิ เม เทถ ยาจิตา ฯ
ราชปุตฺติ จ โน มาตา ราชปุตฺโต จ โน ปิตา

#๑ ม. ปสฺสถ ฯ

ธมฺเมเน ภาตโร โหถ มคฺคั เม เทถ ยาจิตา ฯ

[๑๑๘๕] ตสฺสา ลาลปฺมานาย พหุํ การุณฺณสฺสยหิตุํ

สุตฺวา เนลปตี วาจํ วาพา ปนฺธา อปฺกมฺม ฯ

[๑๑๘๖] อิมฺหิ นํ ปเทสมฺหิ ปุตฺตกา ปัสฺสุณฺณจิตา

ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ วจฺจนา พาลาว มาตริ ฯ

อิมฺหิ นํ ปเทสมฺหิ ปุตฺตกา ปัสฺสุณฺณจิตา

ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ หิสาธุปฺริปลฺลเล ฯ

อิมฺหิ นํ ปเทสมฺหิ ปุตฺตกา ปัสฺสุณฺณจิตา

ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ อสฺสมสฺสาวิหฺรโต ฯ

เต ๑ มิกา วีย อุกฺกณฺณา สมนฺตามภิชาวิโน

อานนฺทีโน ปมฺุฑิตา วคฺคมานาว กมฺฺปเร

ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลึ กณฺหาชินํ จุโภ ฯ

นคิลิว ๒ มิกิ ฉาปี ปกฺขิ มุตฺตาว ปณฺชรา

โอหาย ปุตฺเต นิกฺขมฺม ๓ สีหิวามิสฺสคิฑฺธินิ

ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลึ กณฺหาชินํ จุโภ ฯ

อิทํ เนสํ ปฺรคฺคณฺตํ ๔ นาคานมิว ปพฺพเต

จิตกา ปฺริคิณฺณาโย อสฺสมสฺสาวิหฺรโต

ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลึ กณฺหาชินํ จุโภ ฯ

วาลุกายปี โโอกิณฺณา ปุตฺตกา ปัสฺสุณฺณจิตา

สมนฺตามภิชาวนฺติ น เต ปสฺสามิ ทารเก ฯ

#๑ ม. เทว ฯ ๒ ม. นคิลิว ฯ ๓ ม. นิกฺขมี ฯ ๔ ม. ปทกฺกณฺตํ ฯ

เย มํ ปุเร ปจฺจุเทนฺติ ๑ อรณฺญา ทูรมายตี
 ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลี กณฺหาชินฺ จุโภ ๑
 นคิลีว มิตฺติ ๒ ฉาปา ปจฺจุคฺคนฺตฺวาน มาตริ
 ทูเร มํ ปวิวิโลเกนฺติ ๓ เต น ปสฺสามิ ทารเก ๑
 อิทฺถจ เนลฺลึ กิพฺพนํ ๔ ปตฺติตํ ปณฺฑิตฺตฺวํ
 ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลี กณฺหาชินฺ จุโภ ๑
 ฉนา จ มยฺห เม ๕ ปุรา อุโร จ สมฺปทาเลตี
 ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลี กณฺหาชินฺ จุโภ ๑
 อุจฺจนฺตฺเก เม โก วิจฺฉินฺติ ๖ ฉนา เมกาว ลมฺพตี
 ตฺยชฺช ปุตฺเต น ปสฺสามิ ชาลี กณฺหาชินฺ จุโภ ๑
 ยสฺสา ๗ สายณฺหสมฺมํ ปุตฺตกา ปัสฺสูกฺคฺฉิตา
 อุจฺจนฺตฺเก ๘ เม วิวตฺตฺนฺติ เต น ปสฺสามิ ทารเก ๑
 อโย สโ อสฺสโม ปุพฺเพ สมชฺโช ปฏฺิภาตฺติ มํ
 ตฺยชฺช ปุตฺเต อปสฺสนฺตฺยา ภูมเต วิย อสฺสโม ๑
 กิมิทํ อปฺปสทฺโทว อสฺสโม ปฏฺิภาตฺติ มํ
 กาโกลาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ๑
 กิมิทํ อปฺปสทฺโทว อสฺสโม ปฏฺิภาตฺติ มํ
 สกฺกณฺาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ๑

[๑๑๘๗] กิมิทํ ตฺถนฺทฺทฺโถลิตฺติ อปี รตฺเตว เม มโน
 กาโกลาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ๑

- #๑ ม. ปจฺจุญฺเจนฺติ ๑ ๒ ม. นคิลีว มิตฺติ ๑ ๓ ม. ปวิโลเกนฺติ ๑ ๔ ม. อิทํ
- #เนลฺลึ กิพฺพนํ ๑ ๕ ม. มยฺหิเม ๑ ๖ ม. อุจฺจนฺตฺเก โก วิจฺฉินฺติ ๑ ๗ ม. ยสฺสุ ๑
- #๘ ม. อุจฺจนฺตฺเก ๑

กิมิทฺ์ ตุณฺหิภูโตสิ อปี รตุเตว เม มโน
สกุณาปี น วสุสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ
กจฺจि นฺ เม อยฺยปฺตฺต มิกา ขาทิสฺุ ทารเก
อรณฺเณ อีริณฺเน วิวเน เกน นีตา เม ทารกา ฯ
อาหุ เต ปหิตา ทูตา อาหุ สุตฺตา ปิยฺวทา
อาหุ พหิ โน นิกฺขนฺตา จิฑฺฐาสุ ปฺสฺตา นฺ เต ฯ
เนวาสฺ์ เกสา ทิสฺุสนฺติ หตฺถปาทา จ ชาลิโน
สกุณานนฺจ โอปาโต เกน นีตา เม ทารกา ฯ
[๑๑๘๘] อิทฺ์ ตโต ทุกฺขตรฺ์ สลฺลวิฑฺฐิ ธธา วโณ
ตฺยชฺช ปฺตฺเต น ปฺสฺสามิ ชาลฺ์ กณฺหาชินฺ์ จุโภ ฯ
อิทฺ์ปี ทฺุติยฺ์ สลฺลํ กมฺเบติ หทยฺ์ มม
ยณฺจ ปฺตฺเต น ปฺสฺสามิ ตฺวณฺจ มํ นาภิภาสสิ ฯ
อชฺช เจ ๑ เม อิมํ รตฺตี ราชปฺตฺต น สฺสสิ
มณฺเณ โอกฺกนฺตสนฺตํ ๒ มํ ปาโต ทกฺขสิ โน มตฺ์ ฯ
[๑๑๘๙] นนฺ มทฺ์ที วราโรหา ราชปฺตฺติ ยสฺสุสิ
ปาโต กตาสิ อฺุณฺญา ย กิมิทฺ์ สายมากตา ฯ
[๑๑๙๐] นนฺ ตฺวํ สทฺุทมฺสุโสสิ เย สฺรํ ปาคฺุมากตา
สิหฺสฺส วินทนฺตฺสฺส ๓ พฺยคฺุณฺสฺส จ นิกฺขิตฺ์ ฯ
อหุ ปุพฺพนิมิตฺ์ เม วิจฺรณฺตฺยา พฺรหฺวาเน
ขณฺติโต เม หตฺถา ปติโต อฺุคฺุคฺิวณฺจาปี อฺุสโต ฯ

#๑ ม. อชฺชเวว ฯ ๒ โอกฺกนฺตฺสฺตฺตฺนฺติปี ฯ ๓ ม. สิหฺสฺสปี นทนฺตฺสฺส ฯ

ตทาหิ พุยตฺถิตา ภีตา ปุถฺถิ กตฺวาน อณฺชลี
สพฺพา ทิสา นมสฺสิสฺสั อปี โสตฺถิ อีโต สียา ฯ
มาเหว โน ราชปฺตุโต หโต สีเหน ทีปนา
ทารกา วา ปรามญฺจา อจฺจโกกตฺรจฺฉริภิ ฯ
สีโห พุยคฺุโฆ จ ทีปิ จ ตโย วาพา วเน มิกา
เต มํ ปฺริยารุ มคฺคั เตน สายมฺหิ อากตา ฯ
[๑๑๕๑] อหิ ปตฺติจ ปฺตุเต จ อจฺริยมิว มาณโว
อนฺนุจฺฉิตา ทิวารตฺตี ชฺฉินิ พฺรหฺมจฺฉริณี ฯ
อชินานิ ปฺริทหิตฺวา วนฺมุลผลหาริยา
วิจฺรามี ทิวารตฺตี ตฺมุหิ กามา หิ ปฺตุตฺถกา ฯ
อิหิ สฺวณฺณหาติทฺหิ อากตฺ ปณฺฑเวลูว
รฺกขปฺกกาณี จาหาสี อิเมโว ปฺตุตฺถกีพฺนา ฯ
อิหิ มฺพาลิวตฺตกั สาลุกั ชฺฉิขโรทกั ๑
ภฺยชฺ ชฺชทฺเทน สยฺตฺตึ สห ปฺตุเตหิ ขตฺติย ฯ(
ปทุมํ ชาลิโน เทหิ กฺมุทํ ปน กฺมาริยา
มาลิเน ปสฺส นจฺจนฺเต สิวิปฺตุตฺตานิ อวฺหย ฯ
ตโต กณฺหาชิโน ยาติ นิสามะหิ รเถสภ
มณฺชฺสฺสราย วคฺคฺยา อสฺสมิ อฺปคจฺจนฺตฺติยา ๒ ฯ
สฺมานสฺขทฺกขมฺหา รญฺจา ปพฺพาชิตา อฺโภ

#๑ ม. จิณฺจเกทกั ฯ ๒ ม. อฺปยนฺตฺติยา ฯ

อปี สิวิปุเตเต ปสฺเสสิ ชาลึ กณฺหาชินฺ จุโภ ๑

สมณฺเ พฺราหฺมณฺน นฺน พฺรหฺมจฺริยปรายเน

อหํ โลกํ อภิสสี ๑ สึลวณฺเต พหุสฺสุเต

ตฺยชฺช ปุเตเต น ปสฺสามิ ชาลึ กณฺหาชินฺ จุโภ ๑

[๑๑๕๒] อิมํ เต ชมฺพุกา รุกฺขา เวทิสฺวา สินฺธุวารีตา

วิวิชานิ รุกฺขชาตานิ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

อสุสฺสตฺถา ปนฺสา เจเม นิโครฺธา จ กปีตฺถนา

วิวิชานิ ผลชาตานิ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

อิมํ คฺคิณฺณนฺติ อารามํ อยํ สึตฺถกานํ

ยตฺถอสุสฺสํ ปุพฺเพ กิฬิสฺสํ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

วิวิชานิ ปุพฺผชาตานิ อสฺมี อฺปริ ปพฺพเต

ยานสฺสํ ปุพฺเพ ธารีสุ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

วิวิชานิ ผลชาตานิ อสฺมี อฺปริ ปพฺพเต

ยานสฺสํ ปุพฺเพ ภูณฺชีสุ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

อิมํ เต หตฺถิกา อสุสา พลิปทฺธา จ โน อิมํ

เยหิสฺสํ ปุพฺเพ กิฬิสฺสํ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

[๑๑๕๓] อิมํ สามา สฺโสถฺถกา พหุกา กทลิมิกา

เยหิสฺสํ ปุพฺเพ กิฬิสฺสํ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

อิมํ หํสา จ โภญฺจา จ มยฺรํ จิตฺตฺรเปชฺฐนา

เยหิสฺสํ ปุพฺเพ กิฬิสฺสํ เต กุมารานํ ทิสฺสเร ๑

#๑ ม. อภิสสปี ๑

[๑๑๕๔] อีมา ตา วณฺณุมพาโย ปุปฺพิตา สพฺพกาลิกา

ยตฺถสฺส ปุพฺเพ กิฬฺสี เต กุมาราน ทิสฺสเร ฯ

อีมา ตา โปกฺขรณิ รุมมา จกฺกวาณูปฺภูชิตา

มณฺฑาลเกหิ สยฺจนฺนา ปทุมฺปฺปลเกหิ จ

ยตฺถสฺส ปุพฺเพ กิฬฺสี เต กุมาราน ทิสฺสเร ฯ

[๑๑๕๕] น เต กฏฺจานิ กิณฺณานิ น เต อุตฺถมาภตฺติ

อคฺคิปี เต น หาปีโต กิณฺนุ มนุ โทว ฌายสิ ฯ

ปิโย ปิเยน สงฺกมฺม สโมหิ ๑ พยฺปหฺลยฺตติ

ตยชฺช ปฺตเต น ปสฺสามิ ชาตี กณฺหาชินฺ จุโภ ฯ

[๑๑๕๖] น โข โน เทว ปสฺสามิ เยน เต นีหฺญา มตา

กาโกลาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ

น โข โน เทว ปสฺสามิ เยน เต นีหฺญา มตา

สกุณฺาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ

[๑๑๕๗] สตา ตตฺถ ปรีเทวิตฺวา ปพฺพตานิ วณฺานิ จ

ปฺนเทวสฺสมิ คณฺตฺวา สามิกสฺสนฺติ โรทติ ๒ ฯ

น โข โน เทว ปสฺสามิ เยน เต นีหฺญา มตา

กาโกลาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ

น โข โน เทว ปสฺสามิ เยน เต นีหฺญา มตา

สกุณฺาปี น วสฺสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ

น โข โน เทว ปสฺสามิ เยน เต นีหฺญา มตา

#๑ ม. สโม เม ฯ ๒ ม. โรทติ สามิกสนฺติเก ฯ สามิกสนฺติเก โรทติ อิติปิ ฯ

วิจฺรณฺตี รุกฺขมฺมฺลเสสุ ปพฺพเตสุ กุหาสุ จ ฯ

อิตฺติ มทฺธิ วราโรหา ราชปฺตฺตี ยสฺสฺสินี

พาหา ปคฺคยฺห กนฺทิตฺวา ตตฺถเวว ปตฺติตา ฉมา ฯ

[๑๑๕๘] ตมชฺฌปฺตฺตํ ราชปฺตฺตี อุกฺกเณนาภิสฺสฺยจฺจ

อสฺสฺตถํ นํ วิทิตฺวาน อถ นํ เอตทพฺรวิ ฯ

อาทฺธิเยเนว เต มทฺธิ ทุกฺขํ นกฺขาตฺตฺมิจฺฉินฺตี

ทลฺลิตฺโท ยาจโก วุฑฺฒโณ พุราหฺมโณ ฉรมาคฺโต ฯ

ตสฺส ทินฺนา มยา ปฺตฺตา มทฺธิ มา ภายิ อสฺสุ

มํ ปสฺส มทฺธิ มา ปฺตฺเต มา พาพฺหํ ปรีเทวฺยิ

ลจฺฉาม ปฺตฺเต ชีวนฺตา อโรคา จ ภวามเส ฯ

ปฺตฺเต ปสฺสจฺจ ฐลฺลณฺจ ยลฺลจ อลฺลณฺ ฉเร ฐนํ

ทชฺชา สปฺปริโส ทานํ ทิสฺวา ยาจกมาคเต

อนฺุโมทาหิ เม มทฺธิ ปฺตฺตเก ทานมฺตฺตมํ ฯ

[๑๑๕๙] อนฺุโมทามิ เต เทว ปฺตฺตเก ทานมฺตฺตมํ

ทคฺวา จิตฺตํ ปสาเทหิ ภฺยโย ทานํ ทโท ภว ฯ

โย คฺวํ มจฺเจรฺภูเตสุ มนฺุสฺเสสุ ชนาธิป

พุราหฺมณฺสฺส อทา ทานํ สิวินํ รฺภูจฺวฑฺฒโน ฯ

[๑๒๐๐] นินฺนาทิตา เต ปจฺวี สทฺโท เต ติทฺทวฺจฺจโต

สมนฺตา วิชฺชตา อาคฺฐ ๒ คิริณฺว ปฺภิสฺสุตา ฯ

[๑๒๐๑] ตสฺส เต อนฺุโมทนต์ติ อฺุโภ นารทปพฺพตา

#๑ ม. ปรีเทวสิ ฯ ๒ ม. อาคฺฐ ฯ

อินฺโท จ พุรฺหฺมา จ ปชาปตี จ

โสโม ยโม เวสฺสวโณ จ ราชา

สพฺเพ เทวานุโมทนฺติ ตาวตีสํ สอนฺทกา ฯ

อิตฺติ มหฺที วราโรหา ราชนฺตุตฺติ ยสฺสฺสินี

เวสฺสนฺตฺรสฺส อนฺโมทิตฺติ ปฺตุตฺเตก ทานมฺตุตฺตมํ ฯ

มหฺทีปพฺพิ นาม ฯ

[๑๒๐๒] ตโต รตฺยา วิวสเน ๑ สุริยสฺสฺสฺกฺกมฺนํ ปติ

สฺกโก พุราหฺมณฺณวณฺเนน ปาโต เนลฺล อทิสฺสถ ฯ

[๑๒๐๓] กจฺจิทฺติ นุ โภโต กุสฺลํ กจฺจิทฺติ โภโต อนามยํ

กจฺจิทฺติ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิทฺติ มฺลผลา พหุ ฯ

กจฺจิทฺติ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ กจฺจิทฺติ หีสํ น วิชฺชติ ฯ

[๑๒๐๔] กุสฺลณฺเจว โน พุรฺหฺเม อโถ พุรฺหฺเม อนามยํ

อโถ อญฺเณน ยาเปม อโถ มฺลผลา พหุ ฯ

อโถ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ หีสํ มยฺหํ น วิชฺชติ ฯ

สฺตฺตฺต โน มาเส วสฺตํ อรณฺเณ ชีวโสกินํ

อิทํปี ทฺตฺติยํ ปสฺสาม พุราหฺมณฺณ เทวณฺณินํ

อาทาย เวลฺลวํ ทณฺทํ ธาเรนฺตํ อชินฺนํ กุจิปิ ฯ

สฺวาคตฺตฺนเต มหาพุรฺหฺเม อโถ เต อทฺราคตํ

#๑ ม. วิวसाने ฯ สพฺพตฺถ อทิสฺเมว ฯ

อนฺโต ปวิส ภทฺทนฺเต ปาเท ปกฺขาลยสฺสุ เต ฯ
ติณฺฑุกานิ ปิยาลานิ มชฺชเก กาสมาริโย
ผลานิ ชุทฺทกปฺปานิ ภูณฺเช พุรฺหมม วริ วริ ฯ
อิทฺปิ ปานิยํ สีตํ อากตฺถํ คิริคพฺภรรา
ตโต ปิว มหาพฺพรหมม สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิ ฯ
อด ตฺวํ เกน วณฺณเณน เกน วา ปน เหตุนา
อนฺุปรตฺโตติสิ พุรฺหารณฺณํ ตํ เม อภฺขาหิ ปุจฺฉิโต ฯ

[๑๒๐๕] ยถา วาริวโห ปุโร สพฺพกาคํ น จิยติ

เอวนตฺถํ ยาจิตากจฺฉิ ภริยํ เม เทหิ ยาจิตํ ฯ

[๑๒๐๖] ททามิ น วิกรมปามิ ยํ มํ ยาจสิ พุราหฺมณ

สนตฺถํ นปฺปฏิญฺยามิ ๑ ทาเน เม รรมเต มโน ฯ

[๑๒๐๗] มทฺธิ หตฺถเต กเหตุวาน อุตฺทสฺส กมณฺฑลํ

พุราหฺมณสฺส อทา ทานํ สีวินํ รฏฺฐวฑฺฒโน ฯ

ตทาสิ ยํ ภิสนํ ตทาสิ โลมหฺสนํ

มทฺธิ ปริจฺจชนตฺสส เมทฺธิ สมกมฺพล ๒ ฯ

เนวสฺส มทฺธิ ภกฺกฺกํ ๑ น สนฺธิยติ น โรทติ

เปกฺขเตวสฺส ตฺถุณฺหิยา ๔ เอส ชานาติ ยํ วริ ฯ

[๑๒๐๘] ชาลํ กณฺหาชินํ ธีตํ มทฺธิ เทวี ปติพฺพตํ

จชมาโน น จินฺเตสิ โภธิยาเยว การณา ฯ

น เม เทสฺสา อุกฺโก ปุตฺตา มทฺธิ เทวี น อปฺปิยา

#๑ ม. นปฺปฏิญฺยามิ ฯ ๒ ม. สมกมฺพล ฯ ๓ ม. เนว สทา มทฺธิ ภากฺกํ ฯ

#๔ ม. ตฺถุณฺหิ สทา ฯ

สพฺพณฺณุตฺตํ ปิยํ มยฺหํ ตสฺมา ปิเย อทาสหํ ๑ ฯ

[๑๒๐๕] โกมารี ยสฺสาหํ ภริยา สามิโก มม อิสฺสโร

ยสฺสิจฺเณ ตสฺส มํ ทชฺชา วิกุกฺกิณฺเณยฺย หเนยฺย วา ฯ

[๑๒๑๐] เตสํ สงฺกปฺปมณฺญาเย เทวินฺโท เอตทพฺุริ

สพฺเพ ชิตา เต ปจฺจุหา เย ทิพฺพา เย จ มานุสา

นินฺนาทิตา เต ปจฺวี สทฺโท เต ติทิวฺกโต

สมนฺตา วิชฺชตา อาคฺู คิริํว ปฏฺิสฺสุตา ฯ

ตสฺส เต อนฺุโมทนต์ิ อุโภา นารทปฺพพตา

อินฺุโท จ พฺุรหฺมา จ ปชาปฺตี จ

โสโม ยโม เวสฺสวโณ จ ราชา

สพฺเพ เทวานฺุโมทนต์ิ ทุกฺกรํ ทิ กโรติ โส ฯ

ทฺุทฺทํ ททมานานํ ทุกฺกรํ กมฺมกฺุพฺพตํ

อสฺนฺโต นานฺุกฺุพฺพนต์ิ สตํ ฆมฺโม ทฺุรนฺวโย ฯ

ตสฺมา สตณฺจ อสตณฺจ ๒ นานา โหติ อิตฺถ คติ

อสฺนฺโต นริยํ ยนต์ิ สนฺโต สกฺกปฺรายนา ฯ

ยเมตํ กฺุมาเร อททา ๓ ภริยํ อททา ๓ วเน วสํ

พฺุรหฺมยฺานมโนกฺุมฺม สกฺเค เต ตํ วิปฺจุจฺจุ ฯ

[๑๒๑๑] ททามิ โภโต ภริยํ มทฺุทฺธิ สพฺพงฺกโสภินิ

ควณฺเจว มทฺุทฺธิยา ฉนฺุโน มทฺุทฺธิ จ ปตฺตินา สห ฯ

#๑ ม. อีมา เทว กาถา น ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ม. อสตี ฯ ๓ อทา ฯ

ยถา ปโย จ สงฺโข จ อุกโธ สมานวณฺณินโน
เอวํ ตฺวณฺจ มหุทึ จ สมานมนเจตสา ฯ
อวรฺุทฺเชตฺถ อรณฺณสฺมี อุกโธ สมมถ อสฺสเม
ขตฺติยา โคตฺตสมปฺนฺนา สุชาตา มาตฺุเปติโต
ยถา ปฺุณฺณานิ กยิราถ ททฺนฺตา อปฺราปรี ฯ

[๑๒๑๒] สกฺโกหมสฺมี เทวิฺนฺโท อากฺโตสฺมี ตวณฺติเก
วรี วรฺสฺสุ ราชิตี วเร อฏฺฐ ททามิ เต ฯ

[๑๒๑๓] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สพฺพภูตานิ สฺสสร
ปีตา มํ อนุโมเทยฺย อิตฺ ปตฺตํ สกํ ฆรี
อาสเนน นิมนฺเตยฺย ปจฺเจตํ วรี วเร ฯ
ปฺริสสฺส วรฺ น โรเจยฺยึ อปี กิพฺพิสการกํ
วขฺมํ วรฺมหา โมเจยฺยึ ทฺติเยตํ วรี วเร ฯ
เย วุทฺธมา เย จ ทหฺรา เย จ มขฺฉิมิ ปฺริสา
มเมว อฺุปชีเวยฺยึ ตฺติเยตํ วรี วเร ฯ
ปรทาริ น กจฺเจยฺยึ สทฺารปฺสุโต สियํ
ถีนํ วสํ น กจฺเจยฺยึ จตฺตฺเถตํ วรี วเร ฯ
ปฺุคฺโต เม สกฺก ชาเยถ โส จ ทิฆายุกฺ สिया
ธมฺเมเนน ชินเ ปจฺวี ปญฺเจเมตํ วรี วเร ฯ
ตโต รตฺยา วิวสเน สฺริยสฺสุคฺคมนํ ปติ
ทิพฺยา ภกฺขา ปาตฺุภเวยฺยึ ฏฺฐเมตํ วรี วเร ฯ

ททโต เม น จีเยถ ทตฺวา นานุตเปยฺยหิ
ททิจิตฺตํ ปสาเทยฺยํ สตฺตเมตํ วรํ วเร ฯ
อิโต วิมฺจจมานาหิ สตฺตคามิ วิเสสฺสุ
อนิพฺพตฺตี ๑ ตโต อสฺสํ อญฺจเมตํ วรํ วเร ฯ

[๑๒๑๔] ตสฺส ตํ วจฺนํ สุตฺวา เทวินฺโท เอตทฺพรวิ
อจิริ วต เต ตาโต ปิตา ตํ ทญฺจเมสฺสตี ฯ
อิทํ วตฺวาน มจฺวา เทวราชา สุขมฺปติ
เวสฺสสนฺตเร วรํ ทตฺวา สตฺตกาเย อปฺกมฺมิ ฯ
สตฺกปฺพหิ นาม ฯ

[๑๒๑๕] กสฺเสตํ มุขมาภาติ เหมํวตฺตตฺตมกฺคินา
นิกฺขว ชาตฺรฺปสฺส อุกฺกามุขปหิสิตี ฯ
อุโภ สทิสปจฺจจฺกา อุโภ สทิสลกฺขณา
ชาลิสฺส สทิสโส เอโภ เอกา กณฺหาชิโนา ยถา ฯ
สีหา วิลาว นิกฺขนฺตา อุโภ สมฺปตฺตฺติรฺูปกา
ชาตฺรฺูปมยาเยว อิเม ทิสฺสนฺติ ทารกา ฯ

[๑๒๑๖] กุโธ นฺนํ ตฺวํ ภารทฺวาช อิเม อานสิ ทารเก
อชฺช รญฺจมนฺนุปฺตโต กุโธ อากจฺฉสิ พุราหฺมณ ๒ ฯ

[๑๒๑๗] มยฺहनฺเต ทารกา เทว ทินฺนา วิตฺเตน สญฺชย
อชฺช ปณฺณรสา รตฺติ ยโต ลทฺธา ๓ เม ทารกา ฯ

#๑ อนิวตฺตีตีปี ปาโง ฯ ๒ กุหิ คจฺฉสิ พุราหฺมณาตีปี ปาโง ฯ ๓ สี ย. ทินฺนา ฯ

[๑๒๑๘] เกน วาจาเยเยน ๑ สมนฺมา ฅาเยน สทฺทเห

โก เต ตํ ทานมททา ปุตฺตเก ทานมุตฺตมํ ฯ

[๑๒๑๙] โย ยาจตํ ปตฺติฏฺจาสิ ภูตานิ ฅรณฺีริว

โส เม เวสฺสนฺตโร ราชา ปุตฺเตทาสิ วเน วลฺี ฯ

โย ยาจตํ คตฺติ อาสิ สวณฺฺตํ นว สาคโร

โส เม เวสฺสนฺตโร ราชา ปุตฺเตทาสิ วเน วลฺี ฯ

[๑๒๒๐] ทุกฺกภูํ วัต โภ รณฺญา สทฺเชน ฅมเมสิณา

กถํ นุ ปุตฺตเก ทชฺชา อรณฺญเ อวรุทฺธโก ฯ

อิมํ โภนุโต นิสาเมถ ยาวนเตตฺถ สมากตา

กถํ เวสฺสนฺตโร ราชา ปุตฺเตทาสิ วเน วลฺี ฯ

ทาสํ ทาสินฺจ โส ทชฺชา อสฺสํ จสฺสตรฺีรธํ

หตฺถินฺจ กุณฺขรํ ทชฺชา กถํ โส ทชฺช ทารเก ฯ

[๑๒๒๑] ยสฺส นาสฺส ฅเว ทาโส อสฺโส จสฺสตรฺีโร

หตฺถิ จ กุณฺขโร นาโค ที โส ทชฺชา ปิตามห ฯ

[๑๒๒๒] ทานมสฺส ปสฺสาม นาวนินฺทาม โปตฺก ๓

กถํ นุ ททฺย อาสิ ตฺมุเห ทตฺวา วนินฺทพฺเก ฯ

[๑๒๒๓] (ปีตา มยฺหํ มหาราช อเมห ทตฺวา วนินฺทพฺเก

สฺตฺวาน กณฺฺนํ วาจํ อจฺจนฺนฺหาเย ภาสิตํ ๔-) ฯ

[๑๒๒๔] ทุกฺขสฺส ททฺย อาสิ อโถ อุนฺหํปี อสฺสสิ

#๑ ม. เกน วา วาจาเยเยน ฯ ๒ ลี. ย. นตฺถิ ฯ ๓ ม. น จ นินฺทาม ปุตฺตกา ฯ

#๔ อยํ คาถา อจฺจนฺนฺหาเย โปตฺถเกเยว ทิสฺสตี ฯ

โรหณึ เหว ตามพุกชี ปีตา อสฺสูนิ วตฺตยิ ฯ

[๑๒๒๕] ยนฺตุ กณฺหาชินาโวจ อัย มํ ตาต พุราหฺมโณ

ลฺภุจฺจยา ปฏฺโถเกตฺติ จมฺเร ชาตฺว ทาสียิ ฯ

น จายิ พุราหฺมโณ ตาต จมฺมิกา โหนฺติ พุราหฺมณา

ยฺกฺโข พุราหฺมณฺวณฺณน ชาทิตฺถุ ตาต เนติ โน ฯ

นียมาเน ปิสฺาเจน กิณฺนุ ตาต อฺุทิกฺขสิ ฯ

[๑๒๒๖] ราชนฺตฺติ จ โว มาตา ราชนฺตฺโต จ โว ปีตา

ปฺุพฺเพ เม องฺกมารุยฺห กิณฺนุ ตฺิฏฺฐถ อารกา ฯ

[๑๒๒๗] ราชนฺตฺติ จ โน มาตา ราชนฺตฺโต จ โน ปีตา

ทาสา มยิ พุราหฺมณฺสฺส ตสฺมา ตฺิฏฺฐาม อารกา ฯ

[๑๒๒๘] มา สมฺเมวํ อวจฺตถ จายฺหเต ทพฺยิ มม

จิตกายฺว เม กาโย อาสเน น สฺขํ ลเภ ฯ

มา สมฺเมวํ อวจฺตถ กิยฺโย โสกํ ชเนถ มํ

นิกฺกณฺิสฺสามิ ทพฺเพน น โว ทาสา ภาวิสฺสถ ฯ

กิมคฺขมยิ หิ โว ตาต พุราหฺมณฺสฺส ปีตา อทา

ยถาภูตํ เม อกฺขาถ ปฏฺธิปาเทนฺตฺตฺ พุราหฺมณฺณิ ฯ

[๑๒๒๙] สหสฺสคฺขมํ หิ มํ ตาต พุราหฺมณฺสฺส ปีตา อทา

อจฺฉํ ๑ กณฺหาชินํ กณฺถ หตฺถิอาทิสเตน ๒ จ ฯ

[๑๒๓๐] อฺุฏฺฐเจหิ กตฺเต ตฺรมาโน พุราหฺมณฺสฺส อวากร

ทาสีสตฺถิ ทาสตฺถิ ควํ หตฺถุสภํ สตฺถิ

#๑ ม. อถ ฯ ๒ ม. หตฺถินา จ สเตน จ ฯ

ชาตฺรุษสฺสหฺสฺสญจ โปตํ ๑ เทหิ นิกฺกยํ ฯ

[๑๒๓๑] ตโต กตฺตา ตฺรมาโน พฺรหฺมณฺสฺส อวากฺริ

ทาสีสฺสํ ทาสสฺสํ ควํ หตฺถุสฺสํ สฺสํ

ชาตฺรุษสฺสหฺสฺสญจ โปตํ ทาสี นิกฺกยํ ฯ

[๑๒๓๒] (ทาสีสฺสํ ทาสสฺสํ ควํ หตฺถุสฺสํ สฺสํ

อสุตฺตริรณฺเจว สพฺพโกเค สฺสํ สฺสํ

ชาตฺรุษสฺสหฺสฺสญจ พฺรหฺมณฺสฺส ชเนสิโน

อจฺจายิกสฺส ลุทฺทสฺส โปตํ ทาสี นิกฺกยํ ๒-) ฯ

[๑๒๓๓] นิกฺกิณฺตีวา จ นฺหาเปตฺวา โภชยิตฺวาน ทารเก

สมลฺงกฺริตฺวา ภณฺฑเทหิ ๓ อจฺจงฺเก อุปเวสฺยํ ฯ

สีสํ นฺหาเต สฺจิวคฺเช สพฺพภารณฺภูติเต

ราชา อจฺจเก กฺริตฺวาน อยฺยโก ปริปฺจฺจถ ฯ

กฺุณฺฑเท ฆฺฐิเต มาเล สพฺพาลงฺการฺภูติเต

ราชา อจฺจเก กฺริตฺวาน อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ

กจฺจิจิ อฺุโภ อโรคา เต ชาลิตฺวา มาตาปีตา ตว

กจฺจิจิ อฺุณฺเจน ยาเปนฺตี กจฺจิจิ มฺลผลา พหุ ฯ

กจฺจิจิ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ กจฺจิจิ หีสา น วิชฺชตี ฯ

[๑๒๓๔] อโถ อฺุโภ อโรคา เต เทว มาตาปีตา มม

#๑ ม. ปุตฺตํ ๑ ๒ อิมํ เทว คาธา อจฺจกฺกาโปตฺถเกยว ทิสฺสนฺตี ฯ

#๓ ม. ภณฺฑเทน ฯ

อโธ อุณฺเณน ยาเปนฺติ อโธ มุลผลา พหู ฯ
อโธ ํสา มกสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา
วเน วาพมิกาภิณฺเณ หีสา เนสํ น วิชฺชติ ฯ
ขณฺเณตลฺลุมพานิ วิพานิตกฺกฺลานิ จ
โกลํ ภูตฺตํ เพลํ ๑ สฺวา โน อาหจฺจ โปสฺติ ฯ
ยญฺเจว สฺวา อหฺรติ วณฺมุลผลหฺริยา
ตํ โน สพฺเพ สมากนฺตฺวา รตฺตี ภูตฺตํ โน ทิวา ฯ
อมฺมา จ โน กิสา ปณฺฑุ อหฺรณฺตี ทุมปฺผลํ
วาตาทเปนฺ สุขุมาลี ปทุมํ หตฺถคตฺมิว ฯ
อมฺมาย ปตฺนุเกสา วิจฺรณฺตฺยา พุรหาวเน
วเน วาพมิกาภิณฺเณ ขคฺคทีปฺนิเสวิตฺเต ฯ
เกเสสุ ชฏฺฐิ พนฺธิตฺวา กจฺเณ ชลฺลุมชฺรยฺย
(ชฺราเรนฺโต พุราหฺมณฺวณฺณํ อาสทญฺจมสฺสชฏฺฐิ ๒-)
จมฺมวาลี ฌมา เสติ ชาตเวทํ นมสฺสติ ฯ

[๑๒๓๕] ปุตฺตา ปิยา มนฺุสฺสานํ โลกสฺมี อฺปฺปชฺชิสฺสุ
น หิ นฺุณมฺหากํ อยฺยสฺส ปุตฺเต สิเนโห อชฺชายถ ฯ

[๑๒๓๖] ทุกฺกญฺจ หิ โน โปต ๓ ญฺนหจฺจํ กตฺมยา
โยหํ สิวินํ วจฺนา ปพฺพาเชสี อทฺฐสํ ฯ
ยํ เม กิณฺจิจิ อธิ อตฺถิ ธนํ ฐณฺณญจ วิชฺชติ

#๑ ม. เพลลํ ฯ ๒ อิทํ อญฺจกฺกาโปตฺถเกยว ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ปุตฺต ฯ

เอตฺต เวสฺสฺสนฺตโร ราชานํ สิวริญฺเจ ปสาสตุ ๑
[๑๒๓๗] น เทว มยฺหํ วจนา เอหิตี สิวิสฺสฺสฺตโม
สยเมว เทโว คนฺตฺวาน สิบฺบจ โภเคหิ อตฺตรชฺ ๑
[๑๒๓๘] ตโต เสนาปตี ราชานํ สยฺชโย อชฺฌภาสถ
อตฺถิ อสฺสา รถา ปตฺติ เสนา สนนฺนาหยนฺตฺ นํ
เนคมา จ มํ อเนวนฺตฺ พุราหฺมณา จ ปุโรหิตา
ตโต สภฺภูจฺ สหสฺसानิ โยชิโน จารุทสฺสฺนา
จิปฺปมายนฺตฺ สนนฺทฺธา นานาวณฺเณหิลฺงกฺตา ๑
นิตฺตวณฺณชฺรานเนเก ๑ ปิตานเนเก นินฺวาสิตา
อณฺเณ โลหิตอณฺณหิสา สุตฺถฺชานเนเก นินฺวาสิตา
จิปฺปมายนฺตฺ สนนฺทฺธา นานาวณฺเณหิลฺงกฺตา ๑
หิมวา ยถา คนฺชโร ปพฺพโต คนฺชมาทโน
นानารุกฺเขหิ สยฺฉนฺโน มหาภูตคณฺดาลโย ๑
โอสเชหิ จ ทิพฺเพหิ ทิสฺสา ภาติ ปวาติ จ
จิปฺปมายนฺตฺ สนนฺทฺธา ทิสฺสา ภนฺตฺ ปวณฺตฺ จ ๑
ตโต นาคสหสฺसानิ โยชยนฺตฺ จตฺตฺทส
สฺวณฺณกฺจฺเจ มาตฺงฺเค เหมกปฺปนิวาสเส ๒ ๑
อารุพฺพา ๓ คามณฺเณยฺภิ โดมรฺงฺกุสฺปาณฺณิ
จิปฺปมายนฺตฺ สนนฺทฺธา หตฺถิกฺขนฺเชหิ ทสฺสิตา ๑
ตโต อสฺสสหสฺसानิ โยชยนฺตฺ จตฺตฺทส

#๑ สี่. ยู. นิตฺตวณฺณชฺรานเนเก ๑ ๒ ม. สฺวณฺณกฺจฺจนา มาตฺงฺกา เหมกปฺปนิวาสสา ๑

#๓ ม. อารุพฺพา ๑ อปรฺปิ อีทิสฺเมว ๑

อาชานีเยว ๑ ชาตียา สิ้นฺชเว สีมฺวาหเน ๒ ฯ
อรุเพห คามณฺเฑยิกิ อินฺทียาจาปชาริกิ
จิปฺปมายนฺตุ สนนฺทธา อสฺสปีฏฺเจ อลงฺกตา ฯ
ตโต รตสฺสทฺธานิ โยชยนฺตุ จตฺตทฺทส
อโยสฺสกตเนมิโย สุวณฺณจิตฺโร ปกฺขเร ฯ
อาโรเปนฺตุ ชเช ตตฺถ จมฺมานิ กวฺจานิ จ
วิปฺปลาเลนฺตุ ๓ จ จาปานิ ทพฺพหฺมมา ปหาริโน
จิปฺปมายนฺตุ สนนฺทธา รเตสุ รตชีวิโน ฯ

[๑๒๓๕] ลาชา โอโลกิยา ปุปฺผา มาลาคนฺชวิเลปนา

อคฺขฺมียานิ จ ติฏฺฐจฺนฺตุ เยน มกฺเคน เอหิติ ฯ
คามเม คามเม สตี กุมฺภา เมรยสฺส สุราย จ
มกฺคมฺหิ ปตฺติตา จฺนฺตุ ๔ เยน มกฺเคน เอหิติ ฯ
มํสา ปฺวา จ สงฺกฺลยา ๕ กุมฺมาสา มจฺจสํชฺฐตา
มกฺคมฺหิ ปตฺติตา จฺนฺตุ เยน มกฺเคน เอหิติ ฯ
สปฺปิ เตลฺลํ ทธิ จิรี กงฺคุปฺปิฏฺจา ๖ พฺหุ สุรา
มกฺคมฺหิ ปตฺติตา จฺนฺตุ เยน มกฺเคน เอหิติ ฯ
อาพาริกา จ สุทา จ นฺณนฺณฺญกฺคายิโน
ปาณิสฺสรา กุมฺภกฺคฺนิโย มุทฺทิกา ๗ โสภชฺฌายิกา ฯ
อาหณฺณนฺตุ สพฺพวิณา เภริโย ทินฺทิมานิ จ

#๑ ม. อาชานีเยว ฯ ๒ ม. สิ้นฺชวา สีมฺวาหนา ฯ ๓ ม. วิปฺปลาเลนฺตุ ฯ

#๔ ม. ปตฺติติฏฺฐจฺนฺตุ ฯ อโต ปรี อีทิสเมว ฯ ๕ ม. มํสา ปฺวา สงฺกฺลโย ฯ

#๖ ม. กงฺคุพิชา ฯ ๗ ม. มณฺฑกกา ฯ

ขรมุขานี ฌมนตุ ๑ นทนตุ เอกโปกขรา
 มุทิงฺคา ปณฺทวา สงฺขา โคธา ปรีวทนฺติกา ๒
 ทินฺทิมานี จ ฬณฺณตุ กุฏุมฺพา ทินฺทิมานี ๓ จ ๑

[๑๒๔๐] สาสณา มหตี อาสี อฺยฺยตุตา สีวิวาทินี
 ชาลินา มคฺคณาเยน วงฺกั ปายาสี ปพฺพตํ ๑
 โกลฺจํ นทติ มาตงฺโก กุณฺชโร สภฺจฺจิหายโน
 กจฺจาย พชฺฉมมานาย โกลฺจํ นทติ วารโณ ๑
 อาชานียา ฬสียนฺติ ๔ เนมิโฆโส อชายถ
 นภํ รโฆ อฉาเทสิ อฺยฺยตุตา สีวิวาทินี ๑
 สาสณา มหตี อาสี อฺยฺยตุตา ฮาริฮารินี
 ชาลินา มคฺคณาเยน วงฺกั ปายาสี ปพฺพตํ ๑
 เต ปาวีสฺสุ พุรหารณฺณํ พหุสาขํ มโหทกั ๕
 ปุปฺพรุกฺเขหิ สณฺณนฺนํ ผลรฺุกฺเขหิ จุกฺยํ ๑
 ตตฺถ วินฺทิสฺสรา วคฺคฺ นานาวณฺณา พหุ ทิชา
 กุชนตฺมฺปกุชนฺติ อุตฺถสํปฺปิตฺเต ทุมฺ ๑
 เต คนฺตุวา ทิมฺมทฺธานํ อโหฺรตุตานมจฺจเย
 ปเทสนตฺ อฺปาคณฺณ ยตฺถ เวสฺสนตฺโร อหุ ๑

มหาราชปพฺพิ นาม ๑

[๑๒๔๑] เตสิ สฺตุควาน นิคฺโขมสิ ภีโต เวสฺสนตฺโร อหุ
 ปพฺพตํ อภิรฺุหิตฺวา ภีโต เสนํ อฺทิกุชฺติ ๑

#๑ ม. ฌมนตุ ๑ สี่.ย. วทนตุ ๑ ๒ ม. ปรีวเทนติกา ๑ ๓ ม. กุฏุมฺปทินฺทิมานี จ ๑

#๔ สี่. ย. อหิสฺสีสฺสุ ๑ ๕ ย. พหุทิจ ๑

อิงฺฆ มหฺทฺธิ นิสาเมหิ นิกฺโขโส ยาทิโส วเน
อาชานียา หลियฺนฺติ ฐชฺคฺคาเนว ทิสฺสเร ฯ
อิมे นฺน อรณฺณมฺหิ มิกฺสงฺฆมานิ ลุทฺทกา
วาคฺุราหิ ปริกฺขิปฺป โสพฺุเก ๑ ปาเตตฺวา ดาวเท
วิกฺโกสมานา ติปฺปาหิ หนฺติ เนลฺลํ วรฺ ํ วรฺ ํ
ตถา มยฺ อทฺุสกา อรณฺเณ อวฺรุทฺธกา
อมิตฺตหตฺถตฺถคฺคา ๒ ปสฺส ทฺุพฺพลฆาตกั ํ

[๑๒๔๒] อมิตฺตา นปฺปสฺสเหยฺยํ อคฺคิวิ อุตฺถกณฺณเว
ตเทว ตฺวํ วิจฺินฺเตหิ อปี โสตฺถิ อิตฺโต สียา ํ
[๑๒๔๓] ตโต เวสฺสนฺตโร ราชา โอโรหิตฺวาน ปพฺพตา

นีสิตฺติ ปณฺณสาลาญํ ทพฺุหํ กตฺวาน มานลฺลํ ํ
[๑๒๔๔] นีวตฺถยิตฺวาน รถํ วุฏฺฐาเปตฺวาน เสนิโย
เอกํ อรณฺเณ วิหรนฺตํ ปีตา ปฺุตฺตํ อฺุปากมิ ํ
หตฺถิกฺขนฺชฺโต โอริยฺุห เอกํโส ปณฺชลฺลิกโต
ปริกฺกณฺโณ ๓ อมจฺเจหิ ปฺุตฺตํ สิญฺจิตฺุปากมิ
ตตฺถทฺุทส กุมาริ โส รมฺมรฺูปี สฺมาหิตํ
นีสินฺนํ ปณฺณสาลาญํ ฉายนฺตํ อกฺุโตภยํ ํ

[๑๒๔๕] ตถจ ทิสฺวาน आयนฺตํ ปีตรํ ปฺุตฺตคฺคิทฺธินํ
เวสฺสนฺตโร จ มหฺทฺธิ จ ปจฺุคฺคณฺตฺวา อวฺนฺทิสฺสุ ํ
มหฺทฺธิ จ สิริสา ปาเท สสฺสุรฺุสสาภิวาทิ

#๑ ม. โสพฺุภํ ๑ ๒ ม. อมิตฺตหตฺถตฺตํ คฺคา ๑ ๓ สี. ยฺ. ปริกฺขิตฺโต ๑

มทุที อหฺนฺหิ เต เทว ปาเท วนฺทามิ เต หุสา ๑

เตสุ ตตฺถ ปฺลิสฺซชฺช ปาณินา ปริมชฺชถ ๑

[๑๒๔๖] กจฺจि โว กุสฺลํ ปุตฺต กจฺจि ปุตฺต อนามยิ

กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิ มฺลผลา พหู ๑

กจฺจิ ํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺปา

วนฺ วาพฺมิกาภิณฺเณ กจฺจิ ีसान วิชฺชติ ๑

[๑๒๔๗] อตฺถิ โน ชีวิกา เทว สฺวา จ ยาทีสิทีทิสฺวา

กสิรา ชีวิกา โหม อญฺญาจริยาย ชีวิตํ ๑

อนิทฺธินํ มหาราช ทเมตฺยสุสํว ๒ สารถิ

ตฺยมฺหา อนิทฺธิกา ทนฺตา อสมิทฺธิ ทเมติ โน ๑

อปี โน กีสานิ มํसानิ ปิตู มาตุ อทฺสสนา

อวรฺุทรานํ มหาราช อรณฺเณ ชีวีสอกินิ ๑

[๑๒๔๘] เยปี เต สิวีสฺสฏฺฐสฺส ทายาทปฺปตฺตมานสา

ชาลี กณฺหาชินา จุโภ พุราหฺมณฺสฺส วสานุคา

อจฺจายิกสฺส ลุทฺทสฺส โย เน คาโวว สุมฺภติ ๑

เต ราชปฺปตฺติยา ปุตฺเต ยทิ ชานาถ สํสถ

ปริยาปฺุณาถ โน จิปปิ สบฺปทญฺจิว มาณวํ ๑

[๑๒๔๙] เอเต ๓ กุมารานิ นิกฺกิตานิ ชาลี กณฺหาชินา จุโภ

พุราหฺมณฺสฺส ธนํ ทควา ปุตฺต มา ภายิ อสุสฺสุ ๑

[๑๒๕๐] กจฺจิ นฺุ ตาต กุสฺลํ กจฺจิ ตาต อนามยิ

#๑ ม. สุนฺหา ๑ ๒ ม. ทเมตฺยสุสํว ๑ ๓ ม. อุโภ ๑

กัจจิ นุ ตาต เม มาตุ จกขุ น ปริหายติ ฯ

[๑๒๕๑] กุสลณเจว เม ปุตต อโถ ปุตต อนามยั

อโถ จ ปุตต เต มาตุ จกขุ น ปริหายติ ฯ

[๑๒๕๒] กัจจิ อโรคัม โยคุคนุตเต กัจจิ วหติ วาหณั

กัจจิ ฝัโต ชนปโท กัจจิ วุฏฺฐิ น นิชชติ ฯ

[๑๒๕๓] อโถ อโรคัม โยคุคมุเม อโถ วหติ วาหณั

อโถ ฝัโต ชนปโท อโถ วุฏฺฐิ น นิชชติ ฯ

[๑๒๕๔] อิจฺเจว มนุตยนุตานั มาตา เนตฺติ อทิสฺสถ

ราชปุตฺตี คิริทฺวาเร ปตฺติกา อนุปาหนา ฯ

ตลฺลจ ทิสฺวาน आयนฺตี มาตริ ปุตฺตกิทฺธิเน

เวสฺสนุตโร จ มทฺที จ ปจฺจุกฺคนตฺวา อวณฺทิสฺสุ ฯ

มทฺที จ สิริสา ปาเท สสฺสุยา อภิวาทิ

มทฺที อหฺมฺหิ เต อยฺเย ปาเท วนฺทามิ เต หุสา ฯ

[๑๒๕๕] มทฺทีลฺลจ ปุตฺตกา ทิสฺวา ทฺุรโต โสตฺถิมาคตา

กนฺทนฺตา อภิธาวิสฺสุ วจฺญา พาลาว มาตริ ฯ

มทฺที จ ปุตฺตเก ทิสฺวา ทฺุรโต โสตฺถิมาคเต

วารุณิว ปเวเรนฺติ ถนฺธารากิสิญฺจถ ฯ

[๑๒๕๖] สมากตาน ฅาตีนั มหาโฆโส อชายถ

ปพฺพตา สมนาทิสฺสุ มหิ อากมฺปีตา อหุ

วุฏฺฐิธาริ ปวตฺเตนฺโต เทโว ปาวสฺสตี ตาวเท ฯ

อด เวสฺสนุตโร ราชา ชาติหิ สมคฺจณถ
นตฺตาโร สฺมุติสา ปฺตุโต ราชา เทวี จ เอกโต ฯ
ยทา สมากตา อาสุํ ตทาสี โลมหํสนํ
ปยุตฺติกา ตสฺส ยาจฺนติ โรทฺนตา เภรเว วเน ฯ
เวสฺสนุตฺตฺตฺตฺต มหุทฺติยจ สพฺเพ รฏฺฐา สมากตา
ตฺวํ โนสิ อิตฺตโร ราชา รชฺชํ การเถ โน อุโภ ฯ
ฉกฺขตฺติยปฺพหํ นาม ฯ

- [๑๒๕๗] ชมฺเมน รชฺชํ การนฺตํ รฏฺฐา ปฺพพาชยิตฺถ มํ
ตฺวณฺจ ชานปทา เจว เนคมา จ สมากตา ฯ
[๑๒๕๘] ทฺกุกฺกณฺจ หิ โน ปฺตุต ภูนฺหจํ กตํ มยา
โยหํ สิวินํ วจนา ปฺพพาเชตี อุตฺสํ ฯ
[๑๒๕๙] เยนเคนจิ วณฺเณน ปิตฺ ทุกฺขํ อุทฺทพฺเพ
มาตุยา ภกฺินิยาปี อปี ปาณฺหิ อตฺตโน ฯ
(นุหฺนกาโล มหาราช รโฆชฺลลํ ปวาหย ๑-)
[๑๒๖๐] ตโต เวสฺสนุตโร ราชา รโฆชฺลลํ ปวาหย
รโฆชฺลลํ ปวาเหตุวา สงฺขํ วณฺณํ อธารยิ ฯ ๒
[๑๒๖๑] สีสฺนหาโต สฺวจิวตฺโต สพฺพาภรณฺภูติโต
ปฺจฺจยํ นาคมารุยฺห ขคฺคํ พนฺธิ ปฺรนฺตปี ฯ

#๑ กตฺถจิ ปฺตฺถเก ทิสฺสติ ฯ ๓ กตฺถจิ ปฺตฺถเก เอวํ ทิสฺสติ สพฺพํ วตฺตํ

#จเชตฺวาน ราชเวสมฺธารยิ ฯ

ตโต สฎฐี สหสสานี โยธโน จารุทสุสนา
สหชาตา ปกรีส ๑ นนุทยนุตา รเสถภ ๑
ตโต มททีปี นุหาเปสึ สิวิกณณา สมากตา
เวสุสนุโตโร ตั ปาเลตุ ชาลี กณหาชينا จุโก
อโถปี ตั มหาราชา สณชโย อกริกษตุ ๑

[๑๒๖๒] อิทลจ ปจจยั ลทฐา ปุพเพ กิเลสมตฺตโน ๒
อานนุทึย อจารีสู รณณียะ กิริพุพเพ ๑
อิทลจ ปจจยั ลทฐา ปุพเพ กิเลสมตฺตโน ๓
อานนุทิจิตฺตา สุมณา ปุตุเต สงกมฺม ลกฺขณา ๑
อิทลจ ปจจยั ลทฐา ปุพเพ กิเลสมตฺตโน ๔
อานนุทิจิตฺตา ปตีตา สห ปุตุเตหิ ลกฺขณา ๑

[๑๒๖๓] เอกภตฺตี ๕ ปุเร อาสี นิจจํ ฅณฺฑิลสายินี
อิติ เมตํ วตฺติ อาสี ตุมฺหิ กามา หิ ปุตุตกา ๑
ตํ เม วตฺติ สมิทฺทชฺช ตุมฺहे สงกมฺม ปุตุตกา
มาตุชฺปี ตั ปาเลตุ ปิตฺตฺตฺตํ จ ปุตุตกา
อโถปี ตั มหาราชา สณชโย อกริกษตุ ๑
ยงฺกิลฺลิจิตฺติ กตฺติ ปุณฺณิ มยฺหณฺเจว ปิตฺตฺตํ เต
สพฺเพน เตน กุสเลน อชโร ตฺวํ ๖ อมโร ภว ๑

[๑๒๖๔] กปฺปาสิกณฺจ โกเสยฺยํ โขมโกทุมฺพรานิ จ

#๑ ม. ปกรีส ๑ ๒-๓-๔ ม. สลเลขมตฺตโน ๑ ๕ เอกภตฺตาตีปี ๑ ๖ ม. อัย ปาโฐ นตฺติ ๑

สสฺสุ สฺสนฺหาเย ปาเหสิ เยหิ มทฺที อโสภถ ๑
ตโต โขมณฺจ กายูริ คีเวยฺยํ รัตนามยํ
สสฺสุ สฺสนฺหาเย ปาเหสิ เยหิ มทฺที อโสภถ ๑
ตโต โขมณฺจ กายูริ องฺคทํ มณฺนิเมฆลํ
สสฺสุ สฺสนฺหาเย ปาเหสิ เยหิ มทฺที อโสภถ ๑
อุณฺณตํ มุขผลฺลลณฺจ นานารตฺเตจ มาณิเย ๑
สสฺสุ สฺสนฺหาเย ปาเหสิ เยหิ มทฺที อโสภถ ๑
อุคฺคตฺถนํ กิञฺจกมกํ เมฆลํ ปฏฺธิปาทกํ ๒
สสฺสุ สฺสนฺหาเย ปาเหสิ เยหิ มทฺที อโสภถ ๑
สฺสุดลณฺจ สฺสุดตวชฺชณฺจ อุปนฺนิชฺฌาย เสยฺยสฺสิ
อโสภถ ราชปฺตฺติ เทวกณฺณว นนฺทเน ๑
สิสนฺหาตา สฺวจิตฺตา สพฺพพารณฺณภูติตา
อโสภถ ราชปฺตฺติ ตาวตีสาว อจฺจนฺรา ๑
กทลิว วาตจฺจุปิตา ชาตา จิตฺตลตาวเน
ทนฺตวารณฺสมปฺนนา ราชปฺตฺติ อโสภถ ๑
สกุณิ มานุสฺสินิว ชาตา จิตฺตปฺตฺตา ปติ
นิโครธปฺกุกพิม โปฏฺฐิ ราชปฺตฺติ อโสภถ ๑

[๑๒๖๕] ตสฺสา จ นาคมาเนสุ นาดิวฺจฺจํว กุณฺชริ

สฺสตฺติกุขมํ สฺรกุขมํ อีสาทนฺตํ อรุพฺพหฺว ๑

สา มทฺที นาคมารุหิ นาดิวฺจฺจํว กุณฺชริ

#๑ ม. มาณิเก ๑ ๒ ม. ปฏฺธิปาทกํ ๑ ย. ปาลิปาทกํ ๑

สตติกขมึ สรภขมึ อีสาทนตึ อรุพหวั ฯ

[๑๒๖๖] สพพมहि ตั อรณณमहि ยवानुเตตถ मिका ओहु

เวสุสนุตฺตเตเชน นานณณณณณ วิหจยु ฯ

सपुपमहि त्तु अरुणुणमहि यवानुतेतुถ ทิชา ओहु

เวสุสนุตฺตเตเชน นานณณณณณ วิหจยु ฯ

सपुपमहि त्तु अरुणुणमहि यवानुतेतुถ मिका ओहु

เอกขณั สนนิปาตีสุ

เวสุสนุตฺตเร ปยาตมहि สิวินั ฏฐจวฑฒเน ฯ

सपुपमहि त्तु अरुणुणमहि यवानुतेतुถ ทิชา ओहु

เอกขณั สนนิปาตีสุ

เวสุสนุตฺตเร ปยาตมहि สิวินั ฏฐจวฑฒเน ฯ

सपुपमहि त्तु अरुणुणमहि यवानुतेतुถ मिका ओहु

นาสุส มณชุนิ ญชีสุ

เวสุสนุตฺตเร ปยาตมहि สิวินั ฏฐจวฑฒเน ฯ

सपुपमहि त्तु अरुणुणमहि यवानुतेतुถ ทิชา ओहु

นาสุส มณชุนิ ญชีสุ

เวสุสนุตฺตเร ปยาตมहि สิวินั ฏฐจวฑฒเน ฯ

[๑๒๖๗] ปฎิยตุโต ราชมकुโค วิจิตฺโต ปุปฺพสนถโต

วสิ เวสุสนุตโร ราชา ๑ ยตถ ยาว ๒ เขตตุตตรา ฯ

ตโต สฎฐิ สหสฺसानิ โยธินอ จารุทสฺสนา

#๑ ม. ยตถ ฯ ๒ ม. ยาว ตาว ฯ

สมนฺตา ปริกกรีสฺสุ

เวสฺสฺสนฺตเร ปยาตมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑
โอโรธา จ กุมารา จ เวลียานา จ พุราหฺมณา

สมนฺตา ปริกกรีสฺสุ

เวสฺสฺสนฺตเร ปยาตมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑
หตฺถาโรหา อนิกฺกฺจา รติกา ปตฺติการกา

สมนฺตา ปริกกรีสฺสุ

เวสฺสฺสนฺตเร ปยาตมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑
สมาคตา ชานปทา เนคมา จ สมาคตา

สมนฺตา ปริกกรีสฺสุ

เวสฺสฺสนฺตเร ปยาตมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑
กโรภฺยิยา จมฺมชฺรา อินฺทิตฺตฺตา สุวมฺมิกา ๑

ปุโรโต ปฏฺิปปชฺชีสุ

เวสฺสฺสนฺตเร ปยาตมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑

[๑๒๖๘] เต ปาวิสิ ๒ ปุริ รมมํ พหุปาการ โตรณํ ๓

อุเปตฺติ อนฺนปาเนหิ นจฺจกิตฺเตหิ จุกฺขํ ๑

วิตฺตา ชานปทา อาลํ เนคมา จ สมาคตา

อนฺนุปฺตเต กุมารมฺหิ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑

เจลกฺุเขโป ปวตฺติตฺถ ๔ อากเต ธนทายเก

นฺนทฺธิปฺปเวสิ ๕ นคเร พนฺธนา โมกฺโข อโฆสฺถ ๑

#๑ ม. อิลลิตฺตฺตา ๑ สิวินํ รุกฺขจวฑฺฒเน ๑ ๒ ม. ปาวิสิ ๑ ๓ ม. มหาปาการ- ๑

#๔ ม. อวตฺติตฺถ ๑ ๕ ม. นนฺทฺธิ ปเวสิ ๑

[๑๒๖๕] ชาตฺรปมยั วสุสั เทโว ปาวสุสิ ตาวเท
เวสุตฺตเนเร ปวิภูจฺมฺหิ สิวินั รภูจฺวตฺตเน ๑
ตโต เวสุตฺตโร ราชา ทานั ทตฺวาน ขตฺติโย
กายสุส เภทา สปฺปลโย สคฺคั โส อุปฺปชฺชถาติ ๑
นกรกณฺฑํ นาม ๑
มหาเวสุตฺตฺรชาตกั ทสมั ๑
มหานิปาตํ นิภูจิตฺ
